

ภาคผนวก-ฐานข้อมูล

รายงานฉบับสมบูรณ์

โครงการย่อยที่ 3

การจัดการความรู้การท่องเที่ยวและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อส่งเสริม
รายได้อย่างยั่งยืนของจังหวัดชัยนาท สิงห์บุรี สระแก้ว และสมุทรสาคร
ในเขตภาคกลาง

Knowledge Management of Tourism and Human Resource
Development for Sustainable Increasing in Chai Nat, Sing
Buri, Sa Kaeo, and Samut Sakon Provinces, in the Cental
Region of Thailand

โดย

รศ.ศิริชัย พงษ์วิชัย และคณะ

ธันวาคม 2556

รายงานฉบับสมบูรณ์

โครงการย่อยที่ 3

การจัดการความรู้การท่องเที่ยวและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อส่งเสริม
รายได้อย่างยั่งยืนของจังหวัดชัยนาท สิงห์บุรี สระแก้ว และสมุทรสาคร ใน
เขตภาคกลาง

Knowledge Management of Tourism and Human Resource
Development for Sustainable Increasing in Chai Nat, Sing Buri,
Sa Kaeo, and Samut Sakon Provinces, in the Cental Region of
Thailand

คณะผู้วิจัย

รศ. ศิริชัย พงษ์วิชัย
ผศ.บุญเย็น สายแสงทอง
วัชรายุทธ์ โสติดิทัต

สังกัด

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์
มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย

ภาคผนวก

สารบัญ

	หน้า
ภาคผนวก	3-357
- ภาคผนวก 1 ฐานข้อมูลจังหวัดชัยนาท	3-358
- ภาคผนวก 2 ฐานข้อมูลจังหวัดสิงห์บุรี	3-448
- ภาคผนวก 3 ฐานข้อมูลจังหวัดสระแก้ว	3-531
- ภาคผนวก 4 ฐานข้อมูลจังหวัดสมุทรสาคร	3-587
- ภาคผนวก 5 สถานที่ที่ใช้ในการระดมสมอง	3-718
- ภาคผนวก 6 แผ่นพับตัวอย่าง	3-723

ภาคผนวก 1

ฐานข้อมูลเกี่ยวกับองค์ความรู้ด้านการท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดชัยนาท

ฐานข้อมูลเกี่ยวกับองค์ความรู้ด้านการท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดชัยนาท

คำขวัญประจำจังหวัดชัยนาท

“หลวงพ่อคู่ขลุ่ยชา เขื่อนเจ้าพระยาลือชื่อ นามระบือสวนนก ส้มโอดกขาวแตงกวา”

ก. ประวัติความเป็นมา

ชัยนาท เป็นจังหวัดที่มีเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ติดต่อกันมายาวนาน หลายพื้นที่ในจังหวัดชัยนาท เราจะเห็นแหล่งชุมชนโบราณก่อนประวัติศาสตร์ และชุมชนนั้นๆได้พัฒนาตัวเองโดยกระจายอยู่ตามแถบแม่น้ำเจ้าพระยา แม่น้ำท่าจีน และแม่น้ำน้อย ชุมชนในจังหวัดชัยนาทแต่เดิมมีความเจริญมั่นคงเป็นปึกแผ่นแต่ก็เสื่อมลงตามปัจจัยแวดล้อมต่างๆ อย่างไรก็ตามก็ยังรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของท้องถิ่นจนถึงปัจจุบันนี้ คำว่าชัยนาทนั้นหมายความว่า ชัยชนะที่มีเสียงบันลือ ชัยนาทเป็นเมืองโบราณเมืองหนึ่ง ตัวเมืองของจังหวัด เดิมอยู่บริเวณฝั่งขวาแม่น้ำเจ้าพระยาที่ปากคลองแพรกศรีราชา ได้ปากน้ำเก่า คาดว่า ได้สร้างขึ้นสมัยพญาเลอไท ระหว่าง พ.ศ. 1860-1879 เมืองนี้จึงชื่อว่า เมืองแพรก หรือเมืองสรรค์ เป็นเมืองหน้าด่านทางใต้ ครั้นกรุงสุโขทัยเสื่อมอำนาจลง เมืองแพรกจึงได้กลายเป็นเมืองหน้าด่านทางตอนเหนือของกรุงศรีอยุธยา ต่อมาได้เกิดชุมชนใหม่ที่อยู่ไม่ไกลจากเมืองสรรค์ มีเจ้าสามพระยาเป็นผู้ครองเมือง และได้ขึ้นครองกรุงศรีอยุธยา ทรงพระนามว่า สมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ 2 ส่วนเมืองที่เกิดขึ้นใหม่นี้เป็นเมืองใหญ่ มีชื่อว่า ชัยนาท ในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ได้ย้ายตัวเมืองจากบริเวณแหลมยาง มาตั้งตรง ฝั่งซ้ายแม่น้ำเจ้าพระยา สำหรับเมืองสรรค์นั้นสภาพการณ์ดูเสื่อมลงเรื่อยๆ อาจเนื่องจากผู้คนอพยพมาอยู่ที่ชัยนาท เป็นส่วนใหญ่ ในที่สุดก็กลายเป็นเพียงอำเภอหนึ่งของชัยนาทไป ชัยนาทเป็นเมืองยุทธศาสตร์ที่สำคัญ ในอดีตเคยใช้เป็นที่ตั้งทัพรบศึกพม่าหลายครั้ง และมีชัยชนะทุกครั้ง จึงเป็นที่มาของชื่อ เมืองชัยนาท ปัจจุบันชัยนาทมีชื่อเสียงด้านการเกษตร สินค้าหัตถกรรม การจักสาน การปั้น การทอ การทำเครื่องเบญจรงค์ฝีมือประณีตรูปแบบทันสมัย และได้ส่งไปจำหน่ายทั้งในประเทศและต่างประเทศ

ข. ลักษณะทางภูมิศาสตร์

ข.1 ขนาดและพื้นที่

จังหวัดชัยนาทมีพื้นที่ประมาณ 2,469.746 ตารางกิโลเมตร หรือ 1,543,591 ไร่ หรือเท่ากับร้อยละ 15.5 ของพื้นที่ภาคกลางตอนบน

ข.2 ประชากรและเขตการปกครอง

ประชากรของจังหวัดชัยนาทมีจำนวน 350,593 คน (ปี พ.ศ. 2554) แยกเป็นชาย 171,930 คน เป็นหญิง 178,663 คน เฉลี่ย 142 คน/ตารางกิโลเมตร แบ่งการปกครองออกเป็น 6 อำเภอ 2 กิ่งอำเภอ 53 ตำบล 503 หมู่บ้าน ได้แก่ อำเภอ และกิ่งอำเภอ ดังนี้ อำเภอเมืองชัยนาท อำเภอมโนรมย์ อำเภอสรรพยา อำเภอสรรคบุรี อำเภอวัดสิงห์ อำเภอหันคา กิ่งอำเภอหนองมะโมง กิ่งอำเภอเนินขาม

ตารางที่ 1 จำนวนอำเภอ ตำบล หมู่บ้าน เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบลของจังหวัดชัยนาท

ลำดับที่	อำเภอ	ปี 2554				
		พื้นที่	ตำบล	หมู่บ้าน	เทศบาล	อบต.
		(ตร.กม.)				
1	อ.เมืองชัยนาท	255.377	8	82	6	3
2	อ.มโนรมย์	225.644	7	40	3	5
3	อ.วัดสิงห์	315.318	6	47	3	4
4	อ.สรรพยา	228.277	7	55	8	1
5	อ.สรรคบุรี	354.796	8	92	8	1
6	อ.หันคา	529.334	8	100	6	4
7	อ.หนองมะโมง	291	4	41	2	2
8	อ. เนินขาม	270	3	48	1	2
รวมทั้งจังหวัด		2,469.75	51	505	37	22

ที่มา ที่ทำการปกครองชัยนาท (ข้อมูล ตุลาคม 2554)

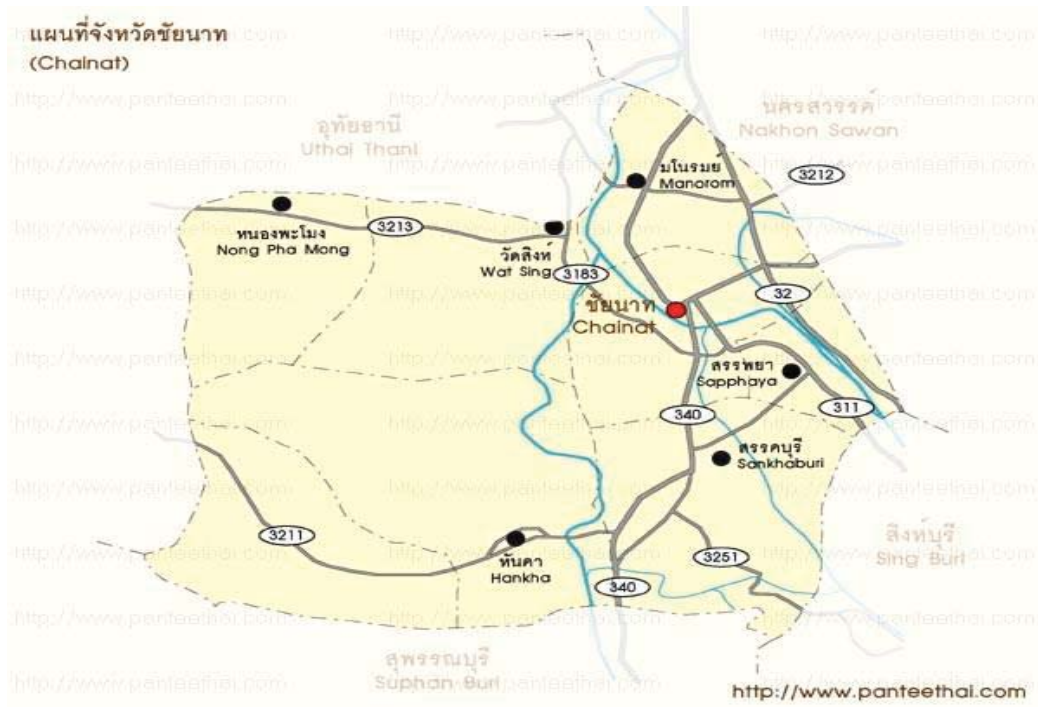
ข.3 ที่ตั้งและอาณาเขต

จังหวัดชัยนาทเป็นจังหวัดหนึ่งของภาคกลางตอนบนอยู่บริเวณริมฝั่งซ้ายของแม่น้ำเจ้าพระยา จัดได้ว่าเป็นตอนเหนือสุดของภาคกลางบนเส้นรุ้งที่ 15 องศาเหนือเส้นแวงที่ 100 องศาตะวันออกและสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง 16,854 เมตร จังหวัดอยู่ห่างจากกรุงเทพมหานคร ประมาณ 195 กิโลเมตร ชัยนาท มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดดังต่อไปนี้

- **ทิศเหนือ** ติดต่อกับจังหวัดอุทัยธานี และนครสวรรค์
- **ทิศใต้** ติดต่อกับจังหวัดสิงห์บุรี และสุพรรณบุรี
- **ทิศตะวันออก** ติดต่อกับจังหวัดนครสวรรค์ และสิงห์บุรี
- **ทิศตะวันตก** ติดต่อกับจังหวัดอุทัยธานีและสุพรรณบุรี

ข.4 แผนที่จังหวัด และแผนที่การท่องเที่ยว

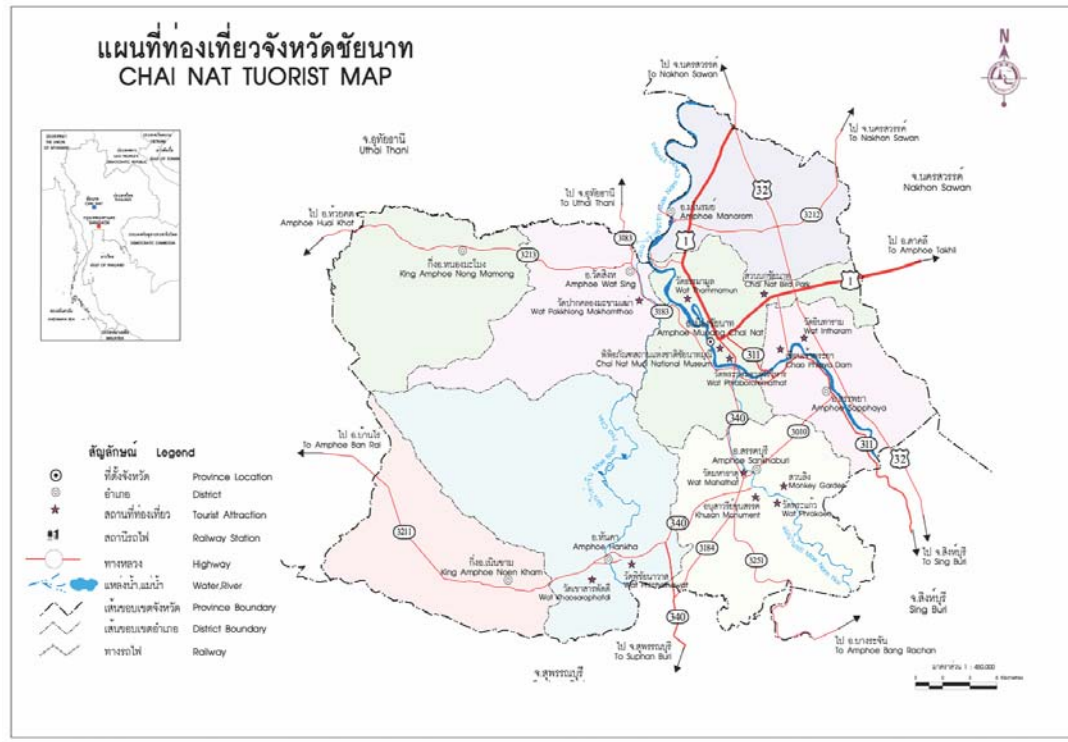
(1) แผนที่จังหวัด

ภาพที่ 001 แผนที่จังหวัดชัยนาท

ที่มา <http://www.panteethai.com>

(2) แผนที่ท่องเที่ยว

ภาพที่ 002 แผนที่ท่องเที่ยวจังหวัดชัยนาท

ที่มา Chinat.map, <http://www.poosook.com/chainat.html>

ข.5 ลักษณะภูมิประเทศ

จังหวัดชัยนาทมีลักษณะภูมิประเทศโดยทั่วไปเป็นพื้นที่ราบลุ่ม มีลักษณะเป็นที่ราบ จนถึงพื้นที่ลูกคลื่นลอนลาดมีแม่น้ำเจ้าพระยา แม่น้ำท่าจีน แม่น้ำน้อยไหลผ่านพื้นที่หลายพื้นที่ทั่วทุกอำเภอ ได้แก่

- แม่น้ำเจ้าพระยา ไหลผ่านอำเภอมโนรมย์ วัดสิงห์ เมืองชัยนาทและสรรพยา
- แม่น้ำท่าจีน ไหลผ่านอำเภอวัดสิงห์ และหันคา
- แม่น้ำน้อย ไหลผ่านอำเภอเมืองชัยนาทและอำเภอสรรคบุรี
- คลองชลประทาน ซึ่งมีหลายสายไหลผ่านพื้นที่ต่าง ๆ เช่น คลองอนุศาสนนันท์ คลองมหาราช คลองพลเทพ ล้วนเป็นแหล่งน้ำที่สำคัญสำหรับเกษตรกรรมของจังหวัดทั้งสิ้น

นอกจากลักษณะภูมิประเทศเป็นพื้นที่ราบแล้ว ยังมีเนินเขาเล็ก ๆ มีขนาดกว้าง ประมาณ 1- 3 กิโลเมตร กระจายอยู่ทั่วไป ได้แก่ เขาธรรมามูล เขาพลอง เขาสรรพยา เขาระดี่ เขารัก เขา

ดิน เขาหลัก เขาไก่ห้อย เขาสารพัดดี เขาราวเทียน เขาขยาย เขาใหญ่ เขาแก้ว เขาพนม
เกิน และเขาน้อย ฯลฯ

ข.6 สภาพภูมิอากาศ

จังหวัดชัยนาท อยู่ภายใต้อิทธิพลของลมมรสุมที่พัดผ่านประจำฤดู ทำให้แบ่งฤดูกาลออก
ได้ 3 ฤดู คือ

1) **ฤดูหนาว** เริ่มตั้งแต่กลางเดือนตุลาคมถึงกลางเดือนกุมภาพันธ์ ซึ่งเป็นฤดูมรสุม
ตะวันออกเฉียงเหนือ บริเวณความกดอากาศสูงหรือมวลอากาศเย็นจากประเทศจีนที่มีคุณสมบัติเย็นและ
แห้งจะแผ่ลงมาปกคลุมประเทศไทยในแต่เพราะจังหวัดชัยนาทอยู่ในภาคกลางอิทธิพลของบริเวณความกด
อากาศสูงจากประเทศจีนที่แผ่ลงมาปกคลุมในช่วงฤดูหนาวจะซีกว่าภาคเหนือและภาค
ตะวันออกเฉียงเหนือ ทำให้มีอากาศหนาวเย็นซีกว่าสองภาคดังกล่าวโดยเริ่มมีอากาศหนาวเย็นประมาณ
กลางเดือนพฤศจิกายนเป็นต้นไป ซึ่งอากาศหนาวที่สุดจะอยู่ระหว่างเดือนธันวาคม และ มกราคม

2) **ฤดูร้อน** เริ่มตอนมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือสิ้นสุดลงคือประมาณกลางเดือนกุมภาพันธ์ถึง
กลางเดือนพฤษภาคมซึ่งเป็นช่วงว่างจากลมมรสุม ลมที่พัดปกคลุมจะเปลี่ยนเป็นลมใต้หรือลมตะวันออกเฉียงใต้
และมีหย่อมความกดอากาศต่ำเนื่องจากความร้อนปกคลุมประเทศไทยตอนบนทำให้มีอากาศร้อน
อบอ้าวทั่วไป โดยมีอากาศร้อนจัดในเดือนเมษายน

3) **ฤดูฝน** เริ่มกลางเดือนพฤษภาคมถึงกลางเดือนตุลาคม เป็นช่วงที่มรสุมตะวันตกเฉียงใต้พัดปก
คลุมประเทศไทย ทำให้ร่องความกดอากาศต่ำหรือร่องฝนที่พัดผ่านบริเวณภาคใต้ของประเทศไทยจะ
เลื่อนขึ้นมาพัดผ่านบริเวณภาคกลางและภาคเหนือเป็นลำดับในระยะนี้ทำให้มีฝนตกชุกขึ้นตั้งแต่
กลางเดือนพฤษภาคมเป็นต้นไป เดือนกันยายน เป็นเดือนที่มีฝนตกชุกมากที่สุดในรอบปีและเป็นช่วงที่มี
ความชื้นสูง

ที่มา สำนักงานจังหวัดชัยนาท

ระยะทางจากอำเภอเมืองชัยนาทไปยังอำเภอต่างๆ

อำเภอมโนรมย์ 14 กิโลเมตร	อำเภอสรรพยา 21 กิโลเมตร
อำเภอวัดสิงห์ 22 กิโลเมตร	อำเภอสรรคบุรี 27 กิโลเมตร
อำเภอหันคา 35 กิโลเมตร	อำเภอหนองมะโมง 42 กิโลเมตร
อำเภอหนองมะโมง 42 กิโลเมตร	อำเภอเนินขาม 48 กิโลเมตร

จังหวัดชัยนาทมีประวัติตลอดจนความเป็นมาอันยาวนานไม่ว่าจะเป็นด้านประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมนิยม ประเพณี และวัฒนธรรมซึ่งได้ให้คนรุ่นหลังได้ศึกษาเรียนรู้ มีภูมิปัญญาท้องถิ่นมากมาย องค์ความรู้ในด้านต่างๆ เช่น องค์ความรู้ในด้านประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ศิลปวิทยาการ วิถีชีวิตชุมชน การผลิตสินค้าพื้นบ้านจากภูมิปัญญาชาวบ้าน (OTOP) นอกจากนี้ชัยนาทยังเป็นจังหวัดที่มีสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่งดงาม มีกิจกรรมนันทนาการให้ร่วมอย่างสนุกสนานในเทศกาลต่างๆ อีกทั้งมีอาหารและที่พักในการมาท่องเที่ยวให้เลือกอย่างครบสมบูรณ์ ในที่นี้ขอกล่าวถึงแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดโดยจำแนกออกเป็นแหล่งท่องเที่ยวประเภทที่เป็น องค์ความรู้ นันทนาการ ธรรมชาติ อาหาร และที่พักพอสังเขป

ค. ศักยภาพของจังหวัด

จังหวัดชัยนาท มีศักยภาพผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวในภาพรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง ตามเกณฑ์การประเมินของงานวิจัยชิ้นนี้ โดยมีรายละเอียดแยกตามแต่ละประเด็น ดังนี้

ค.1 ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับ ปานกลาง

- มีคะแนนศักยภาพสูงที่สุดในมิติด้านสังคม/วัฒนธรรม
- (เมื่อเปรียบเทียบระหว่างมิติด้านเศรษฐกิจ สังคม/วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม)
- แหล่งท่องเที่ยวที่โดดเด่นที่สุดคือ แหล่งท่องเที่ยวด้านธรรมชาติ
- (เมื่อเปรียบเทียบระหว่างแหล่งท่องเที่ยวด้านธรรมชาติ องค์กรความรู้ และนันทนาการ)
- แหล่งท่องเที่ยวด้านธรรมชาติที่มีศักยภาพสูงที่สุดคือ สวนนกชัยนาท
- แหล่งท่องเที่ยวด้านองค์กรความรู้ที่มีศักยภาพสูงที่สุดคือ วัดปากคลองมะขามเฒ่า
- แหล่งท่องเที่ยวด้านนันทนาการที่มีศักยภาพสูงที่สุดคือ งานหุ่นฟางนก
- โดยรวมแล้วแหล่งท่องเที่ยวสองอันดับที่มีศักยภาพสูงที่สุดได้แก่ 1) สวนนกชัยนาทซึ่งสามารถเชื่อมโยงกับกิจกรรมงานหุ่นฟางนก และ 2) วัดปากคลองมะขามเฒ่า ซึ่งสามารถเชื่อมโยงกับกิจกรรมงานแสงสีเสียงหลวงปู่ศุข

ค. 2 ศักยภาพด้านที่พักอยู่ในระดับ ปานกลาง

- ที่พักที่ถูกประเมินให้มีศักยภาพสูงที่สุดสองอันดับแรกคือ สุวรรณการเดย์ทรีรีสอร์ทและโรงแรมชัยนาทรานี

ค. 3 ศักยภาพด้านอาหารอยู่ในระดับ ปานกลาง

- ร้านอาหารที่ถูกประเมินให้มีศักยภาพสูงที่สุดสองอันดับแรกคือ ร้านผัดไทยต้นตะขบ และร้านลาบเป็ดชัยนาท
- อาหารภายในจังหวัดที่ถูกประเมินให้มีศักยภาพสูงที่สุดสองอันดับแรกคือ ส้มโอขาวแตงกวา และน้ำตาลปึกห้วยกรด

ง. แหล่งท่องเที่ยวจำแนกตามผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว

ง.1 องค์ความรู้

- วัดปากคลองมะขามเฒ่า

ภาพที่ 003 หลวงปู่ศุข

ที่มา : <http://www.tatsuphan.net>

ภาพที่ 004 ประชาชนร่วมทำบุญที่วัด

ที่มา : <http://www.tatsuphan.net>

ภาพที่ 005 ภาพเขียนฝาผนังพระหัตถ์ของสมเด็จพระบรมวงศ์เธอกรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์

ที่มา : เว็บไซต์ธรรมะไทย

วัดปากคลองมะขามเฒ่า อยู่หมู่ 1 ตำบลมะขามเฒ่าอยู่บริเวณแม่น้ำท่าจีนแยกจากแม่น้ำเจ้าพระยา กล่าวกันว่าเรียก “วัดปากคลองมะขามเฒ่า” เนื่องจากเดิมมีต้นมะขามเก่าแก่อยู่ต้นหนึ่ง ริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาหน้าวัด เป็นวัดเก่าแก่มิมีทิวทัศน์ที่สวยงามมาก วัดปากคลองนี้มีชื่อเสียงด้านพระเครื่อง โดยหลวงปู่ศุขแห่งวัดปากคลองมะขามเฒ่าได้สร้างพระเครื่อง ที่เรียกว่า “หลวงปู่ศุขวัดปากคลองมะขามเฒ่า” ประชาชนนิยมเข้าไปเพื่อสักการะบูชา

วัดนี้มีความสำคัญมากที่ว่า เป็นวัดที่เคยมีพระเกจิอาจารย์ชื่อดัง เป็นเจ้าอาวาสอยู่ คือ "พระครูวิมลคุณากร (ศุข)" หรือรู้จักในนาม "หลวงปู่ศุข" กล่าวกันว่าท่านเป็นพระเกจิอาจารย์ชื่อดัง ความเชื่อและวิธีการบูชาชาวชัยนาทและชาวไทยทั่วทุกสารทิศที่ศรัทธาในหลวงปู่ศุข เชื่อกันว่าบารมีของท่านจะช่วยดลบันดาลให้ผู้ที่มากราบไหว้ขอพรความสุขสมความปรารถนา มีสิริมงคลต่อชีวิตและแคล้วคลาดจากภัยอันตรายทั้งปวง ทั้งยังเชื่อในการบูชาเครื่องรางของขลังของหลวงปู่ศุข ว่าให้คุณทั้งในด้านโชคลาภ เมตตามหานิยม และแคล้วคลาดอยู่ยงคงกระพัน ทั้งหลวงปู่เป็นอาจารย์ของเสด็จใน "กรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์" พระราชโอรสในรัชกาลที่ 5 บิดาแห่งกองทัพเรือ สิ่งที่น่าสนใจอย่างยิ่งอีกหนึ่งอย่างของวัดนี้ คือ ภาพเขียนฝีพระหัตถ์ของสมเด็จพระบรมวงศ์เธอกรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์ อยู่ในพระอุโบสถติดตามผนังเป็นภาพพุทธประวัติ แต่กล่าวกันว่าพระองค์มิได้วาดเขียนเองทั้งหมด มีข้าราชการบริพารของพระองค์ร่วมเขียนด้วย และทั้งหมดเขียนด้วยอักษรขอมส่วนด้านใต้ภาพเขียน ก็จะบอกเวลาที่เขียนไว้ คือปี พ.ศ. 2433 ปัจจุบันนี้วัดปากคลองมะขามเฒ่า ได้รับการปรับปรุงภูมิทัศน์บริเวณโดยรอบและในอุโบสถวัดจนเป็นสถานที่ท่องเที่ยวอีกแห่ง ที่นักท่องเที่ยวมากันอย่างต่อเนื่องไม่ขาดสาย

การเดินทาง วัดปากคลองมะขามเฒ่า อยู่ห่างจากตัวเมืองชัยนาทประมาณ ๒๕ กิโลเมตร ไปทางอำเภอวัดสิงห์ ตามทางหลวงหมายเลข ๓๑๘๓ กิโลเมตรที่ ๓๖ – ๓๗ หรือใช้เส้นทางหมายเลข ๑ ไปทางอำเภอมโนรมย์ แยกซ้าย กิโลเมตร ๒๘๘ – ๒๘๙ข้ามสะพานธรรมจักร ระยะทางจากตัวเมืองประมาณ ๑๗ กิโลเมตร

● วัดธรรมามูลวรวิหาร

ภาพที่ 006 วัดธรรมามูลวรวิหาร

ที่มา : <http://www.tatsuphan.net>

ภาพที่ 007 หลวงพ่อธรรมจักร

ที่มา : <http://www.motionthailand.com>

ภาพที่ 008 เสดาทรายแดง

ที่มา : <http://www.siamfreestyle.com>

ภาพที่ 009 รอยพระพุทธรูป

ที่มา : <http://www.siamfreestyle.com>

วัดธรรมามูลวรวิหาร เป็นวัดเก่าแก่คู่บ้านคู่เมืองชัยนาทมาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นพระอารามหลวงตั้งอยู่บนไหล่เขาธรรมามูล ริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา ตำบลธรรมามูล ห่างจากอำเภอเมืองไปทางทิศเหนือประมาณ 8 กิโลเมตร ตามเส้นทางหลวงหมายเลข 1 กิโลเมตรที่ 288-289 เข้าทางโรงเรียนธรรมมานุกูล สันนิษฐานว่าพระมหาธรรมราชาธิบดีแห่งราชวงศ์สุโขทัยทรงสร้างวัดนี้ขึ้นในปี พ.ศ.๒๑๒๐ และได้มีการบูรณะปฏิสังขรณ์ในสมัยกรุงศรีอยุธยา ที่น่าสนใจคือ วัดธรรมามูลวรวิหารมีใบเสมาเป็นเสมาคู่สลักด้วยศิลาทรายสีแดง มีลายกนกประกอบ เข้าใจว่าสลักขึ้นในปลายสมัยอยุธยาหรือพุทธศตวรรษที่ 22-23 ตั้งรายรอบพระอุโบสถ ในสมัยกรุงศรีอยุธยารัชสมัยของพระเจ้าปราสาททองนิยมสร้างวัดคู่ด้วยศิลาทรายแดงและเนื่องจากเป็นเสมาคู่ซึ่งถือว่าเป็นวัดที่กษัตริย์สร้างจึงมีผลต่อความเป็นศูนย์รวมจิตใจของ

ประชาชนโดยทั่วไป นอกจากนี้ที่วัดธรรมามูลวรวิหารยังมีรอยพระพุทธรบาท ประดิษฐาน ณ พระวิหาร ด้านในของวัด สร้างด้วยศิลา มีลวดลายสลักเป็นรูปกลมตามวงจักรซึ่งสันนิษฐานว่าสร้างขึ้นมาตั้งแต่สมัย สุโขทัย

กล่าวกันว่าน้ำในแม่น้ำเจ้าพระยาหน้าวัดธรรมามูลถือเป็นน้ำศักดิ์สิทธิ์ นำไปใช้พระราชพิธีถือน้ำพระพิพัฒน์สัตยา น้ำตกที่หน้าวัดธรรมามูลวรวิหาร ใช้ทำเป็นน้ำอภิเษกจากจังหวัดชัยนาทซึ่งน้ำอภิเษกจากจังหวัดชัยนาทมีอยู่ 2 แห่ง คือ น้ำตกที่หน้าวัดพระบรมธาตุ และน้ำตกที่หน้าวัดธรรมามูล

ภายในวิหารของวัด เป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูป ทองสำริด คือ **หลวงพ่อธรรมจักร** (Luangpoa Thammachak) ถือเป็นพระพุทธรูปคู่บ้านคู่เมืองชัยนาท**ป็นพระพุทธรูปที่มีคนนับถือเลื่อมใสศรัทธามาก** ปัจจุบันใช้ปูนหุ้มไว้ทั้งองค์สมัยกรุงศรีอยุธยา มีการบูรณะวัด เป็นพระพุทธรูปปางห้ามญาติประทับบนฐานรูปดอกบัว เป็นศิลปะประยุกต์สมัยเชียงแสนตอนปลายถึงสุโขทัยตอนต้น ผสมกับสมัยอยุธยา พระหัตถ์ขวายกขึ้นเสมอพระอุระ หันพระพักตร์ไปทางทิศเหนือ สูงประมาณ 50 เมตร กลางฝ่าพระหัตถ์มีรอย "ธรรมจักร ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 2 นิ้ว" ซึ่งเป็นที่มาของชื่อพระพุทธรูป รูปพระธรรมจักรที่ปรากฏอยู่กลางฝ่าพระหัตถ์เบื้องขวา ซึ่งเข้าใจว่าเป็นความคิดของช่างสมัยนั้นที่ตั้งใจสร้างพระพุทธรูปองค์นี้ให้มีเครื่องหมายแห่งมหาปฐักษณะ (เป็นลักษณะมหาบุรุษ 32 ประการ ตามคติอินเดีย เช่น ในฝ่าเท้ามีจักรลักษณะ มีลายตาข่ายในฝ่ามือฝ่าเท้า ข้อเท้าเหมือนสังข์ที่ตั้งขึ้น คางเหมือนคางราชสีห์ เป็นต้น) และสิ่งที่น่าสนใจอีกอย่างหนึ่ง คือ **ใบเสมา** เป็นศิลาทรายสีแดงตั้งรายรอบพระอุโบสถ สลักลวดลายแบบสมัยอยุธยา

ทุกปีจะมีงานนมัสการหลวงพ่อธรรมจักรเป็นประจำปีละ 2 ครั้ง คือ วันขึ้น 4-8 ค่ำเดือน 6 และแรม 4-8 ค่ำ เดือน 11 รวมครั้งละ 5 วัน 5 คืน โดยจะมีการจัดงานปิดทองหลวงพ่ และในวันแรม 1 ค่ำ เดือน 11 ก็จะมีประเพณีตักบาตรเทโววัดธรรมามูลวรวิหาร แก่บรรดาพุทธศาสนิกชนอีกด้วย

การเดินทาง นมัสการองค์หลวงพ่อธรรมจักร วัดธรรมามูลวรวิหาร สามารถใช้เส้นทางตามถนนพหลโยธินสายเก่า ชัยนาท-นครสวรรค์ เลี้ยวแยกแขวงทางทางชัยนาท ประมาณ 8 กิโลเมตร จะแลเห็น

เขารธรรมามูลอยู่ทางซ้ายมือ มีป้ายชื่อวัดแสดงอยู่ ให้เลี้ยวซ้ายไปตามถนนข้ามเขาอีกประมาณ 1.5 กิโลเมตร

- วัดพระธาตุ

ภาพที่ 010 วัดพระธาตุ

ที่มา : <http://www.tatsuphan.net>

ภาพที่ 011 พระปรารค์กลีบมะเฟืองประดับรูปเทพพนม

ที่มา : <http://www.tatsuphan.net>

ภาพที่ 012 วิหารเก่า

ที่มา : หอมรดกไทย สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม

ภาพที่ 013 หลวงพ่อหมอหรือหลวงพ่อกลิ่งเมือง

วัดมหาธาตุ ตำบลแพรศรีราชา อำเภอสรคบุรี จ.ชัยนาท อยู่หมู่ที่ 8 ริมฝั่งแม่น้ำน้อย เทศบาลตำบลแพรศรีราชา อำเภอสรคบุรี ถนนหน้าพระลาน เดิมชื่อว่าวัดพระธาตุ หรือวัดหัวเมือง เป็นวัดเก่าแก่โบราณคู่เมืองแพรหรือเมืองสรคร์ กรมศิลปากร ได้ประกาศขึ้นทะเบียนโบราณสถานเมื่อวันที่ 8 มีนาคม 2478 มีพระอุโบสถ แบ่งออกเป็น 7 ห้อง มีพระไลด้านหน้า และด้านหลัง มีพระพุทธรูปนั่ง 2 องค์

ก่อด้วยอิฐถือปูน ประดิษฐานอยู่ในพระอุโบสถ หลังคาแบบซ้อน 2 ชั้น โบราณสถานที่น่าสนใจและมีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ของวัดมหาธาตุ ได้แก่

- พระปรางค์กลีบบะเพอง (พุมะเพอง) พระปรางค์สร้างด้วยอิฐปูน 3 องค์ สูงประมาณ 20 เมตร อยู่ด้านซ้ายของพระวิหาร องค์พระธาตุมีลักษณะคล้ายกลีบบะเพอง ตั้งอยู่บนฐานสี่เหลี่ยม (ฐานเขียง) ภายในซุ้มประดิษฐานพระพุทธรูปปูนปั้น ลักษณะเป็นพระพุทธรูปแบบศิลปะอยุธยา ยอดพระปรางค์ส่วนบนมีภาพสลักเป็นภาพเทพพนม ได้รับการบูรณะจากกรมศิลปากรเมื่อ พ.ศ.2526 เป็นศิลปะสมัยลพบุรี
- วิหารเก่าวัดมหาธาตุ วิหารเก่ามีสภาพที่ชำรุดไม่มีหลังคา มีแต่เสาด้านหน้าเป็นรูปแปดเหลี่ยมแบบเสาวิหารในสมัยอยุธยา นอกจากนี้ยังมีบัวหัวเสาเป็นบัวกลม มีทางขึ้นด้านหน้าทางเดียว ด้านหลังพระวิหารมีทางเดินเชื่อมกับระเบียงคดออกไปสู่ลานพระธาตุได้ มีพระพุทธรูปปูนปั้นเป็นพระประธาน 1 องค์เป็นลักษณะช่างสกุลเมืองสุพรรณ
- หลวงพ่อหมอ หรือหลวงพ่อหลักเมือง เป็นพระพุทธรูปศิลา อยู่ในวิหารเล็ก (ติดกับวิหารเก่า) เป็นที่เคารพสักการะแก่ประชาชนชาวสุพรรณบุรีมาก ถือว่ามีความศักดิ์สิทธิ์

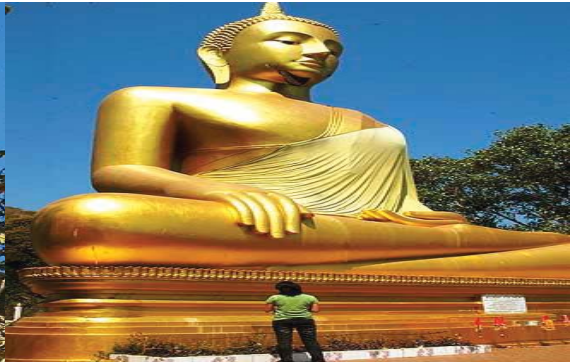
การเดินทาง อยู่ห่างจากตัวเมืองชัยนาทประมาณ ๒๐ กิโลเมตร จากอำเภอเมืองชัยนาท ใช้ทางหลวงหมายเลข ๓๔๐ ถึงทางแยกเข้าอำเภอสรรคบุรี จากที่ว่าการอำเภอสรรคบุรี บริเวณหน้าฝาย เลี้ยวซ้ายไปประมาณ ๕๐๐ เมตร

- วัดปฐมเทศนาอรัญวาสี

ภาพที่ 014 เจดีย์วัดเขาพลอง

ที่มา : ผู้จัดการออนไลน์

ภาพที่ 015 พระพุทธอริยัมโม

ที่มา : [http:// m.touronthai.com](http://m.touronthai.com)

วัดปฐมเทศนาอรัญวาสี (วัดเขาพลอง) ตำบลท่าพระ อ.เมือง จ.ชัยนาท ด้านบนของวัดนั้นมีเจดีย์สี่ทองอร่าม ส่วนด้านในเป็นที่ประดิษฐานพระบรมสารีริกธาตุขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า บริเวณนี้สามารถมองเห็นความสวยงามของเมืองชัยนาทได้แบบ 360 องศา ที่บริเวณเชิงเขาเป็นที่ตั้งของสวนนกชัยนาท และเป็นที่ประดิษฐานพระพุทธอริยัมโม ซึ่งเป็นพระพุทธรูปปางมารวิชัยขนาดใหญ่ มีความสูง 8 วา 3 ศอก 1 นิ้ว รวมฐานสูง 9 วา 3 ศอก 6 นิ้ว หน้าตักกว้าง 6 วา 1 ศอก 8 นิ้ว ศิลปะแบบสุโขทัย

การเดินทาง อยู่ห่างจากตัวเมืองไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ ตามเส้นทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1(ถนนพหลโยธิน) ประมาณ 3 กิโลเมตร (ทางเดียวกับสวนนกชัยนาท)

- วัดพระแก้ว

ภาพที่ 016 วัดพระแก้ว

ที่มา : <http://www.unseentravel.com>

ภาพที่ 017 หลวงพ่อฉาย

ที่มา : กระทรวงวัฒนธรรม

ภาพที่ 018 ราชีนีแห่งเจดีย์ในเอเชียอาคเนย์

ที่มา : <http://www.tatsuphan.net>, manager.co.th

วัดพระแก้ว อยู่ตำบลแพรกศรีราชา อำเภอสรรคบุรี ห่างจากตัวเมืองชัยนาทประมาณ 23 กิโลเมตร เป็นวัดที่สร้างสมัยเดียวกับวัดมหาธาตุ ตั้งแต่ปี พ. ศ. 1900 เดิมวัดพระแก้วใช้ชื่อว่าวัดป่าแก้ว ใช้เป็นที่ปฏิบัติธรรมของคณะสงฆ์ กล่าวกันว่ามีคนพบพระพุทธรูปองค์เล็กเท่าปลายนิ้วจากในเจดีย์ สร้างจากแก้วมีหลายสีส่องประกายสวยงามเมื่อต้องแสงไฟ จึงเรียกกันว่าวัดพระแก้ว กรมศิลปากรได้ประกาศขึ้นทะเบียนโบราณสถานเมื่อวันที่ 8 มีนาคม 2478 ภายในวัด มีเจดีย์เก่าแก่ที่เป็นศิลปะละโว้ ทรงสูง ผสมกับทวารวดีตอนปลาย ฐานเรือนธาตุแบบลดทอนไม้ ซึ่งเป็นศิลปะสมัยสุโขทัย และศรีวิชัยมี

ความสวยงามแปลกตา นอกจากนี้ยังมีพระพุทธรูปปั้นแบบนูนสูงประดับทั้งสี่ด้าน สันนิษฐานว่าสร้างราวพุทธศตวรรษที่ 18-19 มีอายุประมาณ 600-700 ปี

ลักษณะการก่อสร้างคนสมัยก่อนได้แฝงคติธรรมไว้กับการก่อสร้างวัดไว้ด้วย เช่นฐาน เป็นฐานสี่เหลี่ยมหมายถึงพระพุทธรูปสี่องค์เป็นฐาน มีเป้าหมายสูงสุดคือพระนิพาน แทนด้วยยอดเจดีย์ มีฐานสูงแปดเหลี่ยมหมายถึงอริยมรรคมีองค์แปด ปล้องไฉน 12 ปล้องหมายถึงปัจจุสมุทพบาท สิ่งนี้อาศัยกันเกิดเหมือนลูกโซ่ ความสูง 37 เมตร คือโพธิปักขิยธรรม ธรรมเป็นเครื่องตรัสรู้ 37 ประการ อันประกอบด้วย สติ ปัญญา 4 สัมมปธาน 4 อิทธิบาท 4 อินทรีย์ 85 พละ 5 โพชฌงค์ 7 และอริยมรรคมีองค์ 8 พระสฤป เจดีย์องค์เดิมจะมีเจดีย์บริวารรายล้อมอยู่รอบข้างหลายสิบองค์อีกทั้งมีองค์เจดีย์สี่เหลี่ยมที่มีความงดงาม จนมีผู้กล่าวว่า เป็นราชินีแห่งเจดีย์ในเอเชียอาคเนย์

ด้านหน้าเจดีย์มีวิหารหลวงพ่อดาย ด้านหลังองค์หลวงพ่อดายมี "ทับหลัง" แกะสลักติดอยู่ เป็นภาพจำหลักบนศิลาทรายเป็นรูปพระอิศวรทรงช้างเอราวัณอยู่ในซุ้มเรือนแก้วเป็นศิลปะขอมมีอายุกว่าพันปี เดิมเจ้าอาวาสวัดพระแก้ว กล่าวว่าพบหลวงพ่อดาย ในสภาพชำรุดหักเป็นสามท่อนอยู่ในป่าแฝก จึงจัดทำฐานไว้ชั่วคราว กระทั่งพ.ศ. 2498 จึงได้บูรณะซ่อมแซมให้สมบูรณ์ดังเช่นในปัจจุบันและประดิษฐานอยู่ในวิหารหน้าเจดีย์วัดพระแก้ว เป็นที่เคารพสักการะของประชาชน

การเดินทาง ตั้งอยู่ที่หมู่ 10 บ้านบางน้ำพระ ต.แพรก ศรีราชาอยู่ห่างจากตัวอำเภอทางทิศใต้ประมาณ 2 กิโลเมตร

- วัดพระบรมธาตุวรวิหาร

ภาพที่ 019 เจดีย์พระบรมธาตุ และวิหาร

ที่มา : <http://www.tatsuphan.net>

ภาพที่ 020 หลวงพ่อเพชรจำลอง

ที่มา : <http://www.tatsuphan.net>

ภาพที่ 021 บ่อน้ำมนต์ศักดิ์สิทธิ์ที่ใช้ทำน้ำอภิเษก

ที่มา: คมชัดลึก

ภาพที่ 022 แผ่นศิลาจารึก

ที่มา: เว็บไซต์สำนักงานจังหวัดชัยนาท

ภาพที่ 023 ล้นเกล้าฯทั้งสองพระองค์ เสด็จพระราชดำเนินไปนมัสการพระบรมสารีริกธาตุ
ที่มา : <http://www.skyscrapercity.com>

วัดพระบรมธาตุวรวิหาร เป็นวัดโบราณ อยู่แถบกลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา เป็นพระอารามหลวง ชั้นโท ชนิดวรวิหาร ตั้งอยู่ที่ตำบลชัยนาท อำเภอเมือง จังหวัดชัยนาท มีพื้นที่ ๓๑ ไร่ ๑ งาน ๒๔ วา "สร้างขึ้นมาตั้งแต่สมัยขอมเรืองอำนาจอยู่แถบกลุ่มน้ำเจ้าพระยา โดยมีพระบรมสารีริกธาตุบรรจุอยู่ในองค์พระเจดีย์ทรงปราสาท ซึ่งสร้างด้วยศิลาแลงสูง ๗ วา รูปทรงสี่เหลี่ยม ฐานด้านกว้างประมาณ ๓ วาเศษ (๖ เมตร) สร้างในสมัยพระศรีธรรมราชา โดยพระอรหันต์ได้อัญเชิญพระบรมสารีริกธาตุมา และได้สร้างพระปราสาทด้วยศิลาแลง บรรจุพระบรมสารีริกธาตุไว้ในพระปราสาท แผ่นศิลาจารึก ไม่ได้กล่าวถึงผู้สร้างวัดนี้กล่าวแต่เพียงว่าเดิมพระปราสาทองค์นี้หุ้มด้วยโลหะสีขาว ต่อมาบูรณะใช้หินและปูนหุ้มไว้ พระเจดีย์บรมธาตุนี้ตั้งบนฐานสี่เหลี่ยมจัตุรัส และย่อมุมขึ้นไปรองรับตัวซุ้มจรนำทั้งสี่ด้าน ซุ้มมีลักษณะแคบและเตี้ย หน้าบันประดับซุ้มจรนำเป็นสองชั้นซ้อนกันอยู่ เหนือขึ้นไปเป็นซุ้มเจดีย์ หรือองค์ระฆัง มีกลีบบัวซ้อนรองรับปลีและยอดจากลักษณะพระพุทธรูปปูนปั้นนูนต่ำ ปางสมาธิ ประทับนั่งอยู่กับฝ่าผนังด้านหนึ่ง มีเค้าเป็นศิลปะลพบุรี หรือศิลปะแบบอู่ทอง วัดพระบรมธาตุวรวิหาร เป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์สำหรับประกอบพิธีพุทธาภิเษกของพระมหากษัตริย์ทุกพระองค์ น้ำหน้าวัดพระบรมธาตุ ถือว่าเป็นน้ำศักดิ์สิทธิ์ ใช้ในพิธีถือน้ำพิพัฒน์สัตยา นอกจากนี้ภายในพระวิหารมีบ่อน้ำพระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์มีน้ำออกมาตามธรรมชาติ อายุ ๗๐๐ กว่าปี วัดพระบรมธาตุวรวิหารมีโบราณสถานและปูชนียวัตถุที่สำคัญดังนี้

- เจดีย์พระบรมธาตุ องค์พระเจดีย์เป็นรูปแบบสถาปัตยกรรมอุททอง บรรจุพระบรมสารีริกธาตุของพระพุทธเจ้า ไม่มีหลักฐานว่าใครสร้างแต่มีตำนานเล่ากันว่าองค์พระเจดีย์สร้างขึ้นในสมัยพระเจ้าศรีธรรมโศกราชกษัตริย์แห่งอินเดีย ทรงให้พระสงฆ์มาเผยแผ่พระศาสนาในประเทศต่างๆหลายประเทศรวมทั้งประเทศไทย เจดีย์พระบรมธาตุนี้เป็นที่เคารพนับถือของประชาชนในจังหวัดชัยนาทและจังหวัดใกล้เคียง สำหรับจังหวัดชัยนาทเองจะจัดงานเทศกาลสมโภชพระบรมธาตุในวันเพ็ญเดือน 6 เป็นประจำทุกปี
- พระวิหารแก้วห้อง คาดว่าน่าจะสร้างพร้อมกับเจดีย์พระบรมธาตุ และภายในวิหารก็มีบ่อน้ำพระพุทธมนต์อันศักดิ์สิทธิ์มีน้ำออกมาเองตามธรรมชาติ อายุกว่า 700 ปี ใช้ทำน้ำอภิเชก(คือน้ำศักดิ์สิทธิ์ที่ พระมหากษัตริย์ทรงรับการถวายก่อนที่จะเสด็จขึ้นเถลิงถวัลยราชสมบัติบรมราชาภิเชก ตามตำราพราหมณ์)
- พระอุโบสถ ภายในอุโบสถมีพระประธานเป็นพระพุทธรูปปูนปั้นขนาดใหญ่ลงรักปิดทองปางมารวิชัย หลวงพ่อเพชรจำลอง (องค์เดิมพระมหาธรรมราชาลิไท สร้างไถ่เมืองชัยนาทคืนจากพระเจ้าอู่ทอง ปัจจุบันทางกรมศิลปากรได้จัดรักษาไว้)
- แผ่นศิลาจารึก พบในสมัยพระเจ้าอยู่หัวท้ายสระ มีข้อความกล่าวถึงการฉลองการบูรณปฏิสังขรณ์พระบรมธาตุเจดีย์ ปัจจุบันแผ่นศิลาจารึกนี้ได้ประดิษฐานอยู่ที่ฝาผนังวิหารด้านที่ติดกับองค์พระธาตุ แผ่นศิลาจารึกนี้เป็นพระมหากรุณาธิคุณแก่ชาวชัยนาทยิ่งนัก เนื่องจาก พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ ได้เสด็จพระราชดำเนินมาที่จังหวัดชัยนาทเป็นการส่วนพระองค์เป็นครั้งแรก เมื่อวันที่ ๒๗ กันยายน พ.ศ.๒๔๙๘ โดยเสด็จพระราชดำเนินไปนมัสการพระบรมสารีริกธาตุ ณ วัดพระบรมธาตุวรวิหาร(พระอารามหลวง) อำเภอเมืองชัยนาท เป็นแห่งแรก และเสด็จไปทอดพระเนตรการก่อสร้างเขื่อนเจ้าพระยา เป็นแห่งที่สองในวันเดียวกัน หลังจากเสด็จพระราชดำเนินแล้ว พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานนามวัดให้ใหม่ว่า วัดพระบรมธาตุวรวิหาร เมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๙

แต่เป็นที่น่าเสียดายอย่างยิ่ง ที่การเสด็จพระราชดำเนินซึ่งเป็นประวัติศาสตร์สำคัญครั้งนั้น ทางวัดหรือทางจังหวัดไม่มีเอกสารหลักฐานเก็บไว้เลย คงมีแต่หลักฐานภาพถ่ายที่ประชาชนเก็บไว้ (นายบุญเสริม บุญมีรอด ราษฎรตำบลชัยนาท อำเภอเมืองชัยนาท จังหวัดชัยนาท) และหลักฐานจากสำนักพระราชเลขาธิการ คือข่าวในพระราชสำนัก และข่าวจากหนังสือพิมพ์ ๒ ฉบับ คือหนังสือพิมพ์เกียรติศักดิ์และหนังสือพิมพ์ประชาธิปไตยซึ่งมีเนื้อหาข่าวสอดคล้องกันโดยเฉพาะอย่างยิ่ง หนังสือพิมพ์เกียรติศักดิ์ ได้ระบุว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานเงินกันถุงคนละ ๙ บาท ให้แก่ราษฎรชาวชัยนาทที่นำสิ่งของมาทูลเกล้าถวาย ซึ่งต่อมาก็ได้กลายเป็นพระราชประเพณีในการเสด็จเยี่ยมราษฎรสืบต่อมา

นอกจากนี้บริเวณวัดพระบรมธาตุวรวิหาร ก็ยังมีพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ชัยนาท มุนี (Chainatmuni National Museum) อำเภอเมือง จังหวัดชัยนาท อยู่ในสังกัดสำนักศิลปากรที่ 4 ลพบุรี กรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรมเป็นหน่วยงานที่รวบรวมเก็บรักษา อนุรักษ์ และจัดแสดงโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ ที่เป็นมรดกทางศิลปวัฒนธรรมของชาติอีกทั้งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญแห่งหนึ่งของจังหวัด มีพื้นที่ 3 ไร่ 45 ตารางวา **พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติชัยนาทมุนี**เป็นอาคารทรงไทยประยุกต์ 2 ชั้น ประกอบไปด้วยโบราณศิลปวัตถุที่น่าสนใจและมีเอกลักษณ์ พิพิธภัณฑสถานแห่งนี้อยู่บนริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา และมีการแบ่งการจัดการแสดงตามพื้นที่ออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่

ภาพที่ 024 ห้องโถงชั้นล่าง

ที่มา: เว็บไซต์สำนักงานจังหวัดชัยนาท

ภาพที่ 025 ชั้นบน

ที่มา: เว็บไซต์สำนักงานจังหวัดชัยนาท

ภาพที่ 026 พิพิธภัณฑ์พื้นบ้าน

ที่มา: เว็บไซต์สำนักงานจังหวัดชัยนาท

- **ห้องโถงชั้นล่าง** จัดแสดงเรื่องราวทางด้านประวัติศาสตร์โบราณคดีของจังหวัด มีการจัดแสดง พระพุทธรูปสังคโลก เครื่องมือเครื่องใช้ เครื่องประดับ ฯลฯ ตั้งแต่สมัยทวาราวดีถึงสมัยรัตนโกสินทร์ ในด้านโบราณวัตถุที่จัดแสดง ก็จะเป็นเครื่องใช้ เครื่องประดับสมัยก่อนประวัติศาสตร์ และสมัยทวาราวดี พระพุทธรูปสมัยต่างๆ อีกส่วนหนึ่งก็จัดแสดง โบราณวัตถุที่สร้างขึ้นเพื่อถวายเป็นพุทธบูชา เช่น ตู้พระธรรม เครื่องบริวารถมปิด ประติมากรรมและเครื่องถ้วยในศิลปะลพบุรี /สุโขทัย /อยุธยา /รัตนโกสินทร์ และศิลปะจีน
- **ห้องแสดงชั้นบน** มีการจัดแสดงพระพิมพ์ที่ได้จากการดำเนินงานทางโบราณคดีในประเทศไทย ตั้งแต่พระพิมพ์ในศิลปะทวาราวดี /ศรีวิชัย /ลพบุรี /อยุธยา และศิลปะรัตนโกสินทร์ นอกจากนี้ยังจัดแสดง แม่พิมพ์พระพิมพ์ แม่พิมพ์ไม้ และพระพุทธรูปสำริดขนาดเล็ก
- **ด้านหลังอาคารเป็นสถานที่จัดแสดงพิพิธภัณฑ์พื้นบ้าน** ซึ่งได้รวบรวมเครื่องมือเครื่องใช้ไม้สอยของชุมชนกลุ่มแม่น้ำ ตั้งแต่เครื่องมือหาปลาเพื่อการหาอยู่หากิน/ เครื่องจักสาน จนถึงเครื่องใช้ในครัวเรือน กระต่ายขูดมะพร้าว โม่หิน หม้อไหที่ทำจากดินเผา ฯลฯ

การเดินทาง ห่างจากตัวเมืองชัยนาทประมาณ 4 กม. จากอำเภอเมืองใช้เส้นทางหลวงหมายเลข 340 จนถึงสี่แยกตัดกับเส้นทางหลวงหมายเลข 3183 เข้าไปตามทางหลวง 3183 ประมาณ 1 กม

- วัดสองพี่น้อง

ภาพที่ 027 เจดีย์องค์พี่

ที่มา <http://www.bloggang.com>

ภาพที่ 028 เจดีย์องค์น้อง

ที่มา <http://www.bloggang.com>

ภาพที่ 029 หลวงพ่อดำ

ที่มา <http://www.bloggang.com>

วัดสองพี่น้อง เป็นพุทธศาสนาเมืองโบราณเมื่อ ๘๐๐ ปี เป็นเมืองหน้าด่านกรุงสุโขทัยกรมศิลปากรได้ขึ้นทะเบียนเป็นโบราณสถานเมื่อปี ๒๔๗๘ เป็นพุทธสถานในการฝึกปฏิบัติธรรม ศิล สมาธิ ก่อให้เกิด สติปัญญา พุทธคุณ เย็นสงบแก่ผู้ปฏิบัติเลื่อมใสศรัทธาทั้งหลาย พุทธศาสนิกชนที่ไปวัดสองพี่น้องสามารถกราบไหว้ขอพรองค์พระปรางค์เจดีย์เจ้าอ้ายเจ้ายี่กษัตริย์เมืองกรุงเก่าแพรงศรีราชา บูชาพระบรมสารีริกธาตุ ขอพรต่อองค์พระพุทธรูปชินราชจำลองพระประธานในพระอุโบสถ บูชาพระพุทธรูปเจ้าปาง

เสด็จบิณฑบาตพร้อมอัครสาวก ๕ พระองค์ อีกทั้งยังได้บูชาพระประจำวันเกิดอีกด้วย นอกจากนี้บรรดาพุทธศาสนิกชนที่มาเยือนวัดสองพี่น้องเมื่อใดก็น่าจะต้องไปนมัสการหลวงพ่อดำ พระคู่บ้านคู่เมืองเจ้าอ้ายเจ้ายี่ ซึ่งถือเป็นพระพุทธรูปที่มีพุทธลักษณะเป็น Unseen ที่มีพระเศศและพระเกศาเป็นรูปมวยผมเหมือนขององค์พระฤาษี

หากจะกล่าวถึงประวัติวัดสองพี่น้องก็มีการเล่าขานต่อกันมาว่า เจ้าอ้าย เจ้ายี่ เจ้าสาม เป็นพี่น้องกัน เจ้าสามยุยงให้เจ้าอ้ายและเจ้ายี่รบกันเพื่อแย่งราชสมบัติ เจ้าอ้ายและเจ้ายี่เสียชีวิตทั้งคู่ เจ้าสามจึงได้ครองเมืองและสร้างปราสาทเจ้าอ้าย สร้างเจดีย์แด่เจ้ายี่ ซึ่งสันนิษฐานว่าสร้างก่อนกรุงศรีอยุธยา ๖๐๐ ปี ภายในวัดสองพี่น้องมีพระปรารักษ์ลพบุรีอยู่ ๒ องค์ องค์ใหญ่ด้านทิศตะวันออกก่อนช้างสมบุรณ์ มีลายปูนปั้นประดับงดงาม ส่วนปราสาทองค์เล็กอยู่ด้านตะวันออกเฉียงใต้ เป็นเจดีย์ทรงแปดเหลี่ยมที่มีขนาดเล็กกว่ามีสภาพทรุดโทรมตามเวลาจนไม่สามารถตรวจพบรายละเอียดต่างๆได้ พระปรารักษ์ทั้ง ๒ องค์กรมศิลปากรได้ขึ้นทะเบียนเป็นโบราณสถานเมื่อปีพ.ศ. ๒๔๗๘ พร้อมกับวัด

การเดินทาง อยู่ห่างจากตัวเมืองชัยนาทประมาณ ๒๐ กิโลเมตร จากอำเภอเมืองชัยนาท ใช้ทางหลวงหมายเลข ๓๔๐ ถึงทางแยกเข้าอำเภอสรรคบุรี จากที่ว่าการอำเภอสรรคบุรี บริเวณหอนาฬิกา เลี้ยวซ้ายไปประมาณ ๕๐๐ เมตรถึงวัดมหาธาตุ และวัดสองพี่น้องอยู่เลยวัดมหาธาตุไปประมาณ ๓๐๐ เมตร

- วัดโตนดหลาย

ภาพที่ 030 วัดโตนดหลาย

ที่มา : [www. tatsuphan.net](http://www.tatsuphan.net)

วัดโตนดหลาย ตั้งอยู่ในเขตตำบลแพรภคคีราชา อยู่ห่างจากวัดสองพี่น้องประมาณ ๓๐๐ เมตร มีเจดีย์ทรงพุ่มข้าวบิณฑ์หรือทรงดอกบัว เป็นศิลปะแบบสุโขทัย เจดีย์มีลักษณะทรงสูงย่อมุม คล้ายกับพระปรางค์ตั้งอยู่บนฐานซ้อนเรียงกันเป็นชั้น พ้นจากฐานเป็นหน้ากระดานฐานบัวคว่ำบัวหงายรองรับแท่งสี่เหลี่ยมย่อมุมตรงกลาง ส่วนบนเป็นรูปกลมคล้ายระฆังกลม ส่วนองค์ระฆังทำเป็นกระพุ่มกลุ่มมีลักษณะคล้ายดอกบัวหลวง ส่วนล่างรอบกระพุ่มมีรูปกลีบนูนของปรางค์ประดับอยู่ด้านหน้าของเจดีย์

การเดินทาง จากอำเภอเมืองชัยนาท ใช้ทางหลวงหมายเลข ๓๔๐ ถึงทางแยกเข้าอำเภอสรรคบุรี จากที่ว่าการอำเภอสรรคบุรี บริเวณหอนาฬิกา เลี้ยวซ้ายไปประมาณ 1 ก.ม ถึงวัดโตนดหลาย (อยู่เลยวัดสองพี่น้องไปประมาณ ๓๐๐ เมตร)

● วัดพระยาแพรก

ภาพที่ 031 วัดพระยาแพรก

ที่มา : [www. tatsuphan.net](http://www.tatsuphan.net)

วัดพระยาแพรก เป็นวัดร้างตั้งติดกับวัดมหาธาตุด้านทิศเหนือ เป็นศาสนสถานของชุมชนภายในเมืองโบราณที่รู้จักกันในนามเมืองแพรกศรีราชา หรือเมืองสรรค์ ซึ่งตั้งอยู่ระหว่างอาณาจักรใหญ่ ได้แก่ สุโขทัย อโยธยา และสุพรรณบุรี ในช่วงพุทธศตวรรษที่ ๑๘ – ๒๐ โบราณสถานวัดพระยาแพรก ประกอบด้วย พระวิหาร และเจดีย์โบราณทรงกลมบนฐานแปดเหลี่ยม ประดิษฐานพระพุทธรูปล้อมรอบ เจดีย์ วิหารภายในกำแพงแก้วก่อสร้างด้วยอิฐสอดิน ฉาบปูนตกแต่งผิวภายนอก ซึ่งได้รับอิทธิพลก่อสร้างสมัยอยุธยา และคงมีอายุการใช้งานสืบต่อมาระยะหนึ่งก่อนการทิ้งร้างไปพร้อมกับเมืองในราวพุทธศตวรรษที่ ๒๐

การเดินทาง จากอำเภอเมืองชัยนาท ใช้ทางหลวงหมายเลข ๓๔๐ ถึงทางแยกเข้าอำเภอสรรคบุรี จากที่ว่าการอำเภอสรรคบุรี บริเวณหอนาฬิกา เลี้ยวซ้ายไปประมาณ ๕๐๐ เมตร วัดพระยาแพรกจะอยู่ข้างวัดมหาธาตุ

- วัดปทุมธาราม

ภาพที่ 031 เจดีย์บรรจุพระสารีริกธาตุอรหันตธาตุ ภาพที่ 032 พระบรมสารีริกธาตุ

ที่มา <http://www.bloggang.com>

ที่มา <http://www.bloggang.com>

ภาพที่ 033 ท้าววิรุฬห์รักษาพระสารีริกธาตุ

ที่มา <http://www.bloggang.com>

ภาพที่ 034 พระพุทธรูปปางประทานพรหน้าวิหาร

ที่มา <http://www.bloggang.com>

วัดปทุมธาราม (วัดหนองบัว) เลขที่ 166 หมู่ 2 ตำบลหนองบัว สร้างขึ้นเป็นวัดนับตั้งแต่ พ.ศ. 2365 เดิมชื่อว่า “วัดหนองบัว” เนื่องจากหมู่บ้านนี้มีหนองน้ำและมีบัวหลวงมากมาย ผู้สร้างวัดนี้ขึ้นมา คือ สมเด็จเจ้าเถื่อน สมเด็จพร กับขรัวยายไข่

พระครูปฐมชัยกิจ หรือ หลวงปู่ณะ จิตปัญโญ เจ้าอาวาสวัดปทุมธาราม (หนองบัว) ต.หนองบัว อ. วัดสิงห์ จ.ชัยนาท เป็นพระเกจิอาจารย์ชื่อดังรูปหนึ่งแห่งลุ่มแม่น้ำท่าจีน ที่ชาวบ้านให้ความเลื่อมใสศรัทธา เป็นพระเถระที่เปี่ยมด้วยเมตตาธรรมทนายาสืบทอดพุทธาคมสายหลวงปู่ศุข วัดปากคลองมะขามเฒ่า

ภายในบริเวณวัดมีสิ่งที่น่าสนใจ คือ วิหารที่ประดิษฐานพระพุทธรูป รูปเหมือนหล่อ หลวงปู่ศุข กรมหลวงชุมพรฯ/ หลวงพ่อจาด อดีตเจ้าอาวาส ด้านหน้าของวิหารมีพระพุทธรูปปางประทานพรสีทอง องค์ใหญ่ วัดปทุมธารามนี้เป็นที่ประดิษฐานของ พระมหาธาตุเจดีย์ศรีชัยนาท นับเป็นเจดีย์ที่ใหญ่ที่สุดของจังหวัดชัยนาท สร้างขึ้นเพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ ทรงครองราชย์สมบัติครบ 50 ปี เพื่ออัญเชิญพระบรมสารีริกธาตุ และพระธาตุของพระอรหันต์สาวกไปบรรจุ สถิตอยู่ ณ บุษบก ยอดพระเจดีย์ นอกจากนั้นยังมีพระร่วงเลิศฤทธิ์ และพระพุทธรวงศ์ 28 พระองค์ ประดิษฐานอยู่ในองค์เจดีย์ บานประตูหน้าต่างแกะสลักเป็นรูปสัตว์หิมพานต์สีทอง ทางขึ้น 4 ทิศ เป็นบันไดนาค ศิลปะสวยงามมาก และสำหรับผู้ที่เชื่อศรัทธาก็ยังสามารถลอดโบสถ์วนรอบองค์พระพิฆเนศ เพื่อให้หมดเคราะห์โศก มีโชคลาภ คัดหวังสมปรารถนาอีกด้วย

การเดินทาง ไปตามเส้นทาง ๕๐๒๓ ขับต่อไปยังถนนราษฎร์บำรุง และเลี้ยวขวาไปยังเส้น ๓๑๘๓ ห่างจากวัดปากคลองมะขามเฒ่าไม่เกิด ๑๐ กิโลเมตร

- วัดทรงเสวย

ภาพที่ 035 วัดทรงเสวย

ที่มา Tour on Thai.com

ภาพที่ 036 ลานที่ระลึก 100 ปีเสด็จประพาสต้น

ที่มา Tour on Thai.com

ภาพที่ 037 เสด็จประพาสต้นวัดทรงเสวย

ที่มา Tour on Thai.com

วัดทรงเสวย ตั้งอยู่ตำบลหนองน้อย อ.วัดสิงห์ สังกัดคณะสงฆ์มหานิกาย สร้างขึ้นเป็นวัดนับตั้งแต่ประมาณ พ.ศ. ๒๔๓๐ เดิมมีนามว่า “วัดหนองแค” การเสด็จประพาสต้นของรัชกาลที่ 5 ณ วัดทรงเสวยนั้น มีประวัติว่าเมื่อวันที่ 16 ตุลาคม พ.ศ. 2451 (ร.ศ.127) พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เสด็จพระราชดำเนินตรวจสอบลำน้ำเก่าโดยทางรถไฟถึงจังหวัดนครสวรรค์ แล้วเสด็จประทับเรือพระที่นั่งครุฑเทิดเทิง เพื่อตรวจลำแม่น้ำมะขามเฒ่า (แม่น้ำท่าจีน) ทรงประทับแรมที่วัดหัวหาด อ.มโนรมย์ ปัจจุบันเรียกวัดนี้ว่าวัดพิบูลงาม นับเป็นการเสด็จเมืองชัยนาทเป็นครั้งที่ 3 ต่อจากนั้นวันที่ 17

ตุลาคม พ.ศ.2451 เสด็จ ฯ ตามลำน้ำมะขามเฒ่าผ่านตลาดวัดสิงห์ ลำน้ำมะขามเฒ่าสมัยนั้นเต็มไปด้วยผักตบชวาและตอไม้ ประชาชนจึงได้ช่วยกันตัดตอไม้ และเก็บผักตบชวา พระองค์ประทับแรมที่หนองแค ซึ่งสมัยนั้นขึ้นกับตำบลคลองจันทร์ ปัจจุบันอยู่ในเขตตำบลหนองน้อย อำเภอวัดสิงห์

ในครั้งนั้น พระอริการค้อยเป็นเจ้าอาวาสได้ชักชวนราษฎรสร้างพลับพลาเสด็จ พระองค์ทรงมีพระราชประสงค์เสวยยอดหวายโปง ตาแป้นมรรคนายกวัดหนองแคจึงได้ให้ชาวบ้านไปหาหวายไปมาเผาไฟหยวกกล้วยต้ม น้ำพริกปลามัจฉะ (น้ำพริกปลาร้า) มาถวาย ทรงเสวยอย่างเจริญพระกระยาหาร และได้พระราชทานนามว่า “วัดเสวย” ชาวบ้านเห็นเป็นราชาศัพท์ จึงเพิ่มคำว่า “ทรง” เป็น “วัดทรงเสวย” และเรียกขานมาถึงปัจจุบันเมื่อพระองค์เสด็จกลับแล้ว ในปีต่อมาได้พระราชทานสิ่งของมายังวัด ประกอบด้วย บาตร ปิ่นโต พระขรรค์ ตาลปัตร ใบลาน ตะเกียงลาน เรือสำปั้น ป่าน้ำชา ๑ ชุด สิ่งของเหล่านี้ยังมีให้ชมอยู่ นับเป็นของพระราชทานที่สมบูรณ์ที่สุด เท่าที่สำรวจมา วัดทรงเสวย ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา (เขตที่พระมหากษัตริย์พระราชทานแก่สงฆ์เพื่อใช้เป็นที่ตั้งสร้างโบสถ์ให้พระสงฆ์ใช้เป็นที่ทำสังฆกรรม) วันที่ ๗ กันยายน ๒๔๗๐ ด้านหน้าวัดติดริมแม่น้ำท่าจีน นอกจากนั้น ยังมีอุโบสถที่สวยงาม กำแพงแก้วที่มีศิลปะปูนปั้น รูปพุทธ ประวัตินขุมประตู่ที่หาชมที่ไหนไม่ได้ สำหรับรูปเหมือนหล่อพระเกจิ ก็มีหลวงพ่อก้อย อดีตเจ้าอาวาส ที่เป็นลูกศิษย์ผู้แกะแม่พิมพ์พระเครื่องให้หลวงปู่ศุข / หลวงพ่อย่อยอดีตเจ้าอาวาสผู้มีวาจาศิษย์ ประชาชนให้ความเคารพนับถือดลบันดาลให้ผู้สัการะสมปรารถนา

การเดินทาง จากวัดพระบรมธาตุวรวิหารใช้ทางหลวงหมายเลข 3183 ตรงมาจนถึงท่าชัยจากนั้นจะมีทางแยกเลี้ยวซ้าย สังกัดป้ายวัดทรงเสวย

- วัดอินทาราม

ภาพที่ 038 โบสถ์

ที่มา: <http://www.thai-tour.com>

ภาพที่ 039 หอระฆัง

ที่มา: <http://www.thai-tour.com>

วัดอินทาราม (ตลก) เป็นวัดโบราณตั้งอยู่หมู่ที่ 2 ตำบลตลก อยู่ริมฝั่งซ้ายของแม่น้ำเจ้าพระยา เข้าใจว่าสร้างเมื่อ พ.ศ. 2390 จึงเป็นวัดเก่าแก่อายุไม่ต่ำกว่า 100 ปี ภายในวัดมีถาวรวัตถุที่ทรงคุณค่า คือ หอระฆังคู่ และ หอพระไตรปิฎก หอไตรสร้างด้วยไม้ วิธีการสร้างแบบนี้เป็นภูมิปัญญาช่างโบราณ ซึ่งเป็นศิลปะสมัยรัตนโกสินทร์ กว้าง 8 เมตร ยาว 9 เมตร อยู่กลางน้ำ ลักษณะเป็นทรงไทยโบราณ ประดับกระจกสี เป็นลวดลายสวยงาม รายรอบไม้ฝาและเชิงชาย ซ่อฟ้าหน้าบรรณ เป็นที่เก็บพระไตรปิฎกทำจากใบลาน จารึกอักษรขอมโบราณจำนวนมาก กล่าวได้ว่าเป็นสำนักเรียนภาษาบาลีที่มีชื่อเสียงมาแต่อดีต พระอุโบสถ มี 2 หลัง หลังเก่าชำรุดทรุดโทรมมาก หลังใหม่มีอายุประมาณ 100 ปี วิหารเก่า 3 หลัง ประดิษฐานพระพุทธรูปจำนวนมาก พระเจดีย์มีลักษณะเป็นสี่เหลี่ยมย่อมุมไม้สิบสอง เหนือฐานเป็นซุ้ม ประดิษฐานพระพุทธรูปแบบอุททองปางประทานพร มณฑปประดิษฐานรอยพระพุทธรูปบาทจำลอง หอสวดมนต์ เสาหงส์ และศาลาการเปรียญ ซึ่งเป็นเสาไม้ขนาดใหญ่ สร้างเมื่อ พ.ศ. 2461

การเดินทาง ห่างจากตัวเมืองชัยนาทประมาณ 12 กิโลเมตร ตามทางหลวงหมายเลข 311 เลี้ยวซ้ายเลียบคลองชลประทาน กิโลเมตรที่ 4

- วัดธรรมมิกาวาส

ภาพที่ 040 วัดธรรมมิกาวาส

ที่มา: <http://www.tatsuphan.net/>

วัดธรรมมิกาวาส (วัดค้ำควา) ตำบลโพงาม เป็นวัดที่มีมีปายางสูงสลัซบซ้น สวณลึงและปลาอาศัยอยู่ใน บริเวณวัดเป็นจำนวนมาก วัดแห่งนี้มีสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่สำคัญคือ รูปหล่อหลวงพ่อดำ(ปิ่น) เป็นพระเกจิอาจารย์ที่มีชื่อเสียงอีกรูปหนึ่งของลุ่มแม่น้ำน้อย มีวัตถุมงคลที่เลื่องลือคือ ผ้าแดงและตระกรุดโทน (เชื่อว่ารักษาอาการเจ็บปวดและอยู่ยงคงกระพัน) วัดนี้เป็นที่อาศัยของฝูงลิงจำนวนมาก บริเวณหน้าวัดมีแม่น้ำน้อยไหลผ่านทำให้บรรยากาศร่มรื่น นอกจากนี้ยังมีรูปหล่อหลวงพ่อดำ/ พระพุทธรูปที่ชาวบ้านเคารพนับถือ และมีภาพยนตร์เรื่องนางนากที่ใช้สถานที่ถ่ายทำที่ป่าช้า 200 ปีของวัดธรรมมิกาวาส

การเดินทาง วัดแห่งนี้อยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอสรรคบุรีประมาณ ๑๖ กิโลเมตร ตามเส้นทางสายสิงห์บุรี-ชัยนาท เลียบถนนคลองชลประทาน (สายใน) จะมีทางแยกเข้าวัดธรรมมิกาวาส ประมาณ ๕๐๐ เมตร

- วัดวิหารทอง

ภาพที่ 041 วัดวิหารทอง

ที่มา: <http://www.bloggang.com>

ภาพที่ 042 หลวงพ่อโต

ที่มา: <http://www.bloggang.com>

วัดวิหารทองตั้งอยู่ที่ตำบลเที่ยงแท้ อำเภอสรรคบุรี จังหวัดชัยนาท ติดกับแม่น้ำน้อย อยู่ใกล้ที่ว่าการอำเภอสรรคบุรี เดิมเป็นวัดโบราณอยู่ในกำแพงเมืองสรรค์ในสมัยอยุธยาตอนปลายต่อมาเป็นวัดร้างในสมัยรัชกาลที่ 5 ครั้งนั้นเจ้าครองเมืองสรรค์ชื่อหลวงวัง มีชาวบ้านชื่อนายสอนได้นำวัวมาเลี้ยงในบริเวณนี้ ได้พบองค์พระเจดีย์เก่าแก่ ต่อมานายสอนได้บวช และได้จำพรรษาที่องค์พระเจดีย์ร้างและได้ช่วยหลวงวังบูรณะปฏิสังขรณ์จนเป็นวัดขึ้นมา มีเจ้าอาวาสสืบๆกันต่อมา จนถึงปัจจุบันได้นิมนต์หลวงพ่อโตขึ้นเป็นเจ้าอาวาสสืบแทนต่อมา เมื่อท่านได้เป็นเจ้าอาวาสแล้วท่านก็ได้บูรณะและพัฒนาวัดวิหารทอง และวัดอื่นๆจนมีความเจริญรุ่งเรืองและท่านก็ได้เป็นศูนย์รวมใจของชาวบ้าน มีการสร้างมณฑป พระพุทธบาทจำลอง ศาลาการเปรียญวัดบ้านเขียน สร้างพระอุโบสถวิหารหอประชุม ศาลาการเปรียญวัดคองคอน ศาลาการเปรียญวัดมหาธาตุ ศาลาการเปรียญวัดสระไม้แดง ศาลาการเปรียญวัดกำแพงเป็นต้น หลวงพ่อโต วัดวิหารทองเป็นพระที่มีตบะแก่กล้า มีชื่อเสียงในด้านวิปัสสนากรรมฐานและมีวาจาสิทธิ์ นอกจากนี้หลวงพ่อยังได้สร้างเครื่องรางของขลัง และวัดถุ่มงคลไว้หลายอย่างเช่น ตะกรุดฝ้ายยันต์ เสือยันต์มั่งคั่งแล่น ซึ่งของขลังหรือวัดถุ่มงคลนั้นจะมีพุทธคุณดีทางป้องกันภัยอันตราย แคล้วคลาด เมตตามหานิยม หรือโชคลาภนั้นก็ขึ้นอยู่กับพระคณาจารย์ต่างๆจะเป็นผู้อธิษฐานจิตลงไป

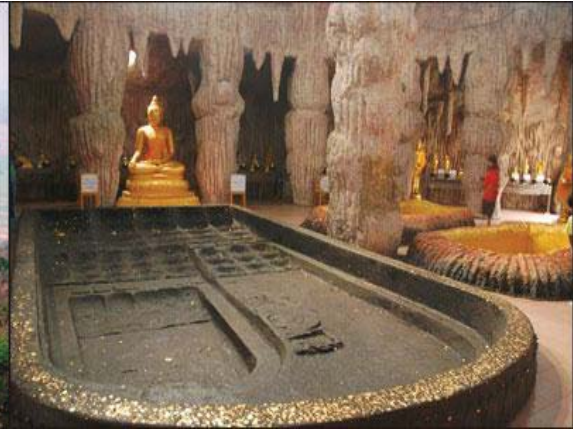
การเดินทาง ห่างจากตัวเมืองชัยนาทประมาณ ๒๐ กิโลเมตร จากอำเภอเมือง ใช้ทางหลวงหมายเลข ๓๔๐ ถึงทางแยกเข้าอำเภอสรรคบุรี วัดวิหารทองอยู่ใกล้ที่ว่าการอำเภอสรรคบุรี

- วัดไกลกังวล

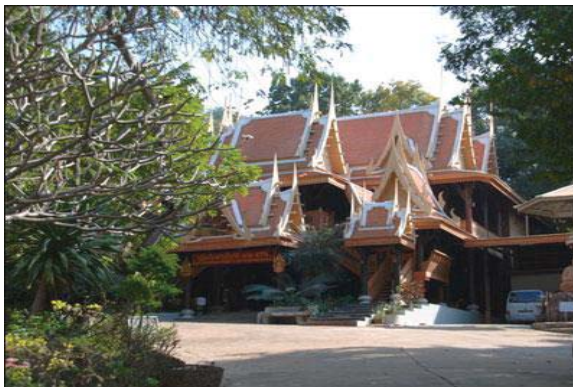
ภาพที่ 043 หอสวดมนต์วัดไกลกังวล

ที่มา: <http://www.dhammajak.net>

ภาพที่ 044 รอยพระพุทธรูปจำลองขนาดใหญ่

ที่มา: <http://dmc.tv>

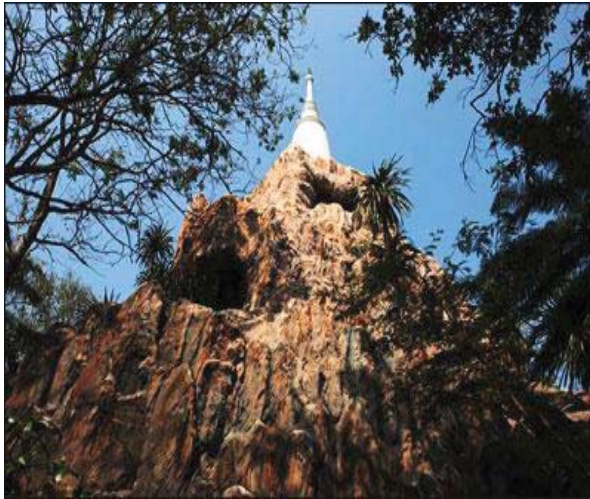
ภาพที่ 045 อาคารเฉลิมพระเกียรติ ๗๒ พรรษา

ที่มา: <http://www.dhammajak.net>

ภาพที่ 046 ศาลาปฏิบัติธรรมขนาดใหญ่

ที่มา: <http://www.dhammajak.net>

ภาพที่ 046 สถูปที่ประดิษฐานพระบรมสารีริกธาตุ
และสร้างครอบรอยพระพุทธรูป ๔ รอย

ที่มา : <http://dmc.tv>

ภาพที่ 047 หลวงพ่อสังวาลย์ เขมโก

ที่มา : <http://dmc.tv>

วัดไกลกังวลเป็นวัดโบราณหลายร้อยปีมาแล้ว ก่อนสงครามโลกครั้งที่ ๒ ตกเป็นสภาพวัดร้าง มีซากปรักหักพัง ทรุดโทรมมาก ต่อมาพุทธศักราช ๒๔๗๔ พระใบฎีกา ชนก ปุณฺณวัฒน์ ศิษย์ของเจ้าคณะตำบลเขื่อนขันธ์นั้น นำชาวบ้านมาช่วยกันหักล้างถางไพรสร้างวัดเป็นที่บำเพ็ญเพียรทางจิต ท่านพากันเพียรออกไปบอกบุญหาทุนสร้างวัดทั้งในจังหวัดและกรุงเทพฯ ตั้งแต่ชาวบ้านยากไร้ถึงรัฐมนตรี(พระยาพลพลพยุหเสนา) จนกระทั่งสามารถสร้างวัด สร้างพระพุทธรูปจำลองขนาดใหญ่ ปลุกกุฏิสร้างแท้งค์น้ำใช้ เมื่อสร้างเสร็จท่านตั้งชื่อว่า "วัดไกลกังวล"

หลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ ผู้คนอดอยาก โจรผู้ร้ายชุกชุม ชาวบ้านต้องคอยหลบหนีโจรไม่ได้ทำมาหากิน และทิ้งถิ่นฐานในที่สุด วัดไกลกังวลจึงกลายเป็นวัดร้างอีกครั้งนานถึง ๒๒ ปี จนกระทั่งปีพุทธศักราช ๒๕๑๐ หลวงพ่อสังวาลย์ เขมโก จาริกผ่านมาท่านพอใจในความเงียบสงบร่มรื่นเหมาะแก่การบำเพ็ญกรรมฐาน จึงตัดสินใจพำนักอยู่ที่นี่ ท่านได้พัฒนาวัดโดยสามารถ วัดไกลกังวลจึงเจริญรุ่งเรืองและพัฒนาขึ้น ปัจจุบันวัดไกลกังวล สร้างในความเป็นวัดป่าพื้นที่ ๑,๐๐๐ ไร่ ด้วยการสร้างกำแพงล้อมรอบยาว ๕,๐๐๐ เมตร สูง ๓ เมตรเศษ กุฏิเสนาสนะรองรับผู้มาปฏิบัติธรรมกว่า ๑๐๐ หลัง ภายในบริเวณวัดนอกจากมีต้นไม้และไม้นานาชนิดแล้ว พระอาจารย์สำรวม สิริภทฺโท เจ้าอาวาสองค์ปัจจุบันได้ดำเนินการปลูกป่าอีก ในเนื้อที่หลายร้อยไร่ มีสัตว์ป่าและสัตว์เลี้ยง เช่น นกยูง เก้ง กวาง เดินอยู่ทั่วไป มีสิ่งก่อสร้างที่โดดเด่นสวยงาม ได้แก่ อาคารเฉลิมพระเกียรติ ๗๒ พรรษา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ๖ รอบ สร้าง

ด้วยไม้สัก มีความงามเข้ากับธรรมชาติใช้เป็นที่รับรองพระอาคันตุกะ เมื่อขึ้นบันไดอาคารเฉลิมพระเกียรติไปตามทางเดินชั้น ๒ ทะลุไปถึงศาลาปฏิบัติธรรมเป็นศาลาขนาดใหญ่จุได้ราว ๑,๐๐๐ คน หากผู้ไปวัดไกลกังวลแห่งนี้ยืนอยู่บนยอดเขาของวัดก็จะเห็นทัศนียภาพธรรมชาติที่สวยงาม และ ช่วงหลังออกพรรษา วัดไกลกังวลก็จะมีการประเพณีตักบาตรเทโวซึ่งพุทธศาสนิกชนก็ไปร่วมงานกันอย่างมากมายทุกปี

การเดินทาง ห่างจากตัวเมืองชัยนาท ๔๘ กิโลเมตร ไปตามทางหลวงหมายเลข ๓๒๑๑ ถึงสี่แยกหันคา เลี้ยวซ้ายไป ๔ กิโลเมตรวัดจะอยู่ทางขวามือ

- วัดสิงห์สถิต

ภาพที่ 048 วัดสิงห์สถิต

ที่มา : เว็บไซต์สำนักงานจังหวัดชัยนาท

วัดสิงห์สถิต ตำบลวัดสิงห์ อำเภอวัดสิงห์ จังหวัดชัยนาท สังกัดคณะสงฆ์มหานิกาย สร้างขึ้นเป็นวัดตั้งแต่ประมาณ พ.ศ. ๒๓๗๕ ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา ในปี พ.ศ. ๒๓๘๖ ชาวบ้านเรียก วัดสิงห์ เดิมบริเวณนี้เคยเป็นป่าเป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์ร้าย เช่น สิงโต เมื่อมีหมู่บ้านขึ้นมา เรียก “บ้านสิง” เมื่อสร้างวัดจึงเรียกว่า “วัดสิงห์” ชื่อทางราชการ คือ “วัดสิงห์สถิต” สิ่งสำคัญของวัดนี้ ได้แก่ อุโบสถเป็นอุโบสถแบบโบราณ ที่เรียกกันว่า “โบสถ์มหาอุด” มีกำแพงแก้วโดยรอบ หน้าบรรณอุโบสถมีภาพปูนปั้นรูปพระอาทิตย์ทรงรถที่งดงามมาก ศาลาการเปรียญกว้าง ๑๖ เมตร ยาว ๓๕ เมตร สร้าง พ.ศ. ๒๔๘๒ เป็นอาคารไม้ หอสวดมนต์กว้าง ๑๐ เมตร ยาว ๑๒ เมตร สร้าง พ.ศ. ๒๔๗๕ กุฏิสงฆ์ จำนวน ๙ หลัง ภายในอุโบสถ เป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์ นาม “หลวงพ่อใหญ่” ปัจจุบันเจ้าอาวาสชื่อ พระอธิการศรีธรรมา นันท์ กนตสีโล มีพระภิกษุและสามเณร ๙ รูป

การเดินทาง วัดสิงห์สถิต เดินทางไปที่เลขที่ ๒ บ้านวัดสิงห์ ซึ่งอยู่ในเขตเทศบาลตำบลวัดสิงห์ อำเภอวัดสิงห์ จังหวัดชัยนาท

● เมืองอุตะเภา

ภาพที่ 049 เมืองอุตะเภา

ที่มา : <http://www.prapayneethai.com>

เมืองอุตะเภา บริเวณที่เป็นเมืองอุตะเภาลักษณะเป็นเมืองโบราณรูปสี่เหลี่ยมคางหมู ตั้งอยู่ริมแม่น้ำอุตะเภา พื้นที่ประมาณ ๒๙.๕ ไร่เป็นเมืองโบราณที่มีคูน้ำและคันดินอยู่ในสภาพดี ดูสวยงามมากเมืองหนึ่ง จากการสำรวจเบื้องต้นของอาจารย์มานิตย์ วัลลิโกดม(หัวหน้ากองโบราณคดี กรมศิลปากรสมัยนั้น) ในช่วงเดือนธันวาคม พ.ศ. ๒๕๐๖เมืองอุตะเภาเป็นโบราณสถานที่ยังมี เศษเครื่องปั้นดินเผาและเหรียญเงินมีตรารูปสังข์ อีกด้านเป็นรูปศรีวิไล(หมายถึงที่สถิตแห่ง "ศรี" คือคุณงามความดี ความเป็นสิริมงคล สวัสดิภาพ โภคทรัพย์ อำนาจ)และจุดไข่ปลาให้พบเห็นอยู่ นอกจากนี้ยังมีเมืองโบราณอยู่ใกล้ ๆ อีก ๒ เมือง คือเมืองนครน้อย และเมืองนางเหล็ก กลุ่มเมืองดังกล่าวอยู่ในสมัยทวารวดี (ศรีศักร วัลลิโกดม ๒๕๓๕ : ๕๓-๕๕ : นักวิชาการ นักโบราณคดี นักมานุษยวิทยา ชาวไทย เจ้าของรางวัลวัฒนธรรมเอเชียฟูกูโอกะ ประจำปี พ.ศ. 2550)

นอกจากนี้นักโบราณคดีจากกองโบราณคดี กรมศิลปากร ได้เดินทางไปตรวจสอบในปลายปี พ.ศ. ๒๕๓๑และทำการศึกษาทางโบราณคดีในบริเวณที่ชาวบ้านพบชิ้นส่วนธรรมจักรและเสาคบเหลี่ยมซึ่งก็ได้พบชิ้นส่วนธรรมจักรเพิ่มเติมจำนวนหนึ่ง และฐานเป็นรูปวงกลมอย่างไรก็ตามได้ลอกจากริบบนธรรมจักรและเสาคบเหลี่ยมส่งให้นักภาษาโบราณ กองหอสมุดแห่งชาติทำการศึกษา ปรากฏเป็นอักษรปัลลวะภาษาบาลีเรื่อง "ธรรมจักรกัปวิวัฒนาสูตร"หลักฐานที่พบบริเวณเมืองอุตะเภาคือ สระน้ำโบราณ ๑ สระ มี

สภาพดินจีน และเศษภาชนะดินเผา เต่าเครื่องปั้นดินเผา และโครงกระดูก **ที่มา** : คลังเอกสารสาธารณะ
ในเวปไซด์ <http://www.openbase.in.th>

การเดินทาง จากเมืองชัยนาท เดินทางไปตามเส้นทางหมายเลข ๑ (ถนนพหลโยธิน) ถึงสี่แยกสาย
เอเชีย เลี้ยวซ้ายไปตามทางหลวงหมายเลข ๓๒ (สายเอเชีย) ประมาณ ๑๐ กิโลเมตร มีทางแยกถนนลูกรัง
ไปยังเมืองอู่ตะเภา ประมาณ ๕๐๐ เมตร

● อนุสาวรีย์ขุนสรศักดิ์

ภาพที่ 050 อนุสาวรีย์ขุนสรศักดิ์

ที่มา : <http://www.tatsuphan.net>

ภาพที่ 051 ผู้กล้าค่ายบางระจัน

ที่มา : <http://travel.sanook.com>

ภาพที่ 052 พิธีบวงสรวงดวงวิญญาณขุนสรศักดิ์

ที่มา : <http://www.tatsuphan.net>

ภาพที่ 053 เทศกาลงานประเพณี

ที่มา : <http://www.tatsuphan.net>

ขุนสรรค์ชาวเมืองสรรคบุรี เดิมมีตำแหน่งเป็นกำนัน ในเมืองสรรคบุรี เป็นผู้ที่มีฝีมือในอาวุธเพลงดาบ และยิงปืนแม่น เป็นคนกล้าหาญ ยอมเสียสละชีวิตสู้กับข้าศึกเพื่อแผ่นดินได้รวมตัวกับสมัครพรรคพวกร่วมรบพม่ากับชาวบ้านค่ายบางระจัน ต่อสู้ข้าศึกผู้รุกราน จนได้รับการยกย่องให้เป็นหัวหน้าคนไทยคนหนึ่งของค่ายบางระจัน ในสงครามก่อนเสียยุทธยาครั้งที่ 2 ในหนังสือ "ไทยรบพม่า" ของสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ ทรงพิมพ์ไว้ ตอนหนึ่งว่าชาวบ้านได้รวบรวมชายฉกรรจ์ไว้ได้ 400 คน มีหัวหน้าชื่อ ขุนสรรค์ นายพันเรื่องเป็นกำนัน นายทองเหม็น นายจัน นายเขียว นายทอง แสงใหญ่ ช่วยกันตั้งค่ายขึ้น และได้นิมนต์พระอาจารย์ ธรรมโชติ วัดเขาบางบัว แขวงเมืองสุพรรณบุรี มาเป็นกำลังใจ เมื่อครั้งนั้นเวลาชาวบ้านบางระจันจะออกรบ พระอาจารย์ธรรมโชติ ได้ให้ทุกคนลงอาบน้ำในสระ ซึ่งถือว่า เป็นบ่อน้ำศักดิ์สิทธิ์เพื่อเป็นขวัญ กำลังใจในการออกไปสู้รบกับพม่าและเห็นเป็นมหัศจรรย์ว่าชาวบ้านบางระจันสามารถต่อสู้พม่าเอาชนะได้ถึง 7 ครั้ง จนกระทั่งพวกพม่าหวั่นไหวเกรงกลัวฝีมือคนไทยในการรบพุ่งของชาวบ้านบางระจัน แต่อย่างไรก็ตามน้ำน้อยย่อมแพ้ไฟ ขุนสรรค์ต่อสู้จนตัวตาย เมื่อสิ้นขุนสรรค์ได้ไม่นานค่ายบางระจันก็แตกเสียที่แก่งข้าศึก เมื่อเดือน 7 ปีจอ พ.ศ. 2309 ชาวชัยนาททุกคนไม่เคยลืมวีรกรรมของขุนสรรค์ และให้การยกย่องว่า เป็นคนไทยอาสาป้องกันชาติคนแรกของอำเภอสรรคบุรี เมื่อ 223 ปีก่อน อนุสาวรีย์ขนาดสูง 2.50 เมตร ตั้งเป็นสง่าอยู่หน้าว่าการอำเภอสรรคบุรี และในวันที่ 19 มกราคม 2526 เป็นวันกระทำพิธีเปิดพร้อมงานสมโภช ดังนั้นอำเภอสรรคบุรีจึงถือให้วันที่ 19 มกราคม เป็นวันทำพิธีบวงสรวงดวงวิญญาณขุนสรรค์เป็นประจำทุกปีเพื่อรำลึกถึงคุณงามความดีที่ขุนสรรค์และบรรพบุรุษไทยที่ได้เสียสละเลือดเนื้อและชีวิตเพื่อปกป้องผืนแผ่นดินไทยในครั้งศึกบางระจัน

การเดินทาง จากอำเภอเมืองจังหวัดชัยนาทไปอำเภอสรรคบุรี 27 กิโลเมตร และไปตามป้ายบอกทางที่ว่าการอำเภอสรรคบุรี อนุสาวรีย์ขุนสรรค์ตั้งอยู่หน้าว่าการอำเภอ

- หมู่บ้านวัฒนธรรมลาวครั้งบ้านกุด

ภาพที่ 054 การแต่งกายของลาวกุดครั้ง

ที่มา: <http://www.tatsuphan.net>

ภาพที่ 055 การทอผ้าพื้นเมืองลายโบราณและการจักสานไม้ไผ่

ที่มา: <http://www.tatsuphan.net>

ตั้งแต่ปลายสมัยกรุงธนบุรีถึงรัตนโกสินทร์ตอนต้นได้พบว่าคนไทยเชื้อสายลาวเผ่าต่าง ๆ ได้อพยพเข้ามาสู่ประเทศสยามเป็นจำนวนมาก ในกรณีกลุ่มของลาวครั้งเป็นคนลาวมาจากเมืองหลวงพระบางตั้งฐานในปี พ.ศ. 2427 สร้างบ้านเรือนอยู่บริเวณริมบึงที่มีดอกจอกขึ้นอยู่เต็มบึง ซึ่งตามภาษาของลาวครั้งเรียก “บึง” ว่า “กุด” จึงได้ตั้งชื่อของหมู่บ้านตนเองว่า “บ้านกุดจอก” และมีวัดเก่าแก่คู่บ้านกุดจอก คือ วัดศรีสโมสร

หมู่บ้านกุดจอกนี้ ปัจจุบันมีชาวไทยเชื้อสายลาวครั้งอาศัยอยู่ประมาณ 200 หลังคาเรือนอาชีพหลักของชุมชนในหมู่บ้าน คือเกษตรกรรม ทำนา คนในหมู่บ้านต่างก็มีการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีชนชาติลาวครั้งดั้งเดิมไว้อย่างมั่นคง ภูมิปัญญาที่โดดเด่นของคนในหมู่บ้านลาวครั้งคือ

การทอผ้าชิ้นตีนจก_ ที่มีลวดลายผ้าเป็นเอกลักษณ์เฉพาะท้องถิ่น และผ้าขาวม้า 5 สี ที่มีลวดลายหลายหลาก ส่วนสีที่ใช้อย้อมก็เป็นสีที่ได้จากธรรมชาติ เช่น สีเหลืองนำมาจากหัวขมิ้น สีครามมาจากต้นครามผสมกับปูนกินหมาก สีดำก็นำมาจากมะเกลือผสมกับเทา (ตะไคร่น้ำ) สีแดงที่ย้อมได้มาจากครั้งอันเป็นสีแดงธรรมชาติ สีแดงนี้มักจะนำมาย้อมผ้าชิ้นจึงทำให้เครื่องแต่งกายของลาวครั้งเด่นสวยงาม เราจะเห็นว่าบุคคลในชุมชนที่มีผลงานโดดเด่นในด้านวัฒนธรรมของจังหวัด สาขาศิลปะภูมิปัญญาชาวบ้าน นั่นคือคุณยายซ่อง จบศรี อายุ 81ปี ซึ่งคุณยายซ่องเป็นคนที่ฝีมือการทอผ้าหาใครเทียบเท่าได้ และได้รับการยกย่องเป็นครูต้นแบบถ่ายทอดความรู้ของการทอผ้าสืบไป

การทอผ้าของชุมชนนี้ ทอทั้งผ้าฝ้ายและผ้าไหม มีผ้าทอที่ใช้ในพิธีทางศาสนา เช่นผ้าคลุม หัวนาค ผ้าห่อคัมภีร์ ผ้าทอใช้ในชีวิตประจำวันก็จะเป็นผ้าชิ้น ผ้าขาวม้า หมอนน้อย หมอนเท้า ถูขนมเส้น ในหมู่บ้านนอกจากจะทอไว้เพื่อใช้ในครัวเรือนแล้ว ยังทอเพื่อการจำหน่ายเป็นรายได้เสริมจากอาชีพหลักอีกด้วย นอกจากนี้ชาวลาวครั้งบ้านกุดจอกยังมีภูมิปัญญาอื่นๆมากมาย เช่นภูมิปัญญาที่เกี่ยวกับการทำขนมจีนโบราณ / การรักษาโรคด้วยสมุนไพร / การนวดแผนโบราณ อีกทั้ง ในหมู่บ้านลาวครั้งบ้านกุดจอก ยังมีศูนย์สาธิตวิถีชีวิตชุมชนให้เห็นถึงวิถีชีวิตและภูมิปัญญาชาวบ้านอันได้แก่ การทอผ้า การสืบทอดการทำข้าวแบบโบราณ การทำข้าวกล้อง การจักสานไม้ไผ่ และศูนย์แพทย์แผนไทย เป็นต้น

ง.2 นันทนาการ

- พิธีบายศรีสู่ขวัญ (วิถีชีวิตชุมชนลาวครั้ง)

ภาพที่ 056 พิธีบายศรีสู่ขวัญ

ที่มา: <http://www.tatsuphan.net>

พิธีบายศรีสู่ขวัญจะมีการต้อนรับแบบอบอุ่นด้วยการแสดงดนตรีพื้นบ้านแคนและการแต่งกายพื้นเมือง เป็นการสร้างขวัญกำลังใจ และอนุรักษ์ประเพณีท้องถิ่น อีกทั้งเป็นกุศโลบายในการมารวมตัวพบปะสังสรรค์ของคนในชุมชนอย่างพร้อมหน้า

- พิธีห่มผ้าพระธาตุเจดีย์ ณ วัดบรมธาตุวรวิหาร

ภาพที่ 057 พิธีห่มผ้าพระธาตุเจดีย์ ณ วัดบรมธาตุวรวิหาร

ที่มา: <http://www.tiewpakklang.com>

ประเพณีนี้จะจัดขึ้นในเทศกาลวันเข้าพรรษาของทุกปี สำหรับปี ๒๕๕๖ นี้ทางชัยนาทได้จัดให้มีการชมขบวนแห่ผ้าห่มพระธาตุทางเรือจากหน้าจวนผู้ว่าราชการจังหวัดชัยนาทไปจนถึงวัดบรมธาตุวรวิหาร ในวันที่ 23 กรกฎาคม เพื่อเป็นการสักการบูชาองค์พระพุทธรเจ้าและเป็นสิบทอดประเพณีแต่ครั้งโบราณ เป็นการสร้างความสามัคคีที่ได้เชื่อมโยงพุทธศาสนากับประชาชนชาวพุทธเข้าไว้ด้วยกันอย่างแน่นแฟ้น อีกทั้งมีความเชื่อกันว่าถ้าผู้ใดได้ห่มผ้าพระธาตุเจดีย์แล้วจะมีความสุขความเจริญแต่ตนเอง

- งานมหกรรมหุ่นฟางนก

ภาพที่ 058 หุ่นฟางนก

ที่มา <http://taklong.com>

จังหวัดชัยนาทได้กำหนดจัดงาน มหกรรมหุ่นฟางนก และงานกาชาดจังหวัดชัยนาท ประจำปี 2556 ครั้งที่ 28 ในระหว่างวันที่ 8-17 กุมภาพันธ์ 2556 บริเวณเขื่อนเรียงหิน หน้าศาลากลางจังหวัดชัยนาท งานดังกล่าวได้ถูกจัดขึ้นมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2529 จนถึงปัจจุบัน เพราะชัยนาทต้องการให้มีการส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดในความเป็นเอกลักษณ์ของตนเองที่โดดเด่นไม่เหมือนจังหวัดอื่นคือการทำหุ่นฟางนกตัวใหญ่ น้อย และสำหรับที่มาของการทำหุ่นฟางนกนั้นเนื่องมาจากแต่ละปีหลังการเก็บเกี่ยวผลิตผลทางการเกษตรจากการทำนาข้าว จะมีฟางข้าวที่เหลืออยู่ ชาวบ้านก็จะนำฟางข้าวเหล่านั้นมาประดิษฐ์เป็นตัวนกต่างชนิดเพื่อตกแต่งในสถานที่ต่าง ๆ

ในงานจะมีการโชว์ “หุ่นฟางนกไฮเทค” และ “นกสวยงาม” ในบรรยากาศสวนป่าที่งดงาม ประกอบกับแสง สี เสียง อีกทั้งในด้านการร่วมสนุกชิงโชคกับร้านที่มาร่วมในงานกาชาดจังหวัด มีมหกรรมอาหารอร่อย ของดีเมืองชัยนาท และการจำหน่ายสินค้า OTOP สินค้าเกษตร ในราคาไม่แพง มีการชมการแสดงทางด้านศิลปวัฒนธรรมของนักเรียนจากโรงเรียนต่างๆในจังหวัดชัยนาท กิจกรรมการแข่งขันกีฬา การแสดงดนตรี ตลอดจนในงานจะมีการให้ชมขบวนแห่หุ่นฟางนกและการแสดงอันยิ่งใหญ่ ชมการประกวดนางงามสวนนกชัยนาท 2013 และกิจกรรมพิเศษที่น่าสนใจอื่นๆอีกมากมาย

- งานมหกรรมสินค้าเกษตรของดีเมืองชัยนาทและงานแข่งเรือยาวประเพณีจังหวัดชัยนาท

ภาพที่ 059 งานแข่งเรือยาวประเพณีจังหวัดชัยนาท

ที่มา : <http://travel.mthai.com> และ <http://Thai Franchise Center.com>

ในแต่ละปีจังหวัดชัยนาทนำผลิตภัณฑ์และของดีเมืองชัยนาทมาเผยแพร่ แสดงการสาธิตในรูปแบบต่างๆ เช่น การทำหุ่นฟางนกเล็ก เครื่องเบญจรงค์ เครื่องปั้นดินเผา ผ้าบาติก ทอผ้าพื้นเมืองด้วยกี่กระตุก ขนมโบราณต่างๆ สินค้าotop ผลิตภัณฑ์ของผู้พิการ ซึ่งต่างเป็นผลิตภัณฑ์ของคนในชุมชน ในแต่ละอำเภอ เป็นภูมิปัญญาชาวบ้านตลอดจนมีการจัดกิจกรรมออกร้านจำหน่ายสินค้า otop และการออกร้านมหกรรมอาหารอร่อยของดีเมืองชัยนาท

พร้อมกับการแข่งเรือยาวประเพณีโดยในปี2556 นี้จังหวัดชัยนาทร่วมกับการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย องค์การบริหารส่วนจังหวัดเทศบาลตำบลบ้านกล้วยและวัดพระยาตาก จัดแสดงงานแข่งขันเรือยาวประเพณีชิงถ้วยพระราชทานพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯและชิงถ้วยพระราชทานสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯสยามบรมราชกุมารี ระหว่างวันที่ 14-23 กรกฎาคม ณ แม่น้ำเจ้าพระยา หน้าศาลากลางจังหวัดชัยนาท และหน้าวัดพระยาตาก และมีกิจกรรม การแสดงขับเสภากลางแม่น้ำเจ้าพระยา กีฬาทางน้ำ กีฬามหาสนุกมากมาย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่ออนุรักษ์ และสืบสานวัฒนธรรมประเพณีการแข่งขันเรือยาวของจังหวัด

- เทศกาลงานวันส้มโอ อำเภอเมือง จังหวัดชัยนาท

ภาพที่ 060 ส้มโอ

ที่มา <http://www.amazingthaitour.com>

จังหวัดชัยนาท ร่วมกับองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยนาท การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) สำนักงานสุพรรณบุรี ได้มีการจัดงานวันส้มโอขาวแตงกวาเป็นประจำทุกปี เรียกได้ว่าเป็นเทศกาลประเพณี มีการจัดงาน ณ บริเวณเขื่อนเรียงหิน หน้าศาลากลางจังหวัดชัยนาท โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุนเผยแพร่และ

ส่งเสริมการปลูกส้มโอพันธุ์ขาวแตงกวา ซึ่งเป็นผลไม้ท้องถิ่นที่มีชื่อเสียงของจังหวัด ในงานผู้เข้าเที่ยวชมจะได้ชมขบวนแห่ของแต่ละอำเภอ ขบวนส้มโอ /การจัดประกวดส้มโอ /การจำหน่ายส้มโอขาวแตงกวา /การจัดประกวดผลิตภัณฑ์แปรรูปจากส้มโอขาวแตงกวา / การประกวด “นางงามส้มโอชัยนาท” การจำหน่ายผลิตภัณฑ์ด้านการเกษตร ไม้ผล กิ่งพันธุ์ /การจัดมหกรรมอาหารอร่อย การออกร้านค้าจำหน่ายสินค้า ราคาถูก การจัดกิจกรรมสาธิตการผลิตและการจำหน่ายสินค้า หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ฯลฯ

เป็นการแสดงให้เห็นว่าจังหวัดชัยนาทเป็นเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ตลอดจนเป็นการส่งเสริมที่ท่องเที่ยวของจังหวัดชัยนาท สำหรับในปี 2556 นี้งานวันส้มโอขาวแตงกวาของชัยนาทจัดขึ้นในระหว่างวันที่ 6 – 15 กันยายน ณ บริเวณเขื่อนเรียงหิน ศาลากลางจังหวัดชัยนาท

- เทศกาลกินกุ้ง กินปลา เจ้าพระยาชัยนาท

ภาพที่ 061 เทศกาลกินกุ้ง กินปลา

ที่มา <http://travel.thaiza.com> และ www.tlcthai.com

ทางจังหวัดชัยนาท ร่วมกับประมงจังหวัดชัยนาท ได้มีการจัดงาน “เทศกาลกินกุ้ง กินปลา เจ้าพระยาชัยนาท” ประจำปี 2556 ในช่วงวันที่ 12– 16 มิถุนายน 2556 ณ บริเวณเขื่อนเรียงหิน ศาลากลางจังหวัดชัยนาทมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดชัยนาท

มีการจัดกิจกรรมต่างๆมากมาย เช่น ขบวนแห่เรือ การแข่งขันตกกุ้ง ตกปลา การประกอบเมนูอาหารปลา การจับปลาหมึก การทอดแหวิบาก การจำหน่ายผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำ การจำหน่ายสินค้า OTOP และอาหารพื้นบ้าน ฯลฯ

ง.3 ธรรมชาติ

- สวนนกชัยนาท ตำบลเขาท่าพระ อำเภอเมือง จังหวัดชัยนาท

ภาพที่ 062 สวนนกชัยนาท

ที่มา :<http://2g.pantip.com>

ภาพที่ 063 แผนที่สวนนกชัยนาท

ภาพที่ 064 Focus group ชัยนาท

ภาพที่ 065 อาคารแสดงพันธุ์ปลาลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา

ที่มา :<http://www.siamfreestyle.com/>

สวนนกชัยนาทจัดเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัด สร้างปี พ.ศ. 2526 ตั้งอยู่บริเวณเชิงเขาพลอง หมู่ 4 ตำบลเขาท่าพระ ริมถนนพหลโยธิน อยู่ก่อนถึงตัวเมืองชัยนาทราว 4 กิโลเมตร องค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยนาท ในฐานะเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ดูแลรับผิดชอบสวนนกชัยนาทนี้ สวนนกมีพื้นที่ 260 ไร่ และมีกรงนกที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในภูมิภาคเอเชีย ซึ่งครอบคลุมพื้นที่ 26 ไร่ โดยปล่อยพันธุ์นกต่าง ๆ ให้อยู่อย่างธรรมชาติ นอกจากนั้นยังมีกรงนกขนาดกลางและขนาดเล็กอีก 63 กรง มี

สวนหย่อม สวนงู สวนกระต่าย สวนสัตว์ป่า เช่น ละมั่ง เลียงผา กวางดาว เนื้อทราย ฯลฯ นอกจากนี้ยังมี พิพิธภัณฑ์ไข่นก (Egg Museum) จัดแสดงและรวบรวมโมเดลไข่นกสายพันธุ์ต่างๆที่หายาก ใกล้ศูนย์พันธุ์ศึกษาเรียนรู้ด้านวิทยาศาสตร์เกี่ยวกับวงจรชีวิต วิวัฒนาการของนกและสัตว์ปีกต่างๆ มีอาคารแสดงพันธุ์ปลาลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาที่มีรูปแบบการจัดแสดงเป็นอุโมงค์แก้วใต้น้ำ จำนวน 1 อุโมงค์และตู้ปลาขนาดเล็ก-ใหญ่ ตัวอาคารนอกจากจะจัดแสดงตู้ปลาแล้ว ก็ยังมีนิทรรศการให้ความรู้ด้านต่างๆอีกด้วย

สวนนกชัยนาทมีอาคารศูนย์วิทยาศาสตร์ท้องฟ้าจำลอง ในความต้องการพัฒนาด้านการศึกษา เปิดประตูสู่โลกแห่งการเรียนรู้เชิงวิทยาศาสตร์ ดาราศาสตร์ ภูมิศาสตร์ และเพื่อรองรับการท่องเที่ยวโดยได้รับพระบรมราชานุญาตให้นำพระบรมฉายาลักษณ์และพระราชประวัติพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 4 ซึ่งท่านได้รับการยกย่องจาก ประชาคมดาราศาสตร์ในระดับสากลว่า (King of Siam Eclipse) ด้วยการกล่าวถึงสุริยุปราคาเต็มดวงเมื่อปี พ.ศ.2411 มาจัดนิทรรศการที่ศูนย์วิทยาศาสตร์ท้องฟ้าจำลองแห่งนี้อีกด้วย กล่าวได้ว่านักท่องเที่ยวและผู้สนใจจะได้ทั้งความสนุกสนานเพลิดเพลินและความรู้มากมาย ภายในสวนนกยังมีสิ่งก่อสร้างอื่นๆที่น่าสนใจอีกเช่น วิหารหลวงปู่ศุข เกจิอาจารย์ดังของชัยนาท หน้าผาน้ำตกจำลองเพื่อป้องกันดินพังทลายที่ใหญ่ที่สุด หุ่นฟางนกอินทรีขนาดใหญ่ทำจากฟางข้าวเคลือบด้วยเรซิน . ศาลากลางน้ำ ศูนย์ผลิตภัณฑ์พื้นเมืองซึ่งมีการจัดจำหน่ายสินค้า OTOP และสินค้าตามฤดูกาลของชุมชนในท้องถิ่นให้นักท่องเที่ยวได้ชมและจับจ่ายซื้อสินค้าเป็นของที่ระลึกหรือของถูกใจกลับไป นอกจากนี้สวนนกชัยนาทยังมีศูนย์ข้อมูลข่าวสารด้านการท่องเที่ยวที่ใช้ระบบเทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตทำให้นักท่องเที่ยวได้ศึกษาเรียนรู้ เกี่ยวกับด้านประวัติศาสตร์ วิถีชีวิต ประเพณีวัฒนธรรม เกษตรกรรม และหัตถกรรมพื้นบ้าน

การเดินทาง จากกรุงเทพฯ ไปตามทางหลวงหมายเลข 32 ถึงสี่แยกถนนสายเอเชีย ช่วงชัยนาท-ตาคลี เลี้ยวซ้ายเข้าทางหลวงหมายเลข 1 ประมาณ 7 กิโลเมตร สวนนกชัยนาทจะอยู่ทางขวามือ

● เขื่อนเจ้าพระยา

ภาพที่ 066 เขื่อนเจ้าพระยาและวิถีชีวิต

ที่มา : <http://www.news.mthai.com> และ <http://www.tatsuphan.net>

เขื่อนเจ้าพระยาเป็นเขื่อนขนาดใหญ่ที่สร้างเป็นแห่งแรกและเป็นเขื่อนทดน้ำที่ใหญ่ที่สุดของประเทศไทย อยู่ที่บริเวณคุ้งบางกระเบียน หมู่ที่ 3 ตำบลบางหลวง อำเภอสรรพยา เขื่อนมีลักษณะเป็นแท่งคอนกรีตเสริมเหล็ก ความยาว 237.50 เมตร สูง 16.5 เมตร สร้างขวางทางน้ำ เขื่อนมีช่องระบายให้น้ำไหลผ่าน 16 ช่อง มีประตูเรือติดกับเขื่อนด้านขวากว้าง 14 เมตร สำหรับให้เรือขนาดใหญ่ผ่านเข้าออกได้ โดยใช้วิธีปรับระดับน้ำให้เสมอกันแล้วจึงเปิดประตูน้ำสร้างเสร็จเมื่อ พ.ศ. 2500

บริเวณเขื่อนมีความสวยงามตามธรรมชาติ ในเดือนมกราคม ถึงเดือนกุมภาพันธ์ จะมีฝูงนกเป็ดน้ำนับหมื่นตัวมาอาศัยอยู่หากินในแม่น้ำบริเวณเหนือเขื่อน นอกจากนั้นยังมีฝายระบายน้ำฉุกเฉิน ช่องวัดและทำนบกิน เขื่อนนี้ใช้ประโยชน์หลายด้านทั้งในด้านการชลประทาน ด้านการทดน้ำเพื่อใช้ในการเกษตร

และการอนุรักษ์พันธุ์สัตว์น้ำหลายหลากชนิด โดยมีการระบายน้ำจากแม่น้ำในภาคเหนือ นำมาสู่ภาคกลางและอ่าวไทย นอกจากนี้ยังได้ผลิตไฟฟ้าใช้ภายในจังหวัดอีกด้วย

เขื่อนเจ้าพระยา เป็นเขื่อนที่ให้ประโยชน์อย่างกว้างขวางในด้านเศรษฐกิจ คมนาคม การชลประทานและการเกษตร ในปัจจุบันนี้นอกจากประโยชน์ของเขื่อนเจ้าพระยาดังกล่าวแล้วยังมีกิจกรรมอื่นๆเสริมอีกยกตัวอย่างเช่นมีการชมขบวนแห่เรือที่สวยงาม การแข่งขันตกกุ้ง ตกปลา การประกอบเมนูอาหารปลา การทอดแหวิบาก การจับปลาหมาก การจำหน่ายผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำ การจำหน่ายสินค้า OTOP และอาหารพื้นบ้าน เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาชมความงามของเขื่อนเจ้าพระยาให้ได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลินอย่างเต็มที่

การเดินทาง เขื่อนเจ้าพระยาจากเมืองชัยนาทตามเส้นทาง 304 และเลี้ยวซ้ายตามเส้นทางไปอำเภอสรรพยา ประมาณ 6 กิโลเมตรหรือรถโดยสารประจำทางสายกรุงเทพฯ – อ.วัดสิงห์ จะผ่านบริเวณหน้าเขื่อนและรถประจำทางสาย 1061 ชัยนาท-โพธิ์นางคำ

- เขาสรรพยา ตำบลสรรพยา อำเภอสรรพยา ชัยนาท

ภาพที่ 067 เขาสรรพยา

ที่มา : <http://www.thaitambon.com>

ภาพที่ 068 รูปปั้นหนุมานแกะสลักจากหิน

ที่มา : <http://www.thaitambon.com>

มีความเป็นมาทางประวัติศาสตร์เป็นตำนานเรื่องรามเกียรติ์ ตอนหนึ่งว่า เมื่อพระลักษมณ์ถูกหอกโมกขศักดิ์ ของกุมภกรรณ หนุมาน ซึ่งเป็นทหารเอกได้ขันอาสาเอาตัวยา ชื่อ “สังกรณี” และ “ตรีชวา” ณ เขาสรรพยาแห่งนี้เพื่อนำไปบดเป็นกษัยผสมกับน้ำในแม่น้ำปัญจมหานทีเพื่อใช้เป็นยาพอก ซึ่งจะทำให้หอกโมกขศักดิ์หลุดจากตัวพระลักษมณ์ ลักษณะเขาสรรพยาเป็นเขาสูงเล็ก ๆ อยู่ทางทิศใต้ของ ที่ว่าการอำเภอสรรพยา ห่างจากตำบลสรรพยาเป็นระยะทางประมาณ 4 กิโลเมตร ลักษณะความสวยงามและทิวทัศน์ของเขาสรรพยา ขึ้นไปตามบันไดขึ้นเขาราว 200 ขั้น จะพบกับรูปปั้นหนุมานซึ่งเป็นรูปปั้นแกะสลักจากหินขนาดใหญ่ และมีถ้ำน้ำมนต์ซึ่งถือว่าเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เมื่อขึ้นไปบนเขามองลงมาจากข้างบน จะเห็นทิวทัศน์สวยงามตามธรรมชาติ และบริเวณรอบ ๆ มีต้นไม้โดยเฉพาะต้นตาลขึ้นเรียงรายดูสวยงาม

- ลุ่มแม่น้ำน้อย – ตลาดเก่าสรรคบุรี

ภาพที่ 069 ลุ่มแม่น้ำน้อย

ที่มา: <http://chainat.mots.go.th>

ลุ่มแม่น้ำน้อยนี้อยู่ห่างจากตัวเมืองชัยนาทเพียง 6 กม. เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรนิเวศซึ่งยังไม่เป็นที่รู้จักมากนัก อากาศบริสุทธิ์สดชื่น ลุ่มแม่น้ำน้อยบริเวณต้นน้ำในจังหวัดชัยนาทนี้มีธรรมชาติอันสวยงามและใสสะอาด (ยกเว้นช่วงน้ำหลากในฤดูฝนน้ำจะขุ่นเป็นสีแดง) จึงเหมาะที่จะทำกิจกรรมท่องเที่ยวทางน้ำต่างๆ เช่น ล่องเรือ พายเรือ วายน้ำ ตกปลา

แม่น้ำน้อยมีความยาวทั้งหมด 145 กม. ช่วงซึ่งไหลผ่าน จังหวัดชัยนาทมีระยะทางราว 30 กม. อันเป็นพื้นที่ราบลุ่มแห่งความอุดมสมบูรณ์ในจุดที่แม่น้ำน้อยแยกออกมาจากแม่น้ำเจ้าพระยา บริเวณที่เมืองชัยนาทเก่าเคยตั้งอยู่ ดังนั้นบริเวณที่แม่น้ำหลายสายไหลมาบรรจบกันจึงเหมาะสำหรับการตั้งถิ่นฐาน อารยธรรมโบราณสมัยทวารวดี ซึ่งเริ่มก่อตัวขึ้นตามหัวเมืองต่างๆ บนริมฝั่งแม่น้ำ เช่น เมืองสุพรรณภูมิ แพรกศรีราชา อโยธยา ราชบุรี และลพบุรีนักประวัติศาสตร์หลายคนเชื่อว่าเมืองเก่าแก่ที่สุดบนริมฝั่งแม่น้ำน้อย คือ เมืองสรรคบุรีของจังหวัดชัยนาท ห่างจากตัวเมืองราว 16 กม. ชื่อเดิมคือ เมืองแพรกศรีราชา ซึ่งเจริญรุ่งเรืองมาตั้งแต่สมัยทวารวดี โดยได้ขุดพบโบราณสถาน โบราณวัตถุสมัยศตวรรษที่ 13 มากมาย

การล่องเรือไปตามลำน้ำน้อยจะพานักท่องเที่ยวย้อนเวลากลับไปในอดีตจนถึงวิถีชีวิตของคนไทยยังผูกพันกับสายน้ำ กล่าวว่าเริ่มตั้งแต่บริเวณต้นน้ำที่ตำบลชัยนาทมุงสู่เมืองสรรคบุรี ระหว่างทาง

นักท่องเที่ยวสามารถแวะชมการผลิตเครื่องปั้นเซรามิคของโรงงานชัณนาทเซรามิค และ สรรคบุรีเซรามิค ซึ่งจะได้รับความรู้และความเพลิดเพลินอีกทั้งสามารถซื้อกลับไปเป็นของใช้และของที่ระลึกได้

จากนั้นอาจแวะชมเจดีย์ทรงพุ่มข้าวบิณฑ์สมัยสุโขทัยท่ามกลางภูมิทัศน์และบึงน้ำอันสวยงามของ วัดโตนดหลาย และชมวิหาร อุโบสถ และเจดีย์ทรงยอดกลีบบะเพองสไต้ลพบุรีในวัดมหาธาตุ เดินเล่นในตลาดเก่า แล้วเดินข้ามสะพานข้ามแม่น้ำน้อยมายังวัดวิหารทองเพื่อบูชาวิหาร และอุโบสถทองคำอีกด้วย

การเดินทาง ห่างจากตัวเมืองชัณนาท 6 กิโลเมตร อยู่ริมแม่น้ำเจ้าพระยาตรงวัดพระบรมธาตุลำน้ำ ล่องผ่านชัณนาท 30 กิโลเมตร

- สวนลิง

ภาพที่ 070 สวนลิง จังหวัดชัยนาท

ที่มา <http://www.thaitravels.net>

www.prapayneethai.com

สวนลิงเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่น่าสนใจอีกแห่งหนึ่ง อยู่ในบริเวณวัดธรรมิกาวาส (วัดคางคาว) ตำบลโพงาม อำเภอสรรคบุรี มีฝูงลิงอาศัยเป็นจำนวนมาก ฝูงลิงที่นี่เป็นลิงที่อาศัยอยู่มาตั้งแต่สมัยดึกดำบรรพ์ เนื่องจากสภาพวัดยังคงมีลักษณะเป็นป่าอย่างสูงสลับซับซ้อนมากมาย บรรยากาศร่มรื่น เพราะบริเวณหน้าวัดมี แม่น้ำน้อยไหลผ่านทำให้อากาศบริเวณดังกล่าวเย็นสบาย ลิงในสวนลิงแห่งนี้ปัจจุบันมีประมาณ 2-3 พันตัว มีนิสัยไม่ดุร้ายเพราะคุ้นเคยกับนักท่องเที่ยว

ในบริเวณวัดยังมีรูปหล่อหลวงพ่อเผ่า ซึ่งเป็นพระเกจิที่ชาวบ้านนับถือบูชา ขอพรจากท่าน ปัจจุบันมีประชาชนไปเยี่ยมชมสวนลิงเพื่อเพลิดเพลินกับธรรมชาติ และกราบไหว้หลวงพ่อเผ่ากันอยู่เป็นประจำสวนลิงเป็นที่รู้จักมากขึ้นจากการที่ภาพยนตร์ เรื่องนางนากมาถ่ายทำเนื่องจากใช้ สวนลิงเป็นฉากป่าช้า วัดมหาบุษย์ เพราะสภาพของสวนลิง ถูกใจกองถ่าย เนื่องจากว่าคงสภาพป่าช้าดึกดำบรรพ์ไว้ดั้งเดิมทุกประการ คือมีต้นยางโบราณมากมาย

การเดินทาง ห่างจากที่ว่าการอำเภอสรรคบุรีประมาณ 16 กิโลเมตร ตามเส้นทางสายสิงห์บุรี-ชัยนาท เลียบถนนคลองชลประทาน (สายใน)) จะมีทางแยกเข้าวัดธรรมิกาวาส ประมาณ 500 เมตร

- **ฟาร์มจระเข้วัดสันต์** ตำบลมะขามเฒ่า อำเภอมือง จังหวัดชัยนาท

ภาพที่ 071 ฟาร์มจระเข้วัดสันต์ ตำบลมะขามเฒ่า อำเภอมือง จังหวัดชัยนาท

ที่มา <http://www.meetinginthailand.com> และ [Tour on Thai.com](http://www.touronthai.com)

ฟาร์มจระเข้วัดสันต์ หรือฟาร์มจระเข้วัดสันต์ อยู่หมู่ 3 ตำบลมะขามเฒ่า อำเภอมืองชัยนาทในฟาร์มจะมีสัตว์หลายชนิด เช่น จระเข้ เสือ กวาง ปลากระเบน ปลาช่อนอะเมซอน นกชนิดต่าง ๆ เป็นฟาร์มของเอกชน ตั้งอยู่บนถนนสายชัยนาทอุทัยธานี ก่อนถึงอำเภอมืองวัดสันต์ประมาณ 1 กิโลเมตร ทางฝั่งซ้ายจะเป็นสวนเพาะพันธุ์จระเข้ มีจำนวนกว่า 500 ตัว นอกจากนี้ยังมีเสือโคร่ง กวาง ม้า นกกระเจียวเทศ และนกแก้วหลากพันธุ์ ส่วนทางฝั่งขวาจะเป็นร้านอาหารฟาร์มจระเข้ เปิดให้บริการแก่นักท่องเที่ยว มีเมนูอาหารเป็นเนื้อจระเข้ หลายชนิด บริเวณร้านอาหารมีบ่อเลี้ยงปลาพันธุ์แปลกๆ จากกลุ่มน้ำอะเมซอน มีการเพาะพันธุ์ปลากระเบนจากกลุ่มน้ำอะเมซอนเพื่อการส่งออกด้วย

การเดินทาง จากอำเภอมืองชัยนาท มาตามถนนสายชัยนาท-วัดสันต์(ทางหลวงหมายเลข 3183) กิโลเมตรที่ 24 ตั้งอยู่ทางขวามือ

ง.4 อาหาร

ภาพที่ 072 ปลาสดจากเขื่อน

ภาพที่ 073 ปลาร้า

ภาพที่ 074 น้ำตาลห้วยกรด

ที่มา: www.hotsia.com และ www.thaitambon.com

ภาพที่ 075 ส้มโอขาวแตงกวา

ภาพที่ 076 ขนมกง

ภาพที่ 077 ข้าวซ้อมมือ

ที่มา: travel.thaiza.com และ www.thaitambon.com

ภาพที่ 078 ข้าวหลาม

ภาพที่ 079 ขนมหน้าากุยหลี่

ภาพที่ 080 ขนมเปี๊ยะเปลือกนึ่ง

ที่มา: www.thaitambon.com

สำหรับในด้านอาหารของ จังหวัดชัยนาทที่มีชื่อเสียงนั้นได้แก่

- **น้ำตาลหัวยกรด** ตำบลหัวยกรด อำเภอสรรคบุรี เป็นน้ำตาลปี๊บที่ผลิตจากน้ำตาลโตนดที่ปลูกกันมากในเขต ตำบลหัวยกรด เนื่องจากมีต้นตาลธรรมชาติอยู่เป็นจำนวนมาก ขั้นตอนการผลิตเป็นแบบดั้งเดิมรสหอมหวานน่ารับประทาน เหมาะสำหรับประกอบอาหาร ประเภทขนมหวานที่มีชื่อเสียงมานาน น้ำตาลโตนดเป็นผลิตภัณฑ์ที่ได้จากต้นตาล โดยต้นตาลมี 2 ชนิด คือ ตาลตัวเมีย (มีลูก) และตาลตัวผู้ (มีก้านดอก) วิธีการปาดตาลของตัวผู้และตัวเมียจะแตกต่างกัน การเคี้ยวน้ำตาลทำได้ไม่ยาก ตัวอย่างสังเขป เช่น การปาดวงตาลเพื่อรองน้ำตาลสดจากวงตาลใส่กระบอกไม้ไผ่ จากนั้นจึงนำน้ำตาลสดที่ได้มาเคี้ยวไฟจนเหนียวเสร็จแล้วเทใส่พิมพ์ทิ้งไว้จนกว่าน้ำตาลจะแห้งจึงจะเป็นน้ำตาลปึก นำมาใช้ปรุงอาหารและขนม
- **ปลาร้า** ตำบลโพนางดำตก อำเภอสรรพยา ปลาร้าเป็นผลิตภัณฑ์หนึ่งที่สำคัญใน จ. ชัยนาท เป็นอาหารหลักที่ยืนหยัดเคียงคู่ครัวและวิถีชีวิตชาวชัยนาทตั้งแต่โบราณ ปลาที่ใช้ทำมีปลาสร้อย ปลาตะเพียน ปลาช่อน ปลากะตือ และปลาสวาย ในส่วนของคุณค่าทางอาหารของปลาร้ามีครบทั้ง 5 หมู่ กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรในจังหวัดชัยนาททำกันหลายตำบลเป็น อาชีพเสริมจากการทำนา เช่น กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร บ้านวัดคงคาราม ตำบลโพนางดำตก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท รวมตัวกันผลิตปลาร้าจำหน่ายเสริมรายได้ โดยรวบรวมปลาจากแม่น้ำเจ้าพระยา มาแปรรูปเพิ่มมูลค่า ซึ่งปกติเกษตรกรจะจับไปจำหน่ายทั้งตัว และได้ราคาไม่สูงมากนัก ในการทำกลุ่มเกษตรกรจะเน้นด้านการคัดเลือกปลา โดยจะใช้ปลาสวายมาทำเพราะมีเนื้อมากและรสชาติถูกใจผู้บริโภค แล่เป็นชิ้น แล้วล้างน้ำให้สะอาด ผึ่งให้แห้ง จากนั้นนำเกลือเม็ดมาตำให้ละเอียดคลุกเคล้ารวมกับเนื้อปลาหมักในไหทิ้งไว้ 1 คืน จากนั้นนำเนื้อปลาขึ้นมาผึ่งให้แห้ง แล้วผสมกับข้าวคั่ว และหมักไว้อีก 3 วัน ก็จะได้ปลาร้าปลาสวาย สามารถนำไปทอดจำหน่าย หรือจะหมักต่อไปอีก เพื่อให้รสชาติปลาร้าเข้มข้นยิ่งขึ้น ในการทำกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรดังกล่าว จะเน้นความสะอาดทุกขั้นตอนการผลิตไม่ใช้สารกันบูด ทำให้ผู้บริโภคเกิดความเชื่อมั่นมากขึ้น การรวมตัวกันทำกิจกรรม

เช่นนี้ นอกจากจะทำให้เกิดความสามัคคีในชุมชนแล้วแม่บ้านเกษตรกรมีรายได้เสริมเลี้ยงครอบครัว อย่างต่อเนื่อง และยังเป็นการเพิ่มมูลค่าปลาสวยให้สูงขึ้นมากกว่าการจับปลาเป็นตัวๆ ไปจำหน่ายได้ถึง 3 เท่าตัว

- ข้าวซ้อมมือ ตำบลแพรภศรีราชา อำเภอสรรคบุรี กลุ่มเกษตรกรได้ทำข้าวซ้อมมือที่ได้จากการใช้เครื่องสีข้าวแบบโบราณ จัดได้ว่าเป็นข้าวซ้อมมือที่มีชื่อเสียงของชัยนาท เป็นข้าวที่ให้คุณค่าทางโภชนาการสูง มีวิตามินบี 1 วิตามินรวม ธาตุเหล็ก ฟอสฟอรัส แคลเซียม ล้วนมีประโยชน์ต่อร่างกายทั้งสิ้นแหล่งผลิตที่สำคัญคือ กลุ่มแม่บ้านวัดหัวตะพาน ตำบลดงคอน และ ตำบลแพรภศรีราชาอำเภอสรรคบุรี
- ส้มโอขาวแตงกวา ปลูกได้หลายอำเภอในชัยนาท เช่นที่อำเภอมโนรมย์ หันคา สรรคบุรี ริเริ่มปลูกกันมาเกือบ 100 ปีแล้วมีชื่อเสียงมาก ถือว่าเป็นผลไม้ที่ขึ้นชื่อและเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของจังหวัดชัยนาท พันธุ์ที่ดีที่สุด ซึ่งเป็นของอำเภอมโนรมย์ มีคนนิยมปลูกกันมาก ได้แก่ พันธุ์ขาวแตงกวา เนื้อส้มที่เรียกว่า "กุ่ม" หรือ "กร้าม" นั้น มี รสหวานอมเปรี้ยวนิดๆ และกรอบ ไม่มีรสขม มีน้ำเล็กน้อย ส้มโอพันธุ์ขาวแตงกวาที่ปลูกที่ตำบลคู้สำเภา อำเภอมโนรมย์ จังหวัดชัยนาทจะได้รับความนิยมมาก นับว่าเป็นผลไม้ที่เป็นทรัพยากรทางธรรมชาติ เป็นสมบัติที่คู่กับเมืองชัยนาท เพราะจากลักษณะภูมิอากาศและคุณค่าทางเคมีของดินทำให้ ส้มโอพันธุ์ขาวแตงกวาและส้มโอพันธุ์อื่นๆที่ปลูกในจังหวัดชัยนาทมีรสชาติดีเป็นที่ต้องการของตลาดจนผลผลิตไม่ทันกับความต้องการ ทางราชการจึงได้ส่งเสริมให้เกษตรกรขยายพื้นที่เพาะปลูกมากขึ้นทุกๆปี ชัยนาทจะมีการจัดงานประกวดส้มโอประจำปีเป็นประจำจัดช่วงปลายเดือนสิงหาคม-ต้นเดือนกันยายน บริเวณหน้าศาลากลางจังหวัด และมีการจัดนิทรรศการให้ความรู้จากหน่วยงานทางราชการ การออกร้านจำหน่ายกิ่งพันธุ์และผลส้มโอของเกษตรกรชาวชัยนาทเพื่อประชาสัมพันธ์ และส่งเสริมการตลาดของผลผลิตทางการเกษตร
- ขนมเปียกยูง ตำบลโพนางดำตก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท สินค้าเข้าโครงการโอท็อปได้ 5 ดาว และได้รับสัญลักษณ์ของดีจังหวัดชัยนาท จำหน่ายที่ตลาดโพนางดำ อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท มายาวนานหลายสิบปี เป็นสูตรเฉพาะที่ไม่เหมือนใคร ด้วยเปลือกแป้งเนื้อ

นุ่มหอม บวกกับไส้ถั่วเหลืองนุ่มและเคี้ยวจนชั้นหอมมัน รวมทั้งไข่เค็มสด และยังมีสูตรพิเศษ ใส่เงาะดำคั่วหอม ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อสุขภาพ ยังเป็นของดีจังหวัดชัยนาท เหมาะสำหรับเป็นของฝาก

- **ข้าวหลาม** ทำจากข้าวเหนียว บรรจุลงในกระบอกไม้ไผ่ แล้วนำไปเผาให้สุกทำทั่วไปแต่ที่สำคัญคือที่ตำบลเขาท่าพระ ตำบลบ้านเขย่น อำเภอหันคา ซึ่งทำจากข้าวเหนียวพันธุ์ดี มีกลิ่นหอมหวานรสกลมกล่อม บรรจุในกระบอกไผ่สีนวลซึ่งเป็นไม้ไผ่หายาก เมื่อเผาแล้วในกระบอกไผ่สีนวลออกมาปนกับข้าวเหนียว ข้าวเหนียวจะนุ่มกว่าปกติ ทุกบ้านจะนิยมทำข้าวหลามด้วยตนเอง
- **ขนมกง** ต.บางหลวง อ.สรรพยา เป็นขนมโบราณนิยมรับประทานกันแพร่หลาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งถือกันว่าเป็นขนมที่ใช้ในพิธีแต่งงานเพื่อให้ชีวิตดำเนินไปไม่ไห้สิ้นสุด ส่วนผสมของขนมกง ประกอบด้วย ถั่วเหลือง น้ำตาล มะพร้าว น้ำตาล แป้ง และขนมกงยังมีคุณค่าทางอาหารด้านโปรตีนอีกด้วย

นอกจากอาหาร ขนมที่นิยมรับประทานกันอย่างแพร่หลายดังกล่าวแล้ว เมื่อนักท่องเที่ยวหรือผู้สนใจไปแวะเยือนจังหวัดชัยนาท มีร้านอาหารที่สามารถแวะเวียนไปได้เช่น

- **ร้านกลางซอย**
363/18-20 ถนนชัยนาท-สุพรรณบุรี อำเภอเมือง จังหวัดชัยนาท โทร. 0 5641 158
- **ข้าวแกงเจ้าพระยา (ข้าวแกง)**
335/2 ถนนพหลโยธิน อำเภอเมือง จังหวัดชัยนาท โทร. 0 5641 1811
- **ครัวชัยนาท (ปลา-กุ้งแม่น้ำ, จิ้น)**
206 ถ. พหลโยธิน แยกเอเชีย ต. เสือโฮก โทร. 0 5641 1351, 0 5641 2117
- **ครัวท่าลาด (อาหารตามสั่ง, ปลา-กุ้งแม่น้ำ)**
236 หมู่ 7 ตำบลธรรมมูล อำเภอเมือง จังหวัดชัยนาท โทร. 0 5641 4356

- ครัวมานิกา
304/31-32 ถ.ลูกเสือ 2 ต.ในเมือง อ.เมือง จ.ชัยนาท โทร. 0 5642 1487
- ครัวอรรณ (อาหารตามสั่ง, ปลา-กุ้งแม่น้ำ)
444 หมู่ 3 ตำบลธรรมมูล อำเภอเมือง จังหวัดชัยนาท โทร. 0 5642 3136
- ณัฐไชยงค์ (อาหารไทย, จีน, กุ้ง-ปลาแม่น้ำ)
60 หมู่ 11 ถ. วัดสิงห์-ดอนตาล ต. มะขามเฒ่า โทร. 0 5646 1009
- นำชัย คอฟฟี่เฮาส์ ในโรงแรมนำชัย 63/22 ถนนคงธรรม ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดชัยนาท โทร. 0 5641 1724-5
- ป๊อ (อาหารตามสั่ง, ฟันเมือง)
222 ถนนพหลโยธิน ตำบลบ้านกล้วย อำเภอเมือง จังหวัดชัยนาท โทร. 0 5641 2402,
0 5641 6506
- เพ็ญภา
64/16 ถนน ลูกเสือ 2 อำเภอเมือง จังหวัดชัยนาท โทร. 0 5641 1697
- แพเจ้าคุณ
183 หมู่ 2 ตำบลบ้านกล้วย อำเภอเมือง จังหวัดชัยนาท โทร. 0 5642 1339
- แพริมน้ำ
17 หมู่ 2 ถนนท่าข้าวโพด ตำบลบ้านกล้วย อำเภอเมือง จังหวัดชัยนาท โทร. 0 5642 1471
- แพอาหารรุ่ง บนเส้นทางไปเขื่อน อาหารตามสั่ง, ปลา-กุ้งแม่น้ำ
185 หมู่ 2 ตำบลบ้านกล้วย อำเภอเมือง จังหวัดชัยนาท โทร. 0 5641 2779
- เรือนแพ
5 ถนนชัยณรงค์ หน้าศาลากลางจังหวัด ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดชัยนาท
โทร. 0 56411 625, 0 5641 1825

- เรือนไทย
350 ถนนวงษ์ไศ ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดชัยนาท โทร. 0 5641 1741
- เรือนรังนก
ที่อยู่ :259 ถ.พหลโยธิน ม.3 ต.เสือโฮก อ.เมือง จ.ชัยนาท(ใกล้วัดดอนรังนก)โทร. 0 5645 6336
- เรือนริมน้ำอรัญญา
ริมแม่น้ำเจ้าพระยาใกล้วัดพระยาตาก โทร. 0 5642 1449
- ระเบียบทิพย์ (อาหารตามสั่ง, ปลา-กุ้งแม่น้ำ)
60/54 ข้าง ธ.กสิกรไทย สาขาชัยนาท ถ.วงษ์ไศ ต.ในเมือง อำเภอเมือง จ.ชัยนาท โทร.0 5642 0299
- ร้านกินปลา
ถ. วัดสิงห์ – ชัยนาท อำเภอมโนรมย์ โทร. 0 5646 1417
- ลาบเปิด
372 ม.5 ถ. ชัยนาท - ตาคลี ต.บ้านกล้วย อ.เมือง จ.ชัยนาท โทร. 0 5641 4149
- สามรส
85/1 หมู่ 4 อุตะเถา อำเภอมโนรมย์ จังหวัดชัยนาท โทร. 0 5644 7193, 08 1815 4687, 08 5054 8670 website : <http://www.siamrose.com>
- สุกี้หม้อไฟเก่าข้าว (อาหารตามสั่ง, กว๊ายเตี๋ย, สุกี้)
21/10 ถนนพรหมประเสริฐ ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดชัยนาท โทร. 0 5641 1431
- ส้มจีน (อาหารตามสั่ง, กว๊ายเตี๋ย, ปลาแม่น้ำ)
285 ถนนชัยณรงค์ ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดชัยนาท โทร. 0 5642 1238
- สวนอาหารเรือนไม้
ใกล้สำนักงานแรงงานจังหวัดชัยนาท โทร. 08 1944 9955

- สวนอาหารบ้านณัฐชนน

ตรงข้ามวิทยาลัยพยาบาล โทร. 08 9439 8661, 0 5641 2148

- ห้องอาหารโรงแรมมนตรี (อาหารไทย, จีน)

309/30 ถ. พหลโยธิน ต.บ้านกล้วย อำเภอเมือง จ.ชัยนาท โทร. 0 5641 1523-4

ที่มา <http://www.newviewtour.com>

ง. 5 ที่พัก

สำหรับผู้ไปเที่ยวจังหวัดชัยนาทและต้องการพักค้างคืน ทางจังหวัดก็มีที่พักสำหรับนักท่องเที่ยว ซึ่งมีทั้งโรงแรม รีสอร์ท กระโจม บังกะโลหรือที่พักแบบโฮมสเตย์ ในที่นี้จะยกตัวอย่างพอสังเขป

- โรงแรมชัยนาทธานี อำเภอเมือง จังหวัดชัยนาท

ตั้งอยู่เลขที่ ๓๔๕ ถ.พหลโยธิน ต.บ้านกล้วย โทร. ๐ ๕๖๔๑ ๖๗๙๙ โทรสาร ๐ ๕๖๔๑ ๖๘๐๐

จำนวน ๗๒ ห้อง ราคา ๘๐๐-๒,๐๐๐ บาท อยู่ติดตัวเมือง เดินทางสะดวก ใกล้สถานที่ท่องเที่ยว

- สุวรรณการ์เด็นท์ อำเภอเมือง จังหวัดชัยนาท

ตั้งอยู่เลขที่ ๘๗๘ หมู่ที่ ๔ ต.บ้านกล้วย โทร. ๐ ๕๖๔๗ ๗๗๘๙ - ๙๐, ๐๘ ๑๒๘๑ ๓๑๗๙

โทรสาร ๐ ๕๖๔๗ ๗๗๙๑

มีห้องพักจำนวน ๑๘ ห้อง ราคา ๖๙๐ - ๑,๕๕๐ บาท บรรยากาศสบายเป็นส่วนตัว สัมผัสกลิ่นไอธรรมชาติ ริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาตำบลบ้านกล้วย

ภาพที่ 081 สุวรรณการ์เด็นท์

ที่มา : <http://www.suwannagaden.com>

- สุวรรณารีเวอร์ไซด์รีสอร์ท อ.เมือง จ.ชัยนาท

ตั้งอยู่ที่ 878 หมู่ 4 ถนนเลียบแม่น้ำเจ้าพระยา ต. บ้านกล้วย โทรศัพท์ 056-477-789, 081-9720-989 ห้องพักรวม 47 ห้อง ราคา 800-3,000 บาท เป็นสถานที่พักที่ค่อนข้างหรู อยู่สบาย

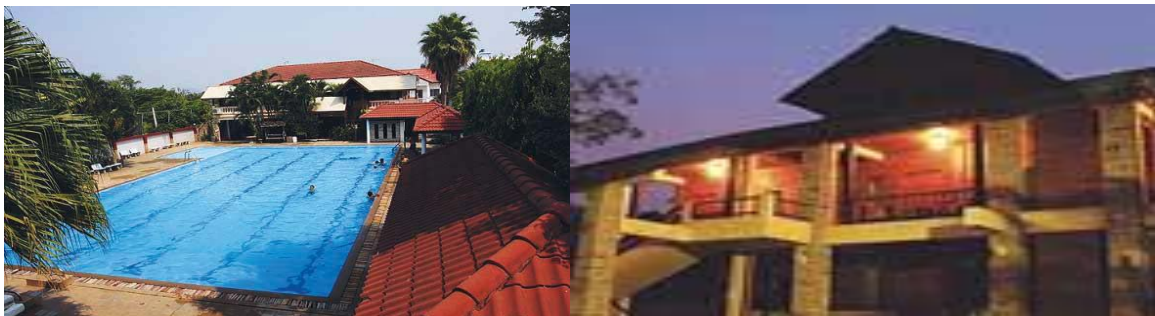
ภาพที่ 082 สุวรรณารีเวอร์ไซด์รีสอร์ท

ที่มา : <http://www.tatsuphan.net>

- โรงแรมชัยนาทรีสอร์ท อ.เมือง จ.ชัยนาท

ตั้งอยู่เลขที่ 309/77 ถ.พหลโยธิน ต.บ้านกล้วย Tel. 056-415599, 086-4440708

ชัยนาทรีสอร์ท มีจำนวนห้องพัก 40 ห้อง ราคาตั้งแต่ 400-800 บาท

ภาพที่ 083 โรงแรมชัยนาทรีสอร์ท

ที่มา : <http://www.tatsuphan.net>

- แม่น้ำน้อยวัลเลย์ ตำบลชัยนาท อ.เมือง จ.ชัยนาท ที่พักแบบโฮมสเตย์ในบ้านทรงไทยหลังใหญ่อายุกว่าร้อยปี เป็นโฮมสเตย์สำหรับผู้รักธรรมชาติ เป็นสถานที่พักในหมู่บ้านท่องเที่ยวริมแม่น้ำน้อย และเป็นที่พักสำหรับผู้ที่ต้องการสัมผัสวิถีชุมชนริมน้ำอย่างใกล้ชิด บนชั้นสองของบ้านทรงไทยหลังใหญ่สามารถนอนพักได้แบบครอบครัว ห้องนอนติดแอร์นอนได้ 6-10 คน ชั้นล่างของบ้านทรงไทยพื้นที่กว้างขวางสำหรับนั่งรับประทานอาหาร ดูโทรทัศน์ และทำกิจกรรมต่างๆ ท่ามกลางความร่มรื่นของพรรณไม้โบราณและต้นสมุนไพรหลากหลายชนิด เช่น สมอไทย สมอพิเภก มะขามป้อม ลิ้นฟ้า มะตูม กรันเกรา ฯลฯ มีการทำกิจกรรมต่างๆ อาทิ ล่องเรือ เรียนทำอาหารพื้นบ้าน ขนมโบราณ นวดแผนไทย การตีกลองยาว ทำออกกกำลังกายไม้พลอง ปลูกผักแบบเกษตรอินทรีย์ ฯลฯ ราคาค่าที่พักส่วนใหญ่จะคิดรวมกับค่าอาหาร 3 มื้อ เฉลี่ยคนละ 250 บาทต่อคนต่อวัน

ภาพที่ 084 แม่น้ำน้อยวัลเลย์

ที่มา : สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดชัยนาท

- มูลนิธิบูรณะชนบทแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ (ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนป้วย อี้ัง ภากรณ์) เลขที่64 ตำบลบ้านกล้วย อำเภอเมือง จังหวัดชัยนาท เป็นที่พักราคาประหยัด สะอาด ปลอดภัย เหมาะสำหรับครอบครัว หมู่คณะ กลุ่มนักเรียน นักศึกษา หรือนักท่องเที่ยวที่เดินทางโดยลำพังก็จะสะดวก อยู่บนถนนฝายน้ำล้น ห่างจากตัวเมืองชัยนาทเพียง 3 กม.ห่างจากเขื่อนเจ้าพระยาราว 4 กม. จำนวนห้องพัก : 8 ห้อง ราคา : 250 - 2000 บาท โทรศัพท์: 0 5641 1220-1แฟกซ์: 0 5641 1220

ภาพที่ 085 มูลนิธิบูรณะชนบทแห่งประเทศไทย

ที่มา : <http://www.pueycentre.org>

- ภูนรา รีสอร์ท อ.สรรคบุรี จ.ชัยนาท

หลังตลาด ริมแม่น้ำน้อย ราคาวันละ 350-400 บาท (เช้าก่อนบ่ายโมง 400 บาท)

เบอร์โทรศัพท์ 056-482103, 089-2676354, 083-9553968

ภาพที่ 086 ภูนรา รีสอร์ท

ที่มา : <http://www.tatsuphan.net>

- ณัฐชนนทีรีสอร์ท

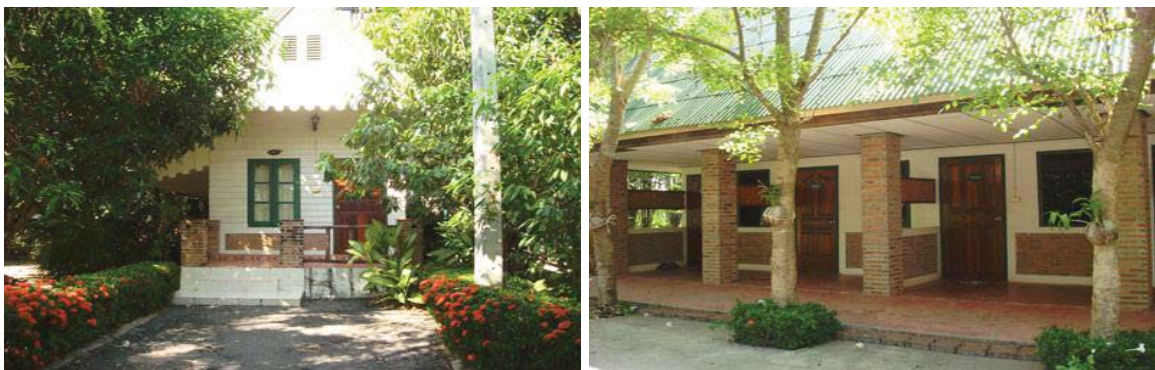
ณัฐชนนทีรีสอร์ท ตั้งอยู่ท่ามกลางบรรยากาศที่เป็นธรรมชาติ ด้านหลังติดกับทุ่งนาเขียวขจี ในตัวรีสอร์ทได้ตกแต่งด้วยต้นไม้ ซึ่งตัดกับสีครีมของรีสอร์ท ชวนให้มาพักผ่อน ...

ภาพที่ 087 ณัฐชนนทีรีสอร์ท

ที่มา: <http://www.suwannagaden.com>

- มนอร์มย์ รีสอร์ทแอนด์สปา ตำบลคิ่งสำเภา อำเภอมโนรมย์ จังหวัดชัยนาทใกล้สวนนก
ชัยนาท มีบริการนวดแผนโบราณ ฟิตเนส ล่องเรือทรงไทย ชมแม่น้ำสะแกกรัง
ตั้งอยู่เลขที่ 222 ตำบลคิ่งสำเภา อำเภอมโนรมย์โทรศัพท์: 05642 3648, 05642 3109, 08
1561 8065, 08 6201 5594 แฟกซ์: 0 5642 3109 จำนวนห้องพัก 34 ห้อง ราคา : 450 -
1200 บาท จำนวนห้องประชุม : 1 ห้อง , ความจุ: 100 คน
- บ้าน ไพรนกยูงรีสอร์ท
รีสอร์ทท่ามกลางธรรมชาติ ในอำเภอสรรคบุรี
ที่อยู่ : 89 หมู่ 3 ถนนหันคา-บ้านรางจิก ตำบลไพรนกยูง อำเภอสรรคบุรี จังหวัดชัยนาท

ภาพที่ 088 บ้าน ไพรนกยูงรีสอร์ท

ที่มา www.TATsuphan.net และ <http://chainat.mots.go.th>

- แมกไม้ รีสอร์ท ตำบลหันคา อำเภอด่านช้าง จังหวัดชัยนาท รีสอร์ทในอำเภอด่านช้าง แวดล้อมด้วยธรรมชาติเขียวขจี ที่อยู่ : 740 หมู่ 1 ตำบลหันคา อำเภอด่านช้าง จ. ชัยนาท จากตัวเมืองจังหวัด ชัยนาท มุ่งหน้าใช้เส้นทางน สายเอเชีย จะพบแมกไม้รีสอร์ท อยู่ใกล้กับโรงเรียน หันคาพิทยาคม โทรศัพท์: 0 5645 1600จำนวนห้องพัก : 12 ห้อง ราคา : 450 – 690 บาท

ภาพที่ 4089 แมกไม้ รีสอร์ท

ที่มา <http://www.reviewthaitravel.com>

นอกจากนี้ยังมีที่พักอื่นๆในหลายอำเภอของจังหวัดชัยนาทให้นักท่องเที่ยวและผู้สนใจเข้าพักตามสะดวกดังนี้

- ณัฐไชยรงค์ รีสอร์ท 60 หมู่ 11 ถนนวัดสิงห์-ดอนตาล ตำบลมะขามเฒ่า อำเภอด่านช้าง จังหวัดชัยนาท จำนวนห้องพัก : 29 ห้อง , ราคา : 250 - 500 บาท โทร: 0 5646 1009, 0 5643 0230
- ชัยนาท อินน์ 294 หมู่ 4 ถนนชัยนาท-สุพรรณ ตำบลบ้านกล้วย อำเภอเมือง จ.ชัยนาท จำนวนที่พัก 30 ห้อง ราคา 200 - 400 บาท โทร : 0 5641 2451
- นำชัย 63/22 ถนนธรรม ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จ.ชัยนาท จำนวนที่พัก 90 ห้องราคา 200 - 800 บาท โทร : 0 5641 1725
- ปลายฟ้ารีสอร์ท รีสอร์ทปิกนิก ใกล้ชิดธรรมชาติ สนามหญ้ากว้างๆ หนึ่งเดียวในย่านนี้ ที่อยู่ : 232 หมู่ 1 ตำบลท่าชัย อำเภอเมือง จังหวัดชัยนาท 17000 โทร : 08 1309 3639 เว็บไซต์ : <http://www.plaifahresort.com>

- มนตรี 309/30 ถนนพหลโยธิน ตำบลบ้านกล้วย อำเภอเมือง จ.ชัยนาท
จำนวนที่พัก 59 ห้อง ราคา 260 - 600 บาท
โทร : 0 5641 1523-4, 0 5642 0686-7, 0 5641 4258-9 แฟกซ์ : 0 5641 129
- วังสิงห์ รีสอร์ท 99 หมู่ 3 ตำบลมะขามเฒ่า อำเภอวัดสิงห์ จังหวัดชัยนาท
โทรศัพท์: 0 5643 0309
- สุขจิต 309/3-8 ถ.วงษ์โต ต.บ้านกล้วย อำเภอเมือง จ.ชัยนาท จำนวนที่พัก 60 ห้องราคา
200 - 450 บาท โทร : 0 5641 1009, 0 5641 1080, 0 5642 1570

ที่มา <http://www.reviewthaitravel.com>

จ. ด้านการผลิตสินค้า Otop

ชาวบ้านในจังหวัดชัยนาทหลายอำเภอมีวิถีชีวิตชุมชนเป็นของตนเอง มีภูมิปัญญาที่น่าสนใจน่าเรียนรู้ มีการผลิตสินค้าพื้นบ้านจากภูมิปัญญา (OTOP) ผลิตภัณฑ์จากงานหัตถกรรมพื้นบ้านด้วยมือชาวบ้านเป็นหลัก ซึ่งมีรูปแบบและเอกลักษณ์ของท้องถิ่น ผลิตภัณฑ์มีชื่อเสียงคุณภาพดีและราคาย่อมเยา ในแต่ละอำเภอจะมีผลิตภัณฑ์ที่แตกต่างกัน ในหลายๆอำเภอเช่น อำเภอเมือง อำเภอสรรพยา อำเภอหันคา อำเภอมนรมย์ ฯลฯ ได้แก่

- หัตถกรรมลูกปัดบ้านดอนมะรุ้ม ตำบลชัยนาท อำเภอเมือง จังหวัดชัยนาท

ภาพที่ 090 หัตถกรรมลูกปัดบ้านดอนมะรุ้ม

ที่มา : <http://www.thaitambon.com>

แนวคิดที่ใช้ในการพัฒนา เป็นการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากพวงกุญแจ เข็มขัด ให้มีลวดลายที่สวยงาม จุดเด่นของผลิตภัณฑ์ที่หลากหลาย เช่น รูปสัตว์ และเข็มขัดมีลวดลายที่สวยงาม เป็นที่นิยมของตลาด

- กระเป๋าผักตบชวา อำเภอเมือง จังหวัดชัยนาท

ภาพที่ 091 กระเป๋าทำจากผักตบชวา

ที่มา : <http://www.thaitambon.com>

แนวคิดในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ คือพัฒนาผลิตภัณฑ์จากผักตบชวามาเป็นกระเป๋าให้มีลวดลายที่สวยงาม โดยรูปแบบของกระเป๋าจะมีลวดลายแตกต่างกันไปเพื่อเพิ่มมูลค่าของผลิตภัณฑ์ เป็นกระเป๋าผักตบชวาที่รูปแบบเป็นที่นิยม

- ลูกประคบสมุนไพรสด อำเภอเมือง จังหวัดชัยนาท

ภาพที่ 092 ลูกประคบสมุนไพรสด

ที่มา : <http://www.thaitambon.com>

แนวคิดในการพัฒนาผลิตภัณฑ์คือการนำความรู้ด้านสมุนไพรมาจัดตั้งกลุ่มลูกประคบสมุนไพรสด เพื่อเป็นการอนุรักษ์สมุนไพรไทย และรักษาแบบอย่างแพทย์แผนไทย พัฒนาจากลูกประคบลูกใหญ่ มาเป็นแบบถุงมือเพื่อสะดวกในการใช้งาน จุดเด่นของผลิตภัณฑ์ใช้บรรเทาปวดเมื่อยกล้ามเนื้อ บรรเทาอาการฟกช้ำ เคล็ดขัดยอก ทำให้ผิวสวย เลือดลมเดินสะดวก

- ไม้กวาดดอกหญ้า อำเภอเมือง จังหวัดชัยนาท

ภาพที่ 093 ไม้กวาดดอกหญ้า

ที่มา : <http://www.thaitambon.com>

แนวคิดในการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากไม้กวาดพื้น ที่ใช้ในการกวาดฝุ่น ผง เพื่อทำความสะอาดทั่วไป อันใหญ่ ใช้งานได้น้อย จึงมีการพัฒนาเป็นอันเล็ก เพื่อให้สะดวกในการพกพาและใช้งานได้อเนกประสงค์มากขึ้น เช่น ปัดฝุ่นในรถยนต์ ปัดกวาดมุ้งลวด เหล็กดัด ฯลฯ จุดเด่นของผลิตภัณฑ์คือเป็นไม้กวาดขนาดเล็กกระทัดรัด สะดวกในการใช้งาน เพิ่มความสวยงาม นำใช้ด้วยการแกะสลักลวดลายเพิ่มสีสัน และถักห่วงสำหรับแขวน

- สบู่สมุนไพร อำเภอเมือง จังหวัดชัยนาท

ภาพที่ 094 สบู่สมุนไพร

ที่มา : <http://www.thaitambon.com>

แนวคิดในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ จากการที่ค่าใช้จ่ายภายในครัวเรือนและแจกจ่ายให้ญาติพี่น้อง เพื่อนบ้านใช้เห็นว่ามีผลดีมีความต้องการใช้มากขึ้นจึงผลิตเพิ่มมากขึ้น และเกิดการรวมตัวกันเพื่อจัดตั้ง กลุ่มสบู่สมุนไพรเพราะเป็นผลิตภัณฑ์ที่ทำมาจากสมุนไพรไทย ที่มีอยู่ในท้องถิ่น หาได้ง่าย ราคาไม่แพง จุดเด่นของผลิตภัณฑ์ ทำจากสมุนไพรธรรมชาติ ปราศจากสารเคมี ช่วยลดริ้วรอย

- มะเฟืองหยี อำเภอเมือง จังหวัดชัยนาท

ภาพที่ 095 มะเฟืองหยี

ที่มา : <http://www.thaitambon.com>

แนวคิดในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ มะเฟือง มีวิตามินซีสูง ป้องกันเลือดออกตามไรฟัน เป็นผลไม้ที่ไม่ค่อยนิยมบริโภคผลสดมากนักและมีมากในท้องถิ่น ประกอบกับในหมู่บ้านมีผู้รู้ในการถนอมอาหาร จึงนำมาแปรรูปเพื่อเป็นการถนอมอาหารให้อยู่ได้นานและเพิ่มรสชาติให้น่าทานยิ่งขึ้นจุดเด่นของผลิตภัณฑ์เป็นการถนอมอาหารด้วยน้ำตาล โดยไม่ต้องใช้สารกันบูด สามารถเก็บได้นาน รสชาติอร่อย กลมกล่อม

- การทำเครื่องเบญจรงค์ อำเภอเมือง จังหวัดชัยนาท

ภาพที่ 096 การทำเครื่องเบญจรงค์

ภาพที่ 097 สาธิตการทำเครื่องเบญจรงค์

ที่มา : <http://www.thaitambon.com> ที่มา : สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดชัยนาท

จังหวัดชัยนาทมีการทำเครื่องเบญจรงค์ที่สวยงาม เช่นที่ ชัยนาทเซรามิคได้ผลิตเครื่องเบญจรงค์ 5 สีแบบโบราณผลงานช่างฝีมือที่ตำบลชัยนาท อำเภอเมือง มีพระพุทธรูปปางมารวิชัย และรูปปั้นพระโพธิสัตว์กวนอิมเป็นผลิตภัณฑ์โดดเด่น ปัจจุบันได้ร่วมแสดงสินค้าในงาน Thailand trade show 2013 ระหว่างวันที่ 24-28 ก.ค.2556 ณ Suntce city mall convention ประเทศสิงคโปร์

- กระเป๋าจักสานลือเลื่อน อำเภอมือง จังหวัดชัยนาท

ภาพที่ 098 กระเป๋าจักสานลือเลื่อน

ที่มา : <http://www.thaitambon.com> ที่มา : สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดชัยนาท

แนวคิดในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ พัฒนาปรับเปลี่ยนผลิตภัณฑ์เป็นรูปแบบใหม่ ๆ ให้น่าสนใจมากยิ่งขึ้น และสร้างอุปกรณ์ส่งเสริมทางการตลาดเป็นใบ Tags ส่วนจุดเด่นของผลิตภัณฑ์นั้นคือเป็นผลิตภัณฑ์ที่ใช้ประโยชน์ได้หลากหลาย ใช้เป็นกระเป๋าเดินทาง กระเป๋าใส่เสื้อผ้าแบบลาก หรือสามารถไปซื้อของ/ซื้ออุปบังตามห้างสรรพสินค้าได้เพราะรูปทรงสวยงาม การใช้งานก็สะดวกบรรจุของได้มาก เหมาะกับสภาพการณ์ในปัจจุบัน

- ดอกไม้ประดิษฐ์จากดินญี่ปุ่น อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท

ภาพที่ 099 ดอกไม้ประดิษฐ์จากดินญี่ปุ่น

ที่มา : สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอสรรพยา

แนวคิดในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ เปลี่ยนจากดอกไม้กระถาง มาเป็นดอกไม้ประดิษฐ์นำมาใส่กรอบรูป ซึ่งเพิ่มรูปแบบผลิตภัณฑ์ขึ้นมาใหม่ เพิ่มประโยชน์ใช้สอย ตกแต่งได้ทุกห้อง สร้างอุปกรณ์ส่งเสริมทางการตลาดเป็นใบ Tags จุดเด่นของผลิตภัณฑ์ คือเป็นผลิตภัณฑ์ที่เป็นเครื่องประดับ ของใช้ ของที่ระลึก ของชำร่วย ที่ย่อส่วน สะดวกในการพกพา หรือจะวางประดับตกแต่งสถานที่ต่าง ๆ อย่างสวยงาม และไม่เปลืองเนื้อที่

- กระเป๋าคัดบวบหวีเสื่อเกลียว ตำบลสรรพพยา อำเภอสรรพพยา จังหวัดชัยนาท

ภาพที่ 100 กระเป๋าคัดบวบหวีเสื่อเกลียว

ที่มา <http://www.thaitambon.com>

พัฒนาจากกระเป๋าคัดที่ทำด้วยหวีเสื่อแบบธรรมดาเป็นกระเป๋าคัดหวีเสื่อเกลียวปีกกว้าง โดยทำเป็นเชือกเกลียวแล้วนำมาสาน ด้านในบุผ้าฝ้าย หูทำจากไม้ จุดเด่นของผลิตภัณฑ์คือแปลกตา สวยงาม น่าใช้

- กระถางปูน ตำบลตุ๊ก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท

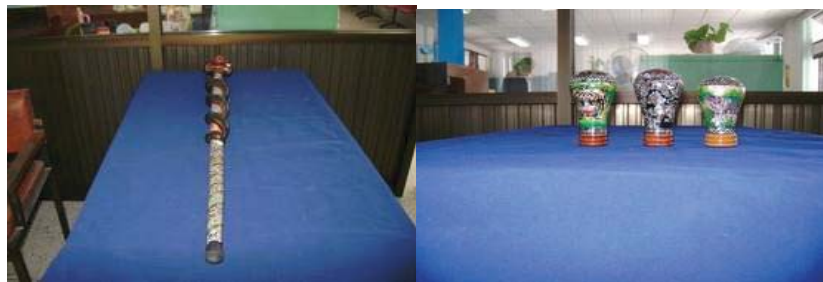

ภาพที่ 101 กระถางปูน

ที่มา สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอสรรพยา

กลุ่มอาชีพปั้นกระถางบ้านท้องคู้ ได้ผลิตกระถางปูนบ้านท้องคู้เป็นผลิตภัณฑ์ที่แข็งแรง ทนทาน รูปทรงสวยงาม มีให้เลือกหลายแบบหลายขนาด ราคาไม่แพง เหมาะใช้กับการปลูกต้นไม้ทั้ง กลางแจ้งและในร่ม

- กลุ่มไม้กลึงบ้านดอกกระโดน อำเภอหันคา จังหวัดชัยนาท

ภาพที่ 102 กลุ่มไม้กลึงบ้านดอกกระโดน

ที่มา : สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอหันคา

ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มทำจากไม้เช่น พานผิงมุก ไม้เท้าสูง กล่องเอนกประสงค์ หัวเกียร์ มีการพัฒนาการบรรจุภัณฑ์ ให้บ่งบอกที่อยู่ผู้ผลิตสินค้าเช่น กล่องใส่หัวเกียร์ ซึ่งกล่องใส่หัวเกียร์นี้จะ

แสดงออกถึงถิ่นที่อยู่ของผลิตภัณฑ์ เพิ่มความสวยงาม สวยสะดุดตา สร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์อีกด้วย

- ผลิตภัณฑ์จากไม้บ้านดอนขงโค อำเภอนันท จังหวัดชัยนาท

ภาพที่ 103 ผลิตภัณฑ์จากไม้บ้านดอนขงโค

ที่มา : สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอนันท

การสร้างผลิตภัณฑ์โดยการนำเศษไม้สักชิ้นเล็กๆที่เหลือใช้มาสร้างคุณค่าโดยทำเป็นเฟอร์นิเจอร์ เช่น ไม้แขวนเสื้อ เก้าอี้ กรอบรูป สตูลสำหรับนั่ง มีคุณลักษณะพิเศษ แข็งแรง ทนทาน สวยงาม

- ไข่เค็มพอกดินภูเขาสารพัดดี หมู่บ้านบ้านเขียน อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี

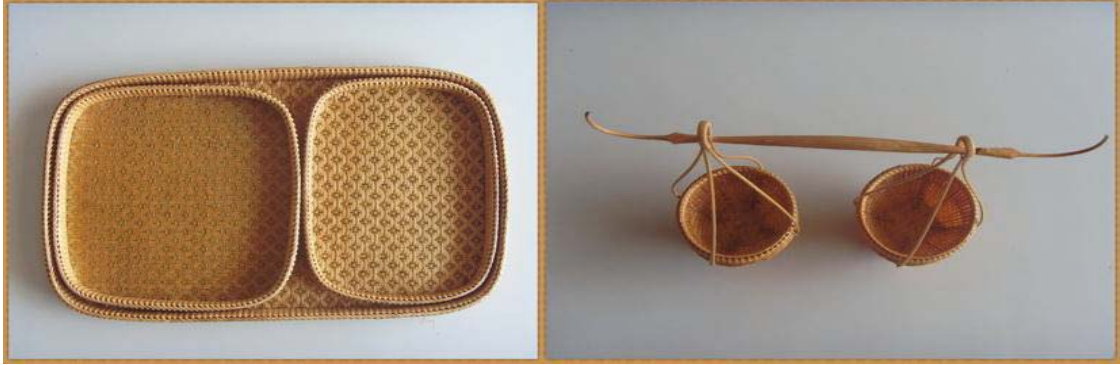

ภาพที่ 104 ไข่เค็มพอกดินภูเขาสารพัดดี

ที่มา สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอสัตหีบ

แนวคิดของกลุ่มโดยสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านเขียนส่วนใหญ่เลี้ยงเป็ดตามทุ่งนา เมื่อผลผลิตออกมาพร้อมกันทำให้ไข่มีราคาถูกลง กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านเขียนจึงร่วมกันคิดและทำไข่เค็มเพื่อเพิ่มมูลค่าและยืดอายุการเก็บไว้ได้นาน โดยทดลองใช้ดินภูเขาสารพัดดีมาพอกไข่ (ทดลองกับดินทั่วไปแล้วไม่ดี) ปรากฏว่า ไข่เค็มมีรสชาติดี ไข่แดงเป็นทราย ไข่ขาวนุ่มอร่อย จึงใช้ชื่อว่า " ไข่เค็มพอกดินภูเขาสารพัดดี" จุดเด่นของผลิตภัณฑ์ไข่แดงเป็นทรายสีแดงสวยไข่ขาวนุ่ม หอมกลิ่นสมุนไพร มีธาตุฟอสฟอรัสจากดินภูเขาที่นำมาพอกไข่ผสมอยู่

- ผลิตภัณฑ์จักสานลายโบราณ ตำบลศิลาदान อำเภอมโนรมย์ จังหวัดชัยนาท

ภาพที่ 105 ผลิตภัณฑ์จักสานลายโบราณ

ที่มา : สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอมโนรมย์

แนวคิดในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ คือต้องการพัฒนาเพิ่มประเภทของผลิตภัณฑ์ใหม่ในแนวของใช้ใน
ชีวิตประจำวัน ซึ่งจากเดิมไม่มีทำโดยนำเทคนิค การจักสานเดิมมาประยุกต์ ซึ่งเป็นภูมิปัญญาของชุมชนที่มี
ความชำนาญในการจักสาน ทำการสานลวดลาย ที่มีความปราณีตสวยงามสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ผลิตภัณฑ์

- ผลิตภัณฑ์แจกันดอกไม้ ดอกไม้ประดิษฐ์ อำเภอมโนรมย์ ชัยนาท

ภาพที่ 106 ผลิตภัณฑ์แจกันดอกไม้ ดอกไม้ประดิษฐ์

ที่มา สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอมโนรมย์

แนวคิดในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ ให้สามารถใช้งานได้ทั่วไป สะดวกต่อการหยิบใช้พัฒนาจากดอกไม้สดเป็นดอกไม้ประดิษฐ์ เพื่อเพิ่มแนวทางใหม่ๆ ให้กับผลิตภัณฑ์จุดเด่นของผลิตภัณฑ์ เป็นผลิตภัณฑ์ ที่สามารถใช้ได้ทุกโอกาส สามารถดัดแปลงใช้ได้หลายโอกาส เพื่อเป็นช่องทางทางการตลาด

- กล้วยตากพลังแสงอาทิตย์ ตำบลแพรกศรีราชา อำเภอสรรคบุรี จังหวัดชัยนาท

ภาพที่ 107 กล้วยตากพลังแสงอาทิตย์

ที่มา ชัด ขำเอี่ยมรายการเกษตรรับอรุณวันเสาร์สถานีวิทยุแห่งประเทศไทยจังหวัดชัยนาท

กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านสระไม้แดงตำบลแพรกศรีราชา อำเภอสรรคบุรี ได้รวมกลุ่มกันผลิตกล้วยตากพลังแสงอาทิตย์ โดยสร้างโรงอบแสงอาทิตย์ซึ่งได้รับคำแนะนำจากคุณฉมุล จันทรวงศ์ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรประจำตำบลโดยใช้โครงสร้างแบบกระต๊อบทั่วไปปูพื้นด้วยพลาสติกสีดำคลุมด้วยพลาสติกใสเป็นโรงอบ พลังแสงอาทิตย์ ป้องกันปัญหาเรื่องฝุ่นละอองและแมลงวัน ซึ่งจะทำให้กล้วยตากมีความสะอาด ถูกหลักอนามัย อยู่ได้นาน นำรับประทาน

- ข้าวเกรียบว่าวโบราณ ตำบลแพรศรราชา อำเภอสรรคบุรี จังหวัดชัยนาท

ภาพที่ 108 ข้าวเกรียบว่าวโบราณ

ข้าวเกรียบว่าวโบราณประยุกต์เป็นการนำอาหารที่ทำกันแต่โบราณมาผลิตเป็นสินค้าโอท็อป นอกจากจะมีรสชาติอร่อยแล้วยังเป็นการสืบสานขนบพื้นบ้านอีกด้วย

- เครื่องปั้นดินเผาบ้านท่าระบาด ตำบลแพรกศรีราชา อำเภอสรรคบุรี จังหวัดชัยนาท

ภาพที่ 109 เครื่องปั้นดินเผาบ้านท่าระบาด

ที่มา สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอสรรคบุรี

กลุ่มอาชีพเครื่องปั้นดินเผาบ้านท่าระบาดรวมตัวกันผลิตเครื่องปั้นดินเผาที่ใช้วัสดุที่มีคุณภาพ มีความคงทนถาวร และรูปแบบทันสมัย น่าใช้อย่างยิ่ง เช่น กระถาง แก้วน้ำ จาน ที่รดต้นไม้ บัวรดน้ำ กระปุกออมสิน ชุดเครื่องใช้ในห้องน้ำใส่สบู่ แปรงสีฟัน ที่ใส่น้ำหอมระเหยอโรมา ฯลฯ

- น้ำส้มควันไม้ ตำบลบางซุด อำเภอสรรคบุรี จังหวัดชัยนาท

ภาพที่ 110 น้ำส้มควันไม้

ที่มา : สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอสรรคบุรี

กลุ่มปรับตัวสู่การพัฒนา ตำบลบางซุด อำเภอสรรคบุรี ได้รวมตัวกันผลิตน้ำส้มควันไม้ซึ่งเป็นของเหลวที่เกิดจากควันของการเผาถ่านในช่วงที่ไม้กำลังเปลี่ยนเป็นถ่านเมื่อทำให้เย็นลง โดยการทำให้เกิดการควบแน่น แล้วกลั่นตัวเป็นหยดน้ำ ของเหลวที่ได้นี้เรียกว่า น้ำส้มควันไม้ มีกลิ่นไหม้ สารประกอบส่วนใหญ่เป็นกรดอะซิติก มีความเป็นกรดต่ำ มีสีน้ำตาลแกมแดงนำไปใช้ประโยชน์ทางการเกษตรจะมีคุณสมบัติ เช่น เป็นสารปรับปรุงดิน สารป้องกันกำจัดศัตรูพืช และสารเร่งการเติบโตของพืช นอกจากนี้ มีการนำน้ำส้มควันไม้ไปใช้ประโยชน์ในอุตสาหกรรม เช่น ใช้ผลิตสารดับกลิ่นตัว ผลิตสารปรับผิวนุ่ม ใช้ผลิตยารักษาโรคผิวหนัง (แหล่งที่มา:หนังสือนิตยสารเทคโนโลยีเกษตรแนวใหม่, ปีที่ 3 ฉบับที่ 35 เดือนกรกฎาคม 2546, หน้า 49-59 กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย)

สำหรับสถานที่จำหน่ายสินค้าและของที่ระลึกมีมากมาย นักท่องเที่ยวและผู้สนใจสามารถหาซื้อได้ ยกตัวอย่างพอสังเขปดังนี้

- ร้านของฝากหน้าสวนนก อำเภอเมือง จังหวัดชัยนาท เปิดบริการทุกวัน 08.30-17.00 น.
- ร้านของฝากหน้าศาลากลางจังหวัด อำเภอเมือง จังหวัดชัยนาท เปิดบริการวันจันทร์-วันเสาร์ 08.30-17.00 น.
- กลุ่มแม่บ้านทำทราย ผลิตภัณฑ์แชมพู แชมพู ครีมนวด ครีมอาบน้ำสมุนไพร เป็นผลิตภัณฑ์ที่มีชื่อเสียง และมีคุณภาพดี โดยผลิตจากมะกรูด ว่านหางจระเข้ ดอกอัญชัญ ขมิ้นชัน

ประจำตัว 169 หมู่ 1 ตำบลบางหม่อมลวง อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท 17150 โทรศัพท์: 056-401004 มือถือ: 081-8874569

- กลุ่มหัตถกรรมจักสานผักตบชวาบ้านอ้อย ผลิตภัณฑ์จากผักตบชวา ซึ่งเป็นการนำเอาวัสดุท้องถิ่นมาประดิษฐ์เป็นสิ่งของเครื่องใช้ ของประดับตกแต่งบ้าน ฝีมือปราณีตสวยงาม ราคา ย่อมเยา อาทิ กระเป๋า ตะกร้า รองเท้า กระถางต้นไม้ ถาดรูปไก่ แจกัน 16/1 ม. 7 ตำบลสรรพยา อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท 17150 โทรศัพท์: 056-499496 มือถือ: 089-536383
- ชัยนาทเซรามิค เครื่องเบญจรงค์ เครื่องเคลือบลายคราม สีมุก มีทั้งจาน ชาม ถ้วย โถ ชุดน้ำชา จำหน่ายทั้งปลีกและส่ง สามารถหาซื้อได้ 122 ม. 1 ตำบลชัยนาท อำเภอเมือง จังหวัดชัยนาท 17000 โทรศัพท์: 056-426667
- กลุ่มทอผ้าบ้านเนินขาม ผ้าโบราณ ผ้าทอพื้นเมือง ผ้าไหมผ้าฝ้าย ผ้ามัดหมี่ ผ้าตีนจก หมอขวาน 93 หมู่ 6 ตำบลเนินขาม อำเภอเนินขาม จังหวัดชัยนาท 17130 โทรศัพท์: 056-451227 มือถือ : 081-786 9700
- พิพิธภัณฑ์ผ้าทอไทครั้ง ผ้าโบราณ ผ้าทอพื้นเมือง ผ้าไหมผ้าฝ้าย ผ้ามัดหมี่ ผ้าตีนจก หมอนขวาน 9/2 ตำบลเนินขาม อำเภอเนินขาม จังหวัดชัยนาท 17130 โทรศัพท์: 056-451337 มือถือ 081-0444641
- กลุ่มจักสานบ้านเนินไผ่ จำหน่ายผลิตภัณฑ์คุณภาพผลิตจากไม้ไผ่ นำมาทำเป็นกระเป๋า ตะกร้า กระจาด ถาดผลไม้ พัด ม. 3 ตำบลวัดโคก อำเภอมนรมย์ จังหวัดชัยนาท
- กลุ่มทอเสื่อกกบ้านท่าฉนวน จำหน่ายเสื่อกก มีผลิตภัณฑ์ที่ผลิตจากกก และไม้ไผ่ นำมาจัดทำเป็นเสื่อกกคุณภาพดี กระเป๋า ตะกร้า กระจาด ถาดผลไม้ พัด ที่มีคุณภาพและรูปแบบที่สวยงาม 175/1 ม. 2 ต.ท่าฉนวน อ.มนรมย์ จ.ชัยนาท โทรศัพท์: 056-434021
- กลุ่มแม่บ้านหัวตะพานข้าวซ้อมมือ เป็นข้าวที่ได้จากการใช้เครื่องสีข้าวแบบโบราณ จึงให้คุณค่าทางโภชนาการสูง ที่วัดหัวตะพาน ตำบลแพรกศรีราชา โทรศัพท์: 0 5643 7191
- โครงการสนับสนุนการพัฒนาอุตสาหกรรมชนบท เครื่องปั้นดินเผาบ้านท่าระบาด เช่น กระถาง แก้วน้ำ จาน ที่รดต้นไม้ 60 หมู่ 2 ตำบลแพรกศรีราชา การเดินทางตามเส้นทางสายชัยนาท-สุพรรณบุรี ห่างจากอำเภอสรรคบุรี 4 กิโลเมตร เปิดจำหน่ายทุกวัน เวลา 09.00 – 7.00 น. โทรศัพท์: 0 5648 1392

ที่มา <http://www.newviewtour.com>

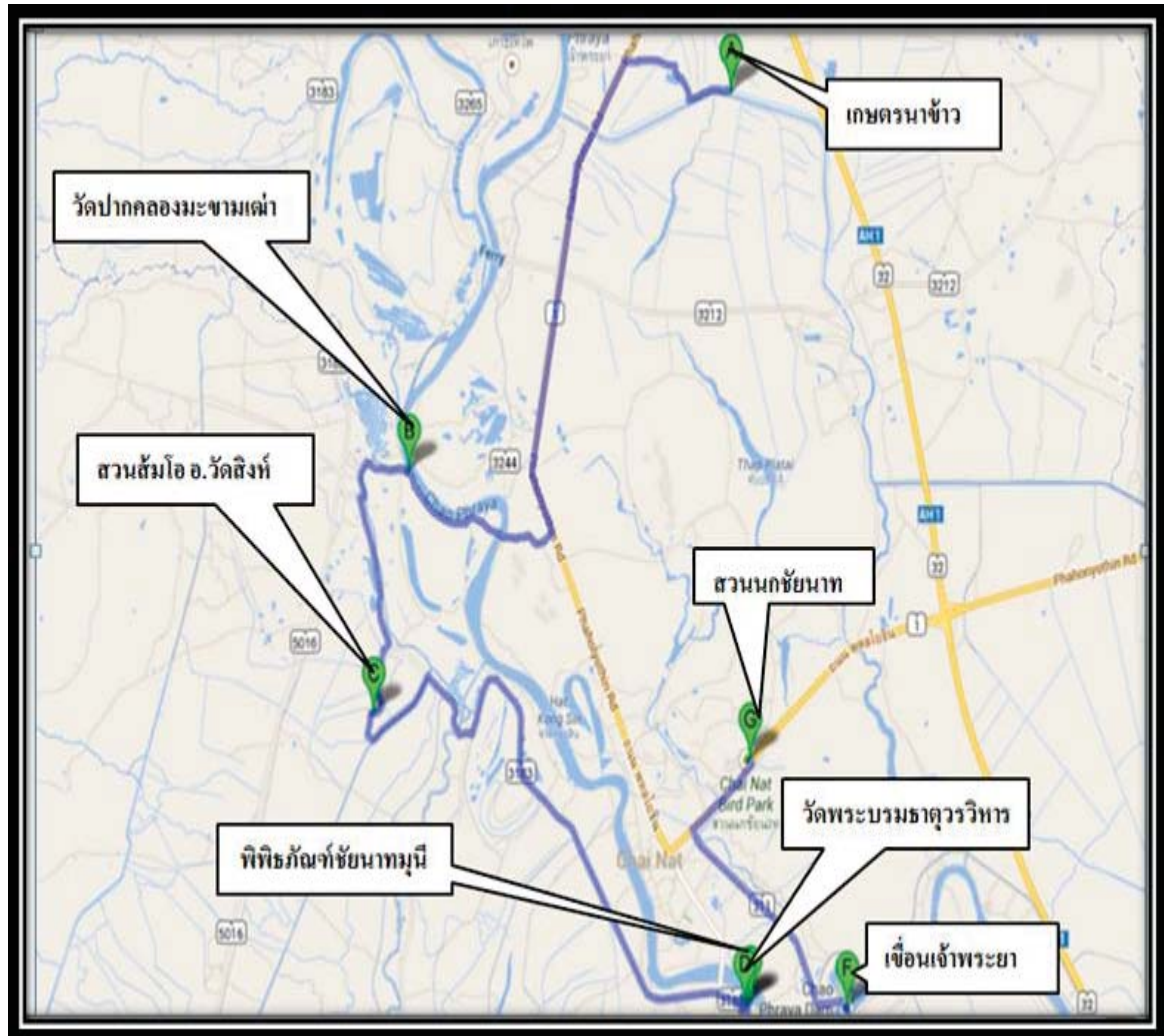
ข้อมูลการเดินทางไปจังหวัดชัยนาท

รถยนต์ ชัยนาทอยู่ห่างจากกรุงเทพฯ ประมาณ 194 กิโลเมตร ไปตามทางหลวงหมายเลข 1 ประมาณกิโลเมตรที่ 50 มีทางแยกเข้าสู่ทางหลวงหมายเลข 32 ผ่าน อ่างทอง สิงห์บุรีประมาณกิโลเมตรที่ 183 มีทางแยกซ้ายมือเข้าสู่ทางหลวงหมายเลข 1 ไปชัยนาทอีก 10 กิโลเมตร หรือใช้ทางพิเศษอุดรรัถยา สอบถามเพิ่มเติม โทร. 1543

รถโดยสารประจำทาง จากกรุงเทพฯ มีรถโดยสารประจำทางปรับอากาศและรถโดยสารธรรมดาออกจากสถานีขนส่งสายเหนือ (หมอชิต 2) เริ่มบริการตั้งแต่เวลา 05.10-17.30 น. ใช้เวลาเดินทางประมาณ 2 ชั่วโมงครึ่งสอบถามเพิ่มเติมได้ที่ โทร. 0 2537 8055 บริษัท ชัยนาท ทัวร์ กรุงเทพฯ โทร. 0 2936 3608 ที่ จ.ชัยนาท โทร. 0 5641 2264 หรือเว็บไซต์ www.transport.co.th

ฉ. เส้นทางการท่องเที่ยว

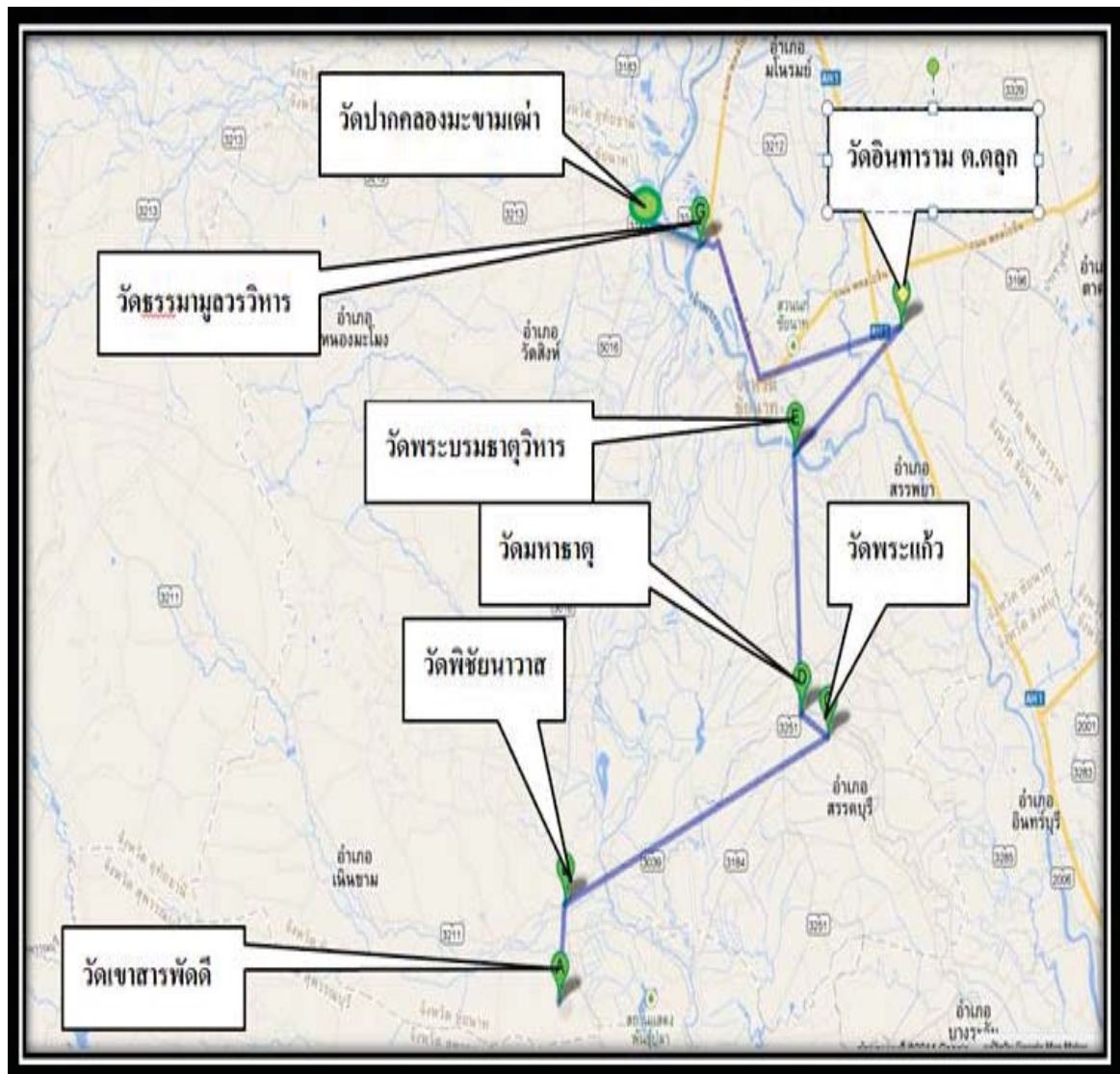
ฉ.1 แหล่งท่องเที่ยวและเส้นทางท่องเที่ยว

ภาพที่ 111 เส้นทางท่องเที่ยวหลัก จังหวัดชัยนาท 1 Day Trip

ที่มา <https://maps.google.com/>

ฉ.2 เส้นทางธรรม จังหวัดชัยนาท

ภาพที่ 112 เส้นทางธรรม จังหวัดชัยนาท 1 Day Trip

ที่มา <https://maps.google.com/>

ภาคผนวก 2

ฐานข้อมูลเกี่ยวกับองค์ความรู้ด้านการท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดสิงห์บุรี

ฐานข้อมูลเกี่ยวกับองค์ความรู้ด้านการท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดสิงห์บุรี

คำขวัญประจำจังหวัดสิงห์บุรี

"ถิ่นวีรชนคนกล้า คู่หล้าพระนอน นามกระฉ่อนปลาแม่ลา เทศกาลกินปลาประจำปี"

ก. ประวัติความเป็นมา

สิงห์บุรี เมืองอันยิ่งใหญ่ในประวัติศาสตร์ของชนชาติไทยที่เรารู้จักกันดีในเรื่องราววีรกรรมการสู้รบ ของชาวบ้านบางระจัน ทั้งการนำมาสร้างเป็นละครและภาพยนตร์ในหลายๆครั้ง เมืองสิงห์บุรียังมีการยืนยันจากสมเด็จพระยาตากสินมหาราชว่า สิงห์บุรีเป็นเมืองที่ยิ่งใหญ่ในประวัติศาสตร์ มีอดีตยาวนาน มีป้อมปราการ วัง วัดมหาธาตุและของสำคัญคือ พระนอนจักรสีห์ใหญ่กว่าพระนอนองค์อื่นๆ ในเมืองไทย ทำเป็นแบบพระนอนอินเดียเหมือนเช่นที่ถ้ำเมืองยะลา เมืองสิงห์บุรีเรียกชื่อต่างกัันดังนี้คือ เมืองสิงหราชาธิราช เมืองสิงหราชา เป็นเมืองที่ตั้งอยู่ริมน้ำจักรสีห์อันเป็นลำน้ำใหญ่ห่างจากแม่น้ำเจ้าพระยา 200 เส้น เพราะแม่น้ำจักรสีห์ตื่นเงิน เมืองสิงห์จึงกลายเป็นเมืองลับ” จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์และโบราณคดีพบว่า มีการตั้งถิ่นฐานของชุมชนโบราณมาเป็นเวลานานหลายยุคหลายสมัย

ชื่อของจังหวัดนี้ มีที่มาจากวีรกรรมของชาวบ้านบางระจันในสมัย แผ่นดินสมเด็จพระเจ้าเอกทัศแห่งกรุงศรีอยุธยา (พ.ศ. 2310) ซึ่งถึงแม้ว่าจะต้องเสียกรุงไปในที่สุด แต่กองทัพพม่าที่เดินทัพผ่านมายังบ้านบางระจัน เพื่อเข้าตีเมืองอโยธยานั้น ไม่สามารถทำได้โดยง่าย เพราะชาวบ้านบางระจันได้รวมตัวกันลุกขึ้นสู้ตามมีตามเกิด เพื่อด้านทานกองทัพอันเกรียงไกรของพม่าเอาไว้ได้นานถึง 5 เดือนเต็ม โดยที่ใช้อาวุธสุดแท้ที่จะหาได้ มี พั่ว จอบ เสียม เป็นต้น และไม่ได้รับความช่วยเหลือใด ๆ จากทางอโยธยาเลยแม้แต่น้อย แม้ว่าจะพ่ายแพ้ไปในที่สุด แต่วีรกรรมอันสุดแสนกล้าหาญของชาวบ้านบางระจันในครั้งนั้น จะยังคงเป็นที่จดจำและประทับใจลูกหลานชาวไทยตลอดไปสิงห์บุรีเป็นเมืองเก่าก่อนสมัยสุโขทัย ตัวเมืองเดิมตั้งอยู่ทางลำน้ำแม่น้ำจักรสีห์ ในท้องที่ตำบลจักรสีห์ อำเภอเมืองสิงห์บุรี ในปัจจุบัน

บริเวณใกล้วัดหน้าพระธาตุมีเมืองเก่าเรียกว่า “ บ้านหน้าพระลาน ” ปรากฏอยู่ “ สันนิษฐานว่า พระเจ้าไกรสรราช โอรสพระเจ้าพรหม (พระเจ้าศรีธรรมไตรปิฎก) ครองเมืองชัยปราการ (ผาง) โปรดให้สร้างขึ้นราว พ.ศ. 1650 ครั้งเสด็จพาไพร่พลมาครองเมืองลพบุรีตามรับสั่งพระราชบิดา ซึ่งเข้าใจว่า คงจะมาพักขึ้นบก ณ ที่ซึ่งเป็นที่ตั้งเมืองสิงห์เดิมนี เพื่อเดินทางไปลงเรือที่วัดปากน้ำ แม่น้ำลพบุรี เพราะสมัยนั้นลำแม่น้ำเจ้าพระยา หน้าอำเภอเมืองสิงห์บุรี และคลองบางพุทรายังไม่มี เมื่อเกิดแม่น้ำเจ้าพระยาขึ้นใหม่ทางหน้าจังหวัดสิงห์บุรีบัดนี้ จึงได้ย้ายเมืองไปตั้งทางแม่น้ำน้อย ตำบลโพสังโฆ ใต้วัดสิงห์ (ปัจจุบันอยู่ในท้องที่อำเภอกำแพงบางระจัน) ลงมา ครั้ง พ.ศ. 2310 เมื่อเสียกรุงศรีอยุธยาแก่พม่า เห็นกันว่าแม่น้ำใหม่เป็นทางคมนาคมสำคัญ จึงย้ายเมืองสิงห์บุรีมาตั้งทางแม่น้ำเจ้าพระยา ริมปากคลองนกกระทุง ฝั่งใต้ที่ปากบางต้นโพธิ์ ตำบลบางมอญ (ปัจจุบันคือ ตำบลต้นโพธิ์ อำเภอเมืองสิงห์บุรี) การย้ายครั้งนี้จะเป็นสมัยเดียวกับตั้งเมืองอ่างทองในสมัยกรุงธนบุรี ภายหลังจึงย้ายไปตั้งที่ตำบลบางพุทรา อำเภอเมืองสิงห์บุรี ปัจจุบัน ประมาณ พ.ศ. 2439-2440

ในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์มีหลักฐานที่ปรากฏคือ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวโปรดให้จัดการ ปกครองมณฑลเทศาภิบาล เมืองสิงห์บุรี เมืองอินทร์บุรี เมืองพรหมบุรี เข้าอยู่ในมณฑลกรุงเก่า (รัชกาลที่ 6 ได้เปลี่ยนชื่อเป็นมณฑลอยุธยา) และปี พ.ศ. 2439 ยุบเมืองอินทร์บุรี และเมืองพรหมบุรีเป็นอำเภอขึ้นกับเมืองสิงห์บุรี พร้อมกับตั้งเมืองสิงห์บุรีขึ้นใหม่ที่ตำบลบางพุทรา ส่วนเมืองสิงห์บุรีเดิมยุบเป็นอำเภอ สิงห์ และต่อมาได้เปลี่ยนชื่อเป็นอำเภอบางระจัน ปีพ.ศ.2444อำเภอเมืองสิงห์บุรีเปลี่ยนเป็นอำเภอบางพุทราและในปี พ.ศ.2481 ทางราชการสั่งให้เปลี่ยนชื่อว่าการอำเภอที่ตั้งอยู่ในเมืองให้เป็นชื่อของจังหวัดนั้น ๆอำเภอบางพุทราจึงได้กลับไปใช้ชื่ออำเภอเมืองสิงห์บุรีมาจนถึงปัจจุบันนี้

จากหลักฐานที่ปรากฏ สิงห์บุรีเป็นเมืองเก่าแก่เมืองหนึ่ง ตัวเมืองเดิมตั้งอยู่ที่ริมลำน้ำจักรสีห์ ตำบลจักรสีห์ อำเภอเมือง ต่อมาได้มีการย้ายเมืองไปอยู่ที่ริมฝั่งตะวันตกของแม่น้ำน้อยบริเวณใต้วัด สิงห์สุทธาวาสและย้ายมาอยู่ที่ปากบางนกกระทุงตำบลต้นโพธิ์ ต่อมาในปี 2439 ได้ย้ายไปอยู่ที่ตำบลบางพุทรา สิงห์บุรีแม้จะเป็นจังหวัดเล็กๆ แต่ก็เป็ดินแดนประวัติศาสตร์ที่เคยเป็นสมรภูมิรบที่ห้าวหาญของสายเลือดไทย ที่เด็ดเดี่ยวสามารถใช้

กลยุทธ์และหัวใจที่เสียสละเพื่อชาติ ปกป้องแผ่นดินไว้เพื่อลูกหลานไทย แม้จะเสียเลือด เสียเนื้อจนหยดสุดท้าย จากห้วงเวลาของการสู้รบและเหนื่อยยาก มาถึงยุคสมัยของพระพุทธเจ้าหลวง(ร.5) ทรง

เสด็จ ประพาสเมืองสิงห์ ชาวบ้านได้มีโอกาสปรุงอาหารถวาย ต้นเครื่อง-แม่ครัว ในยุคนั้นได้สืบทอดวิชาการปรุงอาหารรสเลิศเกิดเป็น ตำนานแม่ครัวหัวป่าเมืองสิงห์ จวบจนปัจจุบัน ภูมิปัญญาในการหาเครื่องปรุงไม่ว่าจะเป็นพืช ผักกูด ปู ปลา ที่สามารถหาได้ในท้องถิ่น ความอุดมสมบูรณ์ของลำน้ำหลายสายเชื่อมโยงการดำเนินชีวิตของชาวบ้านริมน้ำ เป็นวิถีชีวิตที่ผูกพันกับสายน้ำ ไม่ว่าจะเป็นการกิน การอยู่ การเลี้ยงชีพด้วยการเกษตร จนได้ชื่อว่า "แดนดินแห่งแม่น้ำสามสาย" นอกจากนี้จะปรากฏร่องรอยของตำนาน นักรบไทย เรื่องราวในอดีตยังได้กล่าวถึงความเชื่อความศรัทธา ในพระพุทธศาสนาที่เป็นศูนย์กลางการยึดเหนี่ยวจิตใจ นักรบ และชาวบ้านให้เกิดการฮึกเหิม ตั้งมั่น เด็ดเดี่ยว ปรากฏเป็นวัดวาอารามเก่าแก่ เกจิอาจารย์ชื่อดัง ตลิดจนโบราณสถานทรงคุณค่าให้ประชาชนสักการะตลอด ริมแม่น้ำที่สร้างมาร่วมสมัยตั้งแต่เมื่อครั้งพระเจ้าอโศกมหาราชทรงเผยแผ่พระพุทธศาสนาไปยังสุวรรณภูมิให้เราได้สืบค้น เพื่อเรียนรู้ถึงความเป็นไปที่เปลี่ยนแปลงตามอดีต หลากหลายเชื้อชาติที่พลัดถิ่นจากสงครามเดินทางมาตั้งหลักปักฐานกลายเป็นชน พื้นบ้านในแถบ อ.พรหมบุรี หรือชาวลาวเวียง ชาวลาว บ้านแปง ต้นกำเนิดประเพณีกำฟ้า ประเพณีต่างๆที่มีความคล้ายคลึงกันตามแถบลุ่มน้ำกลายเป็นความสัมพันธ์ทางสายเลือดที่ผสมผสานสืบทอดมาจนถึงปัจจุบันประวัติ ชาวบ้านบางระจัน

จากการศึกษาทางโบราณคดีพบว่า เมืองโบราณบ้านคูเมืองมีร่องรอยการอยู่อาศัยตั้งแต่สมัยแรกเริ่มประวัติศาสตร์ในประเทศไทยต่อเนื่องไปถึงสมัยทวารวดี ลักษณะของเมืองมีแผนผังคล้ายกับผังเมืองสมัยทวารวดีทางภาคกลางของประเทศไทย ชุมชนโบราณแห่งนี้รู้จักใช้เครื่องมือโลหะ พบเครื่องมือเครื่องใช้ที่ทำจากเหล็ก ตะกั่ว ดีบุก และเครื่องประดับที่ทำจากโลหะเช่น ดั้มหู แหวน รวมทั้งเศษโลหะต่าง ๆ มีความรู้ในการทอผ้า โดยสันนิษฐานจากบริเวณของแวนดินเผาที่พบ แวนดินเผา เป็นก้อนดินเผาเจาะรูตรงกลาง มีลักษณะกลมพองตรงลงมากลวงคล้ายถังเบียร์ กล่าวกันว่า เป็นส่วนหนึ่งของไม้สำหรับปั่นฝ้ายให้เป็นเส้นใย นอกจากนั้นยังมีหลักฐานว่าชุมชนแห่งนี้นับถือพระพุทธศาสนาฝ่ายเถรวาท เนื่องจากพบประติมากรรมหินสลักพระพุทธรูปปางต่าง ๆ อันเป็นคตินิยมของพุทธศาสนาฝ่ายใต้ของอินเดีย ซึ่งเป็นฝ่ายเถรวาท

เสน่ห์ของเมืองสิงห์บุรี คือ การตั้งชื่อถนนในเมืองเป็นชื่อวีรชนบ้านบางระจัน เช่น ถนนนายแท่น ถนนนายดอก ถนนนายอิน ถนนนายเมือง ถนนขุนสรรค์ เป็นต้น และนอกจากนี้จังหวัดสิงห์บุรียังเป็นเมืองที่มีวัดมากมายทั้งเก่าและใหม่ ต่างยุคกัน

ต้นไม้ประจำจังหวัด มะกล่ำต้น Red Sandalwood Tree ลักษณะทั่วไปเป็นไม้ยืนต้นขนาดสูง เรือนยอดเป็นพุ่มกลม ยอดอ่อนมีขนนิ่มสีน้ำตาลปน เทา ใบเป็นใบประกอบ ออกดอกเป็นช่อยาวสี เหลือง มีก้านดอกสั้น กลิ่นหอมเย็น ออกดอกช่วง มีนาคม พฤษภาคม ผลเป็นฝักแบน บิดงอคล้ายฝักมะ ขาม เมล็ดสีแดง แบนกลม ขยายพันธุ์เพาะเมล็ด และตอนกิ่ง ประโยชน์ใช้ปลูกบ้านใช้ย้อมผ้าให้แดง รักษาหิด แก่ปวดศีรษะ ขับเสมหะ แก่สะอึก อาเจียน ใช้ผสมน้ำผึ้งแก่จุกเสียด แก่หนองใน แก่ริดสีดวง รักษาบาดแผล

ภาพที่ 113 ต้นมะกล่ำต้น

ที่มา <http://www.panmai.com>

ข. ลักษณะทางภูมิศาสตร์

ข.1 ขนาดพื้นที่

จังหวัดสิงห์บุรี ตั้งอยู่ภาคกลางของประเทศไทย ระหว่างเส้นรุ้งที่ 15 องศา 06 ลิบดา ถึง 14 องศา 43 ลิบดาเหนือ และเส้นแวงที่ 100 องศา 11 ลิบดาตะวันออก ห่างจากกรุงเทพมหานคร ไปทาง ทิศเหนือตามถนนสายเอเชีย 142 กิโลเมตร มีเนื้อที่ทั้งหมดประมาณ 822.478 ตารางกิโลเมตร หรือ 514,049 ไร่

ที่มา สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสิงห์บุรี

ข.2 จำนวนประชากรและเขตปกครอง

จากสถิติกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ณ วันที่ 30 สิงหาคม 2555 จังหวัดสิงห์บุรี มีประชากรทั้งสิ้น 213,587 คน ชาย 101,932 คน หญิง 111,655 คน จำนวนบ้าน 70,306 หลัง ประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาล 56,797 คน คิดเป็นร้อยละ 26.6 ส่วนที่เหลืออยู่นอกเขตเทศบาล 156,790 คน คิดเป็นร้อยละ 73.4

จังหวัดสิงห์บุรี แบ่งการปกครองออกเป็น 6 อำเภอ คืออำเภอเมือง อำเภออินทร์บุรี อำเภอบางระจัน อำเภอกำแพงแสน อำเภอพรหมบุรี และอำเภอท่าช้าง จังหวัดสิงห์บุรีประกอบไปด้วย 43 ตำบล 364 หมู่บ้าน 13 ชุมชน 1 องค์การบริหารส่วนจังหวัด 1 เทศบาลเมืองสิงห์บุรี และ 6 เทศบาลตำบล ประกอบด้วย

- อำเภอสิงห์บุรี มี 8 ตำบล 58 หมู่บ้าน
- อำเภอพรหมบุรี มี 7 ตำบล 42 หมู่บ้าน
- อำเภออินทร์บุรี มี 10 ตำบล 105 หมู่บ้าน
- อำเภอบางระจัน มี 8 ตำบล 77 หมู่บ้าน
- อำเภอกำแพงแสน มี 6 ตำบล 59 หมู่บ้าน
- อำเภอท่าช้าง มี 4 ตำบล 23 หมู่บ้าน

ที่มา กลุ่มงานข้อมูลสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานจังหวัดสิงห์บุรี

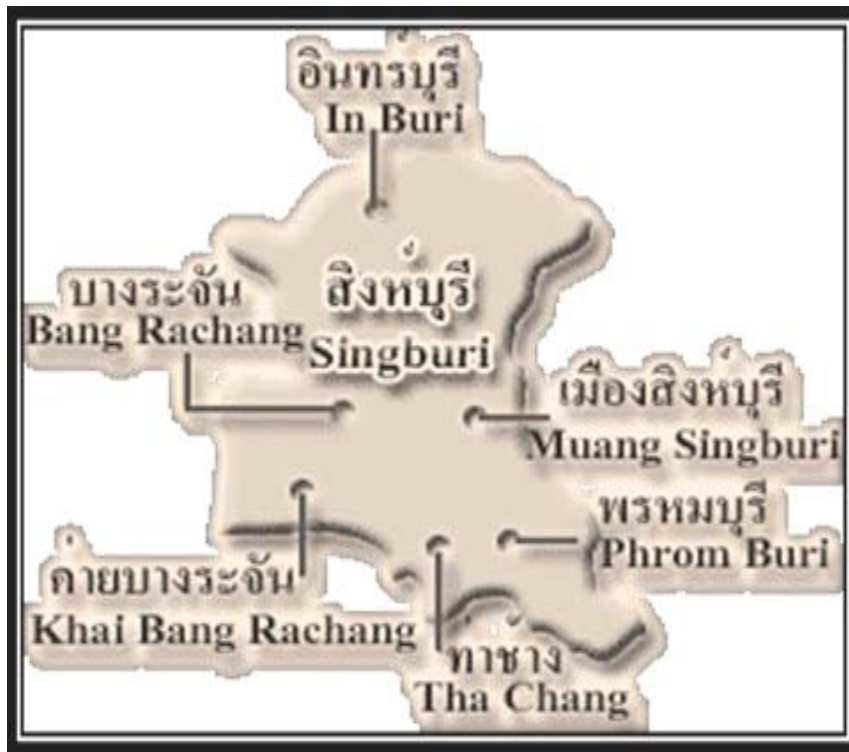
ข.3 ที่ตั้งและอาณาเขต

- ทิศเหนือ ติดต่อจังหวัดชัยนาท และจังหวัดนครสวรรค์
- ทิศใต้ ติดต่อจังหวัดอ่างทอง
- ทิศตะวันออก ติดต่อจังหวัดลพบุรี
- ทิศตะวันตก ติดต่อจังหวัดชัยนาท และจังหวัดสุพรรณบุรี

ที่มา <http://www.tourthai.com>

ข.4 แผนที่จังหวัดและแผนที่การท่องเที่ยว

(1) แผนที่จังหวัดโดยแบ่งออกเป็นอำเภอ

ภาพที่ 114 แผนที่จังหวัดโดยแบ่งออกเป็นอำเภอ

ที่มา กรมสรรพากร

ข.5 ลักษณะภูมิประเทศ

ลักษณะภูมิประเทศโดยทั่วไป เป็นที่ราบลุ่มและพื้นที่ลูกคลื่นลอนตื้นซึ่งเกิดจากการทับถมของตะกอนริมแม่น้ำเจ้าพระยาเป็นเวลานาน จึงมีความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรดินและน้ำเป็นอย่างมาก เป็นผลให้สามารถทำการเกษตรในลักษณะกึ่งนาได้จังหวัดสิงห์บุรีแบ่งลักษณะภูมิประเทศเป็น 2 บริเวณ

- บริเวณที่ราบลุ่มเป็นที่ราบลุ่มขนาดใหญ่ เกิดจากการไหลผ่านของลำน้ำเจ้าพระยา แร่ธาตุและอินทรีย์วัตถุ ซึ่งละลายมากับน้ำและตกตะกอนทับถมประกอบด้วยทรายละเอียดดินตะกอนและดินเหนียว มีความสูงจากระดับน้ำทะเลครอบคลุมพื้นที่ทางตะวันตกในเขตอำเภออินทรีบุรีและบางสวนตอนกลางของจังหวัด
- บริเวณสองฝั่งเจ้าพระยาเขตอำเภอพรหมบุรี และแม่น้ำน้อยในเขตอำเภอท่าช้าง เป็นบริเวณที่มีน้ำท่วมขังในฤดูฝนบริเวณขอบที่ราบลุ่ม เป็นพื้นที่ลูกคลื่น ลอนตื้น ได้แก่พื้นที่แนวยาวตามสองฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาครอบคลุมพื้นที่ทางด้านตะวันออกของจังหวัดในเขตอำเภออินทรีบุรี อำเภอเมือง อำเภอพรหมบุรี และอำเภอท่าช้าง

ที่มา <http://www.singburi.go.th/general/singburi122012.pdf>

ข.6 ลักษณะภูมิอากาศ

ภูมิอากาศของจังหวัดสิงห์บุรีแบ่งออกเป็น 3 ฤดูหลักๆ คือ

- ฤดูร้อน ตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ - เมษายน อุณหภูมิเฉลี่ยประมาณ 36.30 องศาเซลเซียส
- ฤดูฝน ตั้งแต่เดือนพฤษภาคม - ตุลาคม ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย 1,047.27 มิลลิเมตร/ปี
- ฤดูหนาว ตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน - มกราคม อุณหภูมิเฉลี่ย ประมาณ 27 องศาเซลเซียส

ที่มา <http://www.singarea.org/~cwm/singburi%20tourist%20place/link03.htm>

ค. ศักยภาพของจังหวัด

จังหวัดสิงห์บุรี มีศักยภาพผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวในภาพรวมอยู่ในระดับ สูง ตามเกณฑ์การประเมินของงานวิจัยชิ้นนี้ โดยมีรายละเอียดแยกตามแต่ละประเด็น ดังนี้ค.1 ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับ ปานกลาง

- มีคะแนนศักยภาพสูงสุดในมิติด้านสังคม/วัฒนธรรม (เมื่อเปรียบเทียบระหว่างมิติด้านเศรษฐกิจ สังคม/วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม)
- แหล่งท่องเที่ยวที่โดดเด่นที่สุดคือ แหล่งท่องเที่ยวด้านองค์ความรู้ (เมื่อเปรียบเทียบระหว่างแหล่งท่องเที่ยวด้านธรรมชาติ องค์ความรู้ และนันทนาการ)
- แหล่งท่องเที่ยวด้านธรรมชาติที่มีศักยภาพสูงสุดคือ ชุมชนเกษตรหนองลาด
- แหล่งท่องเที่ยวด้านองค์ความรู้ที่มีศักยภาพสูงสุดคือ วัดพระนอนจักรสีห์
- แหล่งท่องเที่ยวด้านนันทนาการที่มีศักยภาพสูงสุดคือ งานรำลึกวีรชนบางระจัน
- โดยรวมแล้วแหล่งท่องเที่ยวสองอันดับที่มีศักยภาพสูงสุดได้แก่ 1) วัดพระนอนจักรสีห์ และ 2) วัดพิบูลทอง

ค.2 ศักยภาพด้านที่พักอยู่ในระดับ สูง

- ที่พักที่ถูกประเมินให้มีศักยภาพสูงสุดสองอันดับแรกคือ โกสเด้นท์ดาร์กอนรีสอร์ทและไชยแสงพาเลซ

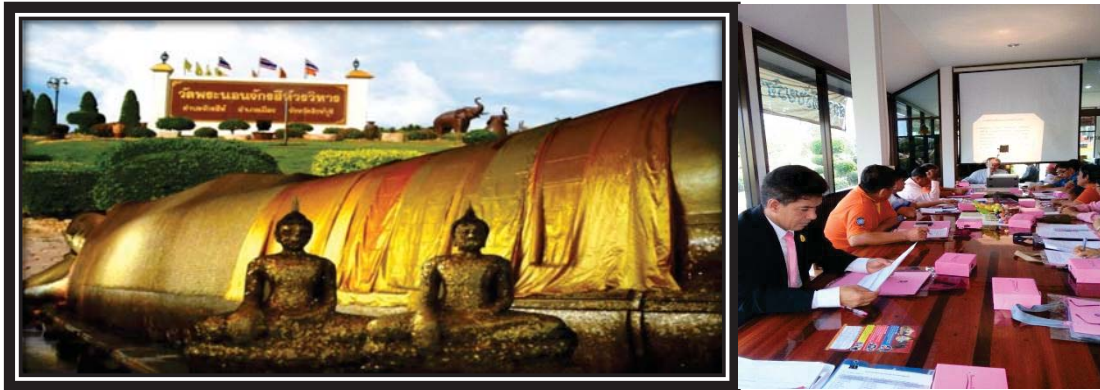
ค.3 ศักยภาพด้านที่อาหารอยู่ในระดับ สูง

- ร้านอาหารที่ถูกประเมินให้มีศักยภาพสูงสุดสองอันดับแรกคือ ร้านไพบูลย์ไถ่ย่าง และร้านกั้งหันลม
- อาหารภายในจังหวัดที่ถูกประเมินให้มีศักยภาพสูงสุดสองอันดับแรกคือ ปลาช่อนแม่ลา และกุนเชียง/หมูทุบ

ง. แหล่งท่องเที่ยวจำแนกตามผลิตภัณฑ์

ง.1 องค์ความรู้

- วัดพระนอนจักรสีห์

ภาพที่ 115 พระนอนจักรสีห์

ที่มา <http://www.unseentravel.com/province/80/1>

วัดพระนอนจักรสีห์เป็นพระอารามหลวงชั้นตรี ตั้งอยู่ในหมู่ 5 ตำบลจักรสีห์ อำเภอเมืองสิงห์บุรี สันนิษฐานว่าวัดนี้สร้างสมัยก่อนกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี หลักฐานที่มีอยู่คือ พระเจ้าอยู่หัวบรมโกศได้เสด็จพระราชดำเนินไปทรงนมัสการ เมื่อปีจอ ฉศก จุลศักราช 1111 ซึ่งตรงกับปี พ.ศ. 2297 และได้เสด็จไปอีกครั้งเมื่อปี พ.ศ. 2299 เพื่อสมโภชฉลอง ต่อมาสมัย กรุงรัตนโกสินทร์ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าฯ ได้เสด็จไปทรงนมัสการ เมื่อปี พ.ศ. 2421 ในครั้งนั้น พระวิหารและพระนอนชำรุดทรุดโทรมมาก เนื่องจากขาดการบูรณะปฏิสังขรณ์มานาน พระธรรมไตรโลก (อัน) วัดสุทัศน์ ได้ทูลขอพระราชทานเงินค่าน้ำสำหรับวัดเพื่อทำการปฏิสังขรณ์ พระองค์ก็ได้มอบถวายให้ และโปรดเกล้าฯ ให้สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระบำราศนพิตำเป็นที่ปรึกษา การปฏิสังขรณ์ทำเสร็จในปี พ.ศ. 2428

จากพระราชนิพนธ์เรื่อง ระยะเวลาเสด็จประพาสสมณพลอยุธยา บอกถึงสภาพที่เป็นอยู่เมื่อปี พ.ศ.2421 ว่า " วัดนี้อยู่ ห่างแม่น้ำสามสิบวา เป็นที่ลุ่มน้ำท่วม ต้องทุบถนนและมีสะพานข้าม รอบวิหารพระนอนมีกำแพงแก้วเตี้ย ๆ ชั้นหนึ่ง ตัวพระวิหาร ยาว 1 เส้น 7 วา กว้าง 11 วา เสาข้างในเป็นแปด

เหลื่อม อาคารที่พระพุทธรูปไสยาสน์บรรทม ไม่เหมือนอย่างกรุงเก่า หรือกรุงเทพ ฯ พระกรทอดออกไปมากเพราะแขนงอไม่สู้ชันนัก เป็นบรรทมราบ แต่พระบาทซ้อนกันตรงเหมือนอย่างพระนอนทั้งปวง "

พระนอนจักรสีห์ เป็นพระพุทธรูปไสยาสน์ ปางโปรดอสุรินทราหู ประดิษฐานอยู่ภายในวัดพระนอนจักรสีห์วรวิหาร หรือ วัดพระนอนจักรสีห์ พระพุทธรูปองค์นี้ เป็นพระพุทธรูปที่ใหญ่และยาวที่สุดของประเทศ สร้างมานานเก่าแก่จนไม่ทราบแน่ชัดว่ามีประวัติความเป็นมาอย่างไร ส่วนใหญ่เป็นเรื่องเล่าในทำนองนิยายปรัมปรา ทำนองเดียวกันกับพระปฐมเจดีย์ เช่น กล่าวว่าพระเจ้าสิงหาพาหุเป็นผู้สร้าง แต่ก็ไม่มีใครทราบว่าพระเจ้าพาหุคือผู้ใด ครองเมืองอะไร ในยุคสมัยใด สันนิษฐานว่าสร้างก่อนตั้งกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี องค์พระหันพระเศียรไปทางทิศตะวันออก ความยาว 1 เส้น 3 วา 2 ศอก 1 คืบ 7 นิ้ว

ภายในตัววัดด้านใน จัดได้อย่างเป็นสัดส่วน ทางด้านหน้าเป็นทางรถสี่เลนส์ ตรงไปยังอาคารที่จอดรถที่จัดไว้อย่างกว้างขวาง ตลอดแนวนอนมีศาลานั่งพักผ่อนแบบมุงหญ้าคาเรียงรายไว้สำหรับให้ท่านได้นั่ง พักผ่อนกัน ทางด้านฝั่งขวาของถนนก็เป็น มุมของอาหารการกิน และสินค้าของฝากอีกหลายชนิดเรียงเป็นแถวยาว มีทั้งสินค้าของดีเมืองสิงห์ และจังหวัดในแถบภาคกลาง วิหารพระนอนจักรสีห์มีขนาดใหญ่มาก ๆ ด้านหน้าทางเข้าไปยังวิหารมีต้นสาละลังกาขนาดใหญ่ ต้นไม้สำคัญในพุทธประวัติ ที่ผลิดอกบานสะพรั่งสวยงามอยู่เสมอ ทางด้านหน้าตัววิหารมีผนังใหญ่จัดไว้ให้ดู 4-5 แบบและของโบราณหลายชิ้น เช่นเรือโบราณ ฯลฯ ด้านนอกจัดเป็นสถานที่จัดรูปเทียนบูชาก่อนเข้าไปปิดทององค์พระนอนจักรสีห์ ทางด้านใน ตัววิหารเป็นรูปแบบศิลปกรรมอย่างไทยสวยงามทั้งด้านในและด้านนอก ตรงประตูทางเข้าจัดเป็นมุมของวัตถุมงคลที่ทางวัดจัดสร้างมีหลายแบบหลายรุ่นไว้สำหรับคนที่ ต้องการเข้าบูชาติดตัวเพื่อเป็นที่ยึดเหนี่ยวทางด้านจิตใจ

ที่มา <http://www.unseentravel.com/province/80/1>

- หนังใหญ่เบญจรงค์

ภาพที่ 116 หนังใหญ่เบญจรงค์

ที่มา <http://www.muangboranjournal.com>

หนังใหญ่เบญจรงค์ ถือกันว่าตกทอดมาแต่ครั้งปลายกรุงศรีอยุธยาจำนวนราว ๓๐๐ ตัว จึงได้ออกจากล้งมาอวดโฉมอยู่ที่วัดสว่างอารมณ์ สิงห์บุรีและด้วยอาคารสถานที่กว้างโล่งโปร่งสบาย จึงช่วยป้องกันไม่ให้ตัวหนังกรอบ แตกหัก หรือขึ้น ตัวหนังใหญ่แบ่งได้เป็นสองประเภทหลักๆ ตามช่วงที่ใช้แสดง ได้แก่ หนังกลางวันและหนังกลางคืน หนังกลางวันจะสามสี คือเหลือง ดำ แดง ส่วนหนังกลางคืนจะมีห้าสี โดยเพิ่มสีเขียวกับน้ำเงินเข้ามา บางทีจึงเรียกกันว่าหนังเบญจรงค์ ในปัจจุบัน เมืองไทยมีคณะหนังใหญ่เหลืออยู่ ๓ แห่ง คือที่วัดขนอน จังหวัดราชบุรี วัดบ้านดอน จังหวัดระยอง และวัดสว่างอารมณ์แห่งนี้ แต่ละแห่งเวลาแสดงก็จะมีตอนประจำคณะต่างกัน คือ ตอนหนุมานถวายแหวน เฝ้ากรุงลงกา ตอนพระบุตรพระลบ และตอนศึกทศกัณฐ์ยกรบ ขาดเศียรขาดกร ตามลำดับ และเมื่อปีกลาย (๒๕๔๗) ทั้งหมดก็ได้มาประชันกันที่วัดสว่างอารมณ์นี้ด้วย

ปัจจุบันหนังใหญ่วัดสว่างอารมณ์เดินสายออกแสดงงานทั่วประเทศ และมีการฝึกเยาวชนในท้องถิ่นให้มาหัดเชิด หัดพากย์ แต่ การแสดงหนังใหญ่ภาคบังคับประจำปีของที่นี่ คืองานไหว้ครู ซึ่งเดิมเคยอยู่ในวันพฤหัสบดีเดือนพฤษภาคม ต่อมาเมื่อราวสี่ห้าปีก่อนจนถึงปีนี้ได้ปรับเปลี่ยนมาเป็นวันที่ ๒๐ -

๒๑ เมษายน ส่วนในปีหน้าคาดว่าจะปรับมาให้ตรงกับงานประจำปีของทางวัด คือในวันที่ ๑๓ - ๑๔ เมษายน และคงจะยึดกำหนดนี้ต่อไป

ขณะนี้ทางพิพิธภัณฑ์อยู่ระหว่างของบประมาณจากจังหวัดเพื่อจัดสร้างโรงละครขึ้น ที่ด้านหน้าวิหารหลวงปู่เรือง โดยหวังให้เป็นที่ใช้แสดงหนังใหญ่ได้ทั้งกลางวันและกลางคืน และบางส่วนหนึ่งอยากจะจัดพิพิธภัณฑ์เสียใหม่ โดยมีคำอธิบายให้ความรู้และข้อมูลเพิ่มขึ้น เพราะปัจจุบันสิ่งที่จัดแสดงอยู่ส่วนใหญ่คือตัวหนัง หากมีคนมาเที่ยวชมแต่ไม่มีคนบรรยาย ก็มักจะดูกันโดยผ่านๆ และทิศทางการเดินก็ยังดูไม่ลงตัวนัก

ที่มา <http://www.muangboranjournal.com>

- วัดสว่างอารมณ์

ภาพที่ 117 วัดสว่างอารมณ์

ที่มา <http://www.unseentravel.com/province/80/1>

วัดสว่างอารมณ์ ตั้งอยู่ที่บ้านบางมอญ ตำบลต้นโพธิ์ ในเขตเทศบาลอำเภอเมืองสิงห์บุรี ห่างจากศาลากลางจังหวัดหลังเก่า ไปทางลำน้ำเจ้าพระยาประมาณ 2 กิโลเมตร วัดนี้เป็นศูนย์รวมของศิลปะหลายด้าน ได้แก่ การศึกษา การก่อสร้างโบสถ์ วิหารศาลา และโดยเฉพาะการปั้นพระพุทธรูปเหมือน ที่

สืบทอดวิชาขึ้นพระพุทธรูป มาจากตระกูลบ้านช่างหล่อธนบุรี ภายในวัดยังมี พิพิธภัณฑ์หนังใหญ่ เป็นแหล่งเก็บรวบรวมตัวหนังใหญ่ที่สมบูรณ์ และสามารถเล่นได้กว่า 300 ตัว ซึ่งพระครูสิทธิ อติเตจ้ำ อาวาส ซึ่งที่กล่าวไปแล้วข้างต้นได้รวบรวมตัวหนังใหญ่จากฝีมือช่างสมัยกรุงศรีอยุธยาตอนปลายเอาไว้ และส่วนหนึ่งได้รับมอบหมายจากครูเปีย หัวหน้าคณะหนังเร่ ผู้ที่มีความสามารถในการเชิด-พากย์หนังใหญ่ และได้ถ่ายทอดการแสดงหนังใหญ่สืบต่อกันมา ตัวหนังใหญ่ที่ใช้แสดงแบ่งเป็นชุดใหญ่ ๆ ได้ 4 ชุด คือ ชุดศึกใหญ่ (ศึกทศกัณฐ์) ชุดศึกมงกุฎ-บุตรลบ ชุดนาคบาศ และชุดศึกวิรุณจำบัง มีการสาธิตการแสดงหนังใหญ่ ซึ่งเปิดให้เข้าชมทุกวันตามเวลาที่กำหนด

- วัดพิบูลทอง

ภาพที่ 118 พระพุทธรูปของวัดพิบูลทอง

ที่มา <http://www.unseentravel.com/province/80/1>

วัดพิบูลทองอยู่ในเขตตำบลวิหารขาว ห่างจากตัวเมืองประมาณ 16 กิโลเมตร อยู่ห่างจากวัดพระนอนจักรสีห์ วรวิหารไปประมาณ 9 กิโลเมตร เดิมชื่อว่า “วัดใหม่พิบูลทอง” แต่มักเรียกขานกันว่า “วัดใหม่” เพราะสร้างขึ้นใหม่ในเขตบริเวณนี้ สร้างเมื่อ พ.ศ.2434 โดยขุนสิทธิ , นายกลับ สถิตย์บุตร และนายช่วง เป็นหัวหน้าดำเนินการก่อสร้าง ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา ครั้งแรก เมื่อวันที่ 7 มีนาคม พ.ศ.2440 ต่อมาในปี พ.ศ.2483 ได้ขอเปลี่ยนนามวัดเป็น “วัดพิบูลทอง”

บริเวณวัดพิกุลทองแบ่งเป็นสองส่วนคือส่วนของตัววัดเดิมและส่วนของที่สร้าง ขึ้นใหม่ฝั่งตรงข้าม เป็นวัดที่มีความสวยงามด้วยศิลปกรรมและการตกแต่ง มีศาสนสถานที่สำคัญหลายอย่าง เช่นวิหารรูปหล่อหลวงพ่อแพองค์ใหญ่ ,วิหารพระพุทธรูปยืนโต,พิพิธภัณฑสถานหลวงพ่อแพ,พระพุทธรูปประธานพรขนาดใหญ่ พระพุทธสุวรรณมงคลามุนี,พระสิวลี,พระสังกัจจายณะ,วิหารคด,พระประธานใน อุโบสถ,พระพินเศ ภายในวัดร่มรื่น มีจุดนั่งพักผ่อนทั่วบริเวณ ด้านหน้าวัดมีตลาดของกินและของฝากหลายอย่าง ฝั่งตรงข้ามเป็นที่จอดรถและร้านบริการอาหารเครื่องดื่มมากมาย

ภายในบริเวณวัดพิกุลทอง มีรูปหล่อเหมือนหลวงพ่อแพองค์ใหญ่ที่ประดิษฐานอยู่ภายในวิหารสวยทรงสูง เป็นวิหารและรูปหล่อที่เหล่าลูกศิษย์ร่วมกันสร้างถวายแด่หลวงพ่อหลังจากที่ องค์หลวงพ่อได้มรณภาพ ลงเมื่อปี 2542 ภายในนอกจากจะมีรูปหล่อหลวงพ่อองค์ใหญ่แล้ว ก็ยังมีการจัดแสดงรูปภาพขนาดใหญ่ของหลวงพ่อตั่งแต่สมัยท่านอุปสมบทเป็น สามเณรจนถึงวัยชราภาพประดับไว้ตามฝาผนังของวิหารแต่ละรูปเรียกว่าหาตู้ได้ ยาก ภายในวิหารมีบริการดอกธูปเทียนในการบูชาองค์หลวงพ่อ มีประชาชนเดินทางเข้ามากราบไหว้รูปหล่อหลวงพ่อภายในวิหารอย่างไม่ขาดสาย

- วัดประโชติ

ภาพที่ 119 พระพุทธรูปต่างๆภายในวัดวัดประโชติ

ที่มา <http://www.unseentravel.com/province/80/1>

วัดประโชติหรือ วัดประโชติการาม ตั้งอยู่ที่ตำบลบางกระบือ อยู่ห่างจากตัวเมืองสิงห์บุรี ประมาณ 5 กิโลเมตร เส้นทางหลวงหมายเลข 311 เส้นสิงห์บุรี-ชัยนาท (สายเก่า) ไปประมาณ 5 กิโลเมตร เป็นวัดเก่าแก่ที่ประดิษฐานพระพุทธรูปยืนปางห้ามญาติ พุทธลักษณะงดงาม ศิลปะแบบสุโขทัยขนาดใหญ่ 2 องค์ คือ หลวงพ่อทรัพย์ สูง 6 วา 7 นิ้ว และหลวงพ่อสิน สูง 3 วา 3 ศอก 5 นิ้ว ซึ่งมีพุทธลักษณะที่งาม เป็นที่เคารพสักการะของประชาชนทั่วไป และด้านหลังมณฑกหลวงพ่อสินได้สร้างพระมหาเจดีย์ใหญ่องค์หนึ่ง แต่ขณะนี้ได้ทรุดโทรมหักพังเหลือแต่ซาก เมื่อทางคณะกรรมการวัดได้ทำการก่อสร้างพระอุโบสถหลังปัจจุบัน ก็ได้ช่วยกันถมดินและเศษอิฐ ซึ่งปลักหักพังมาถมพื้นอุโบสถให้สูงเสมอกับวิหารหลวงพ่อดังทั้งสององค์แต่น่าอัศจรรย์ตรงกลางพระเจดีย์ไม่มีใครสามารถทำลายได้ คงปล่อยให้เป็นโคกสูงอย่างนั้นเอง

ภาพที่ 120 หลวงพ่อทรัพย์

ที่มา <http://thai-tour.com>

ภาพที่ 121 หลวงพ่อสิน

ที่มา <http://thai-tour.com>

- วัดหน้าพระธาตุ

ภาพที่ 122 วัดหน้าพระธาตุ

ที่มา <http://thai-tour.com>

วัดหน้าพระธาตุ อยู่ในเขตบ้านพระนอนจักรสีห์ ตำบลจักรสีห์ ห่างจากวัดพระนอนจักรสีห์ไปประมาณ 1.5 กิโลเมตร เดิมชาวบ้านเรียกวัดนี้ว่า วัดหัวเมือง ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ 4 ได้เปลี่ยนชื่อมาเป็น วัดหน้าพระธาตุ สันนิษฐานว่าสถานที่บริเวณนี้จะเป็นที่ตั้งของเมืองสิงห์บุรีเก่า สิ่งที่สำคัญของวัดนี้คือ องค์พระปรางค์สูงประมาณ 8 วา ทำเป็นรูปครุฑ อสุรถือกระบองประดับอยู่เหนือชั้นเชิงบาตร ภายหลังมีการเสริมแต่งเป็นสถาปัตยกรรมแบบศิลปะอยุธยาตอนต้น โดยการก่ออิฐเพิ่มเติมเป็นซุ้มจระนำทั้งสี่ด้าน ตั้งแต่ฐานศิลาแลงขึ้นไปก่อด้วยอิฐย่อมุมทรงปรางค์ กลีบขนุนปรางค์ก่อด้วยอิฐ ทิศตะวันออกขององค์ปรางค์มีพระวิหารหลวง ทิศตะวันตกเป็นพระอุโบสถ และมีเจดีย์กลมเรียงรายหลายองค์ เป็นลักษณะของสถาปัตยกรรมแบบสมัยอยุธยาตอนปลาย กรมศิลปากรได้ขึ้นทะเบียนเป็นโบราณสถานเมื่อวันที่ 8 มีนาคม พ.ศ. 2478

- อนุสาวรีย์บางระจัน

ภาพที่ 123 อนุสาวรีย์บางระจัน

อนุสาวรีย์บางระจัน ตั้งอยู่ห่างจากตัวเมือง 15 กิโลเมตร ตามเส้นทางหลวงหมายเลข 3032 มีพื้นที่ประมาณ 115 ไร่ เป็นสวนรุกขชาติพักผ่อนหย่อนใจ จะเห็นอนุสาวรีย์วีรชนค่ายบางระจัน เป็นรูปหล่อประติมากรรมของหัวหน้าชาวก่ายบางระจันทั้ง 11 คน สร้างโดยกรมศิลปากร ปรากฏสวยเด่นเป็นสง่าอยู่ในสวน พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลปัจจุบันทรงเปิดอนุสาวรีย์นี้เมื่อวันที่ 29 กรกฎาคม 2519 ค่ายบางระจันมีความสำคัญยิ่งทางประวัติศาสตร์ ผืนแผ่นดินแห่งนี้ได้บันทึกเหตุการณ์ความกล้าหาญ และเสียสละของวีรชนไทยที่เกิดขึ้น เมื่อเดือน 3 ปีระกา พ.ศ. 2308 ในครั้งนั้นชาวบ้านบางระจันได้รวมพลกัน ต่อสู้กับกองทัพพม่าซึ่งมีจำนวนมากมายมหาศาล โดยพม่าต้องยกทัพเข้าตีหมู่บ้านนี้ถึง 8 ครั้ง ใช้เวลา 5 เดือน จึงเอาชนะได้เมื่อวันจันทร์แรม 2 ค่ำ เดือน 8 ปีจอ พ.ศ. 2309 นับเป็นอนุสาวรีย์ที่มีความสำคัญยิ่งแห่งหนึ่ง ค่ายบางระจันในปัจจุบัน ได้สร้างจำลองโดยอาศัยรูปแบบค่ายในสมัยโบราณ และภายในบริเวณยังมี อาคารศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์วีรชนค่ายบางระจัน จัดห้องนิทรรศการโดยแบ่งออกเป็นห้องต่าง ๆ ห้องแรก แสดงเรื่องค่ายบางระจัน เครื่องใช้โบราณ แหล่งเตาเผาแม่น้ำน้อย หนังสือ

ใหญ่ ห้องที่สอง จัดแสดงมรดกเมืองสิงห์บุรี ห้องที่สาม แสดงวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ของชาวเมืองสิงห์บุรี และของดีเมืองสิงห์บุรี เปิดให้เข้าชมทุกวัน ตั้งแต่เวลา 08.00-17.00 น.

- เตาเผาหล่มนํ้าน้อย

ภาพที่ 124 แหล่งเตาเผาแม่ํ้านํ้าน้อย

ที่มา <http://www.thaitravels.net/13448>

แหล่งเตาเผาแม่ํ้านํ้าน้อยตั้งอยู่ในบริเวณวัดพระปรางค์ (ชั้นสุตร) เป็นแหล่งผลิตเครื่องปั้นดินเผาขนาดใหญ่ที่สุดในสมัยกรุงศรีอยุธยา ระหว่าง พ.ศ. 1914-2310 ลักษณะตัวเตาเป็นแบบระบายความร้อนเฉียงขึ้น ก่อด้วยอิฐ ตัวเตาบางส่วนคล้ายเรือประทุน จึงเรียก “เตาประทุน” แบ่งเป็น 3 ส่วน คือ ปล่องไฟ ห้องวางเครื่องปั้นดินเผา และห้องเชื้อเพลิง ตัวเตาเผาที่นี้มีขนาดใหญ่ มีความยาวถึง 14 เมตร กว้าง 5.60 เมตร และเส้นผ่าศูนย์กลางของปล่องควันไฟยาว 2.15 เมตร เคยใช้เป็นที่ผลิตภาชนะดินเผา เช่น ไห อ่าง ครก กระปุก ช่อฟ้า กระเบื้องปูพื้น เป็นต้น ตัวอย่างเครื่องปั้นดินเผาต่าง ๆ ที่ขุดได้บริเวณแหล่งเตาเผาแม่ํ้านํ้าน้อย สามารถชมได้ในกุฏิของท่านเจ้าอาวาส แหล่งโบราณคดีแห่งนี้ไม่เพียงแต่เป็นมรดกวัฒนธรรมที่สำคัญยิ่งแห่งหนึ่งแล้ว ยังเป็นศูนย์ศึกษาทางวิชาการเซรามิคอันยิ่งใหญ่แห่งหนึ่งของโลกอีกด้วย

- วัดโพธิ์เก้าต้น

ภาพที่ 125 วัดโพธิ์เก้าต้น

ที่มา http://www.ancientcity.com/?q=/th/location/TheWihanofWatPhoKaoTon_SingBuri

วัดโพธิ์เก้าต้น หรือ วัดไม้แดง ตั้งอยู่ที่หมู่ 8 ตำบลบางระจัน ตรงข้ามกับอนุสาวรีย์วีรชนค่ายบางระจัน ห่างจากตัวเมืองประมาณ 15 กิโลเมตร เส้นทางหลวงหมายเลข 3032 เป็นสถานที่ที่วีรชนชาวบ้านบางระจันได้เคยใช้เป็นที่พักพิง ในการต่อต้านพม่าที่ยกกองทัพมาตีกรุงศรีอยุธยาเมื่อปี พ.ศ. 2308 ชาวบ้านเรียกวัดนี้ว่า “วัดไม้แดง” เพราะภายในบริเวณ มีต้นไม้แดง ซึ่งเป็นไม้เนื้อแข็งอยู่หลายต้น และชาวบ้านถือกันว่าเป็นไม้ศักดิ์สิทธิ์ ไม่มีใครกล้าตัดหรือทำลาย ในบริเวณวัดมี “วิหารพระอาจารย์ธรรมโชติ” เป็นวิหารทรงจตุรมุข พระอาจารย์ท่านเป็นผู้นำสำคัญผู้หนึ่ง ของชาวบ้านบางระจัน และใกล้ ๆ กันมีสระน้ำพระอาจารย์ธรรมโชติ มีปลาอยู่ชุกชุมเพราะชาวบ้านถือว่าเป็นปลาศักดิ์สิทธิ์จึงไม่จับไปรับประทาน และยังมีศาลรวมวิญญาณวีรชนค่ายบางระจันตั้งอยู่ใกล้ริมรั้ว ส่วนหน้าวัดได้มีการจำลองค่ายบางระจันตามประวัติศาสตร์ไว้ด้วย กรมศิลปากรได้ขึ้นทะเบียนวัดโพธิ์เก้าต้นเป็นโบราณสถาน ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2498

- วัดอัมพวัน

ภาพที่ 126 หลวงพ่อจรัญ ฐิตธมฺโน

ที่มา <http://www.bloggang.com>

ภาพที่ 127 กิจกรรมของวัดอัมพวัน

ที่มา <http://www.bloggang.com>

วัดอัมพวันเป็นวัดที่ตั้งอยู่ริมแม่น้ำเจ้าพระยาฝั่งตะวันออก สภาพทั่วไปนั้น มีต้นไม้ประมาณ ๓๐๐ ต้น เป็นไม้ดอก - ไม้ใบ ที่ปลูกใหม่ เดิมสภาพพื้นที่จะเป็นที่ที่น้ำท่วมถึง มาบัดนี้ทางวัดได้ทำถนน - คูกันน้ำ จึงสามารถป้องกันน้ำไว้ได้ จึงได้มีการปลูกต้นไม้เพิ่มขึ้น

วัดอัมพวัน อำเภอบางบาล จังหวัดลพบุรี เป็นชื่อเดิมมาตั้งแต่กรุงศรีอยุธยา ศิลาจารึกในอุโบสถหลังเก่าจารึกเป็นภาษาจีนว่า คนจีนได้สร้างอุโบสถวัดอัมพวัน สมัยเหม็งเซี้ยว คนจีนได้นำเรือกำปั่นมาทำการค้าขายกับสมเด็จพระนารายณ์มหาราช เมืองลพบุรี มากับฝรั่งเศสฮอลันดา จอดหน้าวัดอัมพวัน ได้สร้างโบสถ์วัดอัมพวัน สมัยเจ้าอาวาสวัดอัมพวันชื่อ พระครูญาณสังวร อายุ ๙๙ ปี สร้างโบสถ์เสร็จแล้ว ฝรั่งเศสเพื่อนคนจีนได้ขอพระราชทาน พระหน้าปรกหินทั้งสององค์จากสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ให้คนจีนเอาไว้ในโบสถ์ จนถึงการสร้างโบสถ์หลังใหม่มาจนถึงทุกวันนี้ นอกจากนี้ วัดอัมพวันยังเป็นวัดที่มีชื่อเสียงในด้านการปฏิบัติธรรมทางวิปัสสนากรรมฐานมาก ซึ่งมีผู้คนมากมายไปปฏิบัติธรรมที่วัดนี้

ที่มา <http://www.jarun.org>

- พิพิธภัณฑสถานอินทร์บุรี

ภาพที่ 128 พิพิธภัณฑสถานอินทร์บุรี

ที่มา [http:// www.hotelsguidethailand.com](http://www.hotelsguidethailand.com)

พิพิธภัณฑสถานอินทร์บุรี หรือพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติอินทร์บุรี ตั้งอยู่ในบริเวณวัดโบสถ์ (พระอารามหลวง) ตำบลอินทร์บุรี อำเภออินทร์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี เริ่มจัดตั้งเป็นพิพิธภัณฑสถานของวัดมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2481 โดยอดีตเจ้าอาวาสวัดโบสถ์ พระเทพสุทธิโมลี (ผึ่ง โรจโน) ซึ่งเป็นเจ้าคณะจังหวัดสิงห์บุรี - อุทัยธานี (ฝ่ายธรรมยุต) ซึ่งท่านได้รวบรวมศิลปวัตถุโบราณวัตถุจากการบริจาคของประชาชน นำมาจัดแสดงเผยแพร่ความรู้แก่ประชาชนผู้สนใจทั่วไป โดยใช้ชื่อว่า "พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ วัดโบสถ์" ต่อมาเมื่อโบราณวัตถุจำนวนมากและได้จัดถูกต้องตามหลักวิชาการ จึงได้ส่งมอบให้แก่กรมศิลปากรรับผิดชอบและขออนุมัติเปลี่ยนชื่อเป็น "พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ อินทร์บุรี"

ปัจจุบัน พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ อินทร์บุรี สังกัดสำนักโบราณคดีและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ กรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ อินทร์บุรี นำเสนอเรื่องราวของจังหวัดสิงห์บุรี ซึ่งมีแหล่งโบราณคดีบ้านคูเมือง เป็นเมืองโบราณแสดงถึงหลักฐานสำคัญสมัยทวารวดี แหล่งเตาเผาแม่น้ำน้อย เป็นเตาเผาผลิตเครื่องปั้นดินเผาสมัยอยุธยา อายุระหว่างพุทธศตวรรษที่ 20-24 โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุต่างๆที่เป็นของวัดโบสถ์แต่เดิม นอกจากนี้ยังจัดแสดงสิ่งของเครื่องใช้ในครัวเรือน เครื่องมือเครื่องใช้ในการทำมาหากิน เครื่องมือประกอบอาชีพ เครื่องมือในการประมง และพาหนะใน

การเดินทาง อัฐบริขาร และเครื่องใช้ในพระพุทธศาสนา ตั้งแต่รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว และเครื่องประกอบสมณศักดิ์ของพระราชาคณะ การละเล่นพื้นบ้านของเด็กไทยสมัยก่อน รวมถึงแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและงานประเพณีต่างๆ

ที่มา <http://www.nationalmuseums.finearts.go.th/inburi/history.htm>

- วัดกระดังงาบุปผาราม

ภาพที่ 129 วัดกระดังงาบุปผาราม

ที่มา [http:// www.hotelsguidethailand.com](http://www.hotelsguidethailand.com)

วัดกระดังงาบุปผารามตั้งอยู่หมู่ที่ 6 ตำบลบางกระบือ อยู่เลยจากวัดประโชติการามไปเล็กน้อย มีโบสถ์รูปทรงสมัยใหม่ทั้งดงามไม่เหมือนโบสถ์แห่งไหน สร้างอยู่บนฐานศาลาการเปรียญหลังเก่า และวัดนี้ยังมีเจดีย์โบราณทรงระฆังคว่ำคล้ายเจดีย์สมัยอยุธยาตอนต้น ฐานเป็นชั้น มีซุ้มทรงระฆังตั้งแต่ปล้องไฉนขึ้นไป เจดีย์องค์นี้นับว่ามีความสมบูรณ์ที่สุดที่มีอยู่ในสมัยเดียวกัน ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็น

โบราณสถานแห่งชาติแล้ว นอกจากนี้ ด้านหน้าเจดีย์ยังมีวิหารเก่าแก่หลังคามุมด้วยกระเบื้องดิน บานประตูโบสถ์เป็นไม้แกะสลักลวดลายสวยงามมาก

- วัดม่วง

ภาพที่ 130 พระพุทธรูปปางมารวิชัยในวิหารหลังเก่า

ที่มา http://www.thai-tour.com/thai-tour/Central/singburi/data/place/pic_wat-muang.htm

วัดม่วง มีวิหารเก่าแก่เป็นอาคารปูนรูปสี่เหลี่ยมพื้นผ้ามีมุขยื่นออกมาที่หน้าบันประดับด้วยภาพพระเครื่องถ้วยต่างๆ ในวิหารมีพระพุทธรูปปางมารวิชัยพุทธลักษณะงดงาม วัดม่วงตั้งอยู่ที่ตำบลอินทร์บุรีริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา ติดถนนสายเอเชีย ห่างจากตัวตลาดอินทร์บุรีมีทางเลี้ยวซ้ายไปประมาณ ๒.๕ กิโลเมตร สันนิษฐานว่าสร้างขึ้นในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นประมาณปี พ.ศ. ๒๓๖๕ เดิมนี้มีต้นมะม่วงอยู่มากจึงเรียกว่า “วัดม่วง” ภายในวัดมีวิหารเก่าแก่เป็นอาคารปูนรูปสี่เหลี่ยมพื้นผ้ามีมุขยื่นออกมาที่หน้าบันประดับด้วยภาพพระเครื่องถ้วยต่างๆ ในวิหารมีพระพุทธรูปปางมารวิชัยพุทธลักษณะงดงาม ประดิษฐานอยู่บนฐานชุกชีรูปฐานสิงห์ มีฐานบัวขนาดใหญ่รองรับ เพดานประดับด้วยลายเขียนรูปดาว มีภาพจิตรกรรมฝาผนังเขียนด้วยสีฝุ่น ฝีมือช่างพื้นบ้านสันนิษฐานว่าเขียนขึ้นในสมัยรัชกาลที่ ๔ และมีเรื่องราวพุทธประวัติของพระพุทธเจ้า ตลอดจนแสดงภาพชีวิตความเป็นอยู่วัฒนธรรมของสังคมโบราณในระดับต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี

ที่มา <http://www.xn--l3cjf8d8bveb.com>

- อุทยานแม่ลามหาราชาานุสรณ์

ภาพที่ 131 อุทยานแม่ลามหาราชาานุสรณ์

ที่มา [http:// www.hotelsguidethailand.com](http://www.hotelsguidethailand.com)

อุทยานแม่ลามหาราชาานุสรณ์ตั้งอยู่ที่ตำบลทับยา มีพื้นที่อยู่ในเขตอำเภออินทร์บุรีและอำเภอบางระจัน ห่างจากอำเภอเมืองไปตามเส้นทางหลวงหมายเลข 309 ประมาณ 9 กิโลเมตร จะมีทางแยกเลี้ยวซ้ายไปบ้านเชิงกลัด เข้าไปอีกประมาณ 1.2 กิโลเมตร ก็จะถึงอุทยานแม่ลามหาราชาานุสรณ์ คำว่า “แม่ลา” เป็นชื่อลำน้ำสายหนึ่งในท้องที่จังหวัดสิงห์บุรี ไหลผ่านพื้นที่ 3 อำเภอ คือ อำเภออินทร์บุรี อำเภอบางระจัน และอำเภอเมืองสิงห์บุรี เป็นลำน้ำธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ไปด้วยอาหารของปลา ฉะนั้นปลาที่จับได้จากลำน้ำแม่ลาจึงมีรสชาติอร่อย อ้วน เนื้อมัน โดยเฉพาะปลาช่อนแม่ลา ซึ่งเป็นอาหารและของฝากที่ขึ้นชื่อของจังหวัดสิงห์บุรี ปัจจุบันปลาช่อนแม่ลาหายากขึ้นทุกวัน ทางราชการจึงหาทางอนุรักษ์และฟื้นฟู โดยขุดลอกลำน้ำ และสร้างอุทยานแม่ลามหาราชาานุสรณ์ขึ้นริมฝั่งแม่น้ำลาการ้าง โดยรอบ ๆ บริเวณอาคารได้จัดให้เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจของประชาชน

- คูค่ายพม่า

ภาพที่ 132 คูค่ายพม่า

ที่มา [http:// www.hotelsguidethailand.com](http://www.hotelsguidethailand.com)

คูค่ายพม่าตั้งอยู่ที่บ้านเจดีย์หัก หมู่ 1 ตำบลบ้านแปง ห่างจากตัวเมืองสิงห์บุรีไปประมาณ 16 กิโลเมตร ตามเส้นทางหลวงหมายเลข 32 กิโลเมตรที่ 129 เป็นแหล่งชุมชนโบราณมีลักษณะเป็นเนินดิน แนวยาวรูปร่างคล้ายตัว L ยาวประมาณ 5-15 เมตร กว้างประมาณ 3 เมตร สันนิษฐานว่าสร้างขึ้นใน สมัยกรุงศรีอยุธยาเมื่อประมาณปี พ.ศ. 2127 ครั้งที่พม่ายกกองทัพมาตั้งที่ปากน้ำบางพุทราเพื่อรวบรวม กำลังเข้าตีกรุงศรีอยุธยา นับเป็นแหล่งประวัติศาสตร์ที่สำคัญ ปัจจุบันได้ปรับปรุงให้เป็นสวนสาธารณะ สำหรับพักผ่อนหย่อนใจของประชาชนทั่วไป

- หามน้ำแก้บน

ภาพที่ 133 หามน้ำแก้บน

ที่มา [http:// www.thairath.co.th](http://www.thairath.co.th)

ภาพที่ 134 ตักน้ำในบ่อน้ำเพื่อแก้บน

ที่มา www.lomography.co.th

การหามน้ำแก้บน ณ วัดโพธิ์เก้าต้น หรือ วัดไม้แดง จังหวัดสิงห์บุรี วัดโพธิ์เก้าต้น มี สระน้ำศักดิ์สิทธิ์ ชาวสิงห์บุรีมีความเชื่อและศรัทธา เกี่ยวกับการบนสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ที่จะต้องมาหามน้ำเพื่อแก้บน เมื่อขอพรได้สมดังที่อธิษฐานไว้ ทั้งนี้ ชาวบ้านเชื่อว่า น้ำที่หามาใส่เป็นน้ำมนต์ ใครก็ตามที่หามน้ำมนต์

มาเทโส สระน้ำศักดิ์สิทธิ์ ก็จะมีบังเกิดผล เป็นสิริมงคลยิ่ง จนกลายเป็นประเพณีที่ทำกันมาอย่างต่อเนื่อง
หาค้นหาแก่นจึงเป็น Unseen ที่หาดูที่ไหนไม่ได้ นอกจากที่สิงห์บุรีแห่งนี้

ที่มา <http://www.remawadee.com/Singburee/Unseen3-HubNum.html>

- การไหว้พระพรหมที่เมืองพรหมและการไหว้พระอินทร์ที่เมืองอินทร์

ใหญ่กว่าคนจริงประมาณ 10 เท่า) มี 8 พระกร ทรงจักร หอยสังข์ คัมภีร์ คนโท คทา บ่วง ดอกบัว ลูกประคำ ประดิษฐานในเทวาลัยขนาดใหญ่มาก ด้านหน้าพระพรหมขนาดใหญ่นี้ มีองค์พระพรหมขนาดปกติให้สักการบูชาอีกองค์หนึ่ง

ความเป็นมาของพระพรหม ในอินเดียสมัยโบราณ พระพรหมเป็นเทพผู้สร้างโลก ได้รับการยกย่องโดยพวกพราหมณ์ ให้มีฐานะเท่าเทียมกับพระวิษณุ (ผู้คุ้มครองโลก) และพระศิวะ (ผู้ทำลายโลก) วิวัฒนาการทางความเชื่อทางศาสนา และศิลปกรรมของอินเดียมีการเปลี่ยนแปลง ตามแคว้นต่าง ๆ เสมอรวมถึงการเปลี่ยนแปลงตามประเพณีความเชื่อในช่วงสมัยนั้น ๆ โดยมีการนับถือตามนิกายต่าง ๆ ของความ เชื่อที่มีอยู่นั้น เช่น นิกายไศวะ หรือไศวะนิกาย และไวษณพนิกาย หรือไวษณวนิกาย ทั้ง ๒ นิกายให้ความเคารพนับถือเทพ คือพระศิวะ และ พระวิษณุเป็นพิเศษ จึงลดความศรัทธาความเชื่อถือพระพรหมลง และเมื่อเวลาผ่านไป ค.ศ. ที่ ๑๐ ชาวฮินดูจึงหันมาให้ความเคารพ นับถือพระพรหมจากที่ นิกายไศวะ และไวษณพนิกาย ซึ่งมีการแข่งขันกันทางด้านความเชื่ออยู่ พระพรหมจึงกลายเป็นเทพองค์สำคัญขึ้นมาใหม่ โดยมีการสร้างเทวาลัย และรูปปั้นไว้เป็นจำนวนมาก พระพรหมได้รับการนับถือบูชาใน ฐานะที่พระองค์เป็นผู้สร้างของทุกสิ่งทุกอย่าง ให้เกิดขึ้นบนโลก พระองค์ทรงเป็นผู้ให้ที่สำคัญ และเป็นผู้ กำหนดโชคชะตาของมนุษย์ พระนาม ที่เรียกขานกันมีมากมายนอกเหนือจากพระพรหม หรือ พระพรหมธาดา เป็นต้นว่า ราชคุณ หมายถึง ความมี กิเลสและความปรารถนา และมูลเหตุของการสร้างโลก ทั้งปวง สวายัมภู หมายถึง ผู้เกิดเอง กมลสาสน์ และปัทมสาสน์ หมายถึง ผู้นั่งบนดอกบัว ซึ่งเกิดมาจาก สะดือของพระวิษณุ คัมภีร์ฤคเวท ปรากฎพระนาม ปชาบดี คัมภีร์รามายณะ ปรากฎพระนามอื่นๆ คือ ปรมศวร วิจิ-เวธาส อทิกวี สนั่น ชาตริวิชาตริ ปีตามหะ ทรุฑิน-สราษฏริ โลเกศ ลักษณะทางศิลป รูปเคารพของพระพรหมที่พบในปัจจุบันมีรูปเคารพ ๔ ปาง ๕ พระนาม ซึ่งมีลักษณะทางศิลป ดังนี้ ปาง ประชาบดี พระพรหม พระวรกายสีขาว สวมอาภรณ์หนังงาช้างสีดำพาดบ่า มี ๔ พักตร์ ๔ กร ถือข้อน แจกกัน และการทำปางประทานพร ด้านขวาของพระพรหม มีรูปเทพธิดาสรัสวดี ด้านซ้ายของพระพรหม มีรูปเทพธิดาสาวิตรียืนประทับอยู่ พาหนะคือ หงส์ ปางโลกบาล พระพรหมมี ๔ พักตร์ ๔ กร ถือ ลูกประคำ หนังสือ ดอกบัว และแจกกัน ด้านข้างมีนางสาวิตรี (๔ พักตร์) ประทับยืนด้วย ปางวิศวกรรม พระพรหมมี ๔ พักตร์ ๔ กร ถือ ข้อน หนังสือ แจกกัน และลูกประคำ ปางกามลักษณะ ปางปิตมहा พระ

พรหมมี ๔ พักตร์ พระเกศาม้วนขมวด มี ๔ กร ถือ หนังสือ แจกกัน หม้อ และช้อน ในสมัยพระพุทธศาสนา ได้ถือกำเนิดแล้วได้ปรากฏภาพสลักในรูปของพระพรหมกำลัง เข้าเฝ้าพระพุทธเจ้า พระพรหมทรงอาการดังพราหมณ์ พระกรถือหม้อน้ำข้างหนึ่ง พระพรหมทองคำนี้ถือว่าเป็นที่ล่ำลือมาก มีนักท่องเที่ยวถึงแวะสักการะกันไม่ขาดสายทั้งความศักดิ์สิทธิ์และความสวยงามของวิหารพระพรหมองค์ใหญ่แห่งนี้ ดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเข้ามาสักการะทุกวัน

ที่มา <http://www.moohin.com/trips/singburi/lordbrahma/index.shtml>

พระอินทร์เป็นมหาเทพที่ยิ่งใหญ่เหนือชีวิตของมนุษย์และสรรพสัตว์มีหน้าที่ปกป้องดูแลโลกให้พ้นจากสิ่งเลวร้ายต่างๆ เป็นผู้นำเหล่าเทพเจ้าไปกำจัดอสูรร้ายในหลายคราว หากคนใดมีเคราะห์ร้ายพระอินทร์จะลงมาช่วยทุกครั้งไปมีฐานะเป็นพระผู้ดูแลทุกข์สุขของมนุษย์โลก ดินฟ้าอากาศและสงคราม และยังเป็นเทพนักสังคมสงเคราะห์ คนส่วนใหญ่มีความเชื่อว่า อำนาจของพระอินทร์นั้น จะช่วยปัดเป่าความชั่วร้าย หรือสิ่งไม่ดีบริเวณนั้น พร้อมทั้งปกป้องรักษา ภารกิจให้เจริญรุ่งเรือง รวมถึงคุ้มครองผู้บูชา ในศาสนาพุทธ พระอินทร์ ยังเป็นเทพผู้รักษาพระพุทธศาสนาให้อยู่นานถึง 5,000 ปีเนื่องจากพระอินทร์เป็นเทวกษัตริย์ หมายถึงเป็นราชาแห่งเหล่าทวยเทพ จึงมีอำนาจในการสั่งการทำลายผู้ที่จะนำพาพระพุทธศาสนาไปในทิศทางที่ไม่ดี สถานที่ตั้งของพระอินทร์ที่เมืองอินทร์ อยู่ในบริเวณ FN Factory outlet หมู่ 1 ตำบลน้ำตาด อำเภออินทร์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี

ที่มา <http://www.remawadee.com/Singburee/Unseen3-Praprom-Praln.html>

- อุทยานแม่ลามหาราชานุสรณ์

ภาพที่ 136 อุทยานแม่ลามหาราชานุสรณ์

ที่มา <http://www.thaitravels.net/>

อุทยานแม่ลามหาราชานุสรณ์ ตั้งอยู่ที่ตำบลทับยา มีพื้นที่อยู่ในเขตอำเภออินทร์บุรีและอำเภอบางระจัน ห่างจากอำเภอเมืองไปตามเส้นทางหลวงหมายเลข 309 ประมาณ 9 กิโลเมตร จะมีทางแยกเลี้ยวซ้ายไปบ้านเชิงกลัด เข้าไปอีกประมาณ 1.2 กิโลเมตร ก็จะถึงอุทยานแม่ลามหาราชานุสรณ์ คำว่า “แม่ลา” เป็นชื่อลำน้ำสายหนึ่งในท้องที่จังหวัดสิงห์บุรี ไหลผ่านพื้นที่ 3 อำเภอ คือ อำเภออินทร์บุรี อำเภอบางระจัน และอำเภอเมืองสิงห์บุรี เป็นลำน้ำธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ไปด้วยอาหารของปลา ฉะนั้นปลาที่จับได้จากลำน้ำแม่ลาจึงมีรสชาติอร่อย อ้วน เนื้อนุ่ม มัน โดยเฉพาะปลาช่อนแม่ลา ซึ่งเป็นอาหารและของฝากที่ขึ้นชื่อของจังหวัดสิงห์บุรี ปัจจุบันปลาช่อนแม่ลาหายากขึ้นทุกวัน ทางราชการจึง

หาทางอนุรักษ์และฟื้นฟู โดยขุดลอกลำน้ำ และสร้างอุทยานแม่ลามาหาราชาอนุสรณ์ขึ้นริมฝั่งแม่น้ำลาลา
ร้อง โดยรอบ ๆ บริเวณอาคารได้จัดให้เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจของประชาชน นอกจากนั้นทาง
อุทยานฯ มีบริการบ้านพักไว้สำหรับนักท่องเที่ยว

ที่มา <http://thai.tourismthailand.org/สถานที่ท่องเที่ยวและกิจกรรม/รายละเอียดสถานที่ท่องเที่ยว/อุทยานแม่ลามาหาราชาอนุสรณ์--2544>

- ตลาดปากบาง

ภาพที่ 137 ตลาดปากบาง

ที่มา <http://travel.thaiza.com/เที่ยวตามรอยกล้วยเดี่ยวเจ้าเก่าที่-ตลาดปากบาง-หมื่นหาญ/231464/>

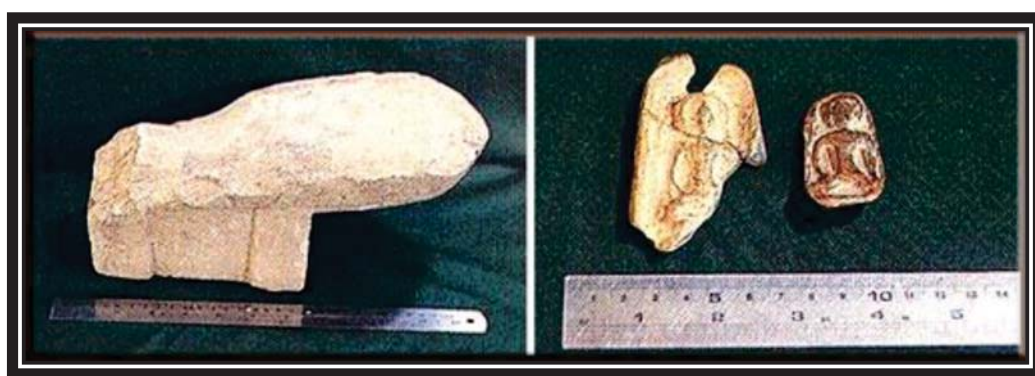

ภาพที่ 138 ร้านค้าในตลาดปากบาง

ที่มา <http://topicstock.pantip.com/food/topicstock/2009/07/D8078137/D8078137.html>

"ตลาดปากบาง" หรือ "ตลาดปากบาง-หมื่นหาญ" คือ ตลาดเก่าแก่ที่ถือว่าเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญของอำเภอบรพบุรี จังหวัดสิงห์บุรี โดยตลาดน้ำแห่งนี้ ตั้งอยู่ริมแม่น้ำเจ้าพระยา มีความเจริญมาช้านานคู่กับตำบลพรหมบุรี ภายในตลาดปากบางมีร้านก๋วยเตี๋ยวปากบางที่รสชาติอร่อยถูกปากผู้ที่สัญจรไปมา มีสินค้าที่ผลิตจากชุมชนจำหน่าย ขนมเปี๊ยะ น้ำพริก ปลาสาม โต๊ะเก้าอี้หรือเฟอร์นิเจอร์ที่ทำมาจากรากไม้ธรรมชาติทุกชนิด กวนเชียง กระจยาสารท กระหรีป๊อบ ขนมสาลี่ เป็นต้น

- เมืองโบราณบ้านคูเมือง

ภาพที่ 139 โบราณวัตถุในเมืองโบราณบ้านคูเมือง

ที่มา <http://travel.thaiza.com/เมืองโบราณบ้านคูเมือง+จังหวัดสิงห์บุรี/128504/>

เมืองโบราณบ้านคูเมือง (อยู่ภายในสวนรุกขชาติคูเมือง) ตั้งอยู่ที่บ้านคูเมือง ตำบลห้วยชัน ภายในสวนรุกขชาติคูเมือง ห่างจากตัวอำเภอบรพบุรีตามเส้นทางสายอินทร์บุรี-ชัยนาท ประมาณ ๗ กิโลเมตร ห่างจากตัวจังหวัดประมาณ ๒๓ กิโลเมตร เข้าไปตามทางแยกวัดหนองสุม่อีกประมาณ ๘ กิโลเมตร สันนิษฐานว่าเป็นชุมชนโบราณสมัยทวารวดี ผังเมืองเป็นรูปสี่เหลี่ยมมุมมน กว้าง ๖๕๐ เมตร ยาว ๗๕๐ เมตร มีเนินดินขนาดใหญ่ มีคูน้ำคันดินล้อมรอบ มีการขุดค้นพบภาชนะดินเผามากมาย เช่น เครื่องถ้วย ขาม หม้อ ไห กาน้ำ ลูกปัดหินสีต่าง ๆ ตะคันดินเผา ธรรมจักรหินเขียว ตุ่มหู และเหรียญเงินมีคำจารึกว่า "ศรีทวารวดีศวรปุณณะ" แสดงให้เห็นว่ามีชุมชนอาศัยอยู่ในบริเวณนี้ติดต่อกันมาตั้งแต่สมัยพุทธันจนจนถึงรัตนโกสินทร์ปัจจุบันวัตถุโบราณที่ค้นพบได้นำไปเก็บรักษาไว้ที่พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติอินทร์บุรี และภายในบริเวณเมืองโบราณบ้านคูเมืองปัจจุบันได้จัดให้เป็นสวนรุกขชาติมีพันธุ์ไม้ต่าง ๆ รมรื่นสวยงาม

ที่มา <http://www.ezytrip.com/Thailand/th/Central/SingBuri/03032/03032.htm>

ง.2 นันทนาการ

- เทศกาลกินปลา

ภาพที่ 140 บรรยากาศเทศกาลการกินปลา

ที่มา <http://travel.thaiza.com/เมืองโบราณบ้านคูเมือง+จสิงห์บุรี/128504/>

เทศกาลกินปลา ถูกจัดมาเป็นครั้งที่ 18 ซึ่งครั้งที่ 18 ประจำปี 2555 มีขึ้น ณ บริเวณศาลากลาง จังหวัดสิงห์บุรี อำเภอเมืองฯ จังหวัดสิงห์บุรี ชมหัวปลาต้มเผือกหม้อไฟยักษ์ การประกวดหุ่นปลาสวยงาม การประกวดอาหารจากแม่ครัวหัวป่า นิทรรศการปลาน้ำจืด การออกร้านอาหารที่ปรุงจากปลานานาชนิด และอีกหลากหลายกิจกรรม จัดงานเทศกาลกินปลาและของดีเมืองสิงห์บุรีครั้งที่ 18 ประจำปี 2555 นี้ เป็นงานที่ทางจังหวัดสิงห์บุรีจัดขึ้น เพื่อนำความเป็นเอกลักษณ์ที่โดดเด่น ของเทศกาลกินปลาใน จังหวัดสิงห์บุรี พร้อมทั้งจะเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ ให้บุคคลภายในจังหวัดและภายนอกทราบทั่วกัน ว่า จังหวัดสิงห์บุรี เป็นอีกที่หนึ่งที่มีชื่อเสียงในด้านรสชาติของเมนูปลา โดยเฉพาะ "ปลาช่อนแม่ลา" ซึ่งเป็นอาหารจานเด็ดที่ขึ้นชื่อของจังหวัดสิงห์บุรี นอกจากนี้ยังเป็นถิ่นกำเนิดของตำนานอาหารคาว - หวาน ที่มีชื่อเสียงในอดีตที่ว่า "แม่ครัวหัวป่า" ดังนั้นเทศกาลกินปลาและของดีเมืองสิงห์บุรี ครั้งที่ 18 ประจำปี 2555 นี้ นับว่าเป็นที่รวมอาหารจานเด็ดและเมนูที่ปรุงจากปลานานาชนิดมาให้เลือกชม เลือกซื้อ ภายในงานยังมีกิจกรรมต่าง ๆ มากมาย อาทิ การประกวดหุ่นปลาสวยงาม การประกวดخبวนแห่งประเทศไทย งานฯ การจำหน่ายสลากกาชาด การจำหน่ายสินค้า 1 ตำบล 1 ผลิตภัณฑ์ ของดีเมืองสิงห์บุรี การ

จำหน่ายสินค้าราคาถูกจากโรงงานอุตสาหกรรม การออกเรือนของส่วนราชการ มหรสพต่างๆ หัวปลาต้ม
เผือกหม้อไฟยักษ์ และกิจกรรมอื่นๆอีกมากมายที่รอต้อนรับนักท่องเที่ยวทุกท่าน

ที่มา <http://travel.sanook.com/1134068/งานเทศกาลกินปลาและของดีเมืองสิงห์บุรี/>

- เทศกาลแข่งเรือ

ภาพที่ 141 งานแข่งเรือ

ที่มา www.tat7.com

เทศกาลการแข่งเรือของจังหวัดสิงห์บุรี จัดงานแข่งขันเรือยาวประเพณีมา 24 ครั้ง และครั้งที่ 24 ประจำปี 2553 ซึ่งถ้ายพระราชนานในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ณ สนามลำแม่น้ำเจ้าพระยา บริเวณหน้าศาลากลางจังหวัดสิงห์บุรี (หลังเดิม) ระหว่างวันที่ 23 - 24 ตุลาคม 2553 ในอดีตชาวบ้านในพื้นที่จังหวัดสิงห์บุรีส่วนใหญ่ใช้เรือเป็นพาหนะในการเดินทาง ทั้งการค้า การประกอบพิธีกรรมทางศาสนา และการสัญจรไปมาของประชาชนทั่วไป นับได้ว่าการใช้เรือเป็นหนทางที่สะดวกที่สุดในสมัยนั้น และฤดูน้ำหลากของทุกปีหรือช่วงเทศกาลออกพรรษาทางวัดและชาวบ้านได้จัดกิจกรรม งานบุญต่าง ๆ อาทิ การทำบุญตักบาตร ฟังธรรมเทศนา และพัฒนาวัด นอกจากนั้นยังมีกิจกรรมการแข่งขันเรือยาว ที่รวมกลุ่มชาวบ้านจากท้องถิ่นต่าง ๆ นำเรือยาวและทีมแข่งขันที่ฝึกซ้อมกัน

อย่างดี มาประชันฝีมือกันในช่วงเวลาดังกล่าว และสืบทอดขนบธรรมเนียมประเพณีมาจนถึงปัจจุบัน โดยเป็นที่มาของการแข่งขันเรือยาวประเพณี

การแข่งขันเรือยาวประเพณี จังหวัดสิงห์บุรี ซึ่งถ้ายพระราชนิพนธ์ในสมเด็จพระรัตนราชสุตาฯ สยามบรมราชกุมารี ระหว่างวันที่ 23 - 24 ตุลาคม 2553 โดยจังหวัดสิงห์บุรี และเทศบาลเมืองสิงห์บุรี ร่วมกันจัดขึ้นเพื่อเป็นการส่งเสริม และอนุรักษ์วัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงาม และเกมส์ กีฬาพื้นบ้านที่มีมาในอดีตให้คงอยู่คู่ท้องถิ่น อีกทั้งเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวในจังหวัด และพัฒนา เศรษฐกิจท้องถิ่น ซึ่งในช่วงเวลาดังกล่าวคาดว่าจะสามารถดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้าภายใน จังหวัดสิงห์บุรีเพิ่มมากขึ้น และเกิดการกระจายรายได้ให้กับได้อีกทางหนึ่ง

ที่มา www.tat7.com

- งานรำลึกวีรชนค่ายบางระจัน

ภาพที่ 142 การถ่ายรูปในงานพิธี

ที่มา www.siamsingburinews.com

ภาพที่ 143 พิธีการรำลึก

ที่มา www.obec.go.th

ภาพที่ 144 ขั้นตอนในพิธี

ที่มา www.obec.go.th

ภาพที่ 145 หน่วยงานที่เข้าร่วมในพิธี

ที่มา www.sbo.moph.go.th

งานรำลึกวีรชนค่ายบางระจัน เป็นงานประจำปี จัดขึ้นเพื่อรำลึกถึงวีรกรรมของชาวยุทธค่ายบางระจัน ผู้กล้าหาญที่เสียสละเลือดเนื้อเพื่อรักษาผืนแผ่นดินไทยด้วยการสู้รบกับพม่า รวมเวลาต่อสู้กับพม่านานถึง 5 เดือน ชาวยุทธค่ายบางระจันทุกคนปักหลักต่อสู้อย่างองอาจจนล้มตาย พวกเขาคือวีรชนเพื่อปกป้องผืนแผ่นดินไทยให้คงอยู่ ก่อนที่จะพ่ายแพ้แก่กองทัพพม่าเมื่อวันที่ 2 ค่ำ เดือน 8 ปีจอ พ.ศ. 2309 วีรกรรมของชาวยุทธค่ายบางระจันยังคงตราตรึงอยู่ในใจของคนไทยตราบนานเท่าอนัน เพื่อรำลึกถึงวีรกรรมอันยิ่งใหญ่ ความกล้าหาญ รักชาติ ของชาวยุทธค่ายบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี

นอกจากงานรำลึกวีรชนค่ายบางระจัน ในปี 2556 จะถูกจัดขึ้นเพื่อเชิญทุกท่านมาร่วมรำลึกและสดุดีแก่เหล่าวีรชนผู้กล้าชาวยุทธค่ายบางระจัน ในงาน วีรชนบางระจัน วีรชนโลก และยังถูกจัดขึ้นเพื่อการประกาศเจตนารมณ์ “ชาวสิงห์บุรีไม่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด” โดยภายในงานมีกิจกรรมหลักได้แก่หน่วยงานในภาครัฐและเอกชนร่วมกันวางพวงดอกไม้สักการะดวงวิญญาณวีรชนที่ได้สละชีพเพื่อรักษาชาติบ้านเมือง มีการสวนสนามของทหารบก ทหารเรือ ทหารอากาศ ตำรวจลูกเสือชาวบ้าน ในตอนกลางคืนจะมีมหรสพต่างๆ การแสดงแสง สี เสียง ในเรื่องวีรกรรมการต่อสู้กับข้าศึกในอดีต ให้อนุชนรุ่นหลังได้เห็นถึงคุณงามความดีที่ทุกท่านได้ยอมสละชีพเพื่อปกป้องเอกราชของชาติไทย มีการเล่นกีฬาพื้นบ้าน และการจำหน่ายสินค้าพื้นเมือง

ที่มา <http://www.tiewpakklang.com/news/lopburi/4777/>

- ประเพณีตีฟ่มข้าวบิณฑ

ภาพที่ 146 ข้าวบิณฑ

ที่มา <http://www.combatinghate.com/ประเพณีตีข้าวบิณฑ-ประเพณีไทย>

ประเพณีตีข้าวบิณฑ เป็นประเพณีเก่าแก่ที่ทำกันอยู่แห่งเดียวที่หมู่บ้านจักรสีห์ อำเภอเมืองสิงห์บุรี นิยมทำในช่วงวันสงกรานต์ ระหว่างวันที่ ๑๓-๑๕ เมษายน ของทุกปี ชาวบ้านจะนัดกันทำพิธีโดยการนำข้าวเหนียวหรือข้าวเหนียวแดงมาหุงหรือนึ่งพอสุกนำมาใส่ใบตองพับเป็นรูปกรวย นำไปถวายหลวงพ่อบุญนาคจักรสีห์ วัดพระนอนจักรสีห์ด้วยการนำพานใส่กรวยข้าวเหนียวที่เตรียมวางไว้ด้านหน้าองค์พระนอน จะได้ข้าวเหนียวรูปทรงคล้ายเจดีย์เรียกว่าฟ่มข้าวบิณฑ โดยในพานเดียวกันสามารถทำฟ่มข้าวบิณฑหลายๆ อันแล้วแต่ความเหมาะสม จากนั้นโรยหน้าด้วยมะพร้าวขูด ดอกไม้ที่หาได้ในท้องถิ่นเกลือป่น เพื่อทำพิธีถวายข้าวเหนียว เมื่อเห็นว่าเวลาผ่านไปพอสมควรจะทำพิธีลาข้าว เมื่อชาวบ้านมาพร้อมกันทุกคนจะตรงไปที่พานข้าวของตน แบ่งข้าวเหนียวในกรวยใส่กระทง แล้วจึงเริ่มตั้งขบวนแห่รอบวัดแห่พานที่ใส่ฟ่มข้าวบิณฑมาที่หน้าพระนอน แล้วนำไปวางไว้ที่หน้าองค์พระนอนพอเป็นสังเขป จากนั้นชาวบ้านจะแยกกันนั่งเป็นวงๆ ละ ๖-๗ คน แบ่งกันรับประทานข้าวที่เหลือ ซึ่งถือว่าเป็นข้าวบิณฑของหลวงพ่อบุญนาคจักรสีห์

ที่มา <http://www.combatinghate.com/ประเพณีตีข้าวบิณฑ-ประเพณีไทย>

- สงกรานต์ริมหาดทราย

ภาพที่ 147 ข้าวบิณฑ์

ที่มา <http://travel.sanook.com/>

ภาพที่ 148 ข้าวบิณฑ์

ที่มา <http://travel.sanook.com/>

ประเพณีสงกรานต์หาดทราย จะจัดขึ้นในเดือนเมษา การจัดกิจกรรมประเพณีสงกรานต์ หาดทรายจัดขึ้นเพื่อเป็นการสืบสานประเพณีสงกรานต์ของจังหวัด อีกทั้งยังเป็นหนึ่งช่องทางการกระตุ้น และส่งเสริมให้ประชาชนในพื้นที่ และนักท่องเที่ยวที่เข้าร่วมกิจกรรม เกิดความสนใจ ใส่ใจกับกิจกรรม ประเพณีอันดีงามของท้องถิ่นเพิ่มมากยิ่งขึ้น อีกทั้งในลู่เวลาการจัดกิจกรรมดังกล่าว น่าจะมีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้าร่วมกิจกรรมเป็นจำนวนมาก ซึ่งจะเป็นอีกหนึ่งช่องทางการกระจายรายได้จากนักท่องเที่ยวไปสู่ประชาชนในท้องถิ่นเพิ่มมากขึ้น ภายในประเพณีสงกรานต์ "หาดทรายहरषा เมษาที่เมืองสิงห์" ครั้งนี้ มีกิจกรรมเด่นที่น่าสนใจตลอดช่วงเดือนเมษายน อาทิ การแข่งขันชกมวยไทย, การแข่งขันมวยแม่ น้ำ, การแข่งขันฟุตบอลชายหาด, แข่งขันวอลเลย์บอลชายหาด, การแข่งขันหมากรุกไทย, การแข่งขันเรือ 12 ฝีพาย, มหกรรมอาหารสะอาดรสชาติอร่อย, การแสดงบนเวที, การประกวดสาวเมืองสิงห์, การประกวดหนูน้อยคาวบอย เป็นต้น

ที่มา <http://travel.sanook.com/934662/เที่ยวสนุกงานหาดทรายहरषา-เมษาที่เมืองสิงห์/>

- ประเพณีกำฟ้า

ภาพที่ 149 พิธีกรรมในประเพณีกำฟ้า

ที่มา <http://kanchanapisek.or.th>

ภาพที่ 150 สภาพแวดล้อมในประเพณีกำฟ้า

ที่มา <http://kanchanapisek.or.th>

ประเพณีกำฟ้าเป็นงานบุญพื้นบ้านของชาวไทยพวนที่บ้านบางน้ำเชี่ยว และหมู่บ้านโกศาภิวัฒน์ อำเภอรพรมบุรี จัดขึ้นเพื่อเป็นการบูชาและระลึกถึงเทพดาผู้รักษาฟ้า และบันดาลให้ฝนตกต้องตามฤดูกาล “กำฟ้า” เป็นประเพณีของชาวไทยพวนในจังหวัดต่าง ที่มีชาวพวนอาศัยอยู่ได้ยึดถือปฏิบัติต่อกันมาตั้งแต่ครั้งโบราณ “กำ” ในภาษาไทยพวน หมายถึง การนับถือและสักการะบูชา ดังนั้น กำฟ้า จึงหมายถึงประเพณีนับถือ สักการะบูชาฟ้า

เนื่องจากชาวพวนเป็นกลุ่มชนที่ประกอบอาชีพทางการเกษตร โดยเฉพาะการทำนา ในสมัยดั้งเดิมการทำนาต้องอาศัยน้ำฝนจากธรรมชาติ ชาวนาในสมัยนั้นจึงมีการเกรงกลัวฟ้ามาก ไม่กล้าที่จะทำอะไรให้ฟ้าพิโรธ ถ้าฟ้าพิโรธย่อมหมายถึง ความแห้งแล้ง อดยาก หรือฟ้าอาจผ่าคนตาย ประชาชนกลัวจะได้รับความทุกข์ยากอันเป็นภัยจากฟ้า จึงมีการเซ่นสรวง สักการะบูชาผีฟ้า ทั้งนี้ เพื่อเป็นการเอาใจ มิให้ฟ้าพิโรธ หรืออีกนัยหนึ่ง ชาวบ้านที่ประกอบอาชีพทางด้านเกษตรกรรมนั้น รู้สึกสำนึกในบุญคุณของผีฟ้าที่ได้ให้น้ำฝน อันหมายถึงความชุ่มชื้น ความอุดมสมบูรณ์ มีชีวิตของคน สัตว์ และพืชพรรณต่างๆ จึงได้เกิดประเพณีกำฟ้าขึ้น เพื่อเป็นการประจบบีฟ้าไม่ให้พิโรธ และเป็นการแสดงความขอบคุณต่อเทพยดาแห่งท้องฟ้าหรือผีฟ้า

ประเพณีกำฟ้า ยังคงปฏิบัติกันอยู่ในหมู่บ้านพนททุกจังหวัดทั่วประเทศ แต่ละท้องถิ่นจะกำหนด วัน เวลา คาคเคลื่อนกันไปบ้างในห้วงเวลาของเดือนอ้าย ขึ้น 14 ค่ำ เดือนยี่ ขึ้น 13 ค่ำ และ เดือน 3 ขึ้น 3 ค่ำ ทั้งนี้เป็นการตกลงของชาวพนทในแต่ละท้องถิ่น เดิมทีเดียวในหมู่บ้านพนทโดยทั่วไปจะถือเอาวันที่มีผู้ได้ยินเสียงฟ้าร้องครั้งแรกในเดือน 3 ให้เป็นวันเริ่มกำฟ้า แต่การยึดถือตามแนวนี้อาจเกิดปัญหาในเรื่องข้อโต้แย้งกันอยู่เสมอว่า คนนั้นได้ยินคนนี้ได้ยิน เป็นที่รำคาญใจ การที่ได้ยินเสียงฟ้าร้องครั้งแรกในเดือน 3 นี้ ถือกันว่า ฟ้าเปิดประตูน้ำ โดยมากกวานบ้าน (หัวหน้าหมู่บ้าน) จะถือเอาการฟังเสียงฟ้าของคนหูตึงในหมู่บ้านเป็นเกณฑ์ ทั้งนี้ เพื่อให้เป็นเสียงฟ้าร้องที่แท้จริง จนผู้คนสามารถได้ยินกันอย่างทั่วถึง

ที่มา <http://www.thaibizcenter.com/cultureinfo.asp?provid=62&placeid=3315>

- พิธีปารุปะนัง

ภาพที่ 151 พิธีกรรมในประเพณีกำฟ้า

ที่มา <http://www.tiewpakklang.com>

ภาพที่ 152 สภาพแวดล้อมในประเพณีกำฟ้า

ที่มา <http://www.tiewpakklang.com>

พิธีปารุปะนัง ถือว่าเป็นประเพณีที่สำคัญและเป็นศิริมงคล โดยในการทำพิธีนี้ชาวบ้านจะนำผ้าห่ม 9 ผืน ที่เย็บต่อกันเป็นผ้าผืนใหญ่และจับชายผ้าห่มสองด้านที่มีความยาวมากเข้าไปใน วิหาร เพื่อนำผ้าคลุมองค์พระพุทธรูปไสยาสน์ที่มีขนาดองค์ยาว 47.40 เมตร ซึ่งเป็นพระคู่บ้านคู่เมืองของชาว จ.สิงห์บุรี จากนั้นร่วมกันประกอบพิธีทางศาสนา พระสงฆ์สวดให้ศีลให้พร สำหรับผ้าห่มผืนเก่านั้นทางวัด

จัดแบ่งให้กับผู้เข้าร่วมพิธีทุกคน เพื่อเป็นสิริมงคลในวันสงกรานต์ก่อนร่วมกันสรงน้ำพระ โดยประเพณีนี้ชาวบ้านปฏิบัติสืบทอดกันมา พิธีปารุปะนัง ในปีที่ 2556 จัดขึ้นในระหว่างวันที่วันที่ 13 – 15 เมษายน 2556 วัดพระนอนจักรสีห์ อ.เมือง จ.สิงห์บุรี มีกิจกรรมที่น่าสนใจ อาทิ ขบวนอัญเชิญผ้าเพื่อห่มองค์ พระนอนจักรสีห์ ใน พิธี “ปารุปะนัง” ที่ยิ่งใหญ่ตระกานตา ในวันที่ 15 เม.ย. 2556 เวลา 15.09 น. จากนั้นรับพรจากผู้สูงอายุ รวมน้ำชีวภัณฑ์กินข้าวหัวปาก่อพระเจดีย์ทรายเป็นพุทธบูชา พิธีสรงน้ำพระภิกษุ ชมศูนย์อนุรักษ์ควายไทยเขางาม ชมอุทยานต้นสาระ กว่า 130 ต้น ที่ออกดอกบานสะพรั่งพร้อมร่วมสนุกกับการละเล่นสาดน้ำสงกรานต์บรรยากาศแบบไทย

ที่มา <http://www.tiewpakklang.com/news/lopburi/6215/>

๓.3 ธรรมชาติ

- ลำน้ำแม่ลาการ้อง

ภาพที่ 153 ลำแม่ลา

ที่มา <http://kanchanapisek.or.th>

ลำน้ำแม่ลาการร้องเป็นลำน้ำสาขาหนึ่งของแม่น้ำเจ้าพระยา ไหลแยกจากแม่น้ำเจ้าพระยาที่ประตูระบายน้ำบรมธาตุ จังหวัดชัยนาท ผ่านพื้นที่จังหวัดสิงห์บุรีในเขตอำเภออินทร์บุรี อำเภอบางระจัน และอำเภอเมืองสิงห์บุรี เริ่มต้นจาก อำเภออินทร์บุรี เรียกว่า ลำการร้อง จากลำการร้องเรียกว่าบ้านดอนแฝก ไหลคดเคี้ยว บ้านท่าเชิงอ้าย ผ่าน บ้านโรงปลา บ้านคลองใหม่ แล้วมาสิ้นสุดที่ บ้านป่าเก่า เป็นที่ตั้งของอุทยานแม่ลามหาราชานุสรณ์ รวมความยาว 4,370 เมตร ส่วนริมฝั่งแม่ลาตะวันตกเป็นที่ตั้งของชุมชนเขต อำเภอบางระจัน ที่เรียกว่า ตำบลแม่ลา หมู่ที่ 1 - 3 แล้วไหลไปบรรจบกับคลองกระทุ่มโพรง ลำน้ำแม่ลาไหลผ่านจังหวัดสิงห์บุรีเป็นระยะทางประมาณ 18 กิโลเมตร ลำการร้องชาวบ้านเรียกว่า " แม่ลาการร้อง " เป็นแหล่งที่มีปลาชุกชุมมาเป็นแหล่งกำเนิดพันธุ์ปลารสดีได้แก่ ลำแม่ลา ซึ่งให้กำเนิดปลาช่อนที่สร้างชื่อเสียงให้แก่จังหวัดสิงห์บุรีในด้านรสชาติ อร่อยยากที่จะหาปลาช่อนในท้องถิ่นอื่นมาเปรียบเทียบได้ เนื่องจากที่แห่งนี้มีลักษณะเป็นดินโคลนสีดำ ไม่ใช่ดินดานหรือดินทรายเหมือนที่อื่น ลักษณะดินโคลนจะเหมาะสำหรับเป็นที่อยู่อาศัยของปลามากกว่าการที่มีน้ำนิ่งและพืช น้ำพร้อมทั้งอาหารที่สมบูรณ์ ทำให้ปลากินอัมตัวอ้วนเนื้อมันรสหวาน อร่อย นำรับประทาน จังหวัดสิงห์บุรีจึงจัดงานประเพณีเทศกาลกินปลาและงานกาชาดจังหวัดสิงห์บุรี เพื่อเผยแพร่ชื่อเสียงของปลาช่อนแม่ลาให้เป็นที่รู้จักไปทั่วประเทศ ตลอดจนเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวเพิ่มพูนรายได้ให้แก่ประชาชนชาว สิงห์บุรีอีกด้วย

ที่มา <http://kanchanapisek.or.th/oncc-cgi/text.cgi?no=21046>

● เกษตรหนองลาด

ภาพที่ 154 การเลี้ยงปลา

ที่มา <http://www.dailynews.co.th>

ภาพที่ 155 การเลี้ยงไก่

ที่มา <http://www.dailynews.co.th>

ภาพที่ 156 เกษตรหนองลาด

ที่มา <http://www.dailynews.co.th>

เกษตรหนองลาดคือโครงการฟาร์มตัวอย่างตามพระราชดำริสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ภายในฟาร์มมีการปลูกไม้ผล พืชผัก รวมพื้นที่ 40 ไร่ และโรงเพาะเห็ด จำนวน 13 โรง เพื่อเป็นแหล่งรายได้ให้แก่ฟาร์ม และเป็นการจ้างงานราษฎรที่อยู่ใกล้เคียง ส่วนการปลูกผักกินใบนั้น ทางฟาร์มจะปลูกสลับหมุนเวียนกันไปให้เหมาะสมกับฤดูกาล มีการปลูกกล้วยแทรกเป็นแถวกันพื้นที่ในการปลูกผัก หรือปลูกกล้วย มะม่วง แสมในแต่ละพื้นที่ภายในฟาร์มด้วยบริเวณพื้นที่หนองลาดหมู่ที่ 1 และหมู่ที่ 2 ตำบลท่าข้าม อำเภอกำแพงแสน และ หมู่ที่ 3 และหมู่ที่ 4 ตำบลวิหารขาว อำเภอกำแพงแสน จังหวัดสิงห์บุรี เนื้อที่ ประมาณ 443 ไร่ 2 งาน 92 ตารางวา เพื่อให้เกษตรกรได้มาศึกษาหาความรู้ มีงานทำ และมีรายได้เพิ่มซึ่งขณะนี้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องครอบคลุมด้านต่างๆ เช่น กรมชลประทาน ได้พัฒนาให้เป็น อ่างเก็บน้ำเพื่อการเกษตรและประมงโดยการขุดลอกหนองน้ำ นำดินมาถมเป็นพื้นที่ดิน และเกาะจนมีพื้นที่ดิน ประมาณ 150 ไร่ มีการสร้างถนน คูน้ำ และปลูกต้นรอบหนองน้ำ บางส่วนเป็นที่ทำการเกษตรที่จะสามารถ พัฒนาได้ในด้านอาชีพเกษตรกรรม จำนวน 94 ไร่มีการสร้างถนนคูน้ำปลูก ต้นไม้รอบหนองน้ำและปลูกพืช ส่งเสริมอาชีพเกษตรกรการผลิต การจำหน่าย ในพื้นที่ 94 ไร่ โดยปลูก ไม้หว้าน ไปแล้วจำนวน 600 ต้น ปลูกหญ้าแฝก 140,000 ต้น เลี้ยงปลากระชัง 3 กระชัง ปรับปรุงบำรุง ดินด้วยปุ๋ยพืชสด 6.2 ไร่และด้วยปุ๋ยหมัก 5 ไร่ โครงการฟาร์มตัวอย่างตามพระราชดำริสมเด็จพระนาง เจ้าฯพระบรมราชินีนาถ ได้รับหนังสือตอบรับจากสำนักพระราชวังเมื่อวันที่ 19 พฤษภาคม พ.ศ. 2552 วัตถุประสงค์เพื่อเป็นการช่วยเหลือ ราษฎรในพื้นที่จังหวัดสิงห์บุรีให้มีแหล่งจ้างงาน แหล่งผลิตอาหารที่ปลอดภัยจากสารพิษและเป็น

แหล่งให้ความรู้ทางการเกษตรที่ถูกต้อง ลักษณะโครงการเป็นการบูรณาการทำงานของส่วนราชการและทุกภาคเกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแบบอย่างให้ประชาชนในพื้นที่ได้นำไปปฏิบัติในพื้นที่ของตนเองได้ ซึ่งมีเกษตรกรที่ได้รับประโยชน์จากโครงการมากถึง 26,022 ครัวเรือน อีกทั้ง “หนองลาด” ซึ่งเป็นบึงน้ำขนาดใหญ่ ที่สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ในการทำเกษตรกรรมขนาดใหญ่ของชาวดำบลท่าข้าม อำเภอคำชะอี บางระจัน และตำบลวิหารขาว อำเภอท่าช้าง ตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง ส่งเสริมรายได้แก่ครัวเรือนราษฎรที่ยากจนได้เป็นอย่างดี ปัจจุบันเกษตรและสหกรณ์จังหวัดสิงห์บุรี ได้ใช้ฟาร์มตัวอย่างแห่งนี้จัดตั้งเป็นศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงชุมชน (ศูนย์หลัก) เพื่อให้เกษตรกรและผู้สนใจได้เรียนรู้การประกอบอาชีพตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง และยังเป็นโครงการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

ที่มา http://www.m-culture.in.th/moc_new/album/38513/ฟาร์มตัวอย่างหนองลาด/

- ชมหึ่งห้อยสวนผลไม้

ชมหึ่งห้อยสวนผลไม้ในสวนผลไม้ของ ณัฐวุฒิ จันทร์พงษ์แก้ว นอกจากนักท่องเที่ยวสามารถชมหึ่งห้อยได้แล้วนักท่องเที่ยวยังสามารถชมสวนผลไม้ และซื้อผลไม้กลับบ้านได้อีก คุณณัฐวุฒิได้นำองค์ความรู้ที่ได้จากสวนผลไม้แถบนนทบุรี รวมกับความสนใจในทฤษฎีพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวกลับมาয়บ้านเกิดที่จังหวัดสิงห์บุรี ในสวนนี้มีทั้งกระท้อน ลิ้นจี่ ชมพู่ ซึ่งตอนนี้คุณณัฐวุฒิได้ปลูกพืชผัก ปลูกดาวเรือง เลี้ยงเป็ดพันธุ์ไข่ นอกจากนี้ร่องสวนก็มีปลาสมบุรณ์ ซึ่งปลอดยาพิษร้าย จึงทำให้หึ่งห้อยก็เริ่มเข้ามาอาศัย

สวนผลไม้ของ ณัฐวุฒิ จันทร์พงษ์แก้ว ตั้งอยู่ที่บ้านเลขที่ 10/1 หมู่ 5 ตำบลถอนสมอ เป็นสวนผลไม้ที่ปลูกชมพู่ กระท้อน ลิ้นจี่ที่เปิดให้ประชาชนเข้าชม ชิมผลไม้จากต้น จะซื้อเป็นของฝากหรือซื้อต้นพันธุ์กลับบ้าน สอบถาม เพิ่มเติมได้ที่ คุณณัฐวุฒิ จันทร์พงษ์แก้ว โทร. 0 3653 6161 และ คุณวิเชียร ผลทับทิม 182/1 หมู่ 4 ตำบลพิบูลทอง โทร. 0 7904 0989 หรือสำนักงานเกษตรอำเภอท่าช้าง โทร. 0 3659 5119 การเดินทาง ใช้เส้นทางหมายเลข 3454 ทางไปวัดเสมา กิโลเมตรที่ 25 จากปากทางให้เลี้ยวขวาเข้าไปประมาณ 800 เมตร

ที่มา http://www.ข้อมูลการท่องเที่ยว.com/สิงห์บุรี/สวนชมพู่_ทองสามสี.shtml

ง.4 อาหาร

(1) ร้านอาหาร

- แม่ลาปลาเผา

ภาพที่ 157 ร้านแม่ลาปลาเผา

ที่มา <http://www.hamanan.com>

ภาพที่ 158 ร้านแม่ลาปลาเผา

ที่มา <http://www.hamanan.com>

ภาพที่ 159 ปลาเผาร้านแม่ลาปลาเผา

ที่มา <http://www.hamanan.com>

ภาพที่ 160 น้ำพริกร้านแม่ลาปลาเผา

ที่มา <http://www.hamanan.com>

ร้านแม่ลาปลาเผาเป็นที่รู้จักดีทั้งคนท้องถิ่นและนักท่องเที่ยวเพราะเป็นร้านเขาเปิดที่สิงห์บุรีมานานหลายรุ่นคน ตั้งแต่สมัยถนนสายเอเชียเป็นแบบทางเดียว จนมาเป็นทางหกเลนส์ จากร้านเล็ก ๆ จนกลายเป็นร้านอาหารขนาดใหญ่ อาหารที่ร้านนี้เป็นที่ร่ำลือว่าในเรื่องรสชาติ ร้านแม่ลาปลาเผา นับเป็นร้านที่มีผู้คนจากทุกสารทิศที่แวะเข้ามาชิมปลาช่อนเผาเกลือตัวใหญ่รสเด็ด ที่ร้านแห่งนี้และเมนูอร่อยอีกเป็น 100 เมนู และยังกัลลัษณ์ความอร่อยจากหลายองค์กร หลายคนสำคัญ ป้ายประกาศเต็มหน้าร้านไปหมด นอกจากคุณภาพปลาที่มาจากท้องถิ่นเพราะ ลักษณะเด่นของ ปลาช่อนแม่ลาเมืองสิงห์บุรี มีถิ่นกำเนิดที่ ต.แม่ลา อ.บางระจัน จ.สิงห์บุรี ในตำบลเล็กๆที่มีลำน้ำแม่ลาไหลผ่าน ซึ่งเป็นแม่น้ำสายเล็กที่แยกมาจากสายใหญ่ที่มีชื่อว่าแม่น้ำน้อย ปลาช่อนแม่ลาอร่อยกว่าที่อื่น เพราะคุณภาพของดินในแถบนี้มีลักษณะพิเศษกว่าที่อื่น รูปร่างของปลาจะไม่เหมือนปลาช่อนที่อื่น คือครีบทันมีสีชมพู หางมนเหมือนพัด ตัวอ้วน หัวกลม เนื้อนุ่ม มีมันมาก จึงยังทำให้ให้รสชาติอาหารเป็นที่ร่ำลือ อย่างที่กล่าวข้างต้น อาหารที่อร่อยอยู่หลายอย่าง จากข้อมูล MooHin.com ได้นำเมนูเด่นๆของร้านนี้ คือ ปลาช่อนแม่ลาเผา น้ำพริกปลาช่อนสด แกงป่าปลาเนื้ออ่อน สลัดปลาทับทิม แกงคั่วหอยขม ส้มตลาช่อน กุ้งหลน – ปูหลน กุ้งราดมะขาม ปูนิ่มผัดพริก – เกลือ ปลากระพงทอดน้ำปลา ปลาช่อนนึ่งแจ่ว ปลาคังผัดฉ่า และยำตะไคร้

ที่มา <http://www.hamanan.com/tour/singhaburi/maelaplaphao.html>

- ร้านกังหันลม

ภาพที่ 161 ปลาทอดร้านกังหันลม

ที่มา [http:// www.holidaythai.com](http://www.holidaythai.com)

ภาพที่ 162 เคาน์เตอร์ร้านกังหันลม

ที่มา [http:// www.holidaythai.com](http://www.holidaythai.com)

ร้านอาหารกังหันลม ตั้งอยู่ที่ จังหวัดสิงห์บุรีริมถนนสายเอเชียขาออกจากกรุงเทพมหานคร ร้านอาหารของเราเป็นร้านอาหารไทยประยุกต์ เชี่ยวชาญในด้านการปรุงอาหารจากปลาน้ำจืด เช่น ปลาช่อน ปลาม้า ปลาเนื้ออ่อน ปลากระด้าง ทางร้านได้รับรางวัลชนะเลิศจากการประกวดอาหารอร่อยในงานกินปลา จังหวัดสิงห์บุรีเป็นประจำทุกปี นอกจากนี้ร้านอาหารแห่งนี้ยังได้การการันตีจาก การแข่งขัน รายการอาหารที่ได้รับรางวัลชนะเลิศของทางร้าน เช่น ขนมจีนน้ำยาปลาช่อนปอเปี๊ยะไส้ปลาช่อน ปลาช่อนเผาเกลือ ปลาช่อนแดดเดียว

ที่มา <http://kanghanlom.in.th/>

- ร้านรำพึง

ภาพที่ 163 ปลาหนังร้านรำพึง

ที่มา <http://www.oknation.net>

ภาพที่ 164 บรรยากาศภายในร้านรำพึง

ที่มา <http://www.oknation.net>

ภาพที่ 165 ป้ายร้านรำพึง

ที่มา <http://www.oknation.net>

ภาพที่ 166 อาหารของร้านรำพึง

ที่มา <http://www.oknation.net>

ร้านราฟิง จังหวัดสิงห์บุรี ตั้งอยู่ตรงข้ามปั้มเชลล์ ตรงทางเข้าตลาดสิงห์บุรี จากถนนสายเอเชีย ข้ามแม่น้ำเจ้าพระยา เลี้ยวซ้ายเข้าตลาดสังเกตซ้ายมือให้ดี ที่อยู่ 152 หน้าโรงพยาบาลสิงห์บุรี ถ.ขุนสรุรงค์ ต.บาง เขามีสโลแกน "เชลล์ไม่ต้องมาชิม แม่ช้อยไม่ต้องมาร้า ฉันทำเอง อร่อย"

ที่มา <http://topicstock.pantip.com/food/topicstock/2008/07/D6821856/D6821856.html>

เมนูอร่อยของร้านราฟิง สิงห์บุรี จะเป็นพวกเมนูปลา มาเมืองสิงห์ใครๆก็จะไม่พลาดปลาช่อน เมนูอย่าง ปลาช่อนสามรส ต้มยำพุงไข่ปลาช่อน สำหรับคนที่ไม่ทานปลาช่อนก็ยังมีปลาอื่นๆ ให้ลิ้มชิมรส อย่างเช่น ปลาม้านึ่งซีอิ๊ว ปลาม้าผัดพริกไทดำ หัวปลาม้าต้มเผือก เราลองปลาม้าผัดชะอม อาหารที่รสชาติกลมกล่อมไม่คาว แต่ที่เป็นงานเด็ดของร้านราฟิง ก็คือ ปลาหมึกผัดไข่เค็ม ปลาหมึกทอดคลุกเคล้ากับไข่เค็ม ออกรสมันๆ กรุ๊บบๆ กับเนื้อปลาหมึก บรรยากาศในร้านสบายๆ เป็นสไตล์แบบบ้านๆ ราคาไม่แพง ร้านอาหารนี้คนค่อนข้างเยอะในบางครั้งต้องรอคิวนาน

ที่มา <http://www.bloggang.com/viewdiary.php?id=kloy049&month=10-2012&group=7>

- ร้านไพบูลย์ไถ่ย่าง

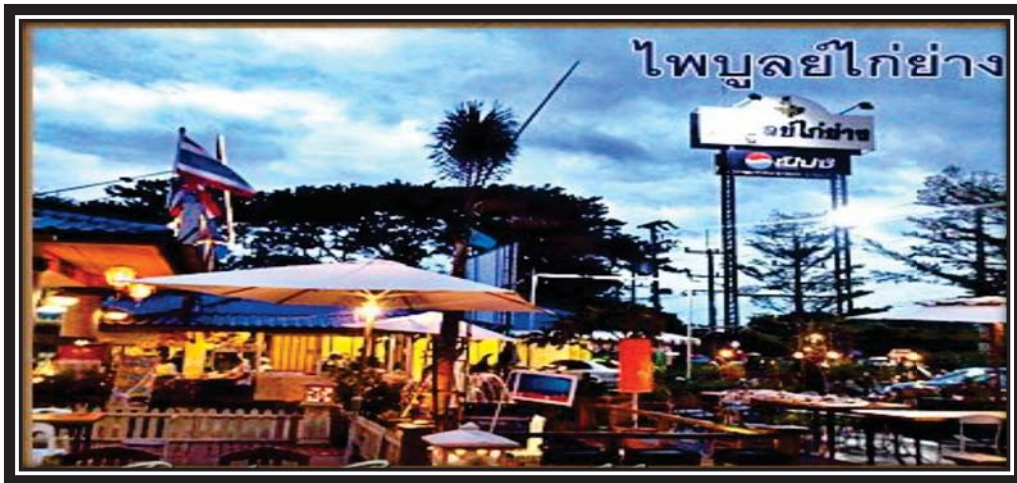
ภาพที่ 167 ไถ่ย่างร้านไพบูลย์ไถ่ย่าง

ที่มา <http://www.paiboonkaiyang.com>

ภาพที่ 168 ปลาร้านไพบูลย์ไถ่ย่าง

ที่มา <http://www.paiboonkaiyang.com>

ภาพที่ 169 บรรยากาศร้านไพบูลย์ไถ่อย่าง

ที่มา <http://www.paiboonkaiyang.com>

ร้านไพบูลย์ไถ่อย่างหรือไพบูลย์ ภัตตาคาร (ไพบูลย์ไถ่อย่าง) เปิดมากกว่า 28 ปี ร้านอาหารนี้เป็นหนึ่งในร้านอาหารที่แนะนำของจังหวัดสิงห์บุรี ร้านอาหารนี้ให้บริการลูกค้าด้วย อาหารประเภท ไทย จีน และ อีสาน เพื่อให้ลูกค้าที่เดินทางมารับประทานอาหารมีความประทับใจในงานบริการ และ ความหลากหลายของอาหาร และ รสชาติที่อร่อย ด้วยรางวัลการันตี จาก งานเทศกาลกินปลาและกาชาติ จังหวัดสิงห์บุรี ถึง 3 ปีซ้อน นอกจากนี้ร้านอาหารนี้ยังให้บริการสำหรับกรุ๊ปทัวร์ ด้วยราคาอย่างเป็นกันเอง ซึ่งสามารถรองรับลูกค้ากรุ๊ปทัวร์ได้ถึง 700 คนต่อ 1 กรุ๊ป นอกจากนี้บริการจัดเลี้ยงนอกสถานที่ และร้านอาหารนี้ให้บริการทั้งภายในจังหวัดสิงห์บุรี และ จังหวัดใกล้เคียง จนถึงกรุงเทพมหานคร

ที่มา www.reviewthaitravel.com/ร้านอาหาร-ไพบูลย์-ไถ่อย่าง-สิงห์บุรี/

- ร้านกุ้งเผาทองชุบ

ภาพที่ 170 กุ้งเผาร้านกุ้งเผาทองชุบ

ที่มา <http://www.bloggang.com>

ภาพที่ 171 ป้ายที่จอดรถร้านกุ้งเผาทองชุบ

ที่มา <http://www.bloggang.com>

ร้านกุ้งเผาทองชุบเป็นอาหารพื้นเมืองแถบภาคกลาง ต้องยกให้เมนูกุ้ง และปลาน้ำจืด โดยเฉพาะหน้าร้านอย่างนี้เนื้อปลาทั้งแน่น ทั้งมัน "ร้านกุ้งเผาทองชุบ" เป็นร้านเก่าแก่ อายุกว่า 30 ปี ตั้งอยู่ติดเขตแดน จ.อ่างทอง-สิงห์บุรี ติดแม่น้ำเจ้าพระยา เมนู ชูโรงที่ลูกค้าจะสั่งกันทุกโต๊ะ คือ กุ้งเผา ปลาต้มยำ ยอดมะพร้าวผัดก้ามกุ้ง แกงป่าปลาเนื้ออ่อน (ปลาม้า ปลา กราย) ปลาแซ่บน้ำปลาทอด ไม่ได้แปลกพิสดารแต่ได้ความสด เนื้อกุ้ง เนื้อปลาจึงหวานธรรมชาติ กุ้ง เเผา คัดแต่กุ้งแม่น้ำตัวโต ขนาด 3 ตัวโล (กิโลกรัมละ 900 บาท) จิ้มกับน้ำจิ้มซีฟู้ดสูตรธรรมดา แต่พริก-กระเทียมตำ (บด) ละเอียดจนเข้ากัน รสชาติดีมาก ยิ่งถ้าเป็นช่วงปลายฝนต้นหนาว ประมาณ ต.ค.-พ.ย. เนื้อกุ้งจะยิ่งมัน และขนาดของกุ้งของที่ร้านนี้เป็นแบบ 3 ตัว ต่อกิโลกรัม

ส่วนด้านรสชาติอาหารของร้านกุ้งเผาทองชุบปลาเป็นที่เรื่องลือมาก โดยเฉพาะเรื่องการใส่เครื่องสมุนไพรไทยได้ครบเครื่อง ทำให้รสชาติอาหารเผ็ดร้อน กลมกล่อมและไม่เหม็นคาวปลาเพราะได้รสชาติสมุนไพรกลบ นอกจากนี้ ยังมีทอดมันปลาทราย ใช้เนื้อปลาล้วนๆ ไม่ผสมแป้ง ทำขายวันต่อวัน ปลาคลังลวก ท่อหมกใบยอ-ใบกะเพรา ใช้ปลาเทโพ หรือจำพวกปลาเนื้ออ่อนอื่นๆ สมปอง นามวิจิตร แม่ครัวของร้าน การันตีที่เด็ดของร้านที่โดดเด่นกว่าร้านอื่นๆ นอกจากความสดใหม่ของกุ้ง ปลา แล้ว ก็คือ 9

ต้องยกให้ของรสชาติทั้งน้ำจิ้มและอาหารทุกจานที่คงเส้นคงวาของแม่ครัวสมปอง เพยลอกฝักวิชามาจากแม่ ซึ่งเป็นแม่ครัวคนเก่าของที่นี่

นอกจากนี้การเมืองของ จ.อ่างทอง อย่างนายสมศักดิ์ ปริศนานันทกุล ที่มาบ่อยๆ แล้ว ยังมีนายนิพนธ์ วิสิทธิ์ ยุทธศาสตร์ นายชวน หลีกภัย ก็เคยมา ส่วนดาราที่มาบ่อยก็มี กบ-สุวนันท์ คงยิ่ง ที่ชอบมากินกุ้งเผาแต่ ที่ทางร้านปลาบปลื้มและถือเป็นพระกรุณาธิคุณ คือการเสด็จมาของพระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าโสมสวลี พระวรราชทินนิตตามาตุ พร้อมพระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา เสด็จที่ร้านเป็นประจำ และเคยรับสั่งให้ทำอาหารถวายเมื่อครั้งในวังจัดงานด้วย เมนูที่โปรดคือกุ้งเผา กุ้งต้มยำ และยอดมะพร้าวผัดก้ามกุ้ง นอกจากนี้ทางร้านยังมีขนมไทย กล้วยยัดไส้มะพร้าวอ่อน ฝอยทอง เม็ดขนุน แม่ครัว การันตีนี้้มและไม่หวานมาก สามารถซื้อเป็นของฝากได้

ร้านกุ้งเผาทองซุบ ตั้งอยู่เลขที่ 38/2 ม.6 ตลาดวัดตราขู ต.บ้านหม้อ อ.พรหมบุรี จ.สิงห์บุรี หากขับรถไปตามถนนสายเอเชีย ขาเข้ากทม. จะอยู่ตรงกิโลเมตรที่ 70 ขาออกกิโลเมตรที่ 69

ที่มา <http://www.khaosod.co.th>

(2) อาหาร

- ปลาช่อนแม่ลา

ภาพที่ 172 ปลาช่อนแม่ลา

ที่มา <http://www.rd1677.com>

ปลาช่อนแม่ลา สิงห์บุรีได้ชื่อว่าเป็นแหล่งปลาช่อนรสดี รู้จักกันทั่วไปว่า ปลาแม่ลาจากลำการ้อง และลำแม่ลา จังหวัดสิงห์บุรี มีจำหน่ายที่ตลาดสดเทศบาลเมืองสิงห์บุรี

- ขนมเปี๊ยะปั้ง

ภาพที่ 173 ขนมเปี๊ยะปั้ง

ที่มา [http:// www.tiewpakklang.com](http://www.tiewpakklang.com)

ขนมเปี๊ยะปั้ง ถือว่าเป็นเอกลักษณ์ของที่นี่เลยที่เดียวและยัง เป็นของฝากที่มีชื่อเสียงของสิงห์บุรี มาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๗๙ หอมอร่อย มีหลายรสหลายไส้หลายเจ้าให้เลือกรับประทาน มีจำหน่ายตามร้านค้า และท้องตลาดทั่วไป

- ผัดไทยปากบาง

ภาพที่ 174 ผัดไทยปากบาง

ที่มา [http:// www.tiewpakklang.com](http://www.tiewpakklang.com)

ผัดไทยปากบาง เป็นอาหารที่ขึ้นชื่อและเป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดสิงห์บุรี ในตลาดปากบางมีร้านผัดไทยเก่าแก่และมีชื่อเสียง ประจำตลาดปากบาง อำเภอพรหมบุรี

- กุนเชียง หมูทุบ

ภาพที่ 175 หมูทุบ

ที่มา <http://www.thairath.co.th>

ภาพที่ 176 กุนเชียง

ที่มา <http://www.thairath.co.th>

กุนเชียง หมูทุบเป็นของฝากที่มีชื่อเสียงโด่งดังมานานไม่แพ้กัน ขึ้นชื่อว่ากรอบ ไม่มันมากจนเลี่ยน หอมอร่อย มีหลายยี่ห้อให้เลือกซื้อจำหน่ายตามร้านค้า และท้องตลาดทั่วไป

ที่มา <http://www.thairath.co.th/content/eco/301352>

- ขนมถั่วพูนํ้าตาลสด

ภาพที่ 177 ขนมถั่วพูนํ้าตาลสด

ที่มา <http://www.oknation.net/>

ขนมถั่วพูนํ้าตาลสดจะเป็นขนมที่มีมาตั้งแต่รุ่นบรรพบุรุษ ซึ่งถือว่าเป็นขนมที่ดังในจังหวัดสิงห์บุรีเลยทีเดียว ขนมถั่วพูนํ้าตาลสดมีลักษณะ สีออกตุ่น ดำจาง เหนียว นุ่ม หอม หารับประทานได้ง่ายและราคาไม่แพง

ขนมถั่วพูนํ้าตาลสดของจังหวัดสิงห์บุรี นอกจากเป็นขนมประจำจังหวัดแล้วยังเป็นขนมที่ก่อให้เกิดรายได้มากทีเดียวกับผู้ประกอบการ แต่ใครจะเชื่อว่ามีผู้ประกอบการรายหนึ่ง ที่ให้ขนมถั่วพูนํ้าตาลสดสร้างรายได้ให้กับตนเองและครอบครัว ตกเดือนละกว่า 200,000 บาท และมียอดการผลิตไม่ต่ำกว่า 30,000 ลูก/วัน และสามารถก้าวขึ้นเป็นผู้ผลิตขนมถั่วพูนํ้าตาลสดอันดับ 1 ในจังหวัดสิงห์บุรี อย่างไร้คู่แข่ง แถมยังเป็นผู้ค้าส่งขนมถั่วพูนํ้าตาลสดไปตามจังหวัดใหญ่ๆ อย่างกรุงเทพฯ ด้วยการประชาสัมพันธ์ของลูกค้าที่อาศัยการบอกปากต่อปาก ถึงรสชาติขนมถั่วพูนํ้าตาลสดที่กลมกล่อม

อาจารย์สำเริง นุชอยู่ เจ้าของขนมถั่วพูนํ้าตาลสดภายใต้แบรนด์ “อีฟถั่วพูนํ้าตาลสด” จ.สิงห์บุรี เล่าถึงที่มาของขนมถั่วพูนํ้าตาลสด ที่มียอดการสั่งซื้อตกละหลายหมื่นลูก และถือเป็นต้นตำรับขนมไทยเมืองสิงห์บุรี ว่า

เดิมตนเองและสามี (นายฉลอง นุชอยู่) รับราชการมานานกว่า 25 ปี จึงคิดที่จะเออร์รี่ไทร์ เพื่อออกมาทำกิจการของตนเอง ซึ่งก็ได้มาจับธุรกิจการทำขนมถ้วยฟู ด้วยการนำสูตรของบรรพบุรุษที่เคยทำขาย มาพัฒนาให้เข้ากับยุคสมัย โดยในช่วงแรกทำเพียง 500 ลูก/วัน แต่ปัจจุบันออเดอร์ไม่ต่ำกว่า 30,000 ลูก/วัน ปัจจุบันขนมของร้านอีฟขนมถ้วยฟู มี 3 ชนิด คือ ขนมถ้วยฟูน้ำตาลสด ขนมตาลกะทิสด และขนมถ้วยฟูผลไม้ ด้วยการนำเผือก มาเป็นวัตถุดิบหลัก ซึ่งทางร้านจะใส่เนื้อของเผือกลงไปด้วย เพื่อเพิ่มรสชาติความอร่อย ซึ่งขนมทุกชนิดก็ได้รับการตอบรับจากลูกค้าเป็นอย่างดี

ที่มา <http://www.manager.co.th/iBizchannel/ViewNews.aspx?NewsID=9490000127416>

- กระยาสารท

ภาพที่ 178 การทำกระยาสารท

ที่มา <http://www.weloveshopping.com>

ภาพที่ 179 กระยาสารท

ที่มา <http://www.weloveshopping.com>

กระยาสารท ถือเป็นขนมที่เกิดขึ้นจากภูมิปัญญาของคนไทยเรา ที่นำเอาธัญพืชหลากหลายมา กวนรวมกับน้ำอ้อย น้ำตาล และแบะแซ เพื่อให้เป็นขนมที่เก็บไว้กินได้นาน โดยปกติ มักจะกวนกันหน้า สารท(ช่วงเดือนกันยายน) จึงเรียกได้ว่าเป็นขนมตามประเพณี ประจำสารทไทย ซึ่งถือว่าเป็นขนมชั้นดี และในสมัยโบราณก็มักใช้ขนมนี้ไปกำนัลแก่ญาติผู้ใหญ่ คนที่เราเคารพนับถือ กระยาสารท ซึ่งกระยาสารท สิงห์บุรี ทำกันมากที่สุดที่บ้านไร่ อ.อินทร์บุรี มีรสหวาน กรอบนุ่ม เหมาะสำหรับเป็นของว่าง มีจำหน่ายตาม ร้านค้า และท้องตลาดทั่วไป

ที่มา <http://www.thai-tour.com/thai-tour/central/singburi/souvenir/souvenir.htm>

ง.5 ที่พัก

- รุ่งอรุณรีสอร์ต

ภาพที่ 180 รุ่งอรุณรีสอร์ต

ที่มา <http://travel.edtguide.com>

ภาพที่ 181 ร้านอาหารรุ่งอรุณรีสอร์ต

ที่มา <http://travel.edtguide.com>

รุ่งอรุณรีสอร์ต เป็นรีสอร์ตแห่งแรกของสิงห์บุรี ที่มีบรรยากาศสดชื่น เย็นสบาย พร้อมห้องพัก และห้องประชุมสัมมนา ที่มีสิ่งอำนวยความสะดวกครบครัน แอร์ ทีวี ตู้เย็น และเครื่องทำน้ำอุ่น พร้อมทั้งได้สนุกสนานกับการตกปลา ท่ามกลางธรรมชาติอันร่มรื่น รุ่งอรุณรีสอร์ต ตั้งอยู่จากถนนสาย เอเชียตรงมาอำเภอพรหมบุรี จังหวัดสิงห์บุรี ข้ามสะพานมาอำเภอพรหมบุรี ตรงมาประมาณ 2 กิโลเมตร จะเห็นรุ่งอรุณรีสอร์ต ตั้งอยู่ด้านขวามือ ติดกับร้านรุ่งอรุณฟิชชิ่งปาร์ค บนถนนสิงห์บุรี - อ่างทอง(สายเก่า)
ที่มา http://travel.edtguide.com/70617_รุ่งอรุณรีสอร์ต-สิงห์บุรี-โรงแรม

- เจ้าพระยาการ์เด็นท์

เจ้าพระยาการ์เด็นท์ ตั้งอยู่ที่ 184/13 หมู่หมู่ 7 อาคาร ตรงข้ามการสื่อสารแห่งประเทศไทย ถนนลพบุรี-สิงห์บุรี ตำบลบางมัญ อำเภอเมืองสิงห์บุรี

- สิงห์บุรีพาเลซ

ภาพที่ 182 สิงห์บุรีพาเลซ

ที่มา <http://www.hotsia.com/>

สิงห์บุรีพาเลซ ตั้งอยู่ที่ 982/9 ถนนวิไลจิตต์ ตำบลบางพุทรา อำเภอเมือง จังหวัดสิงห์บุรี

ที่มา <http://thai.tourismthailand.org>

- ไชยแสงรีสอร์ท

ภาพที่ 183 จุดพักผ่อนของโรงแรม

ที่มา <http://www.bloggang.com>

ภาพที่ 184 จุดพักผ่อนของโรงแรม

ที่มา <http://www.bloggang.com>

ภาพที่ 185 ตัวอาคารของโรงแรม

ที่มา <http://www.bloggang.com>

ภาพที่ 186 ร้านอาหารรุ่งอรุณรีสอร์ท

ที่มา <http://www.bloggang.com>

ไชยแสงรีสอร์ทเป็นโรงแรมตั้งอยู่ใจกลางเมืองและอยู่ริมฝั่งแม่น้ำ เป็นโรงแรมที่ดีและคุณสามารถหาได้ง่าย (สามารถมองเห็นได้ขณะข้ามแม่น้ำ) ห้องพักสวยงาม กว้างขวางมาก สะอาดและมีสิ่งอำนวยความสะดวกครบครัน พนักงานให้ความช่วยเหลือพวกเราเป็นอย่างดี จากที่นี่ ผู้เข้าพักสามารถไปยังทุกที่ในเมืองอันมีชีวิตชีวาได้อย่างง่ายดาย ด้วยทำเลที่สะดวกสบายของโรงแรม คุณสามารถเดินทางไปยังสถานที่ที่ต้องไปชมให้ได้ของเมืองได้อย่างง่ายดาย โรงแรมไชยแสง พาเลส มีบริการที่สมบูรณ์แบบและสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นทั้งหมดเพื่อเพิ่มความ สดชื่นให้แก่นักท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวกระดับต้นๆ ของโรงแรมรวมถึง ห้องประชุม, บริการซักรีด/ซักแห้ง, พนักงานต้อนรับ, รมเซอร์วิส และอื่นๆอีกมากมายนอกจากนี้ โรงแรมยังเตรียมกิจกรรมนันทนาการหลากหลายไว้รองรับการเข้าพัก

ที่มา <http://www.muangnarak.com/hotels/chaisaeng-palace-hotel>

- โกลเด้นท์ดาร์กอน

ภาพที่ 187 อาคารของโรงแรมจากด้านข้าง

ที่มา <http://www.agoda.co.th>

ภาพที่ 188 อาคารของโรงแรมจากด้านหน้า

ที่มา <http://www.agoda.co.th>

โกลเด้นดาร์กอน รีสอร์ท ตั้งอยู่ที่ 71 หมู่ 11 ถ.บางระจันตัดใหม่ ต.ต้นโพธิ์ อ.เมือง โกลเด้นดาร์กอน รีสอร์ท เป็นจุดเริ่มต้นการเดินทางที่ดีเยี่ยมใน สิงห์บุรี ด้วยทำเลที่ตั้งอันเหมาะสมใน สิงห์บุรี จากที่นี่ ผู้เข้าพักสามารถไปยังทุกที่ในเมืองอันมีชีวิตชีวานี้ได้อย่างง่ายดาย ด้วยทำเลที่สะดวกสบายของ โรงแรม คุณสามารถเดินทางไปยังสถานที่ที่ต้องไปชมให้ได้ของเมืองได้อย่างง่ายดาย นอกจากนี้ทางรีสอร์ทยังมีบริการที่สมบูรณ์แบบและสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นทั้งหมดเพื่อเติมความ สดชื่นให้แก่ นักท่องเที่ยว คุณสามารถเพลิดเพลินไปกับสิ่งอำนวยความสะดวกระดับท็อปที่เลือกสรรมาแล้ว เช่น ลิฟท์, ร้านอาหาร, Wi-Fi ในพื้นที่สาธารณะ, รুমเซอร์วิส 24 ชั่วโมง, ที่จอดรถ ได้ที่โรงแรมแห่งนี้

- บ้านบุศรินทร์ อพาร์ทเมนต์

ภาพที่ 189 อาคารของโรงแรม

ที่มา <http://www.agoda.co.th>

ภาพที่ 190 ภายในของโรงแรม

ที่มา <http://www.agoda.co.th>

บ้านบุศรินทร์ อพาร์ทเมนต์ ตั้งอยู่ที่ 190/39 หมู่ 7 ต. บางมัญ เมืองสิงห์บุรี ซึ่งอยู่ในใจกลางของ สิงห์บุรี และเป็นจุดที่ยอดเยี่ยมในการเที่ยวชม สิงห์บุรี จากที่นี่ ผู้เข้าพักสามารถไปยังทุกที่ในเมืองอันมีชีวิตชีวานี้ได้อย่างง่ายดาย ด้วยทำเลที่สะดวกสบายของโรงแรม คุณสามารถเดินทางไปยังสถานที่ที่ต้องไปชมให้ได้ของเมืองได้อย่างง่ายดาย

- โรงแรมแกรนด์ลีโอ สิงห์บุรี

ภาพที่ 191 ภายในของโรงแรม

ที่มา [http:// www.hotsia.com](http://www.hotsia.com)

ภาพที่ 192 ห้องพักของโรงแรม

ที่มา [http:// www.hotsia.com](http://www.hotsia.com)

โรงแรมแกรนด์ลีโอ สิงห์บุรี ตั้งอยู่ที่ 198 หมู่ 7 ถนนสิงห์บุรี -ลพบุรี ตำบลบางมัญ อำเภอเมือง
โรงแรมแกรนด์ลีโอ สิงห์บุรีเป็นสถานที่พักอันลงตัวสำหรับนักท่องเที่ยวที่ต้องการดื่มด่ำกับ สีสันของ
สิงห์บุรี จากที่นี่ ผู้เข้าพักสามารถไปยังทุกที่ในเมืองอันมีชีวิตชีวานี้ได้อย่างง่ายดาย ด้วยทำเลที่
สะดวกสบายของโรงแรม คุณสามารถเดินทางไปยังสถานที่ที่ต้องไปชมให้ได้ของเมืองได้อย่างง่ายดาย สิ่ง
อำนวยความสะดวกและบริการจาก โรงแรมแกรนด์ลีโอ สิงห์บุรี รับประกันได้ว่าจะสร้างความพึงพอใจ
ให้แก่ผู้เข้าพัก สิ่งอำนวยความสะดวกระดับต้นๆ ของโรงแรมรวมถึง บริการซักรีด/ซักแห้ง, รুমเซอร์วิส,
พื้นที่สูบบุหรี่, ร้านอาหาร, Wi-Fi ในพื้นที่สาธารณะ

ที่มา <http://www.manager.co.th/Travel/ViewNews.aspx?NewsID=9480000125072>

ง.6 ภูมิปัญญา

● การทำน้ำตาลปึก

การทำน้ำตาลปึกเกิดขึ้นจากต้นตาลโตนดที่มีความสูงมาก ภูมิปัญญาชาวบ้านมีการคิดค้นเพื่อสร้างเครื่องเพื่อทุบแรง การทำน้ำตาลปึกเป็นอาชีพที่อาศัยภูมิปัญญาจัดการกับธรรมชาติ ทำให้ได้เครื่องต้มที่หอมหวานและสามารถแปรรูปได้หลายอย่างเช่น น้ำตาลสด น้ำตาลปึก น้ำตาลเมา วิธีการทำเครื่องทุบแรง คือการนำไผ่ป่าซึ่งมีตาไม้ที่แตกกิ่งก้านเรียงตัวสองข้าง ซ้ายขวาสลับกันเป็นระเบียบ ไผ่ป่าทำหน้าที่เป็นเหมือนบันได พอได้ไผ่ป่าที่เหมาะสมที่มีตาแตกออกมา กิ่งแบะออกและหากตัดออกมาแล้ว ให้ทิ้งไว้ประมาณ 1 เดือน จึงนำมาผูกติดกับต้นตาลส่วนการทำตาลมีวิธีการคือ ถ้าเป็นตาลตัวผู้ โดยจะเลือกเอาก้านที่ดอกออกเต็มแล้วซึ่งจะมีลักษณะเป็นสีเหลือง การบิดวงไปมาเป็นวิธีการเพื่อที่จะทำให้ดอกที่มีสีเหลืองออกดอกเต็มแล้วรวบก้านตาลมา 2 ก้าน เลือกหักออกก้านละนิ้วจะเหลือก้านละ 2 นิ้วแล้วยวบจนดอกคลายออก ทำเช่นนี้ประมาณ 2 วัน จากนั้นต้องนวดโดยใช้คาบที่ทำด้วยไม้ไผ่หรือไม้เนื้อแข็ง มดปลายติดกัน 1 ด้าน และนวดวันเว้นวัน โดยใช้คาบทาบทับให้กิ่งอยู่ระหว่างไม้แล้วกดไม้เข้าหากัน ออกแรงพอให้ก้านนิ่มลง นวดประมาณ 6-8 วัน รวบน้ำที่สืมนวดรวมกันแล้วปล่อยทิ้งไว้ 1 คืน เพื่อให้ให้น้ำฟื้นตัว จากนั้นเอาระบอกไม้ไผ่ใส่ น้ำต้องทิ้งไว้ 2 วันและคอยปาดน้ำวงเข้าเย็น โดยผ่านบางๆเพื่อให้น้ำตาลสดไหลออกมาสู่กระบอกไม้ไผ่ซึ่งล้างเอาไว้ แล้วรวมควันเพื่อฆ่าเชื้อโรค จะใส่เปลือกต้นตะเคียนไว้ก้นกระบอกเพื่อให้น้ำตาลบูดเร็ว เราจะทำน้ำตาลสดได้ถึง 3 เดือนกว่าน้ำตาลจะหมดแล้วจะมียางตาลไหลออกมาสำหรับตาลตัวเมียจะออกลูกเป็นหลายคล้ายมะพร้าว วิธีการนวดและเครื่องมือในการนวดจะมีความแตกต่างจากตาลตัวผู้ คือไม้คาบที่ใช้ขนาดต้องเข้าไม้เนื้อแข็งมีลักษณะกลมและจะต้องเลือกลูกตาลยังไม่เปิดและต้องนวดทุกวัน โดยจะยากกว่าตาลตัวผู้ซึ่งต้องใช้ไม้ทาบทับที่ก้นระหว่างลูกตาล นวดแบบเดียวกับตาลตัวผู้ นวดเช่นนี้ประมาณ 5-7 วัน จากนั้นพักวงตาลให้ฟื้นตัว 1 วัน เคล็ดลับสำหรับตาลยตัวเมีย โดยจะสังเกตตาลตัวเมียที่มีลูกเล็ก แต่ใกล้สุกคือมีสีปุนแห้ง จึงริดลูกออกเกือบหมด เหลือลูกที่ปลายไว้ จากนั้นนวด 2 ไม้ แล้วเอาลูกที่ปลายออกเพื่อตองในน้ำโคลน 2 วัน 2 คืน จากนั้น สวมกระบอกไม้ไผ่ซึ่งใส่เปลือกต้นตะเคียนไว้ก้นกระบอก ผ่านวงตาลออกบางๆ น้ำตาลที่ได้จะมีรสชาติที่เข้มข้นและหวานกว่าวงตาลที่ทำตอนอ่อนๆ และต้องตัดปลายวง ผ่านออกเข้าเย็นทุกวันจนหมดวงเนื่องจากน้ำตาลสดจะบูดเสียได้ง่ายและรีบนำไปต้มจนเดือดแล้วนำมากรองผ่านตะกร้อ จากนั้นใส่กระทะเคี่ยวไฟ

แรงๆ กวนให้ขึ้นประมาณ 3 ชั่วโมง จึงหยอดลงหลุมหยอด ซึ่งเกิดจากการทำดินเหนียวให้เป็นบ้า ก่อนหยอดต้องรองผ้าขาวบางเสียก่อน เพื่อสะดวกแก่การกะเทาะน้ำตาลออก ผึ่งทิ้งไว้ประมาณครึ่งชั่วโมงก็จะได้น้ำตาลปึกที่นิยมมาใส่ขนมหวานรสชาติหอมมารับประทาน

- การทำเพลยวนจวนกผักตบชวา

การทำเพลยวนจวนกผักตบชวาเป็นการนำวัสดุพวงวัชพีชน้ำที่มีอยู่ตามธรรมชาติสิ่งแวดล้อมมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด เป็นการลดปริมาณของผักตบชวาในแม่น้ำลำคลองอีกทางหนึ่ง ด้วยภูมิปัญญาของชาวชนบทที่รู้จักใช้ผักตบชวาโดยเลือกสรรก้านใบที่มีความยาวมากๆ โดยตัดก้านใบให้ชิดโคนแล้วนำมาผึ่งแดด ในการทำเพลยวนนั้นมีเทคนิควิธีการน่าสนใจคือ ก่อนลงมือทำต้องนำผักตบชวามามัดเก็บไว้นั้นมาจุ่มในถังให้เปียก แล้วนำมาวางไว้ข้างนอก ทิ้งไว้ประมาณ 5 นาที เพื่อที่จะง่ายต่อการนำมาฟั่น การทำเพลยวนให้มีคุณภาพนั้นต้องอาศัยความชำนาญในการบิดเกลียวให้เป็นเชือก ขณะเข้าเกลียวให้เป็นเชือก ขณะเข้าเกลียวให้เป็นเชือกจะต้องบิดและดึงเกลียวให้แน่นที่สุดเพราะจะทำให้เป็นเกลียวแน่น ต้นผักชวาที่นำมาฟั่นจะไม่หลุดง่าย อายุการใช้งานของเพลยวนจะมากขึ้นและจะทำให้เพลนั้นนุ่มขึ้น นอนไม่เจ็บตัว วัสดุที่ม้วนนอกจากผักตบชวาก็มีไม้ไผ่ยาวเป็นอุปกรณ์ที่ใช้ประกอบเวลาผูกติดด้านหนึ่งก่อนที่จะทำหัวเพล การทำเริ่มตั้งแต่การฟั่นเชือกสำหรับมัดหัวเพลทำเป็นห่วง ทำหัวเพลแล้วก็มาทำหัวเพลอีกข้างหนึ่งให้เป็นห่วง หลังจากที่ได้ขนาดของหัวเพลตามที่ต้องการแล้ว เก็บงานให้เรียบร้อยโดยใช้มีดเล็กตัดส่วนที่ไผ่ล่อออกมาจากเกลียวที่ฟั่นตั้งแต่หัวเพลที่ทำเป็นห่วงตลอดไปถึงหัวเพลอีกข้างหนึ่งต้องนำเพลยวนที่สำเร็จแล้วไปผึ่งแดดให้แห้งสนิทเสียก่อนที่จะนำไปใช้หรือนำไปจำหน่าย ถ้าจะให้อายุการใช้งานของเพลยวนที่ทำจากผักตบชวายาวนานไม่ผุหรือเปื่อยง่าย ต้องนำไปใช้ในที่ร่มหลีกเลี่ยงการเปียกน้ำ

- การรักษาพิษงูของนายสมัย รุ่งกำจัด

การรักษาพิษงูโดยนายสมัย รุ่งกำจัด นายสมัย รุ่งกำจัดอยู่ที่อำเภอบางระจัน ประกอบอาชีพทำนา นายสมัย รุ่งกำจัดมีความสามารถใน เป็นการรักษาผู้ป่วยที่ถูกงูพิษกัดโดยใช้ยาสมุนไพร และอาถา

อาคมซึ่งหมอสมนัยได้รับการถ่ายทอดความรู้มาจากหมออุบล รักษาพิษของงูกัดได้หลายชนิดยกเว้นงูจงอางที่หมอสมนัยรักษาไม่ได้ วิธีการรักษาคือ ผู้ป่วยถูกงูพิษกัดมา เมื่อมารับการรักษาหมอสมนัยจะตรวจดูว่าเป็นพิษของงูชนิดใด ที่หมอสมนัยรักษาได้ได้แก่ งูเห่าบอน งูแมวเซา งูเห่าหม้อ งูเห่าปลวก แต่ที่รักษาไม่ได้คือพิษของงูจงอาง จากนั้นหมอสมนัยจะรีบบ้วนตามชนิดที่ต้องการเช่น ว่านจงอาง ว่านลิ้นงูเห่า ว่านแมวเซา พร้อมทั้งปลูกเสกน้ำมันต์ตามที่ครูอุบลถ่ายทอดมา พันว่านที่เรียกว่าหมากพ่น และน้ำมันต์ลงบริเวณที่ถูกงูพิษกัด สักครู่อาการปวดจะทุเลาลงและค่อยๆหายไป จะหายช้าหรือเร็วก็ขึ้นอยู่กับพิษที่ผู้ป่วยได้รับเข้าไป ผู้ป่วยต้องงดอาหาร 1 วันระหว่างรักษา ส่วนค่ารักษาก็แล้วแต่กำลังศรัทธา

ที่มา <http://kanchanapisek.or.th/oncc-cgi/text.cgi?no=21078>

- การรักษามะเร็งโดยคุณหมอสสมหมาย ทองประเสริฐ

ภาพที่ 193 คุณหมอสสมหมาย ทองประเสริฐ ในรายการทีวี

ที่มา <http://highlight.kapook.com/view/51484>

การรักษา มะเร็งโดยคุณหมอสสมหมาย ทองประเสริฐเป็นที่รู้จักกันมานาน หมอเทวดาที่รักษา มะเร็งด้วยยาสมุนไพร ซึ่งเรื่องราวของคุณหมอวัย 92 ปี คนนี้ กลายเป็นที่พูดถึงอย่างกว้างขวาง ที่ถึงแม้ว่าคุณหมอจะเกษียณอายุไปนานแล้ว แต่คุณหมอก็สละเวลาเพื่อที่จะรักษาคนไข้ เพียงเพื่อแค่อายากจะช่วยบรรเทาความเจ็บปวดจากโรคมะเร็ง และช่วยคลายกังวลให้เขามีกำลังใจที่จะสู้กับโรคร้าย และสามารถดำเนินชีวิตต่อไปอีกครั้ง

คุณหมอสมหมาย กล่าวถึงการรักษาโรคมะเร็งว่าการรักษาของตานั้น ไม่ใช่ว่าจะรักษาหายขาด เพียงแค่อาจจะช่วยชะลอเพื่อให้อยู่ได้นานกว่าเดิม เพราะจะรักษาให้หายขาดนั้นมันพดยาก ส่วนคนที่เข้ามารักษาก็หน้าเป็นแผลพุพอง ปากเป็นมาแล้ว แต่พอได้รับการรักษาก็ดีขึ้น แผลที่เป็นก็ค่อย ๆ ดีขึ้น และยุบลง ล่าสุดนั้น ยาของหมอเทวดาได้ขึ้นทะเบียนของ ออย. แล้ว ลองค้นหารายละเอียดได้ และก็ผมได้ข่าวมาว่า หมอจะรักษาผู้ป่วยแค่ปีนี้นะเท่านั้น จะไม่รักษาอีกแล้ว เพราะยาของหมอได้ขึ้นทะเบียนแล้ว หมอคงหมดหวังเรื่องสูตรยา ที่เกรงว่าอาจจะหายไป

ที่มา <http://www.oknation.net/blog/nitikorn/2011/03/30/entry-1>

จ. ด้านการผลิตสินค้า OTOP

- เตียบ

ภาพที่ 194 เตียบ

ที่มา <http://www.thaitambon.com>

เตียบเป็นสินค้า OTOP ระดับ 3 ดาวของจังหวัดสิงห์บุรี เป็นผลิตภัณฑ์ที่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนไทยหัตถศิลป์เครื่องทองเป็นผู้ผลิต สถานที่จัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์นี้อยู่ที่ 1033 ถนนสังฆราช ตำบลบางพุทรา อำเภอเมือง จังหวัดสิงห์บุรี 16000

- ขนมเปียะถั่วดำ-งาดำเป็นสินค้า

ภาพที่ 195 ขนมเปียะถั่วดำ-งาดำ

ที่มา <http://www.thaitambon.com>

ขนมเปียะถั่วดำ-งาดำเป็นสินค้า OTOP ระดับ 4 ดาวของจังหวัดสิงห์บุรี เป็นผลิตภัณฑ์ที่กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรแม่น้อยเบเกอร์เป็นผู้ผลิต สถานที่จัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์นี้อยู่ที่ 254/24 ถนนธรรมโชติ ตำบลบางพุทรา อำเภอเมือง จังหวัดสิงห์บุรี

- หมูทุบ

ภาพที่ 196 หมูทุบ

ที่มา <http://www.thaitambon.com>

หมูทุบเป็นสินค้า OTOP ระดับ 5 ดาวของจังหวัดสิงห์บุรี เป็นสินค้าอาหารแปรรูปจากเนื้อหมู เป็นอาหารพร้อมรับประทานบรรจุกล่อง เป็นผลิตภัณฑ์ที่วิสาหกิจชุมชนหมูทุบตำบลต้นโพธิ์เป็นผู้ผลิต สถานที่จัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์นี้อยู่ที่ 17 หมู่ 5 บ้านต้นโพธิ์ ตำบลต้นโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดสิงห์บุรี 16000

- หมูทุบอบกรอบ

ภาพที่ 197 หมูทุบอบกรอบ

ที่มา <http://www.thaitambon.com>

หมูทุบอบกรอบเป็นสินค้า OTOP ระดับ 4 ดาวของจังหวัดสิงห์บุรี สถานที่จัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์นี้อยู่ที่ วชิรินทร์หมูทุบ 141/1 ธรรมโชติ ต.บางพุทรา อ.เมืองสิงห์บุรี จ.สิงห์บุรี

- น้ำพริกนรกปลาช่อน

ภาพที่ 198 น้ำพริกปลาช่อน

ที่มา <http://www.thaitambon.com>

น้ำพริกนรกปลาช่อนเป็นสินค้า OTOP ระดับ 4 ดาวของจังหวัดสิงห์บุรี เป็นผลิตภัณฑ์ของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรปทุมทิพย์เป็นผู้ผลิต สถานที่จัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์นี้อยู่ที่ 94/1 หมู่ 1 ตำบลม่วงหม้อ อำเภอมะเมือง จังหวัดสิงห์บุรี 16160

- น้ำพริกเผาปลาช่อน

ภาพที่ 199 น้ำพริกเผาปลาช่อน

ที่มา <http://www.thaitambon.com>

น้ำพริกเผาปลาช่อนเป็นสินค้า OTOP ระดับ 4 ดาวของจังหวัดสิงห์บุรี เป็นผลิตภัณฑ์ของกลุ่มสตรีสหกรณ์พระนอนจักรสีห์ เป็นผู้ผลิต สถานที่จัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์นี้อยู่ที่ 67 หมู่ 1 ตำบลจักรสีห์ อำเภอมะเมือง จังหวัดสิงห์บุรี 16000

- ปลาร้าสับ (ผัดสุก)

ภาพที่ 200 ปลาร้าสับ (ผัดสุก)

ที่มา <http://www.thaitambon.com>

ปลาร้าสับ (ผัดสุก) เป็นสินค้า OTOP ระดับ 5 ในปี 2553 ดาวของจังหวัดสิงห์บุรี เป็นผลิตภัณฑ์ในกลุ่มสตรีสหกรณ์พระนอนจักรสีห์ เป็นผู้ผลิต สถานที่จัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์นี้อยู่ที่ 67 หมู่ 1 ตำบลจักรสีห์ อำเภอเมือง จังหวัดสิงห์บุรี 16000

- การบูรแพนซี

ภาพที่ 201 การบูรแพนซี

ที่มา <http://www.thaitambon.com>

การบูรแพนซี เป็นสินค้า OTOP ระดับ 4 ดาวของจังหวัดสิงห์บุรี สถานที่จัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์นี้ ตั้งอยู่ที่ 34 บางวัว หมู่ 10 ตำบลไม้ดัด อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี 16150

- น้ำส้มควั่นไม้

ภาพที่ 202 น้ำส้มควั่นไม้

ที่มา <http://www.thaitambon.com>

น้ำส้มควั่นไม้เป็นเครื่องดื่มที่มีคุณภาพและยังเป็นสินค้า OTOP ระดับ 5 ในปี 2552 ดาวของจังหวัดสิงห์บุรี สถานที่จัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์นี้อยู่ที่ 28 หมู่ 1 ตำบลจักรสีห์ อำเภอเมือง จังหวัดสิงห์บุรี 16000

- น้ำผึ้งไม้ (เสาวรสเข้มข้น)

ภาพที่ 203 น้ำผึ้งไม้ (เสาวรสเข้มข้น)

ที่มา [http:// www.learners.in.th/](http://www.learners.in.th/)

น้ำผึ้งไม้ (เสาวรสเข้มข้น) เป็นสินค้า OTOP ระดับ 5 ดาว ของจังหวัดสิงห์บุรี ซึ่งกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรสิงห์พัฒนา ได้รวมตัวกันเพื่อการหารายได้เพิ่มให้กับครอบครัว ประกอบกับการที่สมาชิกได้รับ

ความรู้ในเรื่องการแปรรูปผลิตภัณฑ์น้ำผักน้ำผลไม้ ซึ่งได้ความรู้มาจากมหาวิทยาลัยขอนแก่น ต่อจากนั้น สมาชิกได้เกิดความคิดในการเพิ่มมูลค่าของผลไม้ให้มีมากขึ้น จึงได้นำผลไม้ที่มีอยู่ในหมู่บ้านซึ่งมีราคาผลผลิตที่ตกต่ำมาก นำมาแปรรูปเป็นน้ำผลไม้ (เสาวรส) เพื่อจำหน่าย โดยกลุ่มเกษตรกรกรสิงห์พัฒนา ได้รับมาตรฐานการผลิตที่ดี (GMP) รับรอง จุดเด่นของผลิตภัณฑ์คือ น้ำผลไม้แท้ ไม่ใส่สีและสารกันบูด สามารถจะเก็บได้นาน 1 ปี และสามารถผสมกับผลไม้สด เช่น แครอท สับปะรด ฯลฯ

ที่มา <http://www.learners.in.th/blogs/posts/501215>

- กล้วยอบ

ภาพที่ 204 กล้วยอบ

ที่มา <http://www.thaitambon.com>

กล้วยอบ เป็นสินค้า OTOP ระดับ 4 ในปี 2553 ดาวของจังหวัดสิงห์บุรี เป็นผลิตภัณฑ์ที่กลุ่มบ้านพระนอนจักรสีห์ขนมไทยเป็นผู้ผลิต สถานที่จัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์นี้อยู่ที่ 55 วัดหัวเมือง หมู่ 1 ต.จักรสีห์ อ.เมืองสิงห์บุรี จ.สิงห์บุรี 16000

- กุนเชียงปลา

ภาพที่ 205 กุนเชียงปลา

ที่มา <http://www.thaitambon.com>

กุนเชียงปลาเป็นสินค้า OTOP ระดับ 5 ดาว ของจังหวัดสิงห์บุรี เดิมผลิตกุนเชียงหมู มาตั้งแต่ พ.ศ. 2509 ต่อมาในปี 2539 นางทวี มาอยู่ ประธานกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบริหารชาวสามัคคี คิดวิธีทำ "กุนเชียงปลา" ส่งประกวดอาหารที่ทำมาจาก "ปลา" ประเภทความคิดสร้างสรรค์ ได้รับรางวัลชนะเลิศ งานเทศกาลกินปลาและกาชาดของจังหวัดสิงห์บุรี ปี พ.ศ. 2539 จึงเริ่มทำการผลิตตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา นอกจากนี้ผลิตภัณฑ์นี้ยังเชื่อมโยงกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของชุมชน และมีรสชาติอร่อย สถานที่จำหน่ายคือ สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอท่าช้าง จังหวัดสิงห์บุรี

ที่มา <http://www.otop5star.com/>

- กระเป๋าสตรีลายทองประจักษ์

ภาพที่ 206 กระเป๋าสตรีลายทองประจักษ์

ที่มา <http://www.thaitambon.com>

กระเป๋าสตรีลายทองประจักษ์ เป็นสินค้า OTOP ระดับ 3 ในปี 2553 ดาวของจังหวัด
สิงห์บุรี เป็นผลิตภัณฑ์ที่กลุ่มจักสานพิพิธพัฒนาเป็นผู้ผลิต สถานที่จัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์นี้อยู่ที่ 167 หมู่
13 ตำบลหัวไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดสิงห์บุรี 16000

- ปลาช่อนแดดเดียว

ภาพที่ 207 ปลาช่อนแดดเดียว

ที่มา <http://www.thaitambon.com>

ปลาช่อนแดดเดียวเป็นสินค้า OTOP ระดับ 5 ดาว ของจังหวัดสิงห์บุรี เมื่อประมาณ พ.ศ. 2529 นางนิตยา รุ่งสุข ประกอบอาชีพเป็นเจ้าของโรงงานทำอิฐแดงอยู่บริเวณริมลำน้ำแม่ลา ได้เห็นการดำรงชีวิตของชาวบ้านแบบเรียบง่าย มีผู้สูงอายุอาศัยอยู่หลายคน อายุประมาณ 100 ปี สภาพร่างกายยังดูแข็งแรง ได้พูดคุยสอบถาม ปรากฏว่า มีอาชีพทำนา และหาปลาบริเวณลำน้ำแม่ลาเป็นอาหาร ปลาที่ได้มาแปรรูปเป็นปลาเค็มตากแห้ง เก็บไว้รับประทานนาน ๆ ทำแบบนี้มาตั้งแต่สมัย ปู่ ย่า ตา ยาย เมื่อเป็นเช่นนี้ เกิดความรู้สึกประทับใจ เมื่อปี พ.ศ. 2540 เกิดภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ จนทำให้การทำมาหากินของราษฎรมีปัญหา ก็เลยนึกถึงผู้สูงอายุที่ได้พบเห็นที่อาศัยอยู่บริเวณลำน้ำแม่ลา รับประทานปลาทำให้ร่างกายแข็งแรง อายุยืนยาว ก็เกิดความคิดขึ้นมาว่า น่าจะนำปลาในลำน้ำแม่ลาซึ่งมีรสชาติอร่อย มาผลิตเป็นสินค้า เพื่อให้คนทั่วไปรับประทานจะได้มีร่างกายแข็งแรง และอายุยืน นอกจากนี้ยังเป็นการเพิ่มรายได้แก่ชาวบ้านในชุมชนด้วย จึงได้ผลิตเป็นผลิตภัณฑ์ “ปลาช่อนแดดเดียว”

ที่มา http://www.otop5star.com/pop_up01-th.php?id=123#

- โคมเทียนหอม

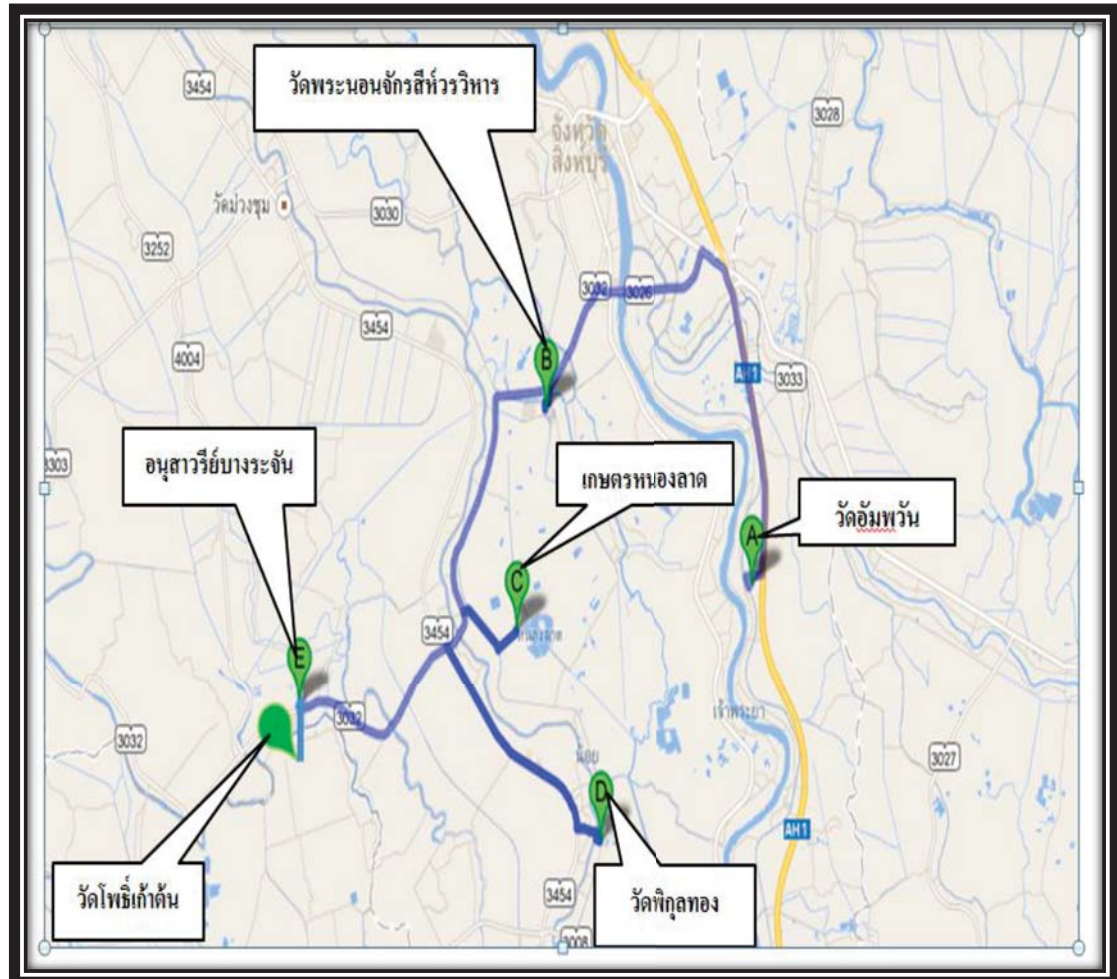
ภาพที่ 208 โคมเทียนหอม

ที่มา <http://www.otop5star.com>

โคมเทียนหอมเป็นสินค้า OTOP ระดับ 5 ดาว ของจังหวัดสิงห์บุรี ในสมัยก่อนคนเราใช้แต่เฉพาะน้ำมันมาเป็นเชื้อเพลิงแต่ ต่อมาได้มีการนำไขมันสัตว์และไขมันจากพืช นำมาประดิษฐ์คิดเป็นเทียนให้แสงสว่าง โดยพัฒนากรดไขมันสเตียรีนขึ้นมาทำให้ใช้ได้นาน และพัฒนารูปแบบให้สวยงาม เหมาะแก่การนำมาประดับตกแต่งในที่ต่าง ๆ พร้อมทั้งการใช้ประโยชน์ และยังทำจำหน่ายเป็นสินค้า ทั้งในประเทศและต่างประเทศได้ดีอีกด้วย จึงได้นำภูมิปัญญาที่กล่าวมาพัฒนาเป็นอาชีพ ผลิตภัณฑ์ได้รับความนิยมนอย่างกว้างขวาง

ฉ. เส้นทางท่องเที่ยว

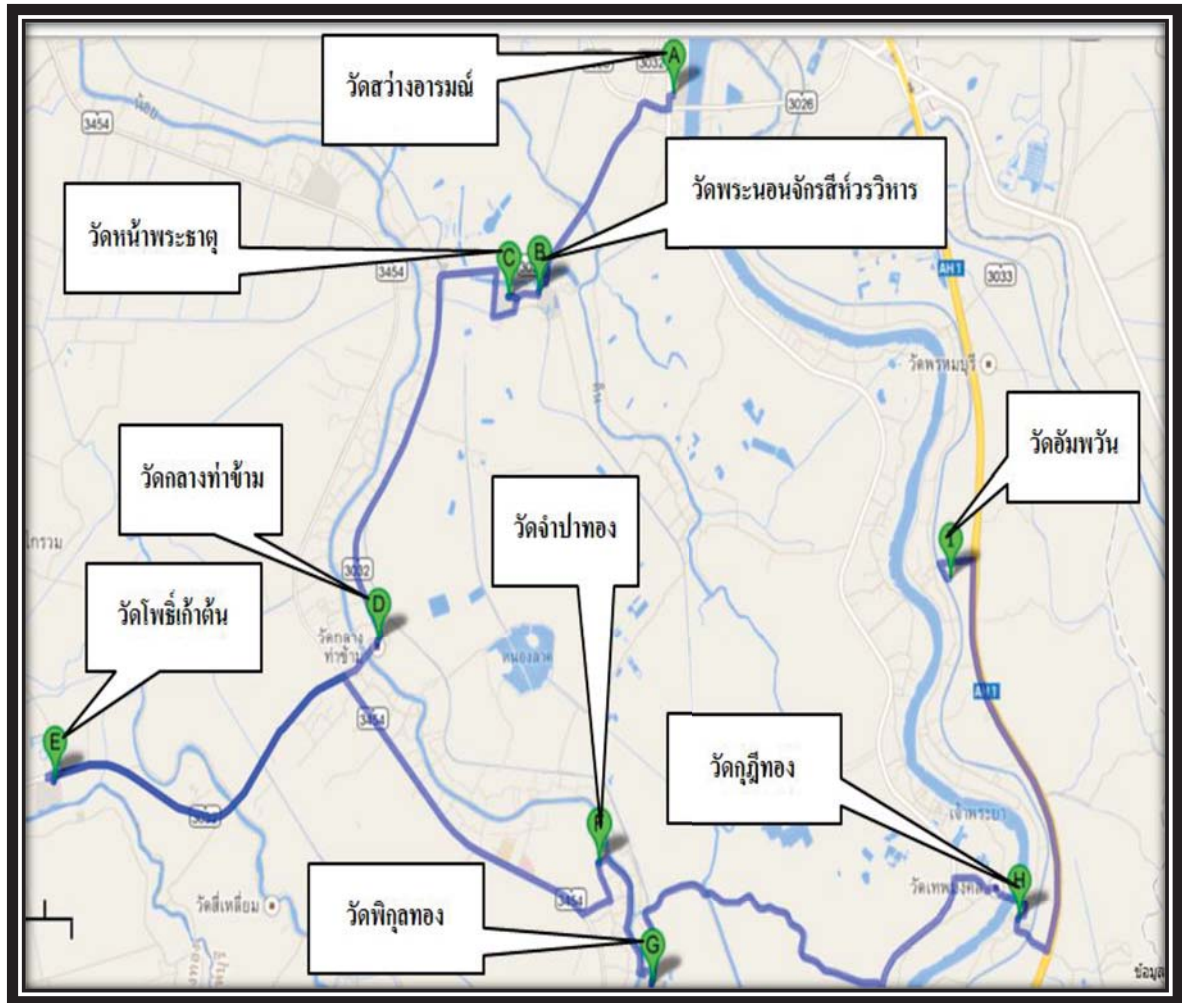
ฉ.1 เส้นทางท่องเที่ยวหลัก จังหวัดสิงห์บุรี

ภาพที่ 209 เส้นทางท่องเที่ยวหลัก จังหวัดสิงห์บุรี 1Day Trip

ที่มา <https://maps.google.com/>

ฉ.2 เส้นทางธรรม จังหวัดสิงห์บุรี

ภาพที่ 210 เส้นทางธรรม จังหวัดสิงห์บุรี 2 Days 1 Night

ที่มา <https://maps.google.com/>

ภาคผนวก 3

ฐานข้อมูลเกี่ยวกับองค์ความรู้ด้านการท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดสระแก้ว

ฐานข้อมูลเกี่ยวกับองค์ความรู้ด้านการท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดสระแก้ว

คำขวัญประจำจังหวัดสระแก้ว

“ชายแดนเบื้องบูรพา ป่างามน้ำตกสวย มากด้วยรอยอารยธรรมโบราณ ย่านการค้าไทย –
เขมร”

ก. ประวัติความเป็นมา

จังหวัดสระแก้ว มีที่มาจากชื่อสระน้ำโบราณในอำเภอเมืองสระแก้ว ตามประวัติในสมัยกรุงธนบุรี ประมาณปี พ.ศ. 2324 พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช เมื่อครั้งทรงเป็นสมเด็จพระยามหากษัตริย์ศึก เป็นแม่ทัพยกไปตีประเทศเขมร ได้แวะพักทัพบริเวณนี้ กองทัพได้อาศัยน้ำจากสระ 2 แห่ง ใช้สอย และได้ขนานนามสระทั้งสองนี้ว่า “สระแก้วสระขวัญ” และได้ขนานนามจากสระทั้งสองนี้ใช้ในการประกอบพิธีถือน้ำพิพัฒน์สัตยา โดยถือว่าเป็นน้ำบริสุทธิ์

จังหวัดสระแก้วเดิมมีฐานะเป็นตำบลขึ้นกับอำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี ซึ่งสมัยก่อนได้ตั้งเป็นด่านสำหรับตรวจคนและสินค้าเข้าออก มีข้าราชการตำแหน่งนายกองทำหน้าที่เป็นนายด่าน จนถึงปี พ.ศ. 2452 ทางราชการจึงได้ยกฐานะขึ้นเป็นกิ่งอำเภอ ชื่อว่า “กิ่งอำเภอสระแก้ว” ขึ้นอยู่ในการปกครองของจังหวัดปราจีนบุรี และต่อมาได้มีพระราชบัญญัติจัดตั้งจังหวัดสระแก้ว ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับพิเศษ เล่มที่ 110 ตอนที่ 125 ลงวันที่ 2 กันยายน 2536 ให้จังหวัดสระแก้ว ได้เปิดทำการในวันที่ 1 ธันวาคม 2536 โดยจัดเป็นจังหวัดที่ 74 ของประเทศไทย

คำขวัญประจำจังหวัดสระแก้วคือ “ชายแดนเบื้องบูรพา ป่างาม น้ำตกสวย มากด้วยรอยอารยธรรมโบราณ ย่านการค้าไทย-เขมร” ดอกไม้ประจำจังหวัด คือดอกแก้ว ต้นไม้ประจำจังหวัด คือต้นมะขามป้อม ทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นสัญลักษณ์ของจังหวัดคือ หินอ่อนแดงสระแก้ว ซึ่งเป็นหินอ่อนแดงสีเข้ม เนื้อละเอียด มีลวดลายและสีที่สวยงามแปลกตา หายากและเป็นเอกลักษณ์ และเป็นแหล่งหินประดับที่สำคัญของจังหวัด

ในอดีตสระแก้วเคยเป็นชุมชนที่เจริญรุ่งเรืองมาก่อน มีประวัติศาสตร์ความเป็นมายาวนานตั้งแต่สมัยอาณาจักรสุพรรณภูมิ และอาณาจักรทวารวดี โดยมีหลักฐานเป็นกลุ่มปราสาทโบราณที่มีมากมายอยู่ให้คนรุ่นหลังได้รู้ว่าจังหวัดนี้มีประวัติที่ยาวนานกว่า 4,000 ปี ตั้งแต่ยุคหินใหม่ ยุคโลหะ มีความค้นพบวัตถุโบราณที่บ้านโคกมะกอก ตำบลเขาสามสืบ อำเภอเขาฉกรรจ์ และต่อมามีการค้นพบโบราณวัตถุที่อำเภออรัญประเทศและเขตตาพระยา แสดงว่าสระแก้วเคยเป็นชุมชนโบราณที่เคย

เจริญรุ่งเรืองในยุคเจนละทวารวดี มีอารยธรรมและวัฒนธรรมเป็นของตนเอง เคยมีกษัตริย์หรือผู้ปกครองที่นับถือศาสนาฮินดู ลัทธิไศวนิกายและไวษณพนิกาย โดยดูหลักฐานจากโบราณสถานและจารึกอักษรปัลลวะต่างๆที่ปรากฏที่ปราสาทเขาน้อย เขตอำเภออรัญประเทศ นับเป็นหลักฐานที่เก่าแก่ย้อนหลังไปราวพุทธศักราช 1180

พบหลักฐานอารยธรรมขอมระหว่างพุทธศตวรรษที่ 15-16 ในจังหวัดนี้มากมาย มีที่ตั้งของปราสาทอิฐ ปราสาทหิน เตาเผาเครื่องถ้วย และคูเมืองโบราณที่ยังหลงเหลืออยู่ ตลอดจนจารึกที่พบบริเวณปราสาทสดีอกก้อกรม ถึง 2 หลัก ซึ่งอยู่ในช่วงพุทธศตวรรษที่ 15 ปราสาทสดีอกก้อกรม ได้สร้างเป็นเทวสถานของพระศิวะ จากหลักฐานที่จารึกหลักที่ 1 ได้กล่าวถึงในปีพุทธศักราช 1480 พระเจ้าชัยวรมันที่ 4 โปรดให้นำศิลาจารึกมาปักไว้ที่ปราสาทสดีอกก้อกรม เพื่อประกาศห้ามเรียกข้าของเทวสถานแห่งนี้ไปใช้ในกิจการอื่น แต่ให้ข้าของเทวสถานได้บำรุงรักษาและบูชาพระศิวลึงค์หรือรูปเคารพ ซึ่งได้ประดิษฐานอยู่ ณ เทวสถานสดีอกก้อกรมนี้ตลอดไป ส่วนจารึกอีกหลักหนึ่งได้กล่าวสรรเสริญ พระเจ้าอาทิตย์วรมันที่ 2 ซึ่งได้ทรงบูรณะโบราณสถานแห่งนี้จนสำเร็จ พร้อมจารึกที่เกี่ยวกับอารยธรรม และศาสนา เป็นต้น

จากจารึกและโบราณสถานที่พบนี้ สามารถบ่งบอกให้ทราบถึงระบบปกครองของอาณาจักรขอมโบราณบนผืนแผ่นดินสระแก้วแห่งนี้ เปรียบเสมือนมรดกทางภูมิปัญญาของบรรพชนที่มีคุณค่าเป็นประโยชน์ในการศึกษาของคนรุ่นหลังต่อไป

ข. ลักษณะทางภูมิศาสตร์

ข.1 ขนาดพื้นที่

ขนาดพื้นที่ของจังหวัดรวมทั้งหมด 7,219.72 ตารางกิโลเมตร

ข.2 จำนวนประชากรและเขตปกครอง

- (1) จำนวนประชากร ณ.เดือน มิถุนายน 2555 547,751 คน แยกเป็นชาย 275,304 คน เป็นหญิง 272,447คน เฉลี่ยจำนวนประชากรต่อตารางกิโลเมตร เท่ากับ 78 คนต่อตารางกิโลเมตร

(2) จังหวัดสระแก้วมีทั้งหมด 9 อำเภอ 58 ตำบล 731 หมู่บ้าน โดยมีอำเภอดังนี้

- อำเภอเมืองสระแก้ว
- อำเภออรัญประเทศ
- อำเภอวัฒนานคร
- อำเภอตาพระยา
- อำเภอวังน้ำเย็น
- อำเภอเขาฉกรรจ์
- อำเภอวังสมบูรณ์
- อำเภอคลองหาด
- อำเภอโคกสูง

ข.3 ที่ตั้งและอาณาเขต

จังหวัดชัยนาทห่างจากกรุงเทพมหานครโดยทางรถยนต์ 236 กิโลเมตรตั้งอยู่ภาคตะวันออกของประเทศไทย ระหว่างละติจูดที่ 13 องศา 14 ลิปดา ถึง 14 องศา 11 ลิปดาเหนือ และลองติจูดที่ 101 องศา 51 ลิปดา 56 ลิปดาตะวันออก มีพรมแดนติดต่อกับประเทศกัมพูชา ทางทิศตะวันออกยาวประมาณ 165 กิโลเมตร และมีอาณาเขตติดต่อกับหลายพื้นที่ คือ

- **ทิศเหนือ** ติดกับ อำเภอ ทรัพย์บุรี จังหวัดบุรีรัมย์ และอำเภอห้วยทราย จังหวัดนครราชสีมา
- **ทิศใต้** ติดกับ จังหวัดฉะเชิงเทราและอำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี
- **ทิศตะวันออก** ติดกับประเทศกัมพูชา
- **ทิศตะวันตก** ติดกับกับ อำเภอกบินทร์บุรี อำเภอนาดี จังหวัดปราจีนบุรี และอำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา

ข.4 แผนที่จังหวัดและแผนที่การท่องเที่ยว

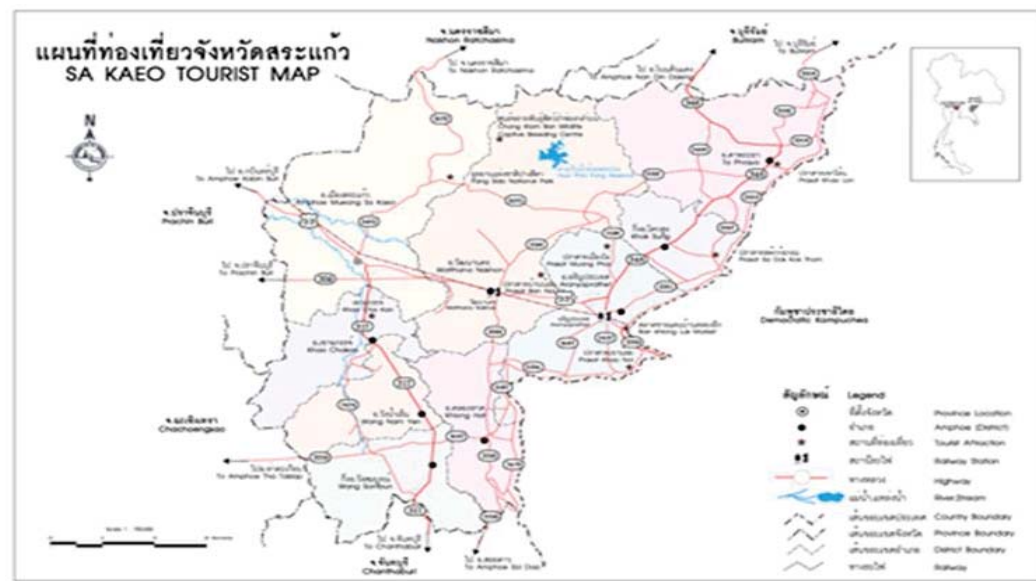
(1) แผนที่จังหวัด

ภาพที่ 211 แผนที่จังหวัดสระแก้ว

ที่มา <http://www.rakpangsida.net>

(2) แผนที่การท่องเที่ยว

ภาพที่ 212 แผนที่การท่องเที่ยว

ที่มา <http://www.novabizz.com/Map/57.htm>

ข.5 ลักษณะภูมิประเทศ

สภาพทั่วไป พื้นที่จังหวัดสระแก้ว โดยส่วนรวม เป็นพื้นที่ราบถึงราบสูงและมีภูเขาสูงสลับซับซ้อน มีระดับความสูงจากน้ำทะเล 74 เมตร กล่าวคือ

- ด้านเหนือ มีเทือกเขาบรรทัด ซึ่งเป็นต้นกำเนิดของแม่น้ำบางปะกง มีลักษณะเป็นป่าเขา ทึบได้แก่ บริเวณอุทยานแห่งชาติปางสีดา เป็นแหล่งต้นน้ำลำธาร
- ด้านใต้ มีลักษณะเป็นที่ราบเชิงเขา มีสภาพเป็นป่าโปร่ง ส่วนใหญ่ถูกบุกรุกแผ้วถางป่า เพื่อทำการเกษตร ทำให้เกิดสภาพป่าเสื่อมโทรม ตอนกลางมีลักษณะเป็นที่ราบ ได้แก่ อำเภอน้ำเย็น กิ่งอำเภอสว่างสมบูรณ์ เป็นเขตติดต่อจังหวัดจันทบุรี
- ด้านตะวันออก ลักษณะเป็นที่ราบถึงราบสูง และมีสภาพเป็นป่าโปร่ง ทำไร่ ทำนา
- ด้านตะวันตก นับตั้งอำเภอดอนจาน มีลักษณะเป็นสันปันน้ำ และพื้นที่ลาดไปทางอำเภอเมืองสระแก้ว และอำเภออรัญประเทศ เข้าเขตประเทศกัมพูชา

ที่มา <http://www.sakaeo.go.th/websakaeo/landscape.php>

ข.6 ลักษณะภูมิอากาศ

ลักษณะภูมิอากาศในเขตจังหวัดสระแก้ว มีลักษณะคล้ายกับภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย โดยมีลักษณะอากาศที่สถานีตรวจวัดอากาศอำเภออรัญประเทศปี(2545) อุณหภูมิสูงสุดอยู่ในช่วงเดือนเมษายน วัดได้ 39.20 องศาเซลเซียส อุณหภูมิต่ำสุดอยู่ในช่วงเดือน ธันวาคม วัดได้ 11.20 องศาเซลเซียส

ที่มา โครงการชลประทานสระแก้ว <http://ridceo.rid.go.th/sakaeo/history.htm>

ค. ศักยภาพของจังหวัด

จังหวัดสระแก้ว มีศักยภาพผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวในภาพรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง ตามเกณฑ์การประเมินของงานวิจัยชิ้นนี้ โดยมีรายละเอียดแยกตามแต่ละประเด็น ดังนี้

ค.1 ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับ ปานกลาง

- มีคะแนนศักยภาพสูงที่สุดในมิติด้านสังคม/วัฒนธรรม
- (เมื่อเปรียบเทียบระหว่างมิติด้านเศรษฐกิจ สังคม/วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม)
- แหล่งท่องเที่ยวที่โดดเด่นที่สุดคือ แหล่งท่องเที่ยวด้านธรรมชาติ
- (เมื่อเปรียบเทียบระหว่างแหล่งท่องเที่ยวด้านธรรมชาติ องค์ความรู้ และนันทนาการ)
- แหล่งท่องเที่ยวด้านธรรมชาติที่มีศักยภาพสูงที่สุดคือ อุทยานแห่งชาติปางสีดา/ตาพระยา
- แหล่งท่องเที่ยวด้านองค์ความรู้ที่มีศักยภาพสูงที่สุดคือ ตลาดโรงเกลือ
- แหล่งท่องเที่ยวด้านนันทนาการที่มีศักยภาพสูงที่สุดคือ รร.กาสรกสิวิทย์ / พิธีสูขวัญควาย
- โดยรวมแล้วแหล่งท่องเที่ยวสองอันดับที่มีศักยภาพสูงที่สุดได้แก่ 1) อุทยานแห่งชาติปางสีดา/ตาพระยา และ 2) รร.กาสรกสิวิทย์ / พิธีสูขวัญควาย

ค.2 ศักยภาพด้านที่พักอยู่ในระดับ สูง

- ที่พักที่ถูกประเมินให้มีศักยภาพสูงที่สุดสองอันดับแรกคือ โรงแรมอินโดจีน และ รีสอร์ททิพย์ปะรุ

ค.3 ศักยภาพด้านอาหารอยู่ในระดับ ปานกลาง

- ร้านอาหารที่ถูกประเมินให้มีศักยภาพสูงที่สุดสองอันดับแรกคือ ร้านบ้านเสียดียง และร้านยายต๋าม
- อาหารภายในจังหวัดที่ถูกประเมินให้มีศักยภาพสูงที่สุดสองอันดับแรกคือ อาหารเวียดนาม และชมพูเพชรคลองหาด

ง. แหล่งท่องเที่ยวจำแนกตามผลิตภัณฑ์

ง.1 องค์ความรู้

● วัดอนุบรรพต (เขาน้อย)

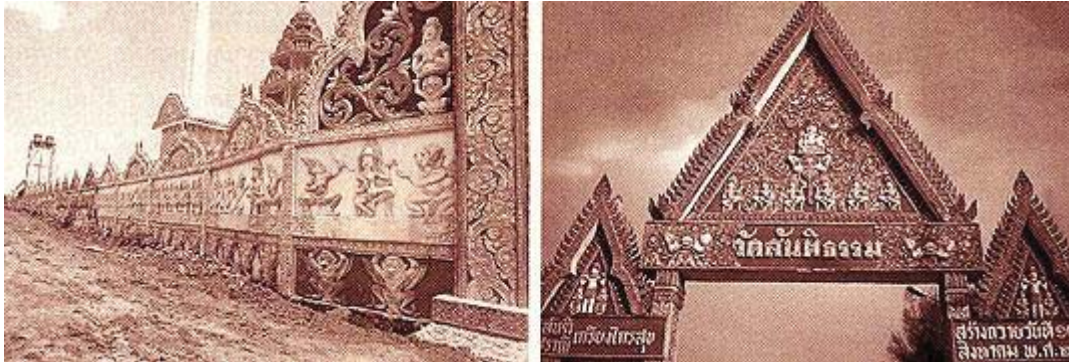

ภาพที่ 213 วัดอนุบรรพต (เขาน้อย)

วัดอนุบรรพต (เขาน้อย) ตั้งอยู่ที่ หมู่ 2 ตำบลบ้านใหม่หนองไทร แยกจากถนนสุวรรณศร ไปตามถนนธนะวิถี (ทางไปอำเภอตาพระยา) ประมาณ 1 กิโลเมตร วัดอนุบรรพต (วัดเขาน้อย) สร้างเมื่อปี พ.ศ. 2464 ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว โดยรัฐบาลไทยได้มีโครงการจัดสร้างทางรถไฟสายตะวันออก ไปจดพรมแดนไทยที่คลองลึก เพื่อเป็นการเชื่อมสัมพันธ์ไมตรีกับกัมพูชาซึ่งขณะนั้นอยู่ในความปกครองของฝรั่งเศส

อุโบสถ มีลักษณะสวยงามและแปลกกว่าอุโบสถวัดทั่วไป มีลักษณะเป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส กว้างด้านละ 11.50 เมตร หลังคาทรงไทย มียอดแหลมเป็นแบบสองชั้น ชั้นแรกเป็นรูปหอกมุกุช ภายในบรรจุรอยพระพุทธรูปปางสมาธิองค์หนึ่ง มีบันไดนาคทอดตัวลงมายังเชิงเขาทั้งสี่ด้าน นับเป็นสถาปัตยกรรมที่โดดเด่นสวยงาม เป็นศาสนสถานที่ชาวอำเภออุบลราชธานี และชาวอำเภอใกล้เคียง ให้ความเคารพสักการะตลอดมา ประติมากรรมบนบานประตูของอุโบสถ เป็นการแกะสลักไม้เรื่องทศชาติชาดก ในตอนเวสสันดรชาดก นอกจากนั้นยังมีเรื่องราวเกียรติและเทวดาต่าง ๆ ส่วนจิตรกรรมฝาผนังเป็นแบบดั้งเดิม เขียนเรื่องทศชาติ และพุทธประวัติ มีสีสดงดงามมาก

- วัดสันติธรรม (ไทยสามารถ)

ภาพที่ 214 วัดสันติธรรม (ไทยสามารถ)

วัดสันติธรรม (ไทยสามารถ) อยู่ที่บ้านไทยสามารถ ตำบลบ้านด่าน อำเภอรัญประเทศ เป็นวัดที่มีสถาปัตยกรรมหลากหลาย โดยได้เอารูปแบบสถาปัตยกรรมไทย จีนและเขมรมาประยุกต์ผสมผสานเป็นสิ่งก่อสร้างได้สัดส่วน ทำได้สวยงามแปลกกว่าวัดอื่น ไม่ว่าจะเป็นหอไตร หอระฆัง ชุ่มประตู่ หรือกำแพงวัด โดยมีพระอาจารย์สารินทร์ ธมปาโล หรือที่ชาวบ้านเรียกว่า หลวงพ่อดำ เจ้าอาวาสเป็นผู้ออกแบบ และควบคุมการก่อสร้างเองทั้งหมด

ประติมากรรมภาพปูนปั้นประดับหอไตรและกำแพงวัด เป็นการนำเอาศิลปกรรมแบบเขมรมาผสมผสานกับศิลปกรรมไทยได้อย่างงดงาม ประติมากรรมส่วนใหญ่เกี่ยวกับเรื่องราวในลัทธิพราหมณ์ และศาสนาพุทธ หอพระไตรปิฎกเป็นสถาปัตยกรรมแบบจีนที่มีการผสมผสานกับสถาปัตยกรรมแบบไทยที่มีสัดส่วนสวยงามมากอีกแห่งหนึ่ง

- วัดพรหมสุวรรณ

วัดพรหมสุวรรณ เดิมเป็นสำนักปฏิบัติธรรมพรหมคีรีศรีบรรพต ตั้งอยู่ที่เชิงเขาคันทนา อำเภอบาพระยา พระครูพรหมวิริยะคุณ อดีตเจ้าคณะอำเภอบาพระยา ได้ขออนุญาตกรมศาสนาตั้งเป็นวัดใน พ.ศ. 2529 ต่อมาใน พ.ศ. 2540 พระมหาสุภาพ เงินสมบัติแห่งวัดสุทัศนเทพวราราม ซึ่งเป็นชาวตาพระยาได้ดำเนินการจัดหาวัสดุก่อสร้างที่เหลือจากการบูรณะวิหารหลวงวัดสุทัศนเทพวรารามนำมาสร้างเป็นอุโบสถ อุโบสถหลังนี้สร้างขึ้นเพราะเล็งเห็นว่าแถบนี้มีพระจำนวนมากที่มาจากเขมรก็มาก ซึ่งต่างก็ถือพระธรรมวินัย 227 ข้อ มีความจำเป็นต้องลงปาติโมกข์เหมือนพระเถรวาทในไทย (คณะกรรมการฝ่ายประมวลเอกสารและจดหมายเหตุ, 2545:98) อุโบสถสร้างตามรูปแบบศิลปะในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าฯ มีความสูง 9 เมตร กว้าง 9 เมตร ยาว 19 เมตร พื้นปูด้วยหินแกรนิต ภายในอุโบสถประดิษฐานพระพุทธรูปเมตตาจาตุรนต์รัศมี เป็นพระพุทธรูปปางนาคปรก เป็นพระประธาน

ในอุโบสถ รมสนิมเขียวสำริด หน้าตักกว้าง 9 ฟุต 9 นิ้ว สูง 9 ฟุต 9 นิ้ว เป็นพระพุทธรูปปางนาคปรก แบบศิลปะชวาบายน อุโบสถวัดพรหมสุวรรณ มีแนวคิดในการสร้างตามรูปแบบศิลปะในสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว มี รศ.ศีกเดช ทันทามระ คณบดีคณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นผู้ออกแบบ ใช้เวลาในการสร้าง 1 ปี มีความสูง 9 เมตร กว้าง 9 เมตร ยาว 19 เมตร พื้นปูด้วย หินแกรนิต

- วัดเขาป่าแก้ว

ภาพที่ 215 วัดเขาป่าแก้ว

ที่มา <http://www.dhammajak.net/board/viewtopic.php?t=1598>

ภาพที่ 216 ทางขึ้นวัดเขาป่าแก้ว

ที่มา <http://www.dhammajak.net/board/viewtopic.php?t=1598>

วัดเขาป่าแก้วที่ตั้งเลขที่ 2/2 บ้านวังน้ำเย็น หมู่ที่ 1 ตำบลวังน้ำเย็น อำเภอมวกน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว ภูมิประเทศที่ตั้งเป็นเนินสูงและมีภูเขาขนาดเล็ก 3 ลูก เฉพาะรูปที่ยังเป็นป่าร่มรื่น ธรรมชาติเดิมยังคงอยู่ ชื่อว่า "เขาสี่เสียด" บริเวณวัดรวมทั้งสิ้นประมาณ 280 ไร่ 3 งาน เป็นวัดที่มีพื้นที่มากที่สุด ในจังหวัดสระแก้ว มีพัทธสีมาแล้ว แต่ พ.ศ. 2541 พ.ศ. 2526 ได้เริ่มก่อสร้างอุโบสถทรงลพบุรีร่วมสมัย แบบจตุรมุข ซึ่งออกแบบโดยช่างใหญ่ คุณพล จุลเสวก ผู้อำนวยการกองแบบแผน กรมโยธาธิการ ได้ดำเนินการก่อสร้างตามลำดับ แล้วเสร็จในปี 2539 พ.ศ. 2527 ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา วัดเขาป่าแก้ว เป็นวัดใหญ่และวัดหลักแห่งหนึ่งของอำเภอมวกน้ำเย็น มีพระภิกษุสามเณรจำพรรษาประมาณ 30-40 รูปทุกปีมา

สิ่งสำคัญในวัดมีอยู่หลายอย่างดังนี้

- อุโบสถจตุรมุข เป็นอุโบสถที่มีศิลปงดงาม และตั้งอยู่โดดเด่นดูงดงามน่าทึ่งมายิ่ง
- พระพุทธศรีมณฑลศากมุนี แบบพระพุทธรูปชินราชจำลอง ซึ่งเป็นพระประธานในโบสถ์ ขนาดหน้าตัก 289 นิ้ว ธรรมคุณ - วนิดา วัฒนเกียรติสาร เป็นเจ้าภาพสร้างถวาย เมื่อพุทธศักราช 2546
- พระบรมสารีริกธาตุ ได้อัญเชิญมาจากประเทศศรีลังกา ถือเป็นสิ่งศักดิ์คู่บ้านคู่เมือง ในวันมาฆบูชา วิสาขบูชา และวันสงกรานต์ ได้อัญเชิญผ่านตลาดวังน้ำเย็น ในที่ว่าการอำเภอมวกน้ำเย็น ประดิษฐาน
- ณ วัดวังน้ำเย็น อัญเชิญมาแต่พุทธศักราช 2531
- พระพุทธรูปนาคปรก หน้าตัก 149 ซม. พลเอกประวิตร วงษ์สุวรรณ อดีตผู้บัญชาการทหารบก สร้างถวายเมื่อพุทธศักราช 2541 ประดิษฐานเป็นประธานศาลาการเปรียญ

ที่มา http://skw.onab.go.th/index.php?option=com_content&view=article&id=129

- วัดสระแก้ว

ภาพที่ 217 วัดสระแก้ว

ที่มา <http://skw.onab.go.th>

วัดสระแก้ว ที่ตั้งถนนสุวรรณศร ตำบลสระแก้ว อยู่ในเขตอำเภอเมือง ฯ มีอุโบสถสร้างด้วยไม้ มีฐานเป็นปูน เป็นอุโบสถเก่าของวัด เดิมเป็นวัดราษฎร์พ.ศ. 2543 เลื่อนเป็นพระอารามหลวงชั้นตรีแห่งแรกของจังหวัดสระแก้ว เพื่อถวายเป็นพระราชกุศลในวโรกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 6 รอบของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สถาปัตยกรรมเก่าแก่ตามคติความเชื่อในพระพุทธศาสนา มีรูปทรงและสัดส่วนที่งดงามแบบดั้งเดิม ประวัติเดิมชาวบ้านเรียกว่า วัดหรง วัดศาลานอก หรือวัดหนองกอไผ่ สร้างขึ้นเมื่อประมาณปี พ.ศ.2453 ปลายรัชกาลที่ 5 ต่อมาปี พ.ศ. 2466 หลวงพ่อพรหมา จนทสโร ร่วมกับท่านขุนประกอบวิชาการ ปลัดกิ่งอำเภอสระแก้วและชาวบ้าน ร่วมกันย้ายมาสร้างวัดในที่ดังปัจจุบัน โดยมีพระครูรัตนสรวิคุณ หรือหลวงพ่อทอง เป็นหัวเรี่ยวหัวแรง จนได้รับการแต่งตั้งเป็นเจ้าอาวาสรูปแรกเมื่อ พ.ศ. 2491 สิ่งที่น่าสนใจ คือวิหารหลวงพ่อทอง เป็นวิหารทรงไทยที่ประดิษฐานพระรูปหล่อของหลวงพ่อทอง หรือพระครุฑสมมติคุณ อดีตเจ้าอาวาสวัดสระแก้วที่ชาวสระแก้วให้ความเคารพนับถือ หลวงพ่อทองมีคุณูปการทั้งในด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา และใช้วิชาแพทย์โบราณรักษาโรคให้ชาวบ้าน

- วัดถ้ำเขานกรรจ์

ภาพที่ 218 บริเวณรอบนอกของวัดถ้ำเขานกรรจ์

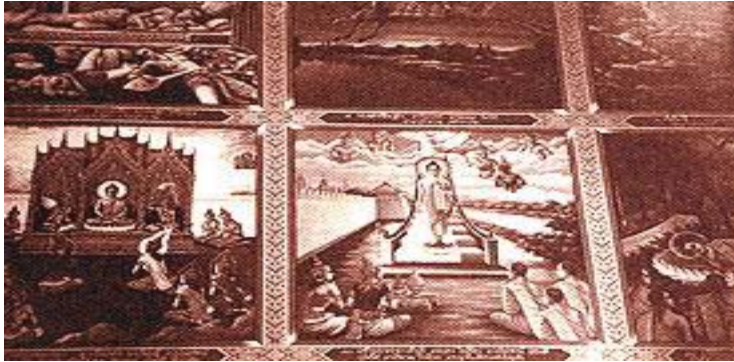

ภาพที่ 219 ภายในของวัดถ้ำเขานกรรจ์

วัดถ้ำเขานกรรจ์ ตั้งอยู่ที่บ้านเนินมะค่า หมู่ 5 ต.เขานกรรจ์ อ.เขานกรรจ์ จ.สระแก้ว เป็นวัดที่ชาวบ้านในท้องถิ่นนิยมเรียกว่า "วัดถ้ำทะลุ" เนื่องจากอยู่ใกล้กับบริเวณหน้าถ้ำทะลุ เป็นวัดที่อยู่ในพระพุทธศาสนานิกายมหายาน ซึ่งชาวบ้านร่วมกันสร้างศาสนสถานภายในวัด เพื่อความสะดวกแก่พระภิกษุซึ่งเดิมทีจะมาพำนักและจำพรรษาอยู่ในถ้ำ ซึ่งถ้ำของเขานกรรจ์แห่งนี้จะมีอยู่มากมายถึง 72 ถ้ำด้วยกัน ยกตัวอย่างเช่น ถ้ำเขาทะลุ ถ้ำน้ำทิพย์ และถ้ำมหาหิงส์ นอกจากถ้ำแล้ววัดแห่งนี้ยังมีสิ่งที่น่าสนใจอื่นอีก คือ จุดชมวิวที่สามารถมองเห็นถึงวิวทิวทัศน์ที่สวยงามได้ การเดินทางจากตัวอำเภอเมืองประมาณ 17 กิโลเมตร ตามทางหลวงหมายเลข 317 (สระแก้ว-จันทบุรี) ระหว่างกิโลเมตรที่ 131-132 และแยกซ้ายไปอีกเล็กน้อย

ที่มา http://www.hotelsguidethailand.com/travel/travel_detail.php?l=th&code=2361

- วัดชนะไชยศรี

ภาพที่ 220 วัดชนะไชยศรี

วัดชนะไชยศรี เดิมชื่อวัดเกาะ อยู่ในเขตอำเภอรัญประเทศ เป็นวัดเก่าแก่คู่บ้านคู่เมืองอัญประเทศ เชื่อกันว่าวัดนี้สร้างขึ้นหลังจากที่บรรพบุรุษของชาวไทยย้อ อพยพเข้ามาอยู่ในบริเวณพื้นที่อำเภอรัญประเทศ

อุโบสถของวัดชนะไชยศรี สร้างขึ้นตามคติความเชื่อแบบไทยดั้งเดิม มีขนาดและสัดส่วนที่งดงาม ได้รับการดูแลรักษาเป็นอย่างดี

- วัดนครธรรม

ภาพที่ 221 วัดนครธรรม

วัดนครธรรม สร้างในสมัยใดไม่ปรากฏ เดิมมีชื่อว่า “วัดสระลพ” ต่อมาเปลี่ยนชื่อเป็นวัดนครธรรม เพื่อให้เป็นมงคลนามแก่ พระครูวิวัฒน์นครธรรมภายในวัดมีสิ่งที่น่าสนใจคือ หลวงพ่อขาว พระพุทธรูปเก่าแก่อายุกว่า 100 ปี เป็นพระพุทธรูปโบราณนั่งขัดสมาธิสร้างด้วยปูนขาว (ซึ่งเป็นดินขาวจากหนองดินจี) พระพุทธรูปหน้าตักกว้าง 130.9 เซนติเมตร สูง 199 เซนติเมตร มีชื่อเสียงด้านความศักดิ์สิทธิ์ และใครเป็นผู้สร้าง เพียงแต่มีเรื่องเล่าสืบทอดกันมาว่า หลวงพ่อขาวเป็นพระพุทธรูปทองคำขาว ได้อัญเชิญมาจากกรุงเวียงจันทน์ โดยการอพยพของพลเมืองในสมัยก่อน ต่อมาเมื่อมีการสร้างวัดนครธรรม (วัดสระลพ) ขึ้น ก็ได้อัญเชิญหลวงพ่อขาวมาประดิษฐานเป็นพระประธานในวิหาร มาเมื่อ พ.ศ. 2468 ในขณะที่อัญเชิญมีปรากฏการณ์อัศจรรย์เกิดขึ้น พระภิกษุสงฆ์ได้เห็นน้ำพระเนตรของหลวงพ่อขาว

ไหลออกมาอย่างชัดเจน พร้อมกับมีฝนตกลงมาอย่างหนัก นอกจากนี้ภายในวิหารหลวงพ่อชาวเป็นที่ประดิษฐานพระบรมสารีริกธาตุที่อัญเชิญมาจากวัดปมะตุลลาราชะมหารวิหาร เมืองรัตนปุระ ประเทศศรีลังกา รอยพระพุทธรูปจำลองและพระสยามเทวาธิราช

การเดินทาง รถโดยสารประจำทาง กรุงเทพฯ-อรัญประเทศ ลงที่อำเภอวัฒนานคร ต่อรถตู้ ๆ เข้าวัดประมาณ 900 เมตร รถไฟ กรุงเทพฯ-อรัญประเทศ ลงที่สถานีวัฒนานคร ต่อรถตู้ ๆ เข้าวัดประมาณ 800 เมตร

- หลวงปู่ทอง ธรรมโชโต

ภาพที่ 222 หลวงปู่ทอง ธรรมโชโต

หลวงปู่ทอง ธรรมโชโต อยู่ที่วัดวังศรีทอง อ.วังสมบูรณ์ จ.สระแก้ว หลวงปู่ทอง ธรรมโชโตเคยเป็นอดีตพระเอกลิเกประจำคณะหอมหวล เป็นหลานชายแท้ ๆ และศิษย์ของหลวงพ่อดีม วัดหนองโพ จ.นครสวรรค์ เป็นศิษย์หลวงพ่อกบ วัดเขาสาธิตา จ.ลพบุรี และเป็นศิษย์ผู้น้องของหลวงพ่โอภาสี ปัจจุบันท่านมีอายุ 89 ปี (พ.ศ. 2552) ผ่านการฝึกฝนภาวนาสรรสร้างสมาธิจนมีพลังจิตแก่กล้ามีศิลาจารวัตรบริสุทธิ์ ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ มีเมตตาบารมี เป็นที่เคารพกราบไว้ของสานุศิษย์ตลอดมา

สานุศิษย์ดาราตลกที่เคยแวะเวียนไปลงแป้ง ลงหน้าหน้าทองกับหลวงปู่ทองก็มีไนต์ เชิญยิ้ม, เท่ง เถิดเทิง ฯลฯ

- โบราณวัตถุที่วัดตาพระยา

ภาพที่ 223 โบราณวัตถุที่เก็บรักษาอยู่ที่วัดตาพระยา

โบราณวัตถุที่วัดตาพระยาถูกเก็บรักษาอยู่ที่วัดตาพระยา วัดตาพระยาอยู่ที่บ้านตาพระยา เป็นแหล่งสะสมโบราณวัตถุหลายชนิด ที่สำคัญมีดังนี้

พระพุทธรูปนาคปรกโบราณ สร้างด้วยหินหน้าตักกว้าง 19 นิ้ว สูงถึงหัวนาค 27 นิ้ว หัวและหางนาคหัก ข้อมือขวาหักพอกตอด้วยปูนสวมมงกุฏ เป็นพระพุทธรูปศิลปะเขมร มีอายุอยู่ระหว่างพุทธศตวรรษที่ 16-18 หินมีสีเขียว ขุดพบที่กรูบ้านโคกไพล เมื่อประมาณปี พ.ศ.2490 เรียกกันว่า หลวงพ่อทับพระยา

พระพุทธรูปทรงเครื่องปางนาคปรก เป็นพระพุทธรูปศิลา หน้าตักกว้าง 6 นิ้ว สูงจากฐานถึงหัวนาค 13 นิ้ว พระเศศคล้ายสวมพระมาลา พระกรรณเป็นตุ่มหย่อนลงมาเหมือนไส้ตุ่มหู พบเมื่อปี พ.ศ.2503 ในสระใกล้คลองทางทิศเหนือของอำเภوتاพระยาในสมัยนั้น เรียกกันว่า หลวงพ่อพัฒนาการ

พระพุทธรูปศิลาปางมารวิชัย หน้าตักกว้าง 5 นิ้ว สูงจากฐานถึงพระเศศ 9 นิ้ว พระกายอวบ เรียกกันว่าหลวงพ่อยุธยา

- โบราณวัตถุของวัดหนองแวง

ภาพที่ 224 โบราณวัตถุที่เก็บรักษาอยู่ที่วัดหนองแวง

- ปราสาทเขาน้อย

ภาพที่ 225 ปราสาทเขาน้อย

ปราสาทเขาน้อย ตั้งอยู่บนยอดเขาน้อยสีชมพู ตำบลคลองน้ำใส อำเภออรัญประเทศ ห่างจากพรมแดนไทย - กัมพูชา ประมาณ ๑ กิโลเมตร เป็นอาคารก่ออิฐไม่ผสมปูนสามหลัง แต่ได้หักพังไปคงเหลือแต่ปราสาทองค์กลางกับเนินดินอีกสองเนิน

พบโบราณวัตถุหลายชิ้นในบริเวณปราสาทเขาน้อย ได้แก่ ทับหลังมีลักษณะศิลปะเขมรแบบสมโบร์ไพรกุก ติดอยู่เหนือกรอบประตูทางเข้าปราสาทองค์กลาง จารึกอยู่บนแผ่นวงกบประตูปราสาทองค์กลางด้านขวามือของประตู ระบุมหาศักราช ๕๕๙ ตรงกับ พ.ศ.๑๑๘๐ เสาประดับกรอบประตูเป็นเสารูปแปดเหลี่ยม มีลายใบไม้ตามลักษณะศิลปะเขมรแบบกุกเลน ประติมากรรมรูปบุคคลมีสี่กรยืนอยู่เหนือกระบือ สันนิษฐานว่าเป็นรูปนางทศพรคาปราบอสุรควาย

- ปราสาทสติกก้อกธม

ภาพที่ 226 ปราสาทสติกก้อกธม

ปราสาทสด๊กก๊อกธม ตั้งอยู่ที่ อ.โคกสูง จ.สระแก้ว เป็นโบราณสถานที่ใหญ่และสำคัญของจังหวัดสระแก้ว ตั้งอยู่ที่บ้านหนองเสม็ด ตำบลโคกสูง สันนิษฐานว่าสร้างขึ้นในพุทธศตวรรษที่ 15 เพื่อใช้ประดิษฐานรูปเคารพและใช้ประกอบพิธีกรรมตามคติความเชื่อถือในลัทธิ ศาสนาฮินดู โบราณสถานประกอบด้วยองค์ปราสาท 3 หลัง หันหน้าไปทางทิศตะวันออก มีคูน้ำล้อมรอบ 4 ด้าน มีกำแพงแก้ว 2 ชั้น ชั้นนอกทำด้วยศิลาแลง ชั้นในทำด้วยหินทรายตัวปราสาทก่อสร้างด้วยหินทราย มีโคปุระหรือซุ้มประตูเหลืออยู่เพียงด้านทิศตะวันออกและทิศตะวันตกเท่านั้น ภายในระเบียงคดมีบรรณาลัยก่อด้วยหินทราย 2 หลัง อยู่หน้าปราสาทหลังกลางซึ่งเป็นปราสาทประธาน ปราสาทด้านซ้ายมือและปราสาทองค์ประธานอยู่ในสภาพปรักหักพัง ตามจารึกกล่าวว่า ประดิษฐานศิวลึงค์ ด้านนอกปราสาททางทิศตะวันออกมีสระน้ำขนาดใหญ่รูปสี่เหลี่ยม มีถนนปูด้วยหินจากตัวปราสาทไปจนถึงสระน้ำตลอดแนว ได้มีการค้นพบศิลาจารึก ๒ หลัก จารึกด้วยอักษรขอมโบราณเป็นหลักฐานสำคัญที่บ่งบอกถึงอายุการสร้างปราสาทสด๊ก ก๊อกธมแห่งนี้ ตลอดจนบอกถึงวัตถุประสงค์ของการสร้างจารึกหลักที่ 2 นับว่าเพื่อเฉลิมพระเกียรติแด่พระเจ้าอาทิตย์วรมันที่ 2 ในโอกาสที่บูรณะปราสาทสด๊กก๊อกธมสำเร็จเมื่อปีพุทธศักราช 1595 คำว่า สด๊กก๊อกธม หมายถึง เมืองที่มีต้นกกขึ้นรกในหนองน้ำใหญ่ ซึ่งปัจจุบันยังพอมองเห็นหนองน้ำใหญ่ในอดีตอยู่ใกล้ๆปราสาทนั่นเอง ปัจจุบันจารึกทั้ง 2 หลักถูกเก็บรักษาไว้ที่หอสมุดแห่งชาติ กรมศิลปากร

การเดินทาง สามารถใช้เส้นทางสายอรัญประเทศ-ตาพระยา (ทางหลวงหมายเลข 348) ประมาณ 25.5 กิโลเมตร จะถึงทางหลวงหมายเลข 3381 เลี้ยวขวาเข้าไปประมาณ 8 กิโลเมตร จะเห็นสถานีอนามัยโคกสูงอยู่ทางขวา เลี้ยวซ้ายเข้าไปตามทางแยกอีกประมาณ 4 กิโลเมตร ผ่านโรงเรียนบ้านหนองเสม็ด ถึงกิโลเมตรที่ 12 เลี้ยวขวาเข้าไปอีก 2.5 กิโลเมตร ถึงปราสาทสด๊กก๊อกธม

ที่มา <http://www1.tv5.co.th/service/mod/heritage/nation/oldcity/sakaeo3.htm>

- ปราสาทเขาล้าน

ภาพที่ 227 ปราสาทเขาล้าน

ปราสาทเขาล้าน ตั้งอยู่ที่บ้านเจริญสุข ตำบลทัพราช เป็นปราสาทที่ตั้งอยู่บนยอดเขาล้านในบริเวณวัดปราสาทเขาล้าน ซึ่งเป็นยอดเขาเดี่ยวๆ อยู่บนเชิงเขาสะแกกรัง มีปรางค์ 4 หลัง เหลืออยู่เฉพาะหลังกลาง ส่วนปราสาทด้านหน้า 2 หลัง และด้านหลัง 1 หลัง ได้ปรักหักพังไปแล้ว ลักษณะปราสาทคล้ายกับปราสาทเขาน้อย ก่อด้วยอิฐเผา มีหินทรายเป็นพื้นฐาน มีส่วนชำรุดที่ยอดของปราสาท ที่กรอบประตูหินทรายมีจารึกอักษรโบราณ ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของตัวปราสาทมีสระน้ำขนาดใหญ่ 2 แห่ง และมีแนวถนนโบราณทอดยาวจากตัวปราสาทถึงสระน้ำ รอบภูเขาสูงนี้มีร่องรอยเป็นหมู่บ้าน หรือชุมชนโบราณในอดีต

การเดินทาง ปราสาทเขาล้านสามารถใช้เส้นทางหมายเลข 3068 (เส้นทางพระยา-บุรีรัมย์) แล้วเลี้ยวซ้ายทางไปบ้านเจริญสุขจนถึงเชิงเขาที่ตั้งปราสาท ระยะทางจากอำเภอดาพระยาถึงปราสาทเขาล้านประมาณ 28 กิโลเมตร บนทางหลวงหมายเลข 3486 กิโลเมตรที่ 15-16

- โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช

ภาพที่ 228 โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช

โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช เป็นโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี อำเภอรัฐประเทศ จ.สระแก้ว ตั้งอยู่ที่กองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 12 อรัญประเทศ ถนนธนวิถี ตำบลบ้านใหม่หนองไทร ในพื้นที่กองกำกับการฯ

โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช เกิดขึ้นอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ตั้งอยู่ที่กองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 12 อรัญประเทศ ถนนธนวิถี ตำบลบ้านใหม่หนองไทร ในพื้นที่กองกำกับการฯ ได้เปิดเป็นสถานที่ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ให้นักท่องเที่ยวทั่วไป โดยมีวิทยากรนำชมสถานที่และบรรยายพันธุ์ไม้สมุนไพรชนิดต่างๆ รวมทั้งชมค้างคาวแม่ไก่ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่แห่งนี้ 10 ปีมาแล้ว มีจำนวนประมาณ 1,500-2,000 สอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่ โทร. 0 3723 1096

- โพธิวิทยาลัยสระแก้ว

ภาพที่ 229 โพธิวิทยาลัยสระแก้ว

โพธิวิทยาลัยสระแก้ว ตั้งอยู่ที่ อำเภอวัฒนานคร ถือกำเนิดขึ้นมาจากอุดมการณ์ น้ำใจ และความร่วมมือของทุกภาคส่วนของจังหวัดสระแก้วเข้าด้วยกัน ซึ่งประกอบด้วย ภาควิชาการ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒและศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน จังหวัดสระแก้ว ภาคราชการจังหวัดสระแก้วและหน่วยงานด้านความมั่นคง ภาคประชาสังคมและสื่อมวลชนนิเทศธุรกิจพอเพียง สถาบันเศรษฐกิจพอเพียง มูลนิธิสิทธิมนุษยชนชาติ ศูนย์พัฒนาข้อมูลและสื่อทางเลือก จังหวัดสระแก้ว ภาคเอกชน บริษัทน้ำตาล ขอนแก่น จำกัด (มหาชน) และภาคประชาชนทุกชุมชนในจังหวัดสระแก้ว เพื่อเป็นทางออกของแพทย์ทางเลือก เศรษฐกิจทางเลือก เกษตรทางเลือก การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ การผลิตพลังงานทดแทน และการศึกษาทางเลือก เป็นต้น บนพื้นฐาน ของแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงบนเนื้อที่ 61 ไร่ของอำเภอวัฒนานคร มีเป้าหมายคือ ต้องการให้ชาวบ้านในท้องถิ่นได้เข้ามามีส่วนร่วม ในด้านการศึกษา มาช่วยกันออกแบบ การศึกษาที่สามารถตอบสนองความต้องการของชุมชนได้ กิจกรรมที่น่าสนใจคือ เดินชมฐานการเรียนรู้ ป่าชั้นริมห้วย และฐานการเรียนรู้ต่างๆ ภายในวิทยาลัย

- ปราสาทเมืองไผ่

ภาพที่ 230 ปราสาทเมืองไผ่

ปราสาทเมืองไผ่ตั้งอยู่ที่ อ.ตาพระยา จ.สระแก้ว ตั้งอยู่ที่ตำบลเมืองไผ่ สิ่งที่น่าสนใจคือ เจดีย์โบราณสร้างด้วยอิฐก่อทับกันเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้ามีมุขยื่นออกมา 4 มุม แกะสลักลวดลายดอกไม้ ลายเครือวัลย์ และรูปคน สันนิษฐานว่าเป็นเจดีย์สมัยทวารวดี นอกจากนี้ยังพบศิลปวัตถุหลายอย่าง เช่น เสาธรรมจักร ทำด้วยศิลาเขียว เทวรูปศิลปพบุรี และพระพุทธรูปศิลปทวารวดี ซึ่งโบราณวัตถุเหล่านี้ปัจจุบันเก็บรักษาไว้ที่ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติพระนคร

การเดินทาง ไปปราสาทเมืองไผ่นั้นใช้เส้นทางจากอำเภออรัญประเทศผ่านหอนาฬิกา ไปทางถนนราษฎร์อุทิศ เลี้ยวขวาทางแยกไปทางบ้านหนองเทา (อรัญประเทศ - เมืองไผ่) ประมาณ 7 กิโลเมตร จนถึงตำบลเมืองไผ่จะเห็นป้ายปราสาทเมืองไผ่ซ้ายมือไปตามเส้นทางประมาณ 400 เมตร จะเห็นซากปรักหักพังที่เหลืออยู่ หรือหากไปทางขวาประมาณ 300 เมตร จะเห็นป้ายปราสาทเมืองไผ่เช่นกัน ซึ่งเป็นซากปราสาทอีกแห่งหนึ่งต้องเดินเท้า เข้าไปถึงตัวปราสาทเมืองไผ่ ระยะทางประมาณ 15 กิโลเมตร

- สวนของพ่อ

ภาพที่ 231 สวนของพ่อ

สวนของพ่อ ตั้งอยู่ที่ อำเภอเมืองสระแก้ว สวนของพ่อ เป็นโครงการตามรอยเบื้องพระยุคลบาท 84 พรรษา (สวนของพ่อ) ตั้งอยู่ที่บ้านคลองน้ำเขียว ตำบลท่าแยก เพื่อปรับปรุงพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว ทางประวัติศาสตร์ที่สำคัญของจังหวัดสระแก้ว และเพื่อใช้น้ำในการเพาะปลูกไม้ผลและพืชผักสวนครัว ตามโครงการพระราชดำริของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ให้ดำเนินการพัฒนาพื้นที่ราบเชิงเขาตามแนวเทือกเขาบรรทัด โดยทรงพระราชทานแนวทางพัฒนา 3 ด้าน คือ พัฒนาด้านที่อยู่อาศัย พัฒนาด้านการส่งเสริมการประกอบอาชีพ และพัฒนาด้านจิตใจของราษฎร ปัจจุบันสถานีพัฒนาที่ดินสระแก้ว ได้ทำการดูแลและบำรุงรักษาแปลงไม้ผล ประกอบด้วย มะม่วง มะขาม ขนุน กระท้อน มะปราง มะยงชิด ลำไย ฝรั่ง กล้วย ฝรั่ง ฝรั่ง และปลูกพืชผักสวนครัว ทำนาข้าวพันธุ์หอมมะลิ 105 และลิ้นจี่ โดยเฉพาะลิ้นจี่เป็นไม้ผลพันธุ์ดี (พันธุ์กะโหลกใบยาว) นอกจากนี้ยังมีแปลงสาธิตรวบรวมสายพันธุ์หญ้าแฝก จุดเรียนรู้การปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด และจุดเรียนรู้การผลิตปุ๋ยหมัก ไว้ให้ผู้สนใจเดินชมสวน โดยสามารถขอความรู้เรื่องการดูแลต้นไม้แต่ละชนิด วิธีการทำปุ๋ยอินทรีย์ และมีกล้าไม้แจกอีกด้วย

- รูปสลักพระศิวะ

ภาพที่ 232 รูปสลักพระศิวะ

รูปสลักพระศิวะหรือไม่เช่นนั้นก็คงเป็นนักพรตแห่งไศวนิกาย เมื่อเข้าไปถึงบริเวณข้างใน พบว่า โขดหินที่มีภาพสลัก มีความสูงประมาณ ๒ เมตร ตั้งอยู่เพียงลำพัง ทางด้านหน้าเป็นแอ่งน้ำเล็กๆ บนโขดหินสลักภาพลายเส้นเป็นรูปบุคคลนั่งในท่ามหาราชลีลาสนะ (คือชันเข้าข้างขวาขึ้น ขาซ้ายพับราบกับพื้น) มีหนวดมีเครา กล้ามมวย (ชฎามกฏ) พาดสายยัชโญปวีต (สายธูรา) เป็นแถบกว้างจากบ่าซ้ายลงมาทางเอวด้านขวา มือขวาถือวัตถุบางอย่าง (ลูกประคำ ?) มือซ้ายวางที่หัวเข่าซ้าย เท้าเปล่า ติดกับไหล่ซ้ายมีตรีศูล (สามง่าม) ตั้งวางไว้ แม้หินที่มีภาพสลักนี้จะหันหน้าไปทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ใกล้เคียงกับข้อมูลที่ได้รับมา แต่เนื่องจากมีต้นไม้ขึ้นบังอยู่ในทิศนั้น จึงกลับกลายเป็นว่าแสงแดดส่องลงมาไม่ถึง ทั้งยังมีเลนขึ้นทั่วไปบนผิวหน้าหิน เป็นปัญหาสำหรับช่างภาพพอสมควรบริเวณที่ตั้งของโขดหินนี้เป็นพื้นราบ เจ้าหน้าที่อุทยานฯ อธิบายว่า ที่เรียกว่า "เขายักษ์" นั้นอยู่ถัดไปทางทิศตะวันตก ซึ่งเคยมีคนไปขุดหาของโบราณ เช่นถ้วยชามต่างๆ บนเขาด้วย รวมทั้งยังเล่าว่า เคยมีพรานเก่าในแถบนี้กล่าวถึงโขดหินสลักภาพทำนองนี้อีกสามแห่ง แต่ทางเจ้าหน้าที่เคยออกสำรวจดูก็ยังไม่พบ สันนิษฐานว่าภาพสลักนี้อาจเป็นรูปพระศิวะ โดยเหตุที่มีเพศเป็นฤาษี คือไว้ผมมวย ถือประคำ และปรากฏตรีศูลซึ่งเป็นอาวุธของพระศิวะด้วย หรือไม่เช่นนั้น ก็อาจเป็นภาพของฤาษีผู้บำเพ็ญเพียรในศาสนาฮินดู ลัทธิไศวนิกายที่นับถือพระศิวะก็เป็นได้ ส่วนชาวบ้านแถบนี้แต่เดิมแลดูว่าภาพนี้เป็นยักษ์ จึงเรียกกันต่อๆ มาว่า "เขายักษ์" ส่วนในด้านรูปแบบศิลปะหรืออายุสมัย ผู้รายงานยังไม่อาจกำหนดได้แน่นอนนัก เพียงแต่ขอตั้งเป็นข้อสังเกตไว้ว่า แม้การภาพสลักที่เขายักษ์นี้อาจแลดูคล้ายกับภาพฤาษีในศิลปะจามรูนพุทธศตวรรษที่ ๑๒ - ๑๓ หรือการแสดงภาพบุคคลขึ้นสูงในท่าประทับนั่งแบบมหาราชลีลาสนะที่ค่อนข้างเป็นที่นิยมกันในศิลปะจามรูนพุทธศตวรรษที่ ๑๔ - ๑๕

ที่มา <http://www.muangboranjournal.com/>

- โรงพยาบาลแพทย์แผนไทยวังน้ำเย็น

ภาพที่ 233 โรงพยาบาลแพทย์แผนไทยวังน้ำเย็น

โรงพยาบาลแพทย์แผนไทยวังน้ำเย็น ตั้งอยู่ที่อำเภอวังน้ำเย็น จ.สระแก้วเป็นโรงพยาบาลต้นแบบทางด้านการบำบัดสุขภาพด้วยสมุนไพร ไปตามทางหลวงหมายเลข 317 ประมาณกิโลเมตรที่ 108 มีบริการนวดประคบและอบสมุนไพร

โรงพยาบาลวังน้ำเย็น ได้รับเลือกเป็น ๑ ใน ๘ โรงพยาบาลแพทย์แผนไทยต้นแบบของกรมพัฒนาการแพทย์แผนไทย ซึ่งทางโรงพยาบาลก่อสร้างอาคารแพทย์แผนไทยเพื่ณญา เพื่อเป็นอาคารในการให้บริการผู้ป่วยนอกที่มารับบริการแพทย์แผนไทยอย่างครบวงจร โดยให้บริการรักษาโรคผู้ป่วยนอกประกอบด้วย การวินิจฉัยทางเวชกรรมแผนไทย หัตถเวชกรรมและแผนไทย การปรุ้งยาให้แก่ผู้ป่วยเฉพาะราย การทำสมาธิบำบัด การให้บริการแม่หลังคลอดในการทับหม้อเกลือ การนวดจัดกระดูก การให้บริการด้านการส่งเสริมสุขภาพอื่น ๆ เช่น การนวดอโรมาสปาไทย การนวดเท้า เป็นต้น ซึ่งอาคารแพทย์แผนไทยเพื่ณญาประกอบด้วย ห้องต่าง ๆ ดังนี้

ห้องนิราศภัย เป็นการให้บริการการตรวจรักษาแก่ผู้มารับบริการ โดยความหมายของชื่อห้องหมายถึง สถานที่ทำให้ผู้มาหรือผู้ที่อยู่ปราศจากโรคภัยต่าง ๆ ซึ่งประกอบด้วย ห้องตรวจ บริเวณรอรับบริการ ห้องทำงาน บริเวณคัดกรองคนไข้ และห้องนวดเท้าเพื่อการส่งเสริมสุขภาพ

ห้องไกลทุกข์ เป็นส่วนที่ให้บริการด้วยการทำหัตถบำบัด โดยความหมายของชื่อห้อง หมายถึง สถานที่ทำให้ผู้ที่มานั้น ไกลหรือหายจากอาการเจ็บป่วยที่เป็นความทุกข์อยู่นั้น ในห้องนี้จะประกอบด้วยบริเวณบริเวณที่ใช้สำหรับนวด ห้องประคบ บริเวณสำหรับให้การรักษาด้วยการจัดกระดูก

ห้องสุขาสถิต เป็นห้องประชุมย่อย ใช้สำหรับ ประชุมย่อย นำเสนอกรณีศึกษาที่น่าสนใจของผู้ป่วย หรือ การประชุมระดมสมอง โดยความหมายของชื่อห้อง หมายถึง สถานที่ให้การทำให้เป็นความสุขในการทำงานและเกิดความสามัคคี

ห้องประสิทธิธรรม เป็นห้องที่ใช้ในการทำกิจกรรม สมาธิบำบัด และห้องพระโดยความหมายของชื่อห้อง หมายถึง สถานที่ที่ทำให้เกิดความสงบเป็นผู้มีความรู้ ความเข้าใจ ในธรรมะ

ห้องนำจิตผ่อง ๑ และ ๒ เป็นห้องที่ใช้สำหรับอบสมุนไพร ซึ่งแบ่งเป็นห้องผู้ชายและผู้หญิง โดยสามารถให้บริการครั้งละ ๔ คน และห้องอบผู้หญิงจะมีส่วนที่เป็นห้องในการให้บริการการดูแลมารดาหลังคลอด โดยความหมายของชื่อห้อง หมายถึง สถานที่ที่ทำให้จิตใจผ่องใสซึ่งได้มาจากการอบสมุนไพร ห้องครลองศิลป์ เป็นห้องที่ใช้สำหรับจัดเตรียมยาสมุนไพรที่จ่ายสำหรับผู้ป่วยเฉพาะรายตามทฤษฎีแพทย์แผนไทย โดยความหมายของชื่อห้อง หมายถึง สถานที่ในการปฏิบัติการตามศาสตร์และศิลป์ทางการแพทย์แผนไทย

ห้องถิ่นแดนสรวง เป็นห้องอโรมาสปาไทย ใช้สำหรับการให้บริการสปาที่ช่วยในการส่งเสริมสุขภาพและความงาม โดยความหมาย ของชื่อห้อง หมายถึง สถานที่ที่มีความสวยงามคล้ายกับแดนสวรรค์

การเปิดให้บริการ

การเปิดให้บริการคลินิกบริการผู้ป่วยนอก โดยมีผู้ป่วยที่มารับบริการเฉลี่ยวันละ ๔๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๐.๘๙ มียอดขายการใช้ยาสมุนไพรเฉลี่ยเดือนละประมาณ ๑๕๐,๐๐๐ บาท คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๑๑ ของการใช้ยาแผนปัจจุบัน เปิดให้บริการคลินิกพิเศษที่เป็นคลินิกเฉพาะโรค ได้แก่

- คลินิกโรคสะกดจิตด้วยสมุนไพร
- คลินิกรักษาโรคโลหิตสตริตตามทฤษฎีแพทย์แผนไทย
- คลินิกรักษากลุ่มโรคเรื้อรัง ได้แก่ โรคเบาหวาน โรคความดันโลหิตสูง และ โรคไขมันในเลือดสูง
- คลินิกการดูแลมารดาหลังคลอดตามทฤษฎีแพทย์แผนไทย

โดยเปิดให้บริการ วันจันทร์ ถึง วันศุกร์ เวลา ๐๘.๓๐ – ๒๐.๐๐ น. วันเสาร์ เวลา ๐๘.๓๐ – ๑๖.๓๐ น. หยุดวันนักขัตฤกษ์ โทรศัพท์ ๐๓๗ -๒๕๑๑๐๘ -๙ ต่อ ๑๑๐ นอกจากนั้น ยังได้เยี่ยมชมสวนสมุนไพรเพ็ญภา ที่ตั้งอยู่ด้านหลังโรงพยาบาล มีเนื้อที่ประมาณ ๒ ไร่ เดิมเป็นสวนสมุนไพรที่อาจารย์แพทย์หญิงเพ็ญภา ทรัพย์เจริญ ได้ทำการรวบรวมพันธุ์สมุนไพรจากหอพื้นบ้านในพื้นที่ โดยตั้งใจจะทำเป็นห้องสมุดธรรมชาติเพื่อให้เป็นแหล่งศึกษา เรียนรู้เกี่ยวกับสมุนไพรต่าง ๆ ซึ่งมีประมาณ ๒๐๐ ชนิด

ปัจจุบันทางโรงพยาบาลได้ทำการพัฒนาสวนสมุนไพรนี้และได้ตั้งชื่อว่า สวนสมุนไพรเพ็ญภา มีการรวบรวมพันธุ์พืชสมุนไพรไว้ศึกษา ประมาณ ๕๐๐ ชนิด ภายใต้แนวคิด สวนไพรงานสาธารณสุขมูลฐาน ดงว่าน ลานมงคล” โดยทุกต้นจะมีป้ายชื่อบอกชื่อต้นและสรรพคุณด้านต่าง ๆ ของพืชนั้น หลังจากนั้นจึงเข้าเยี่ยมชมโรงงานสมุนไพร ซึ่งตั้งอยู่ในโรงพยาบาลวังน้ำเย็นเช่นกัน โดยผลิตสมุนไพรหลากหลายประเภท เพื่อใช้สำหรับผู้ป่วยและจำหน่ายแก่ประชาชนทั่วไปอีกด้วย

ที่มา http://www.m-culture.in.th/moc_new/album/

- ศาลหลักเมือง

ภาพที่ 234 ศาลหลักเมือง จ. สระแก้ว

ศาลหลักเมืองจัดสร้างตามแบบมาตรฐานของกองสถาปัตยกรรม กรมศิลปากร รูปแบบเป็นปราสาทองค์ใหญ่กว้าง 6.60 เมตร สูง 19.10 เมตร และปราสาท 4 ทิศโดยรอบ ภายในศาลประดิษฐานเสาหลักเมืองซึ่งเป็นไม้ชัยพฤกษ์ที่มีคุณลักษณะต้องตาม โบราณราชประเพณี ขนาดเส้นรอบวงที่โคนต้น 120 นิ้ว สูง 229 นิ้ว และแผ่นทองดวงเมืองที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเจิมเมื่อวันที่ 12 กันยายน 2539 และมีการประกอบพิธียกเสาหลักเมืองขึ้นประดิษฐานในศาลเมื่อวันที่ 25 กันยายน พ.ศ. 2539 ศาลแห่งนี้เกิดจากความร่วมมือร่วมใจสร้างขึ้นเพื่อเป็นสัญลักษณ์แห่ง ความจงรักภักดีต่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชการที่ 9 และเป็นศูนย์รวมขวัญกำลังใจ ความสามัคคีในหมู่พสกนิกรชาวสระแก้ว

การเดินทาง ตั้งอยู่บนเส้นทางหลวงหมายเลข 33 จากตัวเมืองไปทางอำเภอดอนจานประมาณ 4 กิโลเมตร ทางซ้ายมือ ณ บริเวณทลสวนกาญจนาภิเษก ตำบลท่าเกษม

- สหกรณ์โคนมวังน้ำเย็น

ภาพที่ 235 สหกรณ์โคนมวังน้ำเย็น

สหกรณ์โคนมวังน้ำเย็น จำกัด ตั้งอยู่เลขที่ 669 หมู่ 1 ถ.จันทบุรี-สระแก้ว (ทางหลวงหมายเลข 317) ตำบลวังใหม่ บริเวณสี่แยกคลองหาด เป็นแหล่งผลิตน้ำนมใหญ่เป็นอันดับ 2 ของประเทศ ก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2530 ปัจจุบันมีสมาชิก 1,000 กว่าราย และมีโคนมกว่าสามหมื่นตัว ผลิตน้ำนมดิบได้ 70 ตันต่อวัน มีระบบการจัดการที่ดีจนได้รับการคัดเลือกให้เป็นสหกรณ์ดีเด่นแห่งชาติ ประจำปี 2540 ควบคุมขั้นตอนการผลิตอย่างมีคุณภาพ เลือกรสรวัดดูดีคุณภาพสูง น้ำนมมีรสชาติหอม มัน อร่อย มีผลิตภัณฑ์นมพาสเจอร์ไรส์ส่งโรงเรียน ด้านหน้าสหกรณ์มีจุดจำหน่ายผลิตภัณฑ์นมยูเอชที ระหว่างเวลา 09.00-17.00 น. ทุกวัน สอบถามเพิ่มเติมได้ที่โทร. 0 3725 1862-3 หรือเว็บไซต์ www.wnydairy.co.th

การเดินทาง มีรถตู้ออกจากอนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิ ไปสหกรณ์โคนม ราคา 160 บาท/คน รถออกทุก 45 นาที ขึ้นรถตู้บริเวณใต้ทางด่วนด้านถนนพหลโยธิน

ที่มา <http://www.holidaythai.com/Thailand-Attractions-1461.htm>

ง.2 นันทนาการ

● เทศกาลแคนตาลูป

ภาพที่ 236 เทศกาลแคนตาลูป

ที่มา การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

<http://www.tourismthailand.org/festival-event/content-7497.html>

ภาพที่ 237 แคนตาลูป

ที่มา ผู้จัดการออนไลน์

<http://www.manager.co.th>

งานวันแคนตาลูป จัดขึ้นที่บริเวณหน้าที่ว่าการอำเภอรัฐประเศ งานเทศกาลนี้เกิดขึ้นในเดือนเมษายนของทุกปี ซึ่งเป็นช่วงที่ผลผลิตแคนตาลูปออกสู่ตลาด โดยภายในงานมีกิจกรรมต่างๆ อาทิ การประกวดผลแคนตาลูปและผลผลิตทางการเกษตรอื่น ๆ และชมการแข่งขันดำส้มตำ “แคนตาลูป”, การประกวดร้องเพลงลูกทุ่งประเภทเยาวชน ชาย-หญิง, ประเภทก้านัน - ผู้ใหญ่บ้าน, ประเภทลูกทุ่งประเภทสตรีแม่บ้าน และประกวดร้องเพลงลูกทุ่งรอบชิงชนะเลิศทุกประเภท, การประกวดธิดาแคนตาลูป และประกวดสาวประเภท 2, ขมิ้นทรศการเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตรโดยเฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวกับการปลูกต้นแคนตาลูป, เลือกซื้อสินค้าทางการเกษตร เช่น แดงแคนตาลูปหลากหลายสายพันธุ์ และผลไม้อื่น ๆ จากเกษตรกรโดยตรง ตลอดงาน

การจัดงานเทศกาลแคนตาลูปขึ้นมามีจุดขึ้นเพื่อประชาสัมพันธ์ผลผลิตของเกษตรกร “แคนตาลูป” ของจังหวัดสระแก้ว ให้เป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวางและส่งเสริมอาชีพเกษตรกร ลดปัญหาสินค้าทางการเกษตรล้นตลาดและมีราคาตกต่ำ ขยายช่องทางการตลาดของสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์และหัตถกรรมท้องถิ่นให้เป็นที่รู้จักมากยิ่งขึ้น อำเภอรัฐประเศ การจัดงานเทศกาลนี้เกิดขึ้นจากความร่วมมือกันของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี สระแก้วหน่วยงานราชการ และภาคเอกชน ชาวสวนแแดงแคนตาลูป

● เทศกาลชมฟุ่คลองหาดและของดีคลองหาด

ภาพที่ 238 งานเทศกาลชมฟุ่คลองหาด

ที่มา สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดสระแก้ว

งานเทศกาลชมฟุ่คลองหาดถูกจัดขึ้นเพื่อ ประชาสัมพันธ์ของดีของอำเภอ คลองหาด พร้อมทั้งสร้างประสบการณ์ใหม่ให้กับนักท่องเที่ยว อาทิ แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ถ้ำเพชรโพธิ์ทอง ถ้ำหาดทรายแก้ว ถ้ำน้ำเขาศิ่ว รวมทั้งแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างสวนชมฟุ่ สวนลำไย ซึ่งงานนี้เกิดขึ้นจากความร่วมมือกับหัวหน้าส่วนราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรรัฐวิสาหกิจ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน กลุ่มเกษตรกร ภาคเอกชนและประชาชนชาวอำเภอคลองหาด

ทั้งนี้งานเทศกาลชมฟุ่คลองหาดและของดีคลองหาดจัดมาเป็นปีที่ 14 ภายในงานประกอบด้วยกิจกรรมมากมายอาทิเช่น การออกร้าน จำหน่ายผลผลิตทางการเกษตร ได้แก่ชมฟุ่หวานเพชรคลองหาด มะม่วง ลำไย ฝรั่ง พืชผักปลอดสารพิษ สินค้าโอท็อป ไม้ดอกไม้ประดับ จันทน์ผาสวยงาม และกิจกรรมการแข่งขันกีฬา การประกวดผลผลิตทางการเกษตร ประกวดจันทน์ผาสวยงาม การแข่งขันและประกวด ส้มตำลีลา รำวงย้อนยุค การแสดงดนตรี

● เทศกาลดูผีเสื้อปางสีดา

ภาพที่ 239 ผีเสื้อปางสีดา

ที่มา คมชัดลึกออนไลน์

<http://www.komchadluek.net/>

ภาพที่ 240 ผีเสื้อปางสีดา

ที่มา คมชัดลึกออนไลน์

<http://www.komchadluek.net/>

สำหรับเทศกาลดูผีเสื้อปางสีดานั้น จัดติดต่อกันมาเป็นครั้งที่ 9 แล้ว ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมภาพลักษณ์การท่องเที่ยวของจังหวัดสระแก้ว รวมทั้งกระจายรายได้ให้กับชุมชนและท้องถิ่น โดยอุทยานแห่งชาติปางสีดาถือเป็นส่วนหนึ่งของมรดกโลก มีป่าที่สมบูรณ์และธรรมชาติที่สวยงาม โดยการดูผีเสื้อที่อุทยานแห่งชาติปางสีดา ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของผืนป่ามรดกโลกดงพญาเย็น-เขาใหญ่ การสำรวจของนักดูผีเสื้อระยะเวลา 10 ปีพบว่าผีเสื้อปางสีดามีมากกว่า 450 เป็นที่ยอมรับแก่นักท่องเที่ยว และได้รับการยกย่องให้เป็น "เมืองผีเสื้อแห่งผืนป่าตะวันออก" ซึ่งเสน่ห์ของผีเสื้อที่ปางสีดา คือ พบเห็นได้ง่าย มีจำนวนมาก โดยเฉพาะในช่วงปลายฤดูร้อนถึงต้นฤดูฝน ช่วงเดือนเมษายนเป็นต้นไปจะพบผีเสื้อนานาชนิด หลากสีสัน บินโฉบเฉี่ยวไปมาทั่วอุทยานฯ เหมาะที่จะให้นักท่องเที่ยวเข้ามาชื่นชมกับแมลงปีกสวย และเรียนรู้เกี่ยวกับวงจรชีวิตของผีเสื้อในธรรมชาติเป็นอย่างยิ่ง

นอกจากนี้ภายในงานยังมีกิจกรรมที่สำคัญอื่น ๆ นอกจากการชมการประกวดขบวนพาเหรดหุ่นผีเสื้อที่สวยงามของแต่ละตำบล การนำชมแหล่งท่องเที่ยวภายในอุทยานแห่งชาติปางสีดา มีไกด์นำไปเที่ยวชมผีเสื้อหลากหลายกันถึงบริเวณริมน้ำ กับผีเสื้อหลากชนิดหลายสายพันธุ์มากกว่า 400 ชนิด ยังมีกิจกรรมเดิน-วิ่งเพื่อสุขภาพ, การแสดงและจำหน่ายสินค้า OTOP ของจังหวัดสระแก้ว, กิจกรรมวาดรูปเพนท์รูปผีเสื้อ, กิจกรรมแสดงนิทรรศการภาพถ่ายผีเสื้อ และกิจกรรมขี่จักรยานเสือภูเขาพิชิตจุดชมวิwpางสีดา ฯลฯ

● สืบสานวัฒนธรรมเบื่องบรูพ

ภาพที่ 241 ชุ่มแสดงในงานสืบสานวัฒนธรรมเบื่องบรูพ

ที่มา การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานนครนายก

http://www.tat8.com/thai/news/sk_crossred56.htm

งานสืบสานวัฒนธรรมเบื่องบรูพจัดขึ้นเพื่อสนับสนุนและส่งเสริมการท่องเที่ยว นอกจากนี้ยังเป็นการเผยแพร่ประวัติศาสตร์เมือง อนุรักษ์วัฒนธรรมขนบประเพณีอันดีงาม และส่งเสริมการประกอบอาชีพกระจายรายได้สู่ท้องถิ่น งานสืบสานวัฒนธรรมเบื่องบรูพเกิดขึ้นได้จากความร่วมมือระหว่างหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน ภายในงานนี้มีกิจกรรมที่น่าสนใจ อาทิ ชุมนิทรรศการนำเสนอวิถีชีวิตของท้องถิ่นและการสาธิตเพื่อให้ความรู้ในวิวัฒนาการด้านการ เกษตร, เศรษฐกิจพอเพียง, การปลูกพืชพลังงานทดแทน ขบวนแห่ทางวัฒนธรรมและวิถีชีวิตท้องถิ่น การแสดงศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น การเดินแบบราตรีผ้าไทย การแข่งขันกีฬาสามัคคี การแสดงดนตรีจากศิลปินดารา-นักร้องชื่อดัง การทำบุญปิดทองสักการะหลวงพ่อทอง

- รร.กาสรกสิวิทย์/สุ่วัวควาย

ภาพที่ 242 โรงเรียนกาสรกสิวิทย์

ที่มา หนังสือพิมพ์สยามรัฐ

<http://www.siamrath.co.th/web/?q=โรงเรียนสอนควาย-กาสรกสิวิทย์>

ภาพที่ 243 กิจกรรมในงานพิธีสู่ขวัญควายของโรงเรียนกาสรกสิวิทย์

ที่มา หนังสือพิมพ์สยามรัฐ

<http://www.siamrath.co.th/web/?q=โรงเรียนสอนควาย-กาสรกสิวิทย์>

พิธีสู่ขวัญควายของโรงเรียนกาสรกสิวิทย์ เป็นพิธีที่สืบเนื่องมาจากความเชื่อเรื่องขวัญควาย ที่ชาวนาเชื่อว่า ขวัญควายทั้ง 32 ขวัญ มีจิตวิญญาณประจำอยู่ในแต่ละขวัญ เป็นพิธีที่ทำกันหลังจากมีการปลูกข้าวแล้ว เพื่อเป็นการเตือนใจให้ระลึกถึงบุญคุณของควายที่ได้ให้แรงงานไถนาให้คนสามารถปลูกข้าวได้ และเมื่อไหร่ที่ควายถูกเขี่ยน ชาวนาเชื่อว่า ขวัญจะตกใจหนีไปอยู่ตาที่ป่าเขา และจะทำให้ควาย

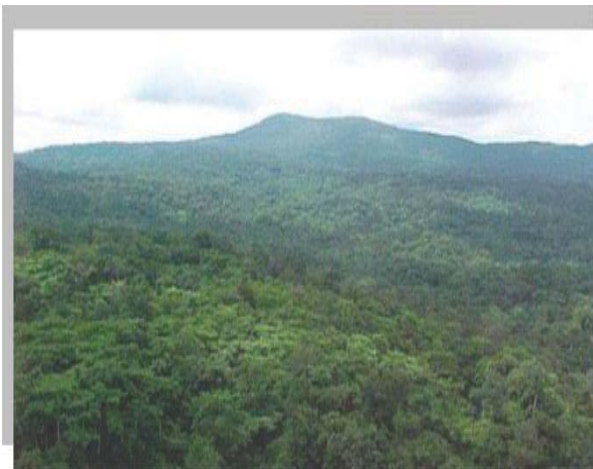
เจ็บป่วย จึงทำให้เกิดพิธิบายศรีสู่ขวัญควาย เพื่อเป็นการอัญเชิญขวัญให้กลับมาอยู่กับควาย และปลอบประโลมให้ขวัญหายตกใจ เพื่อเป็นการขอขมาลาโทษที่ได้ดุด่าเข็ญติ การทำพิธีนี้ผู้ทำพิธีส่วนใหญ่มักจะเป็นเจ้าของควาย หรือในกรณีที่ไม่มีสันทัดในการทำพิธีอาจให้ผู้อื่นทำแทนได้

พิธีสู่ขวัญควายของโรงเรียนการสารกสิวิทย์ เป็นงานพิธีงานที่จัดขึ้นเพื่อเป็นการตอบแทนบุญคุณควาย ขอขมาโทษที่ได้ดุด่าเข็ญติ สอนให้คนรู้จักความกตัญญูรู้คุณ มีเมตตากรุณา นอกจากนี้งานนี้ยังถูกจัดขึ้นเพื่ออนุรักษ์พันธุ์พันธุ์และสืบสานประเพณีการสู่ขวัญควายให้คงอยู่สืบต่อไปมิให้หายสูญหาย ซึ่งภายในงานพิธีมีกิจกรรมมากมาย อาทิ เช่น พิธีสู่ขวัญควายโดยหมอสู่ขวัญ เชิญเทพยดารับเครื่องบวงสรวง รำเชิดขวัญ ประพาดธิดากาสร ผูกขวัญควายพ้อคอกควายแม่คอก การลงตราดนา ดำนา กาปลูกข้าวโดยวิธีโยนกกล้าในแปลงนาสาธิต นอกจากนี้ยังมีการแสดงนิทรรศการของหน่วยงานกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และการจำหน่ายสินค้าพื้นเมือง

ที่มา <http://www.thairath.co.th/content/edu/246127>

ง.3 ธรรมชาติ

- อุทยานแห่งชาติปางสีดา

ภาพที่ 244 ธรรมชาติของอุทยานชาติแห่งชาติปางสีดา

ที่มา กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช

<http://www.dnp.go.th/mfcd3/images/pangseeda001.jpg>

ภาพที่ 245 ผีเสื้อในอุทยาน

ที่มา <http://paiduaykan.com/>

ภาพที่ 246 เส้นทางศึกษาธรรมชาติ

อุทยานแห่งชาติปางสีดา มีพื้นที่ครอบคลุมท้องที่ อำเภอดงขาม อำเภอเมือง จังหวัดสระแก้ว และอำเภอนาดี จังหวัดปราจีนบุรี มีสภาพป่าอุดมสมบูรณ์ประกอบด้วยทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญและมีค่า มีสภาพธรรมชาติและเอกลักษณ์ทางธรรมชาติที่สวยงามหลายแห่ง เช่น น้ำตกปางสีดา น้ำตกผาตะเคียน น้ำตกแควมะค่า จุดชมวิวยอดหินตามลำน้ำที่มีลักษณะแปลก ๆ มีพื้นที่ประมาณ 527,500 ไร่ หรือ 844 ตารางกิโลเมตร

บริเวณน้ำตกปางสีดา เดิมเป็นหน่วยงานหนึ่งในโครงการพัฒนาพื้นที่ราบเชิงเขา จังหวัดปราจีนบุรี ซึ่งเป็นโครงการพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในการที่จะจัดป่าในบริเวณให้เป็นสถานที่สำหรับพักผ่อนหย่อนใจของประชาชน ในท้องถิ่นและนักท่องเที่ยวทั่วไปอีกทั้งยังเป็นการรักษาป่าต้นน้ำลำธารและสภาพป่าโดยรอบ กรมป่าไม้จึงได้ส่งเจ้าหน้าที่ออกดำเนินการสำรวจและจัดตั้งเป็นวนอุทยานแห่งชาติ ชื่อว่า วนอุทยานปางสีดา เมื่อปี พ.ศ.2521 อยู่ในความดูแลของ สำนักงานป่าไม้ จังหวัดปราจีนบุรี มีนายเดชา พงษ์พานิช นักวิชาการป่าไม้ 3 ทำหน้าที่หัวหน้าวนอุทยาน วนอุทยานปางสีดา ต่อมาได้มีการสำรวจพื้นที่โดยรอบที่มีเขตติดต่อกันปรากฏว่า บริเวณดังกล่าวมีสภาพป่าที่สมบูรณ์ ประกอบด้วยทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญและมีค่า เช่น ป่าไม้ สัตว์ป่า และทิวทัศน์ที่สวยงาม สภาพภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นภูเขาสูงชันสลับซับซ้อน มีน้ำตกหลายแห่ง เช่น น้ำตกปางสีดา น้ำตกนาโตร น้ำตกผาน้อย และยังเป็นแหล่งต้นน้ำลำธารของแม่น้ำบางปะกง ซึ่งเปรียบเสมือนเส้นเลือดใหญ่ ที่หล่อเลี้ยงพื้นที่เกษตรกรรมในภาคตะวันออก สมควรดำเนินการให้จัดตั้งเป็นอุทยานแห่งชาติ ตามหนังสือวนอุทยานปางสีดา ที่ กส 07008(ปด)/22 ลงวันที่ 26 พฤษภาคม 2523 เพื่อบูรณาการทรัพยากรธรรมชาติดั้งเดิมไว้ เพื่อประโยชน์ในการท่องเที่ยวพักผ่อนหย่อนใจ และเพื่อการศึกษาค้นคว้าของประชาชนส่วนรวม ทั้งเป็น การสนองมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 9 มกราคม 2522 ที่ให้พิจารณาจัดตั้งอุทยาน

แห่งชาติและเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าให้เป็นการเพียงพอ ต่อมาจึงได้โอนความรับผิดชอบมาให้กองอุทยานแห่งชาติ กรมป่าไม้ เป็นผู้ดำเนิน การจัดตั้งให้เป็นอุทยานแห่งชาติ

อุทยานแห่งชาติปางสีดา ครอบคลุมไปด้วยพื้นที่ป่าประมาณร้อยละ 95 ประกอบไปด้วย ป่าดิบชื้น พบทั่วไปในเขตอุทยานแห่งชาติ บริเวณพื้นที่ที่สูงจากระดับน้ำทะเล 400 – 1,000 เมตร ไม้ที่พบอยู่ทั่วไป ได้แก่ ยางกล่อม ยางขน ยางเสี้ยน กระบาก ยางปาย เคี่ยม คะนอง ทะโล้ จำปีป่า พะอง ก่อ่น้ำ ก่อเดือย ฯลฯ ไม้พุ่มมีหลายชนิด เช่น ส้มกุ้ง ข้าวสารหลวง ชะโอน คานหามเสือ เป็นต้น ส่วนบริเวณฝั่งลำธารจะมีพวก ลำพูนป่า กระทุ่ม มหาเสดำ กูดพร้าว ละอองไฟฟ้า พืชอิงอาศัยที่พบโดยทั่วไปได้แก่ กระจปอกเล็ก ชายผ้าสีดำ กูดอ้อม เอื้องกุหลาบพวง และเอื้องปากเป็ด เป็นต้น ป่าดิบแล้ง พบขึ้นในบริเวณพื้นที่ค่อนข้างราบสูง จากระดับน้ำทะเล 100-400เมตร ไม้ที่พบขึ้นอยู่ทั่วไป ได้แก่ ยางนา นางแดง สะเดापัก ตะเคียนทอง มะค่าโมง ตาเสือ หมากนาง ลิง ลาน ฯลฯ พืชชั้นล่าง เช่น พืชในสกุลชิงช้า กระเจียว และกล้วยป่า เป็นต้น ป่าดิบเขา พบในบริเวณที่มีอากาศเย็นบนภูเขาที่สูงจากระดับน้ำทะเล 1,000 เมตรขึ้นไป ไม้ที่พบขึ้นอยู่ทั่วไป ได้แก่ พญาไม้ มะขามป้อมแดง สนสามพันปี ก่อ่น้ำ ก่อต่าง กำลังเสือโคร่ง ฯลฯ พืชชั้นล่างเป็นพวกไม้พุ่มชนิดต่างๆ เช่น กาลังกาสดัวผู้ กล้วยไม้ดิน หนุ่ยข้าวกล้า สามร้อยยอด เป็นต้น ป่าเบญจพรรณ ชนิดของไม้ที่ขึ้นอยู่ ได้แก่ มะค่าโมง ช้อ ประดู่ ตะแบกใหญ่ ตีนนก สมอพิเภก กว้าว ฯลฯ พืชชั้นล่าง ได้แก่ ไม้ป่า และหญ้าต่างๆ และป่าเต็งรัง พันธุ์ไม้ที่สำคัญ ได้แก่ เต็ง รัง เหียง พลวง มะขามป้อม รกฟ้า ฯลฯ พืชชั้นล่างเป็นพวกหญ้าเพ็ก และหญ้านาค ด้วยสภาพป่าอันอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรป่าไม้และลักษณะภูมิประเทศทำให้บริเวณนี้เป็นแหล่งต้นน้ำลำธารหลายสาย เหมาะสมที่จะเป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่า จึงมีสัตว์ป่าที่มีขนาดใหญ่จนถึงขนาดเล็ก รวมทั้งนกไม่ต่ำกว่า 200 ชนิด อาศัยอยู่กระจัดกระจายทั่วไป สัตว์ป่า ที่พบได้แก่ ช้างป่า กระทิง กระซัง วัวแดง เสือโคร่ง เก้ง กวางป่า กระซัง ชะนิมังกู ค้างคาวปีกขน นกเล็กเล็บสั้น เม่นแผงคอใหญ่ ไก่ฟ้าพญาลอ นกยางเขียว นกพญาปากกว้างอกสีน้ำเงิน นกแก้วแว่นธรรมดา นกเด้าดิน ตะกวด กิ้งก่าบิน ตะกวด เขียดตะปาด เขียดทราย อึ่งแม่หนาว เป็นต้น บริเวณลำห้วยลำธารต่าง ๆ เช่น ห้วยน้ำเย็น ห้วยโสมง ห้วยพลับพลึง พบปลาชนิดต่างๆ ได้แก่ ปลาสวายนกเขา ปลาชะโอน ปลาค้อ ปลากระต๊อ ปลาตัก ปลาแค้หิมู ปลาตุ๊ก ปลาแก้ง และปลากระทิงดำ เป็นต้น

- น้ำตกปรางสีดา

ภาพที่ 247 น้ำตกปรางสีดา

ที่มา กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช

น้ำตกปางสีดา อยู่ห่างจากที่ทำการอุทยานฯ ประมาณ 700 เมตร เป็นน้ำตกที่ไม่สูงนัก เบื้องล่างเป็นแอ่งน้ำกว้างใหญ่ บรรยากาศร่มรื่นและจะมีน้ำมากในช่วงปลายฤดูฝน น้ำตกผาตะเคียน อยู่ห่างจากที่ทำการอุทยานฯ ประมาณ 3 กิโลเมตรโดยการเดินทางเท้าตลอดเส้นทาง ขึ้นสู่น้ำตก ร่มรื่นด้วยแมกไม้หนาทึบเป็นน้ำตกชั้นสุดท้ายอยู่ในสายเดียวกับน้ำตกปางสีดา ตกลงมาจากหน้าผาสูงประมาณ 10 เมตร ในหน้าน้ำ สายน้ำ จะมีความรุนแรงดังก้อง ละอองน้ำฟุ้งกระจายทั่วบริเวณ

● ละลุ

ภาพที่ 248 ละลุ

ที่มา <http://www.thaitravelhealth.com/blog/archives/2712>

ละลุ ตั้งอยู่ใกล้บ้านคลองยาง-บ้านหนองผักแว่น ตำบลทับราช อำเภอดาพระยา จังหวัดสระแก้ว ละลุ เป็นปรากฏการณ์ธรรมชาติ ที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ ซึ่งใช้เวลาตั้งแต่ 20000-50000 ปี การสะสมของตะกอนดินใช้เวลาตั้ง 150 ล้านปีทีเดียว ตั้งอยู่ที่ จ.สระแก้ว ห่างจาก อ. อยุธยาประเทศ ไม่มากนัก บริเวณที่เป็นเรียกว่าละลุนั้น ก็ลักษณะ คล้ายๆ กับ แพะเมืองผี จังหวัดแพร่ ตั้งอยู่บนพื้นที่กว่า 2 พันไร่ เกิดจากน้ำฝนกัดเซาะทำให้ดินเกิดการยุบตัว และพังทลายลงมา ส่วนดินที่แข็งก็ยังคงอยู่ เมื่อถูกลมกัดกร่อนจึงมีลักษณะเป็นรูปต่างๆ มองคล้ายกับกำแพง หน้าผา แล้วแต่จินตนาการ การท่องเที่ยวที่สถานที่นี้สามารถท่องเที่ยวได้ทั้งปี แต่ช่วงหน้าฝน อาจต้องระมัดระวังกันสักนิด เพราะความลื่นและแฉะของดิน อาจจะเป็นอุปสรรคต่อการเที่ยวชมความสวยงามของละลุได้ สำหรับช่วงเวลาที่เหมาะสมช่วงเช้าหรือช่วงเย็น ซึ่งสามารถเห็นเสาหินเป็นสีทอง

ถ้าเดินทางจากอำเภอดาพระยาไปตามทางหลวงหมายเลข 382 สาย อยุธยาประเทศ – ดาพระยา เลี้ยวซ้ายที่บ้านกุดเตย หลักกิโลเมตรที่ 35 – 36 ตามทางหลวงหมายเลข 3486 ถึงบ้านโคกลาน –หนองผักแว่น ระยะทาง 18 กิโลเมตร จากหนองผักแว่นเป็นถนนลูกรัง เข้าไปถึงหมู่บ้าน ระยะทาง 1 กิโลเมตร

- อ่างเก็บน้ำพระปรง

ภาพที่ 249 อ่างเก็บน้ำพระปรง

ที่มา <http://travel.sanook.com/gallery/gallery/950428/314251/>

อ่างเก็บน้ำพระปรงเป็นอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ของจังหวัดสระแก้ว มีความจุถึง 97 ล้านลูกบาศก์เมตรจนเกือบจะเรียกว่า "เขื่อน" เป็นหนึ่งในโครงการพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในจังหวัดสระแก้ว สร้างกันต้นน้ำห้วยพระปรง ซึ่งเป็นลำน้ำที่ไหลลงมาจากอุทยานแห่งชาติปางสีดา จากสภาพป่าที่สมบูรณ์กลายเป็นอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ที่เต็มไปด้วยพันธุ์ปลา นานาชนิด ทำให้ชาวบ้านแถวนี้หลังจากว่างเว้นจากการทำไร่ ทำนา จึงหารายได้เสริมด้วยการจับปลาขาย

● เขาฉกรรจ์

ภาพที่ 250 เขาฉกรรจ์

ที่มา <http://www.holidaythai.com/Thailand-Attractions-1387.htm>

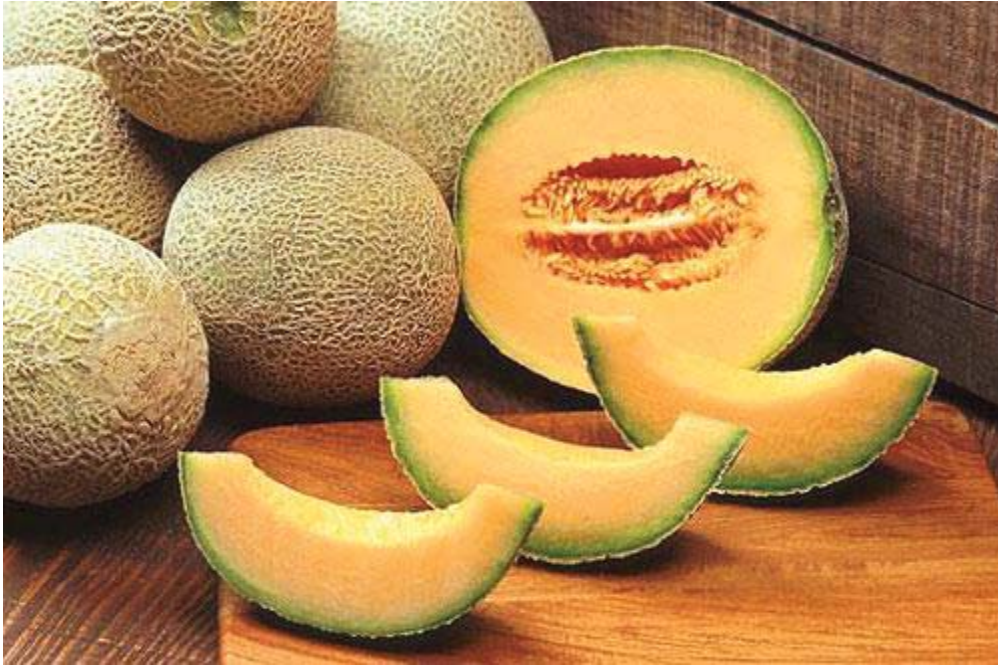
เขาฉกรรจ์ ตั้งอยู่ที่ตำบลเขาฉกรรจ์ ติดกับวัดถ้ำเขาฉกรรจ์ ห่างจากตัวอำเภอเมืองประมาณ 17 กิโลเมตร ตามทางหลวงหมายเลข 317 (สระแก้ว-จันทบุรี) ระหว่างกิโลเมตรที่ 131-132 และแยกซ้ายไปอีกเล็กน้อย ตัวเขาเป็นเขาหินปูน สันเขาด้านยาวทำมุม 90 องศา กับทิศเหนือและทิศใต้ จุดสูงสุดของยอดเขาสูงประมาณ 240 เมตร จากระดับน้ำทะเลปานกลางลักษณะเป็นเขา 3 ลูกเรียงกัน โดยมีเขาฉกรรจ์เป็นลูกใหญ่ที่สุดและอยู่ตรงกลาง มีภูเขามิ่งอยู่ด้านซ้าย และเขาฝาละมีตั้งอยู่ด้านขวา เขาทั้ง 3 ลูกได้จัดให้เป็น สวนรุกขชาติเขาฉกรรจ์ ของกรมป่าไม้และเป็นที่อยู่ของลิงป่าและฝูงค้างคาวนับล้านๆ ตัว บินออกมาในตอนเย็นเป็นสายยาว ส่วนเชิงเขาเป็นที่ตั้งของวัดถ้ำเขาฉกรรจ์ มีบันไดขึ้นไปถึงยอดเขา ในเขาฉกรรจ์มีถ้ำเล็กถ้ำน้อยอยู่ถึง 72 ถ้ำ เช่นถ้ำมืด ถ้ำหนูมาน ถ้ำเขาทะลุ ถ้ำมหาหงส์ ถ้ำน้ำทิพย์ และถ้ำแก้วพลายชุมพล จุดที่น่าสนใจคือถ้ำเขาทะลุ มีรอยพระพุทธรูปจำลองและจุดชมวิวสามารถมองเห็นทิวทัศน์ได้กว้างไกล

ที่มา <http://www.tongteawthai.com>

ง.4 ร้านอาหารและอาหาร

(1) อาหาร

● แคนตาลูป

ภาพที่ 251 แคนตาลูป

ที่มา ผู้จัดการออนไลน์

แคนแคนตาลูป เป็น ของฝากขึ้นชื่อของเมืองสระแก้ว ปลุกกันมากที่ ต.ผ่านศึก อ.อรัญประเทศ เป็นสายพันธุ์จากประเทศไต้หวัน พันธุ์ที่นิยมปลูกเช่น พันธุ์ซันเลดี้ พันธุ์เจดิว พันธุ์ฮันนี่เวลด์ เป็นต้น โดยเฉพาะพันธุ์ซันเลดี้ที่มีกลิ่นหอม เนื้อหวานกรอบ และเก็บไว้ได้นานกว่าสายพันธุ์อื่น มีผลผลิตตลอดทั้งปี โดยช่วงเดือน ม.ค.-เม.ย. จะมีรสชาติดี ผลผลิตออกสู่ตลาดมาก เกษตรกรจะนำมาวางขายริมถนนสุวรรณศร อ.อรัญประเทศ ก่อนถึงตลาดโรงเกลือ

- ชมพูคลองหาด

ภาพที่ 252 ชมพูเพชรคลองหาด

ที่มา <http://www.oknation.net/blog/print.php?id=571904>

ชมพูเพชรคลองหาด เป็นชมพูสายพันธุ์ทับทิมจันทร์จาก จ.นครปฐม แล้วเปลี่ยนชื่อใหม่เป็น ชมพูเพชรคลองหาด ปลูกกันมากแถบบ้านหนองตะเคียน ต.ไทยอุดม อ.คลองหาด จึงมีการจัดงานชมพู่หวานขึ้นในอำเภอนี้ด้วย ชมพูเพชรคลองหาดมีลักษณะเด่น คือ ผลใหญ่ มีสีแดงตลอดทั้งผล เนื้อแน่น รสหวานกรอบ ทั้งยังได้ใบรับรองจากศูนย์วิจัยควบคุมโรคพืช จ.ปราจีนบุรี ว่าสะอาด ปลอดภัยจากสารเคมี ช่วงที่ออกผลชุกที่สุดคือ เดือน ม.ค.-มี.ค. ขายราคากิโลละ 40-60 บาท หาซื้อได้ในตลาดสดตัวเมืองคลองหาด หรือติดต่อเข้าไปเลือกซื้อถึงสวนได้โดยตรง ที่ประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชน กลุ่มพัฒนาอาชีพชมพู่หวานบ้านหนองตะเคียน นายจันทร์ บุญไทย โทร.08-1152-1691

- ข้าวหลามบ้านพร้าว

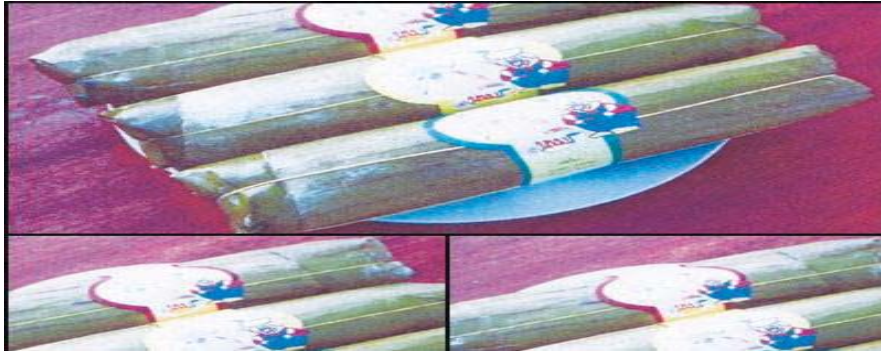
ภาพที่ 253 ข้าวหลามบ้านพร้าว

ที่มา ศูนย์ข้อมูลกลางทางวัฒนธรรม

ข้าวหลามบ้านพร้าว แหล่งทำอยู่ที่บ้านพร้าว อ.วัฒนานคร เจ้าที่มีชื่อเสียงคือข้าวหลาม ป่าบาง มีทั้งข้าวเหนียวขาว ข้าวเหนียวดำ และหน้าสังขยา รสหวานมัน ชุ่มด้วยน้ำกะทิ สามารถเข้าไปซื้อถึงแหล่งทำได้โดยตรงหรือที่สี่แยกวัฒนานคร ตามแผงริมถนนสุวรรณศรใน อ.วัฒนานคร

ซึ่งเทคนิคและเคล็ดลับในการทำข้าวหลามบ้านพร้าว ก็คือมะพร้าวจะต้องคั้นด้วยมือ จะได้น้ำกะทิ ที่มีน้ำมันมากกว่าใช้เครื่อง และใส่ใบเตยลงไปใ้ในน้ำกะทิ ทำให้น้ำกะทิมีกลิ่นหอมของใบเตย

- หมวยวัฒนานคร

ภาพที่ 254 หมวยวัฒนานคร

ที่มา กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย

<http://16115.23.30/cddReport/Default.aspx>

หมวยวัฒนานคร ของฝากที่มีชื่อของ อ.วัฒนานคร ทำจากเนื้อหมูล้วน รสชาติกลมกล่อม ทำกันหลายเจ้า แต่ที่ได้รับรางวัลโอท็อป 5 ดาว คือ ร้านหมวยวัฒนา มีทั้งหมวยอรสดั้งเดิม หมวยอปรกไทยดำ และหมวยอหนั่ง นอกจากนี้ยังมีแหนม ลูกชิ้น หมูเส้น

- อาหารเวียดนาม

ภาพที่ 255 อาหารเวียดนาม

ที่มา <http://www.arantoday.com/2010/10/blog-post.html>

อาหารเวียดนาม อ.อรัญประเทศเป็นแหล่งอาศัยของชาวนานที่อพยพมาจากเวียดนาม บนถนนมิตรสัมพันธ์ในตัวเมืองอรัญฯ จึงเป็นแหล่งร้านอาหารเวียดนามที่มีชื่อเสียง เช่น ร้านยายต๋าม ร้านเจ๊ออด ร้านเจ๊ราง ฯลฯ ซึ่งร้านเหล่านี้มีอาหารหลายอย่างเช่น แหนมเนือง เปาะเปี๊ยะทอด ทอดมันปลาทราย ให้ซื้อกลับบ้านด้วย (สามารถเก็บข้ามวันได้)

● มะม่วงวังสมบูรณ์

ภาพที่ 256 มะม่วงวังสมบูรณ์

ที่มา <http://2.bp.blogspot.com>

มะม่วงวังสมบูรณ์ ในอำเภอวังสมบูรณ์ จังหวัดสระแก้ว ซึ่งเป็นสวนมะม่วงบนพื้นที่ 500 ไร่ ของ "คุณวรเทพ แก้ววงษ์กุล" และเป็นประธานกลุ่มผลิตมะม่วงอำเภอวังสมบูรณ์ อีกด้วย "คุณวรเทพ" เล่าว่า เริ่มมาบุกเบิกปลูกมะม่วงที่จังหวัดสระแก้ว มา 20 กว่าปีแล้ว เพราะเห็นว่าพื้นที่จังหวัดสระแก้วนั้นดี หลังจากเริ่มปลูกมะม่วงเป็นรูปเป็นร่าง จนมีมีผลผลิต ส่งขายภายในประเทศต่อมาก็เริ่มมองหาตลาดต่างประเทศ เพื่อส่งออกจำหน่าย เริ่มแรกก็ปลูกมะม่วงน้ำดอกไม้ เบอร์ 4 เชี่ยวสวย ฟาลัน ตอนหลังก็นำมะม่วงน้ำดอกไม้สีทองมาปลูก และขยายการปลูกขึ้นมาเรื่อยๆ ซึ่งตลาดหลักที่รับซื้อก็คือ ประเทศญี่ปุ่น "คุณวรเทพ" บอกว่า เมื่อสมัยก่อนผลผลิตไม่สู้ดีนัก เพราะเอาแต่กระดาษหนังสือพิมพ์ไปห่อผลมะม่วง ทำให้ผิวมะม่วงไม่สวยงาม แต่ปัจจุบันใช้ถุงคาร์บอนห่อผลมะม่วง ทำให้ผลออกมาเรียบสวย สามารถส่งขายญี่ปุ่นได้ถึง 70 % จากผลผลิตทั้งหมด ซึ่งไร่หนึ่งจะเก็บผลผลิต 3 รุ่น ตอนนี้ในกลุ่มเกษตรกรที่ปลูกมะม่วงพื้นที่รวมกว่า 5 พันไร่ ก็จะเน้นปลูกมะม่วงน้ำดอกไม้สีทอง เป็นหลักเพราะตลาดที่ญี่ปุ่นต้องการมาก ที่สำคัญจังหวัดสระแก้ว ถือเป็นพื้นที่สีเขียว ไม่มีโรงงานมาสร้างมลภาวะเป็นพิษ จึงทำให้อากาศดี และส่งผลให้ผลผลิตมะม่วงของจังหวัดสระแก้วดีตามไปด้วย ที่สำคัญความหวานของมะม่วงสระแก้วนั้น ถือว่ามาเป็นอันดับหนึ่ง จึงทำให้ผู้ที่ได้กินมะม่วงสระแก้วต่างติดอกติดใจในรสชาติ

ที่มา <http://www.siamfreestyle.com/restaurant/sakaew/> เมื่อ 28 กุมภาพันธ์ 2556

ง5 ที่พัก

● บ้านเคียงดาว รีสอร์ท

ภาพที่ 257 บ้านเคียงดาว รีสอร์ท

ที่มา <http://www.reviewthaitravel.com/โรงแรมสระแก้วการ์เดนส์/>

บ้านเคียงดาว รีสอร์ท เป็นจุดเริ่มต้นที่ยอดเยี่ยมในการสำรวจเมืองอันมีชีวิตชีวาแห่งนี้ด้วยทำเลที่ตั้งสะดวกสบายใน สระแก้ว จากที่นี่ ผู้เข้าพักสามารถไปยังทุกที่ในเมืองอันมีชีวิตชีวานี้ได้อย่างง่ายดาย ด้วยทำเลที่สะดวกสบายของโรงแรม คุณสามารถเดินทางไปยังสถานที่ที่ต้องไปชมให้ได้ของเมืองได้อย่างง่ายดาย

บ้านเคียงดาว รีสอร์ท มีบริการที่สมบูรณ์แบบและสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นทั้งหมดเพื่อเพิ่มความสดชื่นให้แก่นักท่องเที่ยว โรงแรมได้เตรียมบริการ คอฟฟี่ช็อป, ที่จอดรถ, รมเซอร์วิส, นำสัตว์เลี้ยงเข้าพักได้, Wi-Fi ในพื้นที่สาธารณะ ไว้เพื่อให้มั่นใจว่าผู้เข้าพักจะได้รับความสะดวกสบายมากที่สุด

ห้องพักของโรงแรมได้รับการตกแต่งอย่างพิถีพิถันเพื่อมอบความสะดวกสบายในระดับสูงสุด พร้อมด้วย เครื่องปรับอากาศ, เครื่องเล่นดีวีดี/ซีดี, ห้องปลอดบุหรี่, โทรทัศน์ (เคเบิล), โทรทัศน์ ในห้องพักแต่ละห้อง ไม่ว่าคุณจะเป็นผู้รักฟิตเนส หรือเพียงมองหาวิธีผ่อนคลายหลังวันอันแสนวุ่นวาย เชื่อว่า รับความสำราญจากสิ่งอำนวยความสะดวกระดับท็อปคลาส เช่น สวน ด้วยที่ตั้งที่ดีเยี่ยมและสิ่งอำนวยความสะดวกที่ลงตัว บ้านเคียงดาว รีสอร์ท จึงน่าพึงพอใจในหลายๆ ด้าน

ที่มา <http://www.reviewthaitravel.com/โรงแรมสระแก้วการ์เดนส์/>

- วังประภา รีสอร์ท

ภาพที่ 258 วังประภา รีสอร์ท

ที่มา <http://www.reviewthaitravel.com>

วังประภา รีสอร์ท ตั้งอยู่ที่ 70/5 ถ.วังปลาตอง อ.อรัญประเทศ จ.สระแก้ว 27120 รีสอร์ทแห่งนี้สามารถเป็นที่พักผ่อนหย่อนใจได้อย่างสบาย และมีบรรยากาศร่มรื่นแวดล้อมด้วยธรรมชาติ พร้อมสิ่งอำนวยความสะดวกครบครัน บริการห้องประชุม, จัดเลี้ยงและสัมมนา บริการห้องคาราโอเกะ 500 - 1000 บาท การบริการซึ่งเปิดให้บริการจนถึงเที่ยงคืน

● โรงแรมสระแก้วการ์เด็นท์

ภาพที่ 259 โรงแรมสระแก้วการ์เด็นท์

ที่มา [http:// www.sakaeogardenhotel.9nha.com](http://www.sakaeogardenhotel.9nha.com)

โรงแรมสระแก้วการ์เด็นท์ ตั้งอยู่ที่ 2/2 ถ.เทศบาลสระแก้ว ต.สระแก้ว อ.เมือง จ.สระแก้ว ความแตกต่างที่ลงตัว ของห้องพักระดับหรู ในราคาที่เบากันเอง ตั้งอยู่ในตัว เมืองสระแก้ว อยู่ใกล้บิ๊กซี และแม็คโคร ห้องพักระดับมาตรฐานรวม 20 ห้อง พร้อมสิ่งอำนวยความสะดวกครบครัน แอร์ ทีวี UBC Internet น้ำอุ่น ที่จอดรถสะดวกสบาย มียามรักษาความปลอดภัยตลอด 24ชม

การเดินทาง เริ่มต้นจากสามแยกสระแก้ว ให้เลี้ยวขวาไปทางจันทบุรี 500 เมตร ป้ายโรงแรมจะอยู่ด้านขวามือ ติดกับศูนย์ยามาฮา ถ้ามายังเส้น ทางฉะเชิงเทรา เลี้ยวซ้ายเข้าเมืองสระแก้ว ประมาณ 1 กม. ป้ายโรงแรมจะอยู่ด้านซ้ายมือ ติดกับองค์การโทรศัพท์

ที่มา [http:// www.sakaeogardenhotel.9nha.com](http://www.sakaeogardenhotel.9nha.com)

● โรงแรมอินโดจีน

ภาพที่ 260 โรงแรมอินโดจีน

ที่มา <http://www.reviewthaitravel.com>

โรงแรมอินโดจีน ตั้งอยู่เลขที่ 154 หมู่ 6 ถ. ชนะวิถี ต. บ้านใหม่หนองไทร อ. อรัญประเทศ จ. สระแก้ว 27120 โรงแรมอินโดจีนมีสิ่งอำนวยความสะดวกทั่วไปภายในโรงแรมมากมายอาทิเช่น ห้องอาหาร สระว่ายน้ำ นวดแผนโบราณ ห้องสันทนาการ ห้องซักรีด บริการรถตู้ ห้องประชุมสัมมนา

บริการอื่น ๆ คือ มีเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยตลอด 24 ชั่วโมง ยินดีรับบัตรเครดิตทุกประเภท สถานที่จอดรถถึง 100 คัน

● ธนาสิริ โฮเทล แอนด์ รีสอร์ทเป็น

ภาพที่ 261 ธนาสิริ โฮเทล แอนด์ รีสอร์ท

ที่มา <http://www.reviewthaitravel.com>

ธนาสิริโฮเทลแอนด์รีสอร์ท ตั้งอยู่ที่ อำเภอเมืองสระแก้ว เป็นสถานที่พักผ่อนลงตัวสำหรับนักท่องเที่ยวที่ต้องการดื่มด่ำกับสีสันของสระแก้ว จากที่นี่ ผู้เข้าพักสามารถไปยังทุกที่ในเมืองอันมีชีวิตชีวานี้ได้อย่างง่ายดาย ด้วยทำเลที่สะดวกสบายของโรงแรม คุณสามารถเดินทางไปยังสถานที่ที่ต้องไปชมให้ได้ของเมืองได้อย่างง่ายดาย

ธนาสิริ โฮเทล แอนด์ รีสอร์ท พุ่มเทมอบความสะดวกสบายแก่ผู้เข้าพัก ด้วยบริการและสิ่งอำนวยความสะดวกที่ดีพร้อมที่สุดสำหรับคุณ คุณสามารถเพลิดเพลินไปกับสิ่งอำนวยความสะดวกระดับท็อปที่เลือกสรรมาแล้ว เช่น ร้านอาหาร, ที่จอดรถ, ร้านเสริมสวย, ห้องประชุม, รूमเซอร์วิส ได้ที่โรงแรมแห่งนี้

โรงแรมประกอบด้วยห้องพักที่ประดับตกแต่งอย่างสวยงาม 52 ห้อง ภายในแต่ละห้องยังมีเครื่องไมโครเวฟ, เครื่องชงกาแฟ/ชา, อินเทอร์เน็ตไร้สาย (ไม่เสียค่าใช้จ่าย), ห้องปลอดบุหรี่, พื้นที่นั่งเล่น ไว้บริการอีกด้วย สวน, สระว่ายน้ำกลางแจ้ง, บริการนวด, สระว่ายน้ำ (สำหรับเด็ก) ของทางโรงแรมเป็นสถานที่ที่ดีย่อมในการพักผ่อนคลายความเหนื่อยล้าจากวันที่วุ่นวาย ไม่ว่าจุดหมายในการเดินทางของคุณคืออะไร ธนาสิริ โฮเทล แอนด์ รีสอร์ท เป็นตัวเลือกที่ยอดเยี่ยมสำหรับการค้างแรมของคุณใน สระแก้ว

ที่มา http://www.agoda.co.th/asia/thailand/sa_kaeo/la_villa_boutique_hotel.html

จ. ด้านการผลิตสินค้า OTOP

- โต๊ะหมู่บูชา ชุด ๙

ภาพที่ 262 โต๊ะหมู่บูชา ชุด ๙

ที่มา <http://www.otoptoday.com/>

โต๊ะหมู่บูชา ชุด ๙ ผลิตโดย กลุ่มอนันต์ผลิตภัณฑ์จากไม้ ที่อยู่ ๖๖ ตำบลทัพไทย อำเภอดาพระ ยะ จังหวัดสระแก้ว รหัสไปรษณีย์ ๒๗๑๘๐ เบอร์โทรศัพท์ ๐๘ ๔๗๗๙ ๒๒๕๑ ประธานกลุ่มคือ นาย อนันต์ แก่นน้อย แหล่งจำหน่ายผลิตภัณฑ์ กลุ่มอนันต์ผลิตภัณฑ์จากไม้ ๖๖ ทัพไทย หมู่ ๑ ต.ทัพไทย อ. ดาพระยา จ.สระแก้ว ๒๗๑๘

- กล้วยฉาบ

ภาพที่ 263 กล้วยฉาบ

ที่มา <http://www.otoptoday.com/>

กล้วยฉาบผลิตโดย กลุ่มผลิตขนมขบเคี้ยวสำเร็จรูป ที่อยู่ ๔๗ ตำบลชัยมะกรูด อำเภอลองหาด จังหวัดสระแก้ว รหัสไปรษณีย์ ๒๗๒๖๐ ประธานกลุ่มผู้ผลิต ผู้ประกอบการ คุณบำเพ็ญ ตะวันวงศ์ แหล่งจำหน่ายผลิตภัณฑ์ กลุ่มผลิตขนมขบเคี้ยวสำเร็จรูป ๔๗ หมู่ ๓ บ้านนาดี ตำบลชัยมะกรูด อำเภอลองหาด จังหวัดสระแก้ว ๒๗๒๖๐

- เตียงเอนยกหัว

ภาพที่ 264 เตียงเอนยกหัว

ที่มา <http://www.otoptoday.com/>

ผู้ผลิตเตียงเอนยกหัว ผลิตโดย น.ส.สุชาดา ปลาทอ ผลิตและจัดจำหน่ายที่ ๔๕ ตำบลวังน้ำเย็นอำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว รหัสไปรษณีย์ ๒๗๒๑๐ เบอร์โทรศัพท์ ๐๘ ๖๑๔๙ ๓๒๒๑

- ผ้าฝ้ายลายมัดหมี่

ภาพที่ 265 ผ้าฝ้ายลายมัดหมี่

ที่มา <http://www.otoptoday.com/>

ผ้าฝ้ายลายมัดหมี่ผลิตโดย กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านหันทราย ที่อยู่ หมู่ ๕ ตำบลหันทราย อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว รหัสไปรษณีย์ - เบอร์โทรศัพท์ ๐๓๗-๔๒๖๐๐๙ ประธานกลุ่มผู้ผลิต คือ นาง คำใส ธาจารย์ส ในอดีต การทอผ้าเป็นการทอเพื่อเป็นเครื่องนุ่งห่มสำหรับสมาชิกในครอบครัวนำไปให้ ผู้ใหญ่ หรือเป็นของฝากเมื่อเทศกาลต่าง ๆ เช่น ปีใหม่ สงกรานต์ เป็นต้น เพราะการคมนาคมจาก หมู่บ้านถึงตลาดหรือในเมืองไม่สะดวกสบายเหมือนในปัจจุบันวัตถุดิบในการทอจึงเป็นการปลูกหม่อน

เลี้ยงไหม พันธุ์ไหมก็ได้นำมาจากเวียงจันทน์ เช่น พันธุ์หม่อนนางคำ หม่อนลาย และมีเคล็ดลับในการเลี้ยงไหมออกไข่มากโดยการให้เด็กเล็กขึ้นนั่งทับก็จะทำให้ตัวไหมออกไขได้มาก และมีตัวไหมมากทำให้ได้เส้นไหมเพิ่มมากขึ้น ซึ่งเป็นความเชื่อของชุมชนมาแต่โบราณกล่าวสืบต่อกันมา จุดเด่นของผลิตภัณฑ์นี้ก็คือ เนื้อแน่น คงทน ลวดลายสวยงาม สีสันไม่ตก

- ทองม้วนสมุนไพร

ภาพที่ 266 ทองม้วนสมุนไพรบรรจุในถุง

ภาพที่ 267 ทองม้วนสมุนไพรบรรจุในกล่อง

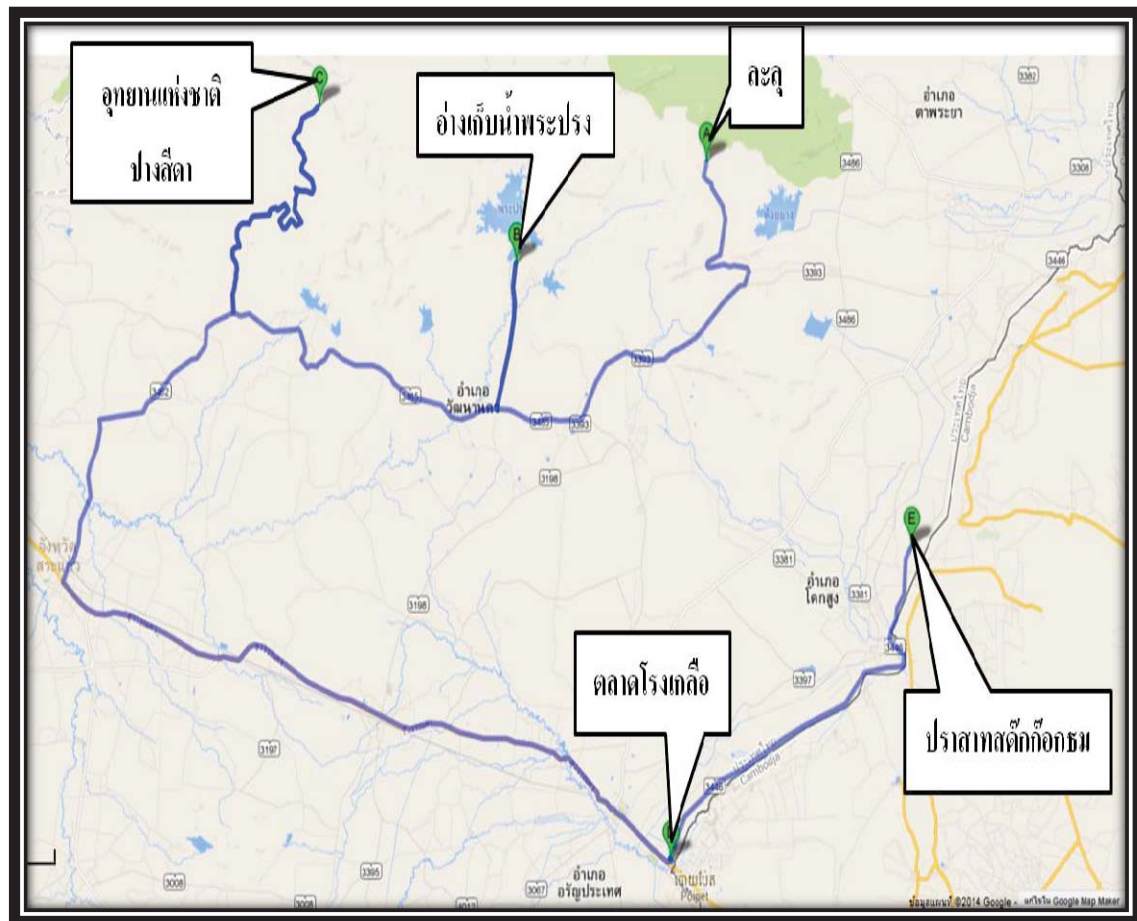
ที่มา <http://www.otoptoday.com>

ที่มา <http://www.thaitampon.com/>

ทองม้วนสมุนไพร ผลิตโดย กลุ่มสตรีแม่บ้านคลองตาสูตร ที่ ๒ ถนนสระแก้ว-จันทร์บุรี ตำบลคลองหินปูน อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว รหัสไปรษณีย์ ๒๗๒๑๐ เบอร์โทรศัพท์ ๐-๓๗๕๑-๓๓๙๒, ๐๘-๙๐๔๖-๖๗๗๘ ประธานกลุ่มผู้ผลิต คือนางอำนวย เรืองแสง

จ. เส้นทางการท่องเที่ยว

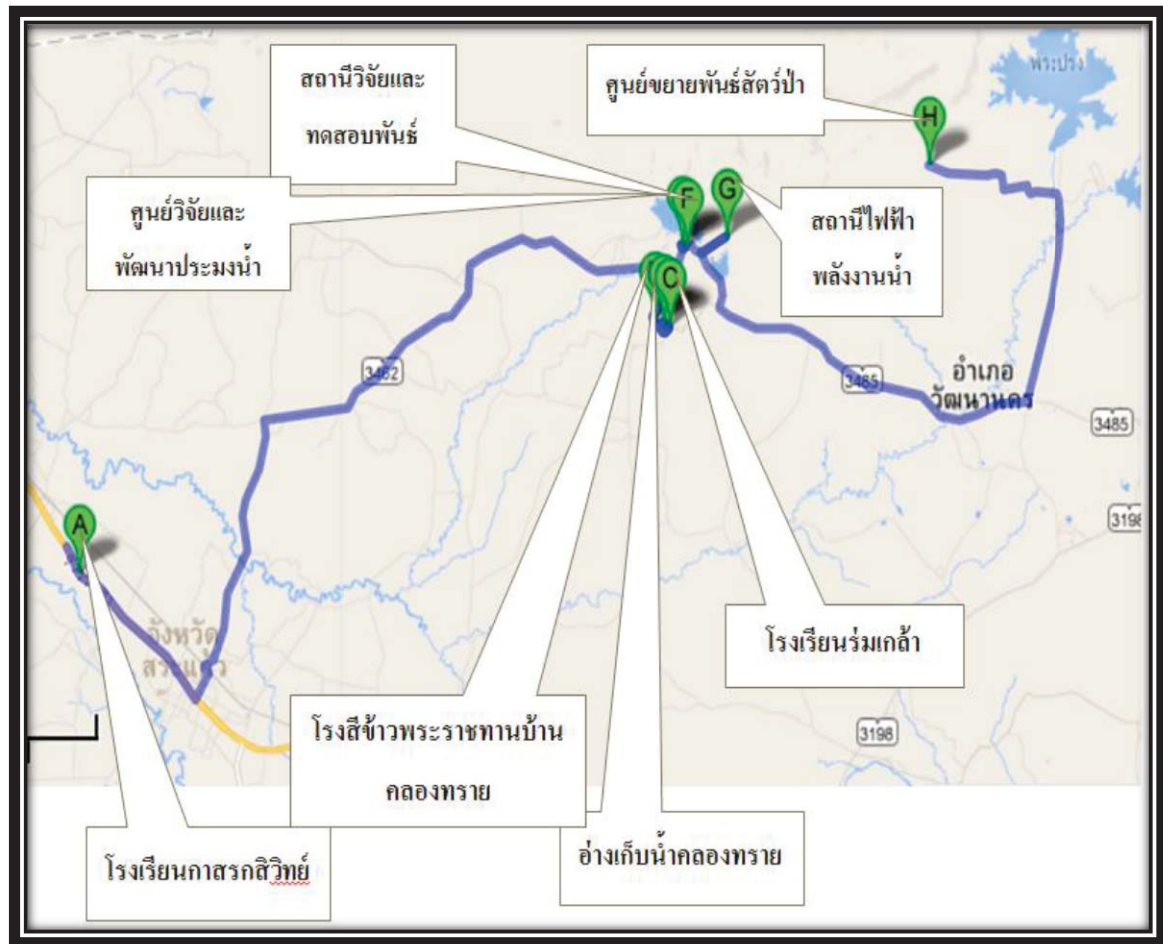
จ.1 เส้นทางท่องเที่ยวหลัก จังหวัดสระแก้ว

ภาพที่ 268 เส้นทางท่องเที่ยวหลัก จังหวัดสระแก้ว 1 Day Trip และ 2 Days 1 Night

ที่มา <https://maps.google.com/>

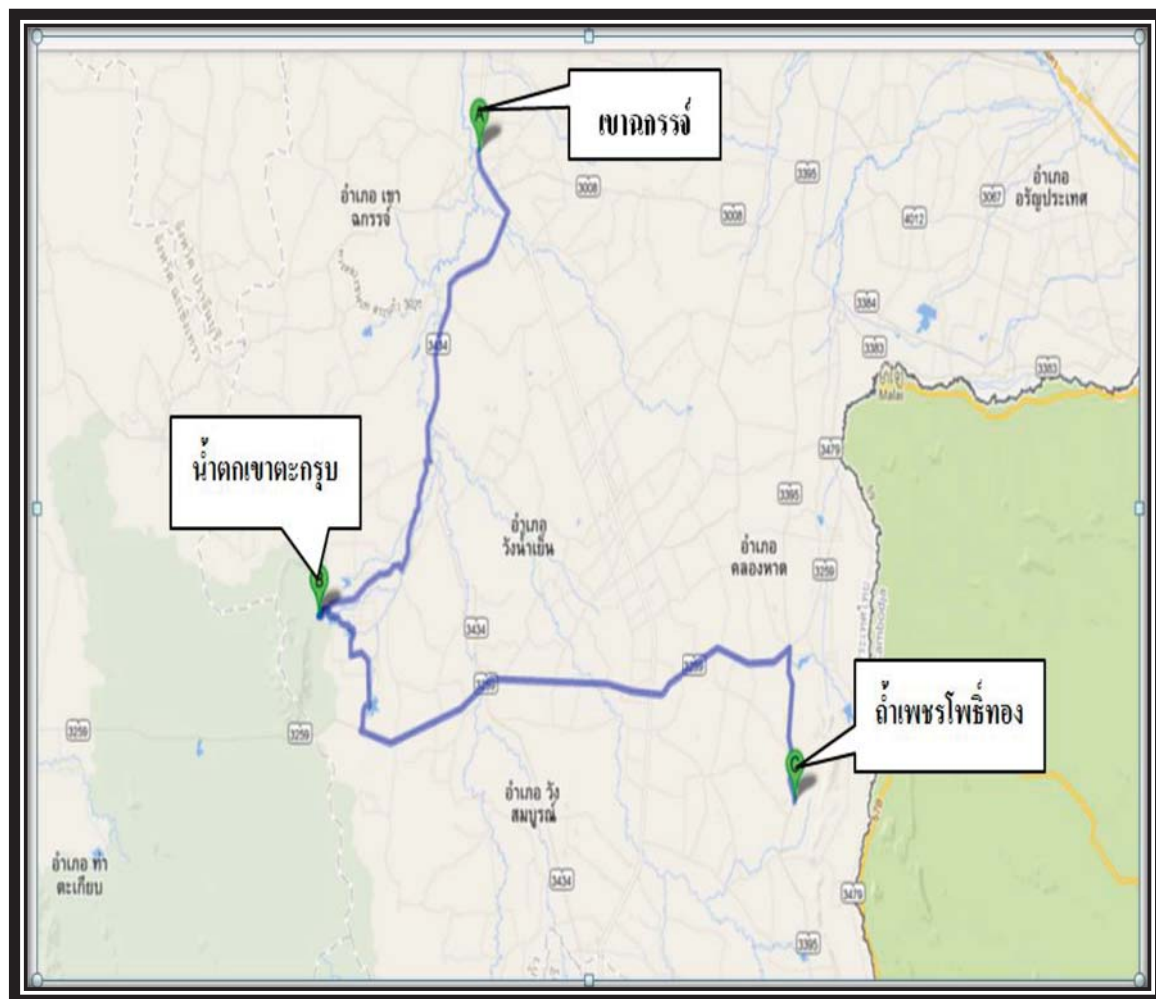
ฉ.2 แหล่งท่องเที่ยวและเส้นทางพัฒนาทักษะชีวิต

ภาพที่ 269 เส้นทางพัฒนาทักษะชีวิต จังหวัดสระแก้ว 1 Day Trip

ที่มา <https://maps.google.com/>

ฉ.3 แหล่งท่องเที่ยวและเส้นทางเส้นทางธรรมชาติตอนใต้

ภาพที่ 270 เส้นทางธรรมชาติตอนใต้ จังหวัดสระแก้ว 1 Day Trip

ที่มา <https://maps.google.com/>

ภาคผนวก 4

ฐานข้อมูลเกี่ยวกับองค์ความรู้ด้านการท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดสมุทรสาคร

ฐานข้อมูลเกี่ยวกับองค์ความรู้ด้านการท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดสมุทรสาคร

คำขวัญประจำจังหวัดสมุทรสาคร

“เมืองประมง ดงโรงงาน ลานเกษตร เขตประวัติศาสตร์”

ก. ประวัติความเป็นมา

สมุทรสาคร เดิมชื่อ “บ้านท่าจีน” เป็นชุมชนขนาดใหญ่อยู่บริเวณอ่าวไทย มีที่ตั้งที่เหมาะสมในการค้าพาณิชยกรรมมาก ในสมัยก่อนมีเรือสำเภาค้าขายจากประเทศจีนมาจอดเทียบท่า เพื่อขนถ่ายซื้อขายสินค้ากันจนเป็นที่รู้จักกันทั่วว่า ใครอยากจะทำค้าขายกับเรือสำเภาจีนก็ต้องมาที่ “บ้านท่าจีน” หรือ “ท่าจีน” แต่ยังมีได้มีฐานะเป็นเมือง เมื่อครั้งสังฆราช “ปาลเลกัวส์” เดินทางไปเยี่ยมพวคริสตังชาวจีน กล่าวถึงท่าจีนว่า “เป็นเมืองสวยงามมีพลเมือง ประมาณ 50,000 คน ส่วนใหญ่เป็นชาวประมงและพ่อค้า ที่ตั้งบ้าน ท่าจีนอยู่ห่างทะเล 2 ลี้ (1ลี้ = 500 เมตร) มีชัยภูมิที่เหมาะสมในการทำประมงและการค้าพาณิชยกรรม จึงมีสำเภาจีนมาติดต่อค้าขายอยู่เสมอ”

ในสมัยพระมหาจักรพรรดิ ราชวงศ์สุพรรณภูมิ (ครองราชย์ พ.ศ. 2091 - พ.ศ. 2111) พ.ศ. 2092 ได้ยกฐานะบ้านท่าจีนเป็นเมือง “สาครบุรี” ตามแผนการเกณฑ์ชายฉกรรจ์ที่อยู่กระจัดกระจายตามหัวเมืองต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็วในยามเมื่อเกิดศึกสงคราม ดังปรากฏอยู่ในพระราชพงศาวดารกรุงศรีอยุธยาฉบับพันจันทนุมาศ เพื่อจะให้สะดวกในการระดมไพร่พลเวลาเกิดศึกสงคราม จึงให้ตั้งเมืองขึ้นใหม่อีก 3 เมือง คือ ตั้งบ้านตลาดขวัญเป็น “เมืองนนทบุรี” ตั้งบ้านท่าจีนเป็น “เมืองสาครบุรี” แบ่งเอาเขตเมืองราชบุรีกับเมืองสุพรรณบุรีมารวมกันตั้งเป็น “เมืองนครไชยศรี”

สมเด็จพระสรรเพชญ์ที่ 9 (ขุนหลวงท่ายสระ) เสด็จพระราชดำเนินทรงเปิดที่ปากน้ำท่าจีน เมื่อถึงคลองมหาชัยเห็นคลองนั้นขุดไม่แล้วเสร็จยังค้างอยู่ตั้งแต่สมัยสมเด็จพระสรรเพชญ์ที่ 8 (พระเจ้าเสือ) ครั้นทรงเปิดแล้ว เสด็จกลับคืนมาถึงกรุงศรีอยุธยา จึงทรงพระกรุณาตรัสสั่งให้พระราชสงครามเป็นนายกอง ให้เกณฑ์คนหัวเมืองปักษ์ใต้ 8 หัวเมือง ไปขุดคลองมหาชัยโดยให้ชาวฝรั่งเศสส่งกลองดูให้ตรงปากคลองปากกรุยเป็นระยะทางไกล 340 เส้น ขุดคลองลึก 6 ศอก กว้าง 7 ศอก ใช้เวลาขุด 2 เดือน จึงแล้วเสร็จและตั้งชื่อคลองว่า “คลองมหาชัย” トラบเท่าทุกวันนี้ ต่อมาเมืองขยายตัวเจริญเติบโตขึ้น บริเวณริมฝั่งซ้ายของคลองมหาชัยที่คนทั่วไปเรียกว่า “เมืองมหาชัย”

ในสมัยสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 4 ได้โปรดเกล้าให้เปลี่ยนชื่อ “เมืองสาครบุรี” เป็น “เมืองสมุทรสาคร” ดังปรากฏอยู่ในพงศาวดารกรุงรัตนโกสินทร์ ฉบับเจ้าพระยาทิพากรวงศ์ว่า “.....

เมืองขึ้นกรมท่าเรือ เมืองนนทบุรีศรีมหาสมุทรแปลงเป็นเมืองนนทบุรีศรีมหาอุทยาน เมืองสาครบุรีแปลงเป็นเมืองสมุทรสาคร เกาะกงให้ชื่อเมืองประจันตคีรีเขตต์ รวม 3 เมือง”

ในปี พ.ศ. 2459 พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวมีพระบรมราชโองการให้ทางราชการเปลี่ยนคำว่า"เมือง"เป็น"จังหวัด" ทั่วทุกแห่งในพระราชอาณาจักร เมืองสมุทรสาครจึงเปลี่ยนเป็น"จังหวัดสมุทรสาคร" มาจนทุกวันนี้

ตั้งแต่วันที่ 16 มีนาคม พ.ศ. 2470 เป็นต้นไป จังหวัดสมุทรสาคร มีอำเภอขึ้นอยู่ในความปกครองรวม 3 อำเภอ คือ อำเภอเมืองสมุทรสาคร อำเภอกะทู้แบน และอำเภอบ้านแพ้ว ส่วนกิ่งอำเภอบ้านบ่อยุบไปขึ้น กับอำเภอเมืองสมุทรสาคร

เมื่อวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2486 ทางราชการได้ยุบจังหวัดสมุทรสาครไปรวมกับ จังหวัดธนบุรี อำเภอเมืองสมุทรสาคร อำเภอกะทู้แบน และอำเภอบ้านแพ้ว จึงต้องไปขึ้นอยู่ในความปกครองของจังหวัดธนบุรีและ “อำเภอเมืองสมุทรสาคร” จึงต้องเปลี่ยนชื่อเป็น "อำเภอสมุทรสาคร"

เมื่อวันที่ 9 พฤษภาคม พ.ศ. 2489 ทางราชการได้แยกการปกครองท้องที่ของจังหวัดสมุทรสาครเดิมออกจากจังหวัดธนบุรี และให้ยกฐานะเป็นจังหวัดขึ้นใหม่เรียกว่า จังหวัดสมุทรสาคร และ อำเภอเมืองสมุทรสาคร อำเภอกะทู้แบน และอำเภอบ้านแพ้ว จึงได้มาขึ้นอยู่ในความปกครองของจังหวัดสมุทรสาคร และ“อำเภอสมุทรสาคร”ก็ได้เปลี่ยนชื่อเป็น“อำเภอเมืองสมุทรสาคร”ตามเดิม

ข. ลักษณะทางภูมิศาสตร์

ข.1 ขนาดและพื้นที่

ที่ตั้งจังหวัดสมุทรสาคร ติดชายทะเล ตั้งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำท่าจีน ภาคกลางตอนล่างของประเทศไทย เป็น จังหวัดปริมณฑลห่างจากกรุงเทพมหานคร ประมาณ 30 กิโลเมตร มีพื้นที่ 872.347 ตารางกิโลเมตร

ข.2 ประชากรและเขตการปกครอง

นอกจากคนไทยพื้นเมืองและคนจีน ยังมี ชาวมอญ เข้ามาตั้งหลักแหล่งทำมาหากินอีกตั้งแต่ในรัชสมัย พระบาท สมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้โปรดเกล้า ฯ ให้ยกเอาครัวมอญในเจ้าพระยามหาโยธา ไปตั้งทำมาหากินอยู่ที่เมืองสาครบุรี

ประชากรและแรงงาน ในปี พ.ศ. 2553 ประชากรในจังหวัดสมุทรสาคร มีจำนวน 491,887 คน เป็นเพศชาย 237,906 คน เพศหญิง 253,981 คน จำนวน 233,668 ครัวเรือน (ที่มา: กรมการปกครอง, 2554) กำลังแรงงานในปี พ.ศ. 2551 เท่ากับ 358,5000 คน (ที่มา: สถิติจังหวัดสมุทรสาคร) ประชากร ที่

สำคัญอีกส่วนหนึ่งคือ แรงงานต่างด้าวที่มีส่วนสำคัญต่อการทำธุรกิจการประมงทะเลและอุตสาหกรรมประมงต่อเนื่องเป็นอย่างมาก จากข้อมูลของสำนักบริหารแรงงานต่างด้าว เดือนกันยายน พ.ศ. 2554 นั้น จังหวัดสมุทรสาครมีจำนวนแรงงานต่างด้าว 168,313 คน เข้าเมืองอย่างถูกกฎหมาย 39,610 คน เข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย 128,703 คน นอกจากนี้ ข้อมูลของสาธารณสุขยังพบว่า มีแรงงานต่างด้าวบางส่วนที่ได้รับการดูแลสุขภาพ มีอีกเป็นจำนวนมากที่ยังอยู่นอกระบบ

ตารางที่ 2 จำนวนประชากรจังหวัดสมุทรสาคร

ปี	2555 (คน)	2554 (คน)	2553 (คน)	2552 (คน)	2551 (คน)	2550 (คน)
<u>สมุทรสาคร</u>	508,812	499,098	491,887	484,606	478,146	469,934

ที่มา กรมการปกครอง

แรงงานมาจากประเทศพม่ามากที่สุด รองลงไปเป็นลาวและกัมพูชา (ที่มา: วารสารประชากรและการพัฒนาปีที่ 29 ฉบับที่ 2 ธันวาคม 2551 - มกราคม 2552) องค์กรเอกชนเป็นจำนวนมากได้ทำงานวิจัยเรื่องแรงงานต่างด้าวในจังหวัดสมุทรสาคร โดยมีวัตถุประสงค์ต่างๆ กัน เช่นงานวิจัยเรื่องแรงงานมอญย้ายถิ่น ในการประชุมวิชาการประชากรศาสตร์แห่งชาติ 2550 กล่าวว่า แรงงานจากประเทศพม่าประกอบด้วย กลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ โดยเฉพาะ กลุ่มชาติพันธุ์มอญ มีจำนวนมากที่สุดถึง 70 % นอกเหนือจากนั้นอีก 30 % เป็นกลุ่มชาติพันธุ์อื่นๆ เช่น กะเหรี่ยง ทวาย คะฉิ่น คะยา ไทยใหญ่ ปล่อยและพม่าซึ่งมีผลต่อสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม ในจังหวัดสมุทรสาคร ตัวอย่าง เช่น เป็นกลุ่มลูกค้าที่มีกำลังซื้อสูง และคนมอญย้ายถิ่นที่มีจำนวนมาก ได้แสดงอัตลักษณ์ของตัวเอง เช่น การแสดงอัตลักษณ์ผ่านภาษาเป็นต้น ผู้ประกอบการค้าในตลาดมหาชัย ตู้ATM และห้างสรรพสินค้าทุกแห่งจึงใช้ภาษามอญเป็นสื่อในการเรียกลูกค้า

การปกครองส่วนส่วนภูมิภาค แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 3 อำเภอ 40 ตำบล 288 หมู่บ้าน ได้แก่ อำเภอเมืองสมุทรสาคร อำเภอกะห้มแบน อำเภอบ้านแพ้ว

การปกครองส่วนท้องถิ่น แบ่งออกเป็นเทศบาลนคร 2 แห่ง เทศบาลเมือง 1 แห่ง เทศบาลตำบล 11 แห่ง และองค์การบริหารส่วนตำบล 25 แห่ง ดังนี้

- อำเภอเมืองสมุทรสาคร มี 6 เทศบาล ได้แก่ เทศบาลนครสมุทรสาคร เทศบาลตำบลบางหญ้าแพรก เทศบาลตำบลบางปลา เทศบาลตำบลนาดี เทศบาลตำบลท่าจีน เทศบาลตำบลบาง

- อำเภอกระทุ่มแบน มี 4 เทศบาล ได้แก่ เทศบาลนครอ้อมน้อย เทศบาลเมืองกระทุ่มแบน เทศบาลตำบลสวนหลวง เทศบาลตำบลดอนไก่ดี
- อำเภอบ้านแพ้ว มี 3 เทศบาล ได้แก่ เทศบาลตำบลบ้านแพ้ว เทศบาลตำบลเกษตรพัฒนา เทศบาลตำบลหลักห้า

องค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอเมืองสมุทรสาคร ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลท่าทราย องค์การบริหารส่วนตำบลพันท้ายนรสิงห์ องค์การบริหารส่วนตำบลนาโคก องค์การบริหารส่วนตำบลกาหลง องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเกาะ องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านบ่อ องค์การบริหารส่วนตำบลคอกกระบือ องค์การบริหารส่วนตำบลโคกขาม องค์การบริหารส่วนตำบลชัยมงคล องค์การบริหารส่วนตำบลบางกระเจ้า องค์การบริหารส่วนตำบลบางไทรใต้ องค์การบริหารส่วนตำบลบางน้ำจืด

- องค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอกระทุ่มแบน ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลหนองนกไข่ องค์การบริหารส่วนตำบลบางยาง องค์การบริหารส่วนตำบลแคราย องค์การบริหารส่วนตำบลคลองมะเดื่อ องค์การบริหารส่วนตำบลท่าไม้ องค์การบริหารส่วนตำบลท่าเสา
- องค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอบ้านแพ้ว ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลคลองตัน องค์การบริหารส่วนตำบลหลักสอง องค์การบริหารส่วนตำบลเจ็ดริ้ว องค์การบริหารส่วนตำบลสวนส้ม องค์การบริหารส่วนตำบลสวนส้ม องค์การบริหารส่วนตำบลหลักสาม องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแพ้ว

ตารางที่ 3 ร้อยละของแรงงานข้ามชาติ จำแนกตามประเภทของงานที่เคยทำและงานที่ทำเป็นครั้งแรก

ประเภทของงาน	เคยทำ	ทำเป็นครั้งแรก
1. ปลุกพืช	8.0	2
2. เลี้ยงสัตว์	6.0	2.1
3. เรือประมง	18.0	12.5
ประมงต่อเนื่อง	60.0	45.8
5. โรงงาน	22.0	12.5
6. งานคนรับใช้ในบ้าน	6.0	2
7. ก่อสร้าง	20.0	16
8. บริการ	6.0	2
9. ขายของในตลาด	2.0	0.0
รวม	50	48*

ที่มา www.ILO.com

ข.3 ที่ตั้งและอาณาเขต

ตั้งจังหวัดสมุทรสาคร ติดชายทะเล ตั้งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำท่าจีน ภาคกลางตอนล่างของประเทศไทย เป็น จังหวัดปริมณฑลห่างจากกรุงเทพมหานคร ประมาณ 30 กิโลเมตร มีพื้นที่ 872.347 ตารางกิโลเมตร

อาณาเขตติดต่อ

- ทิศเหนือติดกับ จังหวัดนครปฐม
- ทิศใต้ติดกับ อ่าวไทย
- ทิศตะวันออกติดกับ กรุงเทพมหานคร
- ทิศตะวันตกติดกับ จังหวัดสมุทรสงครามและจังหวัดราชบุรี

ข.4 แผนที่จังหวัด และแผนที่การท่องเที่ยว

(1) แผนที่จังหวัด

ภาพที่ 271 แผนที่จังหวัดสมุทรสาคร

ที่มา http://www.panteethai.com/maps/tat/SamutSakhon_City.gif

ชายฝั่งทะเล มีความยาวประมาณ 41.8 กิโลเมตร เหมาะที่จะประกอบอาชีพประมงทะเล เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่งและทำนาเกลือ

ข.6 สภาพภูมิอากาศ

ลักษณะภูมิอากาศเป็นแบบฝนเมืองร้อน เนื่องจากได้รับอิทธิพลจาก ลมบก ลมทะเล และมีลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้พัดผ่านในช่วงฤดูร้อน จึงทำให้มีความชื้นในอากาศสูง มีฝนตกปานกลาง

ค. ศักยภาพของจังหวัด

จังหวัดสมุทรสาคร มีศักยภาพผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวในภาพรวมอยู่ในระดับ **สูง** ตามเกณฑ์การประเมินของงานวิจัยชิ้นนี้ โดยมีรายละเอียดแยกตามแต่ละประเด็น ดังนี้

ค.1 ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับ ปานกลาง

- มีคะแนนศักยภาพสูงที่สุดในมิติด้านสังคม/วัฒนธรรม(เมื่อเปรียบเทียบระหว่างมิติด้านเศรษฐกิจ สังคม/วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม)
- แหล่งท่องเที่ยวที่โดดเด่นที่สุดคือ แหล่งท่องเที่ยวด้านนันทนาการ(เมื่อเปรียบเทียบระหว่างแหล่งท่องเที่ยวด้านธรรมชาติ องค์กรความรู้ และนันทนาการ)
- แหล่งท่องเที่ยวด้านธรรมชาติที่มีศักยภาพสูงที่สุดคือ ศึกษาป่าชายเลน
- แหล่งท่องเที่ยวด้านองค์กรความรู้ที่มีศักยภาพสูงที่สุดคือ แหล่งเบญจรงค์ดอนไก่ดี และศาลพันท้ายนรสิงห์
- แหล่งท่องเที่ยวด้านนันทนาการที่มีศักยภาพสูงที่สุดคือ งานรำลึกพันท้ายนรสิงห์/ไหว้พระ
- โดยรวมแล้วแหล่งท่องเที่ยวสองอันดับที่มีศักยภาพสูงที่สุดได้แก่ 1) แหล่งเบญจรงค์ดอนไก่ดี และ 2) ศาลพันท้ายนรสิงห์ ซึ่งสามารถเชื่อมโยงกับกิจกรรมงานรำลึกพันท้ายนรสิงห์

ค.2 ศักยภาพด้านที่พักอยู่ในระดับ สูง

- ที่พักที่ถูกประเมินให้มีศักยภาพสูงที่สุดสองอันดับแรกคือ บ้านคังน้ำรีรีสอร์ท และโฮมสเตย์บ้านเบญจรงค์

ค.3 ศักยภาพด้านอาหารอยู่ในระดับ สูง

- ร้านอาหารที่ถูกประเมินให้มีศักยภาพสูงที่สุดสองอันดับแรกคือ ร้านบ้านคังน้ำ และร้านครัวลุงญา
- อาหารภายในจังหวัดที่ถูกประเมินให้มีศักยภาพสูงที่สุดสองอันดับแรกคือ กะปิ/กุ้งแห้ง และปลาทุ้มมะดัน

ง. แหล่งท่องเที่ยวจำแนกตามผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว

ง.1 องค์ความรู้

● ประเพณีตักบาตรน้ำผึ้ง

ภาพที่ 273 งานประเพณีตักบาตรน้ำผึ้ง

ที่มา www.hoteldirect.in.th

ภาพที่ 274 งานประเพณีตักบาตรน้ำผึ้ง

ที่มา www.hoteldirect.in.th

งาน “ประเพณีตักบาตรน้ำผึ้ง” ร่วมทำบุญตักบาตรน้ำผึ้งและอาหารคาวหวานแด่พระภิกษุสงฆ์ ซึ่งเป็น “ประเพณีเก่าแก่ของชาวยุทธ” ซึ่งชาวบ้านเชื่อว่าได้านิสงส์มาก เพราะน้ำผึ้งเป็นส่วนผสมของยาโบราณที่สำคัญ พระสงฆ์ไม่สามารถจัดหาเองได้

ประเพณีตักบาตรน้ำผึ้ง เป็นการทำบุญในวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 10 ของทุกปี ซึ่งจะจัดขึ้นในช่วงเดือน กันยายน ณ วัดคลองครุ ต.ท่าทราย อ.เมืองฯ จ.สมุทรสาคร เป็นประเพณีของชาวมอญที่นอกจากจะตักบาตรอาหารคาวหวานแล้ว ยังตักบาตรด้วยน้ำผึ้งอีกด้วย โดยทางวัดจะจัดภาชนะ สำหรับการตักบาตรด้วยน้ำผึ้งต่างหาก ไม่ปะปนกันอาหาร ของหวานชนิดอื่นๆ ตามความเชื่อของชาวมอญ เชื่อกันว่า “การตักบาตรด้วยน้ำผึ้ง จะช่วยให้เกิดโชคลาภ” เช่นเดียวกับ “พระสวลี” พระอรหันต์ในปจฉิมชาติที่ชาวมอญให้การนับถือมาก ได้เคยถวายน้ำผึ้งในชาติก่อน และมีผลทำให้ท่านได้เป็น “เอตทัคคะ” ในด้านโชคลาภ จำเป็น ชาวไทยรามัญ จึงเชื่อว่า หากผู้ใดถวายน้ำผึ้งแด่พระสงฆ์จะได้รับานิสงส์ จะอุดมไปด้วยโชคลาภทั้งในชาตินี้และชาติหน้า

● ประเพณี “เจ้าพ่อหลักเมือง”

ภาพที่ 275 เจ้าพ่อหลักเมืองสมุทรสาคร

ภาพที่ 276 ศาลเจ้าพ่อหลักเมือง

ภาพที่ 277 ขบวนแห่เจ้าพ่อหลักเมืองน้ำ
ที่มา <http://www.google.co.th>

ภาพที่ 278 ขบวนแห่เจ้าพ่อหลักเมืองทางน้ำ
ที่มา <http://www.google.co.th>

ความเป็นมาของศาลเจ้าพ่อหลักเมือง ชื่อเดิมที่พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวพระราชทานนามว่า “ศาลเทพเจ้าจอมเมือง” ตั้งอยู่บริเวณต้นศรีมหาโพธิ์ ภายในบริเวณป้อมวิเชียรโชฎก อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร พระรูปเจ้าพ่อหลักเมืองแกะสลักด้วยไม้โพธิ์ ความสูงประมาณ 1 เมตร กว้างประมาณ 1 ศอกเศษ ประดิษฐานอยู่ในศาลเจ้าพ่อหลักเมือง เจ้าพ่อหลักเมืองเป็นที่เคารพสักการะของชาวสมุทรสาครและใกล้เคียง โดยเฉพาะชาวประมงและคนไทยเชื้อสายจีน มีความเคารพ เชื่อถือ ศรัทธามาก ก่อนออกเรือหาปลาทุกครั้ง จะต้องมีการจุดประทัดเป็นการเซ่นไหว้สักการะทุกครั้ง

“ประเพณีแห่เจ้าพ่อหลักเมืองสมุทรสาคร” จัดขึ้นในประมาณกลางเดือน มิ.ย. ของทุกปี ณ บริเวณริมเขื่อนศาลเจ้าพ่อหลักเมืองสมุทรสาคร และบริเวณสวนสุขภาพเทศบาลนครสมุทรสาคร ต.มหาชัย อ.เมือง จ.สมุทรสาคร ภายในงานชมขบวนแห่เจ้าพ่อหลักเมืองที่ยิ่งใหญ่ทั้งทางน้ำและทางบก และยังมีการแสดงมหรสพต่างๆ ให้ชมฟรี

เจ้าพ่อหลักเมืองสมุทรสาครเป็นที่เคารพนับถือของชาวไทยและชาวไทยเชื้อสายจีน โดยเฉพาะชาวประมงก่อนออกเรือหาปลาทุกครั้งมักขอพรให้เดินทางปลอดภัยหรือบนบานให้หาปลากลับมาได้จำนวนมาก ด้วยความศรัทธาของชาวจังหวัดสมุทรสาครที่มีต่อเจ้าพ่อหลักเมืองจึงจัดประเพณีแห่เจ้าพ่อหลักเมืองสมุทรสาครเป็นประจำทุกปี

“พิธีแห่เจ้าพ่อหลักเมืองฯ” จะมีขึ้นแต่เช้าประมาณ เวลา 09.00 น. ถือเป็นกิจกรรมสำคัญของงาน โดยจะอัญเชิญเจ้าพ่อหลักเมืองฯ ประทับเกี้ยวพร้อมอัญเชิญประทับในเรือ ประมงแห่ไปทางน้ำข้ามแม่น้ำท่าจีนไปฝั่งท่าฉลอมและแห่ไปตามถนนสายต่างๆ ทั้งฝั่งท่าฉลอมและมหาชัย ตามเส้นทางที่มีการตั้งโต๊ะบูชาเพื่อทำพิธีเปลี่ยนรูป ตลอดเส้นทางแห่เจ้าพ่อหลักเมืองฯ ให้ชาวบ้านและนักท่องเที่ยวได้ร่วมกันสักการะ เพื่อความเป็นสิริมงคล ขบวนแห่ทางบกประกอบไปด้วยหน่วยงานต่างๆ ในจังหวัดสมุทรสาครจำนวนมากโดย แต่ละหน่วยงานตกแต่ง ขบวนตามคำขวัญของจังหวัดสมุทรสาคร คือ **“เมืองประมง ดงโรงงาน ลานเกษตร เขตประวัติศาสตร์”** สร้างสีสันให้กับขบวนแห่ จึงเป็นขบวนแห่ที่ยิ่งใหญ่ทั้งทางน้ำและทางบก ถือเป็นหนึ่งเดียวในประเทศไทย

สำหรับวันเกิดของเจ้าพ่อหลักเมืองฯ ปี พ.ศ.2556 ตรงกับวันที่ 18 มิถุนายน 2556 ในเวลา 10.00 น. จะมีพิธีไหว้วันเกิดเจ้าพ่อหลักเมืองฯ พร้อมการผดหมี่สิริมหามงคลแจกฟรีให้กับผู้ร่วมงานทุกท่าน จำนวนกว่า 25,000 กล่อง ภายในงานยังมีการแสดงมหรสพต่างๆ อาทิ ภาพยนตร์ ดนตรี จั๊ว ลิเก ตลก และนักร้องลูกทุ่งชื่อดังได้ชมฟรีตลอดการจัดงานทั้ง 5 วัน

- อุทยานพระโพธิสัตว์กวนอิมและงานนมัสการมหาโพธิสัตว์กวนอิม

ภาพที่ 279 อุทยานพระโพธิสัตว์กวนอิม
ที่มา <http://www.hoteldirect.in.th/>

ภาพที่ 280 งานนมัสการมหาโพธิสัตว์กวนอิม
ที่มา <http://www.chonglom.com/>

อุทยานพระโพธิสัตว์กวนอิมอยู่ใกล้ๆ กับวัดช่องลม สร้างขึ้นเนื่องในโอกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชทรงครองราชย์ครบ 50 ปี เมื่อปี 2539 องค์เจ้าแม่กวนอิมสูง 9.98 เมตรหล่อด้วยโลหะทองเหลืองทาสีสวยงามมาก สูงที่สุดในประเทศไทย พระหัตถ์ขวาเหน้าจากคณฑิเป็นน้ำมนต์ประทับอยู่บนฐานดอกบัวมีมังกรโอบโดยรอบ อยู่บนภูเขาจำลองสูง 8 เมตร และมีถ้ำอยู่ภายในจัดเป็นห้องสำหรับผู้มาปฏิบัติธรรม ใช้งบประมาณในการจัดสร้าง เป็นจำนวนเงินทั้งสิ้น 28 ล้านบาท มีการทำพิธีพุทธาภิเษก และเบิกเนตร โดยหลวงพ่อกุณ บริสุทโธ เจ้าอาวาสวัดบ้านไร่ จังหวัดนครราชสีมา และได้รับพระมหากรุณาธิคุณ จากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว โปรดเกล้าฯ ให้ พล.อ.อ.สิทธิ เสวตศิลา เป็นผู้แทนพระองค์ เป็นประธานในพิธีเปิดเมื่อวันที่ 21 พฤศจิกายน พ.ศ. 2539 และในช่วงกลางเดือน “พฤศจิกายน” ของทุกปี จะมีงานประเพณีนมัสการเจ้าแม่กวนอิม นักท่องเที่ยวสามารถเดินเท้าจากวัดช่องลมไปสักการบูชาองค์เจ้าแม่กวนอิม เพื่อความเป็นสิริมงคลได้

งานนมัสการมหาโพธิสัตว์กวนอิม จัดขึ้นในช่วงกลางเดือน พฤศจิกายน ของทุกปี บริเวณ อุทยานพระโพธิสัตว์กวนอิม ที่วัดช่องลม เพื่อให้ประชาชนและนักท่องเที่ยวได้มาสักการะพระมหาโพธิสัตว์กวนอิม

- ประเพณีและความเชื่อในการทำนาเกลือ

ชาวนาเกลือ มีประเพณีความเชื่อ เพื่อสร้างกำลังใจในการประกอบอาชีพให้ประสบความสำเร็จ ซึ่งสืบทอดมาตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษ คือ “**พิธีทำขวัญนาเกลือ**” โดยถือว่าเป็นการตอบแทนพระแม่ธรณีเทวดา เจ้าที่เจ้าทาง เพื่อสร้างกำลังใจให้การทำนาเกลือได้ผลผลิตดี และ“**พิธีเปิดยุ้งกลาง**” โดยนำเครื่องบูชาวางบนเสื่อหรือโต๊ะพิธีหน้ายุ้งเกลือ เพื่อขอพรให้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลาย ให้ปกป้องรักษาเกลือไม่ให้เสียหาย และขอให้ขายได้ราคาดี “วันที่ทำขวัญนา” ต้องดูวัน “วันดี” ส่วนใหญ่จะทำการวันพฤหัสบดี “วันครู” วิธีที่จะดูว่านาไหนจะทำขวัญนา ดูจากการปักธงแถวคันนาเต็มไปหมดก่อนถึงวันทำขวัญนา พิธีการเปิดยุ้งก็มี ขั้นตอนการเปิดยุ้ง “ต้องดูวันเปิดยุ้ง” ว่า เป็นวันนี้จะขายได้ราคาดีไหม คนโบราณผู้เฒ่าผู้แก่ส่วนใหญ่จะทำการอยู่

สิ่งที่ใช้ในการประกอบพิธีการทำขวัญเกลือคือ 1.ไก่ 2.เป็ด 3.เหล้า ขนมห่มแดง 5.ขนมห่มขาว 6.มะพร้าวอ่อน 7.กล้วย 8.ธงกระดาศ 9.ส้มโอ 10.ไข่ต้ม 11.กับข้าวคาวหวาน 12.ข้าวสวย 13.ร่ม

- ขนบธรรมเนียมประเพณีที่คลองสุนัขหอน

ขนบธรรมเนียมประเพณีที่เกี่ยวข้องกับคลองสุนัขหอน คลองสุนัขหอน เป็นแหล่งกำเนิดของขนบธรรมเนียม ประเพณีต่างๆ ดังนี้

- การทอดกฐิน ในเทศกาลทอดกฐิน เมื่อสมัยที่ยังไม่มีถนนหนทางเข้ามาถึงวัดต่างๆ ที่อยู่ริมฝั่งคลอง จะใช้เรือแห่กฐินทางน้ำ เป็นขบวนยาว มีการประดับประดา เรืออย่างสวยงาม มีป้ายบอกชื่อวัดที่จะนำกฐินไปทอดติดบนเรือ มีขบวนเรือแถว กลองยาวตีประกอบขบวน เป็นที่สนุกสนาน พอได้ยินเสียงขบวนแห่ ประชาชน ชาวริมคลองสุนัขหอน จะอุ้มลูก จูงหลาน มายืนดูริมฝั่งคลองตลอดทางจนกว่าจะถึงวัด
- ประเพณีแข่งขันเรือพาย เมื่อทอดกฐินเสร็จ มักจะมีการแข่งขันเรือพายประเภทต่างๆ เช่น ประเภท 2 ฝีพาย 10 และ 15 ฝีพาย เป็นที่สนุกสนานและประทับใจของชาวบ้านตลอดมา
- การทำบุญตักบาตร พระภิกษุแต่ละวัด เช่น วัดใหญ่บ้านบ่อ วัดบางน้ำวน วัดไต้บ้านบ่อ วัดบางกระเจ้า จะออกบิณฑ-บาตทางเรือ เด็กวัดจะพายเรือไปตามบ้าน ญาติโยมก็จะเตรียมสำหรับกับข้าวไว้คอยที่ทำน้ำ เป็นภาพที่น่าประทับใจ
- การพายเรือไปมาหาสู่กัน ลำคลองสุนัขหอน เป็นทางสัญจรไปมาระหว่างบ้านหนึ่งไปยังอีกบ้านหนึ่ง บางครั้งก็มีการนำสิ่ง ของบรรทุกใส่เรือไปแจกจ่าย แลกเปลี่ยน หรือซื้อขาย เช่น

มะพร้าว น้ำตาล กล้วย เกลือ ซึ่งเป็นการแสดงถึงน้ำใจไมตรีที่มีให้กันและกัน นับวันเป็นวัฒนธรรมที่ดีอย่างหนึ่งในสมัย

● ประเพณีพิธีลอยอัฐและอังคาร

ภาพที่ 281 พิธีลอยอัฐและอังคาร

พิธีลอยอัฐและอังคารหน้าวัดสุทธิวาตวราราม (วัดช่องลม) ความเป็นมา ไม่ปรากฏหลักฐานแน่ชัดว่าเริ่มต้นลอยอังคารมาในสมัยใด เป็นแต่เพียงสันนิษฐานว่า พิธีนี้ได้รับอิทธิพลมาจากชาวอินเดีย ซึ่งนับถือศาสนา พราหมณ์-ฮินดู ถือคตินิยมว่า ผู้ล่วงลับไปแล้วจะมีความสุขเป็นสุข แม้เกิดในภพใด ๆ ขอให้มีความสุข เหมือนน้ำที่มีแต่ความชุ่มเย็น

เครื่องใช้ในพิธี สำหรับบูชาแม่ย่านางเรือ ใช้ ดอก ไม้สด ๑ กำ หรือพวงมาลัย ๑ พวง , รูป ๗ ดอก, เทียนหนัก ๑ บาท ๑ เล่ม, พานเล็ก ๑ ใบ (ใส่ดอกไม้ รูป เทียน ชะนะบูชาแม่ย่านางเรือ) , เชือก ๑ เส้น (สำหรับมัดรูป ดอกไม้ ที่เสาหัวเรือ)

ของบูชาเจ้าแม่ท้าวสี่พันตร ใช้กระทงดอกไม้ ๗ สี ๑ กระทง , รูป ๗ ดอก เทียนหนัก ๑ บาท ๑ เล่ม , พานโตก (ขนาดกลาง) วางกระทงดอกไม้ ๗ สี ๑ ใบ

ของไหว้อัฐอังคารบนเรือ ใช้ลู่ใส่อังคาร , ผ้าขาวสำหรับห่อลู่ , พวงมาลัย ๑ พวง , ดอกมะลิ , กลีบกุหลาบหรือดอกไม้อื่น ๆ (สำหรับผู้ร่วมพิธีโรยบนอังคาร) , น้ำอบไทย ๑ ขวด , ดอกกุหลาบเท่าจำนวนผู้ร่วมพิธี , รูปเทียนเครื่องทองน้อย ๑ ชุด (หรือรูป ๑ ดอก เทียนหนัก ๑ บาท ๑ เล่ม พร้อมกระถางรูปเชิงเทียน ๑ ชุด) , สายสิญจน์ ๑ ม้วน , พานโตกขนาดกลาง (รองลู่อังคาร) ๑ ใบ , พานก้นลึกขนาดเล็ก (ใส่ดอกไม้ต่าง ๆ) ๑ ใบ , พานก้นตื้น (ใส่เงินเหรียญ) ๑ ใบ

ลำดับพิธี “การบูชาแม่ย่านางเรือ”

- คณะญาติมิตรนำอั้งคารไปสู่ท่าเทียบเรือ
 - พิธีกรนำประธานในพิธี (ญาติอาวุโส) ลงเรือก่อน คนอื่นๆ รอบนท่าเทียบเรือ
 - ประธาน นำดอกไม้ ธูปเทียน (ใส่รวมในพาน จตุรปูชาแม่ย่านางที่หัวเรือ)
 - กล่าวบูชาและขออนุญาตแม่ย่านางเรือ โดยประธานกล่าวเองหรือพิธีกรกล่าวนำ คำกล่าวบูชาขออนุญาตแม่ย่านางเรือ “นะมัตถุ นวาวินาสินยา เทวะตายะ อมินา สักกาเรนะ นวาวินาสินิง ทวะตัง ปุเชมิ.” คำแปลข้าพเจ้า “ขอน้อมไหว้บูชา แม่ย่านางเรือ ผู้คุ้มครองรักษาเรือลำนี้ ด้วยเครื่องสักการะเหล่านี้ ด้วยข้าพ- เจ้า พร้อมด้วยญาติมิตร ขออนุญาตนำอัฐิและอั้งคารของ..... ลงเรือลำนี้ ไปลอยในทะเล ให้ข้าพเจ้าและญาติมิตร กระทำพิธีลอยอัฐิและอั้งคารลงเรือได้ และได้โปรดคุ้มครองรักษา ให้ข้าพเจ้าและญาติมิตร กระทำพิธีลอยอัฐิและอั้งคาร ด้วยความสะดวกและปลอดภัย โดยประการทั้งปวงเทอญ”
 - คณะญาติมิตร “นำอั้งคารลงเรือ”
 - ออกเรือไปยังจุดที่จะลอยอั้งคาร “ไหว้อั้งคารบนเรือ” ก่อน “ทำพิธีลอยลงน้ำ”
 - เมื่อเรือแล่นถึงจุดหมายแล้วให้หยุดเรือลอยลำ
 - พิธีกร “เปิดลั้งอั้งคาร” จัดเครื่องไหว้อั้งคาร” ให้ประธาน
 - ประธาน “จตุรปูชียนไหว้อั้งคาร” “สร้งด้วยน้ำอบไทย ทรายดอกมะลิ กลีบกุหลาบ ดอกไม้อื่นๆ”
 - เมื่อทุกคนไหว้อั้งคารเสร็จแล้ว พิธีกร “ห่อลั้งอั้งคารด้วยผ้าขาว ยาว - กว้าง ๑/๒ เมตร รวมมัดด้วยสายสิญจน์ทำเป็นจุกข้างบนแล้วสอดสวมพวงมาลัย”
 - พิธีกรแจกดอกกุหลาบให้คณะญาติมิตร คนละ ๑ ดอก “ทำการบูชาเจ้าแม่คนที่ ท้าวสีทันดร”
 - พิธีกร “จัดเครื่องบูชาเจ้าแม่คนที่ ท้าวสีทันดร” ให้ประธาน
 - ประธาน “จุดเทียน ๑ เล่ม และธูป ๗ ดอก ที่กระถางดอกไม้ ๗ สี” กล่าวบูชา กล่าวฝากอั้งคารกับเจ้าแม่คนที่ ท้าวสีทันดร โดยประธานกล่าวเองหรือพิธีกรกล่าวนำ คำกล่าวบูชา กล่าวฝาก อั้งคารกับเจ้าแม่คนที่ ท้าวสีทันดร “(ตั้งนะโม ๓ จบ) แล้วกล่าวบูชา
- “นะมัตถุ อิมิสสัง มะหะนะทิยา อะธวัตถานัง สุรักขันตานัง สัพพะเทวานัง อมินา สักกาเรนะ สัพพะเทเว ปุเชมะ”
- “ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอน้อมไหว้บูชา เจ้าแม่คนที่ ท้าวสีทันดร และเทพยดาทั้งหลาย ผู้สถิตคุ้มครองรัก ษาอยู่ในทะเลนี้ ด้วยเครื่องสักการะนี้ ด้วยข้าพเจ้าทั้งหลาย ได้ประกอบกุศลกิจ อุทิศส่วนบุญ แก่..... ผู้วายชนม์ และบัดนี้ จักได้ประกอบพิธี ลอยอัฐิและอั้งคารของ.....พร้อมกับขอฝากไว้

ในอภิมหา ของเจ้าแม่นที ท้าวสีทันดร เจ้าแม่แห่งทะเล และเหล่าทวยเทพทั้งปวง ขอเจ้าแม่นที ท้าวสีทันดร แม่นางเรือ และเทพยดาทั้งหลาย ได้โปรดอนุโมทนา ดลบันดาล ให้ดวงวิญญาณของ..... จงเข้าถึงสุคติ ในสัมปราย- ภพ ประสบสุข ในทิพย์วิมาน ชั่วนิรันดร์กาลเทอญ.”

วิธีลอย

- เมื่อกล่าวบูชาและกล่าวฝากอังคารกับเจ้าแม่นที ท้าวสีทันดรเสร็จแล้ว พิธีกรเชิญ “ทุกคนยืนขึ้น ไหว้อาลัยประมาณ ๑ นาที”

- ประธาน “โยนเงินเหรียญ (ตามสมควร) ลงทะเล เพื่อซื้อที่ตามธรรมเนียม แล้วลงบันไดเรือ ทางกาบซ้าย ลอยกระทงดอกไม้ ๗ สี โดยใช้มือประคองค่อยๆ วางบนผิวน้ำ” ต่อจากนั้น “อุ้มประคองล่องอังคารค่อย ๆ วางบนผิวน้ำ” โดยให้ “ผู้ร่วมพิธีทุกคนถือสายสัญญาณ” ด้วย

- หากกาบเรือสูงจากผิวน้ำมากเกินไป และไม่มีบันไดลงเรือให้ใช้สายสัญญาณทำเป็นเสาแหยก ๔ สาย จำนวน 2 เสาแหยก คือ ใส่กระทงดอกไม้ ๗ สี ๑ เสาแหยก และใส่ห่อล่องอังคาร ๑ เสาแหยก หย่อนลงไป (ห้ามโยนลง)

- เมื่อห่อล่องอังคารลงสู่ผิวน้ำแล้ว ให้โรยดอกกุหลาบ รูปเทียน ตามลงไป และสิ่งของสำหรับไหว้บูชาที่เหลือ ทั้งหมดก็ให้โรยตามลงไปด้วย เรือวนซ้าย ๓ รอบ

- เสร็จพิธี ถ้าใครอยากใช้บริการเรือลอยอังคาร ติดต่อได้ที่ ทิศบูรพา หน้าวัดสุทธิวาตวราราม (วัดช่องลม) มหาชัยฝั่งท่าฉลอม สมุทรสาคร คุณชน 0876624349

● กังหันลมนานาเกลื่อ

ภาพที่ 282 กังหันลมนานาเกลื่อ

ที่มา: www.monmai.com

ภาพที่ 283 ระหัดวิดน้ำ (อุตุน้ำ)

ที่มา: www.monmai.com

ลมเป็นการเคลื่อนไหวของอากาศจากบริเวณที่มีความกดอากาศสูงไปสู่บริเวณที่มีความกดอากาศต่ำในแนวนอน โดยลมที่เกี่ยวข้องกับความเป็นอยู่โดยตรงของมนุษย์ คือ ลมระดับพื้นผิว ซึ่งแบ่งออกเป็นประเภทตามเหตุที่เกิดและบริเวณที่เกิด ได้แก่ ลมประจำปี ลมประจำฤดู ลมประจำเวลา และลมประจำถิ่น ส่วนลมที่ไม่พุดถึงเลย คือ ลมพายุก็เป็นลมระดับพื้นผิวด้วยเช่นกัน

พลังงาน ลม เป็นพลังงานธรรมชาติที่สะอาดและบริสุทธิ์ ใช้แล้วไม่มีวันหมดสิ้นไปจากโลกจึงทำให้พลังงาน ลม ได้รับความสนใจในการศึกษาและพัฒนาให้เกิดประโยชน์กันอย่างกว้าง ขวาง “กังหันลม” เป็นอุปกรณ์ชนิดหนึ่งที่สามารถนำพลังงานลมมาใช้ให้เป็นประโยชน์ได้โดยเฉพาะ ในการผลิตกระแสไฟฟ้า การสูบน้ำ การวิดน้ำ ซึ่งมีการใช้งานกันมาแล้วอย่างแพร่หลายในอดีตที่ผ่านมา

วัสดุที่ใช้ประดิษฐ์กังหันลมแบบระหัดอุตุน้ำ เป็นวัสดุที่สามารถหาได้ง่ายในท้องถิ่น ราคาถูกและมีความเหมาะสมต่อการใช้งานตามสภาพพื้นที่ภูมิประเทศ ใบพัดกังหันลมปกติ จะมีจำนวน 6 ใบพัด วัสดุที่ใช้ทำใบกังหันลมจะทำมาจาก เสื่อลำแพน หรือผ้าใบ โดยตัวโครงเสา รางน้ำ และใบระหัด จะทำจากไม้เนื้อแข็ง ซึ่งมีความทนทานต่อน้ำเค็ม สามารถใช้งานได้ยาวนาน กังหันลมแบบระหัดอุตุน้ำใช้ความเร็วลมตั้งแต่ 2.5 เมตร/วินาที ขึ้นไปในการหมุนใบพัดกังหันลม หากมีลมแรงมากไปก็สามารถปรับม้วนใบเก็บให้เหลือสำหรับรับแรงลมเพียง 3 ใบ เพื่อให้มีความเหมาะสมสำหรับการใช้งาน เมื่อไม่ต้องการใช้งานก็ม้วนใบเก็บทั้ง 6 ใบ กังหันลมแบบ 6 ใบพัด พร้อมระหัดอุตุน้ำ 1 ชุด ราคา ประมาณ 33,000 บาท

ส่วนประกอบที่สำคัญของกังหันลมแบบระหัดฉุดน้ำ

1. ส่วนของใบพัด ทำจากไม้ยึดติดกับแกนหมุน ใบรับลมทำจากเสื่อลำแพนหรือผ้าใบ ปัจจุบัน มีการประยุกต์ใช้แผ่นพลาสติก มีจำนวน 6 ใบ แกนหมุนตั้งในแนวนอนอยู่บนเสาไม้

2. เสาของกังหันลม ทำจากไม้จำนวน 2 ต้น ปักไว้เป็นคู่เพื่อรองรับแกนหมุน

3. สายพานขับแกนเพลลา ทำจากเชือกที่มีความเหนียวและทนต่อแรงเสียดสี ทำหน้าที่ถ่ายแรงจากการหมุนของแกนหมุนไปยังแกนเพลลาให้หมุนตามเพื่อใช้ฉุดระหัดไม้

แกนเพลลา ทำจากเหล็กหรือไม้กลมวางอยู่บนเสาไม้คู่เหนือพื้นดินที่พอเหมาะ มีซี่ไม้ลักษณะคล้ายเพื่องยึดติดกลางแกนเพลลา เพื่อขับหมุนฉุดแผ่นระหัด

5. ส่วนของรางน้ำและระหัด ทำจากไม้ ลักษณะรางน้ำเป็นกล่องรางไม้ตัวยู (u) หายขึ้น พาดเฉียงระหว่างท้องน้ำกับพื้นนาเกลือแล้วใช้ไม้แผ่นขนาดเท่าหน้าตัดของกล่องรางน้ำทำระหัดเรียงต่อกันเป็นซี่ๆ ด้วยเชือกหรือโซ่ห่างกันพอประมาณเพื่อกักเก็บและฉุดน้ำเคลื่อนตัวจากที่ต่ำขึ้นที่สูง

เมื่อปี พ.ศ. 2524 ผู้เชี่ยวชาญด้านพลังงานลมในประเทศไทยได้ประเมินการใช้งานกังหันลมแบบระหัด ฉุดน้ำที่มีใบพัดทำด้วยไม้ กังหันลมแบบระหัดฉุดน้ำที่มีใบพัดทำด้วยเสื่อลำแพนหรือแบบผ้าใบ ที่ใช้ในนาเกลือหรือนากุ้ง พบว่า จำนวนกังหันลมดังกล่าวลดลงอย่างรวดเร็ว เนื่องจากมีการเปลี่ยนแปลงจากการพัฒนาพื้นที่เกษตรกรรมไปเป็นพื้นที่อุตสาหกรรมและการใช้เครื่อง ยนต์สูบน้ำ ในปี พ.ศ. 2531 มีการสำรวจจำนวนกังหันลมเฉพาะในบริเวณ 20 ตารางกิโลเมตรของจังหวัดสมุทรสาครและสมุทรสงคราม พบว่า มีกังหันลมเหลืออยู่ จำนวน 667 ชุด ในปัจจุบันจำนวนกังหันลมเหลือน้อยมาก คงพบเห็นได้ในบริเวณนาเกลือข้างถนนตามทางหลวงหมายเลข 35 รอยต่อของพื้นที่จังหวัดสมุทรสาคร และสมุทรสงคราม กัง หันลมดังกล่าวถือว่าเป็นชนิดดั้งเดิมจากภูมิปัญญาชาวบ้านของคนไทยโบราณ ที่สามารถใช้พลังงานลมทดแทนพลังงานไฟฟ้า เพื่อสูบน้ำได้เป็นอย่างดี ในอนาคตคงหาได้ยากและอาจสูญหายหากไม่มีการอนุรักษ์ไว้

กังหันลมแนวแกนนอน (Horizontal Axis Wind Turbine) เป็นกังหันลมที่มีแกนหมุนขนานกับทิศทางของลมโดยมีใบพัดเป็นตัวตั้ง ฉากรับแรง ลม มีอุปกรณ์ควบคุมกังหันให้หันไปตามทิศทางของกระแสลม เรียกว่า หางเสือ และมีอุปกรณ์ป้องกันกังหันชำรุดเสียหายขณะเกิดลมพัดแรง เช่น ลมพายุและตั้งอยู่บนเสาที่แข็งแรง กังหันลมแบบแกนนอน ได้แก่ กังหันลมวินด์มิลล์ (Windmills) กังหันลมใบเสื่อลำแพน นิยมใช้กับเครื่องฉุดน้ำ กังหันลมแบบกังล้อจักรยาน กังหันลมสำหรับผลิตไฟฟ้าแบบพروبเพลเลอร์

- ปราชญ์เพลง (ครูเพลง) คุณชาลี อินทรวิจิตร

ภาพที่ 284 ปราชญ์เพลง (ครูเพลง) ชาลี อินทรวิจิตร

ชาลี อินทรวิจิตร เดิมชื่อ สง่า อินทรวิจิตร เกิดเมื่อวันที่ 6 กรกฎาคม 2466 ที่ จังหวัดสมุทรสาคร ศึกษาที่ โรงเรียนอานวยศิลป์และโรงเรียนวิศวะ- กรรมรถไฟรุ่นแรก มีความ สนใจด้านเสียงเพลง จึงเข้าร่วมประกวดเวทีร้องเพลงงานวัดและคว่ำรางวัลที่ 1 ก่อนมีโอกาสดพบ ครูล้วน ควันธรรม ผู้ซึ่งชักชวนให้ไปเป็นนักร้องคณะแฮมเบอร์มิวสิค ร่วมกับ สุรสิทธิ์ สัตยวงษ์ และร่วมแสดงละครเพลง คือ “จุฬาตรีคูณ” และ “ผู้ชนะสิบทิศ”

หลังยุคละครเพลง ครูชาลี อินทรวิจิตร เข้าสู่วงการดนตรีโดยเข้าร่วม เป็นสมาชิกวงดนตรีประสานมิตรที่มี ครูสุมาน กาญจนะผลิน, ครูประสิทธิ์ พยอมยงค์ และครูสง่า ทองธัช ภายหลังทั้ง 3 ท่านได้รับการเชิดชูเป็น “ปรมาจารย์นักแต่งทำนองเพลง” คนสำคัญของเมืองไทย ด้วยแรงสนับสนุนของ 3 นักแต่งทำ นอง ส่งผลให้ครูชาลี “ผู้แต่งคำร้อง” มีโอกาสสร้าง สรรค์ผลงานคุณภาพเป็นต่อ วงการเพลง เพลงแรกที่ครูชาลีเป็นผู้ประพันธ์คำร้องคือ“เพลงรักชั่วชีวิต” ติดตาม มาด้วยเพลง ไกลบ้าน, กว้านพะเยา, ครวญ, ค่าของคน, คู่กรรม, จำเลยรัก, เจ้าพระยา, ท่าฉลอม, เท้านี้ก็ตรม, ฉันรักผิวเขา, ดวงตาสวรรค์, ตะวันยอแสง, ทะเลไม่เคยหลับ, พุ่มรวงทอง, เทวดาเดินดิน, เธออยู่ไหน, หนาม ชีวิต, น้ำเซาะทราย, บ้านเรา, บ้านทรายทอง, ป่าลั่น, โพระดก, ไม่อยากให้โลกนี้มีความรัก, เหมือนไม่เคย, มนต์รักบ้านนา, แม่กลอง, มนต์รักดอกคำใต้, ยามซึ้ง, รักเธอเสมอ, เรือนแพ, ลาก่อนสำหรับวันนี้, ละอองดาว, ลูกอีสาน หลานย่าโม, วังบัวบาน, แสนสลับ , สักขีแม่ปิง, สวรรค์มืด, สายชล, หยาดเพชร และเพลงที่ตั้งใจจนคนรู้จักกันไปทั่ว คือ "อาลัยรัก"

ผลงานที่ภาคภูมิใจอย่างที่สุดของครูชาลี คือ การได้แต่งเพลงให้กับ ชรินทร์ นันทนาคร ในการสร้างภาพยนตร์เรื่อง "ลมหนาว" เพลงนั้นคือ "สดุดีมหาราชา"

ครูชาลี อินทรวิจิตร สมรสกับนักแสดงหญิง ศรินทิพย์ ศิริวรรณ โดยงานเพลง ที่ได้รับรางวัลพระราชทานแผ่นเสียงทองคำ ได้แก่ อาลัยรัก, น้ำตานกขมิ้น และ สตรีหมายเลขศูนย์ ต่อมา ครูชาลี อินทรวิจิตร ได้พัฒนาเป็นผู้กำกับภาพยนตร์ เรื่องแรกคือ “7 พระกาฬ” เป็นการระดมนักแสดงดังในยุคนั้น ได้แก่ สุรสิทธิ์ สัตยวงศ์, มิตร ชัยบัญชา, รุจน์ รัชกุล และอดุลย์ ดุลยรัตน์ มีการแต่งเพลงประกอบภาพยนตร์, เพลงประจำสถาบันการศึกษา และเพลงเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ เช่น เพลงสดุดีมหาราชา ซึ่งเป็นเพลงประกอบ ภาพยนตร์เรื่องลมหนาว

รางวัลที่ได้รับด้านภาพยนตร์ได้แก่ รางวัลตุ๊กตาทอง (พระสุรัสวดี) รางวัลสุพรรณหงส์ และ ภาพยนตร์แห่งชาติ จากภาพยนตร์เรื่องลูกทาส, บ้านทรายทอง, ลูกเจ้าพระยา, ค่าของคน, อาจารย์อ้วน สติเฟื่อง, เพชรตัดหยก, ผาง ร.พ.ท., น้ำเซาะทราย และครูจันทร์แรม โดยภาพยนตร์เรื่อง “เกวียนหัก” เป็นผลงานภาพยนตร์เรื่องสุดท้ายของ ครูชาลี อินทรวิจิตร นำแสดงโดย สรพงษ์ ชาตรี และ นันทนา เภากระจำจ ส่วนรางวัลละครโทรทัศน์ได้แก่ รางวัลเมขลา จากเรื่องทหารเสือพระเจ้าตาก, สมเด็จพระนเรศวรมหาราช นอกจากนี้ยังได้รับรางวัลกิตติคุณ สังข์เงิน จากสถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5

ปี พ.ศ. 2536 ครูชาลี อินทรวิจิตร ได้รับการเชิดชูเกียรติจากสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ให้เป็นศิลปินแห่งชาติ “สาขาศิลปะการแสดง (ผู้ประพันธ์คำร้อง-ผู้กำกับภาพยนตร์)” ซึ่งถือเป็นบุคคลเดียวของประเทศที่ได้รับเกียรติ 2 ด้าน คือ ด้านประพันธ์คำร้อง กำกับภาพยนตร์ และยังได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ตติยจุลจอมเกล้าวิเศษ จากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

ครูชาลี อินทรวิจิตร ผู้แต่งเล่าให้ “อำนวย จั่นเงิน” เพื่อเป็นข้อมูลในการจัดทำหนังสือที่ระลึกคอนเสิร์ตเชิดชูครูเพลง ครั้งที่ 2 เมื่อวันที่ 29 มิถุนายน 2542 ณ เกาะนางยวน อ.เกาะพะงัน จ. สุราษฎร์ธานี โดย กล่าวถึงที่มาของเพลงท่าฉลอมว่า “. . . ผมแต่งเพลง “ท่าฉลอม” ซึ่งแต่งในงานวันเกิดพี่สาวที่ท่าฉลอม พี่สาวบ่นผมว่า “แต่งแต่แสนแสบ บ้านเราก็มีอะไรดี ๆ ทำไมบ้านเราเล็กนักหรือ ไม่มีคุณค่าอะไรเลยหรือไง” ผมน้อยใจเดินมานั่งที่ท่าเรือ เจอเจ้าของท่าผมหงอกชื่อ “บุญเย็น” ขณะนั้นเรือออกจากท่าไปแล้ว “ท่าฉลอม” อีกฝั่งของแม่น้ำท่าจีนคือ “ท่ามหาชัย” ถ้าจะไปต้องรอเรือลำนั้นกลับมา ผมเลยคุยกับบุญเย็น บุญเย็น เล่าให้ฟังว่า “แกว้ยน้ำเก่งมาก เก่งที่สุด แกเคยเป็นคนหาปลาเก่งมาก เคยดำน้ำสาวอวน เลือกปลาสวย ๆ ผูกเอว เคยเอาเสื้อผ้าทูนหัวว้ยน้ำเอาปลาไปให้สาวคนรักชื่อ พะยอม เพลง “ท่าฉลอม” ชรินทร์ เป็นคนขับร้องต่อมาครูชาลีแต่งให้ รวงทอง ร้องอีกเพลงหนึ่งชื่อเพลง “สาวมหาชัย” และแต่งเพลงคู่ให้ 2 คนร้องคู่กันชื่อเพลง “สาวมหาชัย อาลัยท่าฉลอม. .”

ชรินทร์ นันทนาคร กล่าวถึง “เพลงท่าฉลอม” ไว้บนเวที ในงาน “คอนเสิร์ตเชิดชู ครูเพลงครั้งที่ 2 ชาลี อินทรวิจิตร” ที่สำนักคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (สวช.) จัดขึ้นเมื่อวันที่ 8 กรกฎาคม 2538 ณ ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย ไว้ว่า

“... ครูชาลีเอาเนื้อร้องไปให้ผมในวันแรก ผมเห็นเนื้อเพลง... โดยเฉพาะท่อนสุดท้าย... ผมนึกในใจว่า จะมีคนบ้าที่ไหนมาแต่งเพลงได้ตืออย่างนี้...”

“...ใจผมไม่ค่อยดี ผมจะไปร้องอัดเสียงดนตรีสมัยก่อน ต้องไปร้องอัดเสียงกับดนตรีจริง ๆ เป็นสมัยที่ดนตรีคือ ชีวิต ดนตรีเป็นชีวิตแท้ ๆ ไม่เหมือนสมัยนี้ดนตรีใช้คอมพิวเตอร์ แต่สมัยนั้นยังคงใช้มนุษย์เล่น ซึ่งมีลีลา มีวิญญาณ มีชีวิต ดนตรีที่ครบ ฟังแล้วให้ความไพเราะเกิดความชื่นบานแก่ชีวิตจริง ๆ เวลา ร้องก็ร้องไปกับดนตรีด้วยกัน... พอดนตรีขึ้นเพลง ครูชาลีบอกว่า “เฮ้ยบ้านเกิดกูนะ มึงร้องดี ๆ” ร้องไม่ดี ก็ต้องร้องใหม่ ตอนนั้นบันทึกเสียงที่ห้องบันทึกเสียง กมลสุโกศล ที่ทุ่งมหาเมฆ ปี 2500....”

เพลงท่าฉลอมโด่งดังไปทั่วประเทศ สถานีวิทยุเปิดเพลงนี้วันละหลายๆ ครั้ง นักพากย์หนังเร่หนังชายยาจะต้องไปหาซื้อแผ่นเสียงมาเปิดเรียกคนก่อนฉายหนัง

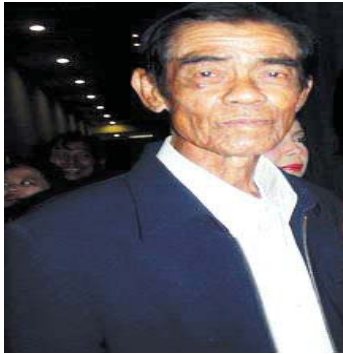
จากความนิยมเพลงทำให้ชาลี อินทรวิจิตร ต้องแต่งเพลง “สาวมหาชัย” ซึ่งเป็นเพลงแก้ของท่าฉลอม ให้ รวงทอง ทองลั่นทม ขับร้อง และแต่งเพลงคู่ “มหาชัยอาลัยท่าฉลอม” ให้ชรินทร์ และ รวงทอง ขับร้องคู่กัน เมื่อปี พ.ศ. 2504 นอกจากนั้นยังนำไปสร้างรีวิวหรือละครเพลง ออกจากทางโทรทัศน์ เมื่อปี พ.ศ. 2506

เพลงท่าฉลอม

คำร้อง ชาลี อินทรวิจิตร/ทำนอง
สมาน กาญจนะผลิน

พื่ออยู่ไกล ถึงท่าฉลอม
แต่พี่ไม่ตรอม เพราะรักพะยอม ยามยาก
ออกทะเล จะหาปลา มาฝาก
แม่คุณขวัญใจ คนยาก รับของฝาก จากพี่ได้ไหม
โปรดเมตตา รักพี่สักนิด
พื้มอบชีวิต อุทิศให้สวามหาชัย
แบกความรัก ข้ามทะเลมาให้
ฝ่าลมและคลื่นเท่าไร รักจึงได้ว่ายน้ำข้ามมา
ท่าฉลอม กับมหาชัย
จะคิดทำไมว่าไกล เชื่อมความรักไว้ดีกว่า
ตอบเพียงสักคำ ว่าไม่รัก จะหักใจลา
ซ่อนตัวตามประสา จะหนีซ่อนหน้าห่างไกล
เรื่องทะเล นั้นพี่พอรู้
แต่เรื่องเจ้าชู้ไม่รู้จะทำอันใด
หยิ่งทะเล พอคะเนดูได้
แต่ความรักเกิน ครัวญใคร่ ลึกเท่าไร ไม่รู้หยิ่งถึง
เพลงนี้ บันทึกเสียง โดย ชรินทร์ นันทนาคร เมื่อ ปี พ.ศ. 250

● ปราชญ์เพลง (ครูเพลง) ฉลอง ภูสว่ง

ภาพที่ 285 ปราชญ์เพลง (ครูเพลง) ฉลอง ภูสว่ง

ฉลอง ภูสว่ง (พ.ศ. 2481 - ปัจจุบัน) นักดนตรี นักแต่งเพลงลูกทุ่งชาวสมุทรสาคร ผู้แต่งเพลง "ปูไข่ไก่หลง" ฉลอง ภูสว่ง เกิดที่ตำบลบางโทรัด อำเภอเมืองสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาครโดยกำเนิด

ฐานะทางครอบครัวยากจน เรียนได้เพียงชั้น ป.3 ต้องออกมาทำงานบ้านอยู่ 2 ปี จึงกลับไปเรียนจนจบชั้น ป.4 จากโรงเรียนเมืองสมุทรสาครเป็น คนเรียนเก่ง แต่ต้องออกมารับจ้างเดินเรือขนส่งเกลือ ไปขายที่กรุงเทพฯ

ครั้งหนึ่งอายุประมาณ 14 ปี เรือเกลือได้ไปจอดค้างคืนที่ท่าหน้าวัดแหลมสุวรรณาราม ตำบลท่าฉลอม ในคืนนั้นมีงานวัด จึงได้ไปดูดนตรี "คณะบางกอกแมนโป้" ที่มาเล่นที่วัดบ้านแหลม รวมนักร้องที่มีชื่อเสียงมากมาย เช่น คุณเอมอร วิเศษสุข คุณสมศรี ม่วงสอนเขียว ครูสุรพล สมบัติเจริญ และคุณเฉลิม (ทหารเรือ) และคุณสมยศ ทศนะพันธ์ จึงมีโอกาสดูดนตรี คุณฉลองเห็น คนเป่าแซกโซโฟน รู้สึกทั้งมีปฏิกิริยาอยากฟัง จึงเกิดแรงบันดาลใจอยากจะได้สวมสูทและยืนเป่าเครื่อง ดนตรี กลับมาบ้านจึงได้ฝึกหัด สีซอกับลุงเดิม ครูฉลองมีโอกาสนับแซกโซ โฟน มาทดลองเป่าเมื่อมีโอกาส

ครูฉลองร้องเพลงได้ดี เมื่อมีการประกวดร้องเพลงที่ไหน ก็จะขึ้นประกวดได้ที่หนึ่งบ้าง ไม่ได้บ้าง ดันรันไฝ่ฝันไปเรื่อยๆ จนครบเกณฑ์ ทหารครูฉลองมีโอกาสไปเป็นทหารเรือทำการฝึก 2 เดือนจึงย้ายเหล่า เนื่องจากความรักในดนตรีเป็นชีวิตจิตใจจึงมีโอกาสไปอยู่วงดนตรีทหาร เรือ เริ่มฝึกเป่าแซกโซโฟนและเรียนโน้ตเพลง ทำให้มีความ สามารถ และมีประสบการณ์มากขึ้น สามารถร้องเพลง แต่งเพลง และเล่นดนตรีได้บ้างพอสมควร เมื่อ ออกจากทหารแล้ว ก็ไปสมัครอยู่กับคณะรำวงดาราน้อยที่ชลบุรี รี ครูฉลองเล่นดนตรีร้องเพลงมีรายได้คืนละ 200 - 300 บาท มีนักร้องร่วมรุ่นดังหลายคนสมัยนั้นคือ บุปผา สายชล เรียม ดาราน้อย พนม นพพร บรรจบ เจริญพร จนในที่สุดเหลือครูฉลอง ภูสว่ง อยู่คนเดียว อยู่กับคณะรำวงได้ 5 ปี ก็กลับมาบ้านบางโทรัด ทำงานอยู่ระยะหนึ่ง

จากนั้นก็ไปอยู่กับวงดนตรี พนม นพพร และ วงดนตรีของ บุปผา สายชล ต่อมาครูฉลอง แต่งงานมีลูก 2 คน เปลี่ยนอาชีพเป็นพายเรือค้าขาย แต่กิจการไม่ดี ขายเรือไปได้เงินมาหมื่นกว่าบาท แบ่งเงินไปซื้อแซกโซโฟนา 1 ตัว มาเป่า ชาวบ้านใกล้เรือนเคียงแหกหู เริ่มหัดแต่งเพลงถึงตีหนึ่งตีสอง ไม่หลับไม่นอน ภรรยาที่บ่น ครูฉลองหวังลึกๆ ว่าสักวันหนึ่งต้องทำให้ได้ ครูฉลองได้ออกตระเวนเล่นดนตรีเคยเป็นนักดนตรีประจำกองดุริยางค์ทหารเรือ เคยเป็นกองเชียร์ร่ำวง และเล่นวงดนตรีกับ วงดนตรีจุฬารัตน์ของครูมงคล อมาตยกุล วงของศรีไพร ไฉพระ วงของบุปผา สายชล วงของบรรจบ เจริญพร จนสามารถตั้งวงดนตรีเป็นของตัวเอง

ครูฉลองเขียนเพลงจริงจังเมื่ออายุ 21 ปี เพลงแรกที่อัดแผ่นเสียงก็ดังเลยชื่อเพลง "ลาก่อนความโกหก" ร้องโดยนักร้องชื่อ บุญมี (ระพิน ภูไท) จากนั้นก็ได้เริ่มแต่งเพลงต่างๆ ขึ้นมาอีกมากมายหลายเพลง เขียนให้ระพิน ภูไท ร้อง 10 กว่าเพลง ซึ่งเพลงเหล่านี้ดังเกือบหมดทุกเพลง เช่น เพลง "ป๊อกลอกพี่" "คิดถึงแหม่ม" "เอาคำว่ารักของเธอคืนไป" "สระบุรีร้องไห้" "คุณนายร้องไห้" "คนจนเป็นอย่างไร" "เรณูอยู่ไหน" "ฝนพรำที่อัมพวา" "คิดถึงพี่น้อย"

ครูฉลอง ภูสว่าง ได้แต่งเพลง "เจ้าสินอนกอดไผ่" "ไถ่มาตาฟาง" ขับร้องโดย มานะ (จิรพันธ์ วีระพงษ์) ซึ่งเคยอยู่วงจุฬารัตน์ วงเสน่ห์ โกมารชุน มีนักร้อง ปัทมา สังข์ทอง , ศรีไพร ไฉพระ , บรรจบ เจริญพร , ชาตรี ศรีชล, เรียม ดาราน้อย, ภูชิต ภูสว่าง, ศรชัย เมฆวิเชียร, ระพิน ภูไท เสกศักดิ์ ภูกันทอง (ร้องเพลงที่ขึ้นต้นว่า.... จะหลับตาลงไปได้อย่างไร....) ชายธง ทรงพล จากสิงห์บุรี (ร้องเพลงที่ขึ้นต้นว่า ช่างเถอะคนงาม...) และได้แต่งเพลงอื่นๆ ขึ้นมาอีกมากมายหลายเพลง เช่น เพลง "คุณนายโรงแรม" (ระพิน ภูไท ร้อง) "เดียวรักเดียวลืม" (ระพิน ภูไท ร้อง) "หยุดก่อนคนจน" (ภูชิต ภูสว่าง ร้อง) "รอทั้งปี" (น้ำอ้อย พรวิเชียร ร้อง) "หน้าไม่ทันสมัย" (ชายธง ร้อง) และได้แต่งเพลงประกอบภาพยนตร์ เช่น เพลง "เพลงรักดอกไม้บาน" "ทหารเกณฑ์" แต่งให้กับสุนารี ราชสีมา 12 เพลง รวมผลงานเพลงที่แต่งไป ไม่น้อยกว่า 200 เพลง

หลักคิดในการแต่งเพลงของครูฉลองคือ / ขั้นแรกฟังเสียงนักร้องก่อนว่า โทน (Tone) เสียงอะไร ดูรูปร่างลักษณะของนักร้องจะร้องเพลงแบบไหน / ขั้นต่อไปก็อ่านน้ำเสียงของนักร้อง น่าจะออกมาเป็นอะไร บ้าง / เสร็จแล้วครูฉลองก็จะฮัมเพลง (การร้องเบาๆ เวลาสบายใจมีความสุข) บันทึกเทป เปิดไปเปิดมา ฟังหลาย ๆ เที้ยว เสียงนี้ร้องว่าอะไร เขียนเนื้อเพลงอะไรให้เขาร้อง เมื่อเขียนไปแล้วถึงจะเหมาะกับเสียง ฟังดูจนเข้าไปในหูซึมลึกลงไป / ขั้นต่อไปก็เปิดฟังจะได้เนื้อเพลงที่สอดคล้องกับทำนองที่ต้องการ / ขั้นต่อไปก็เริ่มวางเค้าโครงเขียนออกมาเป็นเพลง / แล้วจึงคิดชื่อเพลงว่า ชื่อเพลงอะไรดี จึงจะเหมาะกับเนื้อหาหรือยุคสมัย / เมื่อได้แล้วก็เอาชื่อมาขยายความ ชื่อนี้ เป็นเรื่องนี้นั่นนอน เช่น "คนข้าประจำชอย"

ครูฉลองคิดเพลงและแต่งเพลงได้เร็วท่าน เล่าว่า “เคยเขียนได้ถึง 6 เพลง ต่อวันก็เคยมี อย่างเช่น เพลง ประกอบภาพยนตร์เรื่อง "เทพเจ้าบางปูน" แต่งได้ 6 เพลงต่อวัน ได้ค่าเหนื่อยเพลงละ 10,000 บาท 6 เพลงก็ 60,000 บาท ครูฉลองเล่าอย่างภูมิใจ”

ฉลอง ภู่อ่าง เป็นคนเขียนเพลงลูกทุ่งที่เก่งที่สุด ในวงการคนหนึ่ง คุณครูฉลองเก่งมาก ในเรื่องของการประชดผู้หญิง แดกดันผู้ชาย โดยเอาบรรยากาศของบ้านเมืองมาใส่ทำให้ผู้ฟังนั้นฟังแล้วรู้สึกว่าเป็นเรื่องราวของคนในเพลงนั้นเป็นเรื่องจริงขึ้นมา เช่น เพลง " ปูไข่ไก่หลง" ที่ฉลองเขียนให้ ชายธง ทรงพล ร้องก็เป็นตัว อย่างที่ดี " ...ช่างเถอะคนงาม ขอลอยตาม ตามวาสนา พี่ไม่มีปัญญาขวยตามองหน้าทำเมิน ลืมได้ ลืมไป ลืมไปลืมได้ก็เชิญ พี่จนคนไร้เงิน เดินย่ำตอกน้องบอกว่าโซ.." นอกจากเพลงนี้ยังมี "ไก่อานาฟาง" จีระพันธ์ วีระพงษ์ " คนดั่งลิ้มหลังควาย " (พุ่มพวงร้อง) " คุณนายโรงแรม" (ระพิน ภูไท ร้อง)

ฉลอง ภู่อ่าง เป็นคนที่มีความสัมพันธ์กับทางโปรดิเวเซอร์ที่สูงมาก เพราะสามารถปั่น จีระพันธ์ วีระพงษ์ (กระเป๋ารถม) ให้โด่งดังได้จากเพลง "ไก่อานาฟาง" สร้าง ศรชัย เมฆวิเชียร (เด็กอุ้มมรด) ขึ้นมาเป็นนักร้องดังเช่นเดียวกับทำให้ ระพิน ภูไท ดังได้อีกเหมือน ระพิน (ไม่มีแวนอะไรเลย)

ในช่วงที่ครูฉลอง ภู่อ่าง มีชื่อเสียง มีผู้คนไปมาหาสู่มากมาย บางคนมาขอความรู้จากเพลง บางคนมาฝึกร้องเพลง โดยเริ่มจากเลียนแบบนักร้องที่มีชื่อเสียงจนมีเอกลักษณ์เฉพาะของตนเอง นักร้องที่มีชื่อเสียงที่มาหา ครูฉลอง ภู่อ่าง อยู่เสมอ คือ ศรชัย เมฆวิเชียร, สดใส ร่มโพธิ์ทอง, สุณารี ราชสีมา, แจ็ค ธนพล

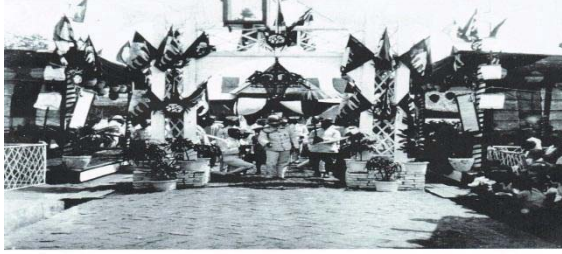
ครูเล่าว่า “การแต่งเพลงเหมือนละครที่ยาวมากที่เกิดขึ้นมาไม่รู้กี่ปี เรานำเรื่องมาย่อจนจบ ตอนจบเราจะให้จบแบบไหน เพลงแต่ละเพลงเหมือนละครเรื่องหนึ่ง เรานำมาสรุปให้เหลือนิดเดียว” บางเพลงจบพร้อม ชื่อเพลง เช่น เพลง "จำกันบ่ได้กา" จะแต่งเพลงใด ให้ใครร้องต้องศึกษาบุคลิคนักร้องก่อน

ครูฉลอง ภู่อ่าง ได้รับพระราชทานเสาอากาศทองคำ ที่โรงละครแห่งชาติ ซึ่งเป็นที่ปราบปลื้มสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณอย่างหาที่สุดมิได้ 2520 จากเพลง "อ้อนจันทร์"

รางวัลพระราชทานจากสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ 1 ครั้ง ในงานกึ่งศตวรรษลูกทุ่งไทย 2521

รางวัลพระราชทานจากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา 2 และ 3 ครั้ง ได้รับรางวัลกึ่งศตวรรษเพลงลูกทุ่งไทย 2532 จากเพลง "คุณนายโรงแรม" และ "อ้อนจันทร์" ได้รับรางวัลกึ่งศตวรรษเพลงลูกทุ่งไทย 2534 จากเพลง "ปูไข่ไก่หลง"

● การจัดตั้งสุขาภิบาลท่าฉลอม

พระราชพิธีเปิดถนน “ถวายเป็น” ตำบลท่าฉลอม
เมื่อวันที่ ๑๘ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๔๘

ภาพที่ 286 พระราชพิธีเปิดถนน “ถวายเป็น”

ภาพที่ 287 ราษฎรท่าฉลอมตั้งโต๊ะบูชาและรอรับ
เสด็จ

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชประสงค์อันแรงกล้าที่จะจัดให้มีข้อบัญญัติ เกี่ยว กับ พระบรมราชานุภาพของพระมหากษัตริย์ของประเทศ เช่น อารยประเทศได้ถือปฏิบัติ และ ทรง มีพระราชดำริที่จะให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วม ในการปกครองประ เทศ เพื่อช่วยกันทำนุบำรุง บ้านเมืองให้เจริญลุ่ล่งแนวคิดแบบใหม่ของการปกครองในประเทศตะวันตก ในระยะแรกได้ทรง โปรตเกล้าฯ อนุญาตให้กระทรวง มหาดไทยดำเนินการเปลี่ยนแปลง ให้ผู้ดำรงตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านและ กำนัน เป็นผู้ได้รับเลือกมาจากประชาชนในท้องถิ่น แทนที่ทางรัฐบาลจะเป็นผู้แต่งตั้งเช่นในสมัยก่อน

สมเด็จพระฯ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ ผู้รับผิดชอบในราชการและเป็นผู้รักษาการตามกฎหมาย สำหรับหัวเมืองในส่วนภูมิภาคก็ได้ทรงดำริ ที่จะดำเนิน การตามพระราชประสงค์ของพระบาทสมเด็จพระ จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเรื่อยมา การสุขาภิบาลกรุงเทพฯได้เริ่มงานมาหลายปี การจัด ตั้งการสุขาภิบาลหัว เมืองยังไม่สามารถจะทำได้ เพราะเสด็จในกรมฯ ทรงเห็นว่าประชา ชน ยังไม่พร้อมที่จะรับแนวคิดแบบ ใหม่ จึงต้องการที่จะทำให้ประชาชนมีความเข้าใจ และเห็นคุณประโยชน์ของการสุขาภิบาลนี้เสียก่อน อีก หลายปี จนกระทั่งถึง ร.ศ.124 (พ.ศ. 2448) สมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพจึงทรงเริ่มงานจัดตั้ง สุขาภิบาลหัวเมืองขึ้นเป็นครั้งแรกโดย ทรงเลือกเอาตำบลท่าฉลอม ซึ่งขณะนั้นอยู่ในสภาพเสื่อมโทรม สกปรก รกรุงรัง จนไม่เป็นที่สพพระราชหฤทัยของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 สมเด็จพระ กรม พระยาดำรงราชานุภาพ จึงได้มีตราฉบับนี้มายัง พระยาพิไชยสุนทร เมื่อได้รับตราฉบับนี้แล้วขอให้เรียก กำนันผู้ใหญ่บ้านที่ตลาดท่าฉลอมมาประชุม อ่านตราฉบับนี้ให้ฟังและปรึกษากันดูว่าจะควรทำอย่างไร กับ ตำบลท่าฉลอมซึ่งขณะนั้นอยู่ในสภาพเสื่อมโทรมเป็นที่สกปรก รกรุงรัง อย่าให้พระเจ้าอยู่หัวทรงติเตียนได้"

ในที่สุดผู้ว่าราชการเมืองสมุทรสาครทั้งกำนันผู้ใหญ่ บ้านได้ชักชวนให้ประชาชนและพ่อค้าในตำบลท่าฉลอมร่วม มือช่วยกันสละเงิน ได้แก่ การเรียโรเพื่อนำมาปรับปรุงตลาด ท่าจีนให้สะอาด ได้เงินเป็นจำนวนทั้งสิ้น 5,472 บาท โดยได้นำเงินจำนวนที่ได้มาทำเป็น ถนนปูอิฐขนาดกว้าง 2 วา ได้ยาวถึง 11 เส้น 14 วา และ จ้างคนปิดกวาดเศษขยะมูลฝอยที่ทิ้ง จนตลาดท่าจีน สะอาด เป็นระเบียบสมควรปรารภณา

สมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพทรง มีความยินดีเป็นอันมาก พระองค์ทรงรายงานทูลเกล้าถวายต่อพระบาท สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ ให้ทรงทราบถึงความร่วมมือร่วมใจของประชาชนชาวท้องถิ่น ในตลาดท่าฉลอมในการสละเงินทองปรับปรุงบ้านเมืองให้เจริญขึ้นและในขณะเดียวกันเสด็จในกรมก็ได้ทรงเห็นเป็นโอกาสอันงาม ที่จะเริ่มงานสุขาภิบาลหัวเมืองขึ้นที่ตำบลท่าฉลอมเป็นแห่งแรกเสียเลย เพราะสิ่งที่ดำเนินการไปนั้นยังต้องมีการบำรุงและเสริม สร้างกันต่อไปอีก จึงทรงเสนอต่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พร้อมขอพระบรมราชานุญาต แก่ไข"ภาษีโรงเรือน" เพื่อ จัดสมทบเป็นรายได้ แก่สุขาภิบาลที่ ตั้งขึ้น หน้าที่โดยย่อ ๓ ประการของสุขาภิบาลที่เสด็จในกรมทรงเสนอไว้แต่แรก คือ

- (1) ซ่อมแซมรักษาถนนหนทาง
- (2) จุดโคมไฟให้มีแสงสว่างในเวลาค่ำคืนเป็นระยะตลอดถนนในตำบลนั้น และ
- (3) ให้จ้างลูกจ้างสำหรับกวาดขนขยะมูลฝอยของโสโครกต่าง ๆ ในตำบลนั้นไปทิ้งเสียที่อื่น

เพื่อเป็นสัญลักษณ์ของพระราชประสงค์ แห่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ในด้านการสุขาภิบาล พระองค์จึงเสด็จไปทอดพระเนตรและไปเป็นเกียรติ ปวงชนควรจะได้สำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ ในการเปิดถนนที่ราษฎรตำบลท่าฉลอมออกเงินสร้างสำเร็จตั้งชื่อว่า"ถนนถวาย" เมื่อวันที่ 18 มีนาคม ร.ศ.124 นับว่าเป็นการเริ่มงานสุขาภิบาลหัวเมืองขึ้นเป็นแห่งแรกด้วย

คณะกรรมการสุขาภิบาลท่าฉลอมชุดแรกที่ได้ตั้ง ขึ้นประกอบด้วยสมาชิกดังนี้ คือ (1) หลวงพัฒนการภักดี กำนันตำบลท่าฉลอม (2) ขุนพิจารณ์นรกิจ (3) ขุนพินิจนรการ (4) จินปัก (5) จินสุข (6) จินเนา (7) จินอุ๊ต (8) จินโปผู้ใหญ่บ้าน

การบริหารงานสุขาภิบาลท่าฉลอมในระยะต่อมาเป็น ไปอย่างเรียบร้อยดี เพราะปรากฏว่า การเก็บภาษีโรงเรือนในตลาดท่าฉลอมได้เก็บตลอดทุกบ้านเรือนทั้งที่ทำการค้าขายหรือมิได้ค้าขาย และไม่ว่าในบังคับใดๆ ย่อมเสียให้โดยไม่เกี่ยงงอน การจ่ายเงินของคณะกรรมการสุขาภิบาลก็จ่ายโดยเข็มัดเข็ม ด้วย

ความรู้สึกเสียตายนเงินและมีบุญซิโฆษณาให้คนทั้งหลายทราบเสมอทุกเดือนว่าเก็บเงินได้เท่าใด จ่ายใช้ไปเท่าใด คงเหลือเป็นเงินเท่าใด ตามความต้องการของสมเด็จพระเจ้านาบดีทุกประการ

พระองค์ได้ทรงแนะนำ ให้ข้าหลวงเทศาภิบาลไปจัดหาสถานที่เพื่อจัดตั้งการสุขาภิบาลขึ้นเป็นการทดลองในท้องที่ ๆ มีความจำเป็นและสมควรที่จะจัดก่อน แต่การจัดตั้งการสุขาภิบาลนี้เสด็จในกรมทรงดำริให้ "เกิดจากความนิยมของราษฎรก่อน คือ ให้ราษฎรนำหน้า และรัฐบาลตามหลัง" ทั้งนี้ เพื่อให้การสำเร็จไปด้วยความชอบของประชากร

- ประวัติเรือฉลอม

ภาพที่ 288 เรือฉลอม

ภาพที่ 287 ป้อมวิเชียรโชฎกที่อยู่บริเวณท่าเรือ

จากความหมายของพจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน ให้ความหมายว่า “เรือฉลอม” คือ เรือต่อชนิดหนึ่งคล้ายเรือกระแซง หัวท้ายงอนเรียว กลางป่อง ตัวเรือเป็นเหลี่ยม กระดานข้างเรือเป็นพับเกล็ด นิยมใช้ตามหัวเมืองชาย ทะเลแถบปากอ่าว สำหรับบรรทุกสินค้าหรือหาปลา สมัยโบราณเวลาเกิดศึกสงครามก็จะถูกเกณฑ์ไปใช้ในราชการทัพด้วย อาจติดใบหรือไม้ก็ได้.

เรือฉลอมชายฝั่ง คำว่า **ฉลอม** หมายถึง เรือใบชนิดใดชนิดหนึ่งจะใช้แบบใดก็ได้ เรือฉลอม เป็นเรือ ใบที่รักษารูปแบบดั้งเดิมไว้ เรือฉลอมเดิมใช้เป็นเรือประมง และใช้เป็นเรือลำเลียงสินค้า ตัวเรือยาว กินน้ำตื้น กาบเรือสูงพ่นน้ำมาก สังเกตได้จากทวนหัวทวนท้ายตรงและยื่นขึ้น ส่วนมากเสาใหญ่เอนไปทางซ้ายเรือ จะใช้หางเสือสองอันห้อยลงไปสองข้างกาบท้ายเรือ ตอนบนยึดกับหลักหางเสือ และถัดลงไปยึดไว้กับกาบเรือ เมื่อจอดเรือทำการจับปลา อาจถอดหางเสือเรือขึ้นข้างหนึ่งก็ได้ และตั้งไว้ท้ายเรือโดยเอาหางเสือเรือทำหน้าที่เป็นใบเรือ เพื่อให้หัวเรือหันสู่ลม เรือฉลอมขนาดเล็กจะใช้ใบแฉวนขนาดใหญ่ใบเดียว ซึ่งโดยทั่วไปจะยึดปลายมุมใบตอนล่างไว้กับเสา เรือขนาดใหญ่ขึ้นจะมีใบหน้า (ใบหัวเรือ) ขนาดเล็ก

อีกใบหนึ่งไม่มีสายยึดเสา เพื่อสะดวกในการลัมเสา และมักใช้ใบแขวนแบบจีน เรือฉลอมที่ใช้ใบแขวนชนิดแหลม (ปลายบนข้างหนึ่งแหลม) ทวนหัวทวนท้ายยื่นขึ้นมา และใช้หางเสือเรือชนิดติดอยู่ที่สองข้างกาบท้ายเรือนี้ มีส่วนสำคัญมาก หรือเอาแบบเรือมาจากมลายูผสมอินโดนีเซีย การผลิตเรือฉลอมขายฝั่งจำลองจากไม้สักทอง เป็นหนึ่งในภูมิปัญญาของจังหวัดสมุทรสาคร

- ประวัติคลองโคกขาม

ภาพที่ 289 คลองโคกขาม

คลองโคกขาม เป็นคลองที่มีลักษณะคดเคี้ยวมากนับร้อยโค้งในลักษณะ โค้งข้อศอก แคบ และตื้นมาก โดยเฉพาะตอนเวลาน้ำลง การเดินทางด้วยเรือในคลอง ในสมัยก่อนชาวบ้านจะเข้าคลองรอเวลาในจังหวะน้ำขึ้นสูงจึงจะสะดวก แต่ถ้าเดิน ทางตอนน้ำลงมาก ๆ บางช่วงคลองจะต้องมีการลงเข็น ค้ำ ถ่อเรือ หรืออาจต้องติดอยู่กลางคลองรอจนน้ำขึ้นจึงจะไปต่อได้ ถ้าคนนอกพื้นที่ไม่คุ้นเคยเส้นทางมาก่อน ก็ยากจะรู้ได้ว่าช่วงข้างหน้าที่ค้ำน้ำนี้ไปแล้วจะเป็นอย่างไร เนื่อง จากช่วงที่เรือจะเข้าค้ำน้ำจะมองไม่เห็นลักษณะของลำคลองข้างหน้าว่าจะคดไปทางซ้ายหรือขวา มากน้อยแค่ไหน และจะมีสิ่งกีดขวางอะไรอยู่บ้าง โดยเฉพาะสองฝั่งคลองเป็นป่าที่เต็มไปด้วยต้นแสมและต้นโกงกางที่มีกิ่งก้านจะยื่นออกมากรงรังในคลอง และ ในสมัยก่อนแถบนี้มีผู้คนอาศัยอยู่น้อยมาก จะผู้คนอาศัยอยู่ก็อยู่กันกลุ่มเป็นหมู่ สภาพคลองยากแก่การช่วยกันดูแล ทำให้ครั้งที่พระเจ้าเสือหรือสมเด็จพระสรรเพชญ์ที่ 8 (พ.ศ. 2246-2252) เสด็จประพาสต้นไปตามลำคลองโคกขาม ด้วยเรือพระที่นั่งเอกชัย ได้เกิดอุบัติเหตุเรือพระที่นั่งชนกิ่งไม้หัก ทำให้พันท้ายนรสิงห์ต้องถูกประหารชีวิต และต่อมาพระเจ้าเสือทรงโปรดให้ขุดคลองลัดตัดทางคดเคี้ยวของคลองโคกขามในบางส่วนให้ตรง โดยให้เจ้าพระยาราชสงครามเป็นแม่กองคุมไพร่พลจำนวน 3,000 คน

ขุดคลองตัดจากคลองโคกขาม ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2248 ให้มีแนวตรงมาเชื่อมต่อกับ แม่น้ำ ท่าจีน ขนาดคลอง กว้าง 5 วา ลึก 6 ศอก เสร็จในปี พ.ศ. 2252 ในสมัยของพระเจ้าอยู่หัวท้ายสระ เมื่อขุดเสร็จจึงได้ พระราชทานนามว่า “คลองสนามไชย “ ต่อมาเปลี่ยนชื่อเป็น “คลองมหาชัย” แต่บางครั้งชาวบ้านก็ เรียกว่า “คลองด่าน” และที่ช่วงปลายคลองมหาชัย จะผ่านปากคลองโคกขามอีกส่วนหนึ่งในปัจจุบันยังมี ความคดเคี้ยวให้เห็นได้สัมผัสและที่ปากคลองจะมีศาลพันท้ายนรสิงห์ศาลหนึ่ง ส่วนอีกศาลหนึ่งเป็น ศาลเดิม (เก่า) อยู่ที่หน้าวัดโคกขาม

ปัจจุบันคลองโคกขาม มีขนาดกว้างขวางกว่า สะอาดกว่า และลึกกว่าสมัย 50 กว่าปีก่อน เพราะ การดูแลรักษาของหน่วยงานปกครองท้องถิ่น แต่ในบางช่วงก็มีความคับแคบ เพราะ การลุกล้ำของ บ้านเรือนและสิ่งปลูกสร้างต่าง ๆ ของชุมชน การประกอบอาชีพทำวังกุ้ง วังปลา และถนนหนทาง ที่สำคัญคือ การเห็นคุณค่าของคลองน้อยลง และการใช้ลำคลองสาธารณะไม่เป็นไปตามบทบาทหน้าที่ของ คลองแต่โบราณ ของคนสองฝั่งคลองและผู้รับผิดชอบในพื้นที่ที่คลองไหลผ่าน

- ประวัติคลองดำเนินสะดวก

ภาพที่ 290 คลองดำเนินสะดวก

ที่มา tonghengtua.com/dumnern.html

ย่านนี้ มีคลองธรรมชาติมากมาย เช่น คลองบางป่า คลองแพงพวย คลองสีหมื่น คลองบางพัง คลอง บางนกแขวก แต่การเดินทางบกใช้ทางเกวียน (เกวียนสำหรับนั่ง ขนาดเล็ก เพื่อให้ไปได้เร็ว, เกวียนเล็กที่ ใช้เทียมด้วยโค) เส้นทางขรุขระ เละเทะ มีน้ำไหลผ่านเส้นทาง ในฤดูน้ำหลาก (ฤดูฝน) การคมนาคมส่วน

ใหญ่เดินด้วยเท้า หรือใช้พาหนะ เช่น ช้าง ม้า ทางน้ำใช้เรือพาย เรือแจว เรือ ใบ เรือสำเภา ในสมัยนั้น การเดินทางติดต่อกันทางเรือมีความสำคัญมาก ที่ทำการของรัฐจะสร้างอยู่ริมแม่น้ำ หรือคลองเป็นส่วน ใหญ่ การคมนาคมทางเรือระหว่างกรุงเทพมหานคร กับจังหวัดราชบุรี ในสมัยนั้น จะล่องมาตามลำแม่น้ำ เจ้าพระยา เข้าคลองดาว ค่นอง ไปออก จังหวัดสมุทรสาคร แล้วเข้าคลองหมา หอนไปออก แม่น้ำแม่ กลอง ที่จังหวัดสมุทรสงคราม และล่องเรือขึ้นไปถึง จังหวัดราชบุรี

พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 4 ได้ทรงพระราชดำริ เมื่อปี พ.ศ.2409 (ร.ศ. 89 ปีชาล อัฐศก ร.ศ.85 จ.ศ.1228) เห็นว่าการคมนาคมที่ไปมาระหว่างกรุงเทพฯ สมุทรสาคร มี คลองภาษี เจริญที่ทำการสัญจรไปมาได้สะดวกดี แต่ถ้ามียคลองระหว่างกรุงเทพฯ สมุทรสงคราม และราชบุรีก็จะ สะดวกขึ้นอีกเป็นอันมาก โดยที่อาศัยแม่น้ำแม่กลอง เป็นสื่อ กลาง เมื่อเป็นคลองได้ การไปมาหาสู่ โดย ทางน้ำก็จะมี ความ สามารถและคล่องตัวมากยิ่งขึ้น

ในปี พ.ศ.2409 พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้า อยู่หัว จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ สมเด็จพระยาบรมมหาศรีสุริยวงศ์ (ช่วง บุนนาค) ที่พระสมุหกลาโหม เป็น ผู้อำนวยการขุดคลองที่เชื่อม จาก “แม่น้ำท่าจีน” เริ่มจาก “ปากคลองบางยาง” อ.บ้านแพ้ว จ.สมุทรสาคร กับ “แม่น้ำแม่กลอง” ต.บาง นกแขวก อ.บางคนที จ.สมุทรสงคราม และเป็นผู้ควบคุมดูแล ใช้กำลังของทหาร ข้าราชการ ประชาชน ตลอดจน ชาวจีนที่มาอาศัยอยู่ในเมืองไทยใหม่ๆ ร่วมกันขุด ใช้กำลังแรงงานของคนล้วนๆ โดยที่ไม่ได้ใช้ เครื่องจักร หรือเครื่องทุ่นแรงอย่างอื่นเลย คนจีนสมัยนั้นส่วนมากจะไ้ล้มเปี้ย มาเป็นผู้รับจ้างขุด หากเป็น เดือนหงาย กลางคืน จะทำการขุดดินกันทั้งคืน การทำงานกลาง คืนจะนุ่งเพียงผ้าเตี่ยวผืนเดียว ขุดดินใส่ ปุ้งก็แล้วก็หาบดินหรือแบกดินนั้นไปทิ้งนอกเขตที่ต้องการ คนจีนชอบทำงานกลางคืนอากาศดี ไม่ร้อน ทำงานได้ดี ตลอดทั้งคืนแล้วมาพักผ่อนตอนกลางวัน เอาแรงไว้ทำงานตอนกลางคืนต่อไป

คลองดำเนินสะดวกมีความยาวถึง 35 กิโลเมตร กว้างประมาณ 6 วา และลึก 6 ศอก แต่นานวัน เข้าตลิ่งถูกน้ำพัดผ่านกัดเซาะ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นผลจากแรงกระแทกของคลื่นเรือยนต์ประเภทต่าง ๆ เป็นเหตุ ให้คลองขุดขยายกว้างขึ้นเป็น 10 ถึง 20 วา ด้วยขนาดและความยาวของคลองที่ขุดประกอบกับเป็นคลอง ที่สะดวกในการเดินทางตัดตรงไปหลายพื้นที่ทำให้มีเจ้านายผู้ใหญ่หลายคนมาจับจองที่ดินซึ่งเป็นปารก ดง อ้อ ดงแขม และขุดคลองน้อย คลองซอยแยกจากคลองใหญ่ เพื่อเข้าสู่พื้นที่ของตน ป่าพงแขมเหล่านั้นจึง ได้มีการปรับเปลี่ยนกลายเป็นเรือสวนไร่นา ต่อมาพื้นที่ เหล่านั้นกลายเป็นแหล่งผลิตหลักของของชาว ดำเนินสะดวก ในการทำมาหาเลี้ยงชีพ และเป็นสินค้าหลักที่สำคัญของตลาดน้ำย่านนี้

คลองดำเนินสะดวก มีระยะคลองที่ยาวมาก เป็นคลองที่ตรงไม่เหมือนคลองอื่นๆ ที่คดเคี้ยวไปมาเป็นคลองที่ขุดผ่านถึง 3 อำเภอ ใน 3 จังหวัด คือ อ.บ้านแพ้ว จ.สมุทรสาคร อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี อ.บางคนที จ.สมุทรสงคราม ความยาวตลอดคลอง 35 กิโลเมตร เรียกว่า “คลองดำเนินสะดวก” โดยแบ่งระยะด้วย “การปักหลักเขต” ตลอดทั้งคลองมีจำนวน 8 หลัก เป็นระยะ ๆ ระยะเสาหลัก 1 ถึง หลัก 6 มีระยะห่างกัน โดยวัดทางน้ำยาวได้ 100 เส้น ส่วนหลัก 7 หลัก 8 มีระยะห่างกัน 50 เส้น โดยแต่ละหลักจะมี “เสาหินสี่เหลี่ยมขนาดใหญ่ 10 x 10 นิ้ว” ปักไว้ที่พื้นดิน และที่เสาหินนี้จะสลักและเขียนตัวเลขด้วยสีแดงไว้ 3 ภาษา คือ “ไทย โรมัน จีน”

หลักที่ 1. หลักศูนย์เริ่มต้นที่ “ปากคลองบางยาง” แม่น้ำท่าจีน อ.กระทุ่มแบน จ.สมุทรสาคร ห่างจาก “ประตูน้ำบางยาง” ประมาณ 1 ก.ม. เศษ ประตูน้ำบางยางไปจนถึงหลักที่หนึ่ง ระยะทางได้ 4 ก.ม. การเรียก ชื่อสถานที่นี้ คือ ระหว่างหลักศูนย์ ถึง หลักหนึ่ง ไม่มีใครเรียกกันว่า หลักศูนย์ นิยมเรียกว่า ประตูน้ำบางยาง หรือ ปากคลองบางยาง ซึ่งอยู่ในเขต อ.กระทุ่มแบน และ อ.บ้านแพ้ว จ.สมุทรสาคร

หลักที่ 2 หลักที่ 3 หลักที่ 4 ตั้งอยู่ในเขต อ.บ้านแพ้ว จ.สมุทรสาคร

หลักที่ 5 ตั้งอยู่หน้าวัดประสาธสิทธิ์ อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี

หลักที่ 6 ตั้งอยู่ อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี

หลักที่ 7 ต้นเขตหลักเจ็ด มีวัดหลักहरदनาราม ต.ศรีสุราษฎร์ ตั้งอยู่ในเขตหลักเจ็ดที่เรียกเป็นหลักเนื่องจากมีระยะ สั้นประมาณ 50 เส้น คือตอนต้นของหลักเจ็ด และตอนปลายหลักเจ็ด มีเรียกกันว่าหลักเจ็ด แต่เป็นส่วนน้อยไม่ค่อยเรียกกันอยู่ในเขต อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี

หลักที่ 8 เขตหลักแปด ตอนปลายของหลัก จะเรียก ชื่อกันว่าหลักแปด มีระยะประมาณ 50 เส้น ซึ่งมีเขต อ.ดำเนิน สะดวก ติดต่อกับ ต.บางนกแขวก อ.บางคนที จ.สมุทรสงคราม

งบประมาณในการขุดคลองดำเนินสะดวก ใช้เวลาขุดคลองในระยะ 2 ปีเศษ ขุดคลองตั้งแต่ พ.ศ. 2409 ปีชวด ใช้งบประมาณ 1,400 ชั่ง เป็นเงิน 112,000 บาท โดยเป็นเงินของ พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 4 จำนวน 400 ชั่ง และสมเด็จพระยาบรมมหาศรีสุริยวงศ์ ที่พระสมุหกลาโหม จำนวน 1,000 ชั่ง ถ้าเทียบเป็นเงินจากสมัยก่อนต้องเอา 300 คูณ จะเป็นเงินได้ 33,600,000 บาท เงินในสมัยนี้มีค่ามาก ค่าแรงงานของผู้ชายวันละ 1 บาท ข้าวสารถังละ 0.60 บาท ผ้าขาวม้าผืนละ 0.40 บาท พิธีเปิดคลองในวันจันทร์ เดือน 7 ขึ้น 4 ค่ำ ตรงกับวันที่ 25 พฤษภาคม 2411 ปีมะโรง โดยพระราชทานนามคลองขุดใหม่นี้ว่า “คลองดำเนินสะดวก”

- ปลาสด

ปลาสดหรือปลาใบไม้ เป็นปลาน้ำจืดพื้นบ้านของประเทศไทย มีแหล่งกำเนิดอยู่ในที่ลุ่มภาคกลาง มีชื่อวิทยาศาสตร์ว่า *Trichogaster pectoralis* ปลาสด เป็นปลาที่เลี้ยงง่าย ทนต่อความเป็นกรด และน้ำที่มีปริมาณออกซิเจนน้อยได้ดี มีห่วงโซ่อาหารสั้น กินแพลงตอนเป็นอาหารที่มีต้นทุนต่ำ อุปนิสัย ปลาสดชอบอยู่ในบริเวณที่มีน้ำนิ่ง เช่น หนอง บึง เป็นต้น ต้นทุนการผลิต (เพาะเลี้ยง) ต่ำ

การดูแลปลาปลาสดตัวผู้และตัวเมียต่างกันชัดเจน ปลาตัวผู้มีลำ ตัวยาวเรียว สันหลังและสันท้องเกือบเป็นเส้นตรงขนานกัน มีครีบยาวจรดหรือเลยโคนหาง มีสีลำตัวเข้มและสวยกว่าตัวเมีย ส่วนตัวเมียมีสันท้องยาวมนไม่ขนานกับสันท้อง และครีบหลังมนไม่ยาวจนถึงโคนหาง สีลำตัวจางกว่าตัวผู้ ในฤดูวางไข่ท้องจะอูมโป่งออกมาทั้งสองข้าง (ที่มา : หนังสือมิติชนเทคโนโลยีชาวบ้าน วันที่ 01 มีนาคม พ.ศ. 2551 ปีที่ 20 ฉบับที่ 426)

ปลาสด นิยมเลี้ยงกันมากบริเวณภาคกลางของประเทศไทยและปลาสดที่มีในประเทศเพื่อนบ้าน เช่น กัมพูชา เวียดนาม มาเลเซีย อินโดนีเซีย อินเดีย ปากีสถาน ศรีลังกาและฟิลิปปินส์นั้น เป็นพันธุ์ปลาที่ส่งไปจากเมืองไทย เมื่อประมาณ 80-90 ปี ที่ผ่านมา และแหล่งปลาสดที่มีรสชาติดี เนื้ออร่อย แหล่งหนึ่งของประเทศคือ ปลาสดบ้านแพ้วที่จังหวัดสมุทรสาคร โดยจะเลี้ยงอยู่ในบ่อหรือนา คนเลี้ยงปลาสดเรียกว่า ชาว นาปลาสด และบ่อเลี้ยงปลาสดเรียก แปลงนาปลาสด กรมประมงจึงได้ส่งเสริมให้เลี้ยงปลาสด ในพื้นที่จังหวัดอื่น เช่น จังหวัดสมุทรสาคร เพื่อเพิ่มผลผลิตให้มีปริมาณเพียงพอต่อการบริโภค และส่งเป็นสินค้าออกในรูปแบบผลิตภัณฑ์ปลาสดเค็มตากแห้ง

อุปนิสัยปลาสด ชอบอยู่ในบริเวณที่มีน้ำนิ่ง เช่น หนอง บึง ตามบริเวณที่มีพันธุ์ไม้น้ำประเภท ผัก และสาหร่าย เพื่อใช้เป็นที่พักอาศัยกำบังตัวและก่อหวอดวางไข่ เนื่องจากปลาชนิดนี้โตเร็วในแหล่งน้ำธรรมชาติที่มีอาหารพวกพืช ได้แก่ สาหร่าย พืชและสัตว์เล็กๆ จึงสามารถนำปลาสดมาเลี้ยงในบ่อและนาข้าวได้เป็นอย่างดี

ในปัจจุบันการเลี้ยงปลาสดเป็นอาชีพเป็นที่นิยมกันอย่างแพร่หลายทั้งนี้ เพราะปลาสดมีราคาถูก รูปแบบการเลี้ยงปลาสดที่นิยมใช้กัน จำแนกได้ เป็น 4 ประเภท ดังนี้

การเลี้ยงปลาสดในบ่อ เป็นการดัดแปลงบ่อดินที่เป็น “บ่อล่อปลา” มาเป็น “บ่อเลี้ยงปลาแบบถาวร” ขนาดบ่อก็ไม่แน่นอน ส่วนความลึกก็อยู่ประมาณ 1.5–2.5 เมตร ซึ่งก็มีการเลี้ยงอยู่ 2 แบบ

1. การเลี้ยงแบบเดี่ยว เป็นการเลี้ยงปลาสดเพียงอย่างเดียว
2. การเลี้ยงแบบรวมหรือแบบผสม เป็นการเลี้ยงปลาสดรวมไปกับการเลี้ยงปลาชนิดอื่นๆ โดยเลือกปลาที่กินอาหารตามความลึกต่างระดับกัน หรือกินอาหารคนละประเภท โดยมีผลประโยชน์ร่วมกัน ซึ่งการเลี้ยงแบบนี้ จะมีสัดส่วนการปล่อยปลา ดังนี้

สัดส่วนปลานิล : ปลาตะเพียน:ปลาสด:ปลาช่อน = 4 : 4 : 1 : 1 จำนวนที่ปล่อย 11 ตัว / ตรม.

สัดส่วนปลานิล : ปลาสด : ปลาช่อน = 6 : 4 : 1 จำนวนที่ปล่อย 11 ตัว / ตรม.

สัดส่วนปลานิล : ปลาไน : ปลาสด = 5 : 2 : 3 จำนวนที่ปล่อย 3 ตัว / ตรม.

การเลี้ยงปลาสดในร่องสวน เป็นการใช้น้ำที่ห้องร่องสวนให้เกิดประโยชน์ โดยการเลี้ยงปลาในท้องร่อง ซึ่งท้องร่องก็จะมีขนาดแตกต่างกันไปตามความต้องการของผู้เลี้ยง โดยทั่วไปจะมีขนาดกว้าง 2-3 เมตร ลึก 1.5 เมตร ความยาวไม่จำกัด

การเลี้ยงปลาสดในนาข้าว ควรเลี้ยงปลาสดในนา ที่สามารถเก็บกักน้ำได้ ประมาณ 4 - 6 เดือน และต้องมีน้ำขังสูงอย่างน้อยประมาณ 30 ซม. ตลอดฤดูทำนา เหมาะสำหรับผู้ที่มิพื้นนา ตั้งแต่ 5 ไร่ ขึ้นไป มิฉะนั้นจะไม่คุ้มการลงทุน เพราะจะต้องทำคันนาให้สูงกว่าเดิม 50 ซม แล้วขุดคูรอบคันนา กว้างประมาณ 80 ซม.เพื่อเป็นที่อยู่อาศัยของปลา และควรมีบ่อรวมปลาอยู่มุมหนึ่งมุมใดของนาโดยให้มีขนาดกว้าง 3-5 เมตร ยาว 6 เมตร ลึก 1.5 เมตร ซึ่งการปล่อยปลาเมื่อได้ไถคราด และดำนาไปแล้ว 10 วัน จึงปล่อยปลาได้ สำหรับปลาสดที่ปล่อยขนาด 5-7 ซม. อัตราการปล่อย 500 ตัว/ไร่

การเลี้ยงแบบนี้เป็นการดัดแปลงจากการเลี้ยงปลาในนาข้าว เป็นการเลี้ยงปลาสดอย่างเดียว ไม่มีการปลูกข้าว โดยเริ่มเลี้ยงที่ จ.สมุทรปราการ ซึ่งก็มีเหตุผลมาจากการปลูกข้าว ต้องใช้ทุนสูงจึงได้หันมาเลี้ยงปลาอย่างเดียว การเลี้ยงปลาแบบนี้ควรมีพื้นที่ตั้งแต่ 5-10 ไร่ ขึ้นไป และจะต้องเสริมคันนาให้สูงกว่าระดับเดิม 50 ซม. กว้างประมาณ 2 เมตร

ปลาสดสามารถผสมพันธุ์แล้ววางไข่ได้เมื่อมีอายุ 7 เดือน ขนาดโตเต็ม ที่โดยเฉลี่ยจะมีขนาดตัวยาวประมาณ 6-7 นิ้วหนัก 130 - 400 กรัม ปลาสดจะเริ่มวางไข่ตั้งแต่เดือนเมษายนถึงเดือนสิงหาคม หรือในฤดูฝน แม่ปลาตัวหนึ่ง ๆ จะสามารถวางไข่ได้หลายครั้ง แต่แต่ละครั้งจะได้ปริมาณไข่ประมาณ 4,000-10,000 ฟอง ในฤดูวางไข่ ท้องแม่ปลาจะอูมโป่งออกมาทั้งสองข้าง ลักษณะของไข่ปลาสดมีสีเหลือง ทั้งนี้ควรจัดที่ให้ปลาสดวางไข่ภายในเดือนมีนาคม โดยหลังจากที่ได้กำจัดศัตรู ระบายน้ำเข้าและปล่อยพันธุ์

ปลาลงบ่อแล้วควรปลูกผักบุ้ง รอบบริเวณขานบ่อ น้ำลึกประมาณ 20-30 เซนติเมตร ปลาสลิดจะเข้าไปก่อหวอดวางไข่ และลูกปลาวัยอ่อนจะสามารถเลี้ยงตัวหลบหลีกศัตรูตามบริเวณขานบ่อนี้ได้

การจัดการ “บ่อเพาะพันธุ์ปลาสลิด” เพื่อให้ลูกปลามีอัตราการรอดสูง

1. ระบายน้ำเข้าบ่อ ผ่านตะแกรงที่มีช่องตาขนาด 1 มิลลิกรัม จนท่วมขานบ่อโดยรอบให้มีระดับสูง 20-30 เซนติเมตร ปลาจะเข้าก่อหวอดวางไข่มากขึ้น อาณาเขตบ่อก็จะกว้างขวางกว่าเดิมเป็นการเพิ่มที่วางไข่ และที่เลี้ยงตัวลูกปลามากขึ้น

2. สาดปุ๋ยมูลโคหรือมูลกระบือแห้ง ลงบนบริเวณขานบ่อที่ไข่น้ำท่วมขึ้นมาใหม่ตามอัตราการใส่ปุ๋ย จะทำให้เกิดไร่น้ำและผักบนขานบ่อเจริญงอกงามขึ้นอีกด้วย

3. ปล่อยให้ผักขึ้นรกในบริเวณขานบ่อ ผักเหล่านี้ปลาสลิดจะใช้ก่อหวอดวางไข่และเป็นการกำบังหลบหลีกศัตรูของลูกปลาในวัยอ่อน จนกว่าจะแข็งแรงเอาตัวรอดได้

ถ้าเลี้ยงปลาเป็นอาชีพเสริมเนื้อที่ 1 ไร่ก็เพียงพอ แต่ถ้าเป็นอาชีพหลักควรมีเนื้อที่ตั้งแต่ 10 ไร่ขึ้นไป ในกรณีแปลงนาขนาดเล็กก็สามารถใช้แรงคนได้ โดยปักหลักและชิงเชือกเป็นแนวเขตคันดินและแนวเขตของคู (แนวเขตคันดิน คือฐานของดิน ซึ่งอย่างน้อยต้องกว้างเท่ากับคูและควรห่างแนวเขตคู 1 ศอก ถากหน้าดินหญ้า และกิ่งไม้ที่เป็นคันออกให้หมด) ต่อจากนั้นใช้พลั่วขุดแทงลงดิน แล้วดึงขึ้น แหว่งลงอีกข้างหนึ่งแล้วดึงขึ้น ดินจะติดพลั่วขึ้นมา โยนดินไปไว้ในแนวเขตที่จะเป็นคันดิน ซึ่งจะพูนสูงขึ้นเรื่อย ๆ และได้คูลึกตามที่ต้องการ ถ้าขุดล้อมนา 1 ไร่ จะเป็นความยาวคู 284 เมตร (7 เส้น 2 วา) คูกว้าง 1 วา ลึกครึ่งวา (75 ซม.) ต้องระมัดระวัง คือ อย่าพยายามขุดให้ลึกกว่าครึ่งวาและอย่าเปิดหน้าดินให้มากนัก เพราะถ้า (ดินเปรี้ยว) เปิดหน้าดินมากและลึก น้ำจะเปรี้ยวมากและเปรี้ยวนาน ต้องทำทำทางน้ำเข้าออกด้วย

การเตรียมบ่อปลาสลิดบางแห่ง ปุ๋ยธรรมชาติในดินไม่เพียงพอที่จะทำให้เกิดจุลินทรีย์ ซึ่งเป็นสิ่งมีชีวิตเล็กๆ อยู่ในน้ำที่ ซึ่งลูกปลาใช้เป็นอาหาร จำเป็นต้องใส่ปุ๋ยคอก ได้แก่ มูลโค มูลกระบือที่ตากแห้งแล้ว โรยปุ๋ยตามริมบ่อในอัตรา 10 กก. / พื้นที่ 160 ตารางเมตร โดยปกติ ควรใส่ปุ๋ยคอก 2-3 เดือนต่อครั้ง การที่จะให้บ่อปลาอาหารธรรมชาติอยู่เสมอขึ้นให้น้ำปุ๋ยหมักไปกองไว้บริเวณริมบ่อด้านใดด้านหนึ่ง (ปุ๋ยหมักนี้จะใช้หญ้าสดที่ตายทิ้ง กองอัดให้แน่นแล้วใส่ปุ๋ยคอกผสมลงไปด้านใดด้านหนึ่ง (ปุ๋ยหมักนี้จะใช้หญ้าสดที่ตายทิ้ง กองอัดให้แน่นแล้วใส่ปุ๋ยคอกผสมลงไปด้วย เพื่อให้หญ้าสดสลายตัวเร็วขึ้นจะช่วยเร่งให้เกิดจุลินทรีย์และไร่น้ำต่าง ๆ เพื่อใช้เป็นอาหารของปลาสลิดต่อไป

การใส่ปุ๋ยต้องระวังอย่าใส่มากเกินไปที่กำหนดไว้ (ถ้าเกินกำหนดอาจจะเกิดน้ำเขียวจัดหรือน้ำเสีย) ถ้าเป็นช่วงที่ฟ้าครึ้ม ไม่มีแดด ติดต่อกันหลายวัน หมั่นตรวจดูสีน้ำ ซึ่งมีกรรมวิธีทดสอบง่าย ๆ คือ ถ้าใช้มือกำแล้วหย่อนลงไปใต้น้ำระดับข้อศอก แล้วมองไม่เห็นกำมือ ต้องรีบเติมน้ำเข้า หรือสูบน้ำในบ่อพ่นไปในอากาศ หากลูกปลายังมีขนาดเล็ก ต้องป้องกันมิให้ลูกปลาเข้าปลายท่อสูบน้ำ วิธีนี้เป็นการเพิ่มอากาศบริสุทธิ์ในน้ำ

อาหารที่ปลาสลิดชอบกินคือ ตะไคร่น้ำ รำละเอียด หรือปลายข้าวต้ม ปนกับ ผักบุงที่หั่นแล้ว แหนสด และปลวก

อาหารของลูกปลาวัยอ่อน ซึ่งมีอายุ 7-12 วัน ให้ตะไคร่น้ำและไรน้ำเป็นอาหาร เมื่อลูกปลามีอายุ 21 วัน ถึง 1 เดือน ให้รำข้าวละเอียดต้มปนกับผักบุงที่หั่นละเอียด แหนสด และปลวกบ้าง (ผัก 1 ส่วน รำ 2 ส่วน) โดยต้มผักให้เปื่อยเสียก่อน แล้วจึงเอารำลงไปคลุกเคล้าปั่นเป็นก้อนให้กินเพียงวันละ 2 ครั้ง ในตอนเช้า ช่วง 7.00-8.00 น. และตอนเย็นประมาณ 3-5% โดยใส่อาหารบนแป้นซึ่งอยู่ใต้ระดับน้ำ 1 คืบ อย่าให้อาหารเหลือข้ามวันจะทำให้เน่าเสียได้ ควรตักน้ำให้เป็นสัญญาณ ปลาจะได้เคยชินและเชื่องด้วย

การเพิ่มอาหารธรรมชาติ โดยการใส่ปุ๋ย ได้แก่ ปุ๋ยคอก ปุ๋ยขี้วัว ปุ๋ยขี้ไก่ ฯลฯ ต้องใส่ปุ๋ยก่อนปล่อยปลาอย่างน้อย 3 วัน ในอัตรา 2 ปิบ /ไร่ / 7 วัน โดยตัดหญ้าบนแปลงในระดับยอดหญ้าที่ไผ่พันน้ำ แล้วทิ้งให้ระ จายไ้บนแปลงนา ตัดเพียงครึ่งหนึ่งของแปลง ครบ 15 วัน ตัดอีกครั้งหนึ่งสลับไปมาและรักษา ระดับน้ำให้ท่วมหญ้าบนนาประมาณครึ่งเช้าตลอดเวลา หลังจากใส่ปุ๋ยคอก 4-5 ครั้ง แล้วตัดหญ้าแต่เพียงอย่างเดียว แต่ถ้าในแปลงมีสีใสมากให้ใส่ปุ๋ยคอกต่อ

ปลาขนาด 5 เซนติเมตร ใช้เวลาเพียง 7-8 เดือน ถ้าปลาขนาด 10 เซนติเมตร ใช้เวลาเลี้ยง 5-6 เดือน ส่วนการเลี้ยงลูกปลาจากพ่อแม่ปลาใช้เวลา 10-11 เดือน จับขายได้

ศัตรูของปลาสลิด มีหลายประเภท ดังนี้คือ 1. สัตว์ดุณม เช่น นาก 2. นกกินปลา เช่น นกกระเต็น นกยาง นกกาน้ำ และเหยี่ยว 3. สัตว์เลื้อยคลาน เช่น งู เต่า ตะพาบน้ำ ฯลฯ กบ เขียด 5. ปลา กินเนื้อ เช่น ปลาช่อน ปลาชะโด ปลาไหล เป็นต้น

การป้องกันและกำจัดพวกสัตว์เลื้อยคลานด้วยนม สัตว์เลื้อยคลาน โดยทำรั้วล้อมรอบก็เป็นการป้องกันได้ดี ส่วนสัตว์จำพวกนกต้องทำเพิงคลุมแป้นอาหาร เพื่อป้องกันนกโฉบปลาในขณะที่ปลากินอาหารอยู่เป็นกลุ่ม สำหรับปลากินเนื้อชนิดต่าง ๆ นั้น ต้องระวังผักที่จะเก็บลงมาปลูกในบ่อ เพราะอาจจะ

มีไขปลาติดมาด้วย โดย เฉพาะท่อระบายน้ำเข้าต้องพยายามใช้ลวดตาข่ายที่มีช่องตาขนาดเล็กกรองน้ำที่จะผ่านลงในบ่อและหมั่นตรวจ ตะแกรง ถ้าชำรุดควรรีบเปลี่ยนใหม่

การล้อมรอบคันบ่อใช้ตาข่ายไนลอนให้สูงจากพื้นดินอย่างน้อย 50 เซนติเมตร ส่วนล่างของตาข่ายให้ฝังดินลึกประมาณ 10 เซนติเมตร ถ้าเป็นที่ลุ่มควรต่อตาข่ายไนลอน 2 ผืน หรือเสริมฝือกสูงประมาณ 2 เมตร พร้อมทั้งหมั่นตรวจสอบ หากชำรุดต้องรีบซ่อมแซม

เมื่อมีความต้องการจะจับลูกปลาสดวัยอ่อนไปแยกเลี้ยง ควรใช้กระชอนผ้าซ้อนดักและใช้ชั้นหรือถึงดักลูกปลาทั้งน้ำและตัวปลาเพื่อมิให้ปลาเข้า ถ้าเป็นปลาที่โตแล้วโดยสวิงตาถี่ซ้อน แล้วใช้ชั้นดักขึ้นจากสวิงอีกชั้นหนึ่ง หรือลดระดับน้ำลงที่ละน้อยเพื่อให้ปลารู้สึกตัว และหนีลงไปอยู่ในคุ โดยเดินตรวจบนแปลงนาว่าไม่มีปลาค้างบนแปลงนาเอาอวนเปลววางไว้ในคุตรงจุดที่ลึกที่สุด สูบน้ำออกจากคุที่ละน้อย ปลาจะหนีลงไปอยู่ในคุและในอวน จึงรวบหุวนขึ้น ปลาจะติดอยู่ในอวน

ในกรณีที่ต้องการจับปลาเพื่อใช้ประกอบอาหารประจำวัน ควรใช้ลอบยื่นวางไว้ตามมุมบ่อ ถ้าใช้แหทอดหรือสวิงดักที่เป็นอาหารปลาจะเข็ดไม่มากนักอาหารหลายวัน

ระยะเวลาที่ควรจับปลาให้หมดทั้งบ่อเพื่อจำหน่าย คือ เดือนมีนาคม เพราะเป็นฤดูที่ปลาไม่วางไข่ โดยใช้ฝือกล้อมและสวิงดักออกจากฝือกที่ล้อมนั้น แล้วคัดปลาเก็บไว้เป็นพ่อแม่พันธุ์เพื่อการเพาะเลี้ยงรุ่นต่อไป โดยใช้สูตรอาหาร สปช.12 วันละ 2% ของน้ำหนักปลาเป็นเวลาอย่างน้อย 1 เดือน ก่อนเพาะฟักวันละ 2 เวลา เช้า-เย็น

การคำนวณหาจำนวนพ่อแม่พันธุ์โดยคิดจากลูกปลา

ลูกปลา 300 ตัว มาจากแม่ปลา 1 แม่

ลูกปลา 75,000 ตัว มาจาก แม่ปลา $(1 \times 75,000) \div 300 = 250$ แม่

แม่ปลา 250 ตัว จะให้ลูกปลา 75,000 ตัว

การทำปลาสดเค็มเป็นการแปรรูปอย่างหนึ่ง ซึ่งช่วยถนอมปลาสดให้สามารถเก็บไว้บริโภคได้เป็นเวลานานมากขึ้น และได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายทั่วทุกภูมิภาคทั้งยังส่งเป็นสินค้าออกอีกส่วนหนึ่งด้วย

วิธีทำปลาสดเค็ม ขอดเกล็ดปลา โดยใช้มีดหรือซันสั้งกะสีบากเป็นฟันเลื่อย ตัดหัว ควักไส้ แยกหัวและไส้ (สำหรับไส้ถ้าเป็นฤดูที่มีมันมากให้เก็บเคี้ยวน้ำมัน น้ำมันปลาสดมีราคาดี เพราะนำไปใช้ใน

อุตสาหกรรมหลายอย่าง เช่น อุตสาหกรรมฟอกหนัง สี และอาหารสัตว์) เคล้าปลาที่ทำเสร็จแล้วกับเกลือ ในอัตราส่วน ปลา : เกลือ = 3 : 1 หมักไว้ 1 คืน ในถังไม้ โอ่งเคลือบ กระเบื้อง หรือเซรามิก รุ่งเช้าก่อนพระอาทิตย์ขึ้นล้างปลาให้สะอาดเรียงปลาแผ่ครีบบนตะแกรงไม้ไผ่โปร่ง ระยะเวลาตากแห้ง ตั้งแต่แดดเริ่มถึงเวลาประมาณ 11.00 น. ให้กลับข้างจนถึงเวลาประมาณ 15.00 น. หรือ 3 โมงเย็น จึงเก็บปลาลงเซรามิกให้ดี ลักษณะนี้เรียกว่า ปลาสลิด ซึ่งเนื้อจะนุ่ม ถ้าต้องการปลาแห้งกว่านี้ให้ตากจนถึงเย็นแล้วใช้พลาสติกคลุมไว้ตลอดคืน รุ่งเช้าเอาผ้าพลาสติกออก ตากต่อจนถึงเย็นโดยกลับปลาในตอนกลางวันเช่นเดิม ปลาชนิดนี้เรียกว่า ปลาสองแดด เนื้อจะแห้งแข็ง เวลาทอดจะกรอบเคี้ยวได้เกือบหมดทั้งตัว

วิธีการรับประทานปลาสลิด การทอด ถ้าจะให้ดีขึ้นควรนึ่งก่อน ค่อย ๆ แซะก้างใหญ่ตรงกลาง ออกประกบไว้เหมือนเดิมแล้วทอดจะได้ปลาสลิดไม่มีก้างกินอร่อยหรือทอดอย่าให้สุก ทูบตรงสันหลังปลาเบา ๆ อย่าให้หนังฉีก นำลงทอดใหม่เนื้อปลาจะฟู อร่อย ถ้าจะให้อร่อยยิ่งขึ้นให้ทอดกรอบกะเอาแต่เนื้อมายำกับมะม่วง ใส่พริกชี้หนู หอม กระเทียม ใบสะระแหน่ และมะม่วงสับ ชิมรสตามชอบ

ปลาสลิดมีแนวโน้มด้านการตลาดในอนาคตแจ่มใส เพราะปลาสลิด เป็นผลผลิตที่ตลาดต้องการสูง สามารถนำมาประกอบอาหารทั้งในรูปสดและทำเค็ม ตากแห้ง โดยเฉพาะผลิตภัณฑ์ปลาสลิดตากแห้งเป็นที่นิยมบริโภคทั้งในประเทศและต่างประเทศ ซึ่งได้ส่งเป็นสินค้าออกของประเทศอีกชนิดหนึ่ง ดังนั้น หากมีพื้นที่ที่เหมาะสมและทำการปรับปรุงเพื่อการเลี้ยงปลาสลิด จะช่วยเพิ่มปริมาณอาหารโปรตีน และเสริมรายได้ให้แก่ครอบครัวเพื่อการมีคุณภาพชีวิตที่ดี

● กั้งตึกแตน

ภาพที่ 291 กั้งตึกแตน

ที่มา www.fisheries.go.th

กั้งตึกแตนเขียว (*Oratosquilla nepa*) ชื่อสามัญ ภาษาอังกฤษ MANTIS SHRIMP ลักษณะทั่วไปของกั้งตึกแตนเขียว เป็นสัตว์ไม่มีกระดูกสันหลัง ซึ่งจัดอยู่ในจำพวกกั้งและปู รูปร่างคล้ายคลึงกับกั้ง แตกต่างจากกั้ง ตรงที่ไม่มีกรี ส่วนหัวของกั้งตึกแตน แยกจากลำตัวอย่างชัดเจน มีลักษณะแบนและแคบกว่าลำตัว นัยน์ตามีขนาดโตอยู่บนก้านตาซึ่งโผล่พ้นส่วนหัว หนวดมี 2 คู่ คู่แรกอยู่ใต้ตามีขนาดยาว ตอนปลายของหนวดแต่ละเส้นแยกออกเป็นหนวดเส้นเล็กข้างละ 3 เส้น หนวดคู่ที่สองอยู่ใต้หนวดคู่แรกปลายแบนคล้ายใบพาย มีขนอยู่โดยรอบ ถัดจากหนวดคู่ที่สองเป็นขาคู่แรกมีขนาดเล็ก ขาคู่ที่สองใหญ่และแข็งแรงมีลักษณะคล้ายกับขาของตึกแตนดำข้าว ทำหน้าที่ในการจับอาหารและป้องกันตัว ส่วนขาอีก 3 คู่ที่อกมีขนาดเล็กและยาวไล่เลี่ยกันใช้สำหรับเดิน ลำ ตัว แบ่งออกเป็น 5 ปล้อง แต่ละปล้องมีเปลือกแข็งคลุมและมีรยางค์สำหรับว่ายน้ำอยู่ข้างใต้ปล้องละ 1 คู่ ปล้องสุดท้ายเป็นส่วนของหางซึ่งปลายแยกออกเป็น 5 ส่วนส่วนที่อยู่ตรงกลางมีขนาดใหญ่เป็นแผ่นแบน มีหนามแหลมอยู่ 6 อัน ส่วนที่อยู่ถัดออกไปมีลักษณะเป็นขนนกเล็ก ๆ มี 2 อัน คู่นอกสุดมีฐานแยกออกเป็นสองส่วน มีลักษณะเป็นขนนกหนึ่งคู่ ส่วนอีกคู่เป็นหนามแข็งปลายแยกเป็นสองแฉก หัว ลำตัว และหางสีเขียว ขาทุกขาสีเขียวแกมส้ม ถิ่นอาศัยแหล่งที่พบกั้งตึกแตนเขียวอยู่ในบริเวณพื้นที่ทะเลที่มีลักษณะเป็นโคลนปนทราย ตามบริเวณปากแม่น้ำ พบชุกชุมแถบชายฝั่งอ่าวไทย

อาหารกั้งตึกแตนเขียว คือ สัตว์น้ำขนาดเล็กชนิดต่าง ๆ เช่น หนอนทะเล ลูกกุ้ง ลูกปลาและหอย เป็นต้น ขนาดกั้งตึกแตนมีความยาวประมาณ 11-14 ซม.

กั้งตึกแตนเป็นสัตว์ทะเลจำพวกกั้ง เติบโตโดยการลอกคราบ ชอบอาศัยฝังตัวอยู่ตาม พื้นโคลน และ บริเวณปากแม่น้ำ ชนิดที่พบบ่อยและมีขนาดใหญ่ที่สุด คือ กั้งตึกแตนสีน้ำเงิน (Silver Mantis Shrimp) มีชื่อวิทยาศาสตร์ว่า *Harpiosquilla raphidea* (Fabricius) จัดอยู่ในวงศ์ Squillidae ลำตัวสีเงิน มี ลักษณะลำตัวแบน ด้านบนโค้ง ขาเดินมี 3 คู่ ไม่เป็นก้ามหนีบ ระวังค์ของส่วนท้อง ซึ่งมี 5 คู่ จะช่วยในการว่ายน้ำ มีเหงือกใช้หายใจ เหมือนกั้งทั่วไป ความยาวตั้งแต่หัวถึงหางเฉลี่ย 30 เซนติเมตร มีตาใสสีเขียวรูปเมสซิดอแล็อง

ราคากั้งตึกแตนจะมีราคาสูงกว่า ปู หรือ กุ้ง กั้งขนาดลำตัวยาว 10 นิ้ว น้ำหนักประมาณ 250-300 กรัม / ตัว มีราคาซื้อขายกันที่ 700-850 บาท/ ก.ก. และเมื่อมาถึงร้านอาหารราคาจึงเพิ่มเข้าไปถึง 1200 - 1400 บาท

● วัดบางหญ้าแพรก

ภาพที่ 292 หลวงปู่ใหญ่ ในพระอุโบสถหลังเก่า ภาพที่ 293 โบสถ์หลังใหม่วัดบางหญ้าแพรก
ที่มา www.dhammajak.net ที่มา www.dhammajak.net

วัดบางหญ้าแพรก ตั้งอยู่หมู่ที่ 5 ต.บางหญ้าแพรก อ.เมือง จ.สมุทรสาคร ตรงกับบริเวณปากอ่าวแม่น้ำท่าจีน มีเนื้อที่ 40 ไร่ สังกัดคณะสงฆ์มหานิกาย วัดบางหญ้าแพรก สร้างขึ้นในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ เมื่อประมาณปี พ.ศ.2377 รวมอายุประมาณ 177 ปี สถานที่สำคัญของวัด ประกอบด้วย อุโบสถหลังใหม่ วิหารหลวงพ่อพุทธเมตตา พระเมรุ 9 ยอดศิลปะแบบมอญรามัญ และอุโบสถหลังเก่ามีอายุนับ 100 ปี เป็นวัดที่ประดิษฐานพระพุทธรูปคู่บ้าน คู่ เมือง ของชาวสมุทรสาคร ซึ่งชาวบ้านโดยทั่วไปเรียกว่า "หลวงปู่ใหญ่" เป็นพระพุทธรูป ศิลปะสมัยอยุธยาตอนปลาย พุทธลักษณะความงดงามมากศิลปะแบบมอญ ประกอบโครงสร้างสานด้วยไม้ไผ่และใช้ปูนปั้น มีอายุเก่าแก่ราว 198 ปี สันนิษฐานว่า ชาวมอญรามัญในสมัยที่อพยพหนีภัยสงคราม ได้มาสร้างวัดขึ้น จึงได้ปั้นพระพุทธรูปพระประธานในพระอุโบสถ แต่เดิมรอบบริเวณวัดมีชาวมอญรามัญอาศัยอยู่มาก

จากหลักฐานที่ค้นพบชาวมอญที่สร้างพระกรุในสมัยนั้น จะนำพระไปบรรจุไว้ในเจดีย์ เพื่อป้องกันการถูกลักขโมยของโจรผู้ร้ายในสมัยก่อน “หลวงปู่ใหญ่” เป็นพระพุทธรูปที่มีความศักดิ์สิทธิ์เป็นที่เคารพนับถือของคนโดยทั่วไป ในทุกปี วัดบางหญ้าแพรก มีการจัดงานนมัสการปิดทองหลวงปู่ใหญ่ ตรงกับเดือน 12 ของทุกปี โดยจะมีชาวบ้านทั่วไป คนไทยเชื้อสายมอญ มากกราบไหว้และปิดทองหลวงปู่ใหญ่เป็นจำนวนมาก

ปัจจุบันนี้ อุโบสถหลังเก่าที่ประดิษฐานหลวงพ่อใหญ่ เป็นอุโบสถที่มีเสาเป็นไม้สักทองทุกต้น มีอยู่ 2 ต้น ที่เป็นไม้ตะเคียนตกลำต้น ความศักดิ์สิทธิ์ของหลวงพ่อใหญ่ จะมีชาวเรือประมง หรือที่เรียกกันว่า "ไต้เรือ" จะเข้ามาบนบาน ขอพรจากหลวงพ่อใหญ่ ขอให้น้ำมนต์จากหลวงพ่อใหญ่ ให้ประสบแต่ความโชคดีเวลาออกเรือและปลอดภัยทุกครั้ง

นอกจากนี้ ภายในอุโบสถยังมีรอยพระพุทธรูปบาทจำลองที่มีความศักดิ์สิทธิ์ โดยที่ญาติโยมสามารถเข้ามากราบสักการะขอพรได้ทุกวัน วัดบางหญ้าแพรก ยังมีกิจกรรมทางศาสนามากมาย เช่น การสวดสะเดาะเคราะห์บูชาพระราหู ในทุกช่วงเย็นของวันพุธ, การสวดพระปริตรเพื่อเป็นการเสริมดวงในทุกช่วงเย็นของวันอาทิตย์ และมีการเจริญพระพุทธมนต์เย็นในช่วงค่ำของวันธรรมสวนะถือศีลอุโบสถ ตลอดจนมีพิธีกรรมต่างๆ ด้านความเชื่อที่เป็นมงคล เช่น พิธีการลอดท้องช้างสามเศียรไอยราซึ่งเป็นพาหนะของพระอินทร์ การเจิมดวงตาสวรรค์ เป่ายันต์เกาะเพชรเพื่อความเปี่ยมสิริมงคล การบูชาสักการะพระพิฆเนศเทพเจ้าแห่งความสำเร็จ การบูชาเศียรครุ (พ่อแก่) ที่ใหญ่ที่สุดในจังหวัดสมุทรสาคร

● วัดนางสาว

ภาพที่ 294 โบสถ์มหาอุดม (วัดนางสาว)

ภาพที่ 295 ภายในโบสถ์มหาอุดม

วัดนางสาว เป็นวัดที่เกิดขึ้นพร้อมกับ ต.ท่าไม้ ซึ่งเป็นตำบลเก่าแก่ สมัยกรุงศรีอยุธยา กล่าวกันว่า ต.ท่าไม้ เป็นตำบลหนึ่งในเขตเมืองสาครบุรี ซึ่งเป็นเมืองชาย ทะเลตอนใต้ของกรุงศรีอยุธยา ทหารลาดตระเวนของพม่าผ่านมาแถบนี้ จึงเกิดการสู้รบกันขึ้น บรรดาชายฉกรรจ์ร่วมใจต่อสู้ ส่วนคนชราผู้หญิง และเด็กๆ ต่างพากันหลบซ่อนในบริเวณโบสถ์เก่าๆ อยู่หลังหนึ่ง และมีหญิงสาว 2 คน มีความกลัวมากทั้ง 2 สาวพี่น้องจึงพากันตั้งจิตอธิษฐานต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ณ สถานที่นั้นว่า ถ้ารอดพ้นภัยอันตรายคราวนี้ได้จะช่วยกันบูรณะซ่อมแซมโบสถ์หลังนี้ให้ดีขึ้น พร้อมกับจะสร้างวัดขึ้นใหม่ให้ด้วย พอสิ้นคำอธิษฐานเท่านั้นเสียงการต่อสู้ก็ยุติลง หญิงสาวทั้งสองจึงได้พากันออกมาจากที่หลบซ่อน เมื่อหญิงสาวทั้งสองได้ทำมาหากินจนมีหลักฐานมั่นคง หญิงสาวผู้น้องจึงคิดที่จะทำตามคำที่ได้อธิษฐานไว้ จะทำการบูรณะซ่อมแซม

โบสถ์เก่าที่เคยเข้าไปหลบภัยแต่คราวก่อน แต่หญิงสาวผู้พิศดารคิดว่า โบสถ์หลังเก่านั้นเก่าแก่และชำรุดทรุดโทรมมาก ควรจะหาที่ใหม่ทำการก่อสร้างโบสถ์และวัดขึ้นใหม่จะดีกว่า แต่น้องสาวยังคงยืนยันที่จะบูรณะซ่อมแซมโบสถ์เก่าเหมือนเดิม

ต่อมาหญิงสาวผู้พิศดารได้แต่งงานกับเศรษฐีหนุ่มคนหนึ่งในละแวกนั้น และได้ย้ายไปอยู่บ้านสามีไปประกอบอาชีพในหมู่บ้านที่อยู่เหนือขึ้นไปเล็กน้อย และได้สร้างวัดขึ้นมาวัดหนึ่งให้ชื่อว่า วัดกกเตย ซึ่งปัจจุบันไม่มีแล้ว

หญิงสาวผู้น้องยังคงครองตัวเป็นโสดตลอดมาและได้ตั้งสัตยาธิษฐานว่า จะไม่ยอมแต่งงานจนกว่าจะได้บูรณะซ่อมแซมโบสถ์หลังเก่าสำเร็จเรียบร้อย พร้อมกับสร้างวัดขึ้นมาใหม่ จากนั้นหญิงสาวผู้น้องก็ดำเนิน การบูรณะซ่อมแซมโบสถ์และสร้างวัดขึ้นมาจนสำเร็จ ชาวบ้านจึงพร้อมใจกันให้ชื่อวัดว่า “วัดพรหมจารีราม” เพื่อเป็นอนุสรณ์แก่หญิงสาวผู้น้อง แต่คนส่วนใหญ่มักนิยมเรียกกันว่า “วัดน้องสาว” ต่อมาคำที่เรียกว่าวัดน้อง สาวได้กลายเป็น “วัดนางสาว” จน กระทั่งปัจจุบัน

โบสถ์วัดนางสาวที่กล่าวมานั้นเป็นโบสถ์โบราณที่มีลักษณะแปลกกว่าโบสถ์อื่น ๆ คือ เป็นโบสถ์มหาอุดม์ มีประตูเข้า – ออก เพียงประตูเดียว ไม่มีหน้าต่าง หลังคามุงด้วยกระเบื้องดินเผา พัทธสีมาเป็นสองชั้น ไม่ปรากฏว่าได้ ก่อสร้างขึ้นมาสมัยใด แต่สันนิษฐานว่าคงสร้างขึ้นมาในสมัยกรุงศรีอยุธยาตอนต้น

- วัดหลักสี่ราษฎร์สโมสร

ภาพที่ 296 วัดหลักสี่ราษฎร์สโมสร

ภาพที่ 297 พระพุทธรูปที่วัดหลักสี่ราษฎร์สโมสร

วัดหลักสี่ราษฎร์สโมสร เป็นวัดราษฎร์ที่ประชาชนที่อยู่ในบริเวณหลักสี่ และบริเวณกิ่งกลางคลองดำเนินสะดวกรวมตัวกันสร้างขึ้นบนที่ดินของ นางแจ่ม วาสุกี ผู้มีจิตศรัทธาที่ดินให้เป็นธรณีสงฆ์สำหรับสร้างวัด ได้ตั้งชื่อวัดตามชื่อหลักแบ่งเขตคลองว่า “วัดใหม่หลักสี่” ต่อมาเปลี่ยนชื่อเป็น วัดหลักสี่ราษฎร์สโมสร ปัจจุบันตั้งอยู่เลขที่ ๑๗ หมู่ ๒ ต.ยกกระบัตร อ.บ้านแพ้ว จ.สมุทรสาคร นับอายุมาถึงปัจจุบันก็ประมาณ ๖๕ ปี

หลวงพ่อดำวัดหลักสี่ราษฎร์สโมสร ต.ยกกระบัตร อ.บ้านแพ้ว จ.สมุทรสาคร องค์หลวงพ่อดำ เป็นพระพุทธรูปโบราณสมัยอยุธยา เนื้อหินทรายแดงฉาบปูน ปางมารวิชัย มีพระพักตร์เอิบอิ่มยิ้มละไม หน้าตักกว้าง 81 นิ้ว สูง 99 นิ้ว ประวัติดำ หลวงพ่อแพ่ง เจ้าอาวาสวัดดอนมโนรา ต.ขุนพิทักษ์ อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี ศิษย์เอกหลวงพ่อกง วัดบางกะพ้อม ในสมัยนั้นได้เดินทางธุดงค์ไปพบองค์หลวงพ่อดำที่วัดร้างแห่งหนึ่งบริเวณริมแม่น้ำแม่กลอง อ.บางคนที จ.สมุทรสงคราม ตรวจทางสมาธิจิต พบว่า มีความศักดิ์สิทธิ์มาก จึงทำพิธีอัญเชิญมาประดิษฐานยัง วัดดอนมโนรา ต่อมาปี พ.ศ.2470 หลวงพ่อแพ่งได้เป็นเจ้าอาวาสวัดหลักสี่ จึงได้อัญเชิญพระพุทธรูปโบราณดังกล่าว มาประดิษฐานในวิหารหลังคามุงจากหน้าวัดหลักสี่ บริเวณริมคลองดำเนินสะดวก ชาวบ้านคงเห็นว่าเป็นพระพุทธรูปองค์แรกและองค์โตที่สุดในลุ่มน้ำคลองดำเนินสะดวก จึงพากันขนานนามว่า “หลวงพ่อดำวัดหลักสี่”

- วัดโกรกกราก

ภาพที่298 โบสถ์วัดโกรกกราก

ที่มา <http://www.komchadluek.net/>

ภาพที่ 299 พระพุทธรูปวัดโกรกกราก

ที่มา <http://www.komchadluek.net/>

วัดโกรกกราก สร้างเมื่อประมาณปี พ.ศ. 2375 และได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมาเมื่อ พ.ศ.2423 ตรงกับสมัยของรัชกาลที่ 2 ในปัจจุบัน มีเนื้อที่ประมาณ 189 ไร่ 25 ตารางวา ตั้ง อยู่ริมแม่น้ำท่าจีน โดยมีพระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์ไส่แว่นตา เนื้อศิลาแลงสมัยสุโขทัย ซึ่งประชาชนทั่วไปเรียกพระพุทธรูปองค์นี้ว่า “หลวงพ่อบุ” พระจุลจอมเกล้า เจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 จอดเทียบท่าวัดโกรกกราก เมื่อครั้งเสด็จประพาสต้นที่ล่องเรือมาจากบ้านแหลม จ.เพชรบุรี พระครูธรรมสาคร หลวงปู่รับ(อดีตเจ้าอาวาสวัดโกรกกราก และเจ้าคณะตำบลมหาชัย เขต ๒) เป็นพระที่ทรงวิทยาคมสูง จนมีผู้กล่าวขวัญกันว่า “ถ้ามีเหรียญหลวงปู่รับแขวนคอแล้ว จะแคล้วคลาดจากภัยอันตรายทั้งปวง ถึงจะตกกระกำลำบากอยู่ที่ใด ก็จะได้กลับบ้านอย่างปลอดภัย

- วัดป้อมวิเชียรโชติการาม

ภาพที่ 300 โบสถ์วัดป้อมวิเชียรโชติการาม

วัดป้อมวิเชียรโชติการาม สร้างมาประมาณ 200 ปีเศษ (ประมาณ พ.ศ.2323) หรืออาจก่อนหน้านี้ ซึ่งยังไม่มีหลักฐาน เข้าใจกันว่าเดิมเป็นชุมชนของชาวมอญ ซึ่งอพยพเข้ามาตั้งแต่สมัยอยุธยา จึงได้สร้างวัดขึ้นและตั้งชื่อวัดตามชื่อหมู่บ้าน หรืออาจสร้างวัดขึ้นพร้อมกับป้อมปราการ “ป้อมวิเชียรโชฎก” และได้รับการสถาปนาเป็นพระอารามหลวง เมื่อพ.ศ.2539

- วัดตึกมหาชยาราม

ภาพที่ 301 โบสถ์วัดตึกมหาชยาราม

วัดตึกมหาชยาราม เป็นวัดเก่าแก่อายุประมาณ 300 ปี (สร้างขึ้นประมาณปีพ.ศ. 2230 ในรัชสมัยสมเด็จพระเจ้าเสือ) ชาวบ้านเรียกว่า "วัดคงคาราม" ต่อมา มีนายอากรชาวจีน ชื่อ "ตัวดี " ได้อพยพครอบครัวมาจากสมุทรสงคราม ระหว่างเดิน ทางแวะพักที่หน้า วัดเกิดนิมิต เกิดความเลื่อมใสได้กลับมาทำนุบำรุงวัดนี้ขึ้น

- วัดเจษฎาราม

ภาพที่ 302 โบสถ์วัดเจษฎาราม

วัดเจษฎาราม เดิมเรียกว่า วัดธรรมสังเวช ได้เป็นวัดถูก ตั้งเมื่อ พ.ศ. 2401 เป็นสถานที่ประกอบพิธีทางศาสนา และมีโอกาส ต้อนรับพระบรมวงศานุวงศ์ สมเด็จพระสังฆราช และพระมหากษัตริย์ ดำเนินกิจกรรมในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา และสาธารณประโยชน์ จนได้รับพระราชทานเป็นพระอารามหลวงเมื่อ 15 มกราคม 2531

- วัดศรีบูรณาวาส

ภาพที่ 303 โบสถ์วัดศรีบูรณาวาส

วัดศรีบูรณาวาส เป็นวัดนี้ตั้งอยู่กลางหมู่บ้านของชาวมอญ ที่เรียกว่า “บ้านโคก” เดิมชื่อ วัดโคกร้าง หรือวัดโคก ต่อมาได้เปลี่ยนชื่อเป็น “วัดศรีบูรณาวาส” สร้างมาประมาณ 130 ปีเศษ ประวัติการก่อสร้างวัดและถวายเป็นที่ดินไม่มีปรากฏ

- วัดโสภณาราม

ภาพที่ 304 วัดโสภณาราม

วัดโสภณาราม (บ้านขอม) เป็นวัดที่สร้างมานานประมาณ 173 ปีเศษ มีพระอธิการสะ เป็นผู้เริ่มทำการก่อสร้างร่วมกับประชาชน ต่อมาปี พ.ศ. 2475 หลวงพ่อเฮง ได้เดินธุดงค์มาจากพระตะบอง ประเทศเขมร ได้มาพักอยู่ที่วัดนี้ ได้ร่วมกับชาวบ้านทำการบูรณะ ปฏิสังขรณ์สิ่งต่างๆ ที่อยู่ในวัดตลอดจนปรับปรุงพระอุโบสถที่ได้ชำรุดทรุดโทรมมาก

- วัดใหญ่จอมปราสาท

ภาพที่ 305 เจดีย์ทรงมณฑป

ภาพที่ 306 พระอุโบสถวัดใหญ่จอมปราสาท

วัดใหญ่จอมปราสาท ตั้งอยู่ที่ตำบลท่าจีน ห่างจากตัวจังหวัด 4 กิโลเมตร สามารถเดินทางตามทางหลวง หมายเลข 35(ถนนธนบุรี-ปากท่อ) บริเวณกิโลเมตร ที่ 31 เชิงสะพานท่าจีน เป็นวัดเก่าแก่มียายุประมาณ 400 ปี สันนิษฐานว่า สร้างในสมัยกรุงศรีอยุธยา สมัยสมเด็จพระมหาจักรพรรดิ ในสมัยรัชกาลที่ 5 ได้รับพระราชทานนามว่า วัดใหญ่สาครบุรี รวมทั้งได้ พระราชทานพระไตรปิฎก และยกฐานะเป็นพระอารามหลวง ภายในวัดมีโบราณสถานที่สำคัญ คือ พระอุโบสถเก่าแก่ก่ออิฐถือปูนฐานแอ่นโค้งคล้ายท้องเรือสำเภา ที่ซุ้มประตู และหน้าต่างมีการประดับลวดลายปูนปั้น นอกจากนี้ ยังมี งานแกะสลักไม้ที่บานประตู และ หน้า ต่างของพระอุโบสถเป็นลวดลายพันธุ์พฤกษา ต้นไม้ ภูเขา รูปสัตว์และมนุษย์ เป็นศิลปะแบบจีนซึ่งเป็นลวดลาย แกะสลักลึกเข้าไปในเนื้อไม้ทั้งงดงามมาก กรมศิลปากรได้ขึ้นทะเบียนเป็นโบราณสถานของชาติเมื่อวันที่ 27 กันยายน 2479

บานประตูไม้แกะสลักลวดลายงดงาม แต่ละบานมีลวดลายไม่เหมือนกันฝีมือการแกะสลักแกะเข้าไปในเนื้อไม้ลึก 4 ชั้น ทำให้เป็นภาพซ้อนเหมือนมีชีวิตจริง กรมศิลปากร ประกาศขึ้นทะเบียนเป็นสมบัติของชาติ เมื่อปี พ.ศ. 2505

- วัดป่ารังสี

ภาพที่307 วัดป่ารังสี

วัดป่าชัยรังสี ตั้งอยู่ริมแม่น้ำท่าจีน ในท้องที่ ต.บ้านเกาะ อ.เมือง จ.สมุทรสาคร สร้างขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2526 เนื้อที่ประมาณ 200 ไร่ โดยพระอาจารย์ จันทร ครัวสโก เจ้าอาวาสเป็นผู้ออกแบบ มีการนำรูปแบบสถาปัตยกรรมของล้านนามาตกแต่ง เช่น มีรั้วเป็นพญานาคขนาดใหญ่โอบล้อมรอบโบสถ์ ที่ประตูทางเข้าสร้างเป็นพญานาคหกลีบริ้วอย่างวิจิตรพิสดารงดงาม อาคารโบสถ์มีสองชั้น ผนังชั้นล่างก่อด้วยหินก้อนใหญ่ ส่วนชั้นบนเป็นไม้เนื้อแข็งชั้นดี มีเครื่องบนหรือหลังคาซ้อนลดหลั่นลงมาถึงสามชั้น ยอดจั่วประดับไม้กาแล แทนช่อฟ้าอย่างที่เคยเห็นตามวัดทั่วไป ภายในโบสถ์ตั้งแต่ที่ผนังด้านหลัง พระประธาน มีท่อนซุงขนาดใหญ่ยึดติดกับผนังไว้ ซึ่งแกะสลักเป็น “ต้นพระศรีมหาโพธิ” แผ่กิ่งก้านใบ ออกมาปกคลุมพระประธานที่ประดิษฐานอยู่เบื้องหน้า หมายถึง ตอนพระพุทธองค์ตรัสรู้ใต้ต้นพระศรีมหาโพธิ ส่วนด้านซ้ายของผนังเป็นไม้แกะสลัก เกี่ยว กับ พุทธประวัติตอน “ประสูติ” และด้านขวาเป็นตอน “ปรินิพพาน” เมื่อมองโดยรวมแล้ว สื่อถึงการประสูติ ตรัสรู้ และปรินิพพาน ของพระพุทธเจ้าพระองค์

● วัดช่องลม

ภาพที่ 308 วัดสุทธิวาราม (วัดช่องลม)

ภาพที่ 309 วิถีชีวิตคนปากอ่าวที่หน้าวัดช่องลม

วัดช่องลม (วัดสุทธิวาราม) เป็นพระอารามหลวงที่สำคัญคู่บ้านคู่เมือง ของจังหวัดสมุทรสาคร ที่มีอายุยั่งยืนมาเกือบ 200 ปี ตั้งอยู่บริเวณปากอ่าวไทย มีวิถีชีวิตที่สวยงามและอากาศดีมาก ๆ สามารถชื่นชมวิวตรงปากอ่าว จะเห็นเรือขนถ่ายสินค้าทั้งลำเล็กลำใหญ่ มีลมทะเลพัดโชยเย็น ๆ ตลอดทั้งวัน และที่น่าตื่นตาตื่นใจเป็นที่สุดคือ ในวิหารหลวงปู่แก้ว มีนกนางแอ่นอาศัยอยู่นับพันตัวเป็นวัดที่พำนักของพระราชสาครมณี เจ้าคณะจังหวัด สมุทรสาคร และเจ้าอาวาสวัดช่องลม

สมัยก่อนชาวบ้านพากันเรียกว่า "วัดท้ายบ้าน" เห็นจะเป็นวัดอยู่สุดหมู่บ้าน ในเวลาต่อมาจึงพากันเรียก "วัดช่องลม" พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้พระกรุณาโปรดเกล้า ฯ พระ ราชทานพระบรมราชานุญาต ให้ยกวัดช่องลมเป็นพระอารามหลวง เมื่อวันพุธที่ 26 พฤษภาคม 2508 และต่อมาอีก 5 เดือนก็ได้เสด็จพระราชดำเนินพร้อมด้วยสมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถ และสมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ เจ้าฟ้าชาย พระเจ้าลูกเธอเจ้าฟ้าหญิงทุกพระองค์ มาทรงบำเพ็ญพระราชกุศลถวายผ้าพระกฐิน ณ วัดช่องลม เมื่อวันที่ 26 ตุลาคม 2508 ชัยภูมิที่ตั้งของวัดช่องลม ซึ่งด้านหน้าวัดหันสู่ทิศใต้ตรงกับปากน้ำท่าจีนพอดี มองเห็นทัศนียภาพปากอ่าวทั้งดงามยิ่งส่วนทางเบื้องหลังวัด แผ่นดินที่เป็นชัยภูมิสำคัญที่ตั้งวัดช่องลม อยู่ตรงตอนคอคอดของพื้นที่ หากมิได้เป็นที่ตั้งวัดก็น่าจะขาดออกเป็น ทางเดินของกระแสน้ำแม่น้ำท่าจีนสู่ปากอ่าว ตำบลท่าฉลอมก็จะกลายเป็นเกาะ ที่หลุดออกจากแผ่นดินใหญ่

สันนิษฐานว่าเดิมที่ดินของวัดกว้างขวางมาประมาณ 60 ไร่เพราะตลิ่งพังรุกล้ำเข้ามาที่ดินวัดแปลงเก่าเหลืออยู่ประมาณ 5 ไร่ นอก นั้นพังลงน้ำหมด นายเต่าบิดาของนายบุญศรี นุตตาลัย และผู้ใหญ่จรรยา

จันทร์ภักดี ได้ร่วมกัน 2 ครั้ง รวมเป็นเนื้อที่ทั้งสิ้น 47 ไร่ 40 วา รวมทั้งของเก่าที่เหลืออยู่ 5 ไร่ รวมเป็น 52 ไร่ 40 วา

ภายในวัดช่องลมมี หลวงพ่อหินแดง 11 นิ้ว ประดิษฐานในโบสถ์ เป็นพระพุทธรูปปางมารวิชัยขนาดใหญ่ มีพุทธลักษณะแบบอยุธยาตอนปลาย ทำด้วยศิลาแดงทั้งองค์ มีลักษณะพิเศษ คือพระหัตถ์ข้างซ้ายมีหกนิ้ว จึงเรียกว่า “พระ 11 นิ้ว” หลวงปู่แก้วอดีตเจ้าอาวาสวัดช่องลม ได้อัญเชิญพระพุทธรูปองค์นี้มาจากที่อื่น แต่ไม่ปรากฏแน่ชัดว่า เป็นที่ใด และภายในบริเวณวัดยังมีพระบรมราชานุสาวรีย์ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ประดิษฐานอยู่ มีร้านอาหารทะเลและอาหารตามสั่งเปิดบริการ ตั้งแต่ช่วงสาย จนพลบค่ำ เนื่อง จากวัดนี้ตั้งอยู่ปากอ่าวจึงมีผู้นิยมมาลอยอังคารกันมาก ทำน้าหน้าวัดมีเรือประมงเล็กสองลำมารอให้บริการเช่าออกไปลอยอังคาร ในราคา 800 บาท แถมเครื่องเซ่นไหว้ของเงินที่เรียกว่า ซาแซ ซึ่งประกอบด้วยเนื้อสัตว์สามอย่าง เช่น เนื้อหมู ไก่ เป็ด

● หลวงปู่แก้ว

ภาพที่ 310 หลวงปู่แก้ว ในพระวิหาร

ภาพที่ 311 หลวงพ่อหินแดง ในพระอุโบสถ

หลวงพ่อกแก้ว หรืออดีตเจ้าอาวาสวัดช่องลม ซึ่งเป็นที่เคารพนับถือของชาวมหาชัย เมื่อท่านมรณภาพไปแล้ว ผู้ศรัทธาทั้งหลาย จึงได้นำสังขารของท่านบรรจุไว้ในโลงทองอย่างสวยงาม พร้อมทั้งหล่อรูปเหมือนของท่านในท่านั่งสมาธิ ประดิษฐานไว้ภายในวิหารซึ่งตั้งอยู่ใกล้กับโบสถ์ เพื่อให้ประชาชนได้เข้ากราบนมัสการและระลึกถึงคุณความดีที่ท่านทำไว้ เมื่อครั้งยังมีชีวิต

ชมชีวิตนกแอ่นคินรังภายในวิหารหลวงปู่แก้ว มีนกแอ่นคินรัง (Edible-nest-Swiftlet) มาอาศัยทำรังตามลวดลายแกะสลักเหนือผนังด้านหลัง และช่องเหนือฝ้าเพดานประมาณ 2,000 ตัว เดิมอยู่ในโบสถ์ใกล้กับวิหาร หลวงปู่แก้วให้อาศัยอยู่ด้วยความเมตตา แต่เมื่อนุญาตให้เก็บรังนกไปขายวันแต่รังนกที่ตกมาแล้ว พระ เณร สามารถนำไปฉันได้ ภายหลังหลวงปู่แก้วมรณภาพและวิหารหลังนี้สร้างเสร็จ ในปี พ.ศ. 2532 ทางวัดจึงวางอุบายย้ายนกเข้ามาในวิหารที่ประดิษฐานสังขารหลวงปู่แก้ว ซึ่งนกก็เข้ามาอาศัยอยู่โดยง่าย ชาวบ้านเชื่อว่า นกแอ่นเข้ามาอยู่เพราะบารมีของหลวงปู่แก้ว

โดยทั่วไปนกแอ่นจะทำรังตามผนังถ้ำหินปูน บนเกาะกลางทะเลในที่สูง ห่างไกลศัตรูในธรรมชาติ เช่น นก งู ปัจจุบันนกชนิดนี้สามารถปรับตัวอาศัยอยู่ในวัดหรือบ้านคนได้ เช่น บ้านคนที่ อ.ปากพอง จ. นครศรีธรรมราช จ.นราธิวาส และที่วิหารหลวงปู่แก้ว นกแอ่น มีพฤติกรรมที่น่าสนใจศึกษา เพราะเป็นนกที่จับคู่แบบ "ผัวเมียเดียว" พ่อแม่นกจะแบ่งเวลาดูแลลูก และช่วยกันหาอาหาร เมื่อลูกโตเต็มที่ก็จะทำรังใกล้กับพ่อแม่ รังหนึ่ง ๆ สามารถเลี้ยงลูกได้สองรุ่น นกแอ่นทำรังด้วยน้ำลาย คนทั่วไปเชื่อว่ารังนกแอ่นบำรุงสุขภาพ จึงหามาบริโภคกันในราคาแพงลิบ ปัจจุบันรังนกดินราคากิโลละ 5 หมื่นบาท

พระบรมราชานุสาวรีย์ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว สร้างขึ้นเพื่อเฉลิมพระเกียรติพระ บาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว สร้างขึ้นเพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว และระลึกถึงเหตุการณ์เมื่อครั้งที่พระองค์เสด็จพระราชดำเนินมาที่ ต.ท่าฉลอม ในปี พ.ศ. 2448 และมีพระบรมราชโองการประกาศให้ ต.ท่าฉลอม เป็นสุขาภิบาลแห่งแรกของประเทศไทย

พระบรมรูปพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงชุดฉลองพระองค์เมื่อครั้งเสด็จประพาสมาที่ท่าฉลอมคือ ทรงสวมเสื้อราช ปะแตนุ่งผ้าม่วงสวมพระมาลา^๑

● วัดเกตุมดีศรีวราราม

ภาพที่ 312 พระอุโบสถวัดเกตุมดีศรีวราราม

ภาพที่ 313 องค์พระเจดีย์บรมธาตุเกตุมวดี

วัดเกตุมดีศรีวราราม ต.บางโหนด อ.เมือง จ.สมุทรสาคร มีพระบรมธาตุศักดิ์สิทธิ์ของจังหวัดสมุทรสาคร ความหมายของ “วัดเกตุมดีศรีวราราม” เกตุ หมายถึง ส่วนสูงสุด, มดี (มติ) หมายถึง ความปรารถนา ปณิธาน, ศรี หมายถึง สิริมงคล, วร หมายถึง ประเสริฐ, อาราม หมายถึง ที่อยู่ “เกตุมดีศรีวราราม” แปลรวมกันว่า ที่อยู่อาศัยอันประเสริฐที่และอันเป็นมงคลของผู้ที่มีปณิธานอันสูงสุด วัดนี้ได้รับอนุญาตให้สร้างวัด เมื่อวันที่ ๒๘ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๐๖ ท่านพ่อบัณฑิตสิงห์ (เจิม คุณาบุตร) พร้อมด้วยญาติมิตรเป็นผู้มอบถวายที่ดินให้สร้างวัด ท่านพ่อบัณฑิตสิงห์ ผู้ปรารถนาพระโพธิญาณ ได้สร้างบุญบารมี และเป็นผู้นำบุกเบิกได้เปิดเป็นสำนักปฏิบัติธรรม

ต่อมา นายสมควร คุณาบุตร เป็นคนยื่นเรื่องราวขอสร้างวัด โดยที่ท่านพ่อบัณฑิตสิงห์ นางสาวเจือ คุณาบุตร คุณแม่เจียม คุณาบุตร คุณแม่กิมลี คุณาบุตร และอีกหลายคนที่ยกที่ดินให้สร้างวัด โดยมีพระบรมเจดีย์เป็นจุดศูนย์กลาง ซึ่งหลวงพ่อรอด วัดบางน้ำวน เป็นผู้ถือพระเจดีย์เล็กๆ เป็นนิมิตหมายก่อนท่านพ่อจึงได้มาพบสถานที่นี้ เพื่อสร้างบารมีท่านได้สร้างพระเจดีย์ครอบองค์เล็กเดิมสูง ๙ ศอก และเจดีย์ที่สร้างครอบสูง ๑๘ วา ต่อมา พระครูภาวนาวรรคุณ ได้สร้างเจดีย์ครอบอีกเป็นครั้งที่ ๓ โดยสูง ๖๐ เมตร ข้างในโปร่งมองเห็นองค์เดิมได้

เมื่อหลวงพ่พระครูภาวนาวรรคุณ มรณภาพลง พระครูไพศาลสาครกิจ ก่อสร้างต่อจนเสร็จ เหตุการณ์ อัศจรรย์ของพระบรมธาตุ ที่ประภักดิ์ฝูงชนที่เคารพนับถือ ได้กล่าวขานสืบต่อกันมาว่า บางวันจะได้ยินเสียง ดนตรีไทยเดิม มีมโหรีปี่พาทย์บรรเลง บางวันก็ได้ยินเสียงสวดมนต์ประมาณพระเป็นจำนวนร้อยพันดวงมาได้ยินเสียงจำนวนทั่วกัน บางครั้งก็ประภักดิ์แสงสว่างที่ฉายองค์พระบรมธาตุสามารถถ่ายรูปติดให้เห็นทั่วไป และ ยังมีเรื่องเล่าอีกมากที่บุคคลผู้เคารพศรัทธาได้สัมผัสปรากฏชัดกับ

ตัวเอง ปัจจุบันเป็นวัดเกตุมดีศรีวรารามพัฒนาตัวอย่าง ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๑๑ เป็นต้นมา มีพระชนนีอยู่ทั้งในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัด มาเคารพ สักการะ ด้วยเลื่อมใสในองค์พระบรมธาตุเกตุมดีศรี และ สิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายที่มีอยู่ในวัด ต่างพากันมากราบไหว้สักการะมิได้ขาดสาย เป็นจำนวนมาก

การกำเนิด “เกตุมดีศรี” โดยอธิฐานบารมีของท่านพ่อบั้นขุรสิงห์ธรรมบัณฑิต (เจิม คุณาบุตร) ขึ้นเมื่อวันเพ็ญ เดือน ๑๒ ปีพุทธศักราช ๒๔๗๖ ขณะนั้นท่านบวชเป็นพระภิกษุอยู่ ได้ปรากฏธรรมอันเห็นแจ้ง และอาจรู้อดีต อนาคตได้ รู้ว่าตนได้ปรารถนาพระโพธิญาณมา ๒๙ กัลป์ และได้รับพยากรณ์จากพระพุทธเจ้ามีพระสมณโคตมเป็นที่สุดว่า จักได้ตรัสรู้ในพุทธกัลป์ต่อไปข้างหน้า ท่านจึงค้นหาสถานที่ที่พระโพธิสัตว์ทั้งหลาย ได้สร้างบารมีกันสืบเนื่องมา โดยการเดินธุดงค์จาริกไปตามสถานที่ต่าง ๆ พบบ้าง บางแห่ง แต่มีความเป็นไปได้ในอนาคตที่ยังยิ่งหย่อนกว่ากันไปบ้าง ยังไม่พร้อมบ้าง เมื่อเข้ามาค้นหาสถานที่ซึ่งอยู่ในป่าลึกเข้าไป ห่างจากบ้านเกิดประมาณ ๒ กิโลเมตร เมื่อพิจารณาโดยญาณอย่างละเอียดถี่ถ้วน พบความประหลาดอัศจรรย์ หลายอย่างหลายประการ เกิดขึ้นในญาณทัศนะของท่าน

จึงได้ตั้งสัจจะอธิฐานบารมี ณ สถานที่ประดิษฐานพระเกตุมดีศรีนี้ เพื่อสร้างกุศลหวังสัมมาสัมโพธิญาณในภายหน้า เพราะสถานที่นี้ มีสิ่งต่าง ๆ มากมายในอดีต ดังที่ชาวบ้านและผู้ที่มีความศรัทธาเลื่อมใสได้พบเห็นนั้นและรับรู้ได้จิต ท่านจึงได้ขอแบ่งทรัพย์ส่วนหนึ่งของบิดามารดา ให้มาร่วมสร้างองค์พระเจดีย์ขึ้น (ขณะนั้นท่านอายุประมาณ ๓๐ ปีเศษ) ซึ่งของเดิมสูง ๙ ศอก และได้อัญเชิญพระธาตุที่ท่านมีอยู่ และมาโดยทางอากาศลงบรรจุไว้ และขอให้บิดามารดาปลุกต้นโพธิ์อธิฐานจิตไว้ ต่อมาได้สร้างเจดีย์ขึ้นอีก โดยหุ้มองค์เดิมสูง ๙ วา และได้ชักชวนสานุศิษย์เตรียมที่จะสร้างองค์ต่อไป ท่านได้อธิฐานไว้สูงอีกเท่าตัว คือ ๑๘ วา ถึงแม้ท่านจะมรณภาพก่อนที่จะลงเข็มสร้าง ยังอธิษฐานขอให้ผู้เคยเป็นญาติทั้งหลายในอดีตที่เกิดแล้ว มาร่วมสร้างบารมีร่วมกันสร้างองค์พระธาตุเกตุมดีศรี ต่อไป

สัจจะวาจาของพุทธองค์บรมโพธิสัตว์ เมื่อตั้งสัจจะแล้วในมนุษย์โลกก็ดี เทวดาโลกก็ดี ย่อมนับเข้าในอธิฐานบารมี สัจจะบารมี รวมในบารมี ๓๐ ทศ ดังนั้นท่านจึงแบ่ง “ทิพย์บารมี” มาปรากฏ ปกป้องคุ้มครอง รักษา วัดเกตุมดีศรี ตลอดจนสานุศิษย์ที่ประพฤติดำเนินโอวาทของท่าน และองค์พระบรมธาตุเกตุมดีศรี ก็สำเร็จตามปณิธานสัจจะอธิฐานของท่าน

ปูชนียวัตถุและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ของวัดเกตุมดี

1. องค์พระบรมธาตุเกตุมดีศรี เป็นที่สักการบูชาของพุทธศาสนิกชนทั่วไป

2. พระพุทธรูปสี่องค์จำลองจากองค์จริง ประดิษฐานอยู่ที่อุโบสถหลังเก่า หล่อด้วยเนื้อโลหะเงินแท้ น้ำหนัก ๙๐ กิโลกรัมเศษ โดยมีพระบรมราชโองการพระราชทานพระบรมราชา นุญาตจาก พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ให้หล่อประดิษฐานวัดเกตุมดีศรีวราราม เมื่อวันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๑๑ เวลา ๐๖.๔๑ น.

3. พระสิวลีเถระ ในอิริยาบถเดินแบบกอด สะพายบาตร หล่อเป็นเนื้อโลหะสูง ๓ เมตร หล่อขึ้น เมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๘ ประดิษฐานอยู่บน เขา อุดมบรรพต หลังอุโบสถแก้ว

“พระพุทธรูปสี่องค์เนื้อสัมฤทธิ์” ๑ องค์ หน้าตัก ๒๕ นิ้ว “พระพุทธรูปสี่องค์หยก” จากประเทศ แคนาดา หน้าตัก ๒๕ นิ้ว “พระพุทธรูปสี่องค์สร้างด้วยโลหะนาค” หน้าตัก ๒๕ นิ้ว “พระพุทธรูปชินราช” เป็นพระประธานในอุโบสถหลังใหม่ หน้าตัก ๙ ศอก ๑ คืบ ๙ นิ้ว “พระพุทธรูปอุทอง” ประดิษฐานอยู่ใน อุโบสถหลังใหม่ “พระพุทธรูปมหาแสน” ประดิษฐานอยู่ในอุโบสถหลังใหม่ “รูปหล่อท่านพ่อบดินทร์ สิงห์” ในอิริยาบถนั่งสมาธิประดิษฐานอยู่ที่หอประชุมสงฆ์สังฆมณฑล “รูปหล่อท่านพ่อบดินทร์สิงห์” หล่อ ด้วยเนื้อโลหะในอิริยาบถยืน ประดิษฐานอยู่ที่หลังอุโบสถหลังใหม่ “รูปปั้นท่านท้าวเวสสุวรรณ” สูง ๕ เมตร ประดิษฐานอยู่หน้าวัด

● อุทยานพระโพธิสัตว์กวนอิม

ภาพที่ 314 พระโพธิสัตว์กวนอิม

อุทยานพระโพธิสัตว์กวนอิมอยู่ใกล้ๆ กับวัดช่องลม สร้างขึ้นเนื่องในโอกาสที่พระบาทสมเด็จพระ เจ้า อยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชทรงครองราชย์ครบ 50 ปี เมื่อปี 2539 องค์เจ้าแม่กวนอิมสูง 9.98 เมตร หล่อ ด้วยโลหะทองเหลืองทาสีสวยงามมาก สูงที่สุดในประเทศไทย พระหัตถ์ขวาเทน้ำจากคณโฑเป็นน้ำมนต์ ประทับอยู่บนฐานดอกบัวมีมังกรโอบโดยรอบ อยู่บนภูเขาจำลองสูง 8 เมตร และมีถ้ำอยู่ภายในจัดเป็น

ห้องสำหรับผู้มาปฏิบัติธรรม ใช้งบประมาณในการจัดสร้าง เป็นจำนวนเงินทั้งสิ้น 28 ล้านบาท มีการทำพิธีพุทธาภิเษก และเบิกเนตร โดยหลวงพ่อกุณ ปริสุทโธ เจ้าอาวาสวัดบ้านไร่ จังหวัดนครราชสีมา และได้รับพระมหากรุณาธิคุณ จากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว โปรดเกล้าฯ ให้ พล.อ.อ.สิทธิ เศวตศิลา เป็นผู้แทนพระองค์ เป็นประธานในพิธีเปิดเมื่อวันที่ 21 พฤศจิกายน พ.ศ. 2539 และในช่วงกลางเดือน “พฤศจิกายน” ของทุกปี จะมีงานประเพณีนมัสการเจ้าแม่กวนอิม นักท่องเที่ยวสามารถเดินเท้าจากวัดช่องลมไปสักการบูชาองค์เจ้าแม่กวนอิม เพื่อความเป็นสิริมงคลได้

งานนมัสการมหาโพธิสัตว์กวนอิม จัดขึ้นในช่วงกลางเดือน พฤศจิกายน ของทุกปี บริเวณ อุทยานพระโพธิสัตว์กวนอิม ที่วัดช่องลม เพื่อให้ประชาชนและนักท่องเที่ยวได้มาสักการะพระมหาโพธิสัตว์กวนอิม

- พิพิธภัณฑสถานเครื่องเบญจรงค์

ภาพที่ 315 พิพิธภัณฑสถานเครื่องเบญจรงค์

พิพิธภัณฑสถานเครื่องเบญจรงค์ กลุ่มเบญจรงค์ได้จัดตั้งมา 12 ปี และก่อตั้งเป็นศูนย์ฝึกอาชีพ เมื่อปี พ.ศ. 2545 โดย จอ.ไพรวลัย ม่วงเผือก เป็นประธานกลุ่มและวิทยากร ได้เผยแพร่การเรียนการสอนมาหลายปี และหลายจังหวัด คุณพ่อ – คุณแม่ของท่าน ได้บริจาคที่ดินให้สร้างศูนย์ฝึก ฯลฯ

- พิพิธภัณฑวัดบางปลา

ภาพที่ 316 พิพิธภัณฑวัดบางปลา

เนื่องด้วย รัฐบาลมีนโยบายให้จังหวัด จัดตั้งพิพิธภัณฑจังหวัด เพื่อเป็นศูนย์ข้อมูล แหล่งเรียนรู้ สืบค้นความเป็นมาด้านประวัติศาสตร์ จึงถือกำเนิดขึ้นท่ามกลางความภาคภูมิใจของชาวชุมชน ซึ่งจัดแสดง ศิลปวัตถุโบราณบอกเล่าเรื่องราวประวัติศาสตร์ที่สำคัญๆ ตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 จนถึงปัจจุบัน

- การทำนาเกลือ

ภาพที่ 317 การทำนาเกลือ

การเตรียมพื้นที่การทำนาเกลือ ตอนท้ายฤดูฝนผ่านไปในช่วงกลางเดือนตุลาคมของทุกๆ ปี ชาวนาเกลือ จะเริ่มปิดกั้นน้ำฝนที่ขังอยู่ในนาเพื่อไว้ใช้ ชุตร่องร่อนนาและเสริมคันดินใหม่เพื่อให้คันดินสูงขึ้น สำหรับใส่น้ำเกลือในปีต่อไป การทำคันดินเพื่อขังน้ำไว้ทำเกลือ ชาวนาเกลือจะใช้เครื่องมือชนิดหนึ่งเรียกว่า “ร้ว” ทำด้วยไม้ ซึ่งชาวนาเกลือส่วนมากทำใช้กันเอง “ร้ว” มีลักษณะคล้ายคันไถ ใบร้วมีส่วนกว้างประมาณ 10-12 นิ้ว ยาว 20-25 นิ้ว มีด้ามถือเหมือนคันไถ ด้ามใช้ไม้กลมๆ เส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 2 นิ้ว ยาวประมาณ 1 เมตรเศษ ใบร้วตัดแบบหน้ากระดานปาดเป็นคมมีดสำหรับชุตดินแบบไถนาแบบพอบางๆ แล้วซ้อนเอาดินขึ้นมาทำคันนา การชุตดินทำคันนาชาวนาเกลือเรียกว่า “เจื่อนนา” เจื่อนจาก “นาปลง”

ไปจนถึง “นาตาก” คันดินที่ชาวนาใช้รื้อขุดดินทำคันอย่างเป็นระเบียบเรียบร้อยไม่ตะปุ่มตะป่ำเหมือนใช้พลั่วเหล็กขุดคันนา เพราะใบรื้อที่ชาวนาสร้างขึ้นเองจะตกแต่งคันนาได้ดียิ่งเหมาะแก่การทำคันดินนาเกลือโดยแท้

ในระยะเวลาที่ชาวนาเตรียมทำพื้นที่นาเกลือ ก็จะทำการขุดรอกลำรางส่งน้ำจากนาเกลือถึงชายทะเลเพื่อเอาน้ำทะเลมาใช้ทำเกลือ ลำรางส่งน้ำจากชายทะเลลงนาเกลือ มีระยะทางยาวประมาณ 4 กิโลเมตร ชาวนาเกลือต้องจ้างกรรมกรที่รับ จ้างขุดลอกลำรางส่งน้ำกว่าจะแล้วเสร็จต้องใช้เวลาประมาณ 30 วัน และ เมื่อเตรียมพื้นที่ทำเกลือ ขุดลอกลำรางส่งน้ำแล้ว ในราวกลางเดือน พฤศจิกายน ชาวนาเกลือก็จะทำการติดตั้งอุปกรณ์ในการทำเกลือ เช่น ระหัดวิดน้ำ กังหันลมหรือเครื่องยนต์วิดน้ำ และอุปกรณ์อื่นๆ อีก เช่น

1. รกกลิ้งนา มีหน้าที่ในการปรับผิวของนาให้เรียบ
2. กังหันวิดน้ำ มีหน้าที่ทำให้ระหัดวิดน้ำหมุน
3. ระหัดวิดน้ำ มีหน้าที่ในการดึงน้ำจากรางขึ้นไปตากไว้ที่นา
- อิรูน มีหน้าที่ไล่น้ำในร่องนา และ ไล่ดอกเกลือที่อยู่บนผิวน้ำ
5. รื้อซอย มีหน้าที่ซอยเกลือในนาให้แตกออกจากกัน
6. ทับทา มีหน้าที่ดึงเกลือให้เป็นแถวและทำให้เกลือเป็นลูกๆ

ส่วนประกอบหลักของนาเกลือมี 6 ส่วน ที่เป็นส่วนสำคัญ ของการทำนาเกลือ คือ

ส่วนที่ 1 เรียกว่า “วังน้ำ” เป็นแปลงที่เก็บกักน้ำทะเลที่ชักน้ำเข้ามาเรียกว่า “น้ำอ่อน” ใช้เนื้อที่ประมาณ 20 ไร่ เพื่อเก็บน้ำอ่อนไว้ใช้ตลอด ฤดูกาลทำนาเกลือ ซึ่งเริ่มต้นขึ้นตั้งแต่หมดฤดูฝน ประมาณปลายเดือนตุลาคม จะปล่อยน้ำอ่อนให้ไหลไปตามช่องหุนา (ช่องน้ำไหลระหว่างแปลงนา) เข้าสู่ “นาประเทียบ” วังน้ำมีลักษณะเหมือนนาข้าวทั่วไป สามารถใช้เลี้ยงกุ้งและปลาเป็นผลพลอยได้

ส่วนที่ 2 เรียกว่า “นาประเทียบ” มีเนื้อที่ประมาณ 4 ไร่ สูบน้ำหรือชักน้ำมาจากวังน้ำ นาประเทียบมีคันดินกั้นเป็นกระทงแบบแปลงนาข้าว เนื้อที่แต่ละแปลงมีเนื้อที่ประมาณ 1-2 ไร่ เพื่อน้ำในแปลงนาประเทียบตากแดดน้ำจะระเหยออกไป น้ำเกลือในนาก็จะมีความเค็มเข้มข้นขึ้นทุกๆ วัน น้ำจะเดินทางไปเรื่อยๆ โดยมีกระแสมลช่วยให้น้ำไหลร่องที่ทำไว้ให้น้ำไหล ไปตามทิศทางที่กำหนด แล้วไหลลงนาตากในแปลงถัดไป

ส่วนที่ 3 เรียกว่า “นาตาก” เป็นนาที่นำน้ำที่ไหลมาจากนาประเทียบมาตากแดด ให้ความเข้มข้นมากขึ้นเพื่อเตรียมส่งไปยัง “นารองเชื้อ” นาดากมีเนื้อที่ประมาณ 7 ไร่

ส่วนที่ 4 เรียกว่า “นารองเชื้อ” เป็นนาเพาะเชื้อเกลือ น้ำที่ไหลมาถึง นารองเชื้อ จะเข้มข้นพอสมควร จากนั้นก็ตากแดดน้ำ ให้ความเค็มที่ 15 ดิกรี ซึ่งปัจจุบันใช้เครื่องมือวัด แต่เดิมใช้การสังเกตว่ามีคราบน้ำมันสีสนิม (รสน้ำ) จับอยู่ที่ริมบ่อ จากนั้นจะระบายน้ำเข้าไปใน “นาเชื้อ” นารองเชื้อมีเนื้อที่ประมาณ 2 ไร่

ส่วนที่ 5 เรียกว่า “นาเชื้อ” เป็นนาใช้เก็บน้ำเชื้อที่มีความเข้มข้นที่สามารถตกผลึกเป็นเม็ดเกลือ นาเชื้อใช้เนื้อที่ประมาณ 1 ไร่ สำหรับเพาะเชื้อเกลือ ซึ่งต้องรอให้น้ำเกลือเป็น “น้ำแกล” ที่มีระดับความเค็มสูงถึง 24 ดิกรี ระหว่างรอการตกผลึกของเม็ดเกลือ ก็จะเตรียมปรับพื้นที่นาให้เรียบแน่นป้องกันไม่ให้พื้นนาแยกเป็นรอยร้าว (นาเย็น) ซึ่งถ้าน้ำจืดแทรกเข้ามาตามรอยร้าว จะเกิดอาการท้องคิ่น (ผิวดินด้านล่างบวมลอกเป็นแผ่น)

ความรู้เกี่ยวกับเกลือ เกลือเป็นสารเคมีชนิดหนึ่ง มีชื่อทางเคมีว่า “โซเดียมคลอไรด์” (NaCl) มีลักษณะเป็นผลึกสีขาว รสเค็ม เกลือเป็นอาหารธรรมชาติที่มีความสำคัญต่อมนุษย์ และสัตว์มาตั้งแต่สมัยโบราณจนถึงปัจจุบัน มนุษย์ต้องบริโภคเกลือประมาณวันละ 5-10 กรัม เพื่อนำไปช่วยรักษาสมดุลของน้ำในร่างกายให้เซลล์เนื้อเยื่อต่าง ๆ ทำงานอย่างปกติ นอกจากนี้เกลียยังสามารถนำไปใช้ประโยชน์ต่างๆ ได้มากมายเช่นปรุงอาหาร ถนอมอาหาร ผสมกับน้ำแข็ง เพื่อเพิ่มความเย็น ใช้ในอุตสาหกรรมผลิตสารเคมีต่าง ๆ ได้แก่ โซเดียมไฮโดรเจนคาร์บอเนต (NaHCO_3) หรือโซดาทำขนมโซเดียมคาร์บอเนต (NaCO_3) หรือโซดาแอส โซเดียมไฮดรอกไซด์ (NaOH) หรือโซดาไฟ และ ไฮโดรคลอริก(HCl) หรือกรดเกลือ เป็นต้น

ประเภทของเกลือการผลิตเกลือของประเทศไทย แบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ เกลือทะเลหรือเกลือสมุทรและเกลือหิน หรือเกลือสินเธาว์ โดยแต่ละประเภทมีที่มาแตกต่างกัน ดังนี้

1. เกลือทะเลหรือเกลือสมุทร (Sea Salt) คือเกลือที่ผลิตขึ้นโดยการนำน้ำทะเลขึ้นมาตากแดดให้น้ำระเหยไปเหลือแต่ผลึก เกลือตกอยู่ (Solar Evaporation System) เกลือ ประเภทนี้มีการผลิตและการใช้มาตั้งแต่สมัยโบราณและถือเป็นอาชีพเก่าแก่อาชีพหนึ่งของโลกและของคนไทย โดยได้มีการกำหนดเป็นสินค้าเกษตรกรรมขึ้นต้น ตามพระราชบัญญัติธนาคารเพื่อการเกษตร และสหกรณ์การเกษตร พ.ศ. 2509

2. เกลือหินหรือเกลือสินเธาว์ (Rock Salt) คือเกลือที่ทำจากดินที่น้ำชะดินละลายแล้วแห้งปรากฏเป็นคราบเกลือติดอยู่บนผิว ดิน เรียกว่า “สำดิน” เมื่อน้ำผิวดินหรือสำดินมาละลายน้ำ แล้วต้มจะได้เกลือสินเธาว์ ต่อมาในปี พ.ศ. 2512 ได้มีการค้นพบเกลือหินที่อยู่ใต้ดินในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทำให้รูปแบบการผลิตเกลือสินเธาว์เปลี่ยนแปลงไปเป็นการใช้เกลือหินแทน โดยใช้วิธีฉีดย้ำลงไปละลายเกลือในบ่อเกลือ หรือใช้วิธีสูบน้ำเกลือใต้ดินขึ้นมาตากแดด หรือโดยการต้มเพื่อให้ได้ตะกอนเกลือ และหากใช้เครื่องจักรที่ทันสมัยสามารถผลิตได้ตลอดปี

ปัจจุบัน เกลือหินได้ถูกนำมาใช้ประโยชน์อย่างแพร่หลายและเป็นคู่แข่งกับเกลือทะเล เพราะสามารถใช้ทดแทนกันได้ แต่เกลือหินมีข้อแตกต่างจากเกลือทะเลที่ไม่มีธาตุไอโอดีน (ป้องกันโรคคอหอยพอกและโรคเอ๋) และได้ถูกกำหนดเป็นสินค้าอุตสาหกรรม ตามพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2510

การผลิตเกลือทะเลหรือเกลือสมุทร การทำเกลือทะเลต้องใช้น้ำทะเลเป็นวัตถุดิบ ดังนั้นแหล่งผลิตจึงต้องอยู่บริเวณใกล้ชายฝั่งทะเล ถึงแม้ประเทศไทยจะมีชายฝั่งทะเลยาวถึง 2,600 กิโลเมตร แต่แหล่งที่เหมาะสมสำหรับการผลิตเกลือทะเล มีค่อนข้างจำกัด คือ ต้องมีลักษณะทางภูมิประเทศเป็นที่ราบ สภาพดินต้องเป็นดินเหนียว สามารถอุ้มน้ำได้ดี ป้องกันไม่ให้น้ำเค็มซึมลงไปใต้ดิน และป้องกันไม่ให้น้ำจืดซึมขึ้นมาบนดิน มีกระแสนลมและแสงแดดช่วยในการตกผลึกเกลือ

แหล่งผลิตที่สำคัญแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

1. กลุ่มที่มีการผลิตมาก ประมาณร้อยละ 90.0 ของผลผลิตทั้งประเทศ อยู่ที่ 3 จังหวัดภาคกลาง คือ จังหวัดเพชรบุรี สมุทรสาคร และสมุทรสงคราม

2. กลุ่มที่มีการผลิตเล็กน้อย ประมาณร้อยละ 10.0 ของผลผลิตทั้งประเทศ อยู่ที่ 4 จังหวัดในภาคกลางและภาคใต้ คือ จังหวัดชลบุรี จันทบุรี ฉะเชิงเทรา และปัตตานี

ประเทศไทยมีพื้นที่ทำนาเกลือทั้งหมดประมาณ 81,485 ไร่ โดยจังหวัดเพชรบุรีมีพื้นที่มากที่สุด ร้อยละ 47.0 รองลงมา ได้แก่ จังหวัดสมุทรสาคร ร้อยละ 43.1 จังหวัดสมุทรสงคราม ร้อยละ 7.7 จังหวัดชลบุรี ร้อยละ 1.0 จังหวัดจันทบุรี ร้อยละ 0.6 จังหวัดปัตตานี ร้อยละ 0.4 และ จังหวัดฉะเชิงเทรา ร้อยละ 0.2 ตามลำดับ

ฤดูกาลผลิตเกลือทะเล การทำนาเกลือในภาคกลางจะเริ่มในช่วงฤดูแล้งตั้งแต่ต้นเดือนพฤศจิกายน ถึงประมาณกลางเดือนพฤษภาคมของปีถัดไป ระยะเวลาประมาณ 6-7 เดือน ขึ้นอยู่กับสภาพอากาศ เนื่อง

จากการทำนาเกลือไม่สามารถจะทำได้ในช่วงฤดูฝนและ จะเริ่มเก็บผลผลิตเกลือได้ประมาณกลางเดือนมกราคม เป็นต้นไป

สำหรับการนำเกลือในภาคใต้ ที่จังหวัดปัตตานี มีระยะเวลานานกว่าภาคกลางโดยสามารถผลิตได้ปีละ 2 ครั้ง ครั้งแรกเริ่มประมาณเดือน กุมภาพันธ์ถึงเดือนมิถุนายน ประมาณ 5 เดือน และครั้งที่สองเริ่มประมาณเดือน กรกฎาคมถึงเดือนกันยายน ประมาณ 3 เดือน รวมมีช่วงการผลิตประมาณ 8 เดือน ส่วนในช่วงเดือนตุลาคมถึงเดือนมกราคม จะมีฝนตกชุกไม่สามารถทำนาเกลือได้

ผลผลิต ผลผลิตเกลือทะเลในสภาพอากาศปกติ โดยเฉลี่ยทั้งประเทศมีประมาณปีละ 990,000 ตัน (ผลผลิตปี 2550 - 2553) ผลผลิตจะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับสภาพอากาศว่าปีใดมีฝนตกมากหรือน้อย

ต้นทุนการผลิต ต้นทุนการผลิตเกลือทะเล ส่วนใหญ่จะเป็นต้นทุนด้านค่าจ้างแรงงาน รองลงมาเป็นค่าน้ำมันเชื้อเพลิง สำหรับวัตถุดิบที่ใช้ผลิตคือน้ำทะเลไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย โดยมีต้นทุนการผลิตเฉลี่ยประมาณ 737 บาท ต่อตัน

ผลพลอยได้จากการทำนาเกลือ

1. **สัตว์น้ำทะเลต่างๆ** เกษตรกรชาวนาเกลือที่มีพื้นที่กักเก็บน้ำทะเล (วัง) ก็จะมีสัตว์น้ำทะเลต่าง ๆ เช่น กุ้งขาว กุ้งแชบ๊วย ปลาหมอเทศ ปลากะพง ปูทะเล ฯลฯ อยู่ภายในวัง เป็นการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำแบบธรรมชาติเพื่อเป็นรายได้เสริมทางหนึ่ง

2. **น้ำเค็ม** เนื่องจากน้ำในนาเกลือมีความเค็มมากกว่าน้ำทะเล เกษตรกรชาวนาเกลือสามารถจำหน่ายน้ำเค็ม ให้กับเกษตรกรชาวนากุ้ง เพื่อนำไปผสมกับน้ำปกติเพื่อใช้เพาะเลี้ยงกุ้ง

3. **เกลือจืด (ยิปซัม)** เกลือที่ตกผลึกก่อนเกลือชนิดอื่น ๆ ในการทำนาเกลือ มีปนอยู่กับเกลือที่ใช้ในการปรุงอาหารเสมอ ไม่มีรส หรือเป็นเกลือที่ได้จากการเผายิปซัม (หินฟองเต้าหู้) เกลือจืดเป็นสินแร่ที่เกิดในนาเกลือเฉพาะแปลงที่ใช้กักเก็บน้ำแก่ (นารองเชื้อและนาเชื้อ) เกลือจืดจะเกิดอยู่บนหน้าดิน เกษตรกรชาวนาเกลือจะทำเกลือจืดในฤดูฝน หลังจากหมดฤดูทำนาเกลือแล้ว โดยจะขังน้ำฝนไว้ในแปลงนาที่มีเกลือจืด แล้วรวบรวมเกลือจืดเข้าเป็นกองๆ จากนั้นก็จะร่อนและล้างเอาเศษดินเศษโคลนออกให้เหลือแต่เม็ดเกลือจืดที่แข็ง คล้ายทรายหยาบๆ และไม่ละลายน้ำ

การทำเกลือจืดมักเป็นงานของผู้หญิงที่รวมกลุ่มกัน 4-5 คน ช่วยกันทำ เป็นงานที่ไม่หนักเหมือนการทำนาเกลือ แต่เป็นงานที่ซ้ำและเสียเวลา รวมทั้งต้องแช่อยู่ในน้ำตลอดเวลาที่ทำเกลือจืด โดยปกติราคาเกลือ จืดจะสูงกว่า ราคาเกลือทะเล สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในอุตสาหกรรมการผลิตปูนปลาสเตอร์ ทำซอล์ค ทำยาสีฟันชนิดผง ทำแป้งนวล และแปรงผ้าหน้า เป็นต้น

ดีเกลือ การทำดีเกลือ จะทำแปลงเฉพาะ ไม่ปนกับแปลงนาเกลือ โดยนำน้ำจากการรื้อเกลือแต่ละครั้งไปขังรวมกันไว้ ทิ้งไว้ระยะหนึ่ง ก็จะมีดีเกลือเกิดขึ้นเกาะอยู่ตามพื้นนา เกษตรกรชาวนาเกลือ จะเก็บดีเกลือทุกวัน ในเวลาเช้ามืดก่อนแดดออก (ถ้าแดดจัดดีเกลือจะละลายไปกับน้ำ) ดีเกลือชนิดนี้ จะเป็นเม็ดสีขาวมีรสขม นำไปใช้ประกอบเป็นเครื่องยาไทยโบราณ ประเภทยากระบายหรือยาถ่าย และน้ำที่อยู่ในนาดีเกลือจะมีความเค็มจัดมาก เรียกว่า “น้ำดีเกลือ” นำไปใช้เป็นส่วน ประกอบในการทำเต้าหู้ เป็นสารทำให้เต้าหู้แข็งตัว

ดีเกลือไทย มีสูตรทางเคมีว่า Na_2SO_4 "โซเดียมซัลเฟต" มีลักษณะเป็นผงสีขาว ไม่มีกลิ่น มีรสเค็ม มีคุณสมบัติเป็นยาถ่ายพิษเสมหะและโลหิต ถ่ายอุจจาระ ถ่ายพรรดึก ทำให้เส้นเอ็นหย่อน

ดีเกลือฝรั่ง มีสูตรทางเคมีว่า $\text{MgSO}_4 \cdot 7\text{H}_2\text{O}$ "แมกนีเซียมซัลเฟต" มีลักษณะเป็นผลึกสีขาวหรือใส คล้ายผงชูรส ไม่มีกลิ่น ละลายน้ำได้ รสเค็ม

ดีเกลือทั้งสองแบบมีคุณสมบัติคล้ายกัน แต่โดยส่วนมากดีเกลือที่มีในท้องตลาด จะเป็นแมกนีเซียมซัลเฟต (ดีเกลือฝรั่ง) สามารถหาซื้อได้ตามร้านขายสารเคมีทั่วไป หรือร้านขายยาแผนโบราณ โดยมีคุณสมบัติใช้กินเป็นยาระบาย โดยผสมน้ำ 3 ถ้วยต่อดีเกลือ 4 ช้อนโต๊ะ ใช้ในบ่อกุ้ง เพื่อเพิ่มปริมาณแมกนีเซียมช่วยกุ้งสร้างเปลือกใหม่ ในช่วงลอกคราบ ใช้ประกอบอาหาร เช่น เต้าหู้ ดีเกลือจะช่วยแยกชั้นเนื้อและชั้นน้ำของถั่วเหลืองปั่น ใช้ในการขับไล่สารพิษในไต ใช้เพื่อปรับสภาพดินให้เหมาะสมกับการปลูกพืชประเภทผล เช่น มะเขือเทศ มันฝรั่ง

5. ขี้แดด เป็นส่วนที่อยู่บนผิวดินของนาเกลือ มีลักษณะเป็นแผ่นร้อน อยู่บนผิวนา ซึ่งเกษตรกรชาวนาเกลือต้องทำการเก็บขี้แดด ก่อนทำการบดดินตอนต้นฤดูการทำนาเกลือ ขี้แดดนี้สามารถนำไปใช้เป็นปุ๋ยปลูกพืชได้

6. ดอกเกลือ (เกสรเกลือ) เป็นเกลือแรกเริ่มตกผลึก เป็นเกลือที่สะอาดที่สุด เป็นผงเล็กๆ ลอยจับตัวกันเป็นแพอยู่เหนือน้ำผิวนาเกลือ ชาวบ้านจะช้อนขึ้นมาใส่ตะกร้า ในตอนเช้าตรู่ ก่อนที่แสงแดดและสาย

ลมจะทำให้ดอกเกลือจมลงด้าน ล่าง สรรคุณใช้ในการทำอาหาร ปรงน้ำซूप ซึ่งดอกเกลือมีรสชาติเค็มอมหวานและละลายน้ำเร็ว มีแร่ธาตุต่างๆ สูงมาก จึงมีคุณภาพสูง อีกทั้งเพราะมีปริมาณน้อย ราคาจึงแพง

การตลาดเกลือทะเลภายในประเทศ การผลิตเกลือทะเล ในรูปของเกลือเม็ด จะถูกรวบรวมโดยพ่อค้าคนกลางประเภทพ่อค้าท้องถิ่นและพ่อค้าท้องถิ่น โดยพ่อค้าคนกลางจะไปรับซื้อถึงฟาร์มของเกษตรกรทั้งทางบกและทางน้ำ และในบางท้องถิ่นที่เกษตรกรจะขายผ่านสหกรณ์การเกษตรที่ตนเองเป็นสมาชิกอยู่ จากนั้นสินค้าเกลือทะเลจะไหลเวียนไปยังแหล่งต่างๆ ได้แก่ โรงโม่เกลือ โรงงานอุตสาหกรรมอาหาร และโรงงานอุตสาหกรรมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น ก่อนจะกระจายไปถึงผู้บริโภค

ตลาดเกลือทะเลภายในประเทศ เมื่อพิจารณาตามคุณภาพสินค้าที่นำเกลือทะเลไปประกอบใช้เป็นวัตถุดิบในขบวนการผลิต สามารถแบ่งออกได้เป็น 3 กลุ่มใหญ่ๆ คือ

1. เกลือคุณภาพสูง คือ กลุ่มที่ต้องการเกลือทะเลที่มีความบริสุทธิ์ ประมาณร้อยละ 99.9 มีสิ่งเจือปนต่ำ โดยนำไปใช้ทำประโยชน์ต่างๆ ได้แก่ การใช้ในการสร้างเรซิน การผลิตกระจก การผลิตเคมีภัณฑ์ต่างๆ และใช้ในการบริโภค
2. เกลือคุณภาพปานกลาง คือ กลุ่มที่ไม่จำเป็นต้องใช้เกลือที่มีความบริสุทธิ์มากนัก ได้แก่ การนำไปใช้บริโภค การถนอมอาหาร การผลิตอาหารสัตว์ และการฟอกย้อม เป็นต้น
3. เกลือคุณภาพปานกลางถึงต่ำ เป็นเกลือที่มีความบริสุทธิ์น้อยกว่าสองกลุ่มแรกและมี สิ่งเจือปนพอสมควร มักนิยมใช้ในอุตสาหกรรมบำบัดน้ำเสีย เป็นต้น

ปัญหาการทำนาเกลือ

1. ขาดแรงจูงใจสำหรับคนรุ่นใหม่เข้ามาสืบทอด เส้นทางสายเกลือจึงดูเหมือนจะค่อยๆ เลือนหายไปจากสังคมไทย จากข้อมูลการขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ทำนาเกลือสมุทร เมื่อปี 2554 พบว่าจังหวัดสมุทรสาคร มีเกษตรกรที่ทำนาเกลือ 242 ครัวเรือน พื้นที่ 12,572 ไร่ จังหวัดเพชรบุรี มีเกษตรกรที่ทำนาเกลือ 137 ครัวเรือน พื้นที่ 9,880 ไร่ และจังหวัดสมุทรสงคราม มีเกษตรกรที่ทำนาเกลือ 111 ครัวเรือน พื้นที่ 4,535 ไร่

2. ปัญหาเรื่องขาดแคลนแรงงาน คนรุ่นใหม่ชอบทำงานในโรงงานมากกว่าทำนาเกลือ จึงหาคนงานได้ยาก และยังไม่สามารถหาคนรุ่นต่อไปรับหน้าที่สานต่ออาชีพอย่างจริงจัง

3. ราคาเกลือก็ไม่ดี รายได้ที่ไม่เสถียรไม่คงที่ก็อาจจะไม่ดึงดูดใจหนุ่มๆ สาวๆ

สภาพดินฟ้าอากาศแปรปรวนทำนาเกลือไม่ได้ผล ขาดทุน

ดร.ทัศนัย วงศ์พิเศษกุล รองผู้อำนวยการ **สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้** และผู้อำนวยการ **สำนักงานอุทยานการเรียนรู้** หรือ TK park กล่าวว่า การจัดนิทรรศการเส้นทางสายเกลือ... ที่สมุทรสาคร เป็นจุดเริ่มต้นของโครงการพัฒนาและเผยแพร่องค์ความรู้เรื่องเกลือ ซึ่ง 3 หน่วยงานได้ร่วมกันจัดทำขึ้น เพื่อสืบทอดองค์ความรู้เกี่ยวกับการทำนาเกลือ และวิถีชีวิตของเกษตรกรที่ทำนาเกลือในจังหวัดสมุทรสาคร รวมทั้งต่อยอดองค์ความรู้ เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ต่างๆ จากเกลือให้มีคุณภาพมาตรฐาน เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มและส่งเสริมเกลือไทยไปสู่สากลได้ในที่สุด

ที่มา <http://prachatai.com/journal/2013/05/46826>

ในงานนิทรรศการ“เส้นทางสายเกลือ...ที่สมุทรสาคร” มีการเปิดเวทีระดมสมองด้านองค์ความรู้จากเกษตรกรตัวจริงที่ทำนาเกลือมาทั้งชีวิตกว่า 30-40 ปี เช่น นาย ลิขิต นาคทับทิม (**ลุงปืด**) เกษตรกรชาวนาเกลือเจ้าของฉายา“จอมยุทธ์กองเกลือ” **ลุงสมคิด** เจ้าของฉายา“จอมยุทธ์เดินน้ำ” รวมทั้ง**ผู้ก่อตั้งโรงเรียนนาเกลือแห่งแรกในประเทศไทย** และ **กลุ่มคนผู้พัฒนาผลิตภัณฑ์จากเกลือ** จนก้าวไกลไปต่างประเทศได้ เช่น กลุ่มอาชีพเกลือทะเลกังหันทองจากจังหวัดเพชรบุรี ซึ่งได้มาร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้วิธีการทำนาเกลือแบบต่างๆ รวมไปถึงการสาธิตกระบวนการแปรรูปเกลือสมุทรในรูปแบบต่างๆ เช่น ไอศกรีมแท่งโบราณดับร้อน,เกลือ ชัดผิวทำเองได้ง่ายนิดเดียว, แป้งเกลือจัดผสมทานาคา และไข่เค็มจากดินนาเกลือ นอกจากนี้ยังมีกิจกรรม เรียนรู้เรื่องเกี่ยวกับเกลือที่สนุกสนานสำหรับเด็กๆ เช่น ประดิษฐ์กังหันลม, ผลึกเกลือหน้าตาเป็นอย่างไร, การระบายสีน้ำโดยใช้เทคนิคโรยเกลือ เป็นต้น

ลุงปืด หรือ นาย ลิขิต นาคทับทิม ชาวนาเกลือสมุทรสาครวัย 57 ปีผ่านแสงแดดสายฝนบนวิถีการทำนาเกลือมาก่อนชีวิต เล่าว่า สำหรับอาชีพการทำนาเกลือ ดินฟ้าอากาศ เป็นปัจจัยสำคัญ ปีไหนแล้งมากการทำนาเกลือจะยิ่งดี แต่ถ้าปีไหนฝนชุกชาวนาเกลือก็แย่ และยิ่งทุกวันนี้ยังมีปัญหา เรื่องขาดแคลนแรงงาน เด็กรุ่นใหม่ชอบทำงานในโรงงานมากกว่าทำนาเกลือ จึงหาคนงานได้ยาก และยังไม่สามารถหาคนรุ่นต่อไปรับหน้าที่สานต่ออาชีพอย่างจริงจัง สหกรณ์นาเกลือ ต.โคกขาม อ.เมือง และเกษตรกรในบริเวณเดียวกันรวม 270 ครอบครัว พร้อมใจกันใช้พื้นที่ของนาเกลือเป็น “ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรหรือ”ศูนย์เรียนรู้การทำนาเกลือ” สำหรับเพื่อนเกษตรกร ประชาชนที่สนใจ รวมไปถึงเด็กๆ และ

เยาวชน เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้เกี่ยวกับการทำนาเกลือไปสู่รุ่นลูกหลาน ก่อนที่อาชีพการทำนาเกลือกำลังจะกลายเป็นตำนาน เพราะไร้คนสานต่อ

คุณเลอพงษ์ จันทอง (21/5/2556) ประธานกรรมการสหกรณ์ นาเกลือ ต.โคกขาม อ.เมือง ในที่ประชุมในงานนิทรรศการ“เส้นทางสายเกลือ...ที่สมุทรสาคร” กล่าวว่า “ สิ่งที่น่าเป็นห่วงคือ วิถีนาเกลือที่กำลังจะสูญหาย เพราะทุกวันนี้ชาวนาเกลือมีจำนวนลดลงและไม่มีคนรุ่นใหม่มาสานต่อ เป็นเวลากว่า 3 ปีแล้ว ที่ทางสหกรณ์ได้พยายามสืบสายวิถีนาเกลือ โดยนำไปบรรจุลงในหลักสูตรของโรงเรียนท้องถิ่นและเปิดพื้นที่นาเกลือให้นักเรียนได้เข้ามาศึกษา กระบวนการทำนาเกลือและภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยปรารถนาให้คนรุ่นใหม่เข้าใจถึงคุณค่า ของนาเกลือดังเช่นบรรพบุรุษ และภาคภูมิใจในอาชีพของท้องถิ่น ให้สมดังพระมหากรุณาธิคุณที่ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 เคยพระราชทานที่ดินเพื่อประกอบอาชีพนาเกลือให้ชาวโคกขาม” <http://prachatai.com/journal/2013/05/46826>

- การทำน้ำส้มควันไม้

ภาพที่ 318 การทำน้ำส้มควันไม้

น้ำส้มควันไม้ เป็นของเหลวสีน้ำตาลใส มีกลิ่นควันไม้ ได้มาจากการควบแน่นของควันที่เกิดจากการผลิตถ่านไม้ ช่วงที่ไม้กำลังจะเปลี่ยนเป็นถ่านถ่ายเทความร้อน จากปล่องดักควันสู่อากาศ รอบปล่องดักควันความชื้นในควัน จะควบแน่นเป็นหยดน้ำ ส่วนประกอบส่วนใหญ่เป็น “กรดอะซิติก” มีความเป็นกรดต่ำ มีสีน้ำตาลแกมแดง นำน้ำส้มควันไม้ที่ได้ทิ้งไว้ในภาชนะพลาสติกประมาณ 3 เดือนในที่ร่ม ไม่สัมผัสเทือน เพื่อให้ น้ำส้มควันไม้ที่ได้ตกตะกอน และแยกตัวออกเป็น 3 ชั้น คือ น้ำมันเบา (ลอยอยู่ผิวน้ำ) น้ำส้มไม้ และน้ำมันทาร์ (ตกตะกอนอยู่ด้านล่าง) แยกน้ำส้มควันไม้มาใช้ประโยชน์ต่อไป

วัสดุอุปกรณ์การทำ

อิฐ 500 ก้อน ถังน้ำมัน 200 ลิตร 2 ถัง ไม้ไผ่ยาว 8 เมตร พร้อมเจาะรูจำนวน 2 ลำ ความกว้าง 1.75 เมตร ยาว 1.15 เมตร สูง 60 ซม.

ไม้ไผ่ตงยาวพอประมาณ ขนาดต้องพอดีหรือใหญ่กว่าท่อใยหิน ที่โคนไม้ไผ่ห่างขึ้นไป 1 ข้อ ไม้ไผ่ ก็ใช้เลื่อยตัดให้เป็นรูปปาก เพื่อให้ น้ำส้มควันไม้หยดลงมา ขึ้นไปอีก 1 ข้อ ติดตั้งระบบหล่อเย็นโดยหาผ้าชุบน้ำมาพันให้รอบและติดตั้งระบบน้ำหยดเพื่อให้เย็นอยู่ตลอดเวลา ระบบหล่อเย็นอาจใช้ขวดน้ำอัดลมเจาะรูที่ฝา และเจาะรูที่ก้นขวดแล้วเอาไม้เสียบเพื่อควบคุมความเร็วของน้ำที่หยดลง

ประโยชน์น้ำส้มควันไม้ น้ำส้มควันไม้มีสารประกอบต่างๆ มากมาย เมื่อนำไปใช้ประโยชน์ทางการเกษตรจะมีคุณสมบัติ เช่น เป็นสารปรับปรุงดิน สารป้องกันกำจัดศัตรูพืช และสารเร่งการเติบโตของพืช นอกจากนี้ มีการนำน้ำส้มควันไม้ไปใช้ประโยชน์ในอุตสาหกรรม เช่น ใช้ผลิตสารดับกลิ่นตัว ผลิตสารปรับผิวนุ่ม ใช้ผลิตยารักษาโรคผิวหนัง เป็นต้น เนื่องจากน้ำส้มควันไม้มีความเป็นกรดสูง ดังนั้นก่อนที่จะนำไปใช้ควรจะนำมาเจือจางให้เกิดสภาวะที่เหมาะสม

ด้านครัวเรือน น้ำส้มควันไม้ 100% ใช้รักษาแผลสด น้ำส้มควันไม้ 20 เท่า ทำลายปลวกและมด น้ำส้มควันไม้ 50 เท่า ป้องกันปลวก มด และแมลงต่างๆ น้ำส้มควันไม้ 100 เท่า และ 200 เท่า และลดกลิ่นและแมลง ผสมผงถ่านใช้ย่อยและป้องกันโรคท้องเสีย ปรับปรุงคุณภาพเนื้อสัตว์ให้ใหญ่และแดงเพิ่มปริมาณวิตามิน

ด้านการเกษตร

- น้ำส้มควันไม้ 1 ส่วน ผสมน้ำ 20 เท่า ใช้พ่นลงดินทำลายจุลินทรีย์ที่ไม่มีประโยชน์บางชนิดและแมลงในดิน ซึ่งควรทำก่อนการเพาะปลูก 10 วัน

- น้ำส้มควันไม้ 1 ส่วน ผสมน้ำ 50 เท่า ใช้ฆ่าจุลินทรีย์ที่ทำลายพืช แต่ถ้าใช้ความเข้มข้นที่มากกว่านี้รากพืชอาจได้รับอันตรายได้

- น้ำส้มควันไม้ 1 ส่วน ผสมน้ำ 100 เท่า ใช้ราดโคนต้นไม้รักษาโรคราและโรคเน่า รวมทั้งป้องกันแมลงมาวางไข่

- น้ำส้มควันไม้ 1 ส่วน ผสมน้ำ 200 เท่า ใช้ฉีดพ่นใบไม้ทุกๆ 7-15 วัน เพื่อขับไล่แมลงและป้องกันเชื้อรา และรดโคนต้นไม้เพื่อเร่งการเจริญเติบโต

- น้ำส้มควันไม้ 1 ส่วน ผสมน้ำ 500 เท่า พ่นผลอ่อน หลังจากติดผลแล้ว 15 วัน ช่วยขยายผลให้โตขึ้นและพ่นอีกครั้งก่อนเก็บเกี่ยว 20 วัน เพื่อเพิ่มน้ำตาลในผลไม้

- น้ำส้มควันไม้ 1 ส่วน ผสมน้ำ 1,000 เท่า เป็นสารจับใบ เนื่องจากสารเคมีสามารถออกฤทธิ์ได้ดีในสารละลายที่เป็นกรดอ่อนๆ ช่วยเสริมประสิทธิภาพของสารเคมีทำให้สามารถลดการใช้สารเคมีมากกว่าครึ่งด้วยลักษณะสีของน้ำส้มควันไม้ที่ผสมน้ำในอัตราส่วนต่างๆ

ด้านอุตสาหกรรมครัวเรือน ใช้ผลิตสารดับกลิ่น สารปรับผิวนุ่ม และทำให้เนื้อนุ่ม ใช้ย้อมผ้า ป้องกันเนื้อไม้จากเชื้อราและแมลง เป็นยารักษาโรคผิวหนังเชื้อไทฟอยด์ เสริมภูมิคุ้มกันทางฮอร์โมนทางเพศ น้ำส้มควันไม้ที่ผ่านกระบวนการกลั่นแล้วนำไปใช้กระบวนการอาหาร เช่น หยอด ร่ม เคลือบ แผลสด แผลไฟไหม้ น้ำร้อนรวก บรรเทาอาการเจ็บปวดต่าง ๆ

- ความเข้มข้น 100 % ใช้รักษาแผลสด แผลถูกน้ำร้อน รักษาโรคน้ำกัดเท้าและเชื้อราที่ผิวหนัง

- น้ำส้มควันไม้ 1 ส่วน ผสมน้ำ 20 เท่า ราดทำลายปลวกและมด

- น้ำส้มควันไม้ 1 ส่วน ผสมน้ำ 50 เท่า ใช้ป้องกันปลวก มด และสัตว์ต่างๆ เช่น ตะขาบ แมงป่อง

- น้ำส้มควันไม้ 1 ส่วน ผสมน้ำ 100 เท่า ใช้ฉีดพ่นถึงขยะเพื่อป้องกันกลิ่นและแมลงวัน ใช้ดับกลิ่นในห้องน้ำ ห้องครัวและบริเวณขึ้นแฉะ

ด้านปศุสัตว์ การนำน้ำส้มควันไม้จะช่วยลดกลิ่นและแมลงในฟาร์มปศุสัตว์ โดยการใช้ครั้งแรกควรผสมน้ำ 100 เท่า หลังจากนั้นเพิ่มเป็นผสมน้ำ 200 เท่า จะกำจัดกลิ่นและลดจำนวนแมลงได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนั้นใช้ผสมอาหารสัตว์ เพื่อช่วยการย่อยอาหารและป้องกันโรคท้องเสีย แต่การให้โดยตรงโดยการผสมน้ำจะมีกลิ่นควันไฟ ควรนำไปผสมกับผงถ่านเสียก่อน โดยนำน้ำส้มควันไม้ 2 ลิตร ผสมกับผงถ่าน 8 กิโลกรัม แล้วนำผงถ่านที่ชุ่มด้วยน้ำส้มควันไม้ไปผสมกับอาหารสัตว์ 99 กิโลกรัม ก็จะได้อาหารสัตว์ 1 ตันพอดี ถ่านผสมอาหารสัตว์ จะมีคุณสมบัติแล้วประโยชน์ ดังนี้

1. ช่วยทำให้การย่อยและการใช้ประโยชน์จากอาหารได้ดีขึ้น ทำให้สัตว์โตเร็วกว่าปกติ โดยใช้อาหารเท่าเดิม หรือใช้อาหารน้อยลง 5 เปอร์เซ็นต์ ในเวลาเดิม

2. ช่วยยับยั้งการเกิดแก๊ส และดูดซึมโลหะหนักในกระเพาะอาหารทำให้สัตว์สุขภาพดี

3. ช่วยป้องกันและรักษาอาการท้องเสีย

ช่วยปรับปรุงคุณภาพ และลดปริมาณน้ำในเนื้อสัตว์ ทำให้คุณภาพของเนื้อสัตว์ดีขึ้นทั้งรสชาติ สี และกลิ่น

5. ช่วยปรับปรุงคุณภาพของไข่ ทำให้ไข่แดงใหญ่และเหนียวขึ้น ทั้งยังเพิ่มปริมาณวิตามิน และลดคอเลสเตอรอล

6. ช่วยเพิ่มปริมาณน้ำในนม

7. ช่วยยับยั้งการเกิดก๊าซแอมโมเนีย และซัลเฟอร์ไดออกไซด์ ทำให้ลดกลิ่นของมูลสัตว์ ซึ่งช่วยให้สัตว์ไม่เครียด ทั้งยังเพิ่มคุณภาพของปุ๋ยคอกที่ได้จากมูลสัตว์ให้ดีขึ้นด้วย

8. ช่วยยับยั้งการฟุ้งของแมลงในมูลสัตว์ ทำให้ลดปริมาณของแมลงในบริเวณฟาร์ม โดยเฉพาะแมลงวัน

ข้อควรระวังในการ ใช้น้ำส้มควันไม้

1. ก่อนนำน้ำส้มควันไม้ไปใช้ต้องทิ้งไว้จากการกักเก็บก่อนอย่างน้อย 3 เดือน
2. เนื่องจากน้ำส้มควันไม้มีความเป็นกรดสูง ควรระวังอย่าให้เข้าตาอาจทำให้ตาบอดได้
3. น้ำส้มควันไม้ไม่ใช่ปุ๋ยแต่เป็นตัวเร่งปฏิกิริยา ดังนั้นการนำไปใช้ทางการเกษตรจะเป็นตัวเสริมประสิทธิภาพให้กับพืชแต่ไม่สามารถใช้แทนปุ๋ยได้

การใช้เพื่อฆ่าเชื้อจุลินทรีย์และแมลงในดิน ควรทำก่อนเพาะปลูกอย่างน้อย 10 วัน

5. การนำน้ำส้มควันไม้ไปใช้ต้องผสมน้ำให้เจือจางตามความเหมาะสมที่จะนำไปใช้
6. การฉีดพ่นน้ำส้มควันไม้ เพื่อให้ดอกติดผล ควรพ่นก่อนที่ดอกจะบาน หากฉีดพ่นหลังจากดอกบานแมลงจะไม่เข้ามาผสมเกสร เพราะกลิ่นฉุนของน้ำส้มควันไม้และดอกจะร่วงง่าย

ผลดีที่จะได้กับดินมีดังนี้

- ความเสียหายที่เกิดจากแมลงและโรคในดินลดลง
- น้ำส้มไม้เพิ่มประสิทธิภาพให้ปุ๋ย โดยทำให้ง่ายต่อการดูดซึมของพืช
- น้ำส้มไม้ลดความเสียหายอันเกิดจากความเค็ม ควรจะใช้ร่วมกับอย่างอื่น เช่น ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยอินทรีย์ ในการปรับปรุงคุณภาพของดินในระยะยาว

วัตถุประสงค์ของการทำน้ำส้มควันไม้

1. เพื่อเป็นการจัดการเศษไม้ ให้เกิดประโยชน์
2. ส่งเสริมให้ใช้ถ่านแทนก๊าซหุงต้ม
3. แนะนำส่งเสริมน้ำส้มควันไม้เพื่อเป็นผลพลอยได้จากการตัดกิ่งไม้

การทำน้ำส้มควันไม้ให้บริสุทธิ์ น้ำส้มควันไม้ที่ได้จากการดักเก็บ จะไม่นำไปใช้ประโยชน์ทันที เนื่องจากการเปลี่ยนจากไม้เป็นถ่านไม่ได้เกิดขึ้นพร้อมกันทั้งเตา ดังนั้นควันที่เกิดขึ้นจึงเป็นควันที่ผสมกันระหว่างควันที่อุณหภูมิต่ำและสูง ดังนั้นจะมีน้ำมันดิน และสารระเหยง่ายปนออกมาด้วย น้ำมันดินที่

ละลายน้ำไม่ได้จะนำไปใช้ประโยชน์ในการเกษตรไม่ได้เพราะจะไปปิดปากใบของพืช และเกาะติดรากพืช ทำให้พืชเติบโตช้าหรือตายได้ นอกจากนั้นหากเทลงพื้นดินจะทำให้ดินแข็งเป็นดาน รากพืชไม่สามารถไชลงดินได้ ดังนั้นเมื่อเก็บน้ำส้มควันไม้แล้วต้องทิ้งช่วงและมีการทำให้น้ำส้มควันไม้บริสุทธิ์ก่อนนำไปใช้โดยนำถ่านล้างน้ำให้สะอาดตากให้แห้งบดเป็นผง (อัตราส่วนน้ำส้ม ควันไม้ 100 ลิตร / ผงถ่านบด 5 กก.) กวนให้เข้ากัน ทิ้งไว้ 45 วัน สารที่ก่อกะเจี๊ยงจะตกอยู่ชั้นกลาง ใส่ภาชนะทิ้งไว้อีก 45 วัน ให้ตกตะกอนจะได้ น้ำส้มควันไม้ที่จะนำไปใช้นั่นเอง ส่วนชั้นล่างสุดนั้นเป็นของเหลวข้นสีดำ เราสามารถนำไปกำจัดปลวกได้

การเก็บรักษาน้ำส้มควันไม้ การเก็บรักษาน้ำส้มควันไม้ต้องเก็บในที่เย็นร่มหรือเก็บไว้ในภาชนะทึบแสงและไม่มีสิ่งรบกวน หากเก็บไว้ในที่โล่งแจ้งน้ำส้มควันไม้จะทำปฏิกิริยากับอากาศและรังสีอันตรายไวโอเลตในแสงอาทิตย์กลายเป็นน้ำมันดินซึ่งในน้ำมันดินก็จะมีสารก่อมะเร็งด้วย และหากนำไปใช้กับพืช น้ำมันจะจับกับใบไม้ ทำให้ต้นไม้ไม่สามารถสังเคราะห์แสงได้ดี

วิธีการเผา ใส่ไม้ลงถัง 200 ลิตร ประมาณ 80 กก. โดยเริ่มเก็บน้ำส้มที่อุณหภูมิปากปล่อง 80 องศา และหยุดเก็บที่ 150 องศา โดยอุณหภูมิดังกล่าว จะไม่มีสารก่อมะเร็ง ใช้เวลาเผา 10 ชม. ได้ถ่าน 15 กก. ได้น้ำส้มควันไม้ 2 ลิตร

เตาเผ่าถ่าน 200 ลิตร เป็นเตาที่มีประสิทธิภาพสูง เตาประเภทนี้อาศัยความร้อนไล่ความชื้นในเนื้อไม้ ที่มีอยู่ในเตา ทำให้ไม้กลายเป็นถ่าน หรือเรียกว่า กระบวนการคาร์บอนไนเซชัน นอกจากนี้โครงสร้างลักษณะปิดทำให้สามารถควบคุมอากาศได้ จึงไม่มีการลุกติดไฟของเนื้อไม้ ผลผลิตที่ได้จึงเป็นถ่านที่มีคุณภาพ ชี้น้อยและผลพลอยได้จากกระบวนการเผาถ่าน อีกอย่างหนึ่งคือ น้ำส้มควันไม้ที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในด้านการเกษตรได้

ขั้นการนำไม้เข้าเตาเผาถ่าน

1. นำไม้ที่ต้องการเผาถ่าน มาจัดแยกกลุ่มตามขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางของไม้เป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ - ขนาดเล็ก - ขนาดกลาง - ขนาดใหญ่
2. เรียงไม้ที่มีขนาดเล็กไว้ด้านล่างของเตาขนาดใหญ่ไว้ด้านบน โดยวางทับไม้หมอนยาวประมาณ 30-40 เซนติเมตร การเรียงไม้มีความสำคัญมากเนื่องจากอุณหภูมิในเตา ขณะเผาถ่านไม่เท่ากันโดยอุณหภูมิด้านล่างเตาจะต่ำส่วนอุณหภูมิที่อยู่ด้านบนเตาจะสูงกว่า

ขั้นตอนการเผาถ่าน

ช่วงที่ 1 ไล่ความชื้น หรือคายความร้อนเริ่มจุดไฟเตา บริเวณที่อยู่หน้าเตา ใส่เชื้อเพลิงให้ความร้อนกระจายเข้าสู่เตาเพื่อไล่อากาศเย็นและความชื้นที่อยู่ในเตาและในเนื้อไม้ ควันที่ออกมาจากปล่องควันจะเป็นสีขาว ควันจะมีกลิ่นเหม็น ซึ่งเป็นกลิ่นของกรดประเภทเมธาทอลที่อยู่ในเนื้อไม้ อุณหภูมิบริเวณปากปล่องควันประมาณ 70 - 75 องศาเซลเซียสอุณหภูมิภายในเตาประมาณ 150 องศาเซลเซียส ใส่เชื้อเพลิงต่อไป ควันสีขาวตรงปล่องควันจะเพิ่มขึ้นอุณหภูมิบริเวณปากปล่องควันประมาณ 70-75 องศาเซลเซียส อุณหภูมิภายในเตาประมาณ 200-250 องศาเซลเซียส ควันมีกลิ่นเหม็นฉุน

ช่วงที่ 2 เมื่อไม้กลายเป็นถ่าน หรือ ปฏิกริยาคายความร้อนเมื่อเผาไปอีกระยะหนึ่ง ควันสีขาวจะเริ่มบางลง และเปลี่ยนเป็นสีเทา อุณหภูมิบริเวณปากปล่องควันประมาณ 80-85 องศาเซลเซียส อุณหภูมิภายในเตาประมาณ 300-400 องศาเซลเซียส ไม้ที่อยู่ในเตาจะคายความร้อนที่สะสมเอาไว้เพียงพอที่จะทำให้อุณหภูมิในเตาจะเพิ่มสูงขึ้นในช่วงนี้ค่อยๆ ลดการป้อนเชื้อเพลิงหน้าเตาจนหยุดการป้อนเชื้อเพลิง และเริ่มเก็บน้ำส้มควันไม้ หลังจากการหยุดการป้อนเชื้อเพลิงหน้าเตา จะต้องควบคุมอากาศโดยการหรีหน้าเตาหรือลดพื้นที่หน้าเตาลงให้เหลือช่องพื้นที่หน้าเตาประมาณ 20-30 ตารางเซนติเมตร สำหรับให้อากาศเข้าเพื่อรักษาระดับของอุณหภูมิในเตาไว้ให้นานที่สุดและยืดระยะเวลาการเก็บน้ำส้มควันไม้ให้นานที่สุด โดยช่วงที่เหมาะสมกับการเก็บน้ำส้มควันไม้ควรมีอุณหภูมิบริเวณปากปล่องควัน ประมาณ 85-120 องศาเซลเซียส เนื่องจากเป็นช่วงที่สารในเนื้อไม้ถูกขับออกมาจากนั้นควันก็เปลี่ยนจากควันสีขาวเป็นสีน้ำเงิน จึงหยุดเก็บน้ำส้มควันไม้ อุณหภูมิบริเวณปากปล่องควันประมาณ 100-200 องศาเซลเซียส อุณหภูมิภายในเตาประมาณ 400-450 องศาเซลเซียส

ช่วงที่ 3 ช่วงทำถ่านให้บริสุทธิ์ ขั้นตอนนี้เป็นช่วงที่ไม่จะเปลี่ยนเป็นถ่าน ต้องทำการเพิ่มอุณหภูมิอย่างรวดเร็ว โดยการเปิดหน้าเตาประมาณ 1 ใน 3 ของหน้าเตาทิ้งไว้ประมาณ 30 นาที เมื่อควันสีน้ำเงินเป็นเสีฟ้า แสดงว่าไม้เริ่มเป็นถ่านใกล้เคียงหมดจากนั้นควันสีฟ้าอ่อนลงและจะกลายเป็นควันใสแทน เมื่อมีควันใสเริ่มทำการปิดหน้าเตา โดยใช้ดินเหนียวปิดรอยรั่วและรอยต่อ จากนั้นทำการปิดปล่องควันให้สนิทและอุดรูรั่วทั้งหมด ไม่ให้อากาศภายนอกผ่านเข้าไปได้

ช่วงที่ 4 ช่วงทำการให้ถ่านในเตาเย็นลงเกลี่ยดินบนเตาออกให้เห็นหลังเตา เพื่อระบายความร้อนในเตา จากนั้นทิ้งไว้ประมาณ 1 คืนหรือประมาณ 8 ชั่วโมงเป็นอย่างน้อย เพื่อให้ถ่านดับสนิท แล้วจึงเริ่มการเปิดเตาเพื่อนำถ่านออกจากเตา และนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป

- เรือคายัก

ภาพที่ 319 เรือคายัก

เรือคายัก (อังกฤษ: kayak) เป็นเรือที่ใช้พลังมนุษย์ประเภทหนึ่ง มีลักษณะปิดทางด้านบนของเรือ และมีผ้าป้องกันน้ำเข้าเรือ (spray skirt) ใช้พายแบบมีใบพายสองด้าน คายักต้นแบบถูกพัฒนาจากชนพื้นเมือง Aleut และ Inuit ซึ่งเป็นนักล่าจากเขตใต้อาร์กติก (อเมริกาเหนือ และกรีนแลนด์) เรือ คายักยุคใหม่นั้นมีการออกแบบและวัสดุที่หลากหลายมาก

เรือคายักนั้นสามารถบรรทุกผู้โดยสารได้ หนึ่ง สองหรือสามคน ในบางโอกาส เรือทำจากผ้ากันน้ำ ยึดติดกับขอบด้านบนของที่นั่ง ป้องกันคลื่น ละอองน้ำ และเป็นสิ่งที่ทำให้ "พลิกเรือ" หรือที่เรียกว่า Eskimo Roll ทำได้ ในกรณีที่เรือคว่ำน้ำหากไม่มีผ้าห่องน้ำน้ำเข้าเรือจะทำให้น้ำไหลเข้าเรือ หรือช่วยให้ผู้พายสามารถออกจากเรือได้

“คายัก” มีความแตกต่างจากเรือ “แคนู” อย่างสิ้นเชิง ทั้งการออกแบบและประวัติความเป็นมา เรือแคนู เป็นเรือท้องแบนใช้ใบพายเดี่ยว ถึงแม้ว่าเรือแคนูรุ่นใหม่ ๆ จะมีความยากสำหรับผู้ที่ไม่รู้เรื่องในการแยก แยะประเภทออกจาก คายักแต่สำหรับในอังกฤษและไอร์แลนด์ก็มีการเรียก คายัก ว่าเป็นเรือ แคนู แทนเรือคายักแตกต่างกับเรือแคนู ในลักษณะโครงสร้างของตัวเรือ

การพายเรือคายักนั้นอาจพายในแหล่งน้ำนิ่ง เช่น อ่างเก็บน้ำ ทะเล บึง (sea kayaking) หรือพายในแก่งน้ำเชี่ยว (whitewater kayaking) เช่น แม่น้ำก็ได้ การพายเรือคายักในแม่น้ำมีกระแสควรรกระทำกับเป็นทิวและทำกับผู้มีประสบการณ์

อุปกรณ์ในการไปพายเรือคายักควรมีอย่างน้อย 5 อย่างคือ เรือคายัก, ไม้พาย (Paddle), กระโปรงกันน้ำ (Skirt), เสื้อชูชีพ และหมวกกันน็อค

- โครงการปักไม้ไผ่ชะลอคลื่น

ภาพที่ 320 โครงการปักไม้ไผ่ชะลอคลื่น

ชาวบ้านในชุมชนโคกขาม จังหวัดสมุทรสาคร เป็นตัวอย่างต้นแบบการแก้ปัญหาน้ำกัดเซาะชายฝั่ง โดยใช้ไม้ไผ่ปักเป็นแนวชะลอคลื่นสามารถกันแรงคลื่นและเพิ่มตะกอนดินได้อย่างประสบความสำเร็จแนวไม้ไผ่ชะลอคลื่นที่ ตำบลโคกขาม อำเภอเมือง เกิดจากภูมิปัญญาชาวบ้านเริ่มทดลองมาตั้งแต่ปี 2548 ช่วยลดความแรงของคลื่น ป้องกันการกัดเซาะหน้าดิน ทำให้มีดินงอกขึ้นในเขตตำบลโคกขาม ตำบลพันท้ายนรสิงห์ 800 ไร่ และที่ ตำบลบางหญ้าแพรก 400 ไร่ โดยพื้นดังกล่าวมีการปลูกต้นไม้ควบคู่กันไป และมีหน้าดินสูงขึ้น 1.50 เมตร

นายวรพล ดวงล้อมจันทร์ ผู้ประสานงานเครือข่ายรักษ์อ่าวไทยตอนบนเปิดเผยว่าปีนี้ทางจังหวัดนำไม้ไผ่จำนวน 8 หมื่นลำ ไปปักตามแนวชายฝั่งเป็นทรงหน้าจั่ว ติดกันเป็นแถวยาว ซึ่งรูปแบบใหม่นี้ทำให้ไม้ไผ่ช่วยรับแรงกระแทกของคลื่น ตะกอนที่มากับน้ำจะรอดเข้ามาสะสมกองอยู่หลังแถวไม้ไผ่ทุกวัน เกิดเป็นสันดอนมีพื้นดินเพิ่มขึ้น โดยพื้นที่ปักไม้ไผ่นี้ อยู่ที่ตำบลโคกขาม พันท้ายนรสิงห์ บางหญ้าแพรก ตำบลบางโทรัด ใช้ไม้ไผ่ยาว 5 เมตร ปักลงดินลึก 2.50 เมตร และนับเป็นการร่วมแรงร่วมใจของชาวบ้านที่จะช่วยแก้ปัญหาน้ำกัดเซาะชายฝั่งอย่างจริงจังอีกด้วย โดยจังหวัดสมุทรสาครมีพื้นที่ชายฝั่งติดทะเลประมาณ 40 กิโลเมตร

สาครออนไลน์ โดย เข็มทอง สุวรร กองพันทหารสื่อสาร ที่ 102 นำคณะนักเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า 203 นาย จัดกิจกรรมอนุรักษ์ธรรมชาติชายฝั่งทะเล และศึกษาปัญหาการกัดเซาะของคลื่นลมตามแนวชายฝั่งทะเล ในพื้นที่สมุทรสาคร

ที่มาของการกัดเซาะชายฝั่งบริเวณอ่าวไทยตอนใน ทั้งจากการทรุดตัวของแผ่นดิน ผลพวงการสูบน้ำบาดาล, สภาพคลื่นลมแรงในช่วงมรสุม, พื้นที่ป่าชายเลนแนวกันคลื่นตามธรรมชาติลดลง ถูกบุกรุก

ทำลาย, การขุดลอกตะกอนดินจากพื้นที่ชายฝั่ง ไม่เพียงเท่านั้นการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ หรือภาวะโลกร้อนก็เป็นหนึ่งในสาเหตุสำคัญที่จะทำให้การกัดเซาะทวีความรุนแรงมากขึ้นในอนาคตอันใกล้

จังหวัดสมุทรสาครมีปัญหาน้ำทะเลกัดเซาะชายฝั่งรุนแรงมากอีกจังหวัดของประเทศ ตลอดชายฝั่งทะเลทั้งสิ้น 41 กิโลเมตร ในพื้นที่ 8 ตำบลที่ติดชายฝั่งทะเล สภาพพื้นที่ได้ถูกกัดเซาะหายไป โดยเฉพาะบริเวณชายฝั่งด้าน บ้านสภาการณ ต.โคกขาม อ.เมืองฯ จ.สมุทรสาคร มีอัตราการกัดเซาะกว่า 2.48 เมตรต่อปี ระยะทางที่ถูกกัดเซาะประมาณ 2.69 กิโลเมตร พื้นดินหายไปแล้ว 1 กิโลเมตร วิถีชีวิตชุมชนในอดีตของบ้านโคกขามยึดอาชีพประมงและทำนาเกลือ มีความผูกพันกับประมงพื้นบ้านและเลี้ยงสัตว์น้ำริมชายฝั่งทะเล บ้านเรือนของชาวบ้านได้รับผลกระทบ หลายบ้านต้องถอยร่นเข้ามา โฉนดที่ดินอยู่ในทะเลไปแล้ว

ด้วยวิกฤติกัดเซาะที่เกิดขึ้น ส่งผลให้ชาวบ้านโคกขามลุกขึ้นทำงานวิจัยของตัวเองในปี พ.ศ. 2546 โดยมุ่งไปที่การฟื้นคืนระบบนิเวศชายฝั่งที่สูญเสียไปจากการกัดเซาะ ซึ่งเป็นการฟื้นคืนวิถีชีวิตให้กับชุมชนด้วย

"ลักษณะโครงสร้างเป็นเสาไม้ไผ่ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 3 นิ้ว ยาว 6 เมตรปักลงพื้นท้องทะเล จัดวางให้เป็นรูปทรงสามเหลี่ยมจำนวน 90-100 ลำ ให้หัวสามเหลี่ยมเข้าหาหน้าคลื่น โดยปักเป็น 4 แถวสลับกันเพื่อปิดช่องว่าง เมื่อคลื่นพัดเข้ามาถูกไม้ไผ่แถวนอกจะลดความแรงลงไป ส่วนคลื่นที่ผ่านเข้ามาได้ก็จะไปถูกในแถวต่อไป ก็อ่อนแรงลงอีก ไม่มีพลังพอจะกัดเซาะแนวชายฝั่ง และระหว่างคลื่นม้วนกลับตะกอนที่มากด้วยก็จะตกตะกอนบริเวณแนวชายฝั่งหลังแนวไม้ไผ่ชะลอคลื่นทำไว้" ผู้ใหญ่หมอบอกเล่าถึงโครงสร้างแนวไม้ไผ่ป้องกันการกัดเซาะ ซึ่งเมื่อตะกอนมาสะสมมากขึ้นเรื่อยๆ จนดินแข็งชาวบ้านก็ทำการปลูกป่าชายเลน อย่างต้นแสมและลำพูมาปลูกช่วยยึดตะกอนนี้ไว้ให้งอกกลายเป็นแผ่นดินกลับคืนมา

ปราชญ์ชาวบ้านอย่างลุง นรินทร์ บุญร่วม ผู้ดูแลโครงการทดลองปักไม้ไผ่เพื่อชะลอคลื่น เร่งการตกตะกอนและช่วยการเจริญเติบโตของพันธุ์ไม้ บอกว่า ชุมชนโคกขามทำแนวไม้ไผ่ชะลอคลื่นมาตั้งแต่ปี 2550 และติดตั้งไปได้ 3,000 เมตร ตอนนี้ในชุมชนจัดกิจกรรมปลูกป่าชายเลน และการอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์น้ำ และติดตามดูการสะสมตัวของตะกอนชายฝั่งตลอด 2 ปีที่ผ่านมา ผลที่ได้พบว่า หลังแนวไม้ไผ่มีตะกอนดินสูงขึ้นประมาณ 1.50 เมตร แล้วยังมีการติดตามดูวงจรชีวิตปลาโลมาอริวดี ซึ่งเป็นปลาประจำถิ่น จะพบเห็นในช่วงฤดูหนาว ตั้งแต่ปลายเดือน ธันวาคมถึงเดือนกุมภาพันธ์ ของทุกปี

ที่มา www.thaipost.net/node/16145)

"ปักไม้ไผ่ชะลอคลื่น" หมู่ที่ 8 ตำบลพันท้ายนรสิงห์ อำเภอเมืองสมุทรสาคร คว่ำรางวัลดีเด่น ยุทธศาสตร์อยู่ดีมีสุข ประจำปี 2550 เพราะถือเป็นภูมิปัญญาชาวบ้านที่เป็นประโยชน์และก่อให้เกิดการเรียนรู้ในการฟื้นฟูฟื้นฟูเวศริมฝั่งควบคู่กับการอนุรักษ์ธรรมชาติ

นายชาญวิทย์ วสียงกูร รองผู้ว่าราชการจังหวัดสมุทรสงครามเปิดเผยว่า จังหวัดสมุทรสาครได้แต่งตั้งคณะกรรมการคัดเลือกโครงการกิจกรรมดีเด่น ภายใต้แผนยุทธศาสตร์อยู่ดีมีสุข ระดับจังหวัด ประจำปี 2550 ตามนโยบายของกระทรวงมหาดไทย โดยดำเนินการคัดเลือกโครงการ/กิจกรรมดีเด่น เพื่อใช้เป็นแนวทางปฏิบัติให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อจังหวัดและชุมชน

จากการพิจารณาของคณะกรรมการฯ ปรากฏว่า โครงการ "ปักไม้ไผ่ชะลอคลื่น" หมู่ที่ 8 ตำบลพันท้ายนรสิงห์ อำเภอเมืองสมุทรสาคร ได้รับการคัดเลือกเป็นโครงการ/กิจกรรมดีเด่น เนื่องจากเป็นโครงการที่เกิดจากภูมิปัญญาชาวบ้าน และเป็นกระบวนการเรียนรู้ของคนในชุมชน เพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ให้กับธรรมชาติ รวมถึงเป็นแหล่งเรียนรู้การศึกษาระบบนิเวศทางธรรมชาติ

โครงการดังกล่าวมีความชัดเจนที่จะสร้างพื้นที่ป่าใหม่ รวมถึงการเพิ่มพื้นที่ป่าเดิมเพื่อสร้างแหล่งอาหารของสัตว์น้ำ โดยการปักไม้ไผ่ชะลอคลื่น สามารถช่วยลดความรุนแรงของคลื่นและลดการกัดเซาะพื้นที่ชายฝั่งทะเล จึงนับว่าเป็นโครงการที่เหมาะสมกับรางวัลโครงการ/กิจกรรมดีเด่น ภายใต้ยุทธศาสตร์อยู่ดีมีสุข ประจำปี 2550 ของจังหวัดสมุทรสาคร (<http://www.nicaonline.com>)

เมื่อวันที่ 4 สิงหาคม 2552 เวลาประมาณ 13.55 น. พลเอกหญิง สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้เสด็จพระราชดำเนินนำนักเรียนนายร้อย โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ชั้นปีที่ 4 จำนวน 30 คน คณาจารย์ และผู้ติดตามเสด็จ เดินทางทัศนศึกษาโครงการปักไม้ไผ่ชะลอคลื่น ศูนย์การเรียนรู้และปฏิบัติการอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง มหาชัยตะวันออก ตำบลโคกขาม อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร

ความรู้เกี่ยวกับป่าชายเลน สัตว์และสิ่งมีชีวิตต่างๆ ในป่าชายเลน เช่น ต้นโกงกาง ต้นแสม ปูก้ามดาบ ปลาตีน หอยพิม หอยแครง ฯลฯ และยังมีสถานีโครงการกระดุกปลาหวา ซึ่งจุดพบบริเวณบ่อกุ้งเก่าของนายประสิทธิ์ เจริญชนม์ บริเวณหมู่ 8 ตำบลโคกขาม ได้ขอนำมาเก็บไว้ศึกษาเรียนรู้ที่โรงเรียน นอกจากนี้ทางโรงเรียนยังจัดกิจกรรมปลูกป่าชายเลนเพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และการใช้ไม้ไผ่ตงปักชายฝั่งเพื่อใช้ชะลอคลื่นสร้างแผ่นดิน ผู้สนใจเข้าชมหรือร่วมทำกิจกรรมเป็นหมู่คณะกรุณาติดต่อล่วงหน้า

การแก้ไขปัญหาหระยะสั้นหรือหระยยาวสำคัญคือ การสร้างจิตสำนึกในระยะยาวได้ ซึ่งต้องอดทนต่อเสียงคำจากชาวบ้านบางส่วน ที่เคยได้ประโยชน์แล้วต้องเสียประโยชน์ที่ไม่เข้าใจ ว่าทำไม เมื่อก่อนฉัน

เคยเข้ามาใช้วนร่นหรือวนลาก ตรงนี้ได้ ต่อมาเมื่อทรัพยากรเริ่มฟื้นฟู ซึ่งเขาก็ได้เห็นลูกหอยแครงเกิดเต็มพื้นที่ เมื่อปี 2552 ชาวบ้านเก็บหอยได้ทั้งปี เมื่อเทียบกับก่อนทำโครงการ ชาวบ้านหาหอย แครงทั้งวัน ได้เงินไม่เกิน 200 บาท แต่ตอนนี้ 2-3 ชั่วโมงก็ได้ถึง 700-800 บาท ช่วงที่หาดโคลนสมบูรณ์สูง สุดครอบครัวหนึ่งอาจได้ถึง 3,500-4,000 บาท เวลา 2 ปี ธรรมชาติมันก็เริ่มจะฟื้นฟูได้ด้วยตัวของมันเอง ชาวบ้านส่วนนั้นเริ่มก็เข้าใจและเห็นด้วยกับโครงการมากขึ้น ตอนนี้ชาวบ้านเริ่มมีการทำกระชังปูในลำคลอง ถ้ามีปูมีไข่อยู่นอกกระดอง (แม่ปูที่อุ้มลูก) ก็เอามาใส่ไว้ในกระชังไว้เป็นแม่ปู แม่ปูที่อุ้มลูกเมื่อปล่อยลูกออกไป ขยายพันธุ์อยู่ในคลอง สภาพในคลองก็เริ่มมีปูมากขึ้น ส่วนแม่ปูทางศูนย์ฯ จะแนะนำว่าอย่าเอาไปขายเลย ถ้าปล่อยมันไปก็มีโอกาส รอด เป็นการทำ บุญที่มันบุญคุณได้อุ้มท้องลูกปูมาไว้ ควรนำไปปล่อยห่างจากชาย ฝั่งในเขตพื้นที่หวงห้าม จะได้ไม่ไปติดโพงพางในลำ คลองโพงพาง ซึ่งมีเยอะมาก มีแนวทาง 2 แนวทางที่สามารถที่จะฟื้นฟูทรัพยากรขึ้นมาได้ หนึ่งต้องหยุดใช้หยุดจับก่อนแล้วค่อยๆ ใช้ อย่างที่โคกขามขณะนี้ปีหนึ่งๆ เก็บ (จับ) ได้ 3 หอย หน้าแล้งเก็บ “หอยแครง” หน้าหนาวเก็บ “หอยแมลงภู่” หน้าฝนไปเก็บ “หอยดิน” กว่าชาวบ้านจะเข้าใจได้ใช้เวลา 3-4 ปี

ทุกคนสามารถเข้าถึงทรัพยากรได้ทั้งหมด เพราะสัตว์น้ำเป็นทรัพยากรของชาติ แต่ถ้าคนต่างถิ่นที่เข้ามาในพื้นที่นี้ทุกคนต้องทำตามกติกาของของชุมชน เพราะถ้าเราจะฟื้นฟูมาได้ต้องใช้เวลา ชาวบ้านทั้งในและนอกพื้นที่ต้องเก็บสัตว์น้ำด้วยมือเช่นเดียวกัน เช่น ชาวบ้านท้องถิ่นใช้ถักกระดานเก็บหอย ชาวบ้านต่างถิ่นที่เข้ามาใช้ทรัพยากรก็ต้องใช้ถักกระดานเก็บหอย เป็นต้น คนในพื้นที่ไม่หวงทรัพยากร เพียงแต่ว่าอยากจะทำให้เห็นว่า มนุษย์เคยทำลายทรัพยากรและมนุษย์ก็สามารถฟื้นฟูทรัพยากรได้ ด้วยมือมนุษย์

คนที่หากินขายฝั่งหรือเรียกว่า “ชุมชนชายฝั่ง” จะเข้าใจและรับฟังถึงเรื่องทรัพยากรและการทำงานของศูนย์ฯ แต่ “ผู้เพาะเลี้ยงชายฝั่ง” ที่ไม่ใช่คนชุมชนชายฝั่ง อาศัยอยู่ที่ชายฝั่งเพื่อกำอาชีพเพาะเลี้ยง พวกนี้จะไม่ค่อยรับฟังเพราะเขาไม่เดือดร้อนจาก ฐานทรัพยากรที่เสียหาย แต่พวกชุมชนชายฝั่งเขาเดือดร้อนจากการเปลี่ยนแปลงของฐานทรัพยากรชายฝั่ง ผู้นำชุมชนใช้การพูดคุยกับชาวบ้านเหล่านั้น ปัจจุบันนี้บรรดาลูกๆ ที่ส่งไปเรียนที่ไม่จบจบปริญญาหรือจบปริญญาบางคนก็กลับมาอยู่ที่บ้าน ฉะนั้นชาวบ้านต้องหันมามองฐานทรัพยากรที่จะเป็นเครื่องเลี้ยงชีพเขาในอนาคต ถ้าทุกคนต้องช่วยกันฟื้นฟูทรัพยากร ถ้าทุกคนใช้อย่างเดียวมันก็หมดธรรมชาติไม่สามารถที่จะเติมเต็มขึ้นมาได้ทัน

แนวคิดของการใช้ไม่ไถ่แก้ปัญหาการกัดเซาะของคลื่นทะเล จากศึกษาพบว่า ธรรมชาติของน้ำ เป็นของไหลที่เคลื่อนที่ (ไหล) จะเกิดพลัง งานจล เวลา น้ำอยู่นิ่งๆ น้ำจะไม่เกิดพลังงานจล พลังงานเกิดจะไม่สูญหาย ไปไหลแต่จะถ่ายทอดพลังงานต่อไป ในทะเลคลื่นน้ำจะถ่ายทอดพลังงานให้พื้นที่ชายฝั่ง จึงต้องออกไปตั้งรับหรือชะลอพลังงานก่อนที่จะเข้าถึงชาย ฝั่ง เวลาคลื่นน้ำวิ่งเข้ามาไม่ไถ่เป็นรูปทรงกระบอก

พลังงาน (แรงคลื่น) ที่กระทบไม้ไผ่ลำแรก จะถูกแยกออกไปสองข้าง (แรงที่จะไปกระทบจะลดลงเหลือครึ่งหนึ่งของแรงที่มากระทบ) จะไปกระทบไม้ไผ่ที่ปักลำไม้ไผ่ที่ 2 ลำที่ 3 ซึ่งเอียงกันให้พอเหมาะกับตำแหน่งที่แรงของคลื่นที่พุ่งชนจากลำก่อนหน้านี้ จะถ่ายไปไม้ไผ่ลำที่อยู่ถัดไปตามลำดับ ด้วยแรงที่ลดลงเหลือครึ่งหนึ่งของแรงที่มากระทบก่อนหน้านี้ เมื่อแรงคลื่นถูกแตกออกมันก็วิ่งมาปะทะกันเองและปะทะลำไม้ไผ่อยู่ในกลุ่มไม้ไผ่ แรงคลื่นก็สลายลง ตัวไม้ไผ่เป็นวัสดุธรรมชาติราคาถูกและย่อยสลายได้ และไผ่อายุใช้งาน 5-6 ปี ก็พอดีกับต้นไม้โกงกางและเสมโตขึ้นมาทดแทนได้ โครงการไม้ไผ่ชะลอคลื่น ไม่ใช่โครงการถาวร เมื่อทำโครงการต่อนี้ก็อยู่เสมอว่า เมื่อไหร่ที่ได้ตะกอนเลนต้องรีบปลูกป่า เพราะป่าเท่านั้นที่ยังยับยั้งคลื่นได้

โครงการชะลอคลื่น เริ่มทดลองเอาไม้ไผ่มาปักหลาย ๆ รูปแบบ จนในที่สุดเราได้รูปแบบที่หยุดคลื่นได้ อย่างปีที่แล้วการทำโครงการที่หมู่ 6 บางหญ้าแพรก ช่วงเดือน พฤษภาคม ถึง เดือนสิงหาคม สามารถปลูกป่าได้เลย เพราะตะกอนมันสะสมตัวเร็วมาก ที่สำคัญบริเวณหลังไม้ไผ่อย่าให้กระแสน้ำมันกระเพื่อมเอาตะกอนเลนออกไป

ปัญหาและอุปสรรค เมื่อปี 2550 กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง มาช่วยสร้างกำแพงยาว ๆ เพื่อ สลายพลังงานคลื่น แต่ไม่ดีเท่าที่ควร แรงคลื่นแค่สะดุดแล้วมันก็เคลื่อนตัวต่อไป และถึงแม้จะหยุดได้ ก็ได้แค่ตรงนั้นแต่ข้างๆก็จะถูกกัดเซาะแหวกต่อไป

ในป่าไม้ชายเลนไม่ต้องการอะไรที่ถาวร เราต้องการให้มันเป็นไปตามธรรมชาติและจิตสำนึกคนชายฝั่งในการรักษาป่า ถ้าปักแต่ไม้ไผ่ ไม่ปลูกป่า ก็ต้องอยู่กับไม้ไผ่ต่อไป การเดินเข้าป่าชายเลนไปเจอไม้ไผ่มันก็ยังเป็นธรรมชาติ แต่ถ้าเดินไปแล้วเจอเสาปูนมันไม่ใช่ธรรมชาติ

เมื่อปี 2549 ผู้นำโครงการเดินสายเสวนากับนักวิชาการ โดยขอขึ้นแลกเปลี่ยนความคิดกับนักวิชาการ ผู้เข้าร่วมเสวนาไม่สนใจ ไม่ให้ความสำคัญ ที่ประชุมจะถามแต่พวกอาจารย์ ตอนทางโครงการหลังเริ่มเก็บข้อมูล ทำแผนผัง ทำเอกสาร นำเสนอสภาวัฒนธรรมชาติชายฝั่งก่อนปักไม้ไผ่เป็นอย่างไร หลังปักไม้ไผ่เป็นอย่างไรเริ่มปลูกป่าอย่างไร นักวิชาการเริ่มยอมรับ และมีนักวิชาการเข้ามาศึกษาทำงานของโครงการ ถึงแม้จะมีเอกสารข้อมูล แต่ยังขาดข้อมูลและหลักการเชิงวิชาการสนับสนุน จึงขอให้กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ฯ เชิญนักวิชาการจากจุฬาลงกรณ์มหา วิทยาลัย (อาจารย์สมภพ รุ่งสุภา) มาเก็บข้อมูลหลังแนวปักไม้ไผ่ พบว่า ตะกอนเลนเพิ่มขึ้นเร็วมาก จึงเริ่มคิดพัฒนารูปแบบการทำงาน เวลา นำ เสนอผลงานจะนำเอาข้อมูลวิจัยมานำเสนอด้วย เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือ

การปักไม้ไผ่ มีความเหมาะสมบางพื้นที่ แต่ก็อาจจะไม่เหมาะสมกับบางพื้นที่ ถ้าได้ตะกอนเลนต้องรีบยึดแผ่นดินคืนให้ได้ ต้องรีบปลูกป่า

เครือข่ายที่ร่วมงานโครงการปักไม้ชะลอคลื่นของ จ.สมุทรสาคร มีเครือข่ายอยู่ที่ สมุทรสงคราม สมุทรปราการ ฉะเชิงเทรา เพชรบุรี ภายใต้อำเภอไทยตอนบน และยังมีชลบุรีเข้ามาอีก ชุมชนชายฝั่งก็จะมีกลุ่มอนุรักษ์ชายฝั่งเล็กๆ อยู่ แต่ยังขาดการเชื่อมโยงและการรวมตัวเชิงเครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน ชาวบ้านจะต้องเข้าใจถึงทรัพยากรในพื้นที่ของตนว่า การเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างไร และสามารถฟื้นฟูอย่างไร

เป้าหมายโครงการปักไม้ชะลอคลื่น คือ เพิ่มพื้นที่ป่าชายเลน คืนธรรมชาติและแผ่นดินที่หายไปให้กับชุมชน จังหวัด ประเทศ ซึ่งครั้งหนึ่งมนุษย์ทำลายธรรมชาติ ตอนนี้กำลังคืนธรรมชาติให้แก่ผืนป่า ชุมชนต้องต่อสู้กับกลุ่มบางกลุ่ม ซึ่งต้องการพัฒนาอุตสาหกรรมที่เป็นธุรกิจเฉพาะในกลุ่มไม้ใช้ของชุมชนในพื้นที่ตั้งแต่คลองพิทยาลงกรณ์ มาจนถึงพื้นที่ป่าชายเลน ผ่าน นาเกลือซึ่งเป็นที่อาศัยของนกอพยพซึ่งชาวต่างชาติชอบมาดูนกอพยพพวกนี้ มีวิถีชีวิตนาเกลือและชุมชนชายฝั่ง

● ศาลพันท้ายนรสิงห์

ภาพที่ 321 ศาลพันท้ายนรสิงห์

ศาลพันท้ายนรสิงห์ ตั้งอยู่ทางด้านขวามือบริเวณปากคลองโคกขาม ต.พันท้ายนรสิงห์ อ.เมือง จ.สมุทรสาคร ศาลนี้สร้างขึ้นเพื่อเป็นอนุสรณ์ ถึงความซื่อสัตย์จงรักภักดี ของท่านพันท้ายนรสิงห์ เมื่อปี พ.ศ. 2247 สมเด็จพระสรรเพชญ์ ที่ ๘ (สมเด็จพระเจ้าเสือ)เสด็จประพาส เพื่อทรงเปิด ณ ปากน้ำ เมืองสาครบุรี โดยเรือพระที่นั่งเอกชัย เมื่อเรือพระที่นั่งถึงตำบลโคกขามซึ่งเป็นคลองคดเคี้ยว และมีกระแสน้ำเชี่ยว ในครั้งนั้นพันท้ายนรสิงห์ ทำหน้าที่คัดท้ายเรือพระที่นั่งเอกชัย เกิดอุบัติเหตุ สุนัขไม่สามารถบังคับทิศทางเรือได้ เป็นเหตุให้หัวเรือพระที่นั่งชนกิ่งไม้ใหญ่ ริมคลองโคกขาม ทำให้โขงเรือหักตกลงในน้ำ พันท้ายนรสิงห์ กราบบังคมทูลพระเจ้าเสือให้ประหารชีวิตตามกฎหมายเพียรบาล แม้พระเจ้าเสือจะทรงอาลัยรักน้ำใจพันท้ายนรสิงห์เพียงใด ก็ทรงจำเริญพระทัยปฏิบัติตามพระราชกำหนดที่วางไว้ จึงมีรับสั่งให้

เพชฌฆาตประหารชีวิตพันท้ายนรสิงห์ และให้สร้างศาลเพียงตาขึ้น เพื่อนำศีรษะพันท้ายนรสิงห์ กับ หัวเรือพระที่นั่งเอกชัยที่หักขึ้นพลีกรรมไว้บนศาลตามกฏมณเฑียรบาล

เนื่องจากศาลพันท้ายนรสิงห์เดิม ตั้งอยู่ในคลองโคกขามซึ่งอยู่ลึกเข้าไปประมาณ 4 กิโลเมตร ทางจังหวัดสมุทรสาครพร้อมกับราษฎรจึงได้ร่วมกัน สร้างศาลขึ้นที่ปากคลองโคกขาม เพื่อสะดวกแก่การสักการบูชา แทนศาลเก่า ศาลพันท้ายนรสิงห์ ศาลเดิมที่สร้างขึ้นในสมัยสมเด็จพระเจ้าเสือ นั้น ตั้งอยู่ในคลองโคกขาม บริเวณนั้นปัจจุบัน คือ วัดโคกขาม ตำบลโคกขาม ตอนกลางของคลองโคกขาม ซึ่งเป็นศาลเพียงตาเดิม และเป็นที่เก็บโบราณวัตถุที่เล่ากันว่า เกี่ยวของพันท้ายนรสิงห์ เช่น ชิ้นส่วนของเรือพระที่นั่งเอกชัยและบุษบก เป็นต้น

ภายหลังพระเจ้าเสือได้ทรงให้พระยาราชสงคราม คุมไพร่พลจำนวน 3000 คน ทำการขุดคลองลัดคลองโคกขามที่คดเคี้ยว ไปออกที่บริเวณแม่น้ำท่าจีน กว้าง 5 วา ลึก 6 ศอก สร้างเสร็จในสมัยพระเจ้าอยู่หัวท้ายสระ พ.ศ. 2252 ได้พระราชทานนามคลองนี้ว่าคลองสนามไชย ต่อมาเรียกเป็น คลองมหาชัย

ศาลพันท้ายนรสิงห์ ถูกประกาศขึ้นทะเบียนเป็นโบราณสถานของชาติ ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 72 ตอนที่ 2 เมื่อ วันที่ 4 มกราคม พ.ศ. 2498 กรมศิลปากร ได้ดำเนินการจัดสร้างศาลพันท้ายนรสิงห์ขึ้นอยู่ถัดจากศาลเก่าที่พังลงมาไม่มากนัก โดยกันอาณาบริเวณรอบ ๆ ศาลไว้ประมาณ 100 ไร่ เพื่อจัดตั้งเป็น "อุทยานพันท้ายนรสิงห์" ภายในศาลมีรูปปั้นของพันท้ายนรสิงห์ขนาดเท่าของจริงในท่าถือท้ายคัดเรือ

ในพระราชพงศาวดารกรุงศรีอยุธยาฉบับต่างๆ ได้กล่าวถึงเหตุการณ์ใน พ.ศ.๒๒๔๖ - ๒๒๕๒ สมเด็จพระสรรเพชญ์ ที่๘ ประพาสปากน้ำสาครบุรี และกล่าวถึงพันท้ายนรสิงห์ว่า ท่านเป็นชาวบ้านนรสิงห์ แขวงเมืองอ่างทอง

- เบญจรงค์ชั้นดีบ้านดอนไก่อดี

ภาพที่ 322 เบญจรงค์ดอนไก่อดี

ภาพที่ 323 คณะวิจัยเดินชมหมู่บ้านเบญจรงค์

การทำเครื่องเบญจรงค์ และลายน้ำทอง หมายถึง ขั้นตอนตกแต่งผลิตภัณฑ์ชนิดหนึ่ง โดยการเขียน ลวดลายลงสีบนเคลือบ และผลิตภัณฑ์ที่ตกแต่งแล้วไปผ่านความร้อนไม่สูงมากนัก การตกแต่งด้วยสีบนเคลือบ ซึ่งคนไทย เรียกว่า “เบญจรงค์” เพราะ มี 5 สี ให้สีสดใส และหลากหลาย การเดินเส้นด้วยทองหรือลงพื้นด้วยทอง จะเพิ่มความงามทำให้มีคุณค่ามากขึ้นเรียกว่า “ลายน้ำทอง” ถือเป็นเอกลักษณ์ของไทย ซึ่งได้รับความนิยมแพร่หลาย งานเบญจรงค์ เป็นงานฝีมือประณีตมากทีเดียว โดยเฉพาะลวดลาย และภาพเขียนสมัยโบราณที่มีความหมาย เป็นสิริมงคลแก่ผู้เป็นเจ้าของและผู้พบเห็นเป็นอย่างมาก

หมู่บ้านเบญจรงค์ดอนไก่อดี ตั้งอยู่หมู่ 1 ตำบลดอนไก่อดี เมื่อประมาณ พ.ศ. 2525 กลุ่มชาวบ้านในหมู่บ้านซึ่งส่วนมากเป็นกลุ่มลูกจ้างของ โรงงานเสถียรภาพ ที่เป็นโรงงานผลิตถ้วยชามเซรามิค (ถ้วยชามตราไก่) จึงทำให้กลุ่มลูกจ้างชาวดอนไก่อดี หลายคนเป็นสุภาพสตรีที่ทำ งานอยู่แผนกเขียนลายครามและลายเบญจรงค์ เช่น คุณอุไร แต่งเอี่ยม, คุณผุดผ่อง ภูมาลี, คุณรัชนี ทองเพ็ญ, คุณประภาศรี พงษ์เมธา, คุณมะลิ จันทบดี ฯลฯ ได้รับการถ่ายทอดเอาความรู้และภูมิปัญญาจากวิทยากรทั้งคนไทยและคนจีนโบราณที่ทางโรงงานเสถียรภาพเชิญมาสอนและแนะนำการเขียนลวดลายต่างๆ ลงบนถ้วยชาม เกิดภูมิความรู้และทักษะขั้นตอนการผลิต ตลอดจนการเขียนเครื่องลายคราม แต่ต่อมาโรงงานได้ปิดกิจการ ทำให้กลุ่มลูกจ้างที่ทำงานเกิดการว่างงาน จึงรวมกลุ่มกัน เพื่อที่จะผลิตถ้วยชามที่เป็นลายคราม การผลิตถ้วยชามในรูปแบบเดิมๆ นั้น ปริมาณความต้องการของตลาดมากขึ้น ซึ่งทำให้เกิดเครื่องเบญจรงค์มาจนทุกวันนี้

ในปี พ.ศ. 2536 สำนักงานการพัฒนาชุมชนอำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร ได้มีการรณรงค์สนับสนุน จัดตั้งกลุ่มอาชีพสตรีในระดับตำบลหมู่บ้าน และจัดส่งหมู่บ้านเบญจรงค์ดอนไก่อดีเข้าประกวด หัตถ- กรรมดีเด่น ของมูลนิธิห่มอมงามจิตต์บุรฉัตร ประจำปี 2544 และหมู่บ้านเบญจรงค์ดอนไก่อดีได้รับ รางวัลชนะเลิศระดับประเทศ ทำให้เครื่องเบญจรงค์มีชื่อเสียง ได้รับความนิยมยอมรับมากขึ้น สมาชิกในกลุ่มหมู่บ้านจึงได้รวมกลุ่มกันเป็นระบบและเข้มแข็งขึ้น ภายใต้ชื่อ “กลุ่มหมู่บ้านเบญจรงค์ดอนไก่อดี”

ในปี พ.ศ. 2546 รัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมสนับสนุนการสร้างอาชีพและรายได้แก่ชุมชน โดยจัดให้มี โครงการ “หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์” (One Tambon One Product) ขึ้นทั่วประเทศ และได้มอบ หมายให้ กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย เป็นหน่วยงานหลักทำหน้าที่ส่งเสริมและสนับสนุนได้ มีการจัดประ กวด คัดสรรผลิตภัณฑ์ OTOP ขึ้นในแต่ละแห่ง และผลิตภัณฑ์เบญจรงค์ของกลุ่มหมู่บ้าน เบญจรงค์ดอนไก่อดี ได้รับการคัดสรรเป็นสุดยอด หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (product champion) ระดับ 5 ดาว จึงเป็นที่รู้จักยอมรับอย่างกว้างขวางทั้งในและนอกประเทศ มีลูกค้ามากมายหลากหลาย

ในขณะที่การผลิตเบญจรงค์ก็มีการพัฒนาคิดค้น ดัดแปลง สร้างความเข้มแข็งทางด้านภูมิปัญญาชุมชน และช่วย สร้างอาชีพรายได้ให้กับชุมชนมากขึ้น มีการขยายผลการดำเนินงานออกไปทั้งในชุมชนและ นอกชุมชนอย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะความชำนาญการในการออกแบบและ การเขียนลายเบญจรงค์ และ มีความ สามารถในกระบวนการผลิตเบญจรงค์มากขึ้น

กลุ่มชุมชนดอนไก่อดี ได้มีการบริหารจัดการ โดยสมาชิก และคณะกรรมการการบริหารกลุ่ม โดยมี นางอุไร แต่งเอี่ยม เป็นประธานฯ ปัจจุบันเป็นสมาชิกเครือข่าย OTOP ของ อ.กระทุ่มแบน และมีความ สัมพันธ์ อันดีระหว่างสมาชิกในกลุ่มที่เน้นการพูดคุยหรือการปรึกษาหารือ ในเรื่องต่างๆ เช่น การแจ้ง ข้อมูลข่าวสาร การจำหน่ายผลิตภัณฑ์ในงานมหกรรมและเทศกาลตามที่ทางหน่วยงานภาครัฐและเอกชน จัดขึ้น เพื่อเตรียมผลิตภัณฑ์ไปร่วมและผลิต เปลี่ยนหมุนเวียนกันนำผลิตภัณฑ์ไปจำหน่าย

การจัดซื้อวัตถุดิบ มีการร่วมจัดซื้อ ทำให้ได้วัตถุดิบราคาถูกลงเป็นการลดต้นทุนการผลิต เป็นต้น การผลิตเครื่องเบญจรงค์ของแต่ละบ้านมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว แต่ก็มีการผลิตสินค้าร่วมกัน ถ้าลูกค้ามีการ สั่งทำจำนวนมาก

ถ้ามีคณะนักท่องเที่ยวและคณะทัศนศึกษามาจำนวนมาก ก็จะมีการบรรยายถึงภาพรวม ประวัติ ความเป็นมา ขั้นตอนการผลิต ณ ศูนย์ OTOP หลังจากนั้นก็จะมีการแบ่งกลุ่มผู้มาเยี่ยมชมออกเป็นกลุ่ม

ย่อย นำชมการผลิตเบญจรงค์ของสมาชิกแต่ละบ้าน เพื่อให้ทุกคนได้มีโอกาสจำหน่ายสินค้าได้ทัดเทียมกัน การเอื้อเฟื้อต่อชุมชน

สมาชิกกลุ่มฯ ยินดีสนับสนุนส่วนราชการ และมีการมอบผลิตภัณฑ์ให้เป็นของฝากของที่ระลึกทุกครั้งที่มีการมาตรวจเยี่ยม ทั้งการร่วมต้อนรับแขกผู้มีเกียรติระดับประเทศก็หลายครั้ง โดยให้การต้อนรับที่อบอุ่นและเป็นมิตร ส่งผลให้เกิดภาพลักษณ์ที่ดีของชุมชน อำเภอ จังหวัด และประเทศไทย

นอกจากนี้กลุ่มฯ ยังให้บริการที่พักค้างแรม (HOME STAY) มีการจัดสรรผู้มารับบริการไปยังสมาชิกอย่างทั่วถึง พร้อมทั้งให้บริการสอนการเรียนลายเบญจรงค์ ชมการสาธิตทำเบญจรงค์ และสวนกล้วยไม้ นานาพันธุ์ ฯลฯ

1. กระบวนการผลิตและสร้างสรรค์งานศิลปหัตถกรรมเครื่องเบญจรงค์ตอนไถ่

1.1 วัตถุดิบ ที่ใช้ในการผลิตมีอยู่ในประเทศ เช่น ดินดำจากจังหวัดสุราษฎร์ธานี ดินขาวจากจังหวัดระนองหรือลำปาง ทรายแก้วจากจังหวัดระยอง และหินฟันม้าจากจังหวัดนครราชสีมา วัตถุดิบมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการผลิต ผู้ผลิตต้องมีความเข้าใจอย่างถ่องแท้ในเรื่องของวัตถุดิบที่นำมาใช้งาน เพื่อตอบสนองงานที่ผลิตขึ้นให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการใช้งาน และตามความต้องการของลูกค้า รวมทั้งมีคุณภาพและประสิทธิภาพในการทำงาน ก่อให้เกิดการพัฒนากรรมวิธีการผลิต การออกแบบ และการสร้างผลิตภัณฑ์ชนิดใหม่ ๆ วัตถุดิบที่มีความเหนียวประเภทนี้ ได้แก่ ดินชนิดต่างๆ ซึ่งมีคุณสมบัติแตกต่างกัน และเหมาะที่จะนำผลิตเครื่องปั้น ได้แก่

1) ดินเกาลิน (Kaolin หรือ China Clay) หรือเรียกว่า ดินขาว (หินฟันม้า) เกิดจากการแปรสภาพของหินแกรนิต มีความบริสุทธิ์สูง เนื้อดินหยาบ สีขาวหม่น มีความเหนียวน้อย หดตัวน้อย ทนความร้อนได้สูงระหว่าง 1,180 -1,300 องศาเซลเซียส

2) ดินเหนียว (Ball clay) หรือเรียกว่า ดินดำ เป็นดินที่เกิดจากการชะล้างดินเกาลิน โดยธรรมชาติมีแร่เหล็กปนอยู่ค่อนข้างสูง กับสารอินทรีย์ปนอยู่บ้าง เนื้อดินละเอียด สีคล้ำ มีความเหนียว จุดหลอมละลายระหว่าง 1,180 - 1,300 องศาเซลเซียส เมื่อเผาเสร็จแล้วผลิตภัณฑ์จะมีสีขาวหม่น หรือสีเนื้อเหมาะแก่การทำเครื่องปั้น ประเภทเนื้อดินและเนื้อดินแกร่ง หรือใช้ผสมกับดินเกาลินให้แข็งและเหนียวขึ้น เพื่อใช้ทำเครื่องปั้นประเภทเครื่องกระเบื้อง

3) ดินขาวเหนียว (Plastic clay) เกิดจากการผุกร่อนของหิน เนื้อดินละเอียด สีเนื้อ หรือสีเทา มีความเหนียว มักใช้ผสมกับดินชนิดอื่น ๆ เพื่อให้สามารถขึ้นรูปทรงได้ง่าย

4) ดินแดง (Red clay หรือ Surface clay) เป็นดินที่มีความเหนียวมาก มีเหล็กและแอลคาไล (alkali) ผสมอยู่ในเนื้อดินค่อนข้างสูง เนื้อดินสีเทาเข้มหรือสีน้ำตาลเข้ม-อ่อน มักนำไปทำกระเบื้องมุงหลังคา โอ่ง ไห ครก หม้อดิน กระจาดต้นไม้ ฯลฯ เมื่อนำไปทำผลิตภัณฑ์อาจต้องผสมทราย เพื่อป้องกันการแตกร้าว

5) ดินสีเทา หรือ ดินสโตนแวร์ (Stoneware clay) เป็นดินที่มีความเหนียว เนื้อดินเป็นสีเทาอ่อน สีเทาเข้ม หรือสีน้ำตาลเข้ม เมื่อนำไปทำผลิตภัณฑ์สามารถขึ้นรูปได้ดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งการขึ้นรูป โดยใช้แป้นหมุน ทนความร้อนสูงระหว่าง 1,200 – 1,500 องศาเซลเซียส ดินชนิดนี้ส่วนใหญ่ใช้ทำผลิตภัณฑ์ประเภทเคลือบทนไฟแรงสูง

6) ดินทนไฟ (Fire clay) เป็นดินเนื้อค่อนข้างหยาบ มีซิลิกา (silica) และ อะลูมินา (alumina) ผสมอยู่มากดินมีสีน้ำตาลอ่อน สีเทา หรือสีคล้ำ มีความเหนียวมาก ทนความร้อนสูงถึง 1,500 องศาเซลเซียส โดยไม่เปลี่ยนสภาพ ส่วนใหญ่จึงนำไปใช้วัสดุทนไฟ เช่น ทุ่นทนไฟสำหรับวัตถุดิบในเตาเผาอิฐทนไฟ ขึ้น ส่วนของเตาเผา เป็นต้น

2. กระบวนการผลิตของเครื่องเคลือบขาว

2.1 ขั้นตอนการเตรียมวัตถุดิบ วัตถุดิบ ได้แก่ ดินปั้น เป็นสิ่งสำคัญในการทำเบญจรงค์อย่างยิ่ง เพื่อให้ผลิตภัณฑ์มีคุณภาพดี จึงต้องเตรียมวัตถุดิบให้มีคุณสมบัติตรงตาม ความประสงค์ เช่น ปรับเนื้อดินให้มีความเหนียวพอเหมาะแก่การขึ้นรูป ปรับให้เนื้อดินสุกตัวในอุณหภูมิ ต่ำ หรือปรับเนื้อดินให้เหมาะกับการทำเครื่องเคลือบ การเตรียมวัตถุดิบมีขั้นตอนดังนี้

1) การบดดินหรือหิน ไม่ว่าจะเป็นดินหรือหิน ต้องนำมาบดเป็นผงโดยใช้เครื่องมือบดชนิดต่าง ๆ ซึ่งสามารถทำได้รวดเร็วและ ได้ปริมาณมาก สำหรับวัตถุดิบที่ไม่แข็งมากนักและมีปริมาณไม่มาก

2) การล้างดิน โดยทั่วไปเนื้อดินธรรมชาติจะมีสิ่งเจือปนอยู่มาก เช่น กรวด ทราย เศษไม้ เป็นต้น ทำให้ไม่เหมาะในการนำมาทำผลิตภัณฑ์ จึงต้องล้างดินให้สิ่งเจือปนออกไปก่อน

3) การผสมวัตถุดิบ ได้แก่ การนำวัตถุดิบ เช่น หิน ดิน หรือแร่ต่างๆ ผสมกันให้เนื้อดินเหมาะแก่การทำผลิตภัณฑ์ ซึ่งขึ้นอยู่กับ สูตรและเทคนิค ที่คิดค้นขึ้นมาเอง

4) การแยกเหล็กจากเนื้อดิน เนื้อดินจะมีแร่เหล็กผสมอยู่ จึงต้องแยกออก โดยใช้เครื่องมือแยกเหล็ก เครื่องมือดังกล่าวใช้หลักการเปลี่ยนกระแสไฟฟ้าเป็นแม่เหล็ก ดังนั้นเมื่อนำเอาดินใส่ลงไปในเครื่องมือแยกแม่เหล็ก แม่เหล็กจะดูดเหล็กในน้ำดินออกจนหมด การนำน้ำดินมาแยกเหล็กควรผ่านวิธีการบด การล้าง การผสม มาก่อน

5) **การหมักดิน** ดินที่ผ่านขั้นตอนการเตรียมวัตถุดิบมาแล้ว แม้จะมีคุณสมบัติตามต้องการ แต่ดินยังมีความเหนียวน้อย ซึ่งไม่อาจนำมาขึ้นรูปผลิตภัณฑ์ได้ ต้องนำดินไปหมักในโอ่งปูนหรือโอ่งดิน โดยใส่น้ำลงในภาชนะที่ใช้หมักให้ดินมีความชุ่มอยู่เสมอ จะทำให้ดินมีความเหนียวยิ่งขึ้น ยิ่งแช่หมักเป็นเวลานานความเหนียว จะเพิ่มมากขึ้น

6) **การอัดดิน** เป็นวิธีการทำน้ำดินให้กลายเป็นเนื้อดินปั้น โดยใช้เครื่องอัดดิน น้ำดินจะถูกดูดผ่านแผ่นอัด เพื่อไล่น้ำออกจนเนื้อดินจับตัวเป็นแผ่น จนสามารถนำไปนวด เพื่อใช้งานต่อไป การอัดดินโดยไม่ใช้เครื่องมือ อาจทำได้โดยเทน้ำดินลงบนแผ่นปูนพลาสติกอร์ ให้แผ่นปูนดูดซับน้ำจนดินหวมดจับตัวเป็นเนื้อดินปั้นพร้อมนำมาขนาดต่อไป

7) **การนวดดิน** ทำให้เนื้อดินผสมเป็นเนื้อเดียวกันและไล่ฟองอากาศที่อยู่ในดินออกไป อาจทำได้โดยใช้เครื่องรีดดินช่วย เพื่อให้เร็วขึ้น ดินที่ผ่านการรีดแล้ว เมื่อนำไปนวดด้วยมือต่ออีกเล็กน้อย ก็พร้อมที่จะนำไปขึ้นรูปได้ กรณีที่ไม่ใช้เครื่องมือ อาจใช้มือนวด ใช้เท้าเหยียบ หรือใช้ไม้ทุบ การนวดดินควรทำบนพื้นไม้ เพื่อป้องกันไม่ให้สิ่งเจือปนเข้าไปในเนื้อดิน เมื่อผ่านการนวดแล้ว ดินจะมีความเหนียวและความชื้นพอเหมาะ ในการนำไปขึ้นรูปผลิตภัณฑ์ต่อไป

2.2 ขั้นตอนการขึ้นรูป การขึ้นรูป มี 2 วิธี ได้แก่ การหล่อ และการปั้น

2.3 **ขั้นตอนการตกแต่งและเผาเครื่องเคลือบขาว** การตกแต่งและทำให้ผลิตภัณฑ์สวยงาม สอดคล้องกับรูปทรงและหน้าที่ใช้งาน โดยคำนึงถึง ขนาด สัดส่วน และพื้นที่ ในการตกแต่ง เพื่อเพิ่มความสวยงามและสนใจให้มีการใช้ผลิตภัณฑ์นั้น **การตกแต่งลวดลายมีวิธีการ ดังนี้**

1) **การขีด (Incised)** ทำโดยใช้เครื่องมือที่มีคมขีดขีดลวดลายลงบนผลิตภัณฑ์ ในขณะที่เนื้อดินยังหมาด ๆ การขีดอาจเป็นเส้นลึกหรือเส้นตื้นก็ได้ โดยให้เกิดรูปตามต้องการ ลวดลายชนิดนี้เมื่อมานำไปเผาเคลือบ จะให้เกิดความสวยงามและความคงทนถาวร

2) **การเคลือบ (Glaze)** เป็นการตกแต่ง โดยนำผลิตภัณฑ์ ไปชุบน้ำเคลือบ หรือเทราดด้วยน้ำเคลือบ ซึ่งจะมีเทคนิคแตกต่างกัน ทั้งการทำน้ำเคลือบและวิธีเคลือบ ทำให้ผลิตภัณฑ์สวยงามมีคุณค่า เมื่อนำไปเผาอีกครั้งที่อุณหภูมิ 1,280 องศาเซลเซียส ทำให้ผลิตภัณฑ์ที่เป็นเครื่องเคลือบขาวเหมาะที่จะใช้สำหรับการเขียนลายเบญจรงค์ต่อไป

3) วัตถุดิบและส่วนประกอบของผลิตภัณฑ์ (เครื่องเบญจรงค์)

3.1 เครื่องเคลือบขาว เป็นการปั้นหรือขึ้นรูปด้วยดินและผ่านการเข้าเตาเผาเพื่อให้คงทนมีหลากหลายประเภท เช่น แจกัน จาน ชาม ถ้วย ช้อน ท็อปปิ้งอาหาร โถ แก้วน้ำ ชุดกาแฟ ชุดน้ำชา โคมไฟ ตลับ ถ้วยรางวัล ฯลฯ ลักษณะผิวมี 2 แบบ คือ ผิวมันและผิวด้าน

3.2 สีฝุ่น มีหลากหลายสีเดิมมีการนำเข้าจากประเทศญี่ปุ่นโดยสั่งจากบริษัทตัวแทนจำหน่ายที่อยู่ในกรุงเทพฯ ก่อนใช้ต้องบดละเอียด เนื่องจากเป็นก้อนอยู่ปัจจุบันสามารถหาสีวัตถุดิบภายในประเทศได้แล้ว

3.3 อุปกรณ์เขียนลาย

- 1) **น้ำทอง 12%** ต้องนำเข้าจากประเทศเยอรมัน ขวดเล็กๆ ราคาประมาณ 18,000 บาท
- 2) **ทินเนอร์** ใช้ลบเส้นทองหรือผสมน้ำทอง เพื่อเขียนลาย
- 3) **กระบอกฉีดยา (syringe)** ใช้เติมน้ำทอง เพื่อใช้แทนปากกาเขียน
- 4) **ปากกาเขียน** ช่วยให้การเขียนลายได้จำนวนมากและรวดเร็วขึ้นกว่าการใช้พู่กัน เพราะการใช้พู่กันต้องจุ่มน้ำทองและทินเนอร์ ตลอด เวลานั้นน้ำทองจะระเหยเร็ว สิ้นเปลืองมาก
- 5) **พู่กันใช้เขียนลายเส้นสี** ซึ่งปัจจุบันหาผู้เขียนที่มีความชำนาญได้น้อยมาก
- 6) **แป้นหมุน** ใช้ร่างเส้นและวนขอบทองบนของขาที่มีลักษณะกลม

3.4 อุปกรณ์ลงสี

- 1) **พู่กันจีนเบอร์ 1,2,3** (พู่กัน 1 ด้าม ใช้เพียงสีเดียวเท่านั้น จะไม่ใช่ปนสีกัน)
- 2) **ไม้ปลายแหลม** ใช้ขีดสีหากลงสีผิด

3.5 อุปกรณ์เผา เป็นเตาไฟฟ้าประกอบด้วย ตัวเตาเผา และตู้ควบคุมความร้อนในเตาเผา

4) การเขียนลายเบญจรงค์

1 การเตรียมเครื่องเคลือบขาว คือการเตรียมภาชนะ รูปทรงต่างๆ ที่ต้องการผลิตเครื่องเบญจรงค์

2 การเขียนลาย เมื่อแบ่งส่วนเครื่องเคลือบขาว ด้วยการวนทองแล้ว ก็เริ่มเขียนลายด้วยปากกาเขียน ลวดลายที่เขียน ได้แก่ ลายพุ่มข้าวบิณฑ์ ลายดอกไม้ ลายก้านขด ลายดอกโบตั๋น ฯลฯ

เป็นต้น ลักษณะการเขียนลายพิเศษแบบหนึ่ง เป็นการเขียนลายประเพณีต่างๆ และลายตัวละครในวรรณคดี ซึ่งมี 2 แบบ คือ การเขียนสด และการปั้นแบบ

3 การลงสี เมื่อเขียนลายเสร็จแล้ว ทิ้งไว้ให้ทองแห้งซัก 30 นาที 1 ชั่วโมง แล้วนำมาลงสีต่างๆ ซึ่งมีหลักการลงสีอยู่ที่การให้โทนสีควรให้โทนสีตัดกัน ทั้งนี้ ลักษณะก่อนเผาสีจะด้าน ไม่เป็นเงามัน ลายเส้นทองเป็นสีน้ำตาล

4 การวนขอบทอง หลังลงสีเสร็จทิ้งไว้ ประมาณ 1-2 ชั่วโมง แล้วนำมวนขอบทองเพื่อเก็บงานครั้งสุดท้าย

5) การเผาเครื่องเบญจรงค์ เตาเผาใช้ความร้อนในการเผาที่ 800 องศาเซลเซียส ใช้เวลาประมาณ 4 ชั่วโมง เพื่อให้สีและทองสุก ปล่อยให้อุณหภูมิเตาค่อย ๆ ลดลง ทิ้งให้เย็นประมาณ 8 ชั่วโมง เพื่อให้สีและทองสุก ปล่อยให้อุณหภูมิเตาค่อยๆ ลดลงทิ้งให้เย็นประมาณ 8 ชั่วโมง จึงนำออกจากเตาตรวจสอบความเรียบร้อยและคุณภาพของงานเบญจรงค์ ก่อนนำออกมาจำหน่ายหรือส่งให้ลูกค้าต่อไป

ลวดลายและจุดขายที่สำคัญของเครื่องเบญจรงค์ในหมู่บ้านดอนไก่อี ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มหมู่บ้านเบญจรงค์ มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว เน้นลวดลายประณีต มีความละเอียดอ่อน บ่งบอกถึงวิถีชีวิตไทยดั้งเดิม และภูมิปัญญาด้านฝีมือช่างของชาวบ้าน ที่ผ่านการเรียนรู้และสั่งสมประสบการณ์ จนเกิดความชำนาญด้านการผลิต เป็นชิ้นงานได้อย่างละเอียดสวยงาม ซึ่งเอกลักษณ์งานเบญจรงค์ในเรื่องลวดลายสีสันทัน และรูปทรงต่างๆ ได้ถูกประยุกต์ผ่านลวดลายที่ประกอบด้วย

1) ลวดลายหลัก (จะเป็นลายไทย ลายประเพณีและลายดอกไม้ต่างๆ) ซึ่งมี 2 ลักษณะ คือ ลายดั้งเดิม และลายประยุกต์

2) ลวดลายลูกคั่น ซึ่งเป็นลายเฉพาะของงานเบญจรงค์ มีประโยชน์เพื่อแยกลวดลายบนภาชนะไม่ให้ติดกันจนดูเลอะเทอะมักจะอยู่ตามขอบภาชนะ เป็นการสลับลายทำให้เกิดความสวยงาม

ลวดลายที่ใช้เขียนมี 11 ลายได้แก่ ลายดอกพิกุล ลายพุ่มข้าวบิณฑ์ ลายเทียนหยด ลายก้านขด ลายจักรี ลายดอกบัว ลายดอกไม้ ลายประเพณี ลายภาพจิตรกรรมไทย ลายรูปสัตว์และ ลายก้านแย่ง อย่างไรก็ตามลวดลายที่ได้รับความนิยมใช้มากที่สุดห้าอันดับแรกได้แก่ ลายดอกพิกุล ลายพุ่มข้าวบิณฑ์ ลายจักรี ลายดอกบัว และลายประเพณี

ลักษณะเด่นเครื่องเบญจรงค์ที่สำคัญของหมู่บ้านดอนไก่อี ได้แก่

1) ความงดงาม ละเอียดอ่อนของลายเบญจรงค์ มีความประณีตมาก ชวนให้อยากซื้อมาเก็บไว้เป็นที่ระลึก

2) การออกแบบตกแต่งหน้าร้านให้เป็นชั้น หรือเป็นมุมแสดงสินค้าวางโชว์ให้เห็นเป็นหมวดหมู่ตามสไตล์ของเจ้าของบ้าน ชวนให้น่าซื้อ

3) มีการสาธิตขั้นตอนกระบวนการผลิตเครื่องเบญจรงค์ ซึ่งแต่ละร้านได้จัดไว้ เพื่อสาธิตให้ลูกค้าที่สนใจได้ศึกษา และความน่าสนใจในส่วนนี้คือ การสาธิตให้เห็นถึงความละเอียดอ่อนและความประณีตของเครื่องเบญจรงค์ที่นี่

4) ความมีอัธยาศัยไมตรีที่丁寧ของเจ้าของร้าน และชาวบ้านดอนไถ่ดี ที่ให้การต้อนรับลูกค้าด้วยความอบอุ่นและเป็นกันเอง ทำให้ผู้มาเยี่ยมชมเยือนเกิดความรู้สึกประทับใจอยากแวะเวียนมาอีก

3. แหล่งจำหน่ายผลิตภัณฑ์และช่องทางการจัดจำหน่ายทั้งภายในและต่างประเทศ

1) จำหน่าย ณ ร้านค้า ภายในหมู่บ้านเบญจรงค์ดอนไถ่ดี ซึ่งจะมีนักท่องเที่ยว นักธุรกิจและผู้สนใจและรับทราบข้อมูลผ่านอินเทอร์เน็ต เดินทางมาเยี่ยมชมและซื้อสินค้าโดยเฉพาะกลุ่มหมู่บ้านเบญจรงค์ดอนไถ่ดี มีที่พักแบบโฮมสเตย์ สำหรับผู้ สนใจที่จะเรียนรู้วิถีชีวิตและวิธีการทำเบญจรงค์โดยคิดราคาผู้เข้าพักค้างแรมห้องธรรมดารายละ 250 บาท ห้องปรับอากาศรายละ 500 บาท/ คน/ คืนพร้อมบริการสอนเขียนลายลงภาชนะตามที่ต้องการ

2) จำหน่ายให้กับผู้ที่มาศึกษาดูงานเป็นหมู่คณะ โดยกรรมการกลุ่มจะมีการบรรยายสรุป ณ ศูนย์ OTOP และจัดสรรจำนวนผู้มาดูงานให้ผู้เยี่ยมชมและซื้อสินค้าตามบ้านของสมาชิก

3) การออกร้านจำหน่ายในงานมหกรรมที่ทางราชการสนับสนุน เช่น ศูนย์แสดงสินค้าเมืองทองธานี ห้างสรรพสินค้าต่างๆ โดยมีส่วนราชการสนับสนุน เช่น กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงอุตสาหกรรมรวมถึงสำนักงานพัฒนาชุมชน จังหวัดสมุทรสาคร ที่ส่งเสริมการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ OTOP เป็นประจำทุกเดือน

4) การจำหน่ายผ่านการสั่งทำซึ่งลูกค้าสามารถติดต่อสั่งทำสินค้า ตามรูปแบบและลวดลายที่ต้องการโดยการทำการตกลงราคาเป็นครั้งคราว ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ

5) ส่วนราชการสนับสนุนโดยการนำนักท่องเที่ยว นักธุรกิจ หรือ ข้าราชการ ทั้งชาวไทยและต่างประเทศมาเยี่ยมชมและซื้อสินค้า

การปกครอง บ้านดอนไถ่ดี ตั้งอยู่เป็นหมู่บ้านที่ 1 ในจำนวนทั้งหมด 6 หมู่บ้านของตำบลดอนไถ่ดี อำเภอกะทู้แบน จังหวัดสมุทรสาคร มีผู้ปกครองหมู่บ้านตำบล ดังนี้

- 1) ผู้ใหญ่บ้าน และกำนันตำบลดอนไถ่ดี
- 2) นายกองค์การบริหารส่วนตำบลดอนไถ่ดี

- 3) ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน
- 4) สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล
- 5) ประธานกลุ่มหมู่บ้านเบญจรงค์ดอนไก่อีดี คือ นางอุไร แดงเอี่ยม

การประกอบอาชีพ ทำนา ทำสวน ประมง ค้าขาย บริการ รับจ้าง รับราชการ และอื่นๆ
ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้าง มีรายได้เฉลี่ยประมาณ 60,000 บาทต่อคน/ปี

สถานที่สำคัญในหมู่บ้าน หอกระจายข่าวจำนวน 1 แห่ง โรงงานอุตสาหกรรมจำนวน 11 แห่ง ศูนย์ข้อมูลหมู่บ้าน/ศาลากลางบ้านจำนวน 1 แห่ง ศูนย์สาธารณสุขมูลฐานและมีอาสาสมัครสาธารณสุขให้บริการจำนวน 1 แห่ง ศูนย์แสดงและจำหน่ายสินค้า OTOP จำนวน 1 แห่ง ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลดอนไก่อีดีจำนวน 1 แห่ง

วัฒนธรรมและภูมิปัญญาชุมชน

- 1) มีการอนุรักษ์ศิลปะการเขียนลายเบญจรงค์ ซึ่งเป็นภูมิปัญญาที่ถ่ายทอดกันมาและมีการคิดค้นรูปแบบ ลวดลายใหม่เพิ่มขึ้นตลอดเวลา จนเป็นผลิตภัณฑ์ชุมชน (OTOP ระดับ 5 ดาว) มีชื่อเสียงยอมรับทั่วไป
- 2) ในหมู่บ้านมีประเพณีทำบุญตักบาตร ในวันขึ้นปีใหม่และวันสำคัญๆ เป็นประจำทุกปี
- 3) มีการจัดงานวันกตัญญู รดน้ำดำหัวผู้สูงอายุในงานวันสงกรานต์ทุกปี

สรุปวิธีการทำเครื่องเบญจรงค์ (ที่มา: student.swu.ac.th)

กรรมวิธีการผลิตหรือการขึ้นรูปผลิตภัณฑ์เครื่องเบญจรงค์มีความสำคัญอย่างยิ่ง ผู้ผลิตต้องมีความชำนาญ มีความรู้ความสามารถ เข้าใจในเทคนิคต่าง ๆ อย่างเพียงพอในการผลิตเครื่องเบญจรงค์แต่ละชนิด รวมไปถึงอุปกรณ์และเครื่องมือต่างๆ ที่ช่วยในการผลิต การผลิตจนได้เครื่องเบญจรงค์มีสองขั้นตอนหลักๆ คือ การผลิตเซรามิกสีขาว (เครื่องขาว) และกระบวนการเขียนลายเครื่องเบญจรงค์

เครื่องขาวที่นำมาผลิตเป็นเครื่องเบญจรงค์ เครื่องขาวจะเป็นภาชนะรูปทรงต่างๆ มีสีขาว เช่น โถประดับ จาน ชาม แก้วน้ำ หม้อข้าว ชันข้าว แจกัน ชุบน้ำชา และชุดกาแฟ เป็นต้น ลักษณะการเคลือบขาวนั้นมี 2 ลักษณะ คือ เคลือบเงา และเคลือบด้าน ซึ่งเมื่อนำมาผลิตเป็นเครื่องเบญจรงค์แล้ว จะให้ความสวยงามที่แตกต่างกันไป เครื่องขาวสามารถซื้อได้จากโรงงานในอำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร จังหวัดสระบุรี ราคาขึ้นอยู่กับแบบ และขนาดของเครื่องขาวที่ใช้

วัตถุดิบและเนื้อดินที่ใช้ในการผลิตเครื่องขาวเพื่อทำเครื่องเบญจรงค์ วัตถุดิบมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการผลิตชิ้นงาน ที่ผลิตขึ้นให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการใช้งาน และเป็นไปตามความ

ต้องการของผู้ผลิต รวมทั้งมีคุณภาพสูง ผู้ผลิตต้องความเข้าใจอย่างถ่องแท้ในเรื่องของวัตถุดิบที่นำมาใช้งาน ซึ่งจะก่อให้เกิดการพัฒนากรรมวิธีการผลิต การออกแบบ และการสร้างผลิตภัณฑ์ชนิดใหม่ขึ้นได้ วัตถุดิบที่นำมาใช้ทำเครื่องเบญจรงค์ จะประกอบด้วย วัตถุดิบที่มีความเหนียว วัตถุดิบที่ไม่มีความเหนียว และวัตถุดิบอื่นๆ มีดังนี้

1) วัตถุดิบที่มีความเหนียว วัตถุดิบประเภทนี้ได้แก่ ดินชนิดต่างๆ ซึ่งมีคุณสมบัติแตกต่างกัน แต่ที่เหมาะสมแก่การนำมาผลิตเครื่องปั้น และเครื่องเบญจรงค์ ได้แก่ ดินเกลิน (ดินขาว) ดินเหนียว (ดินดำ) ดินขาวเหนียว ดินแดง ดินสีเทา(ดินสโตนแวร์) ดินทนไฟ เป็นต้น

2) วัตถุดิบที่ไม่มีความเหนียว เป็นวัตถุดิบนำมาใช้ผสมลงไปในเนื้อดินที่นำมาปั้นผลิตภัณฑ์ หรือใช้เป็นส่วนผสมของน้ำเคลือบ ซึ่งได้แก่ หินประเภทต่างๆ หินที่นำมาใช้งานดังกล่าว ได้แก่ หินฟันม้า (Flespar) หินเขี้ยวหนุมาน (Quartz) หินไฟโรฟิลไลต์ (Pyrophyllite)

3) วัตถุดิบอื่น ในการทำผลิตภัณฑ์เครื่องปั้น ยังได้ใช้วัตถุดิบอื่นผสมลงในเนื้อดินปั้นหรือน้ำเคลือบ เพื่อให้เหมาะสมกับหน้าที่ใช้งานของผลิตภัณฑ์แต่ละชนิด วัตถุดิบดังกล่าว ได้แก่ ถ้ำกระดูก (Bone Ash) ทัลค์ (Talc) เซอร์คอน (Zircon) สารประกอบอะลูมินา (Alumina)

กระบวนการผลิตและเขียนลายเครื่องเบญจรงค์ ในการผลิต จะเริ่มเขียนวงทอง เพื่อเป็นเส้นนำลาย ส่วนในลวดลายที่มีรายละเอียดสูง เช่น ลายประเพณีไทย ถ้าลวดลายที่เป็นเรื่องราวในวรรณคดี ต้องมีการลอกลาย หรือร่างเส้นบนพื้นผิวของเครื่องขาว ก่อนจะลงลายน้ำทองหรือตัดเส้นหลักก่อน แล้วเริ่มเขียนลายตามต้องการด้วยน้ำทอง ทิ้งไว้ให้แห้ง เมื่อแห้งดีแล้วจะนำมาลงสี ตามลายที่เขียนทองไว้จนครบ การลงสีต้องไม่หนาจนเกินไป เพราะจะทำให้สีหลุดง่าย และต้องไม่บางจนเกินไป เพราะจะทำให้สีจางได้ง่าย ความเร็วในการลงสีนี้ อาจจำเป็นต้องใช้ช่างฝีมือหลายคน หากชิ้นงานมีรายละเอียดมากๆ ต้องมีการจัดแบ่งส่วนในการลงสีกัน ต่อมาจะทำการเก็บรายละเอียดต่างๆ และวงทองตามส่วนต่างๆ อีกครั้ง

ในบางกลุ่มผู้ผลิตอาจมีเทคนิคพิเศษ ด้วยการลงสีพื้นก่อน การตัดเส้นหลักและลงสีลาย ทำให้ได้ชิ้นงาน ที่มีความสวยงามแปลกออกไป ส่วนผสมบางอย่างนี้เป็นส่วนผสมเฉพาะตัวของกลุ่มผู้ผลิต จากนั้นก็นำชิ้นงานเข้าเตาเผา โดยเผาในอุณหภูมิประมาณ 800 องศาเซลเซียส ใช้เวลาเผาประมาณ 4 -5 ชั่วโมง เมื่อเตาเย็น จึงนำเครื่องเบญจรงค์ออกมา และวางรอไว้จนอุณหภูมิเย็นลงในอุณหภูมิปกติ

ในส่วนของการควบคุมอุณหภูมิในการเผาก็มีความสำคัญเช่นกัน เพราะสีบางสี ที่ใช้ในการเขียนลาย อาจซีดหรือจางลง หรืออาจมีการผิผิวเกินไปได้ ถ้าควบคุมอุณหภูมิได้ไม่คงที่ เช่น อุณหภูมิต่ำหรือสูงเกินไป ผู้ผลิตแต่ละราย จะเก็บข้อมูลการทดลองจากการทำงานและจากประสบการณ์ของกลุ่มผู้ผลิต

ง.2 นันทนาการ

- ล่องเรือชมหมู่บ้านประมง

ล่องเรือชมหมู่บ้านประมง ที่ “ต.พันท้ายนรสิงห์” จังหวัดสมุทรสาคร เป็นกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวสามารถล่องเรือท่องเที่ยวจากศาลพันท้ายนรสิงห์ไปหมู่บ้านประมงและออกปากอ่าวไทย ควรเริ่มล่องเรือแต่เช้าตั้งแต่ 9.00 น. เริ่มจากศาลพันท้ายนรสิงห์

- ล่องเรือชมหิ่งห้อย

บ้านคู้่น้ำรีสอร์ท ชมหิ่งห้อยริมสายน้ำ

ภาพที่ 324 ชมหิ่งห้อยที่บ้านคู้่น้ำรีสอร์ท

ที่มา www.never-age.com

ล่องเรือชมหิ่งห้อย นักท่องเที่ยวสามารถล่องเรือเพื่อชมหิ่งห้อยได้พร้อมทั้ง พายเรือคายัก ปั่นจักรยาน ชมธรรมชาติ ที่คู้่น้ำรีสอร์ท ช่วงเวลาหรือฤดูกาลที่เหมาะสม โดยปกติแล้วหิ่งห้อยจะมีตลอดทั้งปี แต่จะมากในฤดูร้อน และฤดูฝน โดยเฉพาะในช่วงฤดูฝนตั้งแต่เดือน พฤษภาคม – ตุลาคม

- ล่องเรือประมงชมอ่าวมหาชัย

ภาพที่ 325 อ่าวไทย

ที่มา สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬา จังหวัดสมุทรสาคร

ภาพที่ 326 บรรยากาศข้างทางล่องเรือประมงชมอ่าวมหาชัย

ที่มา สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬา จังหวัดสมุทรสาคร

ภาพที่ 327 ล่องชมวิถีชุมชน สมุทรสาคร

ที่มา <http://www.sakulthaionline.com>

ล่องเรือประมงชมอ่าวมหาชัย เป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เป็นทางเลือกสำหรับนักท่องเที่ยวที่ชอบล่องเรือและผู้ที่จะสนใจจะชมธรรมชาติของอ่าว เนื่องจากจังหวัดสมุทรสาครมีภูมิประเทศเป็นที่ราบลุ่มชายฝั่งทะเล ตั้งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำท่าจีนและปากอ่าวไทย จึงมีความหลากหลายทั้งทางด้านภูมิเศรษฐกิจด้านประมง และทางเชื้อชาติ วัฒนธรรม และการดำรงชีวิต จากการที่จังหวัดสมุทรสาครได้สร้างปะการังเทียม ค้นธรรมชาติสู่ทะเลเพื่ออนุรักษ์ธรรมชาติและรักษาสีน้ำเงินให้เป็นที่อยู่อาศัยของพันธุ์ปลาชนิดต่าง ๆ ที่ลดน้อยลงและใกล้จะสูญพันธุ์ รวมทั้งการอนุรักษ์หอยพิมพ์ การเลี้ยงหอยแมลงภู่ การจัดทำโป๊ะปลาทุ การปักไม้ไผ่ชะลอคลื่น จนเกิดความอุดมสมบูรณ์ทำให้เป็นแหล่งกำเนิดของสัตว์น้ำวัยอ่อน เป็นแหล่งอาหารของสัตว์น้ำขนาดใหญ่ เช่น ปลากะตัก ปลาทู ปลูโลมาอิรวดี วาฬบรูด้า นอกจากนั้นยังเป็นที่พำนักพักอาศัยของนกนา ๆ ชนิด จึงเหมาะอย่างยิ่งที่จะพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลอย่างต่อเนื่องและเป็นรูปธรรม เพื่อเป็นทางเลือกใหม่ให้กับนักท่องเที่ยวที่ชื่นชอบธรรมชาติ ดูนกตกปลา ตลอดจนวิถีชีวิตของชาวทะเล

ที่มา http://pr.prd.go.th/samutsakhon/ewt_news.php?nid=633&filename=index

- กิจกรรมศึกษาและเที่ยวชมถ่ายภาพ

ภาพที่ 328 วังปลา

ที่มา www.siamfishing.com

ภาพที่ 329 หอยแครง

ที่มา <http://www.sakulthaionline.com>

กิจกรรมศึกษาและเที่ยวชมถ่ายภาพ เป็นกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวและผู้สนใจเข้าสามารถเข้ามาศึกษาข้อมูลและเก็บภาพถ่ายได้ อาทิเช่น การทำวังกุ้ง วังปลา ชมแหล่งเลี้ยงหอยแครง การทำนาเกลือ โดยเฉพาะการรื้อเกลือ เป็นกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศชอบมาดูและถ่ายรูปการรื้อเกลือค่อนข้างมาก ในช่วงเดือนมกราคม-กุมภาพันธ์

- กิจกรรม“การเดินวิ่งปั่นทำนรสิงห์ มินิฮาฟมาราธอน

ภาพที่ 330 การเดินวิ่งมินิฮาฟมาราธอน

ที่มา <http://www.sakulthaionline.com>

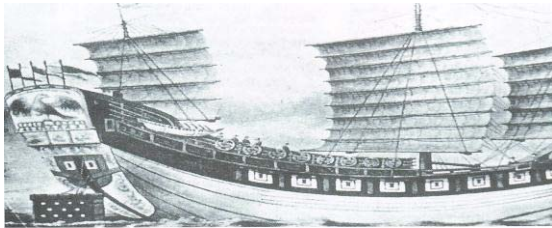
กิจกรรม การเดินวิ่งปั่นทำนรสิงห์ มินิฮาฟมาราธอน ในช่วงเดือน กุมภาพันธ์ รวมถึง 14 แล้ว ปัจจุบันมีคนมาร่วมเดินวิ่งเป็นคนในพื้นที่ประมาณ 13% เป็นไทยคนนอกพื้นที่ใกล้เคียงและชาวต่างประเทศ ประมาณ 87% โดยมี อบต.พันท้ายนรสิงห์เป็นเจ้าภาพ ร่วมกับจังหวัด

กิจกรรมนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อยกย่องเทิดทูนวีรกรรมของพันท้ายนรสิงห์ นายท้ายเรือในสมัยพระเจ้าเสือที่เสียสละด้วยการให้พระเจ้าเสือประหารตน จากการที่ไม่สามารถบังคับทิศทางเดินเรืออันเนื่องมาจาก กระแสน้ำเชี่ยวและคลองคดเคี้ยว ทำให้หัวเรือพระที่นั่งเอกชัยชนเข้ากับต้นไม้จนหัวเรือหัก นอกจากนี้ยังส่งเสริมการออกกำลังกายในจังหวัด ประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวจังหวัดสมุทรสาคร รวมทั้งเพื่อจัดหา รายได้สนับสนุนการสร้างอาคารห้องพักรักษาผู้ป่วยโรงพยาบาลสมุทรสาคร และจัดหาทุนการศึกษาให้แก่เด็กนักเรียนที่มีฐานะยากจน

ที่มา <http://www.sakhononline.com/news/?p=57>

ง.3 ธรรมชาติ

- ท่าฉลอม

เรือสำเภา เป็นเรือบรรทุกสินค้าจากประเทศจีน มาจำหน่ายในประเทศไทยโดยมาเทียบท่าที่ท่าจีน หรือท่าฉลอม

ภาพที่ 331 เรือสำเภา

ภาพที่ 332 เรือต่งเก

ท่าฉลอม เป็นสุขาภิบาลแห่งแรกในส่วนภูมิภาค ท่าฉลอมเป็นตำบลหนึ่งของท่าฉลอม เป็นสุขาภิบาลแห่งแรกในส่วนภูมิภาค ท่าฉลอมเป็นตำบลหนึ่งของจังหวัดสมุทรสาคร ตั้งอยู่ปากอ่าว ที่แม่น้ำท่าจีนไหลลงสู่อ่าวทะเลไทย ในอดีตท่าฉลอมเป็นตำบลที่มีความเจริญที่สุดของ จ.สมุทรสาคร ประชากรส่วนใหญ่เป็น ชาวจีน เมื่อปี พ.ศ. 2443 ท่าฉลอมแบ่งการปกครองเป็นสามหมู่คือ หัวบ้าน กลางตลาด และท้ายตลาด

การจัดตั้งการสุขาภิบาลท่าฉลอม พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระราชประสงค์อันแรงกล้าที่จะจัดให้มีข้อ บัญญัติเกี่ยวกับ พระบรมราชานุภาพของพระ มหากษัตริย์ของประเทศ เช่น อารยประเทศได้ถือปฏิบัติ และ ทรงมีพระราช ดำริที่จะให้ประชาชน พลเมืองได้เข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองประเทศ เพื่อช่วยกันทำนุบำรุงบ้านเมืองให้เจริญ ลุล่วงแนวคิดแบบใหม่ของระบอบการปกครองในประเทศตะวันตก ในระยะ แรกได้ทรงโปรดเกล้าฯ อนุญาตให้กระ- ทรวงมหาดไทย ดำเนินการเปลี่ยนแปลง ให้ผู้ดำรงตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านและกำนัน เป็นผู้ได้รับเลือกมาจากประชาชนในท้องถิ่น แทนที่ทางรัฐบาลจะเป็นผู้แต่งตั้งดังเช่นในสมัยก่อน

สมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพ ผู้รับผิดชอบในราชการและเป็นผู้รักษาการตามกฎหมายสำหรับหัวเมืองในส่วนภูมิภาคก็ได้ทรงดำริ ที่จะดำเนิน การตามพระราชประสงค์ของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเรื่อยมา การสุขาภิบาลกรุงเทพฯได้เริ่มงานมาหลายปี การจัดตั้งการสุขาภิบาลหัวเมืองยังไม่สามารถจะทำได้ เพราะเสด็จในกรมฯ ทรงเห็นว่าประชา ชน ยังไม่พร้อมที่จะรับแนวคิดแบบใหม่ จึงต้องการที่จะทำให้ประชาชนมีความเข้าใจ และเห็นคุณประโยชน์ของการสุขาภิบาลนี้เสียก่อน อีกหลายปี จนกระทั่งถึง ร.ศ.124 (พ.ศ. 2448) สมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพจึงทรงเริ่มงานจัดตั้ง

สุขาภิบาลหัวเมืองขึ้นเป็นครั้งแรกโดย ทรงเลือกเอาตำบลท่าฉลอม ซึ่งขณะนั้นอยู่ในสภาพเสื่อมโทรม สกปรก รกรุงรัง จนไม่เป็นที่สบพระราชหฤทัยของพระบาท สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 สมเด็จพระ ทยาดำรงราชานุภาพ จึงได้มีตราฉบับนี้มายัง พระยาพิไชยสุนทร เมื่อได้รับตราฉบับนี้ แล้วขอให้เรียก กำนันผู้ใหญ่บ้านที่ตลาดท่าฉลอมมาประชุม อ่านตราฉบับนี้ให้ฟังและปรึกษากันดูว่าจะควรทำอย่างไร กับ ตำบลท่าฉลอม ซึ่งขณะนั้นอยู่ในสภาพเสื่อมโทรมเป็นที่ สกปรก รกรุงรัง อย่าให้พระเจ้าอยู่หัวทรงติเตียน ได้"

ในที่สุดผู้ว่าราชการเมืองสมุทรสาครทั้งกำนันผู้ใหญ่ บ้านได้ชักชวนให้ประชาชนและพ่อค้าในตำบล ท่าฉลอมร่วม มือช่วยกันสละเงิน ได้แก่ การเรียโรเพื่อนำมาปรับปรุงตลาด ท่าฉลอมให้สะอาด ได้เงินเป็น จำนวนทั้งสิ้น 5,472 บาท โดยได้นำเงินจำนวนที่ได้มาทำเป็น ถนนปูอิฐขนาดกว้าง 2 วา ได้ยาวถึง 11 เส้น 14 วา และ จ้างคนปัดกวาดเศษขยะมูลฝอยที่ทิ้ง จนตลาดท่าฉลอม สะอาด เป็นระเบียบสมควร ประารถนา

สมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพทรง มีความยินดีเป็นอันมาก พระองค์ทรงรายงานทูลเกล้า ถวายต่อพระบาท สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ ให้ทรงทราบถึงความร่วมมือร่วมใจของประชาชนชาว ท้องถิ่น ในตลาดท่าฉลอมในการสละเงินทองปรับปรุงบ้านเมืองให้เจริญขึ้นและในขณะเดียวกันเสด็จใน กรมก็ได้ทรงเห็นเป็นโอกาสอันงาม ที่จะเริ่มงานสุขาภิบาลหัวเมืองขึ้นที่ตำบลท่าฉลอมเป็นแห่งแรกเสียเลย เพราะสิ่งที่ดำเนินการไปนั้นยังต้องมีการบำรุงและเสริมสร้างกันไปอีก จึงทรงเสนอต่อพระบาทสมเด็จพระ เจ้าอยู่หัว พร้อมขอพระบรมราชานุญาต แก่ไข "ภาษีโรงเรือน" เพื่อ จัดสมทบเป็นรายได้ แก่สุขาภิบาล ที่ ตั้งขึ้น หน้าที่โดยย่อ ๓ ประการของสุขาภิบาลที่เสด็จในกรมทรงเสนอไว้แต่แรก คือ

- (1) ซ่อมแซมรักษาถนนหนทาง
- (2) จุดโคมไฟให้มีแสงสว่างในเวลาค่ำคืนเป็นระยะตลอดถนนในตำบลนั้น และ
- (3) ให้จ้างลูกจ้างสำหรับกวาดขนขยะมูลฝอยของโสโครกต่าง ๆ ในตำบลนั้นไปทิ้งเสียที่อื่น

เพื่อเป็นสัญลักษณ์ของพระราชประสงค์ แห่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ในด้านการ สุขาภิบาล พระองค์จึงเสด็จไปทอดพระเนตรและไปเป็นเกียรติ ปวงชนควรจะได้สำนึกในพระมหา กรุณาธิคุณ ในการเปิดถนนที่ราษฎรตำบลท่าฉลอมออกเงินสร้างสำเร็จตั้งชื่อว่า "ถนนถวาย" เมื่อวันที่ 18 มีนาคม ร.ศ.124 นับว่าเป็นการเริ่มงานสุขาภิบาลหัวเมืองขึ้นเป็นแห่งแรกด้วย

คณะกรรมการสุขาภิบาลท่าฉลอมชุดแรกที่ได้ตั้ง ขึ้นประกอบด้วยสมาชิกดังนี้ คือ (1) หลวงพัฒนาการภักดี กำนันตำบลท่าฉลอม (2) ขุนพิจารณ์นรกิจ (3) ขุนพินิจนรภาร (4) จินพัก (5) จินสุข (6) จินเนา (7) จินอุต (8) จินไปผู้ใหญ่บ้าน

การบริหารงานสุขาภิบาลท่าฉลอมในระยะต่อมาเป็น ไปอย่างเรียบร้อยดี เพราะปรากฏว่า การเก็บภาษีโรงเรือนในตลาดท่าฉลอมได้เก็บตลอดทุกบ้านเรือนทั้งที่ทำการค้าขายหรือมิได้ค้าขาย และไม่ว่าในบังคับใดๆ ย่อมเสียให้โดยไม่เกี่ยงงอน การจ่ายเงินของคณะกรรมการสุขาภิบาลก็จ่ายโดยเข็มัดเข้ม ด้วยความรู้สึกเสียดาเงินและมีบัญชีโฆษณาให้คนทั้งหลายทราบเสมอทุกเดือนว่าเก็บเงินได้เท่าใด จ่ายใช้ไปเท่าใด คงเหลือเป็นเงินเท่าใด ตามความต้องการของสมเด็จเสนาบดีทุกประการ

พระองค์ได้ทรงแนะนำ ให้ข้าหลวงเทศาภิบาลไปจัดหาสถานที่เพื่อจัดตั้งการสุขาภิบาลขึ้นเป็นการทดลองในท้องที่ ๆ มีความจำเป็นและสมควรที่จะจัดก่อน แต่การจัดตั้งการสุขาภิบาลนี้เสด็จในกรมทรงดำริให้ "เกิดจากความนิยมของราษฎรก่อน คือ ให้ราษฎรนำหน้า และรัฐบาลตามหลัง" ทั้งนี้ เพื่อให้การสำเร็จไปด้วยความชอบของประชากร

ประวัติเรือฉลอม จากความหมายของพจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน ให้ความหมายว่า “เรือฉลอม” คือ เรือต่อชนิดหนึ่งคล้ายเรือกระแซง หัวท้ายงอนเรียว กลางป่อง ตัวเรือเป็นเหลี่ยม กระดานข้างเรือเป็นทาบเกล็ด นิยมใช้ ตามหัวเมืองชาย ทะเลแถบปากอ่าว สำหรับบรรทุกสินค้าหรือหาปลา สมัยโบราณเวลาเกิดศึกสงครามก็จะถูกเกณฑ์ไปใช้ในราชการทัพด้วย อาจติดใบหรือไม้ก็ได้.

เรือฉลอมชายฝั่ง คำว่า ฉลอม หมายถึง เรือใบชนิดใดชนิดหนึ่งจะใช้แบบใดก็ได้ เรือฉลอม เป็นเรือ ใบที่รักษารูปแบบดั้งเดิมไว้ เรือฉลอมเดิมใช้เป็นเรือประมง และใช้เป็นเรือลำเลียงสินค้า ตัวเรือยาว กินน้ำตื้น กาบเรือสูงพ่นน้ำมาก สังเกตได้จากทวนหัวทวนท้ายตรงและยื่นขึ้น ส่วนมากเสาใหญ่เอนไปทางซ้ายเรือ จะใช้หางเสือสองอันห้อยลงไปสองข้างกาบท้ายเรือ ตอนบนยึดกับหลักหางเสือ และถัดลงไปยึดไว้กับกาบเรือ เมื่อจอดเรือทำการจับปลา อาจถอดหางเสือเรือขึ้นข้างหนึ่งก็ได้ และตั้งไว้ท้ายเรือโดยเอาหางเสือเรือทำหน้าที่เป็นใบเรือ เพื่อให้หัวเรือหันสู่ลม เรือฉลอมขนาดเล็กจะใช้ใบแฉวนขนาดใหญ่ใบเดียว ซึ่งโดยทั่วไปจะยึดปลายมุมใบตอนล่างไว้กับเสา เรือขนาดใหญ่ขึ้นจะมีใบหน้า (ใบหัวเรือ) ขนาดเล็กอีกใบหนึ่งไม่มีสายยึดเสา เพื่อสะดวกในการล้มเสา และมักใช้ใบแฉวนแบบจีน เรือฉลอมที่ใช้ใบแฉวนชนิดแหลม (ปลายบนข้างหนึ่งแหลม) ทวนหัวทวนท้ายยื่นขึ้นมา และใช้หางเสือเรือชนิดติดอยู่ที่สองข้างกาบ

ท้ายเรือนี่ มีส่วนสำคัญมาก หรือเอาแบบเรือมาจากมลายูผสมอินโดนีเซีย การผลิตเรือลอมชายฝั่งจำลองจากไม้สักทอง เป็นหนึ่งในภูมิปัญญาของจังหวัดสมุทรสาคร

บทบาทและความสำคัญของคลองในอดีต คลองมีบทบาทและความสำคัญต่อวิถีชีวิตของคนไทยในอดีตอย่างมาก ทั้งในด้านการคมนาคมขนส่งทางน้ำ การป้องกันตัวเมืองทางด้านยุทธ- ศาสตร์ การนำน้ำไปหล่อเลี้ยงพื้นที่ทาง การเกษตร การระบายน้ำ เพื่อป้องกันน้ำท่วมขัง ในบริเวณที่ราบลุ่ม และการนำน้ำมาใช้ในการอุปโภคบริโภคของบ้านเรือนที่อาศัยอยู่ริมสองฝั่งคลอง รวมทั้งในเขตเมือง และชุมชนใหญ่ๆ ที่ต้องอาศัยน้ำประปา เพื่อการดำรงชีวิต วิถีชีวิตของคนไทยในอดีตจนถึงปัจจุบันผูกพัน กับคลอง โดยเห็นได้จากการปลูกบ้านเรือนอยู่ริมฝั่งคลอง

การขุดคลองในประเทศไทยมีทำกันตั้งแต่สมัยสุโขทัย เรื่อยมาจนถึงสมัยรัตนโกสินทร์ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คลองที่ยังคงมีความสำคัญอยู่ในปัจจุบัน ส่วนใหญ่เป็นคลองที่ขุดขึ้น ในสมัยรัตนโกสินทร์ ตั้งแต่รัชกาลที่ ๑ ถึงรัชกาลที่ 5 เมื่อการคมนาคมทางน้ำมีบทบาทสำคัญยิ่ง ในรัชกาลที่ 5 ถึงแม้จะเริ่มมีการคมนาคมขนส่งทางรถไฟเป็นครั้งแรกในประเทศไทย แต่การคมนาคมทางน้ำตามแม่น้ำลำคลองต่างๆ ก็ยังคงมีความสำคัญอยู่ มีการตั้งกรมคลองขึ้น เพื่อดูแล รับผิดชอบการขุดคลอง และการดูแลรักษาความสะอาดของคลองต่างๆ อย่างสม่ำเสมอ และใกล้ชิด ในสมัยรัชกาลที่ 6 คลองเริ่มลดความสำคัญลงไม่มีการขุดคลองสายยาว ๆ เพิ่มขึ้นมากเหมือนเมื่อก่อน เนื่องจากการขนส่งทางถนน และทางรถไฟ มีความสำคัญมากขึ้น แต่ถึงกระนั้นคลองที่มีอยู่เดิมก็ยังคงมีบทบาทเกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตของคนไทยอย่างใกล้ชิด โดยเฉพาะ ในด้านการสัญจรทางน้ำของผู้คนในท้องถิ่น การชลประทาน การระบายน้ำบริเวณที่ราบลุ่ม และการประปา

บทบาทที่สำคัญของคลอง

1. เพื่ออำนวยความสะดวกในการสัญจรทางน้ำ การสัญจรทางน้ำในคลองบางกอกใหญ่ ปัจจุบันมีการใช้เรือหางยาวแทนเรือแจวในสมัยก่อนคลองสายยาว ๆ ที่ขุดขึ้น เพื่อเชื่อมกรุงเทพฯ กับหัวเมืองใกล้เคียงในภาคกลางและภาคตะวันออก เช่น คลองพระยาบรรลือ คลองเจดีย์บูชา คลองภาษีเจริญ คลองมหาสวัสดิ์ คลองดำเนินสะดวก คลองแสนแสบ คลองประเวศบุรีรมย์ คลองต่างๆ เหล่านี้ ช่วยอำนวยความสะดวก ในการสัญจรทางน้ำในอดีตเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การขนส่งพืชผลในท้อง ถิ่นเข้ามาสู่กรุงเทพฯ เพื่อการบริโภคในประเทศ และการส่งเป็นสินค้าออก ถึงแม้ว่าปัจจุบันการขนส่งทางน้ำตามคลองต่างๆ เหล่านี้จะลดน้อยลง

2. เพื่อเป็นแหล่งเพาะเลี้ยงและจับสัตว์น้ำ ในอดีตคลองต่างๆ มีน้ำใสสะอาด เป็นแหล่งเพาะเลี้ยง และสามารถจับสัตว์น้ำมาบริโภค เป็นอาหารของคนในท้องถิ่น สัตว์น้ำที่มีอยู่อย่างชุกชุม ในคลองต่างๆ ได้แก่ ปลาน้ำจืดหลายชนิด กุ้งก้ามกราม และกุ้งก้ามเกลี้ยง มีผู้ที่จับสัตว์น้ำด้วยการทอดแห ยกยอ ตกปลา และตกกุ้งอยู่ตามคลองต่างๆ ทั่วไป ซึ่งในปัจจุบันไม่ค่อยมีให้เห็นแล้ว

3. เพื่อการส่งน้ำเข้าไร่นาและการระบายน้ำ การขุดคลองในอดีต มีวัตถุประสงค์สำคัญอย่างหนึ่ง คือ การนำน้ำจากแม่น้ำเข้าไปตามคูคลองต่างๆ แล้วกระจายไปสู่ ไร่นาสวนไร่นาต่างๆ คลองจึงให้ประโยชน์ในด้านการส่งน้ำเข้าสู่ พื้นที่การเกษตรที่ตั้งอยู่ห่างจากแม่น้ำ ไม่ว่าจะเป็นการขุดคลองภาษีเจริญ คลองดำเนินสะดวก คลองพระโขนง และ คลองประเวศบุรีรมย์ ล้วนให้ความสำคัญกับด้านการชลประทานทั้งสิ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งคลองรังสิตประยูรศักดิ์ ซึ่งขุดเชื่อมแม่น้ำเจ้าพระยา กับแม่น้ำนครนายกนั้น ให้ประโยชน์ในด้านการชลประทานอย่างกว้างขวางในบริเวณทุ่งหลวง หรือที่ปัจจุบันเรียกว่า ทุ่งรังสิต จนกลายเป็นแหล่งปลูกข้าวที่สำคัญมากแห่งหนึ่งในพื้นที่ใกล้กรุงเทพฯ

คลองยังมีบทบาทสำคัญในด้านการระบายน้ำไม่ให้เกิดน้ำท่วมขังในบริเวณที่ราบลุ่ม เมื่อมีฝนตกหนักในฤดูฝนโดยทำหน้าที่เป็นแหล่งรับน้ำจากพื้นดิน ระบายลงสู่แม่น้ำสายต่างๆ คลอง ที่ทำหน้าที่ในการระบายน้ำเช่นนี้ ตามปกติจะมีการสร้างประตูน้ำไว้ที่ปากคลอง เพื่อควบคุมการไหลของน้ำในปริมาณ และตามระยะเวลาที่ต้องการ

เพื่อการป้องกันพระนครในยามเกิดศึกสงคราม ในสมัย กรุงศรีอยุธยา กรุงธนบุรี และกรุงรัตนโกสินทร์ มีการใช้แม่น้ำและลำคลองเป็นแนวป้องกันรักษาเมืองทางด้านยุทธศาสตร์ หากเกิดสงครามข้าศึกจะยกกำลังเข้าโจมตีเมืองได้ยากขึ้น เนื่องจากต้องฝ่าด่านที่เป็นกำแพงเมืองและป้อมปราการ รวมทั้งคลองคูเมืองที่เป็นแนวป้องกันตัวเมืองไว้อีกชั้นหนึ่ง ปัจจุบันคลองคูเมืองที่เป็นแนวป้องกันทางยุทธศาสตร์ได้ลดความสำคัญลง เนื่องจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีในด้านการทหาร แต่ก็ยังคงมีความสำคัญทาง ด้านประวัติศาสตร์ เช่น คลองคูเมืองเดิม ซึ่งอยู่ชั้นในสุดของเกาะรัตนโกสินทร์ สร้างขึ้นในสมัยธนบุรี คลองรอบกรุง (คลองโอ่งอ่าง-บางลำพู) ซึ่งเป็นคลองคูเมืองชั้นกลาง สร้างขึ้นในรัชกาลที่ 1 และคลองผดุงกรุงเกษม ซึ่งเป็นคลองคูเมืองชั้นนอก สร้างขึ้นเมื่อมีการขยายเขตตัวเมืองกรุงเทพฯ ในรัชกาลที่ เป็นต้น

5. **เพื่อเป็นคลองประปา** เป็นคลองที่นำน้ำจากแม่น้ำ มาผ่านกรรมวิธีทำเป็นน้ำสะอาด เพื่อการอุปโภคบริโภคของราษฎร คลองประปาสายแรกที่เกิดขึ้นในประเทศไทย มีในรัชกาลที่ 5 เพื่อนำน้ำดิบจากแม่น้ำเจ้าพระยา ที่จังหวัดปทุมธานี ซึ่งอยู่เหนือระดับที่น้ำเค็มจะขึ้นถึง ส่งผ่านตามลำคลองมา ผ่านกรรมวิธีที่โรงกรองน้ำประปาสามเสน เพื่อผลิตให้เป็นน้ำสะอาด สำหรับการอุปโภคบริโภคของราษฎร ในเขตกรุงเทพฯ

- คลองโคกขาม

ภาพที่ 333 คลองโคกขาม

คลองโคกขาม เป็นคลองที่มีลักษณะคดเคี้ยวมากนับร้อยโค้งในลักษณะ โค้งข้อศอก แคบ และตื้นมาก โดยเฉพาะตอนเวลาน้ำลง การเดินทางด้วยเรือในคลองในสมัยก่อนชาวบ้านจะเข้าคลองรอเวลาในจังหวะน้ำขึ้นสูงจึงจะสะดวก แต่ถ้าเดิน ทางตอนน้ำลงมาก ๆ บางช่วงคลองจะต้องมีการลงเข็น ค้ำ ถ่อเรือ หรืออาจต้องติดอยู่กลางคลองรอจนน้ำขึ้นจึงจะไปต่อได้ ถ้าคนนอกพื้นที่ไม่คุ้นเคยเส้นทางในคลองทางมาก่อน ก็ยากจะรู้ได้ว่าช่วงข้างหน้าที่จะค้ำน้ำนี้ไปแล้วจะเป็นอย่างไร เนื่อง จากช่วงที่เรือจะเข้าค้ำน้ำจะมองไม่เห็นลักษณะของลำคลองข้างหน้าว่าจะคดไปทางซ้ายหรือขวา มากน้อยแค่ไหน และจะมีสิ่งกีดขวางอะไรอยู่บ้าง โดยเฉพาะสองฝั่งคลองเป็นป่าที่เต็มไปด้วยต้นแสมและต้นโกงกางที่มีกิ่งก้านจะยื่นออกมากรงกรังในคลอง และ ในสมัยก่อนแถบนี้มีผู้คนอาศัยอยู่น้อยมาก จะผู้คนอาศัยอยู่ก็อยู่กันกลุ่มเป็นหมู่ สภาพคลองยากแก่การช่วยกันดูแล ทำให้ครั้งที่พระเจ้าเสือหรือสมเด็จพระสรรเพชญ์ที่ 8 (พ.ศ. 2246-2252) เสด็จประพาสต้นไปตามลำคลองโคกขาม ด้วยเรือพระที่นั่งเอกชัย ได้เกิดอุบัติเหตุเรือพระที่นั่งชนกิ่งไม้หัก ทำให้พันท้ายนรสิงห์ต้องถูกประหารชีวิต และต่อมาพระเจ้าเสือทรงโปรดให้ขุดคลองลัดตัดทางคดเคี้ยวของคลองโคกขามในบางส่วนให้ตรง โดยให้เจ้าพระยาราชสงครามเป็นแม่กองคุมไพร่พลจำนวน 3,000 คน ขุดคลองตัดจากคลองโคกขาม ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2248 ให้มีแนวตรงมาเชื่อมต่อกับ แม่น้ำ ท่าจีน ขนาดคลองกว้าง 5 วา ลึก 6 ศอก เสร็จในปี พ.ศ. 2252 ในสมัยของพระเจ้าอยู่หัวท้ายสระ เมื่อขุดเสร็จจึงได้พระราชทานนามว่า “คลองสนามไชย “ ต่อมาเปลี่ยนชื่อเป็น “คลองมหาชัย” แต่บางครั้งชาวบ้านก็เรียกว่า “คลองด่าน” และที่ช่วงปลายคลองมหาชัย จะผ่านปากคลองโคกขามอีกส่วนหนึ่งในปัจจุบันยังมี

ความคดเคี้ยวให้เห็นได้สัมผัสและที่ปากคลองจะมีศาลพันท้ายนรสิงห์ศาลหนึ่ง ส่วนอีกศาลหนึ่งเป็นศาลเดิม (เก่า) อยู่ที่หน้าวัดโคกขาม

ปัจจุบันคลองโคกขาม มีขนาดกว้างขวางกว่า สะอาดกว่า และลึกกว่าสมัย 50 กว่าปีก่อน เพราะการดูแลรักษาของหน่วยงานปกครองท้องถิ่น แต่ในบางช่วงก็มีความคับแคบ เพราะ การรुक้าของบ้านเรือนและสิ่งปลูกสร้างต่าง ๆ ของชุมชน การประกอบอาชีพทำวังกุ้ง วังปลา และถนนหนทาง ที่สำคัญคือ การเห็นคุณค่าของคลองน้อยลง และการใช้ลำคลองสาธารณะไม่เป็นไปตามบทบาทหน้าที่ของคลองแต่โบราณ ของคนสองฝั่งคลองและผู้รับผิดชอบในพื้นที่ที่คลองไหลผ่าน

- คลองดำเนินสะดวก

ภาพที่ 334 คลองดำเนินสะดวก

ประวัติความเป็นมาของคลองดำเนินสะดวก ย่านนี้ มีคลองธรรมชาติมากมาย เช่น คลองบางป่า คลองแพงพวย คลองสี่หมื่น คลองบางพัง คลองบางนกแขวก แต่การเดินทางบกใช้ทางเกวียน (เกวียนสำหรับนั่ง ขนาดเล็ก เพื่อให้ไปได้เร็ว, เกวียนเล็กที่ใช้เทียมด้วยโค) เส้นทางขรุขระ และทะเล มีน้ำไหลผ่านเส้นทาง ในฤดูน้ำหลาก (ฤดูฝน) การคมนาคมส่วนใหญ่เดินด้วยเท้า หรือใช้พาหนะ เช่น ช้าง ม้า ทางน้ำใช้เรือพาย เรือแจว เรือ ใบ เรือสำเภา ในสมัยนั้นการเดินทางติดต่อกันทางเรือมีความสำคัญมาก ที่ทำการของรัฐจะสร้างอยู่ริมแม่น้ำ หรือคลองเป็นส่วนใหญ่ การคมนาคมทางเรือระหว่างกรุงเทพมหานคร กับ จังหวัดราชบุรี ในสมัยนั้น จะล่องมาตามลำแม่น้ำเจ้าพระยา เข้าคลองดาวคะนอง ไปออก จังหวัดนนทบุรี สมุทรสาคร แล้วเข้าคลองหมา หอนไปออก แม่น้ำแม่กลอง ที่จังหวัดสมุทรสงคราม และล่องเรือขึ้นไปถึง จังหวัดราชบุรี

พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 4 ได้ทรงพระราชดำริ เมื่อปี พ.ศ.2409 (ร.ศ. 89 ปี ชล อัฐศก ร.ศ.85 จ.ศ.1228) เห็นว่าการคมนาคมที่ไปมาระหว่างกรุงเทพฯ สมุทรสาคร มี คลองภาษีเจริญที่ทำการสัญจรไปมาได้สะดวกดี แต่ถ้ามีคลองระหว่างกรุงเทพฯ สมุทรสงคราม และราชบุรีก็จะสะดวกขึ้นอีกเป็นอันมาก โดยที่อาศัยแม่น้ำแม่กลอง เป็นสื่อ กลาง เมื่อเป็นคลองได้ การไปมาหาสู่ โดยทางน้ำก็จะมี ความ สามารถและคล่องตัวมากยิ่งขึ้น

ในปี พ.ศ.2409 พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สมเด็จพระยาบรมมหารัษฎ์ริยวงศ์ (ช่วง บุนนาค) ที่พระสมุหกลาโหม เป็น ผู้อำนวยการขุดคลองที่เชื่อมจาก “แม่น้ำท่าจีน” เริ่มจาก “ปากคลองบางยาง” อ.บ้านแพ้ว จ.สมุทรสาคร กับ “แม่น้ำแม่กลอง” ต.บางนกแขวก อ.บางคนที จ.สมุทรสงคราม และเป็นผู้ควบคุมดูแล ใช้กำลังของทหาร ข้าราชการ ประชาชน ตลอดจนชาวจีนที่มาอาศัยอยู่ในเมืองไทยใหม่ๆ ร่วมกันขุด ใช้กำลังแรงงานของคนล้วนๆ โดยที่ไม่ได้ใช้เครื่องจักรหรือเครื่องทุ่นแรงอย่างอื่นเลย คนจีนสมัยนั้นส่วนมากจะไผ่ผมเปีย มาเป็นผู้รับจ้างขุด หากเป็นเดือนหงายกลางคืน จะทำการขุดดินกันทั้งคืน การทำงานกลาง คืนจะนั่งเพียงผ้าเตี่ยวผืนเดียว ขุดดินใส่ปุ้งก็แล้วทิ้ง หาบดินหรือแบกดินนั้นไปทิ้งนอกเขตที่ต้องการ คนจีนชอบทำงานกลางคืนอากาศดี ไม่ร้อน ทำงานได้ดีตลอดทั้งคืนแล้วมาพักผ่อนตอนกลางวัน เอาแรงไว้ทำงานตอนกลางคืนต่อไป

คลองดำเนินสะดวกมีความยาวถึง 35 กิโลเมตร กว้างประมาณ 6 วา และลึก 6 ศอก แต่นานวันเข้าตลิ่งถูกน้ำพัดผ่านกัดเซาะ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นผลจากแรงกระแทกของคลื่นเรือยนต์ประเภทต่าง ๆ เป็นเหตุให้คลองขุดขยายกว้างขึ้นเป็น 10 ถึง 20 วา ด้วยขนาดและความยาวของคลองที่ขุดประกอบกับเป็นคลอง ที่สะดวกในการเดินทางตัดตรงไปหลายพื้นที่ทำให้มีเจ้านายผู้ใหญ่หลายคนมาจับจองที่ดินซึ่งเป็นปารก ดง อ้อ ดงแขม และขุดคลองน้อย คลองซอยแยกจากคลองใหญ่ เพื่อเข้าสู่พื้นที่ของตน ป่าพงแขมเหล่านั้นจึงได้มีการปรับเปลี่ยนกลายเป็นเรือสวนไร่นา ต่อมาพื้นที่ เหล่านั้นกลายเป็นแหล่งผลิตหลักของของชาวดำเนินสะดวก ในการทำมาหาเลี้ยงชีพ และเป็นสินค้าหลักที่สำคัญของตลาดน้ำย่านนี้

คลองดำเนินสะดวก มีระยะคลองที่ยาวมาก เป็นคลองที่ตรงไม่เหมือนคลองอื่นๆ ที่คดเคี้ยวไปมาเป็นคลองที่ขุดผ่านถึง 3 อำเภอ ใน 3 จังหวัด คือ อ.บ้านแพ้ว จ.สมุทรสาคร อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี อ.บางคนที จ.สมุทรสงคราม ความยาวตลอดคลอง 35 กิโลเมตร เรียกว่า “คลองดำเนินสะดวก” โดยแบ่งระยะด้วย “การปักหลักเขต” ตลอดทั้งคลองมีจำนวน 8 หลัก เป็นระยะ ๆ ระยะ เสาหลัก 1 ถึง หลัก 6 มีระยะห่างกัน โดยวัดทางน้ำยาวได้ 100 เส้น ส่วนหลัก 7 หลัก 8 มีระยะห่างกัน 50 เส้น โดยแต่ละ

หลักจะมี “เสาหินสี่เหลี่ยมขนาดใหญ่ 10 x 10 นิ้ว” ปักไว้ที่พื้นดิน และที่เสาหินนี้จะสลักและเขียนตัวเลขด้วยสีแดงไว้ 3 ภาษา คือ “ไทย โรมัน จีน”

หลักที่ 1. หลักศูนย์เริ่มต้นที่ “ปากคลองบางยาง” แม่น้ำท่าจีน อ.กระทุ่มแบน จ.สมุทรสาคร ห่างจาก “ประตูน้ำบางยาง” ประมาณ 1 ก.ม. เศษ ประตูน้ำบางยางไปจนถึงหลักที่หนึ่ง ระยะทางได้ 4 ก.ม. การเรียก ชื่อสถานที่นี้ คือ ระหว่างหลักศูนย์ ถึง หลักหนึ่ง ไม่มีใครเรียกกันว่า หลักศูนย์ นิยมเรียกว่า ประตูน้ำบางยาง หรือ ปากคลองบางยาง ซึ่งอยู่ในเขต อ.กระทุ่มแบน และ อ.บ้านแพ้ว จ.สมุทรสาคร

หลักที่ 2 หลักที่ 3 หลักที่ 4 ตั้งอยู่ในเขต อ.บ้านแพ้ว จ.สมุทรสาคร

หลักที่ 5 ตั้งอยู่หน้าวัดประสาธสิทธิ์ อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี

หลักที่ 6 ตั้งอยู่ อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี

หลักที่ 7 ต้นเขตหลักเจ็ด มีวัดหลักหกรัตนาราม ต.ศรีสุราษฎร์ ตั้งอยู่ ในเขตหลักเจ็ดที่เรียกเป็นหลักเนื่องจากมีระยะ สั้นประมาณ 50 เส้น คือตอนต้นของหลักเจ็ด และตอนปลายหลักเจ็ด มีเรียกกันว่าหลักเจ็ด แต่เป็นส่วนน้อยไม่ค่อยเรียกกันอยู่ในเขต อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี

หลักที่ 8 เขตหลักแปด ตอนปลายของหลัก จะเรียก ชื่อกันว่าหลักแปด มีระยะประมาณ 50 เส้น ซึ่งมีเขต อ.ดำเนิน สะดวก ติดต่อกับ ต.บางนกแขวก อ.บางคนที จ.สมุทรสงคราม

งบประมาณในการขุดคลองดำเนินสะดวก ใช้เวลาขุดคลองในระยะ 2 ปีเศษ ขุดคลองตั้งแต่ พ.ศ. 2409 ปีชวด ใช้งบประมาณ 1,400 ชั่ง เป็นเงิน 112,000 บาท โดยเป็นเงินของ พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 4 จำนวน 400 ชั่ง และสมเด็จพระยาบรมมมหาศรีสุริยวงศ์ ที่พระสมุหกลาโหม จำนวน 1,000 ชั่ง ถ้าเทียบเป็นเงินจากสมัยก่อนต้องเอา 300 คูณ จะเป็นเงินได้ 33,600,000 บาท เงินในสมัยนี้มีค่ามาก ค่าแรงงานของผู้ชายวันละ 1 บาท ข้าวสารถังละ 0.60 บาท ผ้าขาวม้าผืนละ 0.40 บาท พิธีเปิดคลองในวันจันทร์ เดือน 7 ขึ้น 4 ค่ำ ตรงกับวันที่ 25 พฤษภาคม 2411 ปีมะโรง โดยพระราช ทานนามคลองชุดใหม่นี้ว่า “คลองดำเนินสะดวก”

- คลองมหาชัย

ภาพที่ 335 คลองมหาชัย

ที่มา: <http://www.oknation.net/blog/jaofoto/2011/10/15/entry-1>

คลองมหาชัย ในรัชสมัยสมเด็จพระเจ้าท้ายสระ เมื่อปี พ.ศ.๒๒๖๔ เสด็จประพาสปากอ่าวสาครบุรี เห็นคลองนั้นขุดยังไม่แล้วเสร็จค้างอยู่ จึงตรัสสั่งให้พระราชสงครามเป็นนายกong ให้เกณฑ์พลคนหัวเมืองปักษ์ใต้ 8 เมือง ได้คน 3 - 4 หมื่นคน ไปขุดคลองมหาไชย ให้ฝรั่งเศสใช้กล้องส่องดูตำแหน่งแนวคลอง ให้ตรงปากคลองปักษ์กรุย เป็นระยะไกล 340 เส้น คลองมหาชัย ขุดเชื่อมคลองด่าน ขุดตรงเป็นแนวตั้งแต่น้ำ วัดเสม็ดดำ เขตบางขุนเทียน ไปบรรจบแม่น้ำท่าจีน ที่บริเวณหน้าศาลหลักเมืองในปัจจุบัน ใช้เวลาขุดเพียงสองเดือนเศษก็แล้วเสร็จ คลองมหาชัย เป็นคลองเชื่อมระหว่างแม่น้ำเจ้าพระยา และแม่น้ำท่าจีน ที่มีชื่อเรียกหลายชื่อ ช่วงแรก ที่เชื่อม คลองบางกอกใหญ่ (แม่น้ำเจ้าพระยาสายเก่า) เรียกว่า “คลองด่าน” ช่วงตอนกลางเรียกว่า “คลองสนามไชย” ช่วงท้ายเรียกว่า “คลองมหาชัย” บางครั้งเรียกตั้งแต่ต้นคลองถึงท้ายคลองว่า “คลองมหาชัยชลมารค” หรือบางครั้งเรียกชื่อเพียง 2 ช่วง คือช่วงแรกเรียก “คลองด่าน” และช่วงหลังเรียก “คลองมหาชัย”

ชื่อ “คลองด่าน” ได้มาจากเดิมที่คลองนี้มี “ด่านเก็บภาษี” ตรงวัดปากน้ำ (ภาษีเจริญ) ถึงหน้า วัดอัมพรสวรรค์ (วัดหุม) เพราะเคยเป็นย่านที่มีเรือสินค้าต่างชาติเข้า-ออก ไปยัง หัวเมืองต่าง ๆ อยู่ที่แขวงปากคลองภาษีเจริญ เขตภาษีเจริญ เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร

วัดอัมพรสวรรค์ เป็นวัดเก่าแก่มิมาตั้งแต่สมัยอยุธยา เดิมมีชื่อว่า "วัดหุม" ภายในวัดเป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปประธานถึง 28 องค์ ซึ่งทุกองค์เป็นปางมารวิชัยทั้งหมด แต่ละองค์มีความหมายที่แตกต่างกันไปองค์หน้าสุดชื่อพระพุทธรูปโคดม หมายถึง องค์พระศาสดา ในภาพปัจจุบัน ส่วนองค์อื่นๆ

หมายถึง พระพุทธเจ้าในภพภูมิต่าง ๆ อีก 27 ภพ วัดได้รับการปฏิสังขรณ์ใหม่ในสมัยรัชกาลที่ 3 และได้รับพระราชทานนามใหม่ว่า "วัดอัปสรสวรรค์"

คลองมหาชัย ในอดีตนอกจากใช้ในการเดินทางทางเรือติดต่อไปมาหาสู่กัน ระหว่างชุมชน ระหว่างเมือง ใช้ในการดำเนินชีวิต ประกอบอาชีพด้านการเกษตรและเป็นเส้นทางค้าขาย ยังเคยใช้เป็นเส้นทางหลักในการเดินทัพ เช่น

- ในรัชสมัยสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช ใช้คลองมหาชัยและเมืองสาครบุรี เป็นเส้นทางเดินทัพ ครั้งไปกับรบพม่าที่บางกุ้ง ในปี พ.ศ.2310 ไทยได้ยกกำลังจากกรุงธนบุรีไปโดยทางชลมารค หยุดประทับ ณ เมือง สาครบุรี เพื่อรอคอยให้น้ำขึ้นแล้ว จึงเสด็จต่อไปถึงด่านม่นเมืองราชบุรี

- ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ครั้งสงครามเก้าทัพ เมื่อปี พ.ศ. 2329 พระองค์ได้ทรงยกทัพหลวงจัดขบวนเรือ ผ่านคลองมหาชัย และผ่านสาครบุรี เข้าคลองสุนัข ไปยังแม่กลอง

- ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย มีศึกพม่ามาตีหัวเมืองปักษ์ใต้ พระองค์ทรงโปรดเกล้า ฯ ให้สมเด็จพระบวรราชเจ้ามหาเสนานุรักษ์ เสด็จไปราชการสงคราม การเดินทัพได้ผ่านเขตเมืองสมุทรสาคร เริ่มตั้งแต่ โคกขาม มหาชัย ท่าจีน บ้านบ่อ นาขวาง สามสิบสองคอง คลองยานซื่อ

ปัจจุบัน คลองมหาชัย ไม่ได้ทำหน้าที่คลองดังแต่ก่อนกาลนานมา มิใช่เพราะไม่ยอมทำหน้าที่ของคลอง แต่การใช้เส้นทางการสัญจรทางบกเร็วกว่า สะดวก สบายกว่าทางน้ำ ผู้คนจึงเลือกที่จะไม่ใช้คลองเป็นเส้นทางสัญจรดังแต่ก่อน คลองจึงถูกมอบหมายหน้าที่ใหม่ให้ทำหน้าที่เพียง เพื่อการระบายในยามน้ำเหนือหลากมา และในยามปกติก็ถูกใช้ให้ทำหน้าที่เหมือนท่อระบายน้ำเสีย นี่เป็นตัวบ่งชี้และบ่งบอกแม่น้ำว่าอนาคต ชะตาของสายน้ำใหญ่จะเป็นอย่างไร

โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ “โครงการแก้มลิง คลองมหาชัย – คลองสนามชัย” อดีตเปลี่ยนไปไม่หวนกลับ คลองมหาชัยก็เช่นกัน พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ภูมิพลอดุลยเดช ทรงทราบและทรงเป็นห่วงใยพสกนิกรของพระองค์ ในการเปลี่ยนแปลง จึงทรงพระราชทานพระราชดำริ โครงการแก้มลิง “คลองมหาชัย – คลองสนามชัย” พระราชดำริให้พิจารณาโครงการแก้มลิง ที่สมควรดำเนินการให้เหมาะสมกับสภาพภูมิประเทศและพื้นที่ ในเขตจังหวัดสมุทรสาคร และกรุงเทพมหานคร โดย“แก้มลิง” นี้ให้ทำหน้าที่รวบรวมน้ำ รับน้ำ และดิ่งน้ำท่วมขังพื้นที่ทางตอนบนมาเก็บไว้พร้อมกับระบายน้ำออกสู่อ่าวไทยตาม จังหวะ การขึ้น-ลง ของระดับน้ำทะเล โดยอาศัยแรงโน้มถ่วงของโลกและการสูบน้ำ ที่เหมาะสม สอดคล้องกับโครงการแก้มลิง ตามแนวพระราชดำริที่พระราชทานไว้ เมื่อเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2538 โดยอาศัย คลองสรรพสามิต คลองสหกรณ์ และพื้นที่บริเวณใกล้เคียง คลองดังกล่าวนี้

จากการศึกษาข้อมูลพบว่าสภาพพื้นที่โดยทั่วไปไม่เอื้ออำนวยในการทำโครงการ อีกทั้งต้องเสียค่าใช้จ่ายสูง จึงควรพิจารณาศึกษา โครงการแก้มลิง “ คลองมหาชัย – คลองสนามชัย” และคลองต่าง ๆ ที่เชื่อมโยงแทน เนื่องจาก คลองมหาชัย – คลองสนามชัย เป็นแหล่งรับน้ำใกล้เคียงบริเวณน้ำท่วมขังในเขต จังหวัดสมุทรสาคร นครปฐม และกรุงเทพฯ ที่ระบายน้ำลงมา ลักษณะโครงการที่สำคัญจะประกอบด้วย การก่อสร้างประตูระบายน้ำ ปิดกั้นคลองต่าง ๆ พร้อมติดตั้งสถานีสูบน้ำตามความจำเป็น ซึ่งคาดว่าจะเสียค่าใช้จ่ายในการลงทุนไม่มากนัก และได้ประโยชน์คุ้มค่า รวมทั้งยังสามารถสร้างระบบให้เชื่อมกับโครงการแก้มลิง “แม่น้ำท่าจีนตอนล่าง” รวมเป็นระบบ ในการบรรเทาปัญหาน้ำท่วมพื้นที่ในหลายจังหวัด รวมทั้งกรุงเทพมหานครได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงพระราชทานพระราชดำริ ให้นำหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเร่งศึกษา และพิจารณาดำเนินการโครงการแก้มลิง “ คลองมหาชัย – คลองสนามชัย” โดยเร่งด่วนต่อไป

- คลองมหาชัย

ภาพที่ 336 คลองมหาชัย

ที่มา: <http://www.oknation.net/blog/jaofoto/2011/10/15/entry-1>

ประวัติ “คลองมหาชัย” ในรัชสมัยสมเด็จพระเจ้าท้ายสระ เมื่อปี พ.ศ. ๒๒๖๔ เสด็จประพาสปากอ่าวสาครบุรี เห็นคลองนั้นขุดยังไม่แล้วเสร็จค้างอยู่ จึงตรัสสั่งให้พระราชสงครามเป็นนายกอง ให้เกณฑ์พลคนหัวเมืองปักษ์ใต้ 8 เมือง ได้คน 3 - 4 หมื่นคน ไปขุดคลองมหาไชย ให้ฝรั่งเศสใช้กลังส่งดูตำแหน่งแนวคลอง ให้ตรงปากคลองปักษ์บุรี เป็นระยะไกล 340 เส้น คลองมหาชัย ขุดเชื่อมคลองด่าน ขุดตรงเป็นแนว ตั้งแต่หน้า วัดแสมดำ เขตบางขุนเทียน ไปบรรจบแม่น้ำท่าจีน ที่บริเวณหน้าศาลหลักเมืองในปัจจุบัน ใช้เวลาขุดเพียงสองเดือนเศษก็แล้วเสร็จ คลองมหาชัย เป็นคลองเชื่อมระหว่างแม่น้ำเจ้าพระยา และแม่น้ำท่าจีน ที่มีชื่อเรียกหลายชื่อ ช่วงแรก ที่เชื่อม คลองบางกอกใหญ่ (แม่น้ำเจ้าพระยาสายเก่า)

เรียกว่า “คลองด่าน” ช่วงตอนกลางเรียกว่า “คลองสนามไชย” ช่วงท้ายเรียกว่า “คลองมหาชัย” บางครั้งเรียกตั้งแต่ต้นคลองถึงท้ายคลองว่า “คลองมหาชัยชลมารค” หรือบางครั้งเรียกชื่อเพียง 2 ช่วง คือ ช่วงแรกเรียก “คลองด่าน” และช่วงหลังเรียก “คลองมหาชัย”

ชื่อ “คลองด่าน” ได้มาจากเดิมที่คลองนี้มี “ด่านเก็บภาษี” ตรง วัดปากน้ำ (ภาษีเจริญ) ถึงหน้า วัดอัปสรสวรรค์ (วัดหมู) เพราะเคยเป็นย่านที่มีเรือสินค้าต่างชาติเข้า-ออก ไปยัง หัวเมืองต่าง ๆ อยู่ที่แขวงปากคลองภาษีเจริญ เขตภาษีเจริญ เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร

วัดอัปสรสวรรค์ เป็นวัดเก่าแก่มามีมาตั้งแต่สมัยอยุธยา เดิมมีชื่อว่า "วัดหมู" ภายในวัดเป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปประธานถึง 28 องค์ ซึ่งทุกองค์เป็นปางมารวิชัยทั้งหมด แต่ละองค์มีความหมายที่แตกต่างกันไปองค์หน้าสุดชื่อพระพุทธรูปโคดม หมายถึง องค์พระศาสดา ในภาพปัจจุบัน ส่วนองค์อื่นๆ หมายถึง พระพุทธเจ้าในภพภูมิต่าง ๆ อีก 27 ภพ วัดได้รับการปฏิสังขรณ์ใหม่ในสมัยรัชกาลที่ 3 และได้รับพระราชทานนามใหม่ว่า "วัดอัปสรสวรรค์"

คลองมหาชัย ในอดีตนอกจากใช้ในการเดินทางทางเรือติดต่อไปมาหาสู่กัน ระหว่างชุมชน ระหว่างเมือง ใช้ในการดำเนินชีวิต ประกอบอาชีพด้านการเกษตรและเป็นเส้นทางค้าขาย ยังเคยใช้เป็นเส้นทางหลักในการเดินทัพ เช่น

- ในรัชสมัยสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช ใช้คลองมหาชัยและเมืองสาครบุรี เป็นเส้นทางเดินทัพครั้งไปกับรบพม่าที่บางกุ้ง ในปี พ.ศ.2310 ไทยได้ยกกำลังจากกรุงธนบุรีไปโดยทางชลมารค หยุดประทับ ณ เมือง สาครบุรี เพื่อรอคอยให้น้ำขึ้นแล้ว จึงเสด็จต่อไปถึงด่านม่นเมืองราชบุรี

- ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ครั้งสงครามเก้าทัพ เมื่อปี พ.ศ. 2329 พระองค์ได้ทรงยกทัพหลวงจัดขบวนเรือ ผ่านคลองมหาชัย และผ่านสาครบุรี เข้าคลองสุนัข ไปยังแม่กลอง

- ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย มีศึกพม่ามาตีหัวเมืองปักษ์ใต้ พระองค์ทรงโปรดเกล้า ฯ ให้สมเด็จพระบวรราชเจ้ามหาเสนานุรักษ์ เสด็จไปราชการสงคราม การเดินทัพได้ผ่านเขตเมืองสมุทรสาคร เริ่มตั้งแต่ โคกขาม มหาชัย ท่าจีน บ้านบ่อ นาขวาง สามสิบสองคอง คลองย่านซื่อ

ปัจจุบัน คลองมหาชัย ไม่ได้ทำหน้าที่คลองดังแต่ก่อนกาลนานมา มิใช่เพราะไม่ยอมทำหน้าที่ของคลอง แต่การใช้เส้นทางการสัญจรทางบกเร็วกว่า สะดวก สบายกว่าทางน้ำ ผู้คนจึงเลือกที่จะไม่ใช้คลอง

เป็นเส้นทางสัญจรดังแต่ก่อน คลองจึงถูกมอบหมายหน้าที่ใหม่ให้ทำหน้าที่เพียง เพื่อการระบายในยามน้ำเหนือหลากมา และในยามปกติก็ถูกใช้ให้ทำหน้าที่เหมือนท่อระบายน้ำเสีย นี่เป็นตัวบ่งชี้และบ่งบอกแม่น้ำว่าอนาคต ชะตาของสายน้ำใหญ่จะเป็นอย่างไร

โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ “โครงการแก้มลิง คลองมหาชัย – คลองสนามชัย” อดีตเปลี่ยนไปไม่หวนกลับ คลองมหาชัยก็เช่นกัน พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ภูมิพลอดุลยเดช ทรงทราบและทรงเป็นห่วงใยพสกนิกรของพระองค์ ในการเปลี่ยนแปลง จึงทรงพระราชทานพระราชดำริ โครงการแก้มลิง “คลองมหาชัย – คลองสนามชัย” พระราชดำริให้พิจารณาโครงการแก้มลิง ที่สมควรดำเนินการให้เหมาะสมกับสภาพภูมิประเทศและพื้นที่ ในเขตจังหวัดสมุทรสาคร และกรุงเทพมหานคร โดย “แก้มลิง” นี้ให้ทำหน้าที่รวบรวมน้ำ รับน้ำ และดักน้ำท่วมขังพื้นที่ทางตอนบนมาเก็บไว้พร้อมกับระบายน้ำออกสู่อ่าวไทยตาม จังหะ การขึ้น-ลง ของระดับน้ำทะเล โดยอาศัยแรงโน้มถ่วงของโลกและการสูบน้ำ ที่เหมาะสมสอดคล้องกับโครงการแก้มลิง ตามแนวพระราชดำริที่พระราชทานไว้ เมื่อเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2538 โดยอาศัย คลองสรรพสามิต คลองสหกรณ์ และพื้นที่บริเวณใกล้เคียง ดังกล่าวนั้น

จากการศึกษาข้อมูลพบว่าสภาพพื้นที่โดยทั่วไปไม่เอื้ออำนวย ในการทำโครงการ อีกทั้งต้องเสียค่าใช้จ่ายสูง จึงควรพิจารณาศึกษา โครงการแก้มลิง “คลองมหาชัย – คลองสนามชัย” และคลองต่าง ๆ ที่เชื่อมโยงแทน เนื่องจาก คลองมหาชัย – คลองสนามชัย เป็นแหล่งรับน้ำใกล้เคียงบริเวณน้ำท่วมขังในเขตจังหวัดสมุทรสาคร นครปฐม และกรุงเทพฯ ที่ระบายน้ำลงมา ลักษณะโครงการที่สำคัญจะประกอบด้วย การก่อสร้างประตูระบาย น้ำปิดกั้นคลองต่าง ๆ พร้อมติดตั้งสถานีสูบน้ำตามความจำเป็น ซึ่งคาดว่าจะเสียค่าใช้จ่ายในการลงทุนไม่มากนัก และได้ประโยชน์คุ้มค่า รวมทั้งยังสามารถสร้างระบบให้เชื่อมกับโครงการแก้มลิง “แม่น้ำท่าจีนตอนล่าง” รวมเป็นระบบ ในการบรรเทาปัญหาน้ำท่วมพื้นที่ในหลายจังหวัด รวมทั้งกรุงเทพมหานครได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงพระราชทานพระราชดำริ ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเร่งศึกษา และพิจารณาดำเนินการโครงการแก้มลิง “คลองมหาชัย – คลองสนามชัย” โดยเร่งด่วนต่อไป

● คลองภาษีเจริญ

ภาพที่337 ประตูน้ำคลองภาษีเจริญในอดีต

ภาพที่ 338 คลองภาษีเจริญ

ประวัติและความเป็นมา คลองภาษีเจริญ ตั้งชื่อตามเหตุการณ์ในประวัติ ศาสตร์ ซึ่งตามหลักฐาน พบ ว่า คลองภาษีเจริญขุดขึ้นในสมัยพระ บาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ขนส่งสินค้าเป็นหลัก สืบเนื่องจากข้อกำหนดในสนธิสัญญา บาวริง ส่วนที่เกี่ยวกับการค้าซึ่งไทยยอมให้ มี การซื้อขายข้าวส่งออกต่างประเทศ การค้าข้าวก็ยังไม่ดีเหมือนการค้าน้ำตาล ซึ่งได้ผลดีกว่าสินค้า ประ เภทอื่น ๆ เพราะเป็นสินค้าที่ชาวตะวันตกต้องการมาก ดังนั้นจึงทำให้ไทยกระตือรือร้นที่จะส่ง เสริม การค้าน้ำตาล และอำนวยความสะดวก ความรวดเร็วในการขนส่ง จึงมีการขุดคลองเจดีย์บูชา คลองภาษี เจริญ และคลองดำเนินสะดวก เพื่อให้สามารถลำเลียงน้ำตาลจากแหล่งผลิตมาสู่ตลาดได้อย่างสะดวก

สำหรับคลองภาษีเจริญนั้น เมื่อ พ.ศ.2408 พระภาษีสมบัติบริบูรณ์ (ยิ้ม) ซึ่งเป็นเจ้าภาษีฝิ่น และ โรงจักรหีบอ้อยอยู่ที่บ้านดอนไก่อี (ดอนกะฎี) ริมแม่น้ำนครชัยศรี แขวงเมืองสมุทรสาคร ได้กราบบังคมทูล ขอ ให้มีการขุดคลองภาษีเจริญขึ้น จากบ้านดอนไก่อีมา ออกคลองบางกอกใหญ่ ริมวัดปากน้ำ เพื่อให้การ ขนส่งน้ำตาลในบริเวณนั้น มายังกรุงเทพ ฯ ได้สะดวกและรวดเร็วขึ้น พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าอยู่หัว ทรงมีพระราชดำริเห็นด้วย จึงพระราชทรัพย์หลวงให้ส่วนหนึ่ง พระภาษีสมบัติบริบูรณ์เห็นว่า การขุดคลอง อื่น ๆ จะไม่มีเงินพอ จึงได้กราบบังคมทูลต่อไปว่า เมืองอื่น ๆ เขาขุดคลองไม่ต้องเอาเงินแผ่นดินใช้ แต่ใช้ การเรียไรกัน เอง ถ้าไม่พอ จึงขออำนาจแผ่นดินช่วย และได้ถวายความเห็นเป็น 2 อย่างคือ

1. เก็บเงินจากเรือแพที่เดินเข้าออก
2. ตั้งโรงหอยที่เมืองนครไชยศรี และเมืองสมุทรสาคร 3 ปี เพื่อเอาเงินมาเป็นค่าจ้างขุด

ในที่สุดพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าอยู่หัวก็โปรดเกล้าให้พระภาษีสมบัติบริบูรณ์ (ยิ้ม) เจ้าภาษีฝิ่น เป็นแม่กองขุดคลองภาษีเจริญ เมื่อปีขาล พ.ศ.2409 และทรงเห็นว่าการขุดคลองเพื่อเก็บเงินคืนหลวง คง

ไม่ได้เท่าไร จึงโปรดเกล้า ฯ ให้หักเงินภาษีฝิ่น ในส่วนที่พระภาษีสมบัติบริบูรณ์จะต้องส่งคลัง ให้นำไปใช้เป็นค่าจ้างในการขุดคลอง เป็นเงิน 112,000 บาท การขุดคลองภาษีเจริญ หลังคลองดำเนินสะดวก การขุดคลองภาษีเจริญในปี พ.ศ. 2410 คลองกว้าง 7 วา ลึก 5 ศอก จากคลองบางกอกใหญ่ในกรุงเทพฯ ฯ ที่ริมวัดปากน้ำ ใ้ไปออก แม่น้ำนครชัยศรี ที่ตำบล ดอนไก่อีดี เป็นระยะทาง 620 เส้น (๒๔.๘ กิโลเมตร) และพระราชทานนามว่า“คลองภาษีเจริญ...”จาก <http://www.sujitwongthes.com>

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้เสด็จพระราชดำเนินเปิดคลอง ในปีพ.ศ.2415 และโปรดให้ตั้งกรมคลองเมื่อพ.ศ.2445 แม้จะมีการขุดลอกคลองอยู่เสมอ แต่ในเวลาน้ำลงที่ไม่ใช่ฤดูน้ำ เรือที่กินน้ำลึกก็ต้องจอดรอน้ำขึ้นก่อน จึงจะผ่านไปได้และเรือที่เดินในคลองภาษีเจริญมีเพิ่มมากขึ้นเป็นลำดับ กรมคลองจึงได้สร้างประตูระบาย น้ำ และประตูเรือสัญจรที่ปากคลองทั้งสองข้าง เพื่อเก็บกักน้ำในคลอง ให้เรือเดินได้ตลอดเวลา ได้แก่ “ประตูน้ำด้านคลองบางกอกใหญ่” อยู่ที่เขตภาษีเจริญใกล้วัดนวนรดิศ “ประตูน้ำด้านนครชัยศรี” อยู่ที่กระพุ่มแบนโดยได้เริ่มสร้าง “ประตูเรือสัญจร” ขนาดกว้าง 6 เมตร ในปลายปี พ.ศ.2449 และเสร็จในเดือนพฤษภาคม 2451 ส่วน “ประตูระบาย” เริ่มสร้างเมื่อปลายปี พ.ศ. 2451 และเสร็จเมื่อ พ.ศ.2452 เป็นเงิน 149,000 บาท กับทั้งได้เริ่มขุดลอกคลองภาษีเจริญด้วยเรือขุดในปี พ.ศ.2449

วัตถุประสงค์ของการขุดคลองภาษีเจริญ เพื่อประโยชน์ในการค้าขาย และการสัญจรทางน้ำระหว่าง กรุงเทพฯ กับเมืองสมุทรสาคร และประโยชน์ของพระภาษีสมบัติบริบูรณ์เอง เพราะมีโรงหีบอ้อย อยู่ที่ บ้านดอนไก่อีดี ทำให้สามารถขนส่งอ้อย และน้ำตาลทราย ได้สะดวกและรวดเร็วยิ่งขึ้น

● ศูนย์วิจัยป่าชายเลนสมุทรสาคร

ภาพที่ 339 ศูนย์วิจัยป่าชายเลนที่ 5 สมุทรสาคร

เป็นศูนย์วิจัยฯ สมุทรสาคร ตั้งอยู่เลขที่ 120 หมู่ 6 ตำบลบางหญ้าแพรก อำเภอมะนัง จังหวัดสมุทรสาคร มีเนื้อที่ป่าชายเลนที่สมบูรณ์ทั้งหมด 450 ไร่ ตั้งอยู่บริเวณปากแม่น้ำท่าจีนฝั่งขวา ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติป่าอ่าวมหาชัย ฝั่งตะวันตก ตำบลบางหญ้าแพรก อำเภอมะนัง จังหวัดสมุทรสาคร มีเนื้อที่ 3,179 ไร่ เหมาะสำหรับเป็นแหล่งศึกษา ค้นคว้า วิจัย ด้านธรรมชาติวิทยาของระบบนิเวศ ป่าชายเลน และปากแม่น้ำท่าจีน ปัจจุบันดำเนินการก่อตั้งเป็นศูนย์วิจัยป่าชายเลนสมุทรสาคร ศูนย์วิจัยป่าชายเลนที่ 5 สมุทรสาคร มีหน้าที่ ศึกษา ค้นคว้า วิจัย ด้านธรรมชาติวิทยาของระบบนิเวศ ป่าชายเลน

ศูนย์ศึกษาเรียนรู้การใช้ภูมิปัญญาแก้ปัญหาน้ำกัดเซาะชายเลนโดยการปักไม้ไผ่ชะลอคลื่น ภายใต้โครงการปักแนวไม้ไผ่ชะลอคลื่น โดยใช้ไม้ไผ่ยาว 5 เมตร ปักลงดินลึก 2.50 เมตร ปักตามแนวชายฝั่งเป็นทรงหน้าจั่วติดกันเป็นแถวยาว ซึ่งรูปแบบใหม่นี้ทำให้ไม้ไผ่ช่วยรับแรงกระแทกของคลื่น ตะกอน ที่มากับน้ำจะรอดเข้ามาสะสมกองอยู่หลังแถวไม้ไผ่ทุกวัน เกิดเป็นสันดอนมีพื้นดินเพิ่มขึ้นที่ ต.โคกขาม ต.พันท้ายนรสิงห์ และที่ ต.บางหญ้าแพรก ต.บางโพธิ์ด อำเภอมะนัง นับเป็นการร่วมแรงร่วมใจของชาวบ้านที่จะช่วยแก้ปัญหา น้ำกัดเซาะชายฝั่งอย่างจริงจังอีกด้วย โดยจังหวัดสมุทรสาครมีพื้นที่ชายฝั่งติดทะเลประมาณ 40 กิโลเมตร

จังหวัดสมุทรสาคร มีอาณาเขตติดต่อกับทะเลตลอดแนวชายฝั่ง ตั้งอยู่บนปากแม่น้ำท่าจีน ทำให้เกิดเป็นระบบนิเวศน้ำกร่อย รวมทั้งได้พัดพาเอาตะกอน ธาตุอาหารและอินทรีย์วัตถุที่ไหลลอยมากับแม่น้ำมาทับถมบริเวณปากแม่น้ำ ประกอบกับอิทธิพลของกระแสน้ำทะเลที่นำเอาโคลนเลนมาทับถมทำให้เกิดหาดเลนยาวตลอดแนวชายฝั่งมีเนื้อที่ ประมาณ 16,000 ไร่ มีความอุดมสมบูรณ์และมีความหลากหลายทางชีวภาพ จึงทำให้สภาพป่าไม้ในพื้นที่จังหวัดสมุทรสาครส่วนใหญ่มีสภาพเป็นป่าชายเลน โดยเฉพาะในเขตพื้นที่อำเภอเมืองสมุทรสาคร พันธุ์ไม้ป่าชายเลนที่ขึ้นอยู่โดยทั่วไป ได้แก่ ต้นแสมทะเล แสมขาว ลำพู จาก ตะบูนขาว โกงกาง ชะคราม โพทะเล เป็นต้น ปัจจุบันได้มีการกำหนดแนวเขตป่าสงวนแห่งชาติ เพื่อป้องกันการบุกรุกทำลายพื้นที่ป่าชายเลน จำนวน 2 ป่า คือ

1. ป่าอ่าวมหาชัยฝั่งตะวันออก อยู่ในท้องที่ตำบลบางหญ้าแพรก ตำบลโคกขาม ตำบลพันท้ายนรสิงห์ อำเภอเมืองสมุทรสาคร มีแนวเขตตั้งแต่ปากอ่าวมหาชัยฝั่งซ้ายตำบลบางหญ้าแพรก ถึงคลองเสาธง ตำบลพันท้ายนรสิงห์ เขตติดต่อเขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร มีเนื้อที่ 7,343 ไร่ ภายในแนวเขตตามแผนที่ท้ายกฎกระทรวง ฉบับที่ 1194 (พ.ศ.2529) ออกตามความในพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 507

2. ป่าอ่าวมหาชัยฝั่งตะวันตก อยู่ในท้องที่ตำบลนาโคก ตำบลกาหลง ตำบลบางโทรัด ตำบลบ้านบ่อ ตำบลบางกระเจ้า และตำบลบางหญ้าแพรก อำเภอเมืองสมุทรสาคร มีแนวเขตตั้งเขตติดต่อจังหวัดสมุทรสงคราม ถึงปากอ่าวมหาชัยฝั่งขวา ตำบลบางหญ้าแพรกมีเนื้อที่ 8,865 ไร่ ภายในแนวเขตตามแผนที่ท้ายกฎกระทรวง ฉบับที่ 1202 (พ.ศ.2530) ออกตามความในพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507

ปัจจุบันป่าสงวนแห่งชาติทั้ง 2 ป่า พื้นที่ส่วนใหญ่กลายเป็นทะเล เนื่องจากคลื่นลม และกระแสน้ำที่พัดเข้าหาฝั่งอย่างรุนแรงเป็นเวลานาน ๆ ทำให้พื้นที่ป่าชายเลนถูกทำลาย จะมีสภาพป่าเหลืออยู่บ้างเพียงจำนวนน้อย มีลักษณะเป็นหย่อม ๆ บริเวณปากแม่น้ำท่าจีน เขตป่าสงวนแห่งชาติ ป่าอ่าวมหาชัยฝั่งตะวันตกในท้องที่ตำบลบางหญ้าแพรก มีเนื้อที่ประมาณ 450 ไร่

ง.4 อาหาร

ภาพที่ 340 ปูทะเลสด

ภาพที่ 341 ปูม้าสด

ภาพที่ 342 กุ้งกุลาดำ

ภาพที่ 343 ปูแช่บ๊วย

ภาพที่ 344 กุ้งมังกร

ภาพที่ 345 ปูแสมดองเค็ม

ภาพที่ 346 หอยแครง

ภาพที่ 347 กุ้งและปลาหมึกที่ตลาด

ภาพที่ 348 ปูม้า

ภาพที่ 349 ปลากระพงแดง

ภาพที่ 350 ปลาสลิดแดดเดียว

ภาพที่ 351 ปลานิล

ภาพที่ 352 ปลาสลิด

ภาพที่ 353 ปลาหมึก

ภาพที่ 354 ปลาจะระเม็ด

ภาพที่ 355 ปลาหมึกสด

ภาพที่ 356 ปลากระพงขาว

ภาพที่ 357 ปลาดาบ

ภาพที่ 358 ปลากระบอก

ภาพที่ 359 ปลาหมึกแห้ง

ภาพที่ 360 ปลาหมึกแห้ง

ภาพที่ 361 กุ้งแห้ง

ภาพที่ 362 ปลากระพงขาวนึ่งบัว

ภาพที่ 363 ปลากระพงขาวนึ่งมะนาว

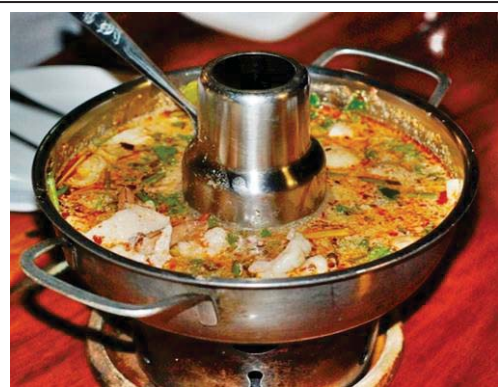
ภาพที่ 364 ปูทะเลนึ่ง

ภาพที่ 365 กุ้งเผา

ภาพที่ 366 ผัดไทยกุ้งสด

ภาพที่ 367 ต้มยำทะเล

ภาพที่ 368 กุ้งแม่น้ำเผา

ภาพที่ 369 ยำปูทะเลดอง

ภาพที่ 370 ปลาหมึกย่าง

ภาพที่ 371 ปลาหมึกแดดเดียว

ภาพที่ 372 หอยพีมแห้งทอด

ภาพที่ 373 หอยพีมผัดฉ่ำ

ภาพที่ 374 ปูม้าเนึ่ง

ภาพที่ 375 ยำมะม่วงปูม้า

ภาพที่ 376 หอยเชลและกุ้งผัดเผ็ด

ภาพที่ 377 หอยเชลย่าง

ภาพที่ 378 กุ้งแช่น้ำปลา

ภาพที่ 379 ปลาสดลัดต้มกะทิ

ภาพที่ 380 ยำปลาสดทอด

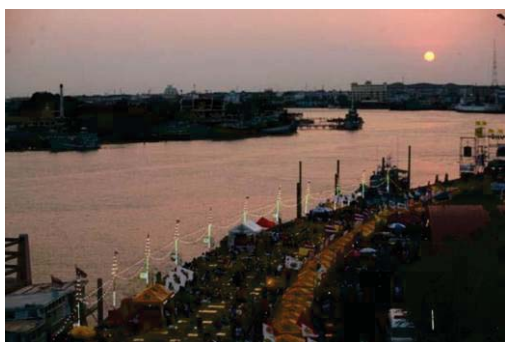
ภาพที่ 381 เทศกาลอาหาร จ.สมุทรสาคร

ภาพที่ 382 ปลาหมึกกรอบ

ภาพที่ 383 ปลาหมึกยำ

ภาพที่ 384 งานเทศกาลอาหาร จ.
สมุทรสาคร

ภาพที่ 385 หอยแครงดอง

ภาพที่ 386 ปลาทูน่า

ภาพที่ 387 ปลาทุ้มหวานต้มเค็ม

ภาพที่ 388 กุ้งมังกร

กุ้งมังกร (Spiny Lobster) หรือกุ้งหัวโชน เป็นกุ้งทะเลจำพวกหนึ่ง อยู่ในวงศ์ Palinuridae มีลักษณะต่างจากกุ้งทั่วไป คือ เป็นกุ้งที่มีขนาดใหญ่ ส่วนหัวที่มีขนาดใหญ่ มีลวดลายสีส้มสวยงาม มีลำตัวรูปทรงกระบอก หนวดคู่ที่ 2 ยาวกว่าความยาวของลำตัวมาก โคนหนวดคู่ที่สองไม่อยู่ติดกัน บนแผ่นกลางหนวดมีหนามขนาดใหญ่อยู่ปลายสุด 1 คู่ อยู่ตรงแนวกลางของโคนหนวดคู่ที่ 1 โคนละ 1 หนาม ใช้สำหรับป้องกันดวงตา ไม่มีก้ามเหมือนกุ้งชนิดอื่นๆ ปล้องท้องเรียบไม่มีร่องขวางกลางปล้อง ขอบท้ายของปล้อง ท้องมีลายสีครีมขวางทุกปล้อง หางลักษณะแผ่เป็นหางพัด พบทั่วไป ตามหาดโคลนบนพื้นทะเล พบตามทะเลเขตร้อนและเขตอบอุ่นทั่วโลก

กุ้งมังกร เป็นกุ้งที่เติบโตช้ามาก การเจริญเติบโตใช้วิธีการลอกคราบ ในขณะที่อยู่ในวัยอ่อนจะมีการลอกคราบบ่อยครั้ง คือ ประมาณสัปดาห์ละ 1-2 ครั้ง จะโตเต็มที่ ต้องใช้เวลาประมาณ 5 -7 เดือน การออกไข่แต่ละครั้ง ปริมาณไข่ประมาณ 200,000 -1,000,000 ฟอง ใช้เวลาประมาณ 1 สัปดาห์ จึงจะฟักเป็นตัว ในระยะวัยอ่อนมีชีวิตรูปแบบแพลงก์ตอนขนาด 1 มม. ล่องลอยอยู่ในกระแสน้ำ จนอายุได้ 8 -9 เดือน จึงจะกลายเป็นกุ้งวัยอ่อนขนาด 3 - 4 ซม. จะเข้ามาอาศัยหลบภัยตาม สาหร่ายทะเล หญ้าทะเล หรือแนวปะการัง นาน 2 ปี จึงจะแข็งแรงพอช่วยตัวเองได้ และเข้าสู่วัยเจริญพันธุ์เมื่ออายุได้ 7-10 ปี

กุ้งมังกร เป็นกุ้งที่นิยมในการบริโภคอย่างมากเช่นเดียวกับ Lobster ซึ่งเป็นกุ้งต่างวงศ์กัน กุ้งมังกร เป็นอาหาร ทะเลที่มีราคาสูง จึงมีการเพาะเลี้ยงในเชิงพาณิชย์ ประเทศที่ประสบความสำเร็จเพาะฟักกุ้งมังกรได้แก่ ประเทศญี่ปุ่นและ แอฟริกา เท่านั้น ส่วนในประเทศไทยการเลี้ยงกุ้งมังกรในเชิงพาณิชย์ ยังไม่ประสบความสำเร็จ เนื่องจากช่วงการเป็นวัยอ่อนนาน ไม่คุ้มทุน จึงทำได้แค่เพาะเลี้ยงให้เจริญเติบโตขึ้น จากกุ้งที่จับได้จากธรรมชาติเท่านั้น โดยจะทำการเลี้ยงไว้ในกระชังในทะเล และในฝั่งทะเลอันดามันจะพบกุ้งมังกรหลากหลายชนิดมากกว่าอ่าวไทย เนื่องจากความอุดมสมบูรณ์มีมากกว่า

กุ้งมังกรยังมีคุณค่าในด้านความสวยงาม สามารถเลี้ยงเป็นสัตว์น้ำสวยงามในตู้ปลาได้ และนิยมสตัฟฟ์ ใส่ไว้ในกรอบกระจกเพื่อแขวนเป็นเครื่องประดับตกแต่งบ้าน

● อาหารที่ทำจากปูเค็ม

ปูเค็มสามารถนำมาปรุงเป็นอาหารได้หลายชนิด เช่น ยำกับน้ำตาล น้ำปลา พริกและมะนาว หรือนำไปปรุงกับหอม กระเทียม มะดัน พริก มะกรูด ส้มมะขามเปียก น้ำตาลแล้วราดด้วยกะทิ รับประทานกับผักสดหรือผักทอด ที่รู้จักกันในนามของปูแสมหรือน้ำพล ปูเค็มยังสามารถนำมาปรุงผสมกับกุ้งแห้ง มะขาม พริก กระเทียม กะปิ น้ำตาล น้ำปลา มะนาว ได้นำพริกปูเค็มรับประทานกับผักสด

ปูเค็มนำไปตำกับส้มตำ ถลันและรสของปูเค็ม จะช่วยให้ส้มตำมีรสชาติที่อร่อยขึ้น ปูแสมดองที่เรียกกันว่า ปูเค็ม นั้นนอกจากกินกับข้าว โดยไม่ปรุงรสอะไรเลยนอกจากความเค็มและหวานของเนื้อปูแล้ว ทำปูหลนก็ได้

การยำปูเค็ม โดยใช้ฝักมะขามอ่อนตำละเอียดกับกะปิ หัวหอม พริกขี้หนู ปรุงรสหวานด้วยน้ำตาลปี๊บ รสเปรี้ยวนั้นอยู่ในเนื้อมะขามอ่อนอยู่แล้ว จากนั้นแกะกระดองปูเค็มหักปลายเล็บตีนปูออกแบ่งชิ้นส่วน ปูที่แหะออก เป็นสองข้าง ข้างละสองชิ้น เอามะขามที่ปรุงเรียบร้อยแล้วคลุกกับปูแสมดองที่แกะแล้ว ที่นี้ก็จะได้รสเค็มจากปูเค็ม ทำให้ได้ครบรส นอกจากฝักมะขามอ่อนแล้ว อาจใช้มะดันแทนก็ได้ แต่อร่อยสู้มะขามอ่อนไม่ได้

การต้มกะทิสายบัวปูเค็มโดยการแกะกระดองออกแล้วใส่ตัวปูแบ่งสองส่วน ปูที่ต้มสุกจะออกสีแดง น่ากิน แต่เนื้อปูจะหดหายหากเทียบกับกินเป็นปูเค็มตัวๆกับข้าว **วิธีการทำคล้ายกับต้มกะทิสายบัวปลาทุ**
ใน

ง.5 ที่พัก

สำหรับสถานการณ์ด้านการพักรแรม พบว่ามี จำนวนที่พักทั้งสิ้น 18 แห่ง มีห้องพักจำนวน 757 ห้อง สถานที่พักรแรมส่วนใหญ่จะมีราคาไม่เกิน 500 บาท และมีอัตราการเข้าพักเฉลี่ยร้อยละ 42.22 โดยนักท่องเที่ยวมีระยะเวลาพำนักรเฉลี่ย 1.03 วัน สำหรับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เข้าพักในพื้นที่สามารถแยก

เป็นรายสัญชาติ ได้แก่ จีน ไต้หวัน อังกฤษ ออสเตรเลีย และเกาหลี ตามลำดับ

- ใบหม่อนรีสอร์ท&สปา

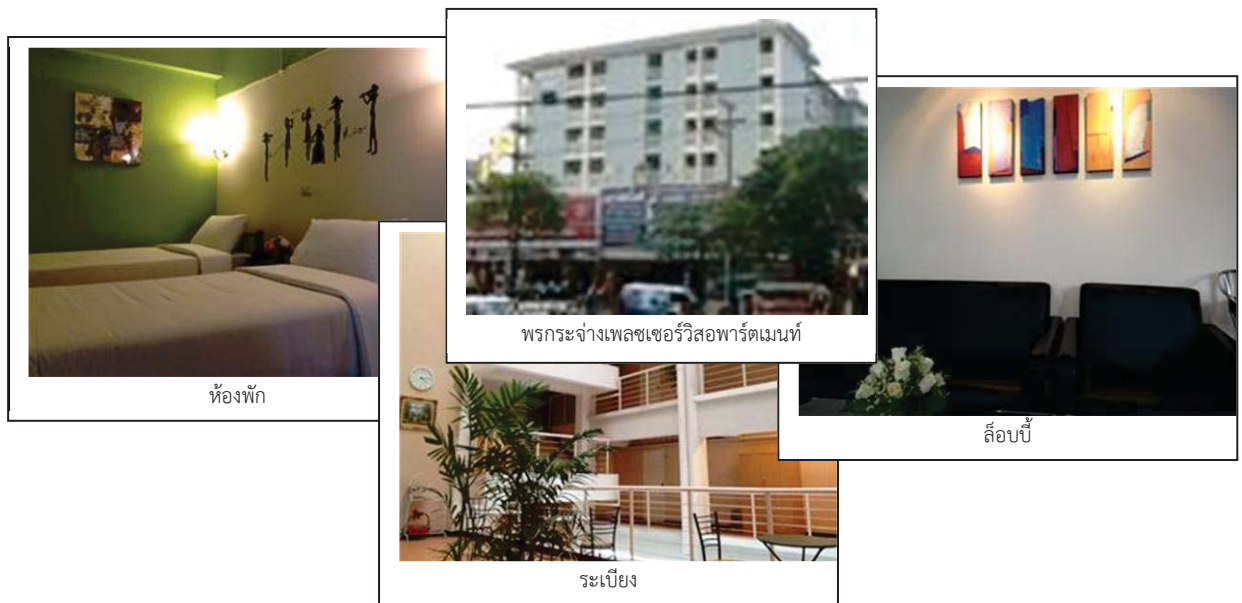
ภาพที่ 390 ใบหม่อนรีสอร์ท&สปา

ข้อมูลของรีสอร์ท ใบหม่อนรีสอร์ท & สปา ตั้งอยู่ในใจกลางของ จ. ผู้เข้าพักสามารถไปยังทุกที่ในเมืองอันมีชีวิตชีวานี้ได้อย่างง่ายดาย ด้วยที่ตั้งสะดวกสบายของรีสอร์ท นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางไปยังสถานที่ที่ต้องไปชมให้ได้ของเมืองได้อย่างง่ายดาย

ใบหม่อนรีสอร์ท & สปา ให้บริการแก่ผู้เข้าพัก ด้วยบริการและสิ่งอำนวยความสะดวกที่ดีพร้อมที่สุดสำหรับนักท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวกจากทางรีสอร์ทเหล่านั้น ได้แก่ ร้านอาหาร ห้องประชุม ที่จอดรถ Wi-Fi ในพื้นที่สาธารณะ บรรยากาศของใบหม่อนรีสอร์ท& สปา ในห้องพักทุกห้องมีตู้เย็น ห้องปลอดบุหรี่ โทรศัพท์ (เคเบิล) น้ำขวดฟรี โทรศัพท์จอแอลซีดี/จอพลาสมา เป็นเพียงส่วนหนึ่งของสิ่งอำนวยความสะดวกในที่พัก นอกจากนี้ รีสอร์ทยังเตรียมกิจกรรมนันทนาการหลากหลายไว้รองรับ

การเข้าพักของนักท่องเที่ยว ด้วยที่ตั้งที่ดีเยี่ยมและสิ่งอำนวยความสะดวกที่เหมาะสม ใบหม่อน รีสอร์ท&สปา จึงน่าพึงพอใจในหลายๆ ด้าน

- พระกระจางเพลช เซอร์วิส อพาร์ทเมนต์

ภาพที่ 391 พระกระจางเพลช เซอร์วิส อพาร์ทเมนต์

ข้อมูลของโรงแรม ที่อยู่ 923/50 ถ.เศรษฐกิจ 1 ต.มหาชัย, สมุทรสาคร, สมุทรสาคร หากคุณกำลังมองหาโรงแรมที่เดินทางไปได้ง่ายใน สมุทรสาคร ไม่ต้องมองหาที่อื่นนอกจาก พระกระจางเพลช เซอร์วิส อพาร์ทเมนต์ จากที่นี่ ผู้เข้าพักสามารถไปยังทุกที่ในเมืองอันมีชีวิตชีวานี้ได้อย่างง่ายดาย ด้วยทำเลที่สะดวกสบายของโรงแรม คุณสามารถเดินทางไปยังสถานที่ที่ต้องไปชมให้ได้ของเมืองได้อย่างง่ายดาย

ด้วยการบริการที่เหนือกว่าและสิ่งอำนวยความสะดวกครบครัน พระกระจางเพลช เซอร์วิส อพาร์ทเมนต์ รับประกันความสะดวกสบายสูงสุดในการเข้าพัก ที่จอดรถ, ลิฟท์, Wi-Fi ในพื้นที่สาธารณะ, บริการซักรีด/ซักแห้ง เป็นเพียงสิ่งอำนวยความสะดวกเล็กน้อยจากอีกหลายอย่างที่ทำให้ พระกระจางเพลช เซอร์วิส อพาร์ทเมนต์ โดดเด่นจากโรงแรมอื่นๆ ในเมือง บรรยากาศของ พระกระจางเพลช เซอร์วิส อพาร์ทเมนต์ สะท้อนออกมาในห้องพักทุกห้องเครื่องปรับอากาศ, ระเบียง/ชานเรือน,

อินเทอร์เน็ตไร้สาย (เสียค่าใช้จ่าย), ตู้เย็น, โทรทัศน์ (เคเบิล) เป็นเพียงส่วนหนึ่งของสิ่งอำนวยความสะดวกในที่พัก นอกจากนี้ โรงแรมยังเตรียมกิจกรรมนันทนาการหลากหลายไว้รองรับการเข้าพักของคุณ พบการผสมผสานที่ลงตัวจากบริการแบบมีอาชีพและสิ่งอำนวยความสะดวกมากมายได้ที่ พรกระจำแห่งเพลซเซอร์วิส อพาร์ทเมนต์

- คั้งน้ำรีสอร์ท

เรือพานักท่องเที่ยวชมริมน้ำ

ทางเดินภายในรีสอร์ท

บรรยากาศภายในรีสอร์ท

ทางเดินข้ามคลองภายในรีสอร์ท

ห้องนอน

ห้องน้ำ

ห้องอาหาร

ภาพที่ 392 คั้งน้ำรีสอร์ท

ธรรมชาติอันงดงาม ที่ “ บ้านคิ่งน้ำรีสอร์ท ” จ.สมุทรสาคร ได้สัมผัสกับธรรมชาติ อันงดงาม ด้วยแมกไม้ นานาพันธุ์ ริมลำน้ำไหลเอื่อย ในช่วงกลางคืน ล่องเรือชมแสงกระพริบของหิ่งห้อยที่สวยงามอีก แห่งหนึ่ง ซึ่งอยู่ไม่ไกลจากกรุงเทพฯ เรามาถึงที่พักประมาณบ่ายโมงกว่า เช็คอินเข้าห้องพัก มีเวลานิด หน่อยเลยเดินเก็บภาพบรรยากาศรอบๆ ที่พัก มีห้องพักติดริมคลองเป็นแนวยาว 10 กว่าหลัง เรามากัน 32 คน ได้พักทั้งโซนด้านริมคลองและโซนด้านใน ระเบียงด้านนอก สามารถนั่งชมธรรมชาติริมลำคลอง สุนัขหอน ชื่ออาจจะน่ากลัวแต่ของจริงสวยงามมาก

การเดินทาง ใช้เส้นทางถนนพระราม 2 ผ่านสะพานข้ามแม่น้ำท่าจีน วิ่งตรงมาทางมหาชัย ถึง กม.ที่ 38 ผ่านปั้มน้ำมัน ป.ต.ท. มาอีกประมาณ 3 กม. ซ้ายมือจะมีป้ายบอกทางเข้าบ้านคิ่งน้ำรีสอร์ท จะ ถึงร้าน อาหารก่อนเลยมาอีก ก็จะเป็นรีสอร์ท

- โคกขาม ฟิชชิ่งโบ๊ต โฮมสเตย์

ห้องนอนอยู่ในเรือ

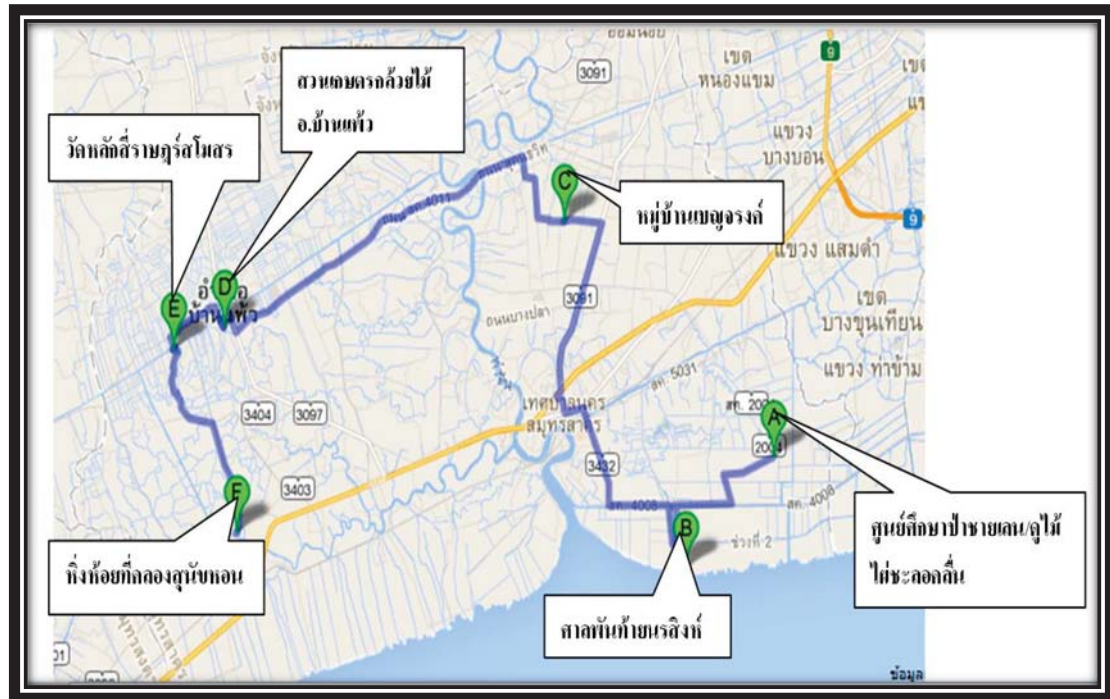

ทางเดินในโฮมสเตย์

ภาพที่ 393 โคกขาม ฟิชชิ่งโบ๊ต โฮมสเตย์

ฉ. เส้นทางการท่องเที่ยว

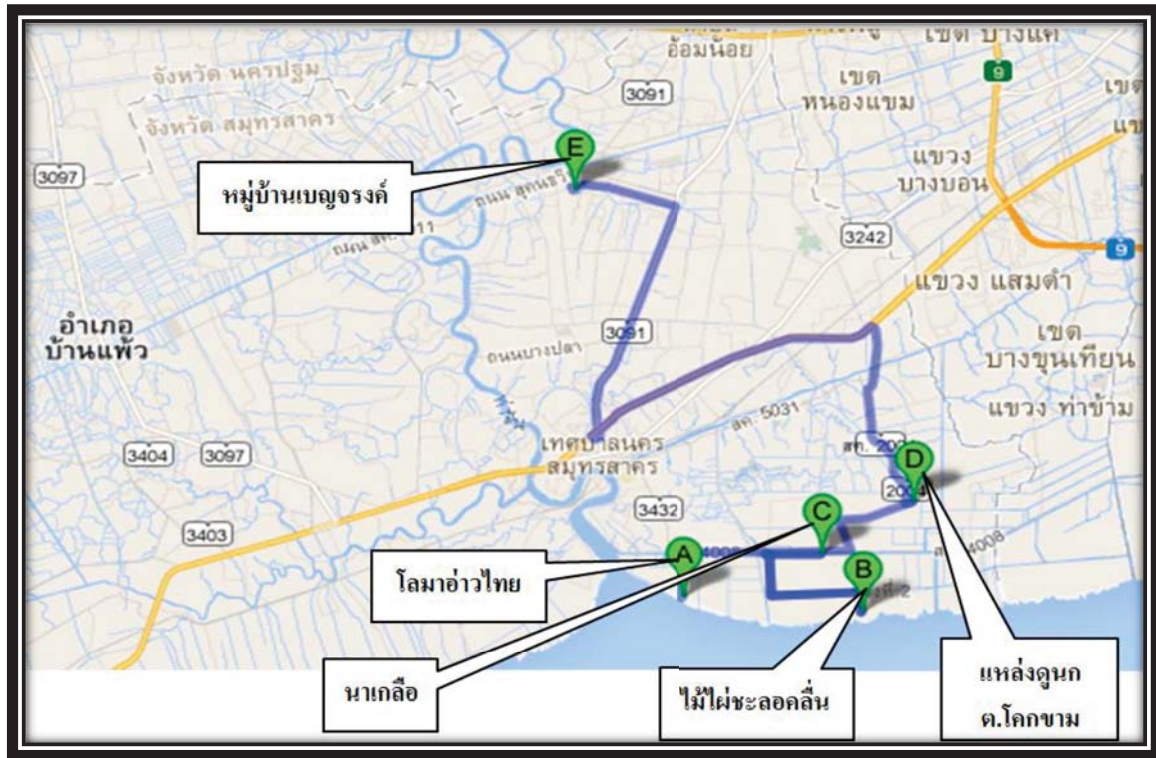
ฉ.1 เส้นทางการท่องเที่ยวหลัก จังหวัดสมุทรสาคร

ภาพที่ 394 เส้นทางท่องเที่ยวหลัก จังหวัดสมุทรสาคร 1 Day Trip และ 2 Days 1 Night

ที่มา <https://maps.google.com/>

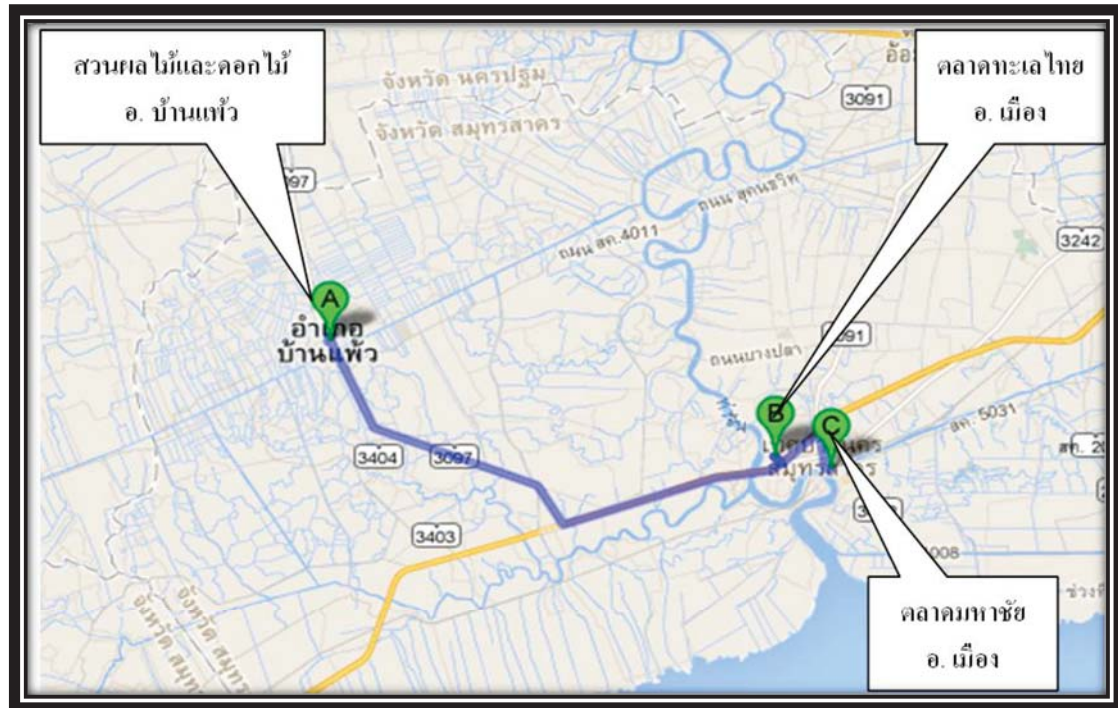
ฉ.2 แหล่งท่องเที่ยวและเส้นทางพัฒนาทักษะชีวิต

ภาพที่ 395 เส้นทางพัฒนาทักษะชีวิต จังหวัดสมุทรสาคร 2 Days 1 Night และ 1 Day Trip

ที่มา <https://maps.google.com/>

ฉ.3 เส้นทางอาหาร จังหวัดสมุทรสาคร

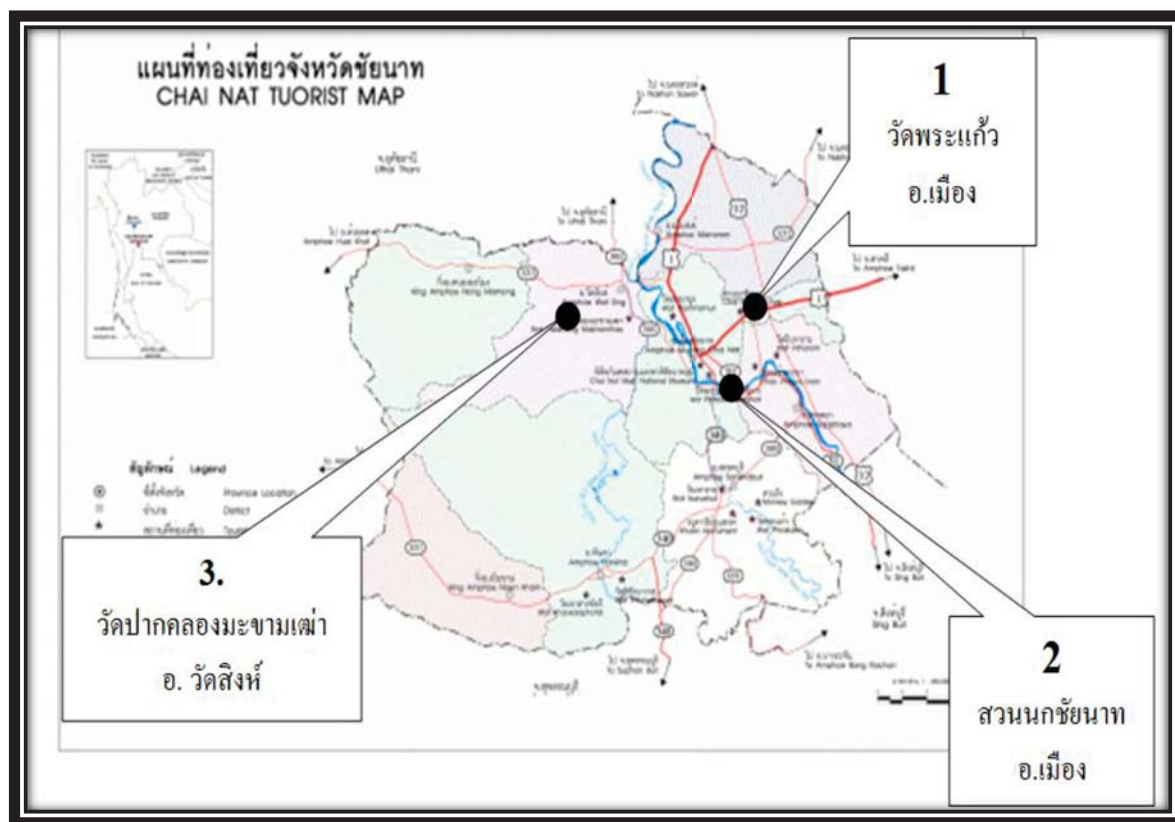
ภาพที่ 396 เส้นทางอาหาร จังหวัดสมุทรสาคร 1 Day Trip

ที่มา <https://maps.google.com/>

ภาคผนวก 5

สถานที่ที่ใช้ในการระดมสมองในจังหวัด ชัยนาท สิงห์บุรี สระแก้ว และสมุทรสาคร

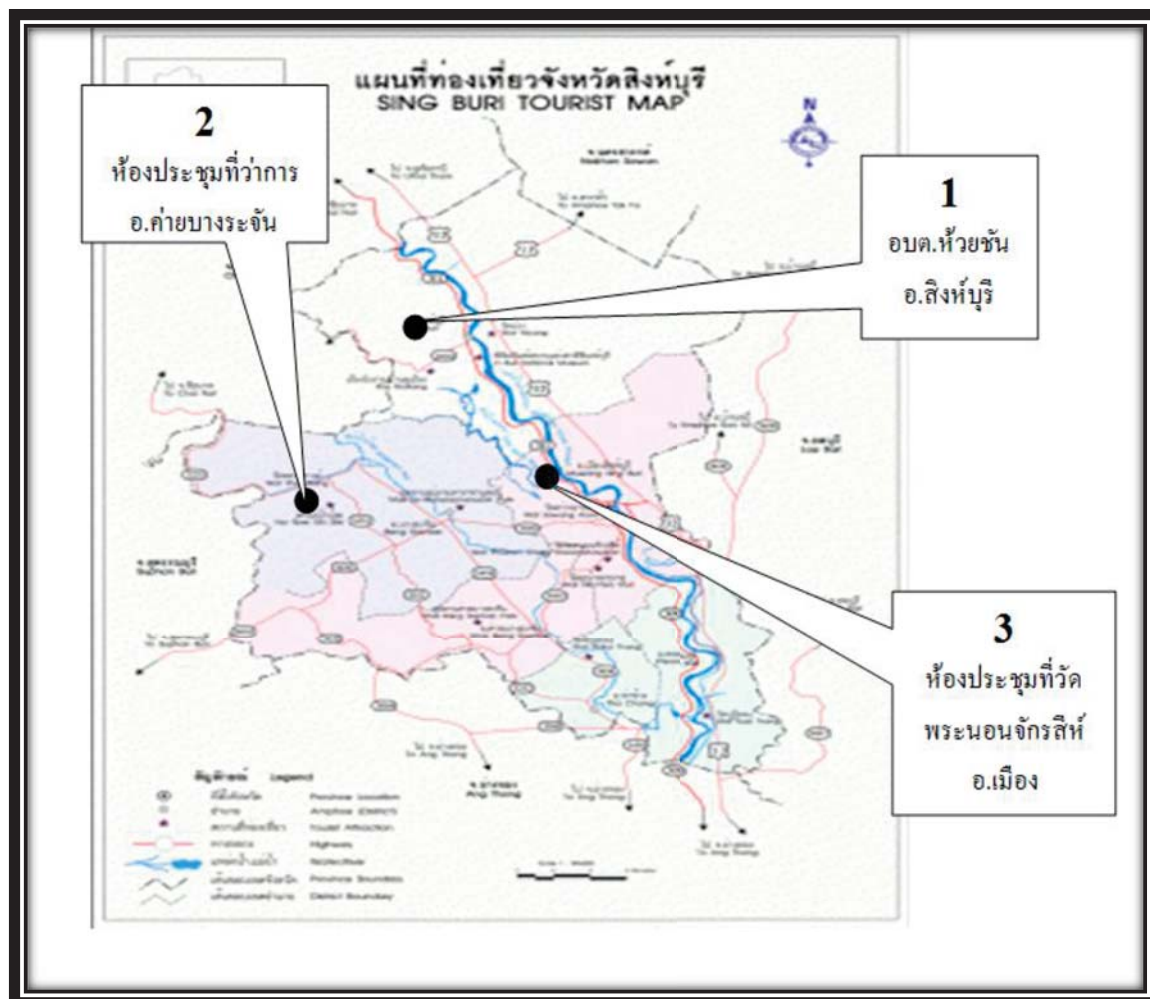
(1) ชัยนาท

ภาพที่ 222 จุดระดมสมองของจังหวัดชัยนาท

ที่มา <http://www.teawmuangthai.com/chainat/map/>

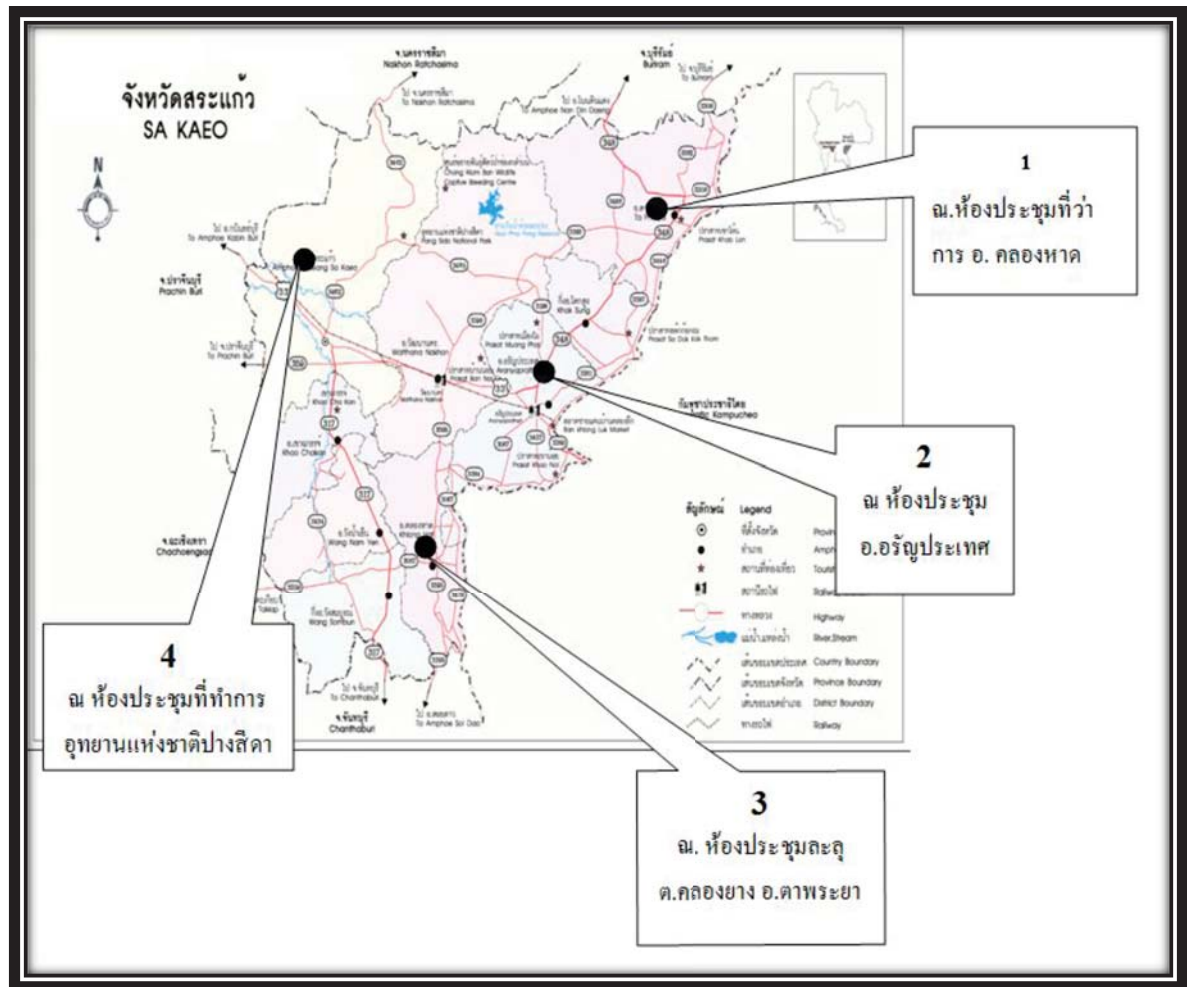
(2) สิงห์บุรี

ภาพที่ 222 จุระตมสมองของจังหวัดสิงห์บุรี

ที่มา <http://www.folktravel.com/archive/singburi.html>

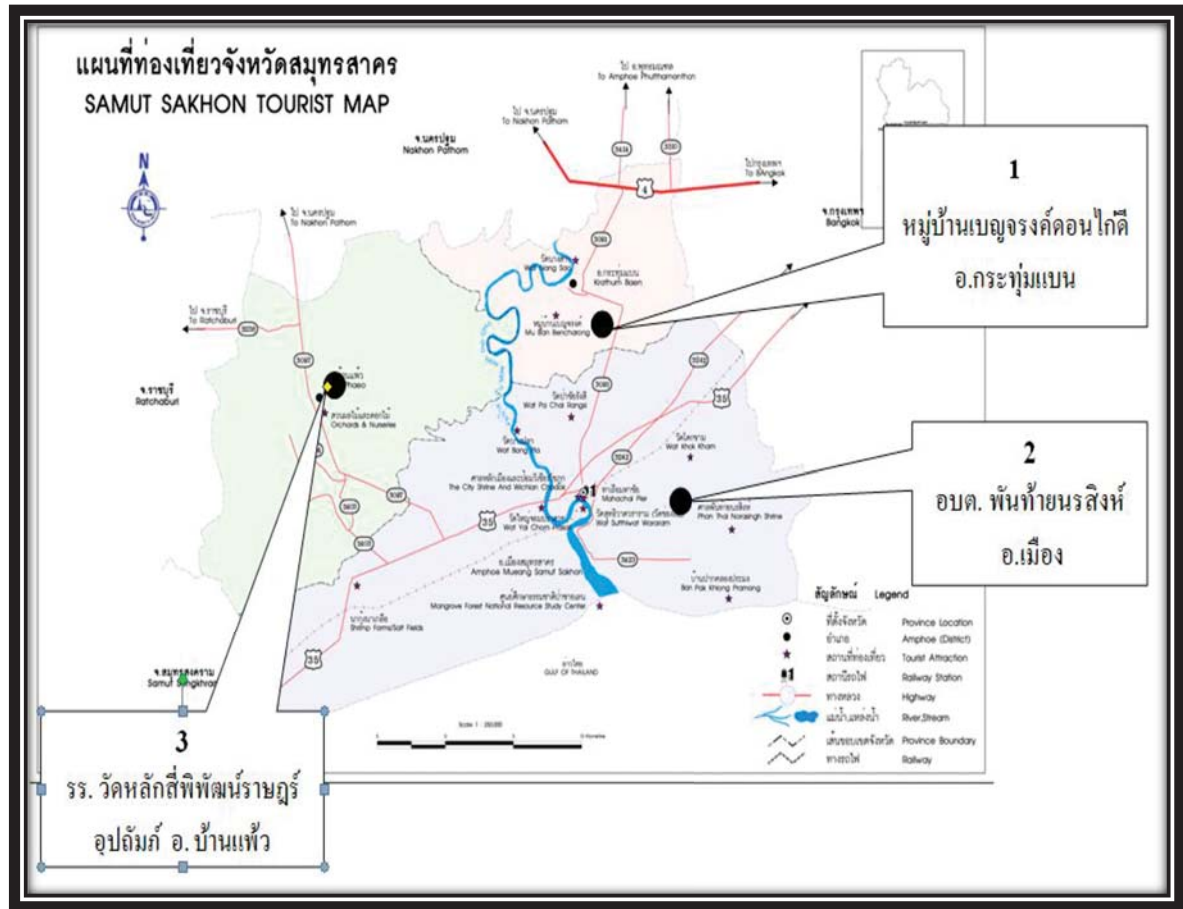
(3) สระแก้ว

ภาพที่ 222 จุดระดมสมองของจังหวัดสระแก้ว

ที่มา <http://www.tps2.m-society.go.th/>

(4) สมุทรสาคร

ภาพที่ 222 จุดระดมสมองของจังหวัดสมุทรสาคร

ที่มา <http://www.novabizz.com/Map/51.htm>

ภาคผนวก 6

แผนผังตัวอย่างของจังหวัด ชัยนาท สิงห์บุรี สระแก้ว และสมุทรสาคร

ผู้รับผิดชอบ สำนักงานการท่องเที่ยวและการกีฬาจังหวัด รวมทั้งประชาสัมพันธ์จังหวัด

แผนที่ตัวอย่างของจังหวัด สิงห์บุรี

ผู้รับผิดชอบ สำนักงานการท่องเที่ยวและการกีฬาจังหวัด รวมทั้งประชาสัมพันธ์จังหวัด

อุทยานแห่งชาติปางสีดา อุทยานแห่งชาติปางสีดา มีเนื้อที่ประมาณ 527,500 ไร่ หรือ 844 ตารางกิโลเมตร มีพื้นที่ครอบคลุมท้องที่ อ.ตาพระยา อ.วัฒนานคร อ.เมือง จ.สระแก้ว และ อ.นาดี จ.ปราจีนบุรี สภาพป่าอุดมสมบูรณ์ ประกอบด้วยทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญและมีค่า สภาพป่ามีประเภทส่วนใหญ่เป็นภูเขาสูงชันสลับซับซ้อน มีน้ำตกหลายแห่งสวย ร่มรื่นหลายแห่ง เช่น น้ำตกปางสีดา น้ำตกผาแดง น้ำตกสวนหินสวนทอง น้ำตกผานาธาร น้ำตกแควมะค่า น้ำตกไทรน้อย น้ำตกลานหินใหญ่ น้ำตกน้ำค้างขาว น้ำตกธารพลับ พลึงและน้ำตกหินเหวน จุดชมวิว ไร่นาตามลำน้ำที่มีลักษณะแปลก ๆ อุทยานแห่งชาติปางสีดาจัดตั้งเป็นวนอุทยาน เมื่อปี พ.ศ. 2521 พื้นที่ป่า ประมาณร้อยละ 95 ประกอบด้วย “ป่าดิบชื้น” “ป่าดิบแล้ง” “ป่าดิบเขา” “ป่าเบญจพรรณ” “ป่าเต็งรัง”

อ่างเก็บน้ำพระปราง หมู่ที่ 6 บ้านระบะเขวทรวง ต.ช่องกุ่ม อ.วัฒนานคร จ.สระแก้ว ก่อ สร้าง ปี 2534 ภายใต้พระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เพื่อจัดหาน้ำให้ราษฎรตอ้งห้วยพระปราง สามารถเพาะปลูกได้ทั้งในฤดูฝนและฤดูแล้งและมีน้ำเพื่ออุปโภคบริโภคตลอดปี มีพื้นที่ 11,319 ไร่ เป็นอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ เป็นพื้นที่ดูแลของอุทยานแห่งชาติปางสีดา หน่วยงานย่อยที่ 8

เส้นทางของอ่างเก็บน้ำพระปรางอยู่ติดกับถนนสาย 308 ระยะทาง 7 กิโลเมตร ครอบคลุมพื้นที่ตำบลตาพระยา ตำบลบ้านนา ตำบลนาขอนหิน โดยเฉพาะ บ้านนาขอนหินใหญ่ที่หายากใกล้อุทยานฯ เช่น นาข้าวไร่หรือนาทุ่งเทศการจะปลูกข้าวขึ้นช่วงเดือนพฤษภาคม-กรกฎาคมของทุกปี มีแหล่งพักผ่อนริมน้ำอ่างเก็บน้ำ น้ำตกปลา หรือล่องเรือ ชมความงามธรรมชาติป่าเขา

ละลุ ภาษาเขมร แปลว่า “ทะเล” เป็นปรากฏการณ์ทางธรรมชาติที่เกิดจากน้ำฝนกัดเซาะหินดินดานหรือหินปูน หลายเนื่องจากสภาพ ดินแข็งจะคงอยู่ไม่ยุบตัว ดินอ่อนถูกฝนน้ำกัดกร่อนยุบตัว จึงมีลักษณะเป็นรูปร่าง ๆ มองคล้ายกำแพงเมือง หน้าผาเป็นแท่ง ๆ คล้ายกับ “เขมเมืองอิ” จังหวัดแพร่ ละลุ อยู่ทางกลางท้องทุ่ง และภูเขาเขียวขจี ละลุ จึงมีความสวยงามแปลกตา มีพื้นที่กว้างใหญ่กว่า 2000 ไร่ เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติแห่งใหม่ ของ จ.สระแก้ว ซึ่งบางคนเรียกว่า “เขมเมืองอิ” แห่งใหม่ ตั้งอยู่ที่ บ้านเนินขาม และ บ้านคลองยาง ต.ทัพราช อ.ตาพระยา จ.สระแก้ว ห่างจากตัวการ อ.ตาพระยา ประมาณ 36 กม.

ปราสาทสกลี้ออกมหรือปราสาท เมืองพริ้ว มีความหมายว่า “ปราสาทใหญ่ที่มีด้านทิศตะวันออก” ตั้งอยู่กลางป่าตามแนวชายแดนไทย - กัมพูชา อยู่ที่ อ.โคกสูง จ.สระแก้ว เป็นปราสาทหินทราย และศิลาแลง ที่มีพื้นที่ใหญ่ที่สุดในภาคตะวันออก พระเจ้าอุทัยทิศธรรมนันทิ์ 2 สร้างเพื่อถวายแด่พระชนนีเสนาทศิระ ผู้เป็นอาจารย์สถาปิตยกรรม และศิลปะแบบเกาะแกร์ ในช่วงปลายพุทธศตวรรษที่ 15 ถึงต้นพุทธศตวรรษที่ 16 แต่ยังไม่แล้วเสร็จ และต้องล้มเลิกการก่อสร้าง ปราสาทสกลี้ออกมสร้างซ้อนทับกัน 2 ยุคสมัย คือ ศิลปะ “แบบดง” และ “แบบบาปวน” เป็นยุคใกล้เคียงกับปราสาทหินพนมรุ้ง

ตลาดโรงเกลือ เป็นตลาดชายแดนบ้านคลองลึก ต.ท่าข้าม อ.อรัญประเทศ จ.สระแก้ว เป็นตลาดชายแดนขนาดใหญ่ อยู่ห่างจากตัว อำเภออรัญประเทศ ไปทางทิศตะวันออกประมาณ 6 กม. ติดชายแดนไทย-กัมพูชา

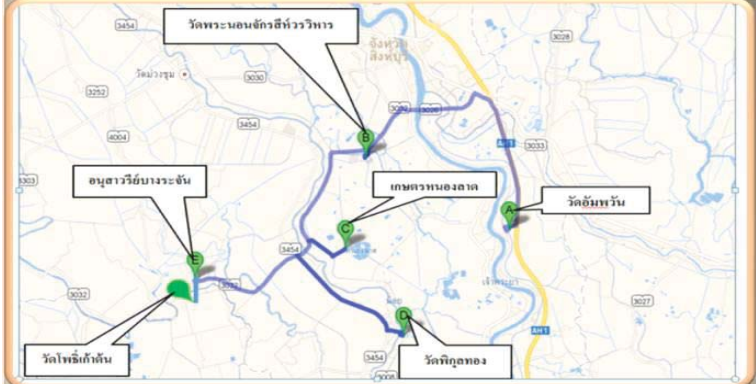
เป็นแหล่งซื้อแป้งแห่งภาคตะวันออก ในตลาดโรงเกลือ มีตลาดอยู่ 5 ตลาด คือ ตลาดโรงเกลือเก่า, ตลาดเตชไทย, ตลาดเทศบาล 2 (ตลาดโรงเกลือใหม่), ตลาดเทศบาล 3 (ตลาดโกล เดนมาร์ก) และตลาดบุญวาทย์ธรรมซึ่งมีร้านค้ารวมประมาณ 3,000 ร้าน ในแต่ละวันมีเงินหมุนเวียนหลายสิบล้านบาท

ผู้รับผิดชอบ สำนักงานการท่องเที่ยวและการกีฬาจังหวัด รวมทั้งประชาสัมพันธ์จังหวัด

แผนที่ตัวอย่างของจังหวัด สมุทรสาคร

ผู้รับผิดชอบ สำนักงานการท่องเที่ยวและการกีฬาจังหวัด รวมทั้งประชาสัมพันธ์จังหวัด

ผู้รับผิดชอบ
ผู้สนับสนุน.....
ติดต่อ เบอร์.....

จังหวัด สิงห์บุรี Sing buri

**เส้นทางจาก
ท่องเที่ยวหนัด
1 Day Trip**

วัดอัมพวัน เป็นวัดที่สร้างขึ้นสมัยกรุงศรีอยุธยา ตั้งอยู่ริมแม่น้ำเจ้าพระยาฝั่งตะวันออก อ.พรหมบุรี จ.สิงห์บุรี มีศิลาจารึกในอุโบสถหลังเก่าจารึกเป็นภาษจีนกล่าวว่า คนจีนได้สร้างอุโบสถวัดอัมพวันในสมัยแห่งเดียว คนจีนที่นำเรือกำปั่นมาทำการค้าขายกับสมเด็จพระนารายณ์มหาราชที่เมืองลพบุรี มาเก็บเรือขาวอลังการอดหน้าวัดอัมพวัน ได้สร้างโบสถ์วัดอัมพวัน นอกจากนี้ วัดอัมพวัน เป็นวัดที่มีชื่อเสียงในด้านการปฏิบัติธรรมทางวิปัสสนากรรมฐานมาก

ซึ่งมีผู้คนมากมายไปปฏิบัติธรรมที่วัดนี้ ปัจจุบันหลวงพ่ออยู่ วัดธมโน เป็นเจ้าอาวาส **วัดพระนอนจักรสีห์** เป็นพระอารามหลวงชั้นตรี ตั้งอยู่ใน ต.จักรสีห์ อ.สิงห์บุรี สันนิษฐานว่า สร้างสมัยก่อนกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี ในวิหารเป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปศิลาขนาดใหญ่ มีพุทธลักษณะแบบสุโขทัยที่มีความงดงามชื่อว่า "หลวงพ่อพระนอนจักรสีห์" (พระพุทธรูปปางไสยาสน์เทศนาปฏิหารย์แก่สุรินทราหูผู้เป็นยักษ์)

มีพระพุทธรูปศิลาปางวิปัสนาค (พระพุทธรูปปางนั่งขัดสมาธิเพชร) อันศักดิ์สิทธิ์และ

มีพระพุทธรูปลักษณะงดงาม ทั้งพระกนิษฐาและพระแก้ว สร้างในสมัยรัชกาลที่ 5 ใช้เป็นพระประธานในการถือน้ำพิพัฒน์สัตยาของข้าราชการ มีประเพณีถือศีลกินข้าวฟ่าง (ข้าวแดง) ประเพณีถือศีลกินผัก และประเพณีถือศีลกินผัก (โครงกระดูก) ราชดำริ หนองลาด ตั้งอยู่หมู่ที่ ๑๒ ตำบลท่าข้าม อ.ค่ายบางระจัน และหมู่ที่ ๓ ต.วิเศษ อ.ท่าช้าง จ.สิงห์บุรี พระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถมีพระราชดำริ ให้จัดสร้างโครงการฟาร์มตัวอย่าง

ตามพระราชดำริในคืนที่ จ.สิงห์บุรี เพื่อเป็นการช่วยเหลือราษฎรในคืนที่ จ.สิงห์บุรี ให้มีแหล่งจ้างแรงงานผลิตอาหารที่ปลอดภัยและเป็น แหล่งให้ความรู้การเกษตรที่ถูกต้อง โดยจะดำเนินกิจกรรมด้านการเกษตร ได้แก่ การผลิตพืชผักพืชไร่ พืชสวน เห็ด การเลี้ยงสัตว์

การประมง การพัฒนาที่ดิน การชลประทาน เป็นต้น ในโครงการพระราชดำริหนองลาดมีเนื้อที่ประมาณ ๔๐๐ ไร่ เป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการเกษตร วิถีชีวิตของชุมชนในเรืองเศรษฐกิจพอเพียงได้เป็นอย่างดีวัดพิศทอง ต.วิเศษ อ.ท่าช้าง จ.สิงห์บุรี ห่างจากตัวเมืองประมาณ 16 กม. อยู่ห่างจากวัดพระนอนจักรสีห์วรวิหารประมาณ 9 กม. ชาวบ้านทั่วไปเรียกว่า "วัดหลวงพ่อแพ" (พระเทพสิงหนราจารย์ (แพ)) มีพิพิธภัณฑสถานหลวงพ่อแพ จัดแสดงเรื่องราวเกี่ยวกับประวัติ และเครื่องใช้โบราณของหลวงพ่อแพ มีพระพุทธรูปปางประทานพรองค์ใหญ่ที่สุดในประเทศไทยคือพระพุทธรูปธรรมมวงศาหน้าหรือ หลวงพ่อใหญ่ อนุสาวรีย์วีรชนค่ายบางระจันและอุทยานค่ายบางระจัน มีพื้นที่ประมาณ 115 ไร่ เป็นสวนรุกขชาติสำหรับพักผ่อนหย่อนใจ มี **อนุสาวรีย์วีรชนค่ายบางระจัน** เป็นรูปหล่อประติมากรรมหัวหน้าชาวค่ายบางระจันทั้ง 11 คน สร้างโดยกรมศิลปากร สวดมนต์เป็นสำนวนในสวนรุกขชาติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาล

ปัจจุบันพระเปิดอนุสาวรีย์ เมื่อวันที่ 29 กรกฎาคม 2519 วีรกรรมความกล้าหาญและเสียสละของวีรชนค่ายบางระจันเกิดขึ้น เมื่อเดือน 3 ปีระกา พ.ศ. 2308 ชาวบ้านบางระจันได้รวมพลสู้รบต่อสู้กับกองทัพพม่า จนวันจันทร์แรม 2 ค่ำ เดือน 8 ปีจอ พ.ศ. 2309

วัดโพธิ์เก้าต้น ตั้งอยู่หมู่ 8 ต.บางระจัน ตรงข้ามกับอนุสาวรีย์

ห่างจากตัวเมืองประมาณ 15 กม. เส้นทางหลวงหมายเลข 3032 เป็นสถานที่ที่วีรชนชาวบ้านบางระจันได้เคยใช้เป็นที่มั่นในการต่อต้านพม่า ที่ยกกองทัพมาตีกรุงศรีอยุธยาเมื่อปี พ.ศ. 2308 ชาวบ้านเรียกวัดนี้ว่า "วัดไม้แดง" เพราะภายในบริเวณมีต้นไม้แดง ซึ่งเป็นไม้เนื้อแข็งอยู่หลายต้น และชาวบ้านถือกันว่าเป็นไม้ศักดิ์สิทธิ์ ไม่ใคร่กล้าตัดหรือทำลาย ในบริเวณวัดมี "วิหารพระอาจารย์ธรรมโชติ" พระอาจารย์ท่านเป็นผู้นำสำคัญผู้หนึ่ง ของชาวบ้านบางระจัน มีสะพาน้ำพระอาจารย์ธรรมโชติ มีปลอกอยู่คู่เฉพาะชาวบ้านถือว่าเงินปลอกศักดิ์สิทธิ์ จึงไม่จับปลอก ประทาน กรมศิลปากรได้ขึ้นทะเบียนวัดโพธิ์เก้าต้นเป็นโบราณสถาน ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2498